

Svenskarna och internet 2021

www.svenskarnaochinternet.se

INTERNET
STIFTELSEN

Svenskarna och internet 2021

Innehåll

	Inledning	Det digitala livets två sidor	4-7
	Kapitel 1:	Internetanvändning och det uppkopplade hemmet	8-35
	Kapitel 2:	Digitala samhällstjänster	36-68
	Kapitel 3:	Digital integritet och digital källkritik	69-95
	Kapitel 4:	Näthat och nätbrott	96-117
	Kapitel 5:	E-handel och digitala betalningslösningar	118-138
	Kapitel 6:	Arbete och studier på distans	139-157
	Kapitel 7:	Digitala kommunikationstjänster	158-176
	Kapitel 8:	Sociala medier	177-216
	Kapitel 9:	Medietjänster och nyhetskonsumtion	217-246
	Kapitel 10:	Digitala kulturevenemang, sociala event och träning	247-261
	Kapitel 11:	Nätdejting och nätporr	262-279
	Kapitel 12:	Gambling, nöjesspel och streamers	280-295
	Kapitel 13:	Föräldrar och barn på nätet	296-319
	Kapitel 14:	Digitala hjälpbehov och begrepp	320-364
	Om Svenskarna och internet 2021 - Metodbeskrivning		365-369

Det digitala livets två sidor

I Sverige år 2021 är det digitala livet lika vardagligt som det verkliga livet. Vi handlar, arbetar och umgås på nätet. Vi träffar romantiska partners på sociala medier och lär känna nya kompisar på spelplattformar. Men digitaliseringen har en baksida, då både trakasserier och bedrägerier följt med ut på internet. Även om många saknar kunskapen att använda nätets olika verktyg, är det också flera som aktivt väljer bort digitala tjänster därför att de känns osäkra.

I årets upplaga av undersökningen *Svenskarna och internet* framträder en tydlig bild av ett samhälle som till stora delar är digitaliserat, och där det uppkopplade livet för de flesta är en självklar del av både arbete, skola och fritid. Av hela befolkningen i Sverige ser vi att 9 av 10 använder internet varje dag, och att var femte som är i en relation idag träffade sin partner på nätet.

Vi bär också det digitala livet med oss, för nu är mobilen den uppkopplade enhet som används mest. Bland studerande har till exempel 100 procent en smart mobiltelefon som de använder regelbundet. Även i hemmet är nätet ständigt närvarande. 7 av 10 har andra uppkopplade prylar än mobil, dator och surfplatta hemma, till exempel en uppkopplad armbandsklocka eller smarta strömbrytare och lampor. Var sjätte har en röststyrd, uppkopplad högtalare.

Att vi är ett uppkopplat folk syns också tydligt i att 9 av 10 använder olika digitala samhällstjänster, till exempel hos Skatteverket, vården eller biblioteket. 6 av 10 har en digital brevlåda, och varannan använder e-tjänster för att resa med kollektivtrafiken.

Det är inte bara samhällstjänster vi utför på nätet. En majoritet av vuxna internetanvändare betalar för någon strömmande medietjänst, och mer än hälften har spelat digitala nöjesspel det senaste året. Nästan hälften av alla män svarar också att de har porrsurfat, och vi ser en stor skillnad mellan män och kvinnor vad gäller synen på nätporr. Fem gånger fler män än kvinnor är positiva till laglig pornografi på nätet.

Under ett år som präglats av coronapandemin har också en stor del av arbete och utbildning skett via nätet. Hälften av Sveriges yrkesverksamma har arbetat hemifrån det senaste året. Detta har fungerat bra och 9 av 10 som arbetat hemifrån vill fortsätta göra det när pandemin är helt över, men inte lika mycket. I genomsnitt vill heltidsarbetande jobba hemifrån 2,2 dagar i veckan.

Skolan däremot får ett sämre omdöme. Nästan alla elever på högstadiet och gymnasiet har haft distansundervisning under det senaste året, men en majoritet av dem föredrar fysiska lektioner. De flesta tycker också att lektioner på plats i skolan ger bättre lärande än distanslektioner – och det är en åsikt som också delas av elevernas föräldrar.

Unga på nätet

Många föräldrar anser att de har god kännedom om vad deras barn gör på nätet, men de flesta barn uppger att deras föräldrar inte känner till allt. Och på många sätt lever de unga ett eget digitalt liv, som skiljer sig från de äldre i fråga om vanor och användning. Vissa sociala medier används i stort sett enbart av yngre, till exempel Tiktok. Bland skolbarn följer 7 av 10 någon så kallad streamer, influencer eller youtuber på nätet, och det är inte ovanligt att umgås på digitala spelplattformar med kompisar som man aldrig har träffat i verkligheten. När unga konsumerar samhällsnyheter sker det framförallt på sociala medier, och nära hälften av de som är födda på 2010-talet har betalat för att köpa virtuella föremål eller valuta i spel.

Men de som är flitigast på att använda internet och dess olika tjänster är personer födda på 90-talet, alltså årtiondet när nätet slog igenom på allvar. Denna generation är den första som vuxit upp jämsides med nätet, och är de som mest av alla lyssnar på poddar, ser på strömmande videotjänster, använder sociala medier och e-handlar.

Okunskap ger utanförskap

Men mitt i denna digitalisering finns det ändå en del som inte använder internet överhuvudtaget, och det är nästan enbart äldre. Var femte pensionär använder inte internet alls, och bland de äldsta har inte ens hälften använt sig av samhällets olika e-tjänster. I en tid när digitala verktyg och tjänster blivit det normala i nästan alla samhällets institutioner, hamnar de som inte använder internet i ett utanförskap.

Men även bland de som använder internet finns en stor grupp som riskerar vad vi kallar för ett utvidgat utanförskap. Här finns de som saknar kunskaperna för att nyttja internets olika funktioner – en del av dem känner inte till flera samhällsviktiga digitala tjänster överhuvudtaget. Andra känner till, men kan inte använda tjänsterna utan hjälp. De flesta av dessa använder internet mer sällan än genomsnittet, men även bland de som är på nätet dagligen finns ett utbrett behov av hjälp med olika saker. Många har till exempel problem med att på egen hand installera mobilt Bank-id, en tjänst som är en nödvändighet för att identifiera sig på nätet och betala för olika saker online. Många kan heller inte ändra cookie-inställningarna i sin webbläsare, eller ställa in hur appar får använda och dela mobilens platsinformation.

I årets rapport ser vi också att många – särskilt äldre – inte känner till eller ens har hört talas om olika digitala begrepp som till exempel molntjänst och 5G. Bland Sveriges internetanvändare är det också många som visserligen har hört talas om dessa och andra digitala begrepp, men som inte känner till dem så bra att de skulle kunna förklara dem för andra. Att inte känna till uttryck som "casta" eller artificiell

intelligens kanske inte påverkar ens liv särskilt mycket, men att inte förstå innebörden av till exempel cybersäkerhet och digital källkritik riskerar att göra livet på nätet mer riskfyllt.

Oro, brott och integritet

Att internet är fyllt av olika risker är också en del av digitaliseringens baksida. Oron för att bli drabbad av bedrägerier vid betalning på nätet är utbredd, liksom oron att utsättas för utpressningsförsök eller ta del av information som inte stämmer. En del av den oron verkar också vara berättigad, eftersom 4 av 10 uppger att de har blivit utsatta för bedrägeriförsök på nätet under det senaste året. Det är också 5 procent som har blivit utsatta för utpressning eller hot.

En annan källa till oro är att utsättas för näthat – något som mer än andra drabbar unga på högstadiet och gymnasiet, och personer med någon funktionsvariation. Bland dessa har runt var tionde blivit utsatt för näthat och kränkningar under det senaste året. Att de unga är mer utsatta på nätet visas också genom att var tionde gymnasieelev har fått stötande bilder skickade till sig från okända – här är unga kvinnor mer utsatta än unga män. Runt var fjärde elev på högstadiet och gymnasiet har dessutom utsatts för oönskade kontaktförsök på nätet.

En annan slags oro handlar om insamling av personlig data på nätet, och här är vi framförallt bekymrade över att myndigheter, såväl svenska som utländska, och storföretag som till exempel Google och Facebook ska samla in information om oss. En annan oro som 4 av 10 internetanvändare bär på är att någon ska komma åt våra digitala vårdjournaler och läsa dem.

Faktum är att 1 av 5 internetanvändare aktivt avstår från att använda digitala samhällstjänster eftersom de känns osäkra. Här handlar det alltså inte om att man saknar kännedom eller kunskaper för att använda tjänsten, utan att man gör ett medvetet val för att man saknar förtroende. Var tionde avstår från att använda e-tjänster av oro för att andra myndigheter ska ta del av deras personuppgifter, och var sjunde av oro för att hackare ska göra det.

Utbildning en nyckel till delaktighet

Sverige år 2021 är alltså ett land där digitala plattformar och tjänster erbjuder stora möjligheter, men där det finns en okunskap om hur tjänsterna fungerar, och en utbredd oro för vad som kan hända på nätet. De som besvarat frågorna till denna rapport har också fått tillfälle att lämna egna skriftliga kommentarer som vittnar om en frustration över krånglig teknik, svårbegripliga meddelanden från datorns system och en rädsla för att göra fel. Flera av de som svarat tycker att tillverkarna av enheterna och tjänsterna har ett ansvar att göra tekniken mer lätt att hantera. Andra menar att samhället måste göra mer för att utbilda och hjälpa de som inte på egen hand kan eller vill sätta sig in i det digitala livet. Några vill påskynda digitaliseringen ännu mer – andra att traditionella alternativ ska garanteras för de som inte vill vara på nätet.

Att så många väljer att inte använda olika digitala samhällstjänster trots att de kan visa tydligt att förtroendet för digitaliseringen saknas hos många. Tjänster måste byggas med fokus på säkerhet och integritet redan från början, och oron för att ens personliga information inte hanteras på ett ansvarsfullt sätt måste höras. Det är ett ansvar som ligger både hos myndigheter, företag och andra tjänstetillverkare.

I slutändan är också utbildning avgörande, och kunskap om det digitala livet en viktig nyckel till delaktighet. Kunskap om sociala medier som Facebook, Twitter och Snapchat gör det enklare att bestämma hur mycket tid man vill spendera där. Kunskap om internet och dess funktioner är nödvändigt för att kunna bestämma vilka av ens bilder man vill dela i molnet, och hur det går till. Kunskap hjälper till att skydda mot falska nyheter, fejkade videor och bluffmejl.

Med ökad kunskap finns möjligheten för alla att nyttja digitaliseringens möjligheter, och för var och en att avgöra om en digital tjänst är säker eller inte. Genom kunskap kan man fatta ett informerat beslut om man vill vara en del av livet på nätet eller inte, och i vilken omfattning.

Om Internetstiftelsen och Svenskarna och internet

Internetstiftelsen är en oberoende, affärsdriven och allmännyttig organisation. Vi verkar för ett internet som bidrar positivt till människan och samhället. Vi ansvarar för internets svenska toppdomän .se och sköter drift och administration av toppdomänen .nu. Intäkterna från affärsverksamheten finansierar en rad satsningar i syfte att möjliggöra att människor kan nyttja internet på bästa sätt, och stimulera kunskapsdelning och innovation med inriktning på internet.

Med den här undersökningen, Svenskarna och internet, vill vi bidra med fakta och insikter om hur användningen av internet i Sverige utvecklas. Vi vill ge förutsättningar till att digitaliseringen av det svenska samhället och näringslivet sker på välinformerad grund.

Mer information om undersökningen finns att läsa i *Om Svenskarna och internet 2021 - Metodbeskrivning*.

Kapitel 1: Internetanvändning och det uppkopplade hemmet

Var femte pensionär använder inte internet alls

I Sverige använder de allra flesta internet dagligen, mestadels genom mobilen. Samtidigt använder många äldre fortfarande inte internet överhuvudtaget, bland annat av oro för att bli lurade på nätet.

I det här kapitlet undersöker vi hur internetanvändningen i stort ser ut i Sverige, till exempel hur många som använder internet och hur ofta, hur man kopplar upp sig och vilka digitala enheter som används mest. Vi ser bland annat...

- Att 9 av 10 är på nätet varje dag
- Att var femte pensionär inte använder internet
- Att mobiltelefonen är den digitala enhet som används mest
- Att var sjätte har en uppkopplad högtalare i sitt hem
- Att mer än 4 av 10 internetanvändare får höra att de spenderar för mycket tid framför skärmen

Diagram kapitel 1

Internetanvändning

- 1.1 94 procent använder internet år 2021
- 1.2 9 av 10 använder internet dagligen år 2021
- 1.3 De äldsta lever i eller riskerar ett digitalt utanförskap
- 1.4 Var femte pensionär använder inte internet år 2021
- 1.5 Otrygghet är en orsak till att inte använda internet dagligen
- 1.6 4 procent har börjat använda internet de senaste tre åren
- 1.7 Drygt 1 av 10 pensionärer har börjat använda internet de senaste tre åren

Digitala enheter

- 1.8 Mobilen är den digitala enhet som används mest
- 1.9 Gammal mobil och gammal dator begränsar internetanvändning i låginkomsthushåll

Skärmtid

- 1.10 Födda på 2000-talet har för mycket skärmtid enligt andra
- 1.11 8 av 10 skolbarn upplevs ha för mycket skärmtid
- 1.12 Skärmtid får var fjärde att känna sig mer social

Det uppkopplade hemmet

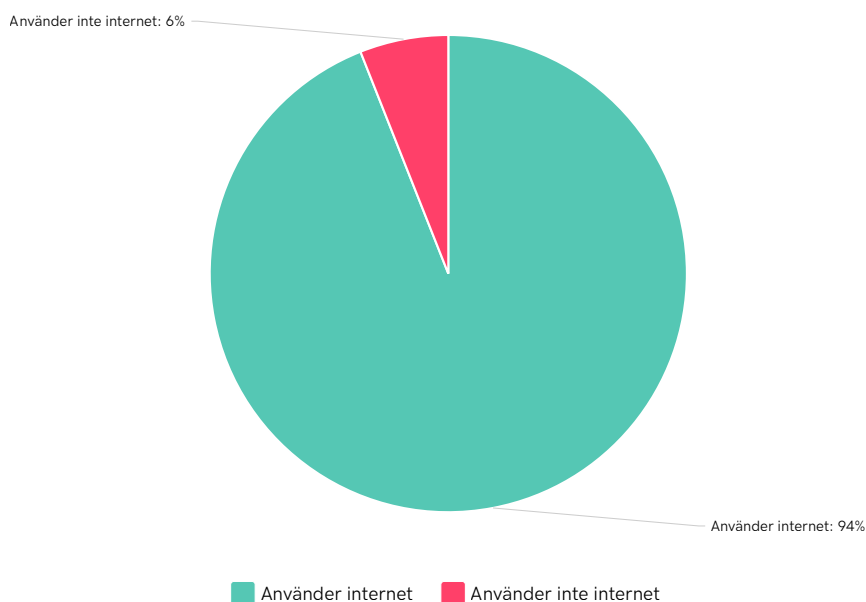
- 1.13 2 av 3 kopplar i huvudsak upp sig med fiber i hemmet
- 1.14 7 av 10 har uppkopplade prylar i hemmet år 2021
- 1.15 Var sjätte har en röststyrd, uppkopplad högtalare år 2021

Internetanvändning

94 procent använder internet år 2021

Hur många använder internet i Sverige år 2021? Svaret på den frågan kan bli olika beroende på vilken population, det vill säga målgrupp, vi undersöker. Ser vi till populationen 16 år och äldre (utan övre åldersgräns) så använder 94 procent internet. Adderar vi däremot 8-15-åringar till denna population så stiger internetanvändandet till 95 procent.

Diagram 1.1, Bas: Samtliga 16+ år, Internetanvändande i Sverige år 2021, År 2021 (Internetpenetrationsstudien)

Vår undersökning visar alltså att internetanvändandet ligger på 94 procent bland befolkningen 16 år och äldre år 2021. Det är dock viktigt att ha i åtanke att respondenterna i allmänhetsundersökningar som denna är den svensktalande befolkningen som är förmögna att svara på en undersökning på telefon eller webb. Det innebär att vi inte får med de medborgare som (ännu) inte behärskar det svenska språket, och inte personer som lider av exempelvis demens, har läs- och talsvårigheter eller av andra skäl inte kan svara eller nås.

Blickar vi bakåt så låg internetanvändandet år 2010 runt 85 procent. Då var det alltså 15 procent som inte använde internet, de så kallade icke-användarna. Med åren har gruppen icke-användare minskat. De vi kallar sällananvändarna – den lilla grupp som använder internet fast inte dagligen, har också krympt.

För att ännu mer träffsäkert nå dessa smala målgrupper, minska felmarginalerna och få en så representativ fördelning bland befolkningen som möjligt har

Internetstiftelsen i år givit undersökningsföretaget Novus uppdraget att ta fram en reviderad metod för penetrationsmätning av internetanvändandet. Mer om metod, urval och genomförande finns att läsa i detalj i *Om Svenskarna och internet 2021 – Metodbeskrivning*.

Metodförändringen har möjliggjort att vi mer precist kan skatta sällan- och icke-användare nu. Det innebär att gruppen sällan- och icke-användare har ökat några få procent från föregående år. Årets resultat, där 94 procent av befolkningen som är 16 år eller äldre använder internet, ligger även helt i linje med Statistiska Centralbyråns (SCB) undersökning *Befolkningens it-användning 2020*¹ (16–85 år) som släpptes i november 2020. SCB skriver i den: "*Resultaten visar att tillgången till internet inom den svenska befolkningen är hög, 94 procent, och att ungefär nio av tio personer använder internet varje dag.*" Hela rapporten finns att ta del av i sin helhet på SCB:s webbplats.

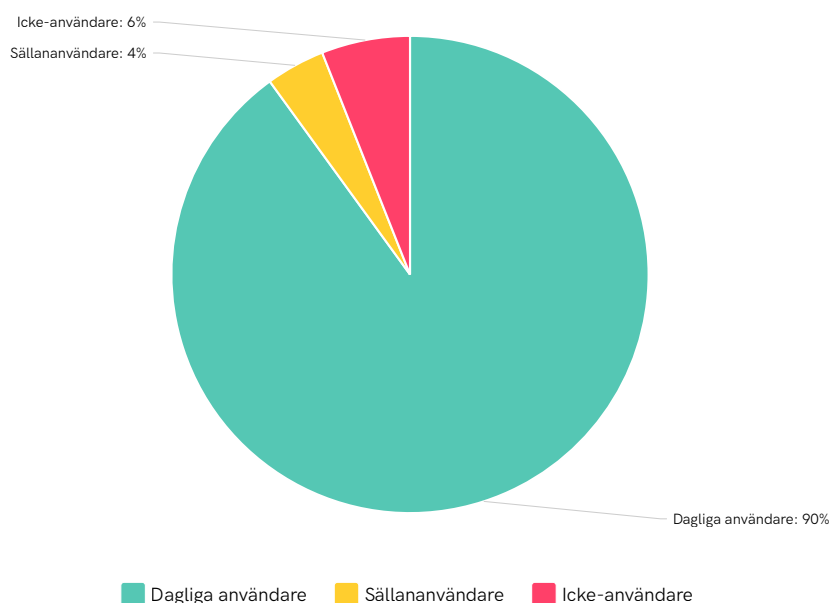
I kommande diagram ska vi titta närmare på sällan- och icke-användarna av internet.

1 https://www.scb.se/contentassets/a3faa0cdf5c44382a8343eb4a2e3df04/le0108_2020a01_br_lebr2001.pdf

9 av 10 använder internet dagligen år 2021

Hur ofta är vi ute på nätet? Dagligen, mer sällan eller inte alls? Det visar detta diagram.

Diagram 1.2, Bas: Samtliga 16+ år, Hur ofta använder du internet?, År 2021 (Internetpenetrationsstudien)

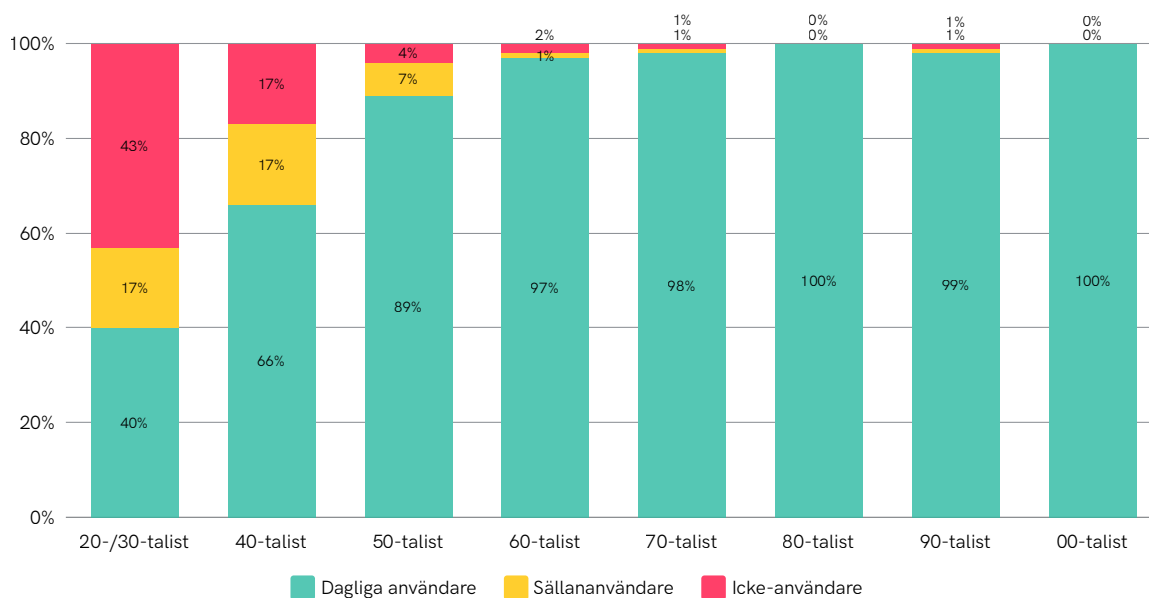
Hela 9 av 10 uppger att de är ute på nätet dagligen. Endast en liten grupp på 4 procent är så kallade sällananvändare, det vill säga att de inte använder internet varje dag. Dessa sällananvändare kommer att återkomma i flera kapitel framöver. Exempelvis får de i *diagram 1.5* berätta om orsakerna till att de inte är på nätet varje dag.

Sedan kvarstår de 6 procent som svarar att de inte använder internet överhuvudtaget. I vårt alltmer digitaliserade och papperslösa samhälle är detta en grupp vi behöver värna om för att de inte ska hamna utanför. Vilka består denna grupp av? Hur ser fördelningen mellan dagliga, sällan- och icke-användare ut bland olika generationer och samhällsgrupper? Det ska vi illustrera i *diagram 1.3* och *diagram 1.4*.

De äldsta lever i eller riskerar ett digitalt utanförskap

Hur använder olika generationer internet? Det visar det här diagrammet och det blir tydligt att det är de äldsta i samhället som riskerar eller lever i ett digitalt utanförskap.

Diagram 1.3, Bas: Samtliga 16+ år, Hur ofta använder du internet?, År 2021
(Internetpenetrationsstudien)

Ålder är den avgörande faktorn för om vi använder internet. Över 95 procent använder internet av de som är födda på 50-talet eller senare. Därefter går internetanvändandet brant utför - från 96 procent av 50-talisterna till 83 procent av 40-talisterna till 57 procent av de äldsta, det vill säga 20- och 30-talisterna.

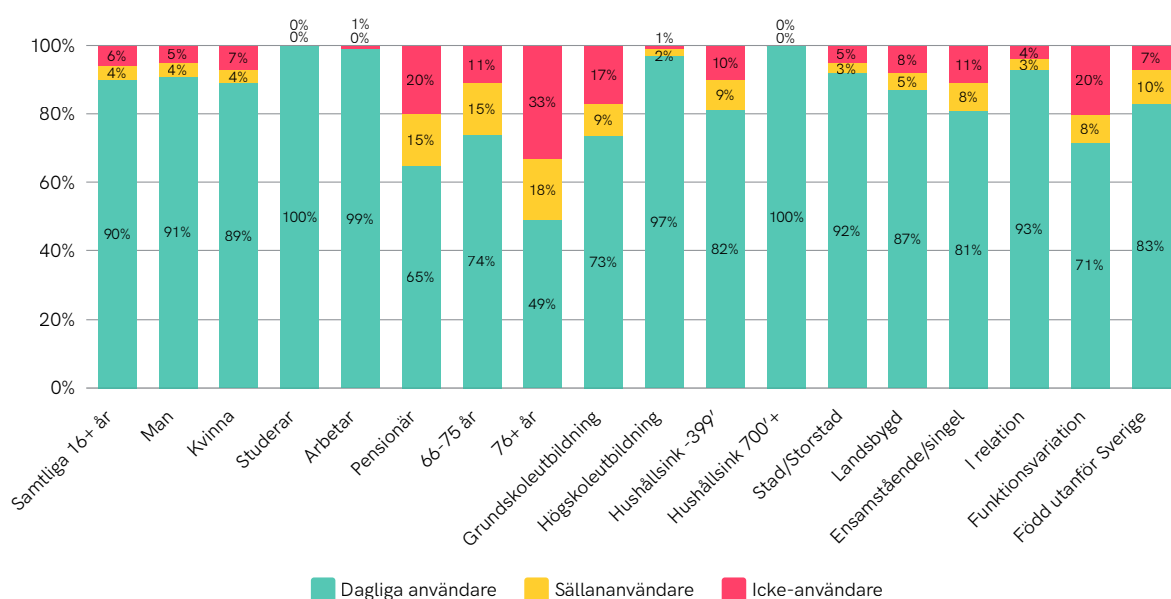
Det dagliga användandet är i toppnivå hos de yngre ända ned till 50-talisterna. Från 1 procent sällananvändare (använder inte internet dagligen) av 60-talisterna till 7 procent bland 50-talisterna. Bland de äldsta är hela 17 procent inte på nätet varje dag.

Vilka samhällsgrupper tillhör då dessa sällan- och icke-användare av internet? Det visar nästa *diagram 1.4*.

Var femte pensionär använder inte internet år 2021

I detta diagram ser vi hur internetanvändandet är fördelat på olika sociodemografiska och socioekonomiska grupper i samhället. Ser vi till sysselsättning, som i mångt och mycket också speglar ålder, så framgår det att det främst är pensionärerna som använder internet mer sällan eller inte alls.

Diagram 1.4, Bas: Samtliga 16+ år, Hur ofta använder du internet?, År 2021
(Internetpenetrationsstudien)

Det är framförallt de äldsta i vårt samhälle som inte använder internet. Var tredje som är 76 år eller äldre uppger att de inte använder internet. I nästa åldersintervall 66-75 år har andelen icke-användare minskat betydligt då endast var tionde inte använder internet. Totalt sett är var femte pensionär icke-användare. I yngre åldrar har andelen icke-användare krympt kraftigt för att nästan vara obefintlig. Redan bland 56-65 år är endast 3 procent icke-användare. För mer information om åldrar och generationer, se *diagram 1.3* och *tabellbilagan*.

Icke-användare återfinns i flera samhällsgrupper, men ha i åtanke att dessa grupper till stor del består av äldre personer. Det innebär att även i dessa fall är ålder en viktig förklaringsfaktor. En grupp med stor andel icke-användare är de med någon form av funktionsvariation. Var femte med någon funktionsvariation använder inte internet. Bland de ensamstående är var tionde icke-användare. Klyftorna är också stora vad gäller utbildningsnivå och hushållsinkomst där var femte av de grundskoleutbildade och var tionde av de i låginkomsthushåll inte använder internet. I princip alla högt utbildade och de i höginkomsthushåll är internetanvändare och är dessutom på nätet dagligen.

Samma mönster gäller för de som inte använder internet varje dag, de så kallade sällananvändarna. Bland personer under 65 år är det endast några ynka procent som inte använder internet dagligen, men bland pensionärerna är det däremot 15 procent som är sällananvändare. Även bland sällananvändarna är de med endast grundskoleutbildning, de i låginkomsthushåll och de ensamstående överrepresenterade. Det är viktigt att även här komma ihåg att det i majoritet handlar om de äldre i dessa samhällsgrupper. Sällananvändare förekommer också mer ofta bland de som är födda utanför Sverige.

Lägger vi ihop sällananvändarna och icke-användarna av internet i vår undersökning utgör de tillsammans 10 procent. När allt mer av samhällets tjänster och utbud flyttar ut på nätet riskerar dessa människor att hamna utanför. En viktig fråga är då hur vi säkerställer att alla medborgare både kan och vill bli delaktiga i vårt digitala samhälle och inte hamnar utanför? Är det ens möjligt? Dessa frågor får våra respondenter tycka till om i avsnittet *Hur skapar vi digital delaktighet?* i kapitel 14.

Vi har nedan lagt ihop sällan- och icke-användarna i vår undersökning till en gemensam grupp för att få en bild av hur många de utgör i respektive samhällsgrupp. Ha i åtanke att de allra flesta i dessa samhällsgrupper är äldre och att grupperna i mångt och mycket överlappar varandra.

Andel som är sällan-/icke-användare inom respektive samhällsgrupp

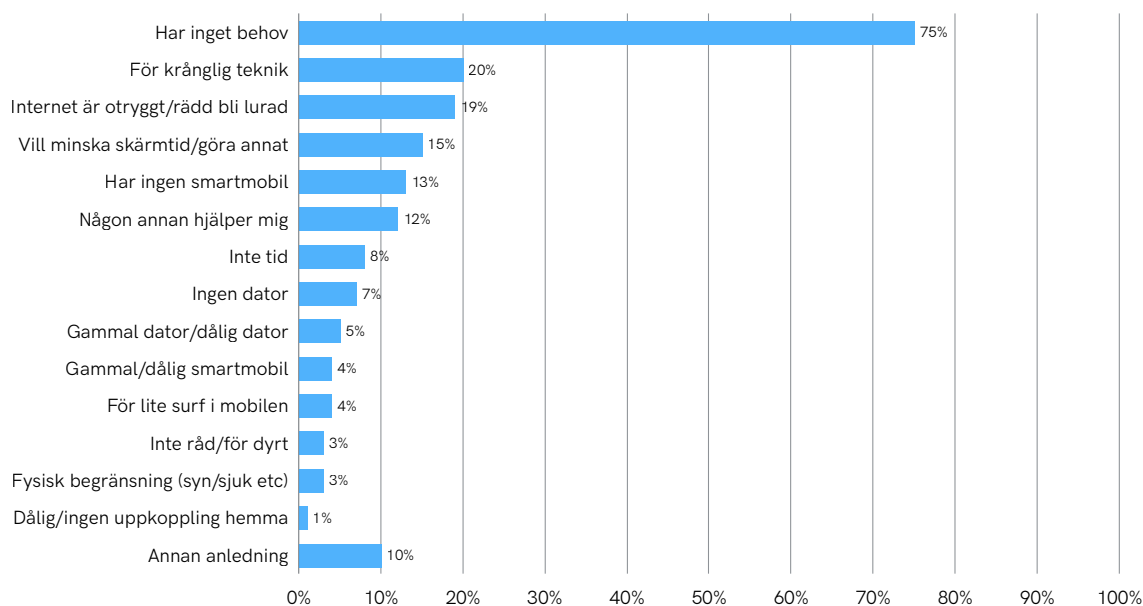
76 år och äldre	51%
Pensionär	35%
Funktionsvariation	29%
Grundskoleutbildning	27%
66-75 år	26%
Låginkomsthushåll	18%
Ensamstående/singel	19%
Född utanför Sverige	17%

Hur kommer det sig att sällananvändarna inte är på nätet dagligen som de flesta andra? Det får vi svaret på i nästa *diagram 1.5*.

Otrygghet är en orsak till att inte använda internet dagligen

Sällananvändarna, det vill säga de som inte använder internet dagligen, utgör 4 procent av de som är 16 år eller äldre (*diagram 1.2*). Vi har frågat dem hur det kommer sig att de inte använder internet varje dag och de har fått avge så många svar de vill. Diagrammet visar tydligt att majoriteten av sällanvändarna, hela tre fjärdedelar, har svarat att de inte har något behov av att använda internet dagligen.

Diagram 1.5, Bas: Sällananvändare 16+ år, Hur kommer det sig att du inte använder internet varje dag? (Flera svar tillåtna), År 2021 (Studie 1) Obs! Förkortade svarsalternativ - se frågeformulär för att se dem i sin helhet.

Att teknik kan vara krångligt har vi nog alla upplevt någon gång. Att den är för krånglig anger 2 av 10 sällanvändare som ett skäl till att inte använda internet dagligen.

Var femte sällananvändare anser att internet är otryggt och att de är rädda för att bli lurade. Otrygghet är något vi ska rikta mer strålkastarljus på bland annat i avsnittet om säkerhetsaspekten kring e-tjänster i *diagram 2.11* och otrygghet vid betalning på nätet i *diagram 5.10*, men i synnerhet i hela *kapitel 3 Digital integritet och digital källkritik* och *kapitel 4 Näthat och nätbrott*.

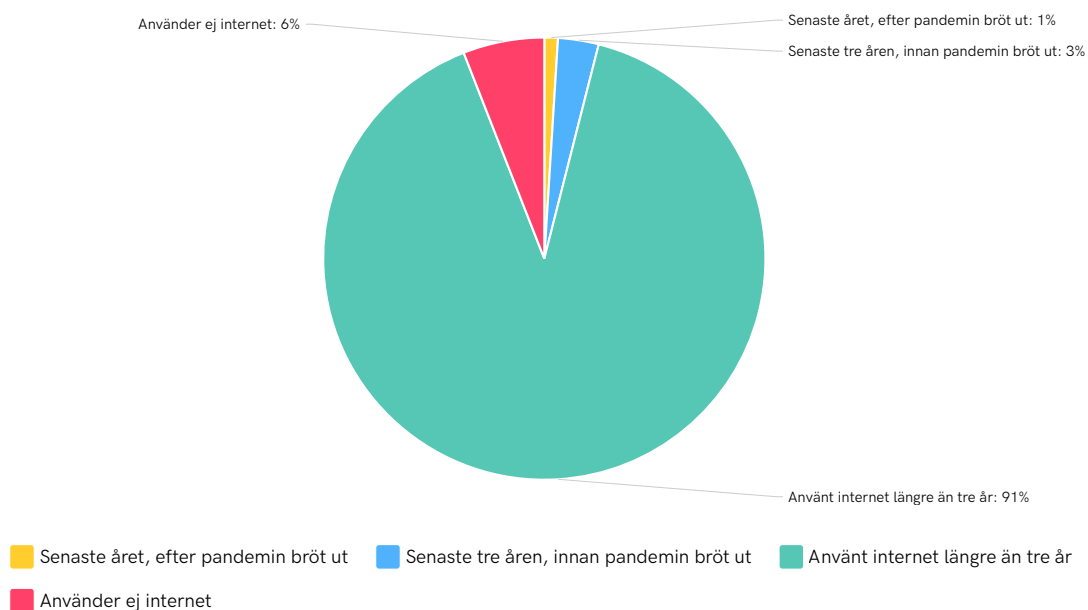
Smartmobilen verkar vara viktigare än datorn för dagligt internetanvändande. Hela 13 procent använder inte internet dagligen för att de inte har någon smartmobil medan knappt hälften så många (7%) svarar att en orsak är att de inte har en dator. Läs gärna mer om internetanvändarnas användning av digitala enheter i *diagram 1.8*.

Cirka var sjunde sällananvändare vill minska sin skärmtid och göra annat, och hälften så många säger att de inte har tid att vara på nätet varje dag. Av de sällananvändare som har valt att skriva en annan anledning anger nästan alla att de är ointresserade, vilket hänger nära samman med att inte ha ett behov.

4 procent har börjat använda internet de senaste tre åren

De senaste tre åren har 4 procent av de som är 16 år eller äldre blivit nya internetanvändare. Några av dem kanske såg nyttan med att börja använda nätet på grund av rekommendationerna om social distansering som pandemin tvingade fram? 1 procent svarar i alla fall att de började använda internet efter att pandemin bröt ut.

Diagram 1.6, Bas: Samtliga 16+ år, Andel nya internetanvändare de senaste tre åren, År 2021 (Studie 1)

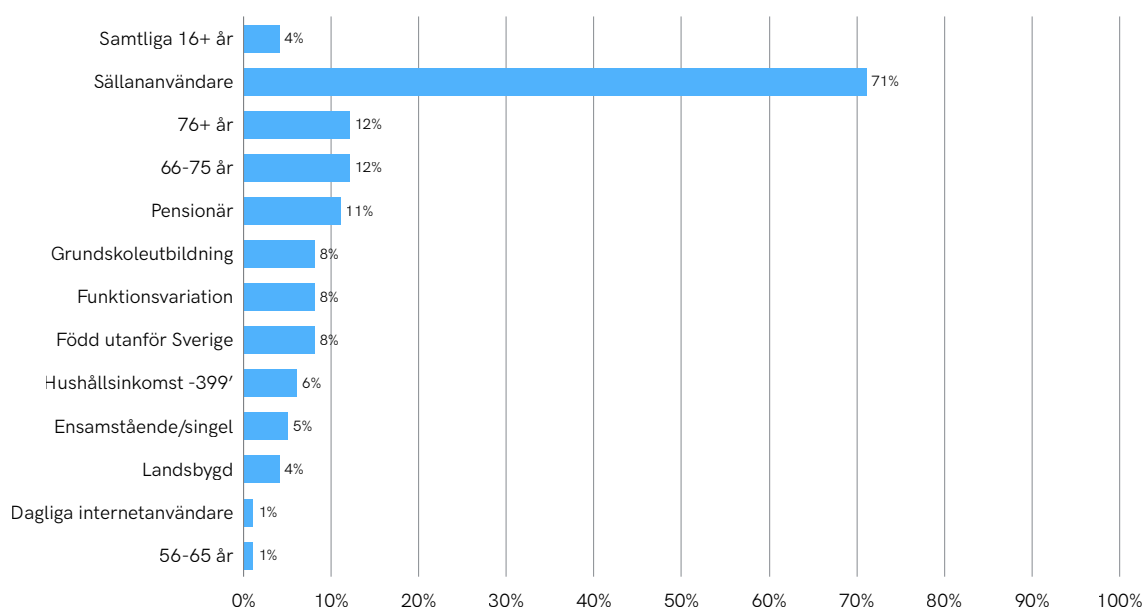
Vilka i vårt samhälle är det som har blivit nya internetanvändare de senaste tre åren? Är det de yngre eller de äldre, och hur ofta använder dessa nya användare internet nu år 2021? Det ska vi ta reda på i nästa *diagram 1.7*.

Drygt 1 av 10 pensionärer har börjat använda internet de senaste tre åren

De senaste tre åren har 4 procent blivit nya internetanvändare. Diagrammet visar sedan i fallande ordning de samhällsgrupper vi kartlagt som blivit nya internetanvändare de senaste tre åren. Det är viktigt att komma ihåg att dessa samhällsgrupper till stor del även överlappar varandra.

Utöver samhällsgrupper ingår även hur ofta man använder internet, det vill säga dagligen eller mer sällan. Bland de nya internetanvändarna är 7 av 10 sällananvändare och endast 1 procent dagliga användare. Slutsatsen vi kan dra av det är att nybörjare på nätet helt enkelt inte är där dagligen.

Diagram 1.7, Bas: Samtliga 16+ år, Bakgrundsprofil på nya internetanvändare de senaste tre åren, År 2021 (Studie 1)

Det är i synnerhet de som är 66 år eller äldre som börjat använda internet (12%), varav 2 procent började vara på nätet efter att pandemin bröt ut (för mer information se *tabellbilagan*). I yngre åldrar återfinns nästa inga nya användare. Redan bland 56-65-åringar är andelen nya användare endast 1 procent.

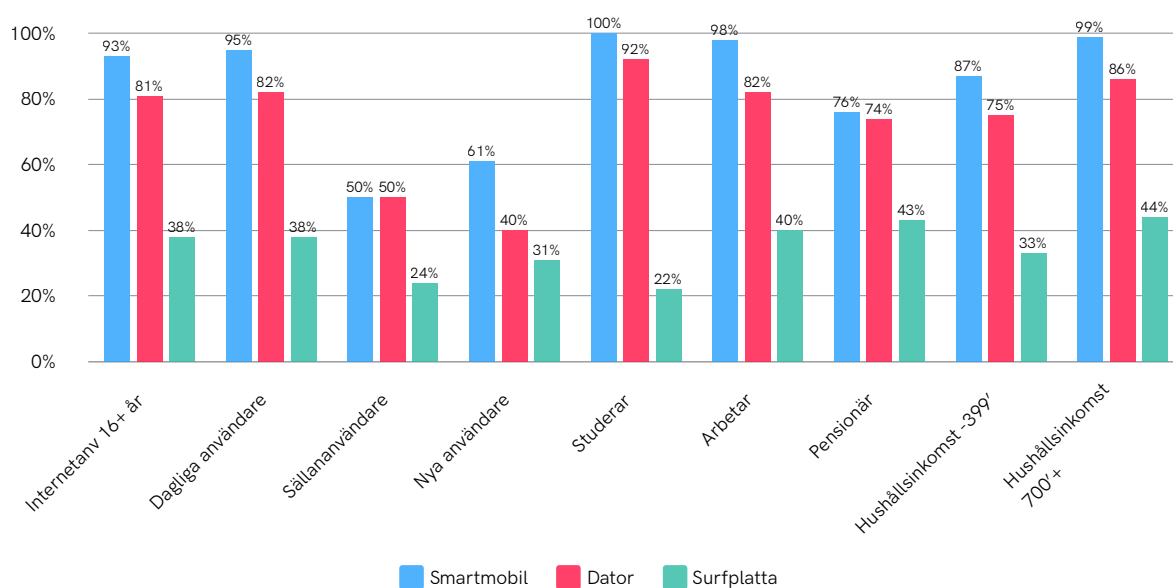
Andra grupper där fler nyligen har begett sig ut på nätet är de med en funktionsvariation (8%), varav hälften började efter pandemins utbrott. Likaså har även fler som är födda utanför Sverige, de med enbart en grundskoleutbildning, de i låginkomsthushåll och de ensamstående i högre grad blivit nya användare. Viktigt att ha i åtanke är att dessa grupper i majoritet består av de äldre och att de överlappar varandra.

Digitala enheter

Mobilen är den digitala enhet som används mest

Det här diagrammet visar vilka digitala enheter vi som är ute på nätet använder regelbundet. Den smarta mobilen är den enhet som används mest av i princip alla internetanvändare. Drygt 9 av 10 använder en smartmobil (smartphone) regelbundet, 8 av 10 en dator och knappt 4 av 10 en surfplatta.

Diagram 1.8, Bas: Internetanvändare 16+ år, Vilka av följande enheter använder du regelbundet?, År 2021 (Studie 1)

Sett till sysselsättning, som även speglar ålder, använder praktiskt taget alla som studerar eller arbetar en smartmobil regelbundet. De studerande använder datorn mest och surfplattan minst av alla i jämförelsen. Pensionärerna som är på nätet nyttjar i princip sina smartmobiler och sina datorer i lika hög utsträckning, med en knapp marginal för smartmobilen. Totalt sett använder 3 av 4 pensionärer sina smartmobiler och datorer regelbundet, men delar vi upp dem i de två åldersgrupperna 66–75 år och 76 år eller äldre så ser vi emellertid en skillnad. De yngre 66–75 år använder mobilen mer ofta än datorn medan de 76 år eller äldre använder datorn mer regelbundet. Mer om detta finns i *tabellbilagan*.

Hushållsinkomst har också påverkan på hur olika digitala enheter nyttjas. Samtliga enheter används mer regelbundet i höginkomsthushåll än i låginkomsthushåll. Surfplattan tycks för övrigt gå hem mer hos de i höginkomsthushåll än hos allmänheten. Det hänger med stor sannolikhet samman med att ha tillgång till flera olika enheter, vilket är en kostnadsfråga.

Hälften av sällananvändarna, det vill säga de som inte använder internet dagligen, använder smartmobilen och datorn regelbundet. Sällananvändarna är de som använder smartmobilen minst av alla i jämförelsen. De som har börjat vara på nätet de senaste tre åren använder inte heller smartmobilen lika ofta som andra och datorn i lägst utsträckning av alla vi jämför med i detta diagram.

Här kommer några andra intressanta skillnader (som även finns att ta del av i *tabellbilagan*).

Smartmobilen

- Fler i städer/storstäder (94%) och färre på landsbygden (91%) använder smartmobilen regelbundet
- Fler högskoleutbildade (96%) och färre grundskoleutbildade (84%) använder smartmobilen regelbundet

Datorn

- Fler män (85%) och färre kvinnor (77%) använder datorn regelbundet
- Fler tjänstemän (91%) och färre arbetare (70%) använder datorn regelbundet

Surfplattan

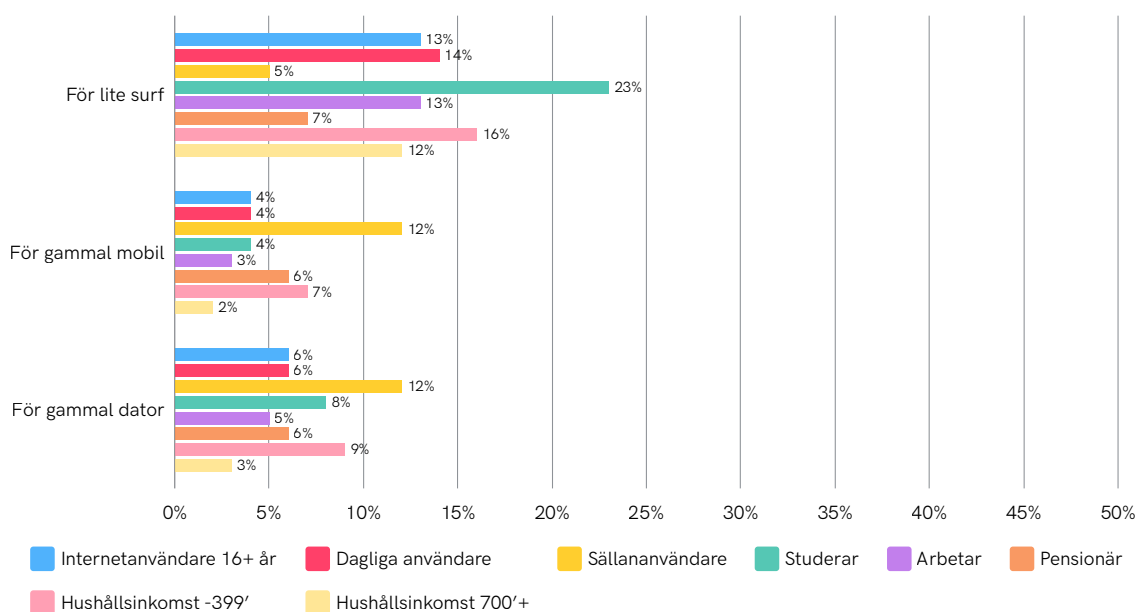
- Färre 16–25 år (20%) och fler 66–75 år (46%) använder surfplattan regelbundet
- Fler i Götaland (40%) och färre i Norrland (31%) använder surfplattan regelbundet

I nästa *diagram 1.9* ska vi undersöka hur våra enheter ibland kan begränsa vår internetanvändning ur några olika aspekter.

Gammal mobil och gammal dator begränsar internetanvändning i låginkomsthushåll

Internetanvändningen kan begränsas av de enheter vi använder. I detta diagram undersöker vi tre olika aspekter; för lite surf i mobilen (alltså mängd mobildata), en för gammal mobiltelefon där vi inte kan använda samhällsviktiga e-tjänster som exempelvis mobilt Bank-id samt en för gammal dator som gör att vi inte kan ta del av olika aktiviteter och tjänster på nätet.

Diagram 1.9, Bas: Internetanvändare 16+ år, Händer det att du i din vardag begränsar din internetanvändning på mobilen för att du inte har tillräckligt med surf? / Har du upplevt att du inte kan använda samhällsviktiga e-tjänster (t ex mobilt Bank-id) för att du idag har en för gammal mobiltelefon? / Har du upplevt att du inte kan ta del av olika digitala aktiviteter och tjänster för att du idag har en för gammal dator?, År 2021 (Studie 1) Obs! Skala 50%

Hushållsinkomst är en faktor som här har stor påverkan. Låginkomsthushållen begränsas betydligt mer än andra samhällsgrupper i alla tre fall. Klyftan till höginkomsthushållen är stor. Faktum är att tre gånger så många låginkomsthushåll upplever att de begränsas av en för gammal dator eller en för gammal mobil.

En annan grupp som i högre grad begränsas i sin internetanvändning är de studerande, vilket oftast är de yngre. De har mer ofta än andra för lite surf och en för gammal dator. Pensionärerna begränsas endast något mer än genomsnittet av en för gammal mobiltelefon.

De som mest av alla i jämförelse känner sig begränsade av en för gammal mobiltelefon och en för gammal dator är dock sällananvändarna, det vill säga de som inte använder internet dagligen. Detta anger också 4-5 procent som skäl till att de inte är på nätet varje dag, se *diagram 1.5*.

Några andra signifikanta skillnader, som också går att titta närmare på i *tabellbilagan*, är...

- Fler män (6%) och färre kvinnor (3%) anser sig begränsade av en för gammal mobiltelefon
- Fler ensamstående/singlar (17%) och färre i en relation (11%) begränsas av för lite surf
- Fler med en funktionsvariation/funktionsnedsättning begränsas av för en för gammal mobiltelefon (7%) och en för gammal dator (13%)

Vi har i årets undersökning ställt frågor om vad man gör på nätet och vad man behöver hjälp med. Kopplat till digitala enheter har vi frågat om att installera en app på sin mobiltelefon respektive att skicka en bild/foto från sin mobil till någon annan. Bland internetanvändarna är det 5 procent som behöver hjälp med att installera en app och 2 procent med att skicka en bild från mobilen. I *kapitel 14 Digitala hjälpbehov och begrepp* kan du läsa mer i detalj om vilka samhällsgrupper som behöver hjälp med just detta och mycket annat.

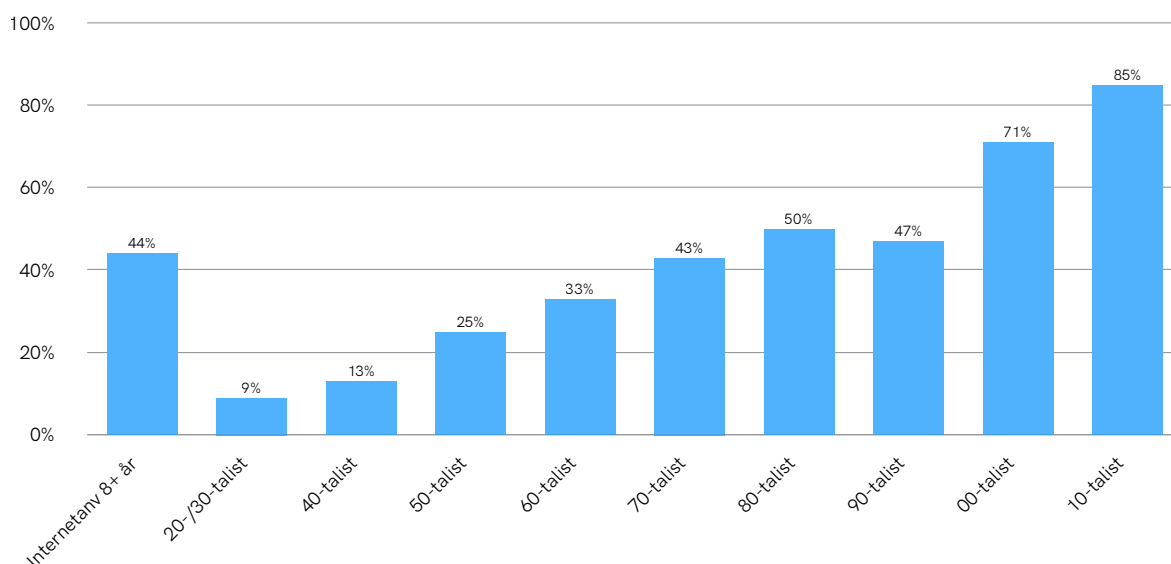
Härnäst i *diagram 1.10* ska vi ta reda på vad våra nära och kära tycker om den tid vi tillbringar framför våra digitala skärmar.

Skärmtid

Födda på 2000-talet har för mycket skärmtid enligt andra

Tillbringar vi för mycket tid framför digitala skärmar på vår fritid? Vi har låtit internetanvändare från 8 år och uppåt svara på om deras nära och kära ger dem kritik för att de har för mycket skärmtid. Med digital skärmtid avses den tid som tillbringas framför skärmar på olika digitala enheter såsom dator, surfplatta och mobiltelefon, men alltså inte tv.

Diagram 1.10, Bas: Internetanvändare 8+ år, 8-11 år: Händer det att dina föräldrar tycker att du har för mycket skärmtid, alltså att du sitter för mycket med en mobil, dator eller surfplatta? / 12+ år: På din fritid, händer det att dina nära och kära upplever att du tillbringar för mycket tid framför en digital skärm? (Ja), År 2021 (Studie 2)

Mer än 4 av 10 internetanvändare får kritik för sin skärmtid. Det är i synnerhet de yngsta som upplever att de får kritik men det förekommer även bland de äldsta. Omkring 1 av 10 av de internetanvändande 20-, 30- och 40-talisterna får höra att de tillbringar för mycket tid framför de digitala skärmarna. Därefter ökar det – en fjärdedel av 50-talisterna, en tredjedel av 60-talisterna och drygt två femtedelar bland 70-talisterna uppger att de får denna kritik. Hälften av 80-talisterna och nästan hälften av 90-talisterna säger detsamma. När vi sedan beger oss in på 2000-talet så ökar kritiken massivt enligt 00- och 10-talisterna. Hela 7 av 10 av de som är födda på 00-talet och mer än 8 av 10 – hela 85 procent – av 10-talisterna får höra att andra tycker att de har för mycket skärmtid. En trolig anledning till att kritiken är betydligt mer utbredd bland personer födda på 2000-talet är att de flesta

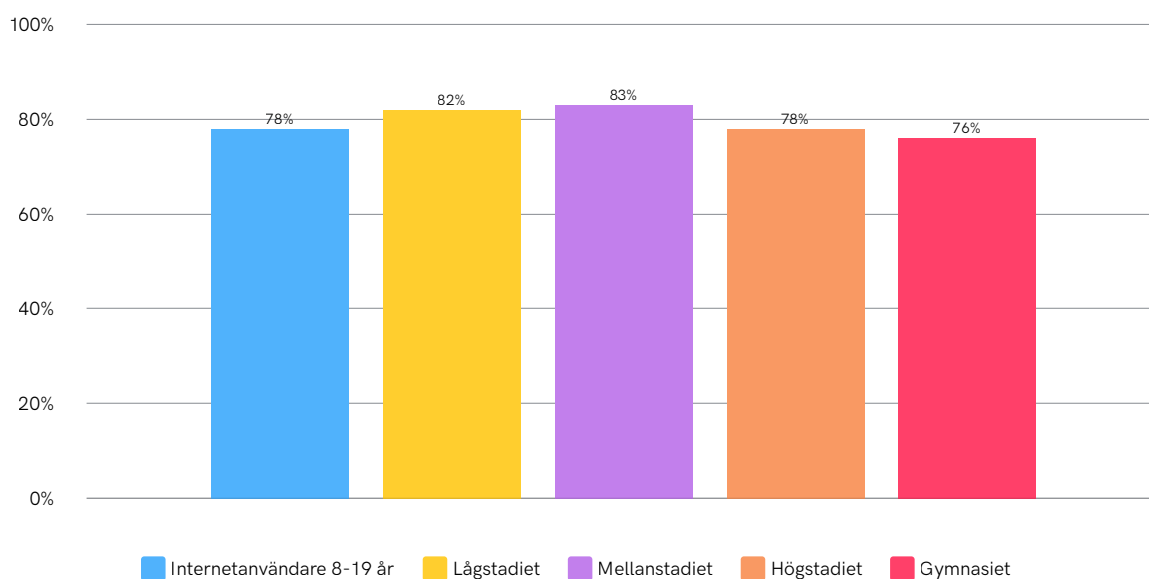
i denna grupp fortfarande är barn och att vuxna i deras närhet har mer att säga till om gällande barnens skärmtid.

Om vi istället riktar strålkastarljuset enbart mot skolbarnen och deras skärmtid på fritiden, hur ser det ut då? Det visar nästa *diagram 1.11*.

8 av 10 skolbarn upplevs ha för mycket skärmtid

Vi har frågat skolbarn mellan 8–19 år, från lågstadiet till gymnasiet, om de får höra att de tillbringar för mycket tid framför digitala skärmar. Med digital skärmtid avses den tid som tillbringas framför skärmar på olika digitala enheter såsom dator, surfplatta och mobiltelefon, men alltså inte tv. Sammantaget svarar nära 8 av 10 att deras föräldrar och andra nära och kära ger dem kritik för deras skärmtid.

Diagram 1.11, Bas: Internetanvändare 8–19 år, 8–11 år: Händer det att dina föräldrar tycker att du har för mycket skärmtid, alltså att du sitter för mycket med en mobil, dator eller surfplatta? / 12–19 år: På din fritid, händer det att dina nära och kära upplever att du tillbringar för mycket tid framför en digital skärm? (Ja), År 2021 (Studie 2)

Kritiken mot för mycket skärmtid är hög i samtliga stadier. Allra mest kritik får låg- och mellanstadiebarnen i jämförelsen, där mer än 8 av 10 får höra att de har för mycket skärmtid. Sedan minskar kritiken något för högstadieeleverna (78%) och gymnasieeleverna (76%).

Det är uppenbart att skärmtid hos barn och unga skapar oro men vad ligger bakom den? Den frågan har vi inte ställt men det kan finnas många olika aspekter. Exempelvis kan det handla om att tiden framför skärmen stjälar tid för exempelvis umgänge med övriga familjen, fysisk aktivitet och läxor. En annan möjlighet är att det är det som visas på skärmen som oroar, till exempel eventuellt skrämmande innehåll. Det kan också handla om en oro för att sociala medier kan påverka vårt välmående negativt genom att visa upp hur "alla andra" lever innehållsrika och lyckade liv. Att hela tiden jämföra sig med andra kan öka risken att drabbas av depression.

Därtill kan oro böttna i vilken påfrestning den statistiska ställningen har på våra nackar och tummar – och inte minst hur våra hjärnor påverkas. Alltför mycket skärmtid kan bli ett beroende och det kan vara svårt att avgöra var gränsen går.

Tilläggas bör att skärmtid också kan ha positiva effekter som till exempel ökad inlärning, avkoppling och vara en plats för roliga och sociala sammanhang. Utan skärm riskerar barnet att förlora en möjlighet att kommunicera med vänner och att känna sig utanför.

Vill man ha tips och råd om hur man ska förhålla sig till barns skärmanvändande, finns det till exempel att läsa på webbplatsen *1177 Vårdguiden*².

I nästa *diagram 1.12* kommer vi visa hur sociala eller utanför de som är 12 år och äldre uppger att de faktiskt känner sig framför skärmarna.

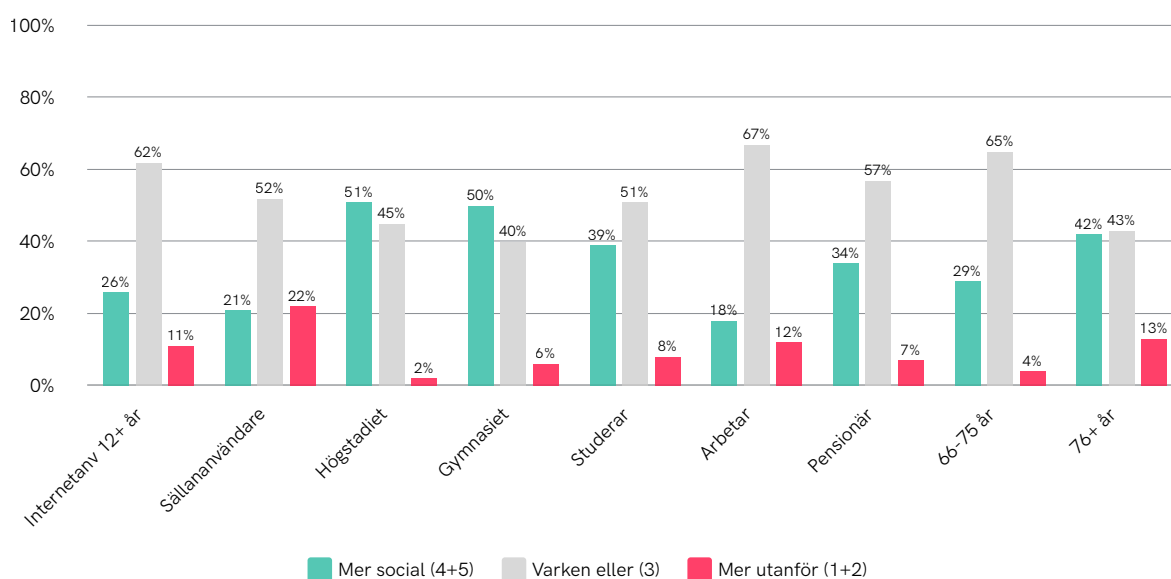
2 <https://www.1177.se/Gavleborg/barn--gravid/vard-och-stod-for-barn/en-vag-in-for-psykisk-halsa-0-17-ar/barn-och-skarmtid/>

Skärmtid får var fjärde att känna sig mer social

Får skärmtiden på vår fritid oss att känna oss mer sociala eller mer utanför?

En fjärdedel anser att skärmanvändandet ger känslan av att vara mer social medan 1 av 10 får känslan av att vara utanför. Övriga drygt 6 av 10 upplever inte att tiden framför skärmen påverkar känslan att vara social eller utanför.

Diagram 1.12, Bas: Internetanvändare 12+ år, Hur upplever du att din digitala skärmtid på din fritid påverkar dig? Känner du dig mer social eller mer utanför? Skala 1-5 1=Känner mig mycket mer utanför, 5=Känner mig mycket mer social, År 2021 (Studie 2)

Mest sociala av skärmtid känner sig de yngsta. 4 av 10 studerande känner sig mer sociala och endast 8 procent känner sig mer utanför. Bland de yngsta eleverna är dessutom känslan av att känna sig social betydligt större. Hälften av högstadie- och gymnasieeleverna känner sig mer sociala av skärmtid och endast 2 procent av högstadiebarnen och 6 procent av gymnasieeleverna uppger att de känner sig mer utanför.

Pensionärerna har också i högre grad en känsla av att vara social tack vare skärmen än genomsnittet. Mer än var tredje pensionär anger att de känner sig mer sociala av skärmtid och endast 7 procent svarar att de känner sig mer utanför. Skärmanvändandet väcker mer känslor hos de äldsta pensionärerna (76+ år) som känner sig både mer sociala och mer utanför än de som är 66-75 år.

De arbetande känner sig mindre sociala och mer utanför av sitt skärmanvändande på fritiden än både de studerande och pensionärerna. Endast 2 av 10 arbetande känner sig mer sociala och drygt 1 av 10 känner sig mer utanför. Sett till generationer känner sig 70-talisterna minst sociala (16%) av alla och något mer utanför (14%) än genomsnittet. Vill du se mer om hur social eller utanför respektive generation känner sig av skärmtid så hänvisar vi till *tabellbilagan*.

Bland sällananvändarna, alltså de som inte använder internet varje dag, uppger drygt en 1 av 5 att de känner sig mer utanför av skärmanvändandet, vilket är en betydligt större andel än genomsnittet.

Föregående år 2020 ställde vi samma fråga till internetanvändarna som är 16 år och äldre. Jämför vi resultatet från 2020 (kvartal 3) med årets resultat i samma målgrupp (16+ år) så ser vi att andelen som känner sig mer utanför ligger kvar på 11 procent. Andelen bland 16+ år som känner sig mer social har däremot minskat från 28 procent till 24 procent. Det är framför allt de arbetande som känner sig mindre sociala av skärmtiden på fritiden. Sannolikt kan pandemin och distansarbete ha haft sin påverkan på detta. Pensionärerna, i synnerhet de mellan 66–75 år, känner sig också något mindre sociala i år. De studerande känner sig däremot något mer sociala tack vare skärmtiden än de gjorde i kvartal 3 år 2020. Vill du läsa mer om skärmtid finns det att läsa i *2020 års upplaga av Svenskarna och internet*³.

3 <https://svenskarnaochinternet.se/rapporter/svenskarna-och-internet-2020/internetanvandande-och-digital-skarmtid/#digital-skarmtid>

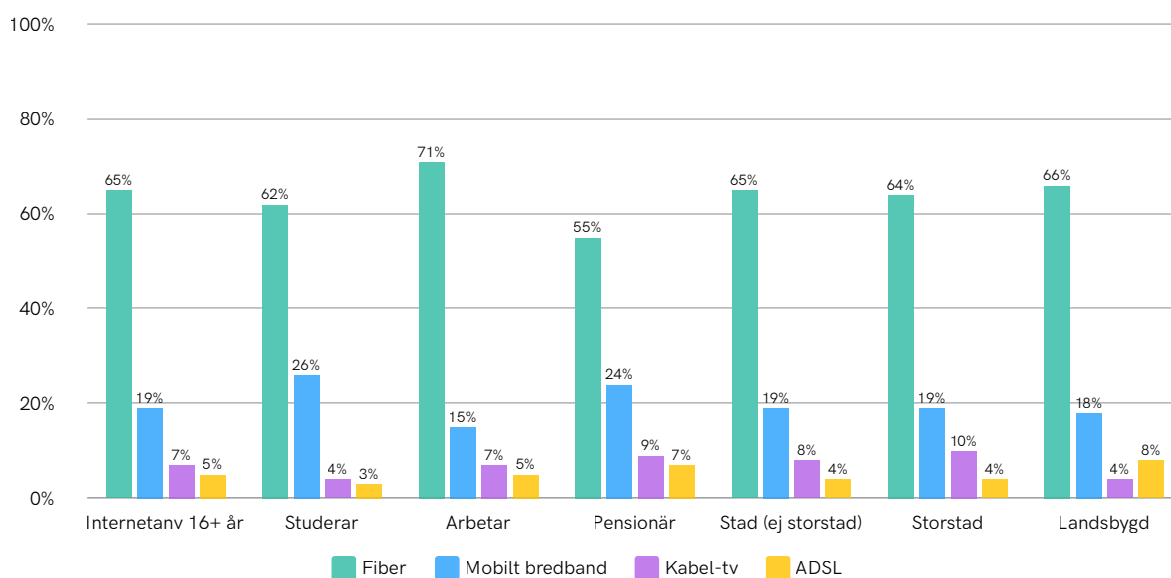
Det uppkopplade hemmet

2 av 3 kopplar i huvudsak upp sig med fiber i hemmet

Hur kopplar vi i huvudsak upp oss i våra hem när vi surfar för privat bruk? Det finner vi svaret på i detta diagram. Det visar att två tredjedelar i huvudsak använder fiber som internetanslutning i hemmet, en femtedel mobilt bredband, 7 procent kabel-tv och 5 procent ADSL.

Något att ha i åtanke är att endast ett svar har varit tillåtet i denna fråga. Svaren avser alltså den huvudsakliga internetanslutningen vi använder i våra hem för privat bruk, även om andra uppkopplingar kan finnas tillgängliga.

Diagram 1.13, Bas: Internetanvändare 16+ år, Vilken är din huvudsakliga internetanslutning i hemmet som du använder för privat bruk? (Endast ett svar), År 2021 (Studie 1)

Fiber är idag den huvudsakliga internetuppkoppling som används mest av alla. Jämför vi stad och landsbygd finns i princip ingen skillnad i att använda fiber som huvudsaklig uppkoppling. I storstäderna används kabel-tv något mer frekvent än i övriga landet. Dubbelt så många på landsbygden (8%) använder i huvudsak ADSL än boende i städer/storstäder (4%).

Ser vi till sysselsättning så särskiljer sig de studerande, vilka oftast tillhör de yngre, och pensionärerna, det vill säga de äldsta, på flera sätt från genomsnittet enligt följande:

- Pensionärerna använder fiber i lägre grad
- De studerande och pensionärerna använder mobilt bredband i högre grad
- Pensionärerna använder mer ofta ADSL som huvudsaklig uppkoppling

- Både de yngsta (6%) och äldsta (5%) har sämre koll på vilken uppkoppling de har jämfört med genomsnittet (3%)

Några andra signifikanta skillnader, som också går att finna i *tabellbilagan*, är...

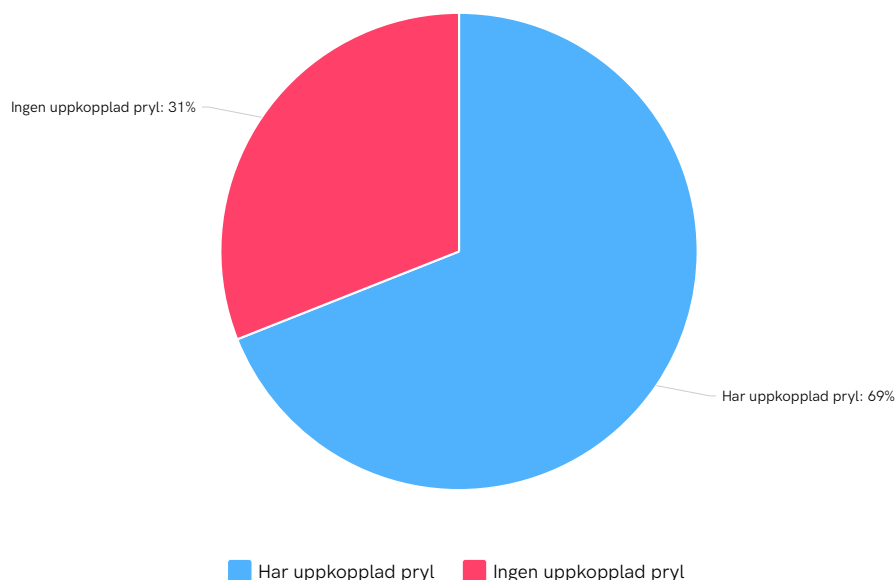
- Fler höginkomsthushåll (75%) och färre låginkomsthushåll (54%) använder fiber
- Fler med en funktionsvariation/funktionsnedsättning vet inte vilken uppkoppling de har (8%) och färre använder fiber (57%)
- Fler sällananvändare vet inte vilken uppkoppling de har (19%) och färre använder fiber (37%)

Numera är det ju inte bara enheter som datorer och mobiler vi kopplar upp i våra hem, utan även andra prylar! Vilka prylar det är ska vi titta närmare på i kommande *diagram 1.14* och *diagram 1.15*.

7 av 10 har uppkopplade prylar i hemmet år 2021

Idag har 7 av 10 tillgång till minst en uppkopplad pryl i sitt hem. Med en uppkopplad pryl menar vi ett vardagsföremål (ej dator, mobiltelefon eller surfplatta) som har inbyggd elektronik och internetuppkoppling, vilket gör att det kan styras via internet.

Diagram 1.14, Bas: Samtliga 16+ år, Har tillgång till uppkopplade prylar i sitt hem, År 2021 (Studie 1)

Vi har sedan år 2018 ställt frågor om antalet uppkopplade prylar i hemmet men med olika frågeställningar. Därför blir svaren inte fullt jämförbara. År 2018 frågade vi om hur många uppkopplade prylar vi har i hemmet men utan att exemplifiera som vi gör i år (se nästa *diagram 1.15*) och då svarade 50 procent att de hade minst en uppkopplad pryl i hemmet. År 2019 ställde vi frågan på samma sätt (och exemplifierade endast med röststyrd högtalare och elektroniskt lås) och då ökade andelen med uppkopplade prylar till 54 procent. År 2020 gav vi flera exempel och då skedde en ökning till 65 procent som i år 2021 alltså ligger på 69 procent.

Tittar vi på de som i år har minst en uppkopplad pryl i hemmet så särskiljer sig flera grupper. Här är tre exempel vi vill lyfta. (För mer information och fler signifikanta skillnader både totalt sett och per uppkopplad pryl, se *tabellbilagan*.)

- Fler män (73%) och färre kvinnor (65%) har någon uppkopplad pryl i hemmet, i synnerhet har fler män en uppkopplad bil och en smart tv-apparat
- 8 av 10 studerande och arbetande har en uppkopplade pryl i hemmet jämfört med 4 av 10 pensionärer
- 9 av 10 höginkomsthushåll har en uppkopplad pryl i hemmet jämfört mot 5 av 10 låginkomsthushåll

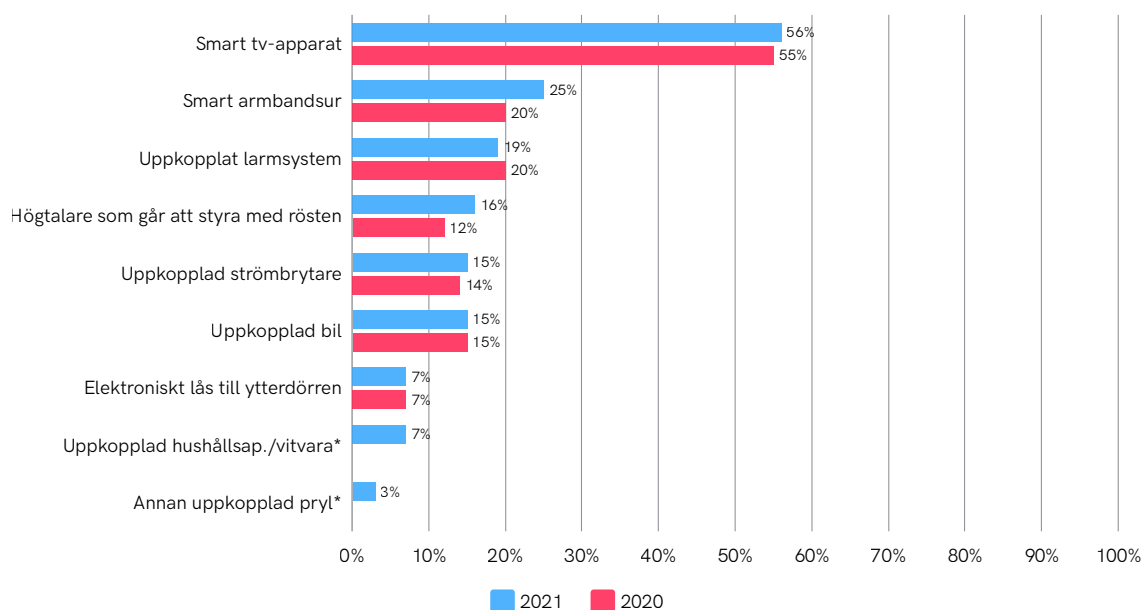
Något vi kan ha i åtanke är att det kan finnas de som har uppkopplade prylar hemma utan att tänka på det eller veta om det.

Vilka uppkopplade prylar vi har tillgång till i våra hem ska vi ta reda på i nästa *diagram 1.15*.

Var sjätte har en röststyrd, uppkopplad högtalare år 2021

Vilka uppkopplade prylar har vi i våra hem? Det ger det här diagrammet svar på. Vi har ställt frågan om flera olika vardagsföremål (ej dator, mobiltelefon eller surfplatta) som har inbyggd elektronik och internetuppkoppling, vilket gör att det kan styras via internet.

Diagram 1.15, Bas: Samtliga 16+ år, Vilka uppkopplade prylar har du tillgång till i ditt hem?, År 2020-2021 (Studie 1) *) Svartalternativ ställdes ej år 2020

Låt oss titta på topp 5 uppkopplade prylar i diagrammet. Den vanligaste uppkopplade prylen är en smart tv-apparat som mer än hälften har. Näst på tur är ett smart armbandsur som var fjärde användare. På plats nummer tre kommer ett uppkopplat larmsystem som var femte skyddar sitt hem med. På fjärde plats hamnar en röststyrd högtalare, till exempel Google Home och Alexa, som finns i var sjätte hushåll. En delad femteplacering får en uppkopplad strömbrytare och en uppkopplad bil som var sjunde har i sitt hem.

Vi har ställt frågor om ett varierande urval av dessa uppkopplade prylar tidigare år. Störst ökning från föregående år har smarta armbandsur och röststyrda högtalare haft. År 2019 angav endast 5 procent att de använde en röststyrd högtalare vilket alltså har tredubblats sedan dess. Vi frågade även år 2019 om elektroniskt lås till hemmet som sedan dess legat på en konstant nivå på 7 procent.

Några få (3%) har i år svarat att de har (ytterligare) en annan uppkopplad pryl i hemmet. Bland dem nämner mellan 5-10 personer spelkonsoller, ljudsystem/ljudanläggningar och uppkopplade glödlampor. Andra svar som några enstaka anger är robotdammsugare, robotgräsklippare, solceller/solpaneler, luftvärmepump/bergvärme och luftrenare. Två personer har också uppkopplade hörapparater och

en uppkopplad blodsockermätare. En person berättar att sexleksakerna i hemmet är uppkopplade.

Kapitel 2: Digitala samhällstjänster

Inte ens hälften av de äldsta använder digitala samhällstjänster

I Sverige använder 9 av 10 olika digitala samhällstjänster för pension, sjukvård, kollektivtrafik och annat. De som står utanför är framförallt de äldsta, varav många har ett stort behov av hjälp med de digitala tjänsterna.

I det här kapitlet undersöker vi hur befolkningen använder olika typer av digitala samhällstjänster. Vi tittar bland annat på hur användningen ser ut i olika generationer, och vilka orosmoment som finns kring e-tjänsterna. Vi ser bland annat...

- Att 9 av 10 använder olika digitala samhällstjänster
- Att inte ens hälften av de äldsta använt en digital samhällstjänst
- Att 6 av 10 av de äldsta inte kan logga in på 1177 på egen hand
- Att endast en tredjedel av de äldsta anser att e-tjänster underlättar
- Att 1 av 5 avstår från att använda e-tjänster för att de känns osäkra

Diagram kapitel 2

E-tjänstanvändning de senaste 12 månaderna

- 2.1 9 av 10 använder samhällets e-tjänster år 2021
- 2.2 8 av 10 använder e-vårdtjänster år 2021
- 2.3 Inte ens hälften av de äldsta har använt samhällets e-tjänster
- 2.4 80- och 90-talister har använt e-vårdtjänster mest av alla
- 2.5 Endast en tredjedel av de äldsta anser att e-tjänster underlättar för dem

1177 Vårdguiden och vårdappar

- 2.6 Var tredje har någon gång använt en vårdapp
- 2.7 6 av 10 av de äldsta kan inte logga in på 1177 på egen hand
- 2.8 3 av 10 behöver hjälp med vårdappar på grund av för krånglig teknik

Mobilbiljett och parkeringsappar

- 2.9 7 av 10 har betalat parkeringsavgift med en app
- 2.10 7 av 10 av de äldsta kan inte resa med en digital biljett i mobilen på egen hand

Säkerhetsaspekten kring e-tjänster

- 2.11 1 av 5 avstår från att använda e-tjänster för att de känns osäkra
- 2.12 En fjärdedel av de äldsta avstår från att använda e-tjänster av oro för hackare
- 2.13 Funktionsvarierade avstår i högre grad än andra från att använda e-tjänster för att de känns osäkra

E-tjänst för att rösta digitalt?

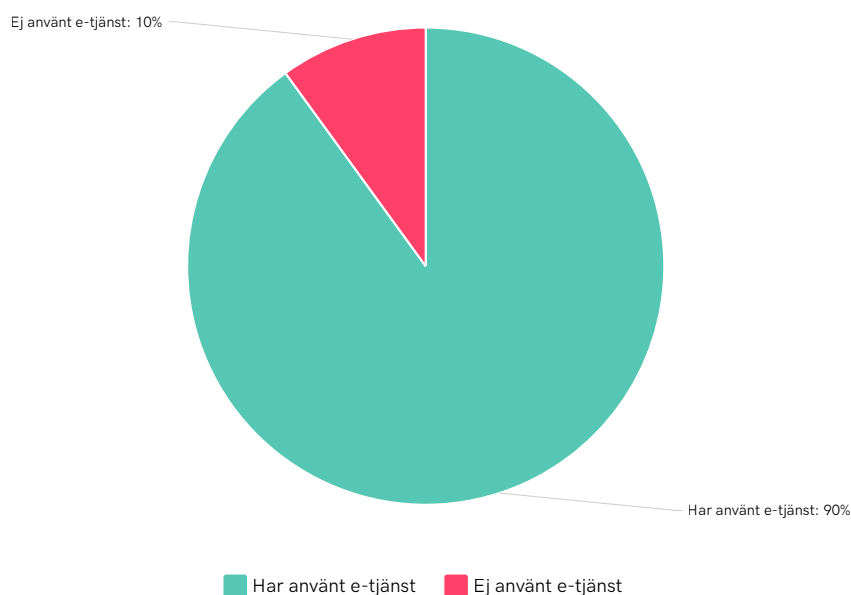
- 2.14 Den e-tjänst som flest önskar sig är att kunna rösta digitalt
- 2.15 Mer än hälften vill kunna rösta på internet istället för i vallokal
- 2.16 De yngsta och äldsta mest tveksamma till att rösta digitalt

E-tjänstanvändning de senaste 12 månaderna

9 av 10 använder samhällets e-tjänster år 2021

Idag kan man utföra många samhällstjänster över internet, så kallade e-tjänster. Bland befolkningen 18 år eller äldre har 9 av 10 använt någon digital samhällstjänst de senaste 12 månaderna.

Diagram 2.1, Bas: Samtliga 18+ år, Har använt digitala samhällstjänster under de senaste 12 månaderna, År 2021 (Studie 1)

90 procent av befolkningen har alltså använt e-tjänster, men hur ser det då ut bland internetanvändarna? Svaret är att nästan alla som är på nätet har använt e-tjänster det senaste året – hela 96 procent! De 4 procent internetanvändare som inte har använt e-tjänster under året finns i huvudsak bland de äldsta i vårt samhälle. Längre fram, i *diagram 2.3*, kommer vi att undersöka hur olika generationer har nyttjat e-tjänster under det senaste året.

Hur går det då för utvecklingen av e-tjänster och digitaliseringen av myndighetsverige? Det är en komplex fråga att besvara men sett till den senaste OECD-mätningen *Digital Government Index 2019*¹ som släpptes hösten 2020 så har Sverige halkat efter. Vi fick till och med sämst betyg av alla länder som ingår i OECD för styrning och strategier av digital förvaltning.

1 <https://www.oecd.org/gov/digital-government/oecd-digital-government-index-2019.htm>

Kopplat till detta har kritiska röster hörts i media, till exempel i tidskriften *Computer Sweden* från mars 2021 *Digitaliseringen kan inte vara beroende av myndigheternas goda vilja*².

För att stödja, samordna och följa upp digitalisering inom svensk offentlig förvaltning grundades DIGG, Myndigheten för digital förvaltning, år 2018. DIGG har kommenterat³ Sveriges resultat i OECD:s mätning.

DIGG deltar även i en annan internationell mätning och drar utifrån det *senaste resultatet*⁴ slutsatsen att "Sveriges digitala förvaltning är bra men flera andra är bättre". Mer om DIGG:s arbete finns också att ta del av *på deras webbplats*⁵.

Det finns också mer att läsa om digitala samhällstjänster på Riksdagens webbplats, till exempel den offentliga utredningen *E-tjänster för ett enklare och öppnare samhälle*⁶. I denna presenteras visionen om en 24-timmarsmyndighet där "e-tjänster är en av hörnstenarna och syftar till att uppfylla medborgarnas och företagets förväntan om en kundorienterad verksamhet som är resultatnriktad och ger valmöjligheter."

Nu är det dags att i *diagram 2.2* ta reda på vilka e-tjänster vi använder.

2 <https://computersweden.idg.se/2.2683/1.748853/digitalisering-samverkan-myndigheter-debatt>

3 <https://www.digg.se/om-oss/nyheter/2020/digg-kommenterar-oecd-digital-government-index-2019>

4 <https://www.digg.se/om-oss/nyheter/2021/sveriges-digitala-forvaltning-ar-bra-men-flera-andra-ar-battre>

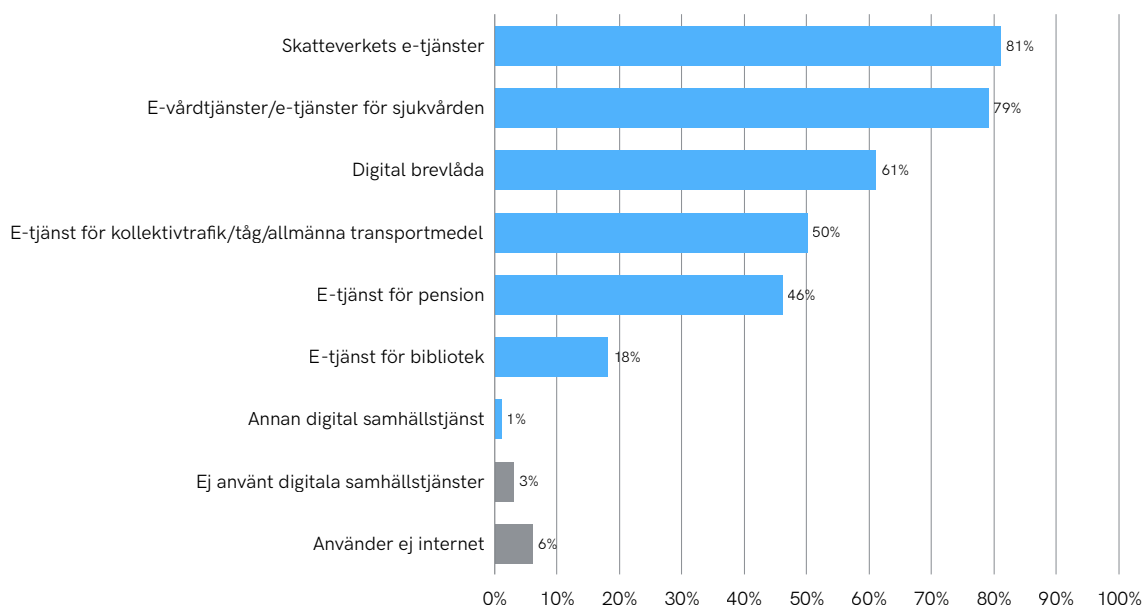
5 <https://www.digg.se/utveckling-av-digital-forvaltning>

6 https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/statens-offentliga-utredningar/e-tjanster-for-ett-enklare-och-oppnare-samhalle-_GTB3119/html

8 av 10 använder e-vårdtjänster år 2021

Vilka digitala samhällstjänster har vi använt de senaste 12 månaderna? Det visar det här diagrammet. Vi har listat ett antal e-tjänster som används av allmänheten, men även givit möjlighet att skriva in eventuella andra digitala samhällstjänster som nyttjats under året.

Diagram 2.2, Bas: Samtliga 18+ år, Idag kan man utföra många samhällstjänster över internet, så kallade e-tjänster. Har du under de senaste 12 månaderna använt någon av följande e-tjänster? (E-vårdtjänster/e-tjänster för sjukvården (logga in på 1177.se, digitala vårdbesök, söka info vid sjukdom online etc.) / Skatteverkets e-tjänster (t ex deklaration, personbevis, flyttanmälan) / Digital brevlåda (t ex Kivra, Digimail, E-boks, Min myndighetspost) / E-tjänst för pension (t ex kontrollera framtida pension och göra pensionsval online) / E-tjänst för kollektivtrafik/tåg/allmänna transportmedel (t ex planera resa online eller köpa e-biljett) / E-tjänst för bibliotek (t ex låna en digital bok) / Annan digital samhällstjänst - Vänligen ange vilken / Ej använt digitala samhällstjänster senaste 12 månaderna), År 2021 (Studie 1)

På delad första plats ligger Skatteverkets e-tjänster och sjukvårdens e-tjänster som 8 av 10 har använt – med en marginell ledning för Skatteverket. Därefter följer digitala brevlådor som hela 6 av 10 har använt under de senaste 12 månaderna. Sedan kommer kollektivtrafik, tåg och allmänna transportmedel. Resandet är en sektor som blivit hårt drabbad av pandemin och dess restriktioner. Endast hälften har under de senaste 12 månaderna använt e-tjänster för att resa. På plats fyra har vi e-tjänster för pension, som färre än hälften har nyttjat under året. På femte plats finner vi bibliotekens e-tjänster som var femte har använt de senaste 12 månaderna.

Vilka är det då som nyttjar de olika e-tjänsterna? Det redovisar vi i kommande diagram, men först ska vi blicka lite bakåt.

År 2019 ställde vi frågor om digitala samhällstjänster men inte med samma frågeformulering eller svarsalternativ, därav är de inte fullt jämförbara med årets frågor. Årets fråga avser exempelvis användning de senaste 12 månaderna men någon sådan avgränsning fanns inte år 2019. Om vi ändå, med viss försiktighet, gör en jämförelse så tenderar e-vårdtjänster att ha ökat mest. Sannolikt har pandemin varit en stor bidragande faktor. Även Skatteverkets e-tjänster och andelen som använder en digital brevlåda ser ut att ha ökat. E-tjänster för pension ligger i princip på samma nivå. De enda som ser ut att ha minskat stort är e-tjänster för kollektivtrafiken, vilket pandemin med all sannolikhet också är skyldig till. Vill du läsa mer om vår mätning av digitala samhällstjänster år 2019 kan du göra det i *Svenskarna och internet 2019*⁷. (Notera att basen är 16+ år i redovisningen 2019 och 18+ år 2021.)

År 2020 vände vi oss till internetanvändarna både i kvartal 1 och kvartal 3 och ställde frågor om användandet av sjukvårdens e-tjänster. Även här är frågorna inte fullt jämförbara i formulering eller svarsalternativ, men också här skönjer vi en ökning. Sannolikt har pandemins framfart under hösten med test vid minsta symptom och vaccineringen som påbörjades vid årsskiftet haft sin effekt. År 2021 anger 84 procent av internetanvändarna 18+ år att de använt sjukvårdens e-tjänster de senaste 12 månaderna. År 2020 svarade 78 procent i Q1 och 74 procent i Q3 av internetanvändarna 18+ år att de sammantaget använt olika e-vårdtjänster. Mer finns att läsa i *Svenskarna och internet 2020*⁸. (Notera att basen är 16+ år i redovisningen 2020 och 18+ år 2021.)

Sist men inte minst ska vi ta en snabbtitt på den lilla procent som har svarat att de använder en *annan* digital samhällstjänst. Av dessa anger knappt tio personer att de under de senaste 12 månaderna har använt e-tjänster för Försäkringskassan och e-tjänster för bank. Färre än en handfull personer uppger e-tjänster för parkering, skola, Arbetsförmedlingen och Transportstyrelsen. Det kan givetvis vara andra i undersökningen som nyttjat dessa e-tjänster men inte kommit på dem spontant. Likaså finns det med hög sannolikhet fler e-tjänster som nyttjats men som man inte har dragit sig till minnes.

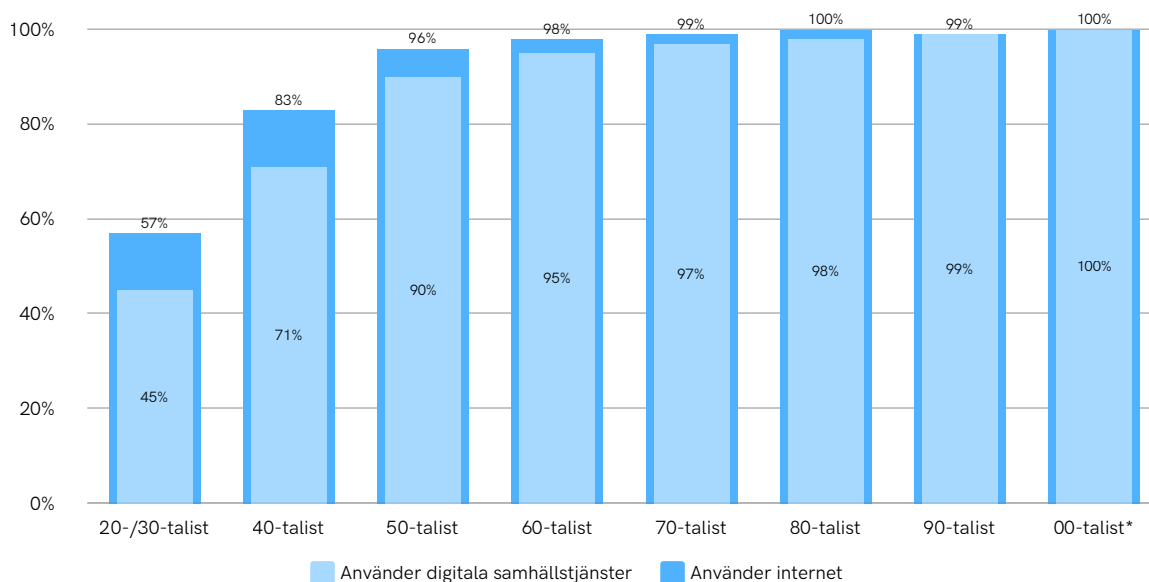
7 <https://svenskarnaochinternet.se/rapporter/svenskarna-och-internet-2019/digitala-samhallstjanster/>

8 <https://svenskarnaochinternet.se/rapporter/svenskarna-och-internet-2020/digitala-vardtjanster/>

Inte ens hälften av de äldsta har använt samhällets e-tjänster

Vilka generationer har använt sig av en digital samhällstjänst de senaste 12 månaderna? Det ser vi i det här diagrammet. Nyttjandet av e-tjänster är givetvis nära sammankopplat med internetanvändning totalt sett, vilket detta diagram också speglar. Mer om internetanvändning i olika generationer finns att läsa om i *diagram 1.3*.

Diagram 2.3, Bas: Samtliga 18+ år, Idag kan man utföra många samhällstjänster över internet, så kallade e-tjänster. Har du under de senaste 12 månaderna använt någon av följande e-tjänster? (E-vårdtjänster/e-tjänster för sjukvården (logga in på 1177.se, digitala vårdbesök, söka info vid sjukdom online etc.) / Skatteverkets e-tjänster (t ex deklaration, personbevis, flyttanmälan) / Digital brevlåda (t ex Kivra, Digimail, E-boks, Min Myndighetspost) / E-tjänst för pension (t ex kontrollera framtida pension och göra pensionsval online) / E-tjänst för kollektivtrafiken/tåg/allmänna transportmedel (t ex planera resa online eller köpa e-biljett) E-tjänst för bibliotek (t ex låna en digital bok), År 2021 (Studie 1) *) Med basen 18+ år blir 00-talisterna något färre med högre felmarginaler

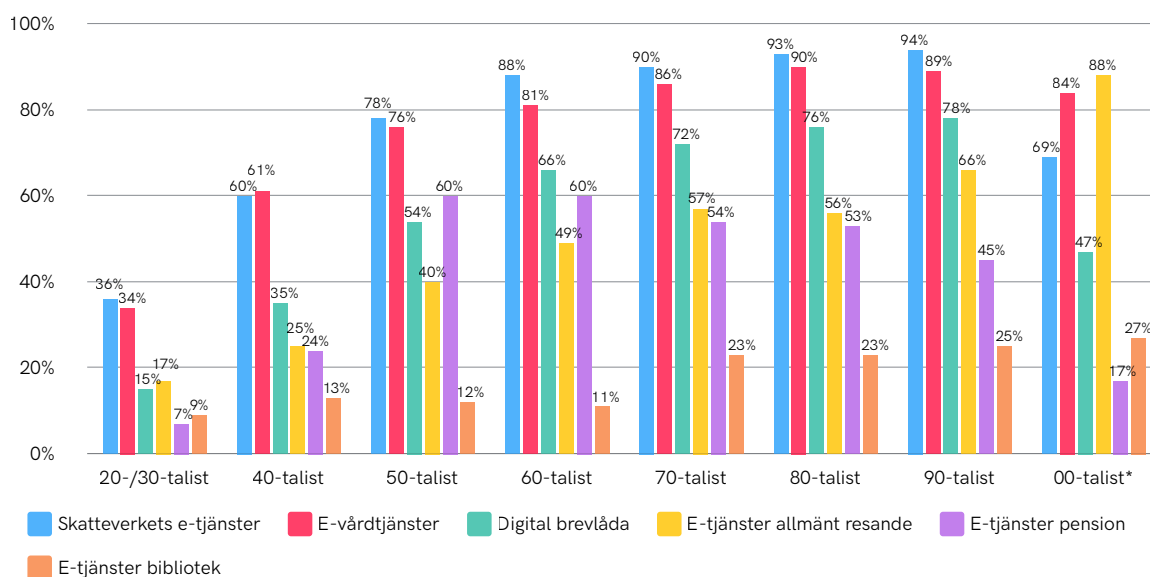
E-tjänster är till för alla och en viktig demokratifråga. De som inte använder internet, samt de som inte kunnat eller velat hänga med i den snabbt framrusande digitaliseringen av tjänster, riskerar ett utanförskap i samhället. Det står klart att det är våra äldsta som drabbas värst. Inte ens hälften av de som är födda på 1920- och 30-talet har använt e-tjänster de senaste 12 månaderna. Av 40-talisterna är det 3 av 10 som inte har använt e-tjänster, och av 50-talisterna har 1 av 10 inte nyttjat dem. Därefter i följande generationer är nyttjandegraden jämn och hög liksom internetanvändandet.

Vilka e-tjänster har respektive generation använt de senaste 12 månaderna? Det visar nästa *diagram 2.4*.

80- och 90-talister har använt e-vårdtjänster mest av alla

I det här diagrammet ser vi vilka e-tjänster som respektive generation har använt under det senaste året. Kort summerat ligger de yngsta 00-talisterna i topp när det gäller nyttjandet av e-tjänster för kollektivtrafik och allmänna transportmedel, samt bibliotekstjänster. 80- och 90-talisterna toppar användandet av Skatteverkets e-tjänster, e-vårdtjänster och digital brevlåda. För digitala pensionstjänster ligger 50- och 60-talisterna i topp.

Diagram 2.4, Bas: Samtliga 18+ år, Idag kan man utföra många samhällstjänster över internet, så kallade e-tjänster. Har du under de senaste 12 månaderna använt någon av följande e-tjänster? (E-vårdtjänster/e-tjänster för sjukvården (logga in på 1177.se, digitala vårdbesök, söka info vid sjukdom online etc.) / Skatteverkets e-tjänster (t ex deklaration, personbevis, flyttanmälan) / Digital brevlåda (t ex Kivra, Digimail, E-boks, Min myndighetspost) / E-tjänst för pension (t ex kontrollera framtida pension och göra pensionsval online) / E-tjänst för kollektivtrafiken/tåg/allmänna transportmedel (t ex planera resa online eller köpa e-biljett) E-tjänst för bibliotek (t ex låna en digital bok), År 2021 (Studie 1) *) Med basen 18+ år blir 00-talisterna något färre med högre felmarginaler

Ålder är den variabel som har allra störst påverkan på om vi nyttjar digitala samhällstjänster eller ej. Åldern är också en faktor när vi analyserar hur nyttjandet ser ut i andra samhällsgrupper. Om vi tittar specifikt på några av de grupper som har lägre internetanvändande (se *diagram 1.4*) så använder de e-tjänster i förhållande till genomsnittet enligt följande. Olika samhällsgrupper går att finna i *tabellbilagan*.

- Personer som bor på landsbygden använder samtliga e-tjänster mindre än genomsnittet, med undantag av e-vårdtjänster som inte avviker signifikant
- Personer med enbart en grundskoleutbildning använder samtliga e-tjänster mindre än genomsnittet
- Personer i låginkomsthushåll använder samtliga e-tjänster mindre än genomsnittet, med undantag av e-tjänster för bibliotek som inte avviker signifikant
- Personer med en funktionsvariation använder samtliga e-tjänster mindre än genomsnittet, med undantag av e-tjänster för bibliotek som inte avviker signifikant
- Personer födda utanför Sverige ligger ungefär som genomsnittet på samtliga e-tjänster, utom på e-vårdtjänster (66%) där de ligger betydligt lägre

En grupp där användandet skiljer sig åt utan direkt påverkan av ålder är mellan män och kvinnor. För varje tjänst ska vi nu kort summera generation, kön och några andra utvalda demografiska eller sociodemografiska variabler som sticker ut i användandet av respektive tjänst. Det mesta av denna data går att finna i *tabellbilagan*. Ha i åtanke att det i huvudsak är de äldre som inte använder e-tjänster, och att de ingår när de svarande delas in utifrån andra bakgrundsfaktorer än ålder.

Skatteverkets e-tjänster (t ex deklaration, personbevis, flyttanmälan) har under de senaste 12 månaderna använts av...

- ... 8 av 10 totalt sett
- ... 60-, 70-, 80-, 90-talister i högre grad, allra mest av 80- och 90-talister
- ... endast drygt var tredje 20-30-talist
- ... färre än 6 av 10 pensionärer
- ... fler män (84%) än kvinnor (79%)
- ... signifikant färre i låginkomsthushåll, enbart grundskoleutbildade, boende på landsbygden och/eller funktionsvarierade

E-vårdtjänster/e-tjänster för sjukvården (logga in på 1177.se, digitala vårdbesök, söka info vid sjukdom online etc.) har under de senaste 12 månaderna använts av...

- ... 8 av 10 totalt sett
- ... 70-, 80-, 90- och 00-talister i högre grad, allra mest av 80- och 90-talister
- ... endast var tredje 20-30-talist
- ... knappt 6 av 10 pensionärer
- ... fler kvinnor (81%) än män (76%)
- ... endast två tredjedelar av de födda utanför Sverige
- ... signifikant färre i låginkomsthushåll, enbart grundskoleutbildade och/eller funktionsvarierade

Digital brevlåda (t ex Kivra, Digimail, E-boks, Min Myndighetspost) har under de senaste 12 månaderna använts av...

- ... 6 av 10 totalt sett
- ... 60-, 70-, 80-, 90-talister i högre grad, allra mest av 80- och 90-talister
- ... endast var sjunde 20-/30-talist

- ... en tredjedel av pensionärerna
- ... 3 av 4 arbetande
- ... ungefär lika många män som kvinnor
- ... signifikant färre i låginkomsthushåll, enbart grundskoleutbildade, boende på landsbygden och/eller funktionsvarierade

E-tjänst för kollektivtrafiken/tåg/allmänna transportmedel (t ex planera resa online eller köpa e-biljett) har under de senaste 12 månaderna använts av...

- ... 5 av 10 totalt sett
- ... 70-, 80-, 90- och 00-talister i högre grad, allra mest av 00-talisterna följt av 90-talisterna
- ... endast var sjätte 20-/30-talist
- ... var fjärde pensionär
- ... 8 av 10 studerande
- ... fler kvinnor (52%) än män (47%)
- ... signifikant färre i låginkomsthushåll, enbart grundskoleutbildade, boende på landsbygden och/eller funktionsvarierade

E-tjänst för pension (t ex kontrollera framtida pension och göra pensionsval online) har under de senaste 12 månaderna använts av...

- ... knappt 5 av 10 totalt sett
- ... 50-, 60-, 70-, 80-talister i högre grad, allra mest av 50- och 60-talister
- ... endast 7 procent av 20-/30-talisterna
- ... 3 av 10 pensionärer
- ... 6 av 10 arbetande
- ... 3 av 10 studerande
- ... fler män (49%) än kvinnor (43%)
- ... signifikant färre i låginkomsthushåll, enbart grundskoleutbildade, boende på landsbygden och/eller funktionsvarierade

E-tjänst för bibliotek (t ex låna en digital bok) har under de senaste 12 månaderna använts av...

- ... nära 2 av 10 totalt sett
- ... 70-, 80-, 90- och 00-talister i högre grad, allra mest av 00- och 90-talister
- ... 1 av 10 av 20-/30-talisterna (9%)
- ... 1 av 10 pensionärer (12%)
- ... 4 av 10 studerande
- ... fler kvinnor (21%) än män (15%)
- ... signifikant färre med enbart grundskoleutbildning och/eller boende på landsbygden

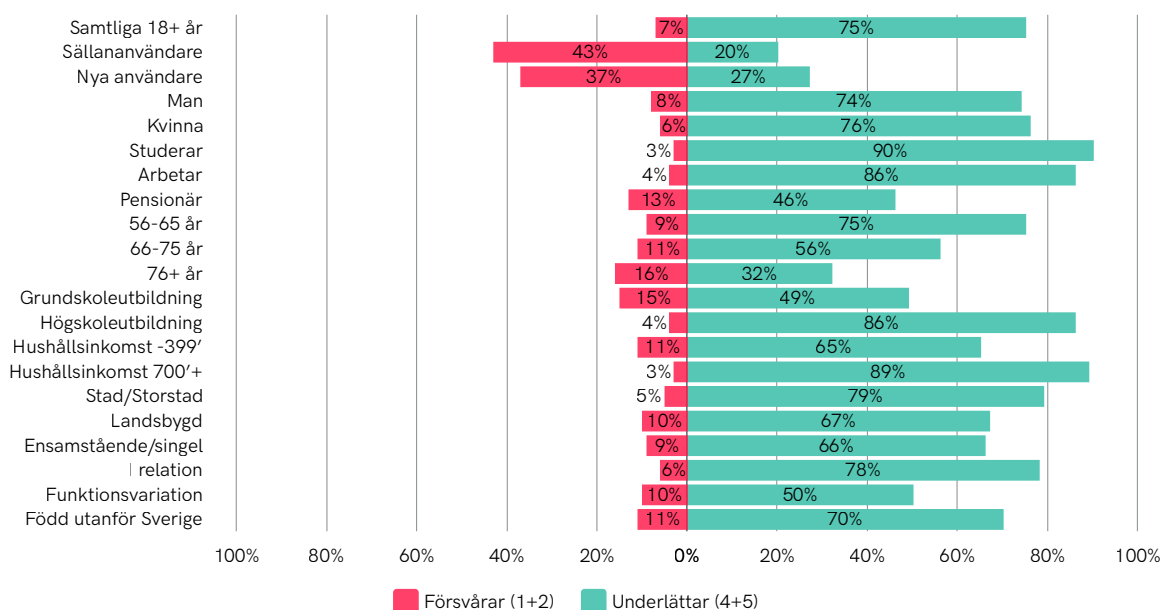
Vi har också undersökt hjälpbehov för flera olika e-tjänstaktiviteter. Exempelvis anger 8 procent att de behöver hjälp med att skaffa en digital brevlåda och 6 procent att de har behov av hjälp när de ska logga in på ett bibliotek och låna en digital

bok. Mer om vilka som behöver hjälp med detta och annat finns att läsa i *kapitel 14 Digitala hjälpbehov och begrepp*. Redan i detta kapitel ska vi emellertid titta närmare på både användning av och hjälpbehovet av specifika aktiviteter för olika konkreta e-vårdtjänster och e-tjänster för resande. Innan dess ska vi dock ta reda på om svenska folket tycker att e-tjänster underlättar eller försvårar för dem. Häng med till nästa *diagram 2.5*.

Endast en tredjedel av de äldsta anser att e-tjänster underlättar för dem

Här tar vi reda på om befolkningen upplever att digitala samhällstjänster generellt sett underlättar eller försvårar för dem. Diagrammet visar på en 5-gradig skala de som har svarat att digitala samhällstjänster underlättar för dem (4+5) alternativt försvårar för dem (1+2). Därtill innehåller denna så kallade pyramidgraf också en rad olika samhällsgrupper för att tydliggöra vilka skillnader som finns.

Diagram 2.5, Bas: Samtliga 18+ år, Anser du att digitala samhällstjänster/e-tjänster generellt sett underlättar eller försvårar för dig? Skala 1-5 där 1=Underlättar inte alls/försvårar och 5=Underlättar mycket, År 2021 (Studie 1)

Totalt sett i befolkningen upplever 3 av 4 att digitala samhällstjänster underlättar för dem. Endast 7 procent svarar att e-tjänster försvårar. Åldersfaktorn har en avgörande betydelse. Inte ens hälften av pensionärerna anser att e-tjänsterna underlättar och fler än 1 av 10 tycker att de försvårar. Bland pensionärerna är skillnaden stor mellan de två åldersgrupperna. Endast en tredjedel av de äldsta, 76 år eller äldre, anser att e-tjänsterna underlättar medan mer än hälften av de i åldern 66-75 år tycker att digitala samhällstjänster gör livet lättare för dem. Gapet mellan pensionärerna och de studerande (som till stor del är unga) är stort. Hela 9 av 10 studerande anser att e-tjänster underlättar för dem - mest av alla i jämförelsen.

Två grupper som i hög grad anser att e-tjänster försvårar för dem är sällananvändarna, alltså de som använder internet men inte dagligen samt de nya användarna, det vill säga de som blivit internetanvändare de senaste tre åren. Dessa grupper är av förklarliga skäl mer ovana internetanvändare vilket medför fler trösklar

att ta sig över. Betydligt fler sällananvändare och nya användare anser att e-tjänster försvårar jämfört med underlättar.

Om vi rangordnar de grupper vi jämfört där minst 1 av 10 anser att e-tjänster försvårar för dem, blir listan som följer. Ha i åtanke att detta ofta är grupper med många äldre och att de till stor del överlappar varandra.

E-tjänster försvårar

Sällananvändare	43%
Nya användare	37%
76+ år	16%
Enbart grundskoleutbildning	15%
Pensionär	13%
Låginkomsthushåll	11%
Född utanför Sverige	11%
66-75 år	11%
Funktionsvariation	10%
Boende på landsbygd	10%

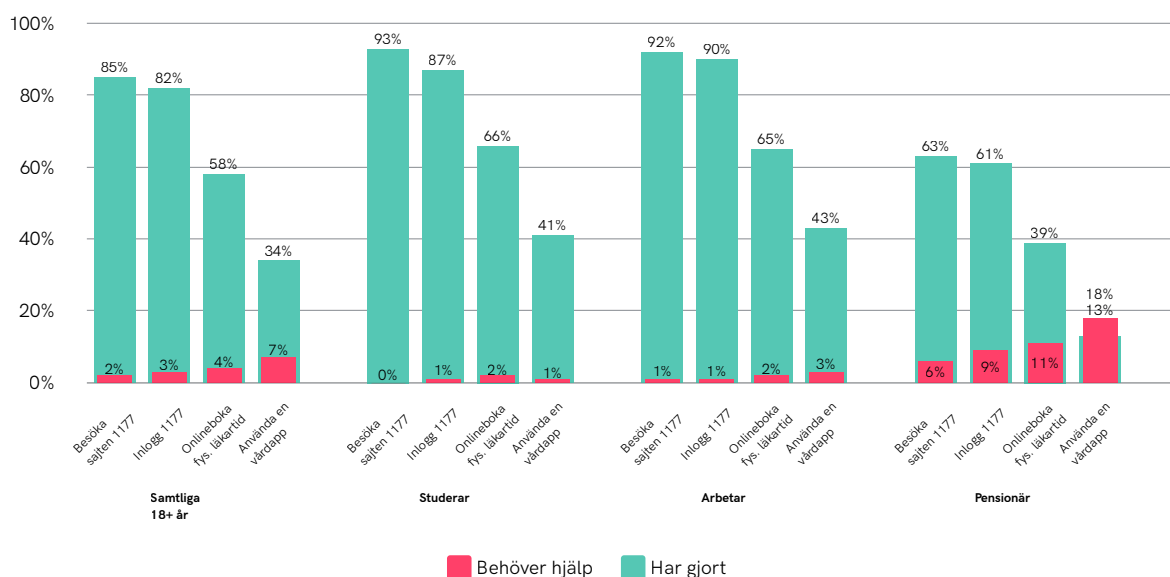
I nästa *diagram 2.6* ska vi ta reda på vilka som har använt ett antal konkreta e-tjänstaktiviteter kopplat till vården, och om de behöver hjälp med dem.

1177 Vårdguiden och vårdappar

Var tredje har någon gång använt en vårdapp

I det här diagrammet ska vi titta närmare på fyra konkreta e-tjänstaktiviteter kopplade till vården – närmare bestämt om man har besökt respektive loggat in på webbplatsen 1177 Vårdguiden, om man har bokat tid på nätet för ett fysiskt läkarbesök samt om man har använt en vårdapp, det vill säga besökt en läkare digitalt via ett videosamtal. Vi har både frågat om man har gjort det som efterfrågas, och om man kan göra det på egen hand eller behöver hjälp.

Diagram 2.6, Bas: Samtliga 18+ år, Vad av följande har du gjort eller skulle du kunna göra på egen hand eller med hjälp av någon annan? (Besöka webbplatsen 1177 Vårdguiden för att läsa om hälsa, sjukdomar och var du kan hitta vård / Logga in på 1177 Vårdguiden för att se recept, provsvar, journaler, inbokade läkartider etc. / Boka tid på nätet för ett fysiskt läkarbesök / Använda en vårdapp, dvs besöka en läkare digitalt via videosamtal), Behöver hjälp = Har gjort men endast med hjälp / Har inte gjort och skulle behöva hjälp respektive Har gjort = Har gjort utan hjälp / Har gjort men endast med hjälp, År 2021 (Studie 1)

Fler än 8 av 10 har någon gång besökt webbplatsen 1177, och loggat in på den. Nära 6 av 10 har bokat en tid på nätet för ett fysiskt läkarbesök och drygt hälften så många, en tredjedel, har någon gång använt en vårdapp för ett digitalt läkarbesök.

Pensionärerna har använt dessa e-tjänster för vård i betydligt lägre utsträckning än de arbetande och de studerande. Drygt 6 av 10 pensionärer har någon gång besökt webbplatsen 1177 och loggat in där. Bara 4 av 10 av pensionärerna har bokat

en tid på nätet för ett fysiskt läkarbesök, och endast drygt 1 av 10 (13%) har någon gång använt en vårdapp för ett digitalt läkarbesök.

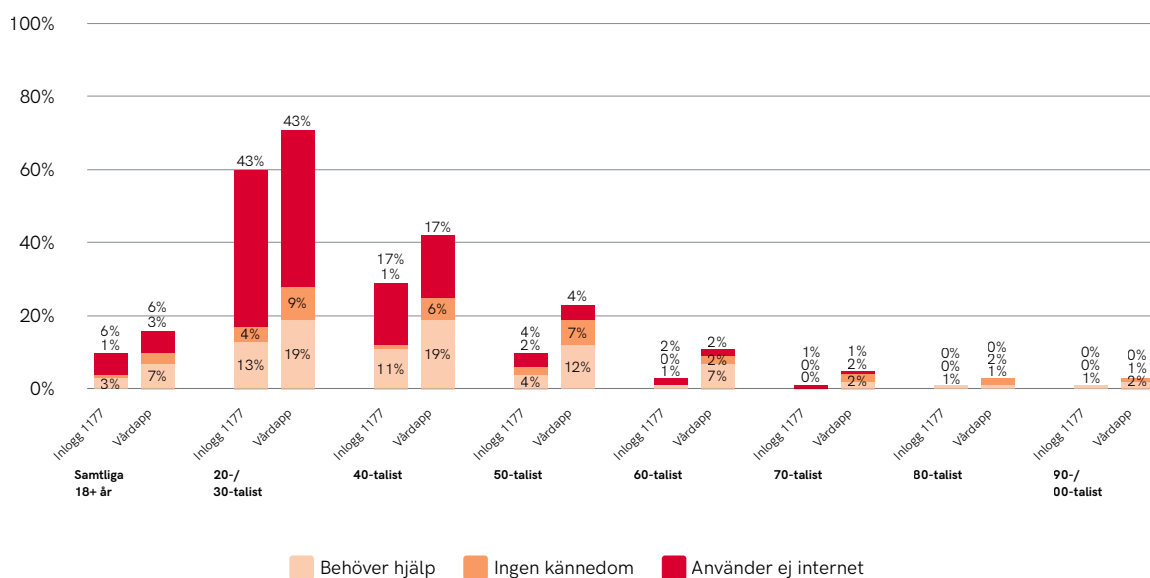
Lägger vi på hjälpbehovet på dessa fyra e-tjänstaktiviteter är det framförallt vårdapp för digitalt läkarbesök som sticker ut. Totalt sett i befolkningen behöver 7 procent hjälp med att använda en vårdapp, men bland pensionärerna är det hela 18 procent som anger ett hjälpbehov – till och med fler än de som de facto har använt tjänsten (13%). Det är tydligt att det till största delen är de äldsta som behöver hjälp med att använda dessa e-tjänster. Vi kommer att gå igenom de olika generationerna i nästa *diagram 2.7* men först ska vi ta en kort tillbakablick.

Föregående år frågade vi internetanvändarna om de använt vårdappar. Frågan var annorlunda ställd och därmed inte fullt jämförbar. Om vi ändå med viss försiktighet gör en jämförelse med år 2020, kvartal 3, så svarade 21 procent av internetanvändarna 18 år eller äldre att de någon gång använt vårdappar. Årets siffra är 36 procent bland internetanvändare 18 år eller äldre, vilket högst sannolikt vittnar om en ökning. En trolig orsak till denna uppgång kan i så fall vara pandemins härjningar under höst och vinter.

6 av 10 av de äldsta kan inte logga in på 1177 på egen hand

Det här diagrammet visar utifrån generation, vilka som inte på egen hand loggar in på 1177 Vårdguiden eller använder vårdappar för digitala läkarbesök. Denna grupp består av tre kategorier; personer som behöver hjälp av någon annan för att använda respektive tjänst, personer som saknar kännedom om tjänsten och de som inte använder internet alls. Tillsammans utgör de en grupp som inte använder tjänsterna på egen hand och som riskerar att hamna utanför när fler och fler vårdfunktioner blir digitala.

Diagram 2.7, Bas: Samtliga 18+ år, Vad av följande har du gjort eller skulle du kunna göra på egen hand eller med hjälp av någon annan? (Logga in på 1177 Vårdguiden för att se recept, provsvar, journaler, inbokade läkartider etc. / Använda en vårdapp, dvs besöka en läkare digitalt via videosamtal), År 2021 (Studie 1)

Bland befolkningen loggar var tionde inte in på 1177 Vårdguiden på egen hand och något fler, var sjätte, kan inte använda en vårdapp obehindrat. Gapet mellan de yngsta och de äldsta är stort. Hos de yngsta är problemet så gott som obefintligt medan mer än hälften av de äldsta inte obehindrat använder dessa e-tjänster. 6 av 10 av de som är födda på 1920- och 30-talet loggar inte in på 1177 själva och 7 av 10 har inte möjlighet att på egen hand använda en vårdapp.

Vårdapparna förblir en större utmaning även ner i åldrarna. 4 av 10 av de som är födda på 40-talet kan inte på egen hand använda e-tjänsten, drygt 2 av 10 av 50-talisterna och drygt 1 av 10 av 60-talisterna. Även 5 procent av 70-talisterna använder inte obehindrat en vårdapp för ett digitalt läkarbesök på egen hand.

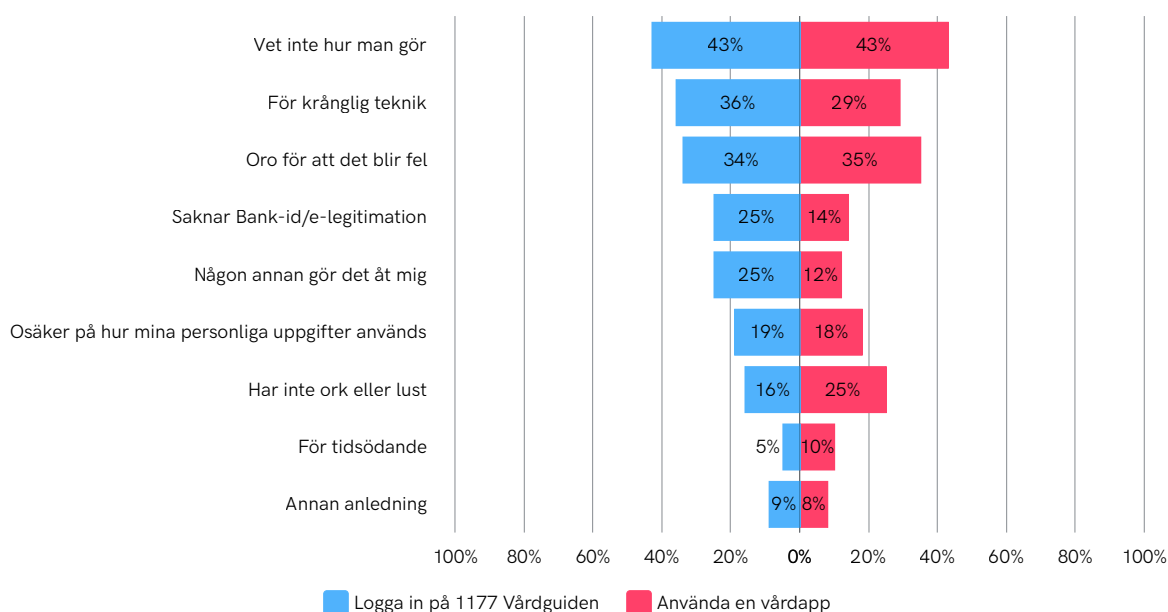
I *kapitel 14 Digitala hjälpbehov och begrepp* kommer vi att redovisa hjälpbehovet och utanförskapet hos olika samhällsgrupper både för dessa e-vårdtjänster och

andra aktiviteter vi har för oss på nätet. I nästa *diagram 2.8* ska vi ta reda på vad hjälpbehovet bottnar i. De som behöver hjälp med inloggning på 1177, samt att använda en vårdapp, ska få berätta varför.

3 av 10 behöver hjälp med vårdappar på grund av för krånglig teknik

Vi har frågat de som behöver hjälp med att logga in på 1177 Vårdguiden respektive använda en vårdapp om orsakerna bakom hjälpbehovet. De har fått ange så många svar de vill och har även haft möjlighet att skriva in en annan anledning.

Diagram 2.8, Bas: I behov av hjälp 18+ år, Av vilken eller vilka anledningar skulle du behöva hjälp med att: (Logga in på 1177 Vårdguiden för att se recept, provsvar, journaler, inbokade läkartider etc. / Använda en vårdapp, dvs besöka en läkare digitalt via videosamtal), År 2021 (Studie 1)

Totalt sett i befolkningen 18 år eller äldre anger 3 procent att de behöver hjälp med att logga in på 1177 Vårdguiden, och 7 procent att de behöver hjälp med att använda en vårdapp (se *diagram 2.7*). Fler än 4 av 10 av dessa svarar att orsaken till att de behöver hjälp helt enkelt är att de inte vet hur man gör. För inloggning på 1177 anser en dryg tredjedel att tekniken är så krånglig att de behöver hjälp, men vid användning av vårdapp är det något färre, 3 av 10, som har det som orsak. För båda uppgifterna är en tredjedel så pass oroliga för att något ska bli fel att de har behov av hjälp och var femte svarar att de är osäkra på hur de personliga uppgifterna används.

Att sakna Bank-id, eller ha någon annan som gör uppgiften åt sig, är vanligare när det gäller 1177. Att inte ha ork eller lust, eller att det är för tidsödande, anser däremot fler som behöver hjälp med en vårdapp.

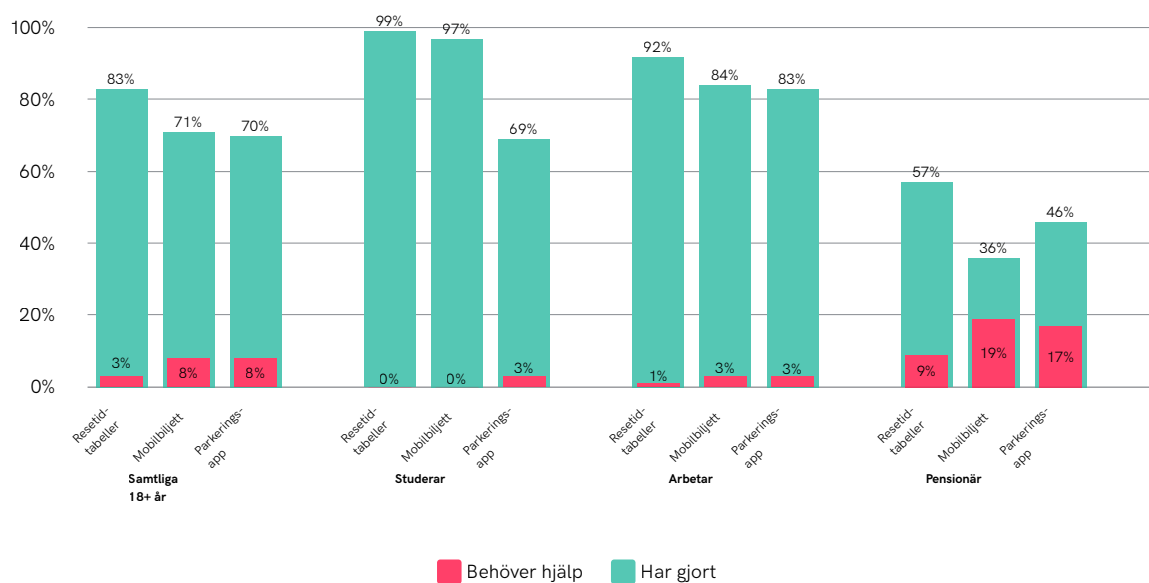
De få personer som har angivit ett annat svar för vårdapp har framför allt svarat att de inte klarar av tid framför en skärm och att det fysiska besöket inte går att ersätta med ett digitalt. För 1177 har ett par personer angivit synsvårigheter, och en uppger sig också vara en "stolt bakåtsträvare".

Mobilbiljett och parkeringsappar

7 av 10 har betalat parkeringsavgift med en app

I det här diagrammet ska vi analysera tre konkreta e-tjänstaktiviteter för resande – närmare bestämt att söka resetidtabeller på nätet, att resa med hjälp av en digital biljett i mobiltelefonen samt att betala parkeringsavgift via en app istället för en parkeringsautomat. Vi har både frågat om man har gjort det som efterfrågas, och om man kan göra det på egen hand eller behöver hjälp. Ha i åtanke att resultatet är på befolkningsnivå och att resvanor liksom tillgången till ett fordon att parkera kan variera i olika grupper.

Diagram 2.9, Bas: Samtliga 18+ år, Vad av följande har du gjort eller skulle du kunna göra på egen hand eller med hjälp av någon annan? (Söka resetidtabeller på nätet / Resa med hjälp av en digital biljett i mobiltelefonen / Betala parkeringsavgift via en app istället för p-automat), Behöver hjälp = Har gjort men endast med hjälp / Har inte gjort och skulle behöva hjälp respektive Har gjort = Har gjort utan hjälp / Har gjort men endast med hjälp, År 2021 (Studie 1)

Drygt 8 av 10 i befolkningen har någon gång sökt efter en resetidtabell på nätet, och 7 av 10 har rest med en digital biljett i mobilen. I princip alla studerande, som ofta är unga, har sökt efter digitala resetidtabeller samt rest med digitala biljetter i mobilen. Bland de arbetande har drygt 9 av 10 sökt efter tidtabeller och fler än 8 av 10 har rest med en mobilbiljett. Pensionärerna är inte lika pigga på dessa digitala reseaktiviteter; inte ens 6 av 10 har sökt efter tidtabeller och endast drygt en tredjedel har någon gång rest med en digital biljett i mobilen.

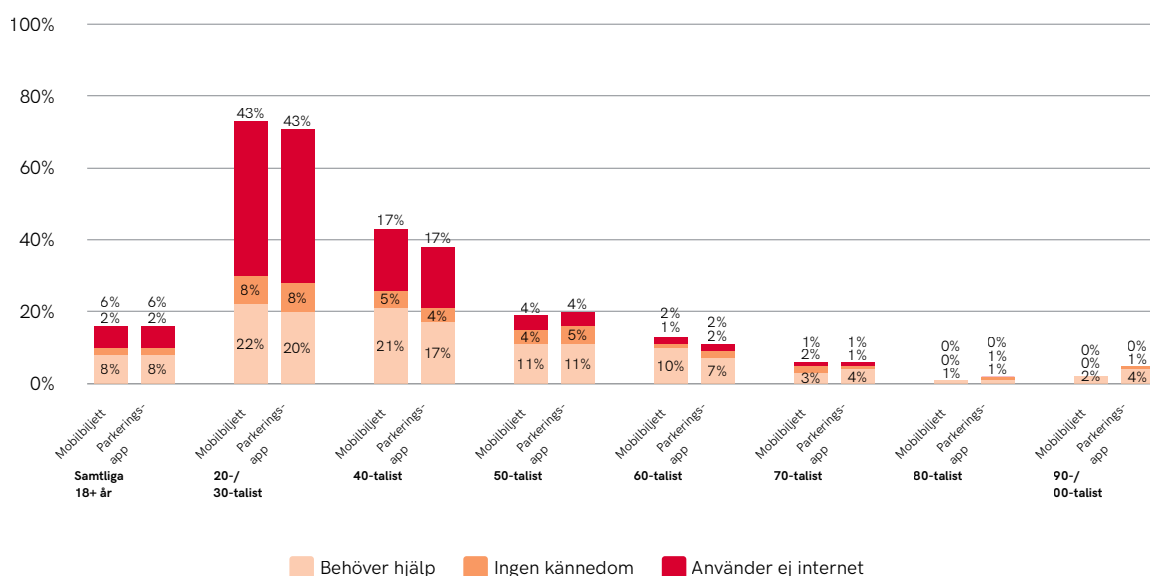
En app för att betala en parkeringsavgift har 7 av 10 någon gång använt. 7 av 10 av de studerande har någon gång använt en parkeringsapp i detta syfte, och fler än 8 av 10 av de som arbetar har gjort detsamma men inte ens hälften av pensionärerna.

Ser vi till hjälpbehovet är det i synnerhet pensionärerna som flaggar för att de behöver hjälp – 1 av 10 behöver hjälp med tidtabeller på nätet och nära 2 av 10 med att resa med en biljett i mobilen samt att betala med en parkeringsapp. I nästa *diagram 2.10* ska vi titta vidare på de två sistnämnda e-tjänstaktiviteterna fördelat på generationer.

7 av 10 av de äldsta kan inte resa med en digital biljett i mobilen på egen hand

Det här diagrammet visar utifrån generation, vilka som inte på egen hand reser med en biljett i mobilen eller betalar parkeringsavgift med en app. Denna grupp består av tre kategorier; personer som behöver hjälp för att använda respektive tjänst, personer som saknar kännedom om tjänsten och de som inte använder internet alls. Tillsammans utgör de en grupp som inte använder tjänsterna på egen hand och som riskerar möta problem när resandet kräver alltmer digitala funktioner. Ha i åtanke att resultatet är på befolkningsnivå och att resvanor liksom tillgången till ett fordon att parkera kan variera i olika åldersgrupper.

Diagram 2.10, Bas: Samtliga 18+ år, Vad av följande har du gjort eller skulle du kunna göra på egen hand eller med hjälp av någon annan? (Resa med hjälp av en digital biljett i mobiltelefonen / Beta parkeringsavgift via en app istället för p-automat), År 2021 (Studie 1)

Var sjätte i befolkningen använder inte på egen hand en digital mobilbiljett vid resor eller betalar parkeringsavgift via app. De som i högst grad självständigt använder dessa e-tjänster är 80-talisterna, följt av 90- och 00-talisterna. Redan bland 70-talisterna börjar hjälpbehovet att öka, om än bara till en nivå på 6 procent som inte använder respektive e-tjänst på egen hand. Denna andel stiger sedan till fler än 1 av 10 av 60-talisterna, 2 av 10 av 50-talisterna, runt 4 av 10 av 40-talisterna och slutligen hela 7 av 10 av 1920- och 30-talisterna. Det är våra äldsta som i högst grad hamnar utanför och som har svårt att självständigt nyttja tjänsterna.

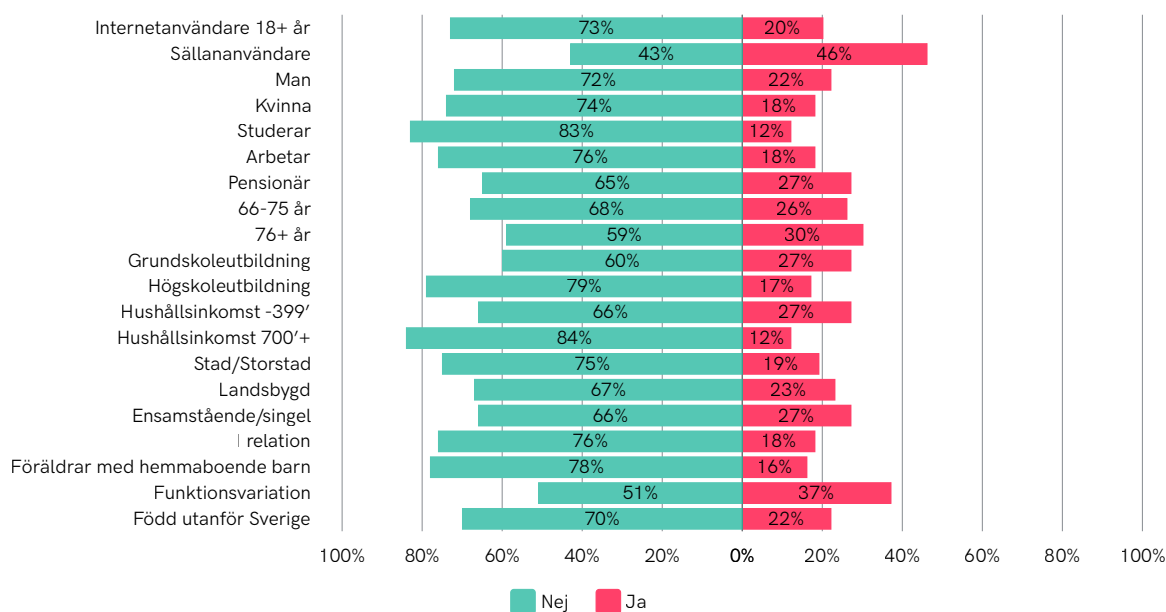
Nu ska vi i nästa avsnitt gå över till säkerhetsaspekten med e-tjänster.

Säkerhetsaspekten kring e-tjänster

1 av 5 avstår från att använda e-tjänster för att de känns osäkra

Vi har frågat internetanvändarna om de avstår från att använda några digitala samhällstjänster för att de inte upplevs säkra att använda. Detta diagram visar hur olika grupper i samhället har svarat på den frågan.

Diagram 2.11, Bas: Internetanvändare 18+ år, Avstår från att använda digitala samhällstjänster för att de inte är säkra att använda, År 2021 (Studie 1)

Totalt sett avstår 1 av 5 internetanvändare från att använda e-tjänster för att de känns osäkra. Det står också klart att de som inte är på nätet varje dag, det vill säga sällananvändarna, också upplever e-tjänster som mer osäkra. Nästan hälften av sällananvändarna avstår från att använda e-tjänster på grund av osäkerhet vilket är mer än dubbelt så många som genomsnittet. Sannolikt är de också mer ovana och även nybörjare i högre grad, vilket medför en större osäkerhet.

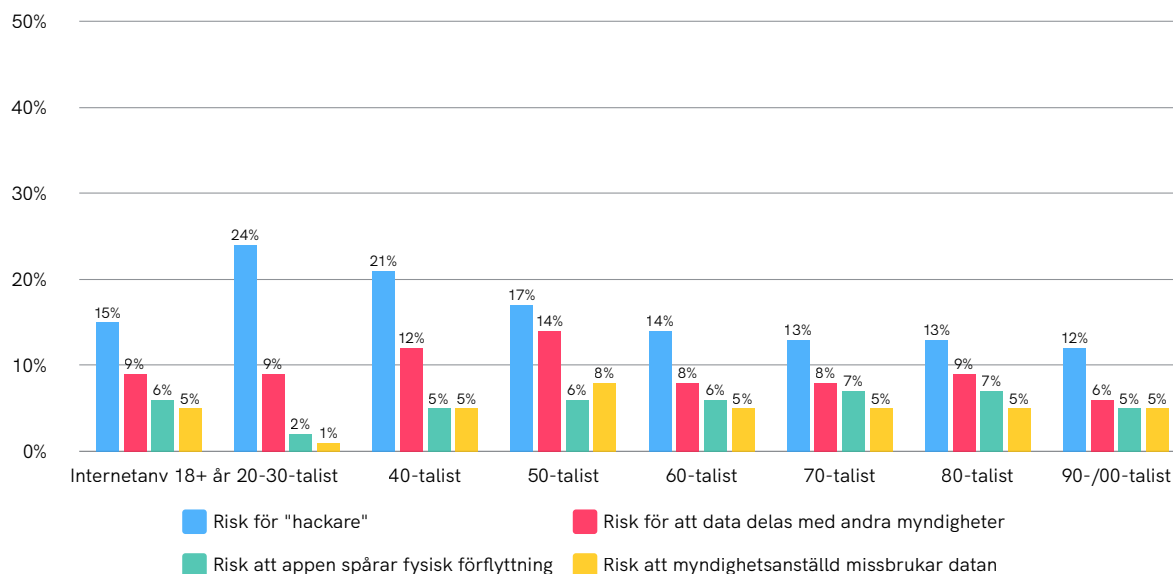
Sett till sysselsättning, som i mångt och mycket speglar ålder, är det i huvudsak pensionärerna (3 av 10) som avstår från att använda e-tjänster till skillnad från de studerande (1 av 10). En grupp som i högre grad än andra känner oro är de med en funktionsvariation, varav 2 av 5 avstår från att använda e-tjänster. Andra grupper som sticker ut är de med enbart en grundskoleutbildning, boende i låginkomsthushåll och ensamstående/singlar. Flera av dessa grupper kommer vi att titta närmare på i *diagram 2.13* men först ska vi i *diagram 2.12* undersöka hur olika generationer oroar sig för e-tjänsternas säkerhet och mer konkret för vad.

En fjärdedel av de äldsta avstår från att använda e-tjänster av oro för hackare

I det här diagrammet redovisas orsaker till att digitala samhällstjänster kan upplevas så pass osäkra att vi avstår från att använda dem. Flera svar har kunnat anges och det har även varit möjligt att skriva in en annan anledning.

Diagrammet visar oro för risken att personuppgifter delas med eller förs vidare till andra myndigheter, risken för att appar i mobilen kan innebära att myndigheter kan följa fysisk förflyttning, risken att någon anställd inom en myndighet kan ta del av personuppgifter för andra syften än att utföra sitt arbete samt risken för intrång där till exempel "hackare", kriminella eller andra obehöriga kan komma åt personliga uppgifter som finns hos myndigheter.

Diagram 2.12, Bas: Internetanvändare 18+ år, Avstår du från att använda några digitala samhällstjänster för att du inte tycker att de är säkra att använda? (Ja, för risken att mina personuppgifter delas med eller förs vidare till andra myndigheter / Ja, för risken att appar i mobilen kan innebära att myndigheter kan följa hur jag fysiskt förflyttar mig / Ja, för risken att någon anställd inom en myndighet tar del av mina personuppgifter för andra syften än att utföra sitt arbete / Ja, för risken för olagligt intrång där t ex "hackare", kriminella eller andra obehöriga kan komma åt mina personliga uppgifter som finns hos myndigheter), År 2021 (Studie 1)
Obs! Skala 50%

Det som oroar mest är risken för att hackare ska komma åt personuppgifter. Var sjunde anger att just det gör dem så osäkra att de avstår från att använda e-tjänster. De äldre oroar sig betydligt mer för hackare än yngre. En fjärdedel av internetanvändarna födda på 1920- och 30-talet avstår från att använda e-tjänster på grund av oro för hackare.

1 av 10 svenskar avstår från att använda e-tjänster för att de oroar sig över att andra myndigheter ska ta del av deras personuppgifter. 50-talisterna oroar sig i högre grad än andra för detta, följt av 40-talisterna. Minst oroliga för att deras personuppgifter ska hamna hos andra myndigheter är de yngsta födda på 90- och 00-talet.

6 procent väljer att avstå från att använda e-tjänster av rädsla för att myndigheter ska kunna följa deras fysiska förflyttning. Mest av alla oroar sig 70- och 80-talisterna för att myndigheter ska kunna se var de befinner sig. De äldsta är knappt oroliga för detta alls – endast 2 procent av de internetanvändande 20- och 30-talisterna uttrycker oro för det.

5 procent avstår från att använda e-tjänster på grund av risken för att någon anställd på en myndighet kan ta del av deras personuppgifter i andra syften än för sina arbetsuppgifter. Mest oroliga av alla är 50-talisterna för detta, och minst oro känner 20- och 30-talisterna.

Endast 1 procent har skrivit in en egen anledning. Några enstaka svarade att en källa till osäkerhet är att appar (ej specificerade) på mobilen kan komma åt enhetens alla funktioner. Någon säger att finns "*gott om exempel där personlig info läckt eller felhanterats*" och en annan hävdar att "*svenska e-tjänster är notoriskt ökända för låg säkerhet*". En vill påminna oss om "*Transportstyrelsen-gate*" och en konspiratorisk röst menar att osäkerheten kring e-tjänster bottnar i "*det planerade kontrollsamhälle enligt FN:s Agenda 2030*".

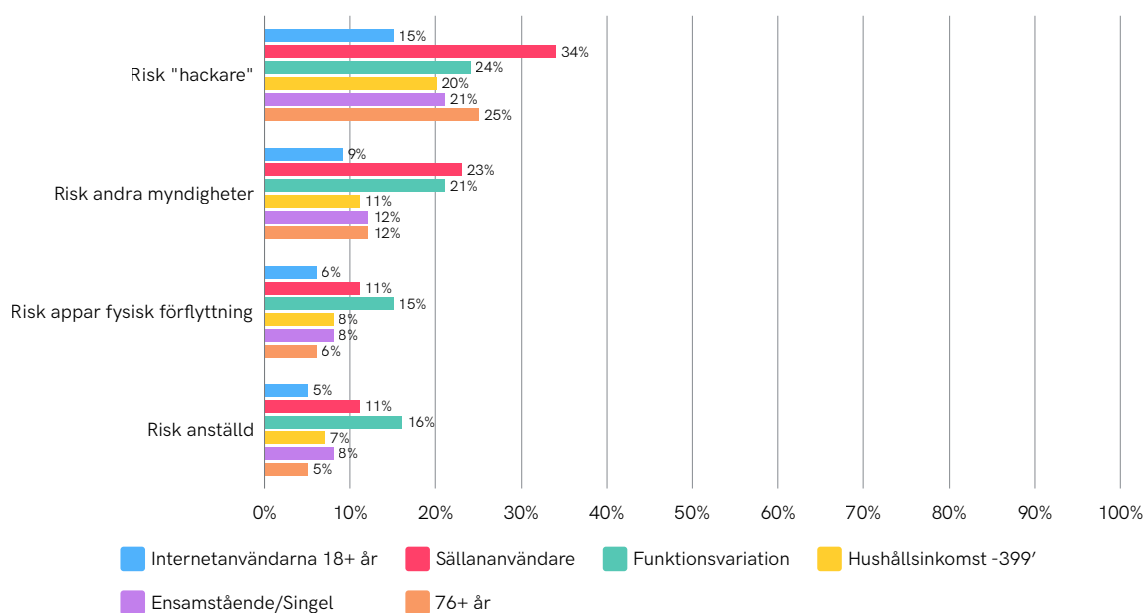
Som vi kunde se i föregående *diagram 2.11* så oroar sig män mer än kvinnor och det gäller samtliga listade orsaker. Nästan dubbelt så många män som kvinnor avstår från att använda e-tjänster av oro för att appar möjliggör att myndigheter följer deras fysiska förflyttning, och att anställda på myndigheter ska ta del av deras personuppgifter av andra skäl än för sitt arbete. I nästa *diagram 2.13* ska vi följa upp några av de samhällsgrupper som generellt sett oroar sig mer än andra (i *diagram 2.11*).

Funktionsvarierade avstår i högre grad än andra från att använda e-tjänster för att de känns osäkra

Vi har frågat om orsakerna bakom oron som gör att en del avstår från att använda e-tjänster. Vissa grupper oroar sig mer än andra (se *diagram 2.11*) och ett urval av de grupperna finns redovisade i det här diagrammet.

Sammantaget visar grafen oro för risken för att personuppgifter delas med eller förs vidare till andra myndigheter, risken för att appar i mobilen kan innebära att myndigheter kan följa fysisk förflyttning, risken för att någon anställd inom en myndighet kan ta del av personuppgifter för andra syften än att utföra sitt arbete samt risken för olagligt intrång där till exempel "hackare", kriminella eller andra obehöriga kan komma åt personliga uppgifter som finns hos myndigheter.

Diagram 2.13, Bas: Internetanvändare 18+ år, Avstår du från att använda några digitala samhällstjänster för att du inte tycker att de är säkra att använda? (Ja, för risken att mina personuppgifter delas med eller förs vidare till andra myndigheter / Ja, för risken att appar i mobilen kan innebära att myndigheter kan följa hur jag fysiskt förflyttar mig / Ja, för risken att någon anställd inom en myndighet tar del av mina personuppgifter för andra syften än att utföra sitt arbete / Ja, för risken för olagligt intrång där t ex "hackare", kriminella eller andra obehöriga kan komma åt mina personliga uppgifter som finns hos myndigheter år), År 2021 (Studie 1)

De som inte använder internet varje dag, de så kallade sällananvändarna, oroar sig mer än dubbelt så mycket än genomsnittet för samtliga fyra risker. Sannolikt är de mer ovana och mer ofta nybörjare, vilket gör dem mer osäkra. En tredjedel av sällananvändarna känner oro för hackare. En fjärdedel av sällananvändarna känner så stor oro över att andra myndigheter ska kunna ta del av deras personuppgifter

att de avstår från att använda e-tjänster, vilket är nästan tre gånger så många som genomsnittet.

Jämfört med genomsnittet känner även dubbelt så många funktionsvarierade så stor oro för tre av fyra av de listade orsakerna att de väljer att avstå från att använda e-tjänster. De funktionsvarierade oroar sig mest av alla i jämförelsen för att appar ska blotta för myndigheter var de fysiskt befinner sig, samt att någon anställd på en myndighet ska ta del av deras personuppgifter i annat syfte än för sitt arbete.

De som är 76 år eller äldre oroar sig endast mer än genomsnittet för att hackare ska komma åt deras personuppgifter. Mer om fördelning på generationer i föregående *diagram 2.12*. Nu är det dags att ta reda på om befolkningen vill kunna rösta digitalt.

"Koppla hjärtrytm och frekvens till ett larmsystem" vilket en 67-årig kvinna önskar sig.

De flesta svar om e-vård handlar dock om att man vill kunna ta del av HELA sina journaler från ALLA vårdaktörer vilket regionerna idag inte upplevs kunna leverera. Exempelvis fattas uppgifter på 1177, så som information från vårdgivare som inte är anslutna till 1177, vilken blodgrupp man har, vilka vacciner man har tagit och när. Ett digitalt vaccinerregister är ett önskemål från flera vilket med stor sannolikhet blivit mer aktuellt i kölvattnet av pandemin. Sådär lyder några av rösterna bakom svaren:

"Kompleta, sammanlagda sjukvårds- och hälsojournaler för mig och min son."
Kvinna, 40 år

"Ännu fler vårdkontakter, inte bara de knutna till 1177."
Kvinna, 26 år

"Kan inte läsa mina vaccinationer på 1177 i vår region. Även uppgift om min blodgrupp borde finnas på 1177."
Man, 76 år

"Korrespondens från vården skickas fortfarande på papper trots att det finns kivra, 1177 och alltid öppet appen. Kommunikation med vårdcentralen."
Kvinna, 57 år

"Mer utvecklad tjänst för tandvård med personlig profil, betalningsalternativ etc."
Man, 26 år

Några svar flaggar också upp att man som vårdnadshavare eller vårdgivare saknar möjlighet att kunna få en form av fullmakt för Bank-id. Ett par kvinnor uttrycker sig enligt följande om saken i fråga.

"Att som Undersköterska/assistent inom SoL och LSS hjälpa personer att handla med mobilt bankID i deras namn på Internet."
Kvinna, 32 år

"Jag saknar att kunna identifiera mig som vårdnadshavare för mina barn på alla plattformar som stödjer Bank-id."
Kvinna, 36 år

Som ett alternativ till fullmakt föreslår en 53-årig kvinna ett digitalt familje-id.

"Digitalt familjeid - Där abonnemang står på 1 person men man vill att samma abonnemang ska fungera med mobilt bankid för andra i familjen."

Trafiken omnämns också på flera olika sätt. Ett par personer vill spontant ha bilpooler som en digital samhällstjänst. Både kollektivtrafiken och parkeringsappar kommer också upp. Det handlar i synnerhet om EN samlad app som gäller i alla regioner och för alla aktörer som är verksamma, istället för en mängd olika appar som idag.

"Samma app för all kollektivtrafik, parkeringsavgift så man slipper ha flera appar."
Man, 56 år

"En samlingsportal för alla de olika parkeringsappar där man på ETT ställe registrerar sina kortuppgifter och övriga uppgifter för betalning av parkering."
Kvinna, 61 år

Skolan finns också med i ordmolnet. De svaren handlar i mångt och mycket om att man istället för att skriva på "lappar" vill kunna signera digitalt, fylla i kontaktuppgifter digitalt och ha samma system/app för olika skolor istället för flera olika. En 39-årig man vill också *"Kunna logga in mina barn på skolan och kunna godkänna om någon annan ska hämta dom. Kunna få en varning om sexdömda personer eller pedofiler bor i närheten"*.

Kulturen är också på tapeten. Biblioteken omnämns av en 72-årig man som vill kunna se *"Samtliga av mig lånade böcker på biblioteket"*. Några vill kunna ha en e-tjänst för digitala museibesök och en kreativ 30-årig man vill ha en digital konsertupplevelse *"Att gå på konsert digitalt skulle vara bra. Ifall man hade VR-glasögon och det fanns en kamera vilken glasögonen var kopplade till"*.

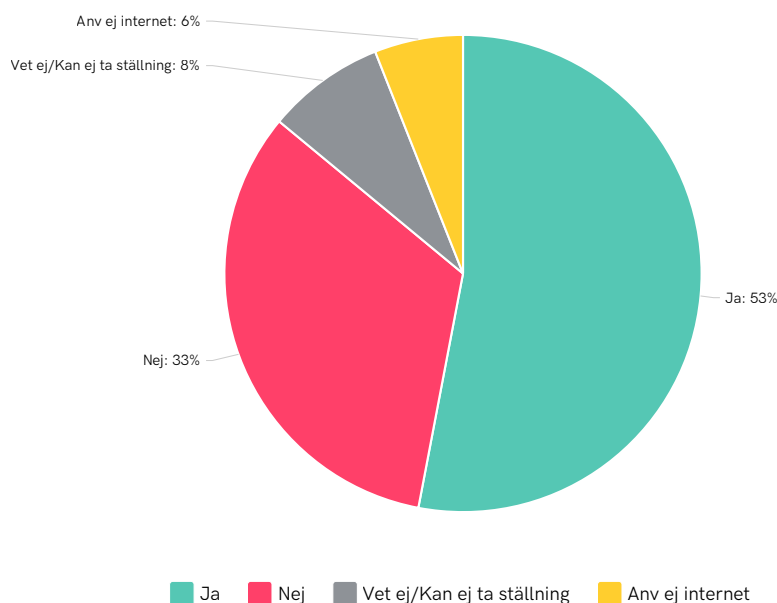
Summa summarum går det i flera av dessa svar att skönja ett missnöje med befintliga e-tjänster för till exempel vård, trafik och skola. Missnöjet handlar om att tjänsterna tycks vara bristfälliga eller sluta fungera vid kommun- eller regiongränsen, att nya inloggningar och flera appar behövs, eller att man helt enkelt inte kan ta del av de uppgifter man behöver.

Nu ska vi i *diagram 2.15* ta reda på hur många som faktiskt vill kunna rösta digitalt.

Mer än hälften vill kunna rösta på internet istället för i vallokal

På en konkret fråga om man vill kunna rösta på internet istället för att besöka en vallokal svarar drygt hälften (53%) av i befolkningen ja. En tredjedel svarar nej och färre än 1 av 10 har ännu inte kunnat ta ställning i frågan. Ser vi enbart till de som är internetanvändare ökar andelen som vill kunna rösta digitalt till 57 procent.

Diagram 2.15, Bas: Samtliga 18+ år, Skulle du vilja ha möjlighet att rösta via internet istället för att besöka en vallokal?, År 2021 (Studie 1)

År 2018 inför valet ställde vi samma fråga och då angav 51 procent att de ville kunna rösta digitalt. En liten ökning på tre år har alltså skett. Här är [länken](#)⁹ till redovisningen av frågan år 2018.

Vilka i befolkningen är det då som år 2021 vill rösta digitalt? Här nedanför redovisar vi hur olika grupper svarat på frågan och hur de skiljer sig åt. Resultatet mer i detalj för dessa och andra grupper återfinns i *tabellbilagan*.

- Höginkomsttagare vill i högre utsträckning kunna rösta digitalt än låginkomsttagare
- Stadsbor, i synnerhet storstadsbor, vill i högre utsträckning kunna rösta digitalt än de på landsbygden
- Funktionshindrade vill kunna rösta digitalt i lägre utsträckning än befolkningen i stort
- Nya internetanvändare och sällanvändare vill kunna rösta digitalt i lägre utsträckning än befolkningen i stort

9 <https://svenskarnaochinternet.se/rapporter/valspecial-2018/rosta-via-natet/>

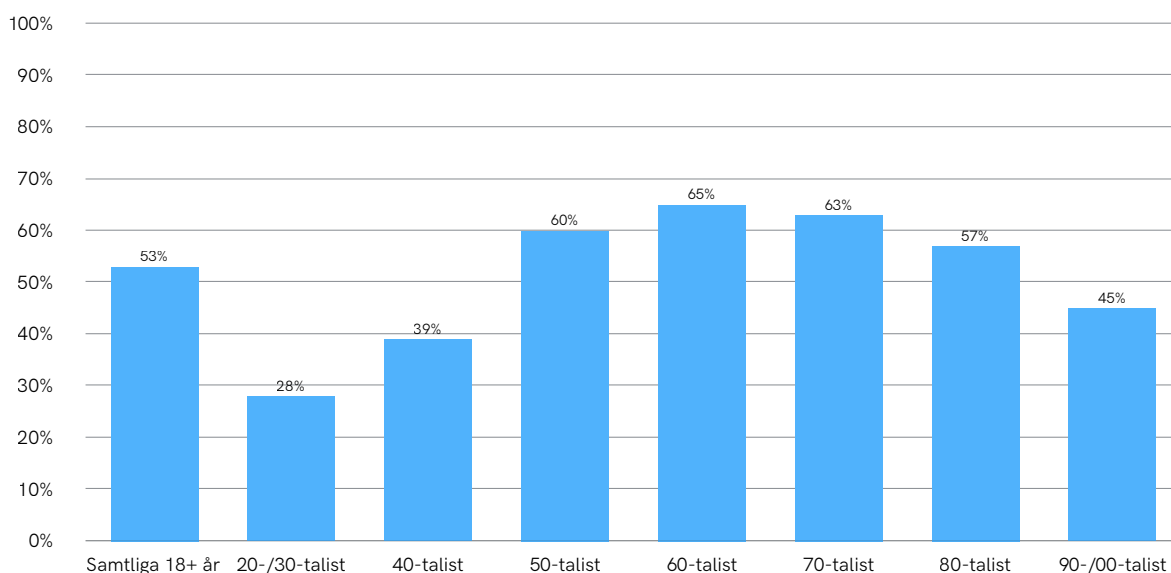
- Studerande och pensionärer vill i lägre utsträckning kunna rösta digitalt än de som arbetar

Den sistnämnda punkten visar på något intressant – att det alltså inte är de unga, som generellt är de mest digitala, som vill kunna rösta digitalt. Låt oss titta på fördelningen över generationer i nästa *diagram 2.16*.

De yngsta och äldsta mest tveksamma till att rösta digitalt

Det här diagrammet visar hur många som vill kunna rösta på internet istället för i vallokal, fördelat på generationer.

Diagram 2.16, Bas: Samtliga 18+ år, Skulle du vilja ha möjlighet att rösta via internet istället för att besöka en vallokal?, År 2021 (Studie 1)

60-talisterna är de som allra helst vill kunna rösta digitalt, varav två tredjedelar föredrar internet framför en vallokal. Bland de äldsta 20- och 30-talisterna vill knappt 3 av 10 kunna rösta digitalt, vilket till stor del är sammankopplat med att använda internet överhuvudtaget, vilket färre än 6 av 10 i denna åldersgrupp gör. Mer om internetanvändande i olika generationer finns i *diagram 1.3*.

Det intressanta är att de yngsta, som tillhör de mest digitala i vårt samhälle, verkar föredra vallokalen före internet. Kan det vara så att första gången man får rösta så kan det kännas stort och fint att få besöka en vallokal och uppleva röstningsbås, avprickning, kuverthantering och allt vad en vallokal innebär? När man sedan varit med om det i ett antal val så blir man mer härdad och inser den eventuella tidsbesparingen och besvärsfriheten med att rösta på internet istället? En annan möjlig förklaring är att de yngsta tillhör en grupp som är mycket digital och av den anledningen upplever att det finns tekniska begränsningar som kan riskera att göra digitala val mindre säkra. Detta är endast spekulationer då vi inte ställt några följdfrågor att luta oss mot i denna mätning. Nästa år i en kommande rapport kanske vi kan ge er svaret.

Kapitel 3: Digital integritet och digital källkritik

Utbredd oro över insamling av personlig data

I Sverige känner nära 9 av 10 någon form av oro över att utländska myndigheter ska samla in och använda ens personliga data. Det finns också en utbredd oro för att ens digitala vårdjournal ska läsas av obehöriga och för att det som står på internet inte är sant.

I det här kapitlet undersöker vi två olika begrepp när det gäller livet på internet. Det är dels digital integritet – alltså rätten till privatliv och hur personuppgifter används på nätet, och dels digital källkritik – hur man värderar digitala källor och identifierar falsk information på internet. Vi ser bland annat...

- Att hälften av internetanvändarna känner stor oro för att utländska myndigheter samlar in data om dem
- Att 4 av 10 internetanvändare känner stor oro för att storföretag samlar in data om dem
- Att 4 av 10 internetanvändare känner stor oro över att deras digitala vårdjournal ska läsas av någon obehörig
- Att 2 av 5 av de äldsta aldrig har hört talas om digital källkritik
- Att var fjärde internetanvändare inte kan ändra sina cookie-inställningar på egen hand

Många av frågorna handlar om huruvida de tillfrågade känner oro och i så fall i vilken grad – från "ingen oro" till "mycket stor oro". Vi kommer främst att fokusera på de som känner stor oro – alltså de som svarat antingen "Mycket stor oro" eller "Ganska stor oro".

Diagram kapitel 3

Digital integritet

- 3.1 Hälften känner stor oro för att utländska myndigheter samlar in digital data om dem
- 3.2 Var tredje med en funktionsvariation känner stor oro över sin digitala integritet hos svenska myndigheter
- 3.3 4 av 10 känner stor oro för att deras digitala vårdjournaler ska läsas av obehöriga
- 3.4 Mer än hälften av utlandsfödda känner stor oro för att utländska myndigheter samlar in digital data om dem
- 3.5 4 av 10 känner stor oro för att storföretag samlar in personlig data om dem

- 3.6 Var fjärde internetanvändare kan inte ändra sina cookie-inställningar på egen hand
- 3.7 1 av 10 i låginkomsthushåll känner stor oro för att deras arbetsgivare övervakar dem på nätet.

Digital källkritik

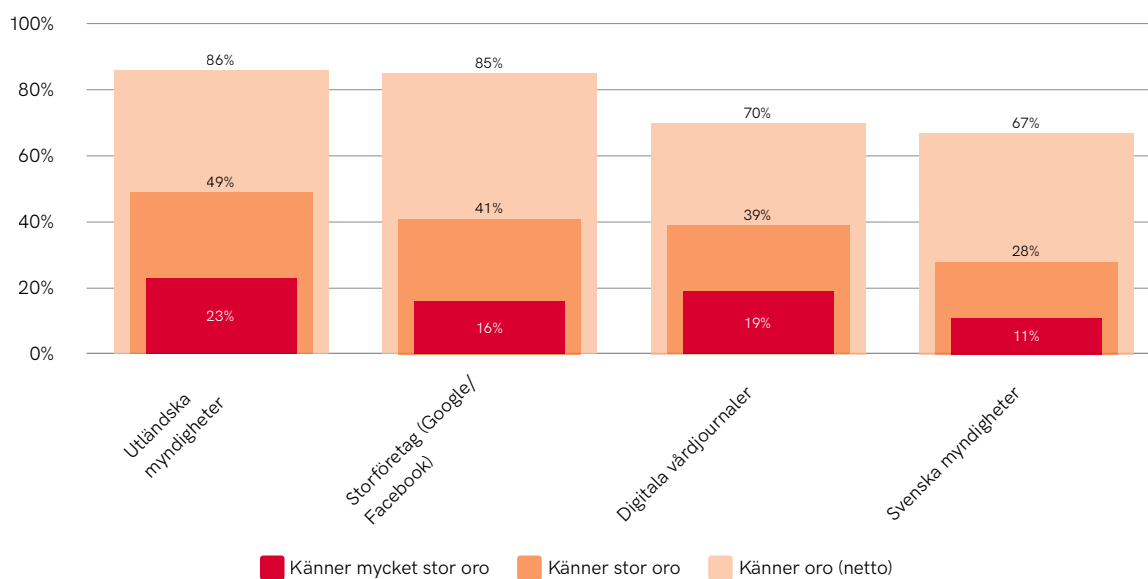
- 3.8 2 av 5 av de äldsta har aldrig hört talas om digital källkritik
- 3.9 En fjärdedel känner stor oro för att det de läser på nätet inte är sant
- 3.10 1 av 5 skolelever känner stor oro för att det de läser på nätet inte är sant
- 3.11 En tredjedel känner stor oro för deepfakes på nätet
- 3.12 Nära 1 av 5 har svårt att avgöra om information på nätet är sann eller falsk
- 3.13 7 av 10 har börjat läsa något på nätet som de sedan upptäcker är en annons
- 3.14 Mer än en tredjedel delar inlägg för att uttrycka sin åsikt

Digital integritet

Hälften känner stor oro för att utländska myndigheter samlar in digital data om dem

Vi har frågat internetanvändarna vilken eventuell oro de känner för sin digitala integritet på nätet. Diagrammet visar oro inom fyra olika områden; att storföretag som Google och Facebook samlar in och använder personlig data om oss och vår internetanvändning, att svenska respektive utländska myndigheter samlar in och använder personlig data om oss och vår internetanvändning samt att våra digitala vårdjournaler kan läsas av obehöriga.

Diagram 3.1, Bas: Internetanvändare 16+ år, Vilken oro känner du för att... .. storföretag som Google och Facebook samlar in och använder personlig data om dig och din internetanvändning / ... svenska myndigheter samlar in och använder personlig digital data om dig och din internetanvändning / ... utländska myndigheter samlar in och använder personlig digital data om dig och din internetanvändning / ... dina digitala vårdjournaler kan läsas av obehöriga, (Känner oro = Mycket stor/Ganska stor/Viss oro, Stor oro = Mycket/Ganska stor oro), År 2021 (Studie 2)

Av dessa fyra områden känner internetanvändarna störst oro för att utländska myndigheter samlar in och använder deras personliga data. Nära 9 av 10 känner någon form av oro, varav 5 av 10 känner stor oro. Därefter oroas nästan lika många totalt sett av att storföretag som Facebook och Google samlar in deras personliga data och internetanvändning – varav 4 av 10 känner stor oro.

Hela 7 av 10 känner oro för att deras digitala vårdjournaler kan läsas av obehöriga, och för 4 av 10 är denna oro stor. Två tredjedelar oroar sig för att svenska

myndigheter samlar in och använder deras personliga data och internetanvändning, varav 3 av 10 känner stor oro.

I vilka samhällsgrupper är då stor oro mer vanligt förekommande än i andra? Det kommer vi att redovisa mer ingående i kommande diagram, men redan här kommer en kort sammanfattning:

- Män är mer oroliga för svenska myndigheters datainsamling om dem och kvinnor oroar sig mer över sina digitala vårdjournaler
- De med en funktionsvariation oroar sig mer än genomsnittet för svenska myndigheters datainsamling om dem och över sina digitala vårdjournaler
- Mer än hälften av utlandsfödda känner stor oro för att utländska myndigheter samlar in digital data om dem
- 90-talister och 50-talister oroar sig mer än andra för sina digitala vårdjournaler
- 00-talister oroar sig mindre än andra för storföretags och svenska myndigheters datainsamling om dem
- De allra äldsta internetanvändarna födda på 1920- och 30-talet oroar sig mindre än andra för storföretag datainsamling om dem
- De yngre internetanvändande pensionärerna födda på 40- och 50-talet oroar sig mer än andra för utländska myndigheters datainsamling om dem

Vad bottnar denna oro i? Anledningarna kan givetvis vara många men vi har här tagit fram några exempel som media har rapporterat om. Vad gäller oro för att utländska myndigheter samlar in och använder personlig digital data om oss och vår internetanvändning har sannolikt *diskussionen i media*¹ om appen Tiktok och dess eventuella kopplingar till kinesiska intressen bidragit.

Vill man veta mer om Tiktok rekommenderar vi avsnittet *Vad är Tiktok?*² av Internetstiftelsens podd *Dumma frågor om internet*, och denna nyhetsartikel från *SVT Nyheter*³.

Oro för storföretagens datainsamling om oss har sannolikt påverkats av skandaler som Cambridge Analytica, ett privat företag som samlade in information om miljontals användare från Facebook för att tillverka riktade kommersiella och politiska kampanjer. *Nyhetsajten Expo har här sammanfattat Cambridge Analytica-skandalen*⁴.

En av de mest uppmärksammade dokumentärerna på videotjänsten Netflix under år 2020 var *The Social Dilemma*⁵, som utforskar hur sociala medier skapar en alltmer polariserad värld som kan få oss att må allt sämre, har också givit upphov till debatt.

Hos svenska myndigheter har det förekommit läckor som exempelvis hos

1 <https://www.svt.se/kultur/expertens-varning-om-tiktok>

2 <https://internetstiftelsen.se/episode/vad-ar-tiktok-och-hur-fungerar-det/>

3 <https://www.svt.se/kultur/expertens-varning-om-tiktok>

4 <https://expo.se/2018/03/cambridge-analytica-allt-du-beh%C3%B6ver-veta-om-aff%C3%A4ren>

5 <https://www.netflix.com/se/title/81254224>

1177 Vårdguiden, där en underleverantör till 1177 lagrade inspelade telefonsamtal på ett sätt som inte bedömdes uppfylla säkerhetskraven. Om denna händelse skriver bland annat *SVT Nyheter*⁶.

En annan omskriven händelse kretsade kring Transportstyrelsen, som lagt ut it-tjänster på entreprenad. Det visade sig att utländsk personal haft tillgång till personuppgifter innan de genomgått säkerhetskontroll, något som bland annat *SVT Nyheter*⁷ skrivit om.

I nästa *diagram 3.2* ska vi ta reda på vilka i samhället som känner stor oro för myndighetsverige.

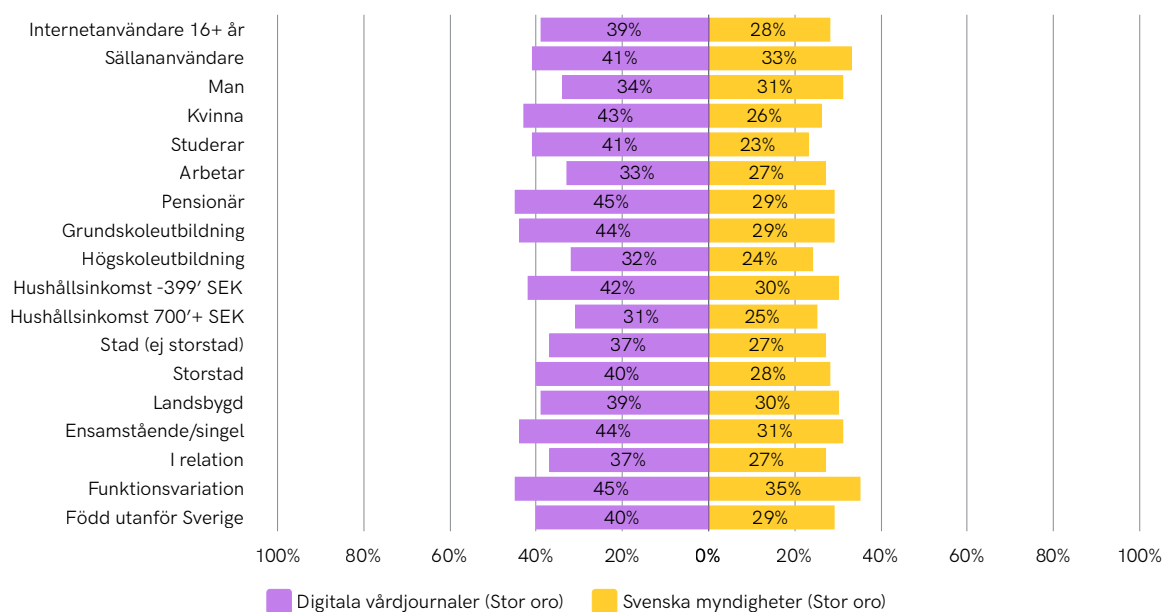
6 <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/miljoner-i-sanktionsavgift-for-medhelp-efter-oskyddade-1177-samtal>

7 <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/transportstyrelsen-detta-har-hant>

Var tredje med en funktionsvariation känner stor oro över sin digitala integritet hos svenska myndigheter

Nu ska vi ta reda på vilka av oss som känner stor oro för att svenska myndigheter samlar in och använder personlig data om oss och vår internetanvändning, samt över att våra digitala vårdjournaler kan läsas av obehöriga.

Diagram 3.2, Bas: Internetanvändare 16+ år, Känner stor oro för att... .. svenska myndigheter samlar in och använder personlig digital data om dig och din internetanvändning /... .. dina digitala vårdjournaler kan läsas av obehöriga (Stor oro = Mycket/Ganska stor oro), År 2021 (Studie 2)

4 av 10 känner stor oro för att få sina digitala vårdjournaler lästa av obehöriga och 3 av 10 känner stor oro för att svenska myndigheter samlar in och använder deras personliga digitala data. Mest oroliga av alla i jämförelsen är de med en funktionsvariation. Nästan hälften av de med en funktionsvariation känner stor oro för sina digitala vårdjournaler och mer än var tredje för svenska myndigheters datainsamling om dem.

Här kommer några andra intressanta skillnader i att känna stor oro. Ha i åtanke att vissa grupper delvis kan överlappa varandra.

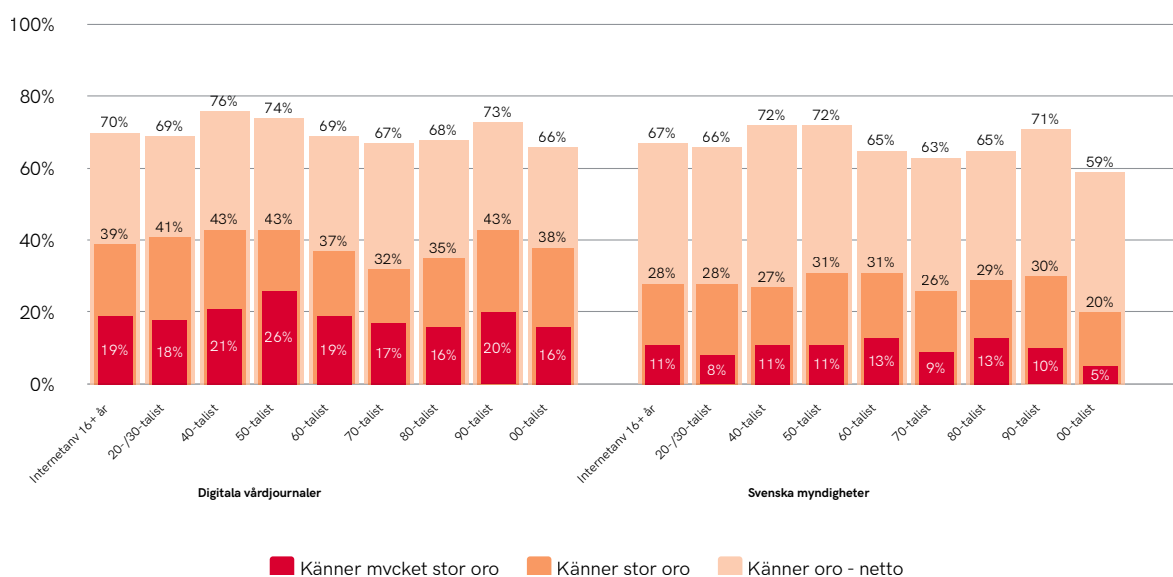
- Män är mer oroliga än kvinnor för svenska myndigheters datainsamling om dem
- Kvinnor är mer oroliga än män för sina digitala vårdjournaler
- De i låginkomsthushåll är mer oroliga än de i höginkomsthushåll för både sina digitala vårdjournaler och för svenska myndigheters datainsamling om dem
- De med enbart en grundskoleutbildning är mer oroliga än högutbildade för sina digitala vårdjournaler och för svenska myndigheters datainsamling om dem

Sett till sysselsättning, som också kan spegla ålder, känner både studerande och pensionärer en större oro för sina digitala vårdjournaler än de som arbetar. I nästa *diagram 3.3* om generationer ska vi följa upp detta.

4 av 10 känner stor oro för att deras digitala vårdjournaler ska läsas av obehöriga

Hur ser oron ut för att svenska myndigheter samlar in och använder personlig, digital data om oss och vår internetanvändning samt att våra digitala vårdjournaler kan läsas av obehöriga, fördelat på generationer? Det visar det här diagrammet.

Diagram 3.3, Bas: Internetanvändare 16+ år, Vilken oro känner du för att... .. svenska myndigheter samlar in och använder personlig digital data om dig och din internetanvändning /... .. dina digitala vårdjournaler kan läsas av obehöriga, (Känner oro = Mycket stor/Ganska stor/Viss oro, Stor oro = Mycket/Ganska stor oro), År 2021 (Studie 2)

4 av 10 känner stor oro för att få sina digitala vårdjournaler lästa av obehöriga. Mest oroliga är 90-talisterna tillsammans med 40- och 50-talisterna för att icke-behöriga ska ta del av deras digitala vårdjournaler. Bland de som är minst oroliga för sina digitala vårdjournaler finns 70-talisterna, som i lägst utsträckning av alla känner stor oro.

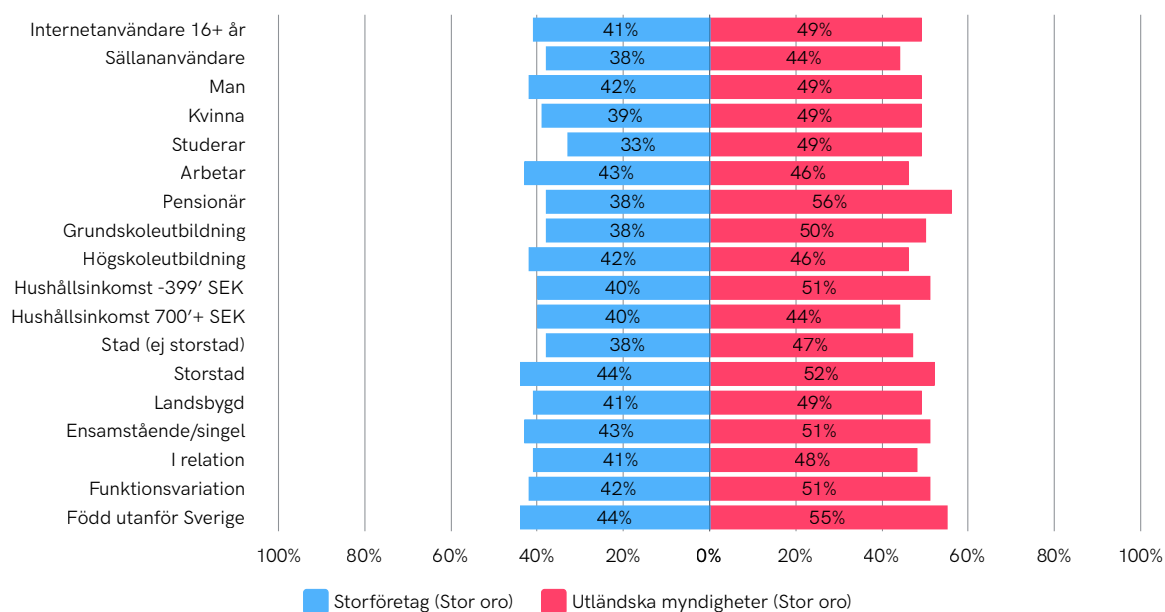
3 av 10 svenskar känner stor oro för att svenska myndigheter samlar in och använder deras personliga digitala data. 90-talisterna känner tillsammans med 50- och 60-talisterna i högre grad stor oro för de svenska myndigheternas digitala datainsamling om dem och minst oroliga är de yngsta, 00-talisterna.

90-talisterna sticker alltså ut som mer oroliga på båda dessa områden. Hur ser då deras oro ut för storföretags och utländska myndigheters datainsamling om dem? Det kommer vi att se i *diagram 3.5*, men först ska vi titta på olika samhällsgruppers oro i frågan i *diagram 3.4*.

Mer än hälften av utlandsfödda känner stor oro för att utländska myndigheter samlar in data om dem

Vilka är det som känner stor oro för att utländska myndigheter eller storföretag, som Google och Facebook, samlar in och använder personlig data om oss och vår internetanvändning? Det visar det här diagrammet.

Diagram 3.4, Bas: Internetanvändare 16+ år, Känner stor oro för att... .. storföretag som Google och Facebook samlar in och använder personlig data om dig och din internetanvändning / ...utländska myndigheter samlar in och använder personlig digital data om dig och din internetanvändning (Stor oro = Mycket/Ganska stor oro), År 2021 (Studie 2)

4 av 10 känner stor oro för att storföretag som Google och Facebook samlar in och använder deras personliga digitala data, och 5 av 10 känner stor oro för att utländska myndigheter gör motsvarande.

Mer än hälften av de utlandsfödda oroar sig för att utländska myndigheter samlar in och använder deras personliga digitala data och mer än 4 av 10 oroar sig för att storföretag som Facebook och Google gör detsamma.

Här är ytterligare några intressanta skillnader i stor oro mellan olika grupper. Ha i åtanke att de delvis kan överlappa varandra.

- Boende i storstad oroar sig mer än övriga landet för både storföretags och utländska myndigheters datainsamling om dem
- De med högskoleutbildning oroar sig mer än de med enbart grundskoleutbildning för storföretags datainsamling om dem
- De i låginkomsthushåll oroar sig mer än de i höginkomsthushåll för utländska myndigheters datainsamling om dem

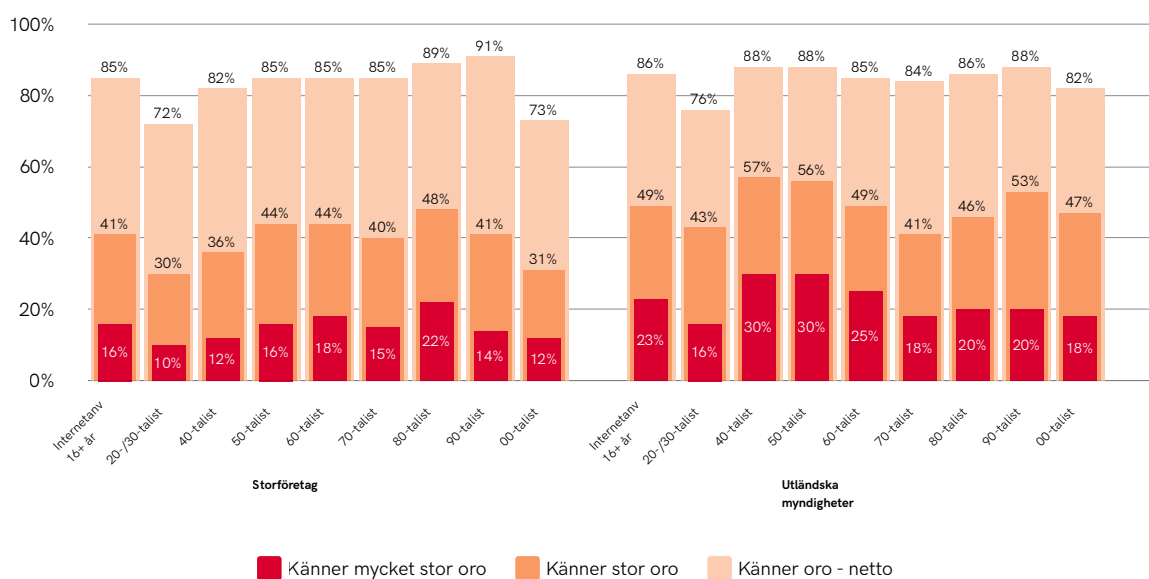
- Sällananvändarna, alltså de som inte är på internet varje dag, tenderar att känna en mindre oro än genomsnittet för utländska myndigheters datainsamling om dem

Sett till sysselsättning, som också kan spegla ålder, så är de studerande och pensionärerna betydligt mer oroliga än de arbetande för utländska myndigheters digitala datainsamling om dem. De arbetande är i sin tur mer oroliga för storföretags datainsamling om dem. I nästa *diagram 3.5* ska vi titta närmare på olika generationers oro i frågan.

4 av 10 känner stor oro för att storföretag samlar in personlig data om dem

Vilken oro känner olika generationer för att storföretag som Google och Facebook samlar in och använder personlig data om oss och vår internetanvändning? Och vilka generationer oroar sig för att utländska myndigheter samlar in och använder personlig data om oss och vår internetanvändning? Det ser vi i det här diagrammet.

Diagram 3.5, Bas: Internetanvändare 16+ år, Vilken oro känner du för att... .. storföretag som Google och Facebook samlar in och använder personlig data om dig och din internetanvändning / ...utländska myndigheter samlar in och använder personlig digital data om dig och din internetanvändning, (Känner oro = Mycket stor/Ganska stor/Viss oro, Stor oro = Mycket/Ganska stor oro), År 2021 (Studie 2)

4 av 10 internetanvändare känner stor oro för att storföretag som Google och Facebook samlar in och använder deras personliga data. Mest oroliga för storföretag är 80- och 90-talisterna. Minst oroliga för storföretag är de äldsta internetanvändande 20- och 30-talisterna och de yngsta 00-talisterna.

5 av 10 internetanvändare känner stor oro för att utländska myndigheter samlar in och använder personlig data om dem och deras internetanvändning. Mest oroliga för utländska myndigheters digitala datainsamling om dem är 90-talisterna tillsammans med 40- och 50-talisterna. Minst oroliga är även här de allra äldsta, 20-och 30-talisterna och de yngsta, 00-talisterna.

I *diagram 3.3* kunde vi se att 90-talisterna också är mer oroliga än genomsnittet för att få sina digitala vårdjournaler lästa av obehöriga och att svenska myndigheter samlar in och använder deras personliga data. 90-talisterna är alltså generellt mer oroliga för sin integritet. De som är födda på 90-talet tillhör en generation som i princip har vuxit upp i en digital värld och levt hela sina liv online. Kan det ha

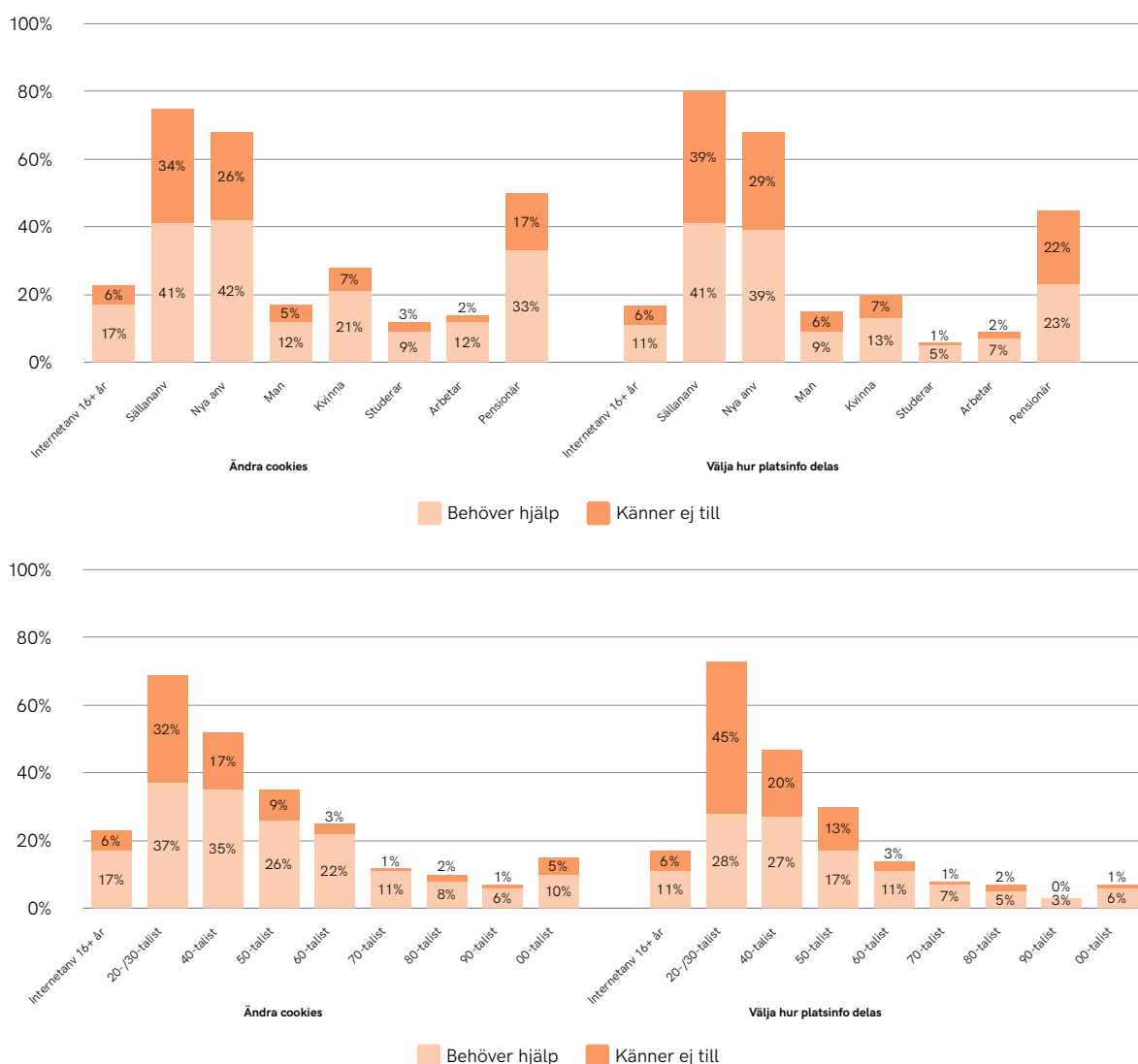
påverkat deras medvetenhet om hur mycket data som finns om dem där ute – och därmed ökat deras oro för att den ska hamna i orätta händer? 00-talisterna är i sin tur mindre oroliga än andra på samtliga fyra områden vi undersökt för digital integritet. Kanske kan det förklaras med många tonåringars oräddhet och brist på erfarenhet?

Två sätt att skydda sin digitala integritet är att ändra inställningar för cookies (kakor) och platstjänster på sina digitala enheter. Vilka gör det och vilka behöver hjälp med att göra det? Det ser vi kommande *diagram 3.6*.

Var fjärde internetanvändare kan inte ändra sina cookie-inställningar på egen hand

Två sätt att skydda sin digitala integritet kan vara att ändra sina inställningar för cookies (kakor) i sin webbläsare samt välja hur platsinformation delas på olika digitala enheter. De här två diagrammen, fördelat på olika bakgrundsvariabler, visar vilka som inte på egen hand kan ändra sina cookie- och platstjänstinställningar. Denna andel består av två kategorier; personer som behöver hjälp av någon annan för att ändra sina inställningar och personer som inte känner till att det går att göra sådana ändringar.

Diagram 3.6, Bas: Internetanvändare 16+ år, Vad av följande har du gjort eller skulle du kunna göra på egen hand eller med hjälp av någon annan? Ändra mina inställningar för kakor (cookies) i min webbläsare / Välja hur min platsinformation/platstjänster delas på mina digitala enheter, År 2021 (Studie 1)

Nära var fjärde internetanvändare kan inte själva ändra sina inställningar för cookies, och var sjätte kan inte ändra sina platsinställningar på egen hand. Män har lättare för dessa inställningar än kvinnor har. Nära 3 av 10 kvinnor kan inte ställa in cookies själva och 2 av 10 kan inte ändra sina platstjänster på egen hand.

De mer ovana internetanvändarna som sällananvändarna, alltså de som inte använder internet varje dag och de nya användarna, det vill säga de som blivit internetanvändare de senaste tre åren, har en mycket stor utmaning med både cookies och platstjänster. 3 av 4 sällananvändare kan inte ändra sina cookies själva och en tredjedel av dessa vet inte vad cookies är. 8 av 10 av sällananvändarna kan inte ändra sina platstjänster och hälften av dem, alltså 4 av 10, har inte hört talas om denna inställning.

Sett till sysselsättning är det de yngsta, de studerande som har lättast för detta. De internetanvändande pensionärerna har en större utmaning där runt hälften inte kan göra detta på egen hand. Bland de äldsta internetanvändande pensionärerna som är födda på 20- och 30-talet är det runt 7 av 10 som inte klarar av detta själva. Bland 40-talisterna är det cirka 5 av 10 och bland 50-talisterna runt 3 av 10 som inte gör detta obehindrat.

Även i yngre generationer finns ett hjälpbehov, i synnerhet när det gäller cookies. En fjärdedel av 60-talisterna kan inte ändra inställningarna för cookies på egen hand och runt var tionde 70- och 80-talist behöver också hjälp. De som klarar sig bäst på egen hand för både cookies och platstjänster är 90-talisterna. 00-talisterna kanske inte har blivit helt varma i kläderna än som internetanvändare, då hjälpbehovet hos dem är något större.

Vill man veta mer om cookies rekommenderar vi gärna avsnittet *Vad är en cookie för något egentligen?*⁸ av vår podd Dumma frågor om internet.

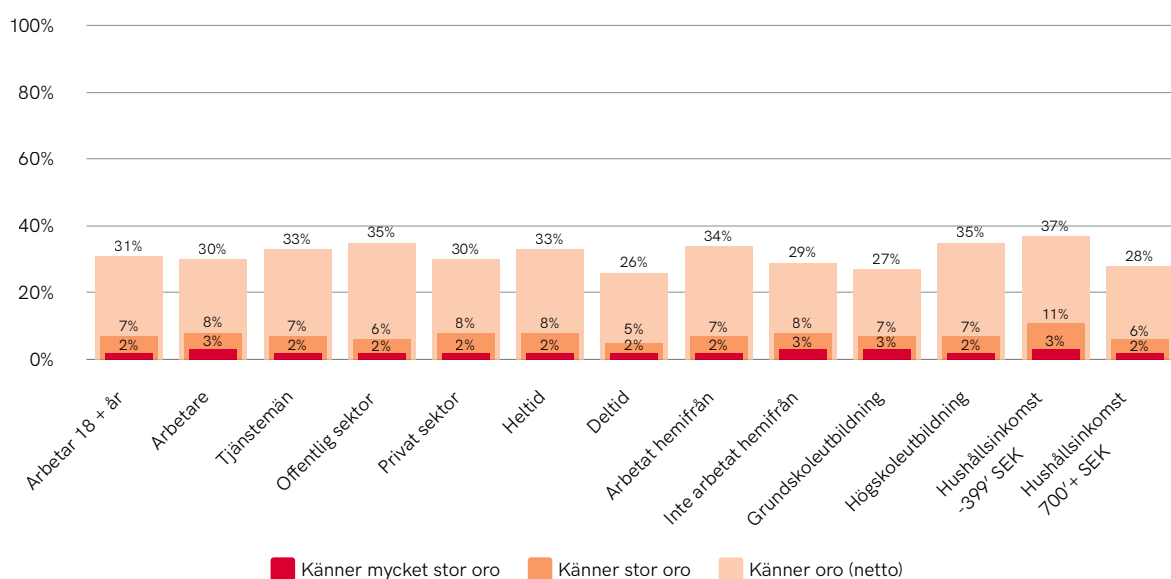
Nu ska vi i *diagram 3.7* ta reda på om de som arbetar känner sig övervakade av sin arbetsgivare.

8 <https://internetstiftelsen.se/episode/vad-ar-en-cookie-for-nagot-egentligen/>

1 av 10 i låginkomsthushåll känner stor oro för att deras arbetsgivare övervakar dem på nätet

Hur upplever de arbetande sin digitala integritet i förhållande till sin arbetsgivare? Vi har frågat de som arbetar om de känner oro för att deras arbetsgivare övervakar dem på nätet och resultatet visas i det här diagrammet.

Diagram 3.7, Bas: Arbetar 18+ år, Vilken oro känner du för att din arbetsgivare övervakar dig på nätet? (Känner oro = Mycket stor/Ganska stor/Viss oro, Stor oro = Mycket/Ganska stor oro), År 2021 (Studie 2)

3 av 10 som arbetar känner oro för att deras arbetsgivare övervakar dem på nätet, varav 7 procent känner stor oro. Störst oro i jämförelsen känner de med lägst hushållsinkomst. Nära 4 av 10 i låginkomsthushåll känner oro för att deras arbetsgivare övervakar dem på nätet, varav 1 av 10 känner stor oro.

Här nedan följer några andra intressanta skillnader kort sammanfattade...

- De i offentlig sektor känner större oro än de i privat sektor för att deras arbetsgivare övervakar dem på nätet
- Tjänstemän känner större oro än arbetare för att deras arbetsgivare övervakar dem på nätet
- Högskoleutbildade känner större oro än de med enbart grundskoleutbildning för att deras arbetsgivare övervakar dem på nätet
- De som har arbetat hemifrån det senaste året känner något större oro än de som inte arbetat hemifrån för att deras arbetsgivare övervakar dem på nätet

Tar vi en titt på generationer (som finns i *tabellbilagan*) så oroar sig de arbetande 80- och 90-talisterna mer än andra för att deras arbetsgivare övervakar dem.

Vilka rättigheter har en arbetsgivare att övervaka sina medarbetare digitalt? Integritetsskyddsmyndigheten, IMY, har på sin webbplats skrivit om dataskydd och *kontroll och övervakning av anställda*⁹.

Övervakning av arbetsgivare har även debatterats i media och fackförbund. Här är två exempel från *SVT Nyheter*¹⁰ och fackförbundet *Unionen*¹¹.

Nu ska vi gå över till ett annat ämne, nämligen *Digital källkritik*.

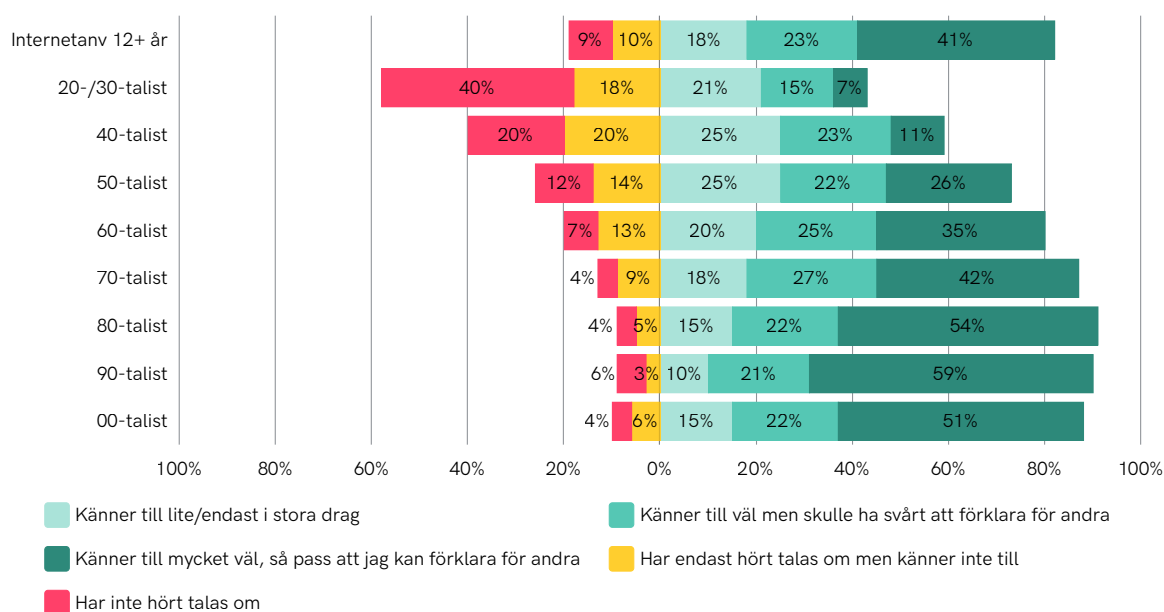
-
- 9 <https://www.imy.se/verksamhet/dataskydd/dataskydd-pa-olika-omraden/arbetsliv/kontroll-och-overvakning-av-anstallda/>
- 10 <https://www.svt.se/nyheter/ekonomi/professor-distansarbete-kan-leda-till-okad-overvakning>
- 11 <https://www.kollega.se/debatt-koll-av-anstallda-okar-i-pandemins-spar>

Digital källkritik

2 av 5 av de äldsta har aldrig hört talas om digital källkritik

Digital källkritik innebär förmågan att kunna värdera om olika kunskapskällor i digitala kanaler är pålitliga eller inte. Det kan gälla text, men också bild, video och ljud. Vi har frågat internetanvändarna hur väl de känner till begreppet "Digital källkritik" vilket detta diagram visar, fördelat på generationer.

Diagram 3.8, Bas: Internetanvändare 12+ år, Hur bekant är du med följande begrepp? Digital källkritik (Känner till mycket väl, så pass att jag kan förklara för andra, Känner till väl men skulle ha svårt att förklara för andra, Känner till lite/endast i stora drag, Har endast hört talas om men känner inte till, Har inte hört talas om), År 2021 (Studie 2)

Totalt sett uppger drygt 8 av 10 internetanvändare att de känner till begreppet digital källkritik. Hälften av dem, 4 av 10, känner till begreppet så pass väl att de kan förklara vad digital källkritik är för andra. En fjärdedel svarar att även om de känner till digital källkritik så skulle de ha svårt att förklara vad det är. 1 av 10 har hört talas om begreppet men känner inte till det och lika många internetanvändare har aldrig ens hört talas om digital källkritik.

Digital källkritik är mest välkänt bland 90-talister. Mer än 9 av 10 känner till begreppet, varav 6 av 10 så pass väl att de kan förklara för andra vad det är. Kännedomen är generellt sett hög bland de yngre och låg bland de äldre. Av de äldsta internetanvändarna är det endast drygt 4 av 10 som känner till begreppet och färre än 1 av 10 skulle kunna förklara vad det är. 4 av 10 av internetanvändarna födda på 20- och 30-talet har aldrig ens hört talas om begreppet digital källkritik.

Här är några andra intressanta skillnader som även finns att hitta i *tabellbilagan*. Ha i åtanke att det i synnerhet är de äldsta som har lägre kännedom och att olika grupper delvis kan överlappa varandra.

- Män har högre kännedom än kvinnor om digital källkritik – i synnerhet vad gäller att kunna förklara begreppet
- 9 av 10 av högstadie- och gymnasielever känner till begreppet digital källkritik och endast 5 procent har inte hört talas om det
- Drygt 6 av 10 av internetanvändande pensionärer känner till begreppet digital källkritik, och 2 av 10 har aldrig hört talas om det
- Kännedomen om digital källkritik är lägre på landsbygden än i övriga landet
- Kännedomen om digital källkritik är lägre hos de med funktionsvariation än genomsnittet

Vill man läsa mer om digital källkritik så hänvisar vi gärna till vår egen guide *Källkritik – tänk efter innan du delar*¹² på webbplatsen Internetkunskap.

Mer om internetanvändarnas kännedom om digital källkritik och andra digitala begrepp finns att läsa i *kapitel 14 Digitala hjälpbehov och begrepp*.

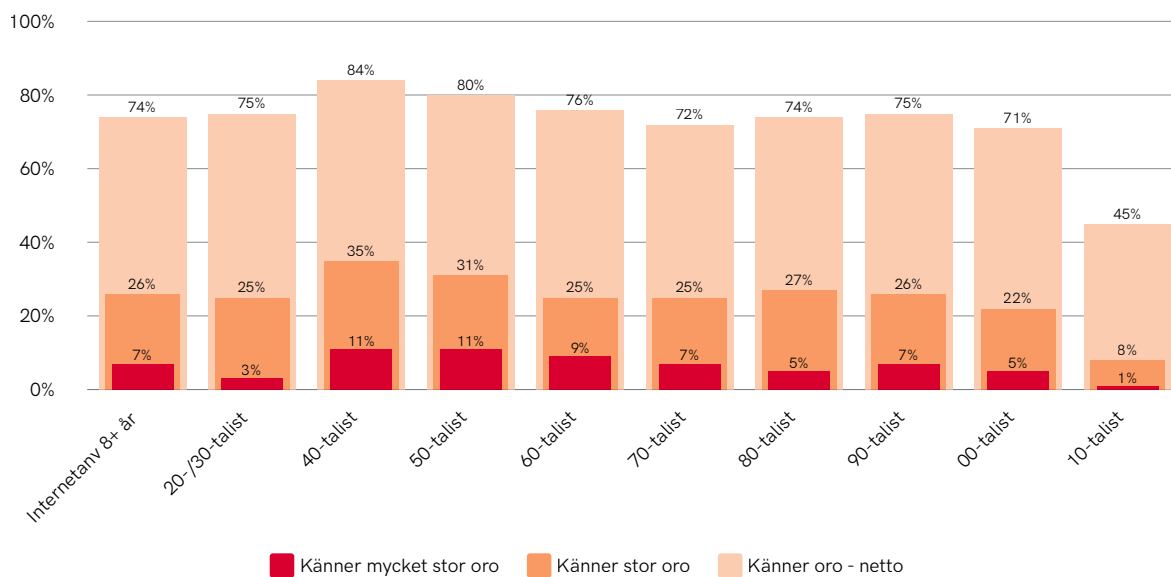
Härnäst i *diagram 3.9* ska vi undersöka hur många som känner oro för att det de läser på nätet inte är sant.

12 <https://internetkunskap.se/amne/kallkritik/>

En fjärdedel känner stor oro för att det de läser på nätet inte är sant

I det här diagrammet ska vi ta redan på vilken oro internetanvändarna som är 8 år och äldre känner för att det de läser på nätet inte är sant.

Diagram 3.9, Bas: Internetanvändare 8+ år, Vilken oro känner du för att det du läser på nätet inte är sant (Känner oro = Mycket stor/Ganska stor/Viss oro, Stor oro = Mycket/Ganska stor oro), År 2021 (Studie 2)

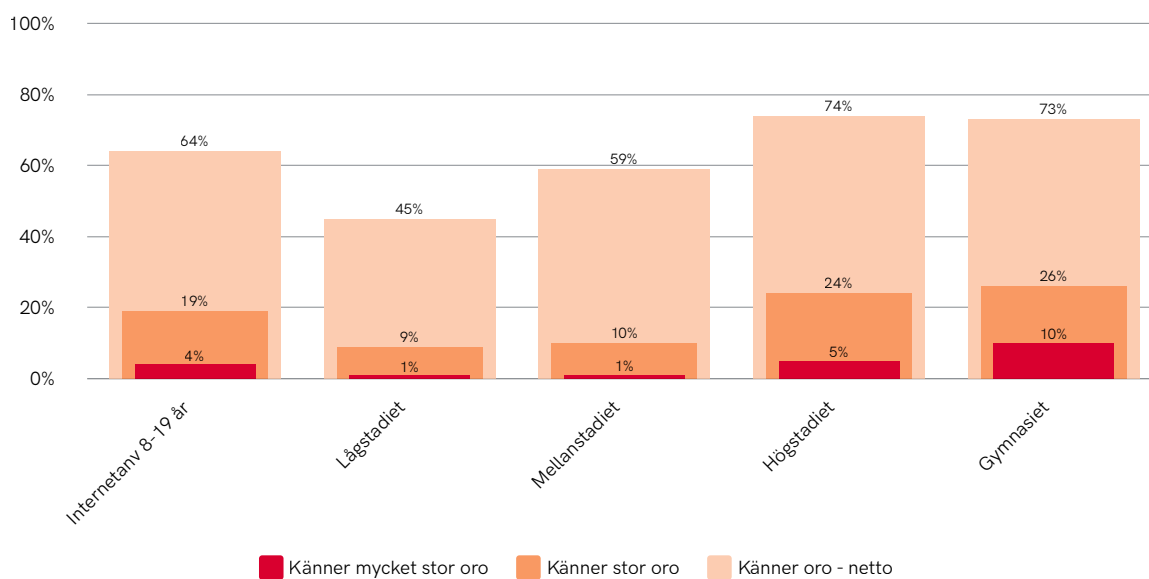
3 av 4 känner någon form av oro för att det de läser på nätet inte är sant, och för 1 av 4 är oron stor. De yngsta, 10-talisterna, oroar sig minst av alla för detta. Mest oroar sig 40-talisterna, följt av 50-talisterna. Runt var tredje 40- och 50-talist känner stor oro för att det de läser på nätet inte är sant.

Tittar vi i *tabellbilagan* ser vi exempelvis att kvinnor oroar sig mer än män och att sällananvändarna, de som inte är på internet varje dag, oroar sig betydligt mindre än genomsnittet. Pensionärerna oroar sig också mer än de studerande. Glappet mellan de yngsta generationerna, 00-talisterna och 10-talisterna, är dock stort. Mer än 2 av 10 av 00-talisterna känner stor oro för att läsa osanningar på nätet, medan inte ens hälften så många av 10-talisterna oroar sig för detsamma. Hur ser oron ut för att det som står på nätet inte är sant bland skolbarnen? Det visar nästa *diagram 3.10*.

1 av 5 skolelever känner stor oro för att det de läser på nätet inte är sant

Hur oroliga är skoleleverna för att det de läser på nätet inte är sant? Det visar det här diagrammet.

Diagram 3.10, Bas: Internetanvändare 8-19 år, Vilken oro känner du för att det du läser på nätet inte är sant (Känner oro = Mycket stor/Ganska stor/Viss oro, Stor oro = Mycket/Ganska stor oro), År 2021 (Studie 2)

Totalt sett känner nära två tredjedelar av skoleleverna mellan 8-19 år någon form av oro för att det som de läser på nätet inte är sant. För 1 av 5 är oron stor. De yngsta eleverna oroar sig betydligt mindre än de äldre. Oron stiger gradvis med varje skolstadium fram till och med högstadiet. I högstadiet och gymnasiet känner var fjärde elev stor oro för att det de läser på nätet inte är sant, liksom allmänheten i stort (*diagram 3.9*).

Hur kan lärare arbeta med källkritik på nätet i skolan? Internetstiftelsens webbplats *Digitala lektioner*¹³ är en resurs för detta

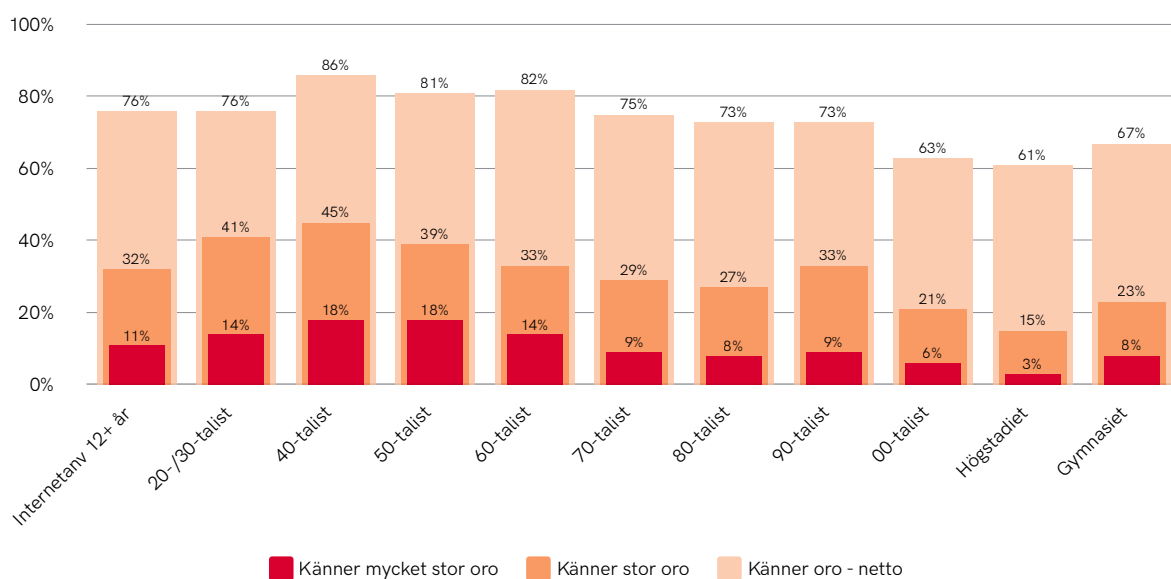
Nu i *diagram 3.11* ska vi titta närmare på vilken oro vi känner för deepfakes, det vill säga media på nätet som är så pass manipulerade att man inte kan märka att de är falska.

13 <https://digitalalektioner.se/amnesomrade/digital-kallkritik/>

En tredjedel känner stor oro för deepfakes på nätet

Vi har frågat internetanvändarna vilken oro de känner för så kallade deepfakes, det vill säga manipulerade bilder, filmer eller ljud som sprids på internet som desinformation. Det kan till exempel vara ett filmklipp där en känd person verkar säga en viss sak, men det är ett montage där bild och ljud är så pass manipulerade att man inte kan märka att de är falska. Resultatet för oro för deepfakes ser vi i det här diagrammet.

Diagram 3.11, Bas: Internetanvändare 12+ år, Vilken oro känner du för att media som delas på nätet är så pass manipulerade (s.k. deepfake) att du inte kan märka att de är falska (t ex att en aktör i ett filmklipp får någon annans ansikte) (Känner oro = Mycket stor/Ganska stor/Viss oro, Stor oro = Mycket/Ganska stor oro), År 2021 (Studie 2)

Totalt sett känner 3 av 4 internetanvändare någon form av oro för deepfakes på nätet, varav en tredjedel känner stor oro. Det är överlag de äldre som känner oro för deepfakes. Dock är de allra äldsta internetanvändarna, 20- och 30-talisterna, inte lika oroliga som 40- och 50-talisterna. 40-talisterna är mest oroliga av alla, då närmare hälften känner stor oro för deepfakes på nätet.

Tabellbilagan visar att kvinnor känner större oro än män för deepfakes på nätet. I den ser vi också att pensionärer är mer oroliga och de studerande mindre oroliga för deepfakes. Högstadie- och gymnasieleverna är betydligt mindre oroliga än andra för deepfakes, i synnerhet högstadieleverna. Glappet är stort mellan 90- och 00-talister. 00-talisterna oroar sig betydligt mindre än alla andra för deepfakes och 90-talisterna känner stor oro i betydligt högre grad än 00-talisterna och även 70- och 80-talisterna.

Vill du läsa mer om deepfakes kan vi rekommendera denna artikel på vår webbplats Internetkunskap: *Deepfakes är här - nu kan datorn förfalska ditt ansikte*¹⁴.

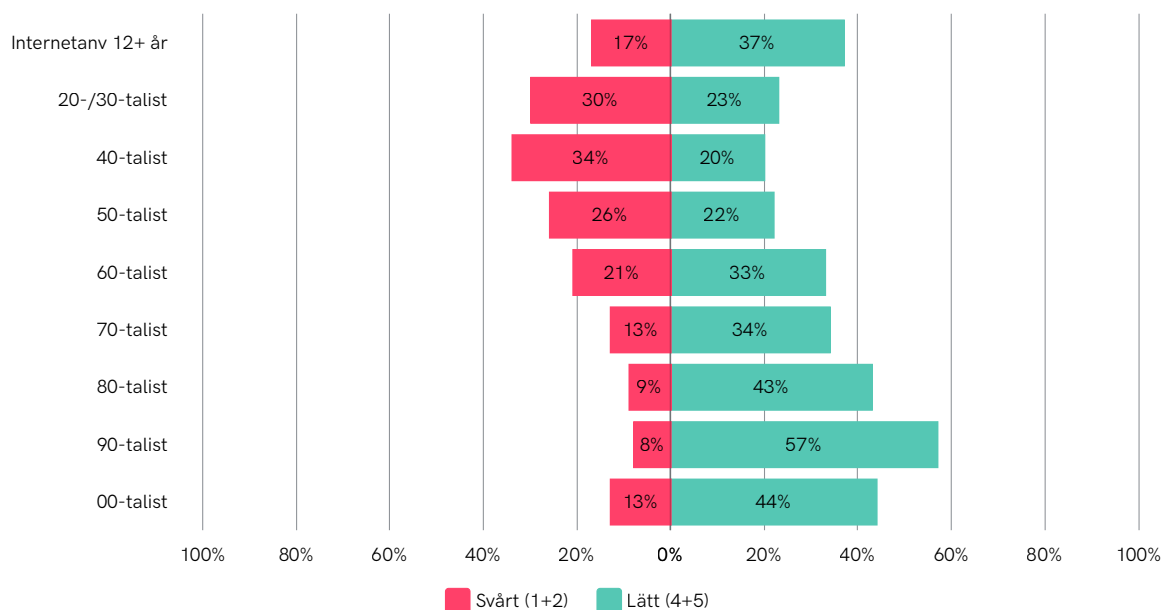
I jämförelse med oro för att vi läser något på nätet som är inte sant (se *diagram 3.9*) är oron för deepfakes större. Hur lätt eller svårt tycker vi då det är att avgöra om det vi läser, ser eller hör på nätet är sant eller falskt? Det illustrerar nästa *diagram 3.12*.

14 <https://internetkunskap.se/kallkritik/deepfakes-ar-har-nu-kan-datorn-forfalska-ditt-ansikte/>

Nära 1 av 5 har svårt att avgöra om information på nätet är sann eller falsk

Hur lätt eller svårt anser internetanvändare det är att avgöra om information på nätet som vi ser, hör eller läser är sann eller falsk? Det visar det här diagrammet fördelat på generation.

Diagram 3.12, Bas: Internetanvändare 12+ år, Tycker du att det är lätt eller svårt att avgöra om information på nätet är sann eller falsk? Skala 1–5 där 1=Mycket svårt och 5=Mycket lätt, År 2021 (Studie 2)

Nära 2 av 5 internetanvändare tycker det är lätt att avgöra om information på nätet är sann eller falsk, och närmare 1 av 5 tycker att det är svårt. Det står klart att det är de äldsta som har svårast för detta. Runt 3 av 10 av de som är födda på 20-, 30- och 40-talet tycker att det är svårt – 40-talisterna mer än alla andra. Lättast för att avgöra om information är sann eller falsk anser sig 90-talisterna ha, varav 6 av 10 svarar att det är lätt, och färre än 1 av 10 att det är svårt.

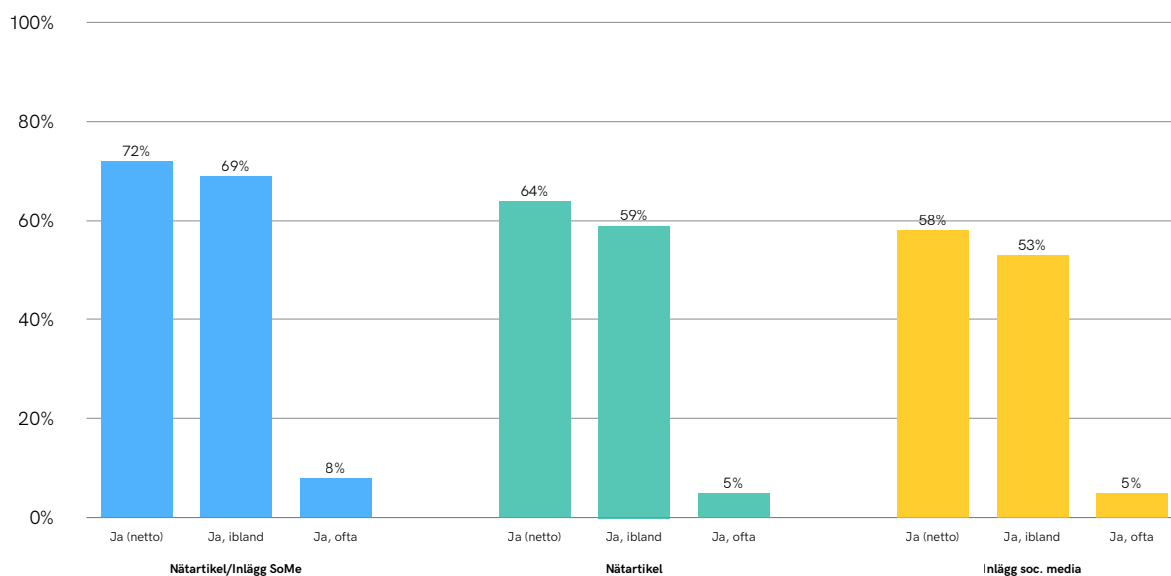
Tar vi en titt på andra samhällsgrupper så hittar vi följande... (Alla data återfinns i *tabellbilagan*.)

- Män anser att det är lättare att avgöra om information på nätet är sann eller falsk än kvinnor gör
- Gymnasieelever tycker att det är lättare att avgöra om information på nätet är sann eller falsk än högstadielärover gör
- De i storstäder tycker att det är lättare att avgöra om information på nätet är sann eller falsk än de på landsbygden gör
- Högskoleutbildade tycker att det är lättare att avgöra om information på nätet är sann eller falsk än de med enbart en grundskoleutbildning gör

7 av 10 har börjat läsa något på nätet som de sedan upptäcker är en annons

Det här diagrammet visar hur många internetanvändare som börjar läsa ett inlägg på sociala medier eller en artikel på nätet som de sedan upptäcker är en annons.

Diagram 3.13, Bas: Internetanvändare 12+ år, Händer det att du börjar läsa en artikel på nätet som du sedan upptäcker egentligen är en annons? / Händer det att du börjar läsa ett inlägg i sociala medier som du sedan upptäcker egentligen är en annons? (Ja netto = Ja, ofta/Ja, ibland), År 2021 (Studie 2)

Sammantaget har drygt 7 av 10 börjat läsa antingen en artikel på nätet eller ett inlägg i sociala medier som de sedan upptäckt är en annons. För nära 1 av 10 händer det ofta. Två tredjedelar har börjat läsa en artikel på nätet och nära 6 av 10 har börjat läsa ett inlägg på sociala medier som de sedan märker är en annons.

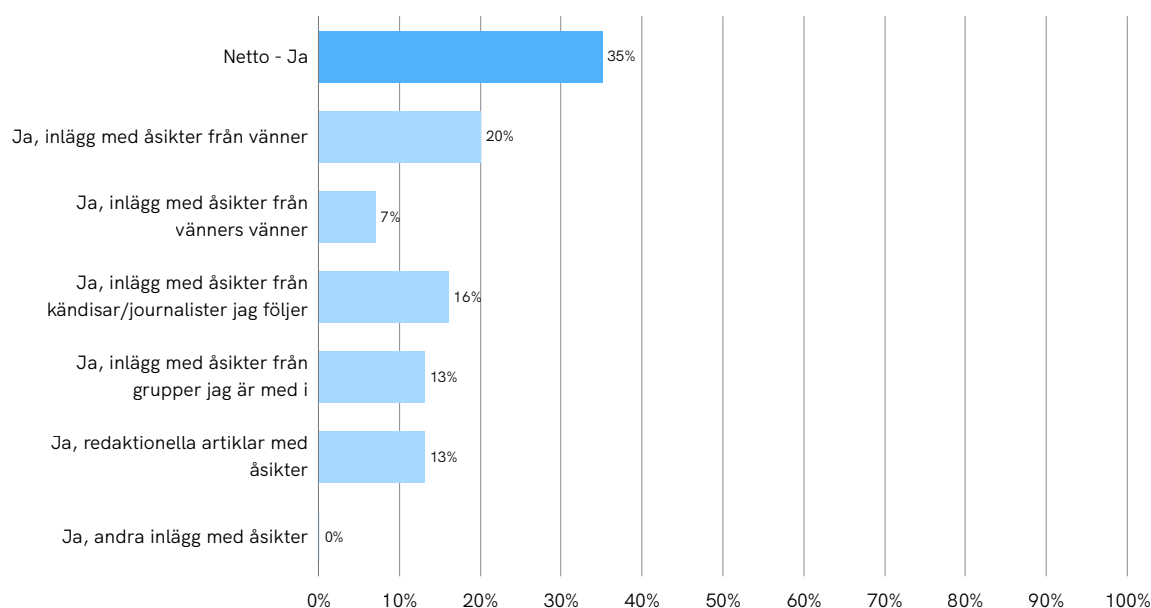
Tittar vi i *tabellbilagan* så ser vi att 60-talister och kvinnor mer ofta än andra börjar läsa nätartiklar eller inlägg på sociala medier som de sedan upptäcker egentligen är annonser.

Nu ska vi i *diagram 3.14* ta reda på hur många som delar inlägg på sociala medier för att uttrycka sin åsikt.

Mer än en tredjedel delar inlägg för att uttrycka sin åsikt

Hur många delar inlägg på sociala medier för att uttrycka sin åsikt och vilka inlägg är det som delas? Det visar det här diagrammet.

Diagram 3.14, Bas: Internetanvändare 12+ år, Har du under de senaste 12 månaderna uttryckt din åsikt genom att dela eller skicka vidare inlägg i sociala medier? (Ja, inlägg med åsikter från vänner / Ja, inlägg med åsikter från vänners vänner / Ja, inlägg med åsikter från kända personer/journalister/artister etc. jag följer / Ja, inlägg med åsikter från grupper jag är med i / Ja, redaktionella artiklar med åsikter / Ja, andra inlägg med åsikter), År 2021 (Studie 2)

Mer än var tredje internetanvändare delar inlägg i sociala medier för att uttrycka sin åsikt. Vanligast är att dela vänners inlägg, vilket 2 av 10 gör. Därefter följer inlägg från kända personer såsom artister och journalister man följer, som var sjätte delar. Mer än 1 av 10 delar redaktionella artiklar och inlägg med åsikter från grupper de är med i. Färre än var tionde delar inlägg från vänners vänner.

Tittar vi i *tabellbilagan* på olika åldersgrupper hittar vi bland annat följande...

- Den generation som delar inlägg med åsikter mest av alla är 90-talisterna, i synnerhet från kända personer och journalister
- 70-talister delar vänners inlägg med åsikter mer än andra
- 80-talister delar redaktionella artiklar med åsikter mer än andra
- Pensionärer delar mer sällan inlägg med åsikter än andra

Tabellbilagan innehåller också följande intressanta skillnader mellan olika samhällsgrupper. Vissa grupper kan överlappa varandra vilket är bra att ha med sig när man tolkar resultatet.

- Kvinnor delar inlägg med åsikter mer ofta än män, framförallt från vänner, kända personer och journalister
- Högskoleutbildade delar mer ofta inlägg med åsikter än de med enbart en grundskoleutbildning gör, i synnerhet redaktionella artiklar
- Stadsbor delar inlägg med åsikter mer ofta än landsbygdsbor gör, framförallt från kända personer och journalister
- De med en funktionsvariation delar inlägg för att uttrycka sin åsikt mer ofta än andra, i synnerhet från grupper de är med i

Kapitel 4: Näthat och nätbrott

4 av 10 utsatta för bedrägeriförsök på nätet

I Sverige har 4 av 10 blivit utsatta för olika typer av bedrägeriförsök online det senaste året, och oron för att bli drabbad av nätbrott är stor. Mer än var tionde känner också stor oro över att bli utsatt för näthat av olika slag.

I det här kapitlet undersöker vi begreppen näthat – alltså när någon kränker, hotar eller trakasserar en annan person online, och nätbrott – alltså olika typer av bedrägerier som till exempel bluffmejl eller att få sina kontouppgifter stulna. Vi ser bland annat...

- Att mer än var tionde internetanvändare känner stor oro för att bli utsatt för näthat
- Att 4 av 10 internetanvändare har blivit utsatta för oönskade kontaktförsök på nätet
- Att mer än var tionde högstadiellev har fått stötande bilder skickade till sig från okända
- Att 4 av 10 internetanvändare blivit utsatta för bedrägeriförsök på nätet det senaste året
- Att de äldsta är mest oroliga men minst utsatta för bedrägeriförsök på nätet

Flera frågor i kapitlet handlar om huruvida de tillfrågade känner oro och i så fall i vilken grad – från ingen oro till mycket stor oro. Vi kommer främst att fokusera på de som känner stor oro – alltså de som svarat antingen "Mycket stor oro" eller "Ganska stor oro".

Diagram kapitel 4

Näthat och utsatthet på nätet

- 4.1 Mer än var tionde känner stor oro för att bli utsatt för näthat
- 4.2 Kvinnor betydligt mer oroliga än män för att utsättas för näthat
- 4.3 Mer än var tionde 8–11-åring känner stor oro för att bli mobbad på nätet
- 4.4 1 av 10 på högstadiet har blivit utsatt för näthat
- 4.5 Nära hälften av de som drabbats upplevde näthatet som allvarligt
- 4.6 4 av 10 har blivit utsatta för oönskade kontaktförsök på nätet
- 4.7 1 av 10 gymnasieelever har fått stötande bilder från okända
- 4.8 Var tionde högstadielev ångrar bilder de lagt ut på sig själv

Nätbrott

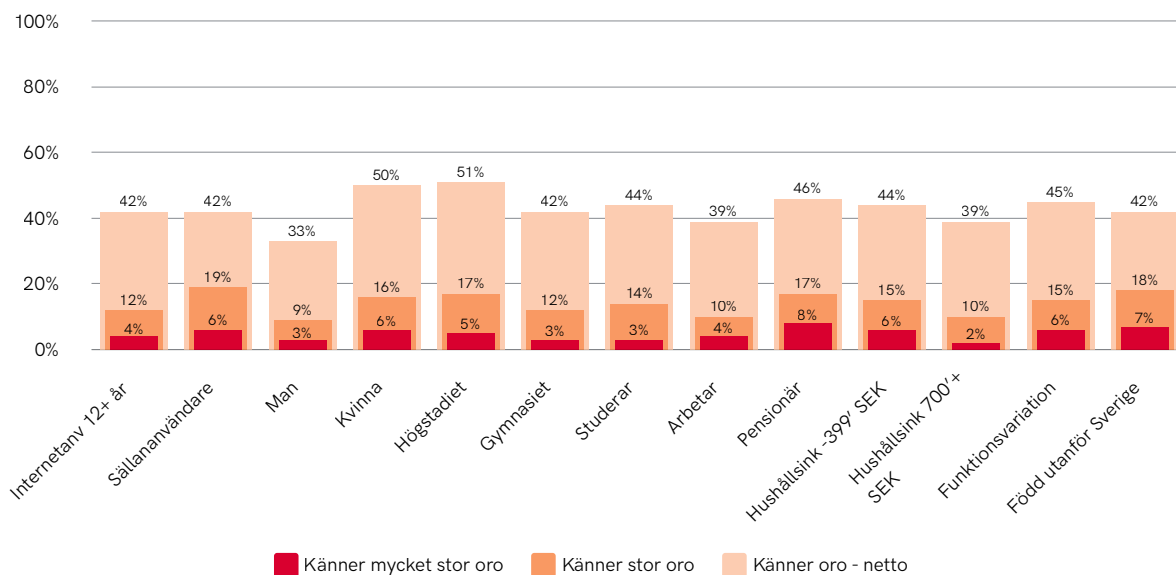
- 4.9 Mer än 4 av 10 känner stor oro för att bli utsatt för bedrägeriförsök på nätet
- 4.10 Mer än hälften av de äldre känner stor oro för att bli utsatta för nätbedrägerier
- 4.11 4 av 10 har blivit utsatta för bedrägeriförsök på nätet det senaste året
- 4.12 Kvinnor mer oroliga för att bli utsatta för nätbedrägerier och män mer drabbade
- 4.13 De äldre är mest oroliga men minst utsatta för bedrägeriförsök på nätet
- 4.14 5 procent har blivit utsatta för utpressning på nätet

Näthat och utsatthet på nätet

Mer än var tionde känner stor oro för att bli utsatt för näthat

Näthat är ett samlingsbegrepp för när någon kränker, trakasserar eller utsätter någon annan person för hot på internet, till exempel på sociala medier eller via e-post. Vi har frågat internetanvändarna vilken oro de känner för att bli utsatta för näthat eller kränkningar på nätet.

Diagram 4.1, Bas: Internetanvändare 12+ år, Vilken oro känner du för att du ska bli utsatt för näthat eller kränkningar på nätet?, (Känner oro = Mycket stor/Ganska stor/Viss oro, Stor oro = Mycket/Ganska stor oro), År 2021 (Studie 2)

Drygt 4 av 10 känner någon form av oro för att bli utsatta för näthat, varav drygt 1 av 10 känner stor oro. För 4 procent är oron för näthat mycket stor. Det är en stor skillnad mellan män och kvinnor. Män är minst oroliga av alla i jämförelsen, medan kvinnor tillhör de som oroar sig mest av alla.

Här kommer några fler intressanta skillnader...

- Högstadiel elever är betydligt mer oroliga än gymnasieelever för att utsättas för näthat
- De med en funktionsvariation är mer oroliga än genomsnittet för att utsättas för näthat
- Nästan dubbelt så många utlandsfödda känner mycket stor oro för att bli utsatta för näthat jämfört med genomsnittet
- Fler sällananvändare känner stor oro för att bli utsatta för näthat jämfört med genomsnittet

Sett till sysselsättning så är det de studerande och pensionärerna som känner störst oro för näthat. Låt oss undersöka detta närmare i nästa *diagram 4.2* som visar oron för näthat fördelat på både generationer och kön.

Kvinnor betydligt mer oroliga än män för att utsättas för näthat

Vilken oro känner internetanvändarna för att bli utsatta för näthat eller kränkningar på nätet? Det visar det här diagrammen fördelade på generation och kön.

Diagram 4.2, Bas: Internetanvändare 12+ år, Vilken oro känner du för att du ska bli utsatt för näthat eller kränkningar på nätet?, (Känner oro = Mycket stor/Ganska stor/Viss oro, Stor oro = Mycket/Ganska stor oro), År 2021 (Studie 2) *) Obs! Uppdelning ger lägre bas med högre felmarginaler

Mest oroliga för att bli utsatta för näthat är de äldsta och de yngsta. Mer än hälften av internetanvändarna födda på 1920- och 30-talet känner någon form av oro, varav var femte känner stor oro. På delad andraplats följer 40-, 50- och 00-talister.

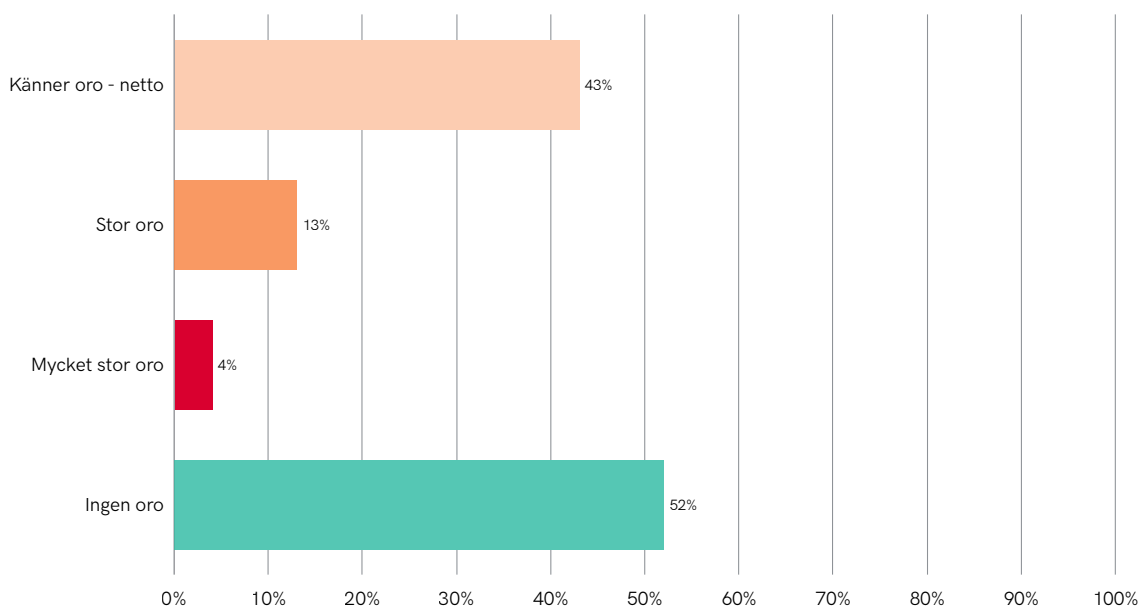
Jämför vi stor oro för näthat mellan män och kvinnor i olika generationer så är det uppemot dubbelt så många kvinnor som är oroliga än män – med undantag för 60-talisterna. Bland 80-talisterna känner kvinnorna tre gånger så stor oro som männen.

Nu ska vi ta reda på vilken oro för mobbing på nätet de yngsta internetanvändarna i åldern 8–11 år känner i *diagram 4.3*.

Mer än var tionde 8-11-åring känner stor oro för att bli mobbad på nätet

Vi har frågat 8-11-åringarna vilken oro de känner för att de ska bli mobbade på nätet eller att någon ska skriva något elakt om dem som gör dem ledsna. Resultatet ser vi i det här diagrammet.

Diagram 4.3, Bas: Internetanvändare 8-11 år, Vilken oro känner du för att du ska bli mobbad på nätet eller att någon ska skriva något elakt om dig som gör dig ledsen? (Känner oro = Mycket stor/Ganska stor/Viss oro, Stor oro = Mycket/Ganska stor oro), År 2021 (Studie 2)

Mer än 4 av 10 av 8-11-åringarna känner någon form av oro för att bli mobbade på nätet eller för att någon ska skriva något taskigt om dem. Mer än 1 av 10 känner stor oro för nätmobbning och 4 procent känner mycket stor oro.

Vill du veta mer om mobbning på nätet och vad vuxna kan göra för att motverka det? Internetstiftelsen har tagit fram en avdelning på webbplatsen *Internetkunskap*¹ om föräldraskap, och podden *Våra barn och nätet*² som handlar om barnens digitala liv.

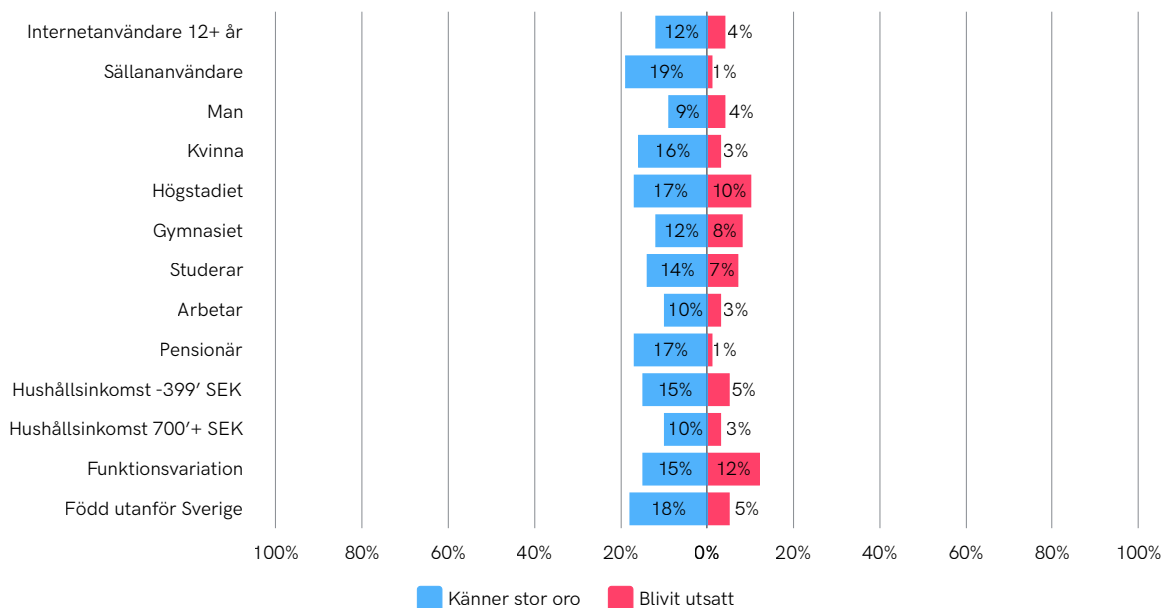
1 <https://internetkunskap.se/amne/foraldraskap/>

2 <https://internetstiftelsen.se/kunskap/for-alla/vara-poddar/vara-barn-och-natet/>

1 av 10 på högstadiet har blivit utsatt för näthat

Det här diagrammet redovisar vilka som har blivit utsatta för näthat de senaste 12 månaderna, i jämförelse med de som känner stor oro för att bli utsatta.

Diagram 4.4, Bas: Internetanvändare 12+ år, Stor oro för att bli utsatt för näthat eller kränkningar på nätet / Har blivit utsatt för näthat eller att någon skrivit negativt om mig på nätet under de senaste 12 månaderna, (Stor oro = Mycket/Ganska stor oro), År 2021 (Studie 2)

Totalt sett bland internetanvändarna 12 år eller äldre har 4 procent blivit utsatta för näthat. Två grupper sticker ut som mer drabbade än andra – de yngsta, det vill säga de som går på högstadiet och gymnasiet, samt de som har en funktionsvariation. I dessa grupper har runt var tionde blivit utsatt för näthat och kränkningar på nätet under de senaste 12 månaderna.

Minst drabbade av näthat av alla i jämförelsen är sällananvändarna och pensionärerna. Sällananvändarna känner dock större oro för näthat än alla andra i jämförelsen och pensionärernas oro är också högre än genomsnittet.

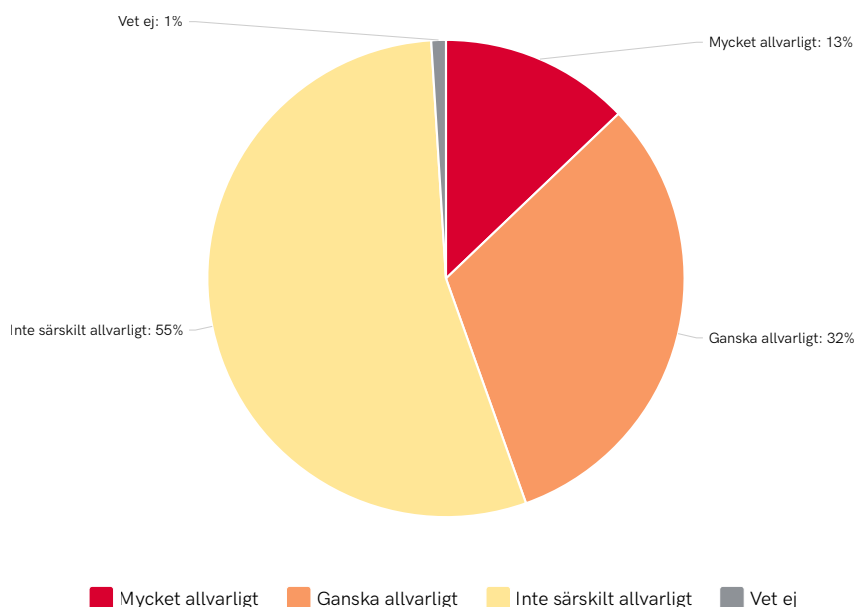
Tar vi en tillbakablick till år 2020, 2019 och 2018 så svarade 5 procent av internetanvändarna 12+ år att de hade blivit utsatta för näthat det senaste året. Låt oss hoppas att 1 procentenhets skillnad till årets 4 procent indikerar början på en minskande trend.

Allt näthat är allvarligt, och i nästa *diagram 4.5* svarar de drabbade hur allvarlig deras upplevelse var.

Nära hälften av de som drabbats upplevde näthatet som allvarligt

Vi har frågat de som drabbats av näthat de senaste 12 månaderna hur allvarligt det upplevdes. Resultat visas i denna cirkelgraf.

Diagram 4.5, Bas: Utsatts för näthat 12+ år, Hur allvarligt upplevde du näthatet/det negativa som skrevs om dig på internet?, År 2021 (Studie 2)

Av de som drabbats av näthat de senaste 12 månaderna upplevde nära hälften det som allvarligt, varav 13 procent upplevde det som mycket allvarligt.

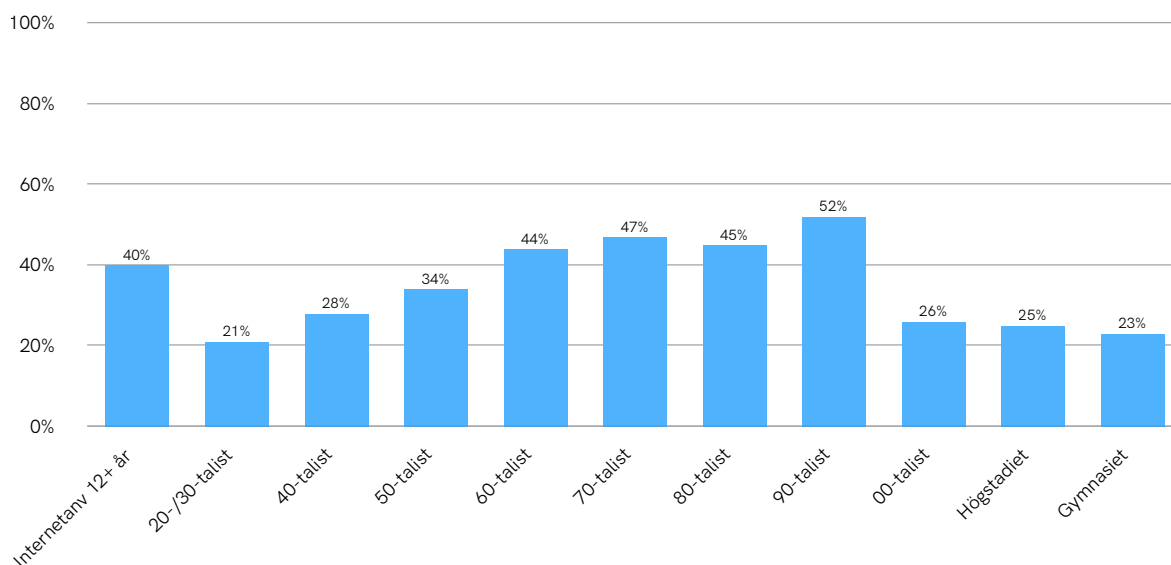
Jämför vi män och kvinnor tenderar kvinnor att uppleva näthatet som betydligt mer allvarligt än männen. De drabbade utgör dock en liten bas vilket gör att vi får tolka nedbrytningar på till exempel kön med viss försiktighet då felmarginalerna är höga.

I nästa *diagram 4.6* ska vi ta reda på hur många som har blivit utsatta för oönskade kontaktförsök på nätet.

4 av 10 har blivit utsatta för oönskade kontaktförsök på nätet

Det här diagrammet visar hur många som under de senaste 12 månaderna har blivit utsatta för oönskade kontaktförsök på nätet.

Diagram 4.6, Bas: Internetanvändare 12+ år, Har du under de senaste 12 månaderna utsatts för oönskade kontaktförsök på nätet?, År 2021 (Studie 2)

4 av 10 har blivit utsatta för oönskade kontaktförsök på nätet. Det är i högre grad 60-, 70-, 80- och 90-talisterna som är drabbade av oönskade kontaktförsök på nätet. I synnerhet 90-talisterna, av vilka drygt hälften blivit kontaktade på nätet av någon oönskad. Bland 00-talisterna har hälften så många, endast en fjärdedel, drabbats av oönskade kontaktförsök. Bland de yngsta och äldsta åldrarna är detta mindre vanligt förekommande.

Vad som är ett önskat kontaktförsök ligger hos mottagaren att bedöma. Färre singlar och fler i en relation upplever att de blivit utsatta för oönskade kontaktförsök. Något fler kvinnor än män upplever sig också drabbade av oönskade kontaktförsök på nätet. För mer information, se *tabellbilagan*.

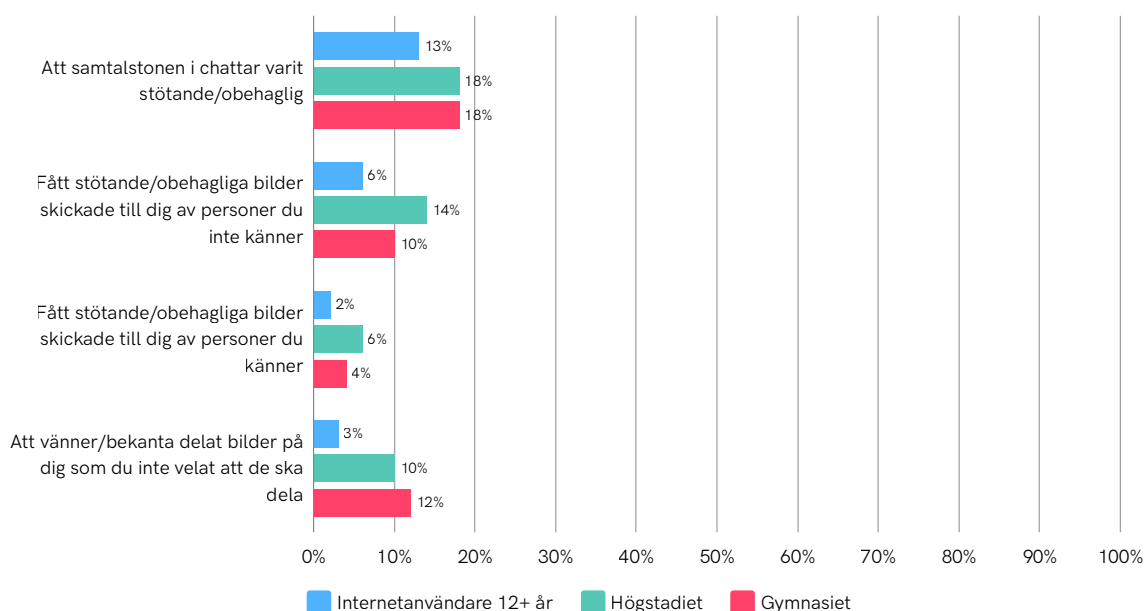
I kommande diagram ska vi undersöka några områden av utsatthet på nätet, där det visat sig att det i huvudsak är de yngsta som har drabbats.

Mer än 1 av 10 högstadieelever har fått stötande bilder från okända

I det här diagrammet ska vi visa hur många som under de senaste 12 månaderna känt sig utsatta på nätet för följande; att samtalstonen i chattar varit stötande eller obehaglig, att de har fått stötande eller obehagliga bilder skickade till sig av personer de inte känner respektive känner, samt att vänner eller bekanta delat bilder på dem som de inte velat att någon ska dela.

Resultatet visar att det framförallt är de yngsta som drabbats av detta de senaste 12 månaderna och diagrammet visar utöver totalen även de som går i högstadiet respektive gymnasiet.

Diagram 4.7, Bas: Internetanvändare 12+ år, Har du under de senaste 12 månaderna utsatts för något av följande...?, År 2021 (Studie 2)

Mer än 1 av 10 har blivit drabbade av en stötande och obehaglig samtalston i chattar de senaste 12 månaderna. Nära 2 av 10 högstadieelever respektive gymnasieelever har blivit utsatta för detta. Det är också något mer vanligt att kvinnor än män drabbas av obehaglig samtalston i chattar.

Stötande och obehagliga bilder skickas mer ofta av okända personer än av bekanta. Högstadieeleverna är mer drabbade än gymnasieeleverna av både okända och kända avsändare. 14 procent av högstadieeleverna har fått stötande bilder från personer de inte känner och 6 procent har fått det från bekanta. Vad gäller stötande bilder från okända personer är tjejer mer drabbade än killar på högstadiet och gymnasiet.

Att vänner och bekanta delar bilder på en själv som man inte vill att de ska dela har drabbat 3 procent av internetanvändarna. Detta sker mer ofta både i högstadiet och gymnasiet där runt 1 av 10 drabbats. Kvinnor är också mer utsatta än män.

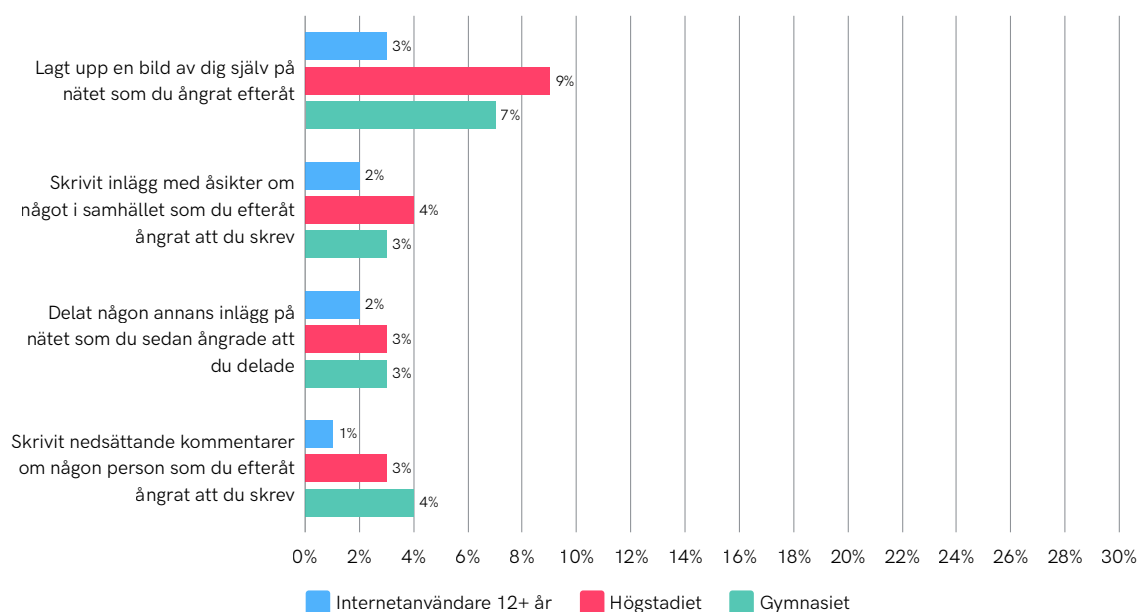
Personer med en funktionsvariation är överlag mer drabbade än genomsnittet. För mer information om funktionsvariation, kön och andra nedbrytningar hänvisar vi till *tabellbilagan*.

Var tionde högstadieelev ångrar bilder de lagt ut på sig själv

Vi har frågat de som är på nätet om de själva har gjort något som de ångrar. De fyra områden vi undersökt är om man har lagt upp en bild av sig själv på nätet som man ångrat efteråt, om man skrivit inlägg med åsikter om något i samhället som man efteråt ångrat att man skrev, om man delat någon annans inlägg på nätet som man sedan ångrade att man delade samt om man själv skrivit nedsättande kommentarer om någon person som man efteråt ångrat att man skrev.

Resultatet visar att det framförallt är de yngsta som gjort något av detta de senaste 12 månaderna och diagrammet visar utöver totalen även de som går i högstadiet respektive gymnasiet.

Diagram 4.8, Bas: Internetanvändare 12+ år, Har du under de senaste 12 månaderna själv gjort något av följande på nätet?, År 2021 (Studie 2) Obs! Skala 30%

3 procent av internetanvändarna uppger att de under de senaste 12 månaderna har lagt ut en bild på sig själva och sedan ångrat det. Det är tre gånger så vanligt bland högstadieleverna och mer än dubbelt så vanligt bland gymnasieeleverna. Detta är också mer vanligt bland kvinnor än män. (För kön och andra nedbrytningar, se *tabellbilagan*.)

2 procent svarar att de har skrivit ett inlägg med åsikter om något i samhället som de ångrat efteråt. Det är något mer förekommande i högstadiet och på gymnasiet. 2 procent anger också att de har delat någon annans inlägg på nätet som de sedan ångrade att de delade, vilket händer män som kvinnor lika ofta.

1 procent uppger att de under de senaste 12 månaderna har skrivit nedsättande kommentarer om någon annan som de ångrat efteråt. Det är fyra gånger vanligare i gymnasiet och händer även mer ofta i högstadiet.

Att högstadie- och gymnasieelever är mer utsatta visar på hur viktigt det är att vi även värnar om våra större barn på nätet. I *kapitel 13 Föräldrar och barn på nätet* kommer vi bland annat att ta upp regler om internetanvändning ur både föräldrars och barns perspektiv.

Angående att lägga ut bilder som man ångrar kan vi rekommendera vår podd Dumma frågor om internet, där ett avsnitt heter *Vem kan se mina bilder jag har lagt upp på nätet?*³.

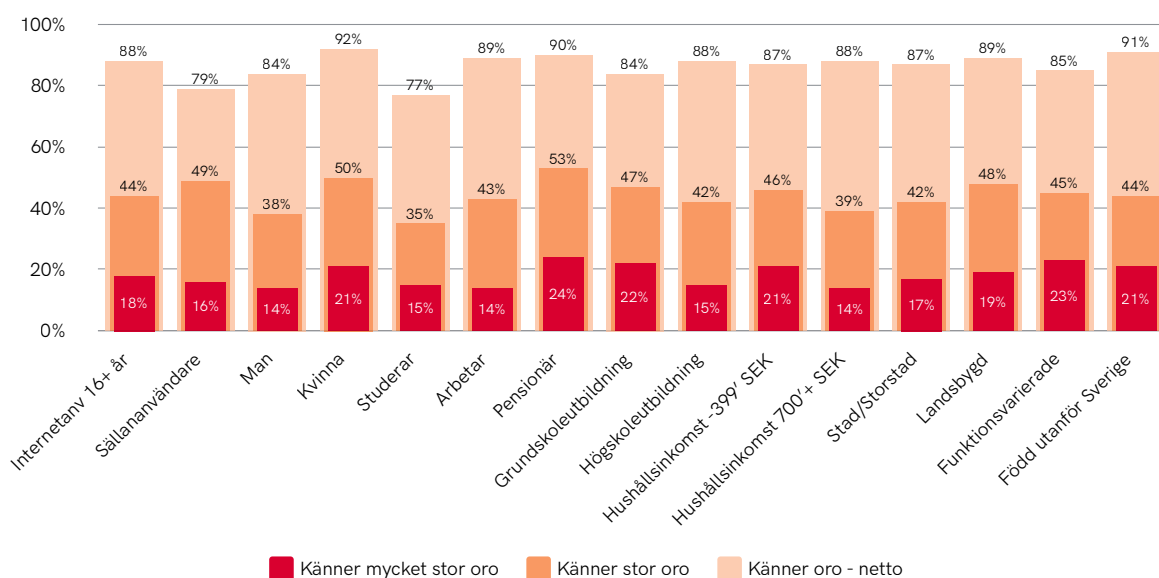
3 <https://internetstiftelsen.se/episode/vem-kan-se-bilderna-jag-lagger-upp-pa-natet/>

Nätbrott

Mer än 4 av 10 känner stor oro för att bli utsatt för bedrägeriförsök på nätet

Bedrägeribrott innebär att en gärningsperson lurar någon att göra något, eller att inte göra något som denne annars skulle ha gjort. Det medför att gärningspersonen tjänar ekonomiskt på det och leder till ekonomisk skada för den som blir lurad. Vi har frågat internetanvändarna vilken oro de känner för att bli utsatta för bedrägeriförsök på nätet. Det visar det här diagrammet.

Diagram 4.9, Bas: Internetanvändare 16+ år, Vilken oro känner du för att bli utsatt för bedrägeriförsök på nätet? (Känner oro = Mycket stor/Ganska stor/Viss oro, Stor oro = Mycket/Ganska stor oro), År 2021 (Studie 2)

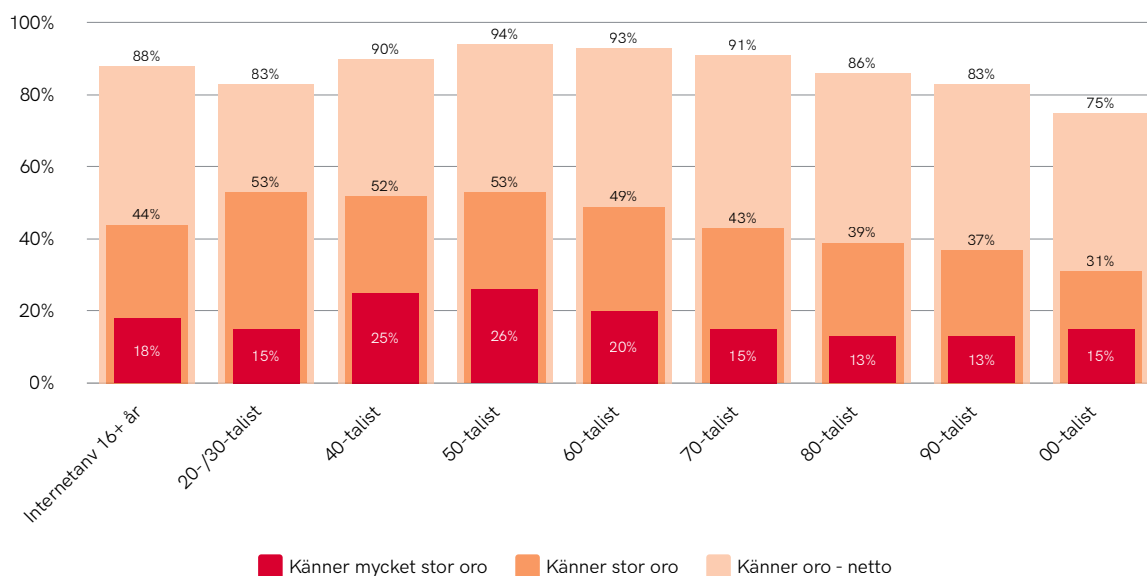
Totalt sett känner nära 9 av 10 någon form av oro för att bli utsatta för bedrägeriförsök på nätet. För mer än 4 av 10 är oron stor och för nära 2 av 10 mycket stor. Mest oro i jämförelsen känner kvinnor, varav hälften känner stor oro. Inte ens 4 av 10 män känner stor oro för att bli utsatta för bedrägeriförsök. Oron för nätbedrägerier är också något större bland landsbygdsbor än stadsbor.

Ser vi till sysselsättning så är skillnaden stor i oro för nätbedrägerier mellan de mer oroliga pensionärerna och de mindre oroliga studerande. I nästa *diagram 4.10* ska vi undersöka detta närmare genom att titta på olika generationer.

Mer än hälften av de äldre känner stor oro för att bli utsatta för nätbedrägerier

Vilken oro känner olika generationer för att bli utsatta för bedrägeriförsök på nätet? Det visar det här diagrammet.

Diagram 4.10, Bas: Internetanvändare 16+ år, Vilken oro känner du för att bli utsatt för bedrägeriförsök på nätet? (Känner oro = Mycket stor/Ganska stor/Viss oro, Stor oro = Mycket/Ganska stor oro), År 2021 (Studie 2)

Totalt sett känner mer än 4 av 10 internetanvändare stor oro för att bli utsatta för bedrägeriförsök på nätet. Oron är störst i de äldre generationerna. Bland 20-, 30-, 40- och 50-talisterna känner mer än 5 av 10 stor oro för att bli utsatta för bedrägeriförsök.

Oron för nätbedrägerier är som allra lägst hos de yngsta. Av 00-talisterna känner endast 3 av 10 stor oro för att bli utsatt för bedrägeriförsök på nätet.

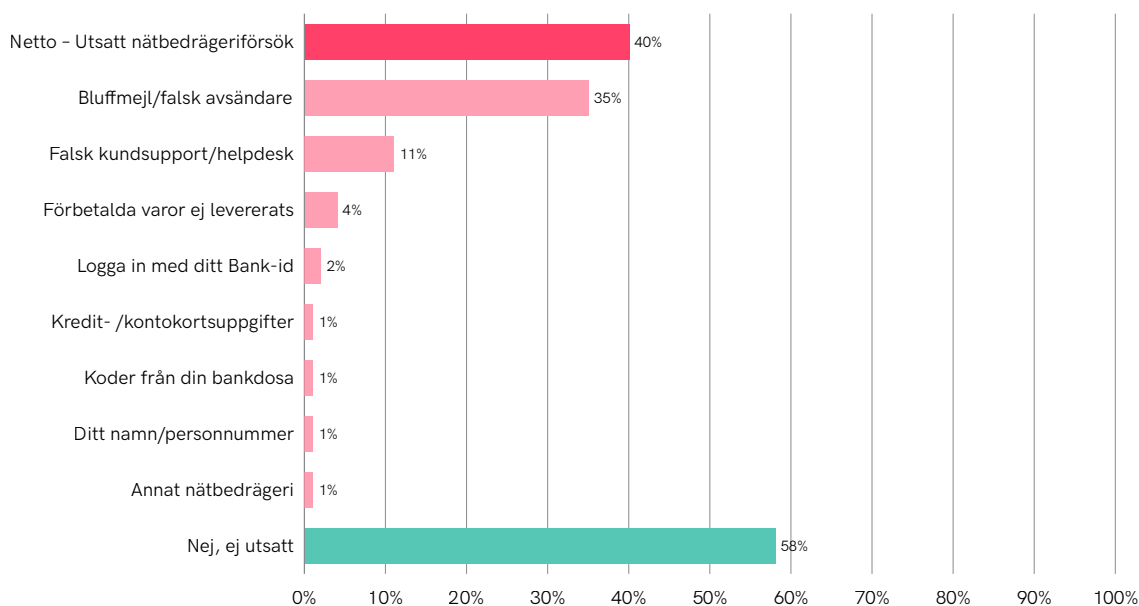
I nästa *diagram 4.11* ska vi ta reda på hur många som drabbats av bedrägerier på nätet de senaste 12 månaderna.

4 av 10 har blivit utsatta för bedrägeriförsök på nätet det senaste året

Hur många har under de senaste 12 månaderna blivit utsatta för bedrägerier/bedrägeriförsök på internet? Vi har låtit internetanvändarna svara på följande listade bedrägerityper och även givit möjlighet att skriva in andra typer av bedrägerier eller bedrägeriförsök:

- Bluffmejl/e-post med falsk avsändare som ser ut att komma från bank/myndighet/VD etc. och försöker lura av dig pengar/personuppgifter eller öppna/ladda hem bifogad fil
- Kontakt från falsk kundsupport/helpdesk om problem med din dator
- Att förbetalda varor som du köpt på nätet inte har levererats eller att ytterligare summor dragits från ditt kort
- Att obehörig bett dig att logga in med ditt Bank-id
- Att obehörig har använt dina kredit- och/eller kontokortsuppgifter på nätet
- Att obehörig bett dig om koder från din bankdosa
- Att obehörig på nätet köper något eller tar ett lån i ditt namn/personnummer
- Annat nätbedrägeri/försök till nätbedrägeri

Diagram 4.11, Bas: Internetanvändare 16+ år, Har du någon gång under de senaste 12 månaderna blivit utsatt för något av följande bedrägerier/bedrägeriförsök på internet? (Att obehörig bett dig att logga in med ditt Bank-id / Att obehörig bett dig om koder från din bankdosa / Att obehörig har använt dina kredit- och/eller kontokortsuppgifter på nätet / Att obehörig på nätet köper något eller tar ett lån i ditt namn/personnummer / Att förbetalda varor som du köpt på nätet inte har levererats eller att ytterligare summor dragits från ditt kort / Bluffmail/e-post med falsk avsändare som ser ut att komma från bank/myndighet/VD etc. och försöker lura av dig pengar/personuppgifter eller öppna/ladda hem bifogad fil / Kontakt från falsk kundsupport/helpdesk om problem med din dator / Annat nätbedrägeri/försök till nätbedrägeri), År 2021 (Studie 2)

Sammantaget har 4 av 10 internetanvändare under de senaste 12 månaderna blivit utsatta för något nätbedrägeri. Vanligast är bluffmejl med falsk avsändare vilket en dryg tredjedel har drabbats av. 1 av 10 har blivit kontaktade av en falsk kundsupport om problem med deras dator.

De yngre och de äldre är i lägre grad drabbade av bedrägeribrott vilket vi kommer undersöka närmare i *diagram 4.13*. Först ska vi titta på några andra intressanta resultat för de listade bedrägeribrotten.

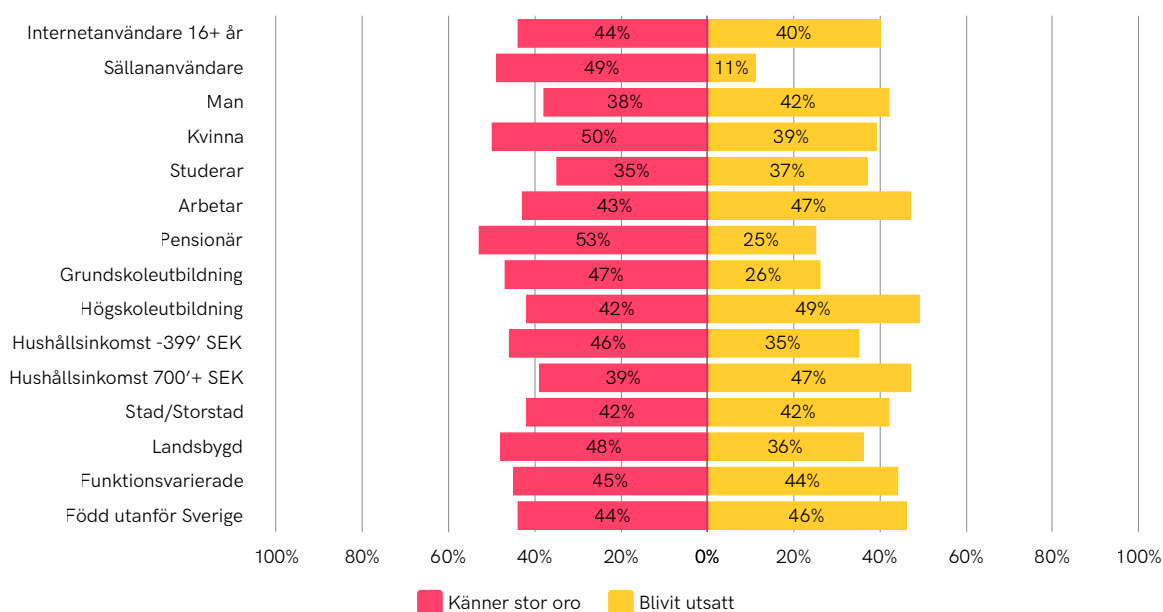
- Män har i högre grad än kvinnor blivit utsatta för bluffmejl samt för falsk kundsupport om datorproblem
- 70-talister är mer drabbade än övriga generationer av falsk kundsupport om datorproblem och att förbetalda varor inte har levererats
- De med en funktionsvariation är mer drabbade än genomsnittet av att förbetalda varor inte har levererats och att obehöriga bett dem att logga in med deras Bank-id
- Födda utanför Sverige är mer ofta utsatta för bluffmejl än genomsnittet
- De med enbart grundskoleutbildning drabbas oftare än genomsnittet av att någon obehörig har använt deras kredit- och kontokortsuppgifter

I nästa *diagram 4.12* ska vi jämföra de som känner stor oro för att bli utsatta för bedrägeriförsök på nätet mot de som de facto har drabbats.

Kvinnor mer oroliga för att bli utsatta för nätbedrägerier och män mer drabbade

I det här diagrammet jämför vi i vilken grad olika samhällsgrupper känner stor oro för bedrägeriförsök på nätet samt vilka som de facto har blivit utsatta för ett bedrägeri eller bedrägeriförsök på nätet.

Diagram 4.12, Bas: Internetanvändare 16+ år, Känner stor oro för att bli utsatt för bedrägeriförsök på nätet / Har någon gång under de senaste 12 månaderna blivit utsatt för något bedrägerier/ bedrägeriförsök på internet, (Stor oro = Mycket/ganska stor oro), År 2021 (Studie 2)

Sammantaget är andelen som har drabbats av ett bedrägeriförsök nästan lika stor som de som känner stor oro för att drabbas – runt 4 av 10. Sällananvändarna sticker ut genom att vara de som drabbats minst av alla men samtidigt mer oroliga än de flesta i jämförelsen.

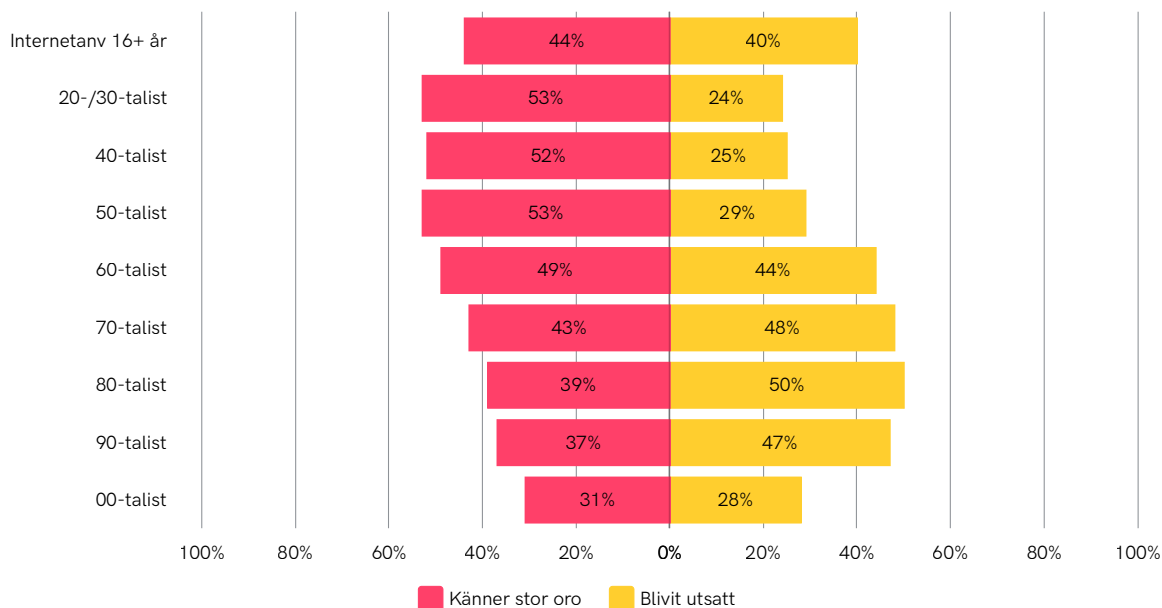
Män drabbas oftare än kvinnor av nätbedrägerier men ändå är det kvinnorna som är mest oroliga. Stadsbor är också mer drabbade av bedrägeribrott på nätet men boende på landsbygden känner större oro.

Unga är inte så oroliga för nätbedrägerier och har drabbats i något lägre grad än genomsnittet. De internetanvändande pensionärerna känner störst oro av alla i jämförelsen men har drabbats av bedrägeriförsök på nätet i betydligt lägre grad än andra. I nästa *diagram 4.13* ska vi göra motsvarande jämförelse för generationerna.

De äldre är mest oroliga men minst utsatta för bedrägeriförsök på nätet

I det här diagrammet jämför vi i vilken grad olika generationer känner stor oro för bedrägeriförsök på nätet samt vilka som de facto har blivit utsatta för ett bedrägeri eller bedrägeriförsök på nätet.

Diagram 4.13, Bas: Internetanvändare 16+ år, Känner stor oro för att bli utsatt för bedrägeriförsök på nätet / Har någon gång under de senaste 12 månaderna blivit utsatt för något bedrägerier/bedrägeriförsök på internet (Stor oro = Mycket/ganska stor oro), År 2021 (Studie 2)

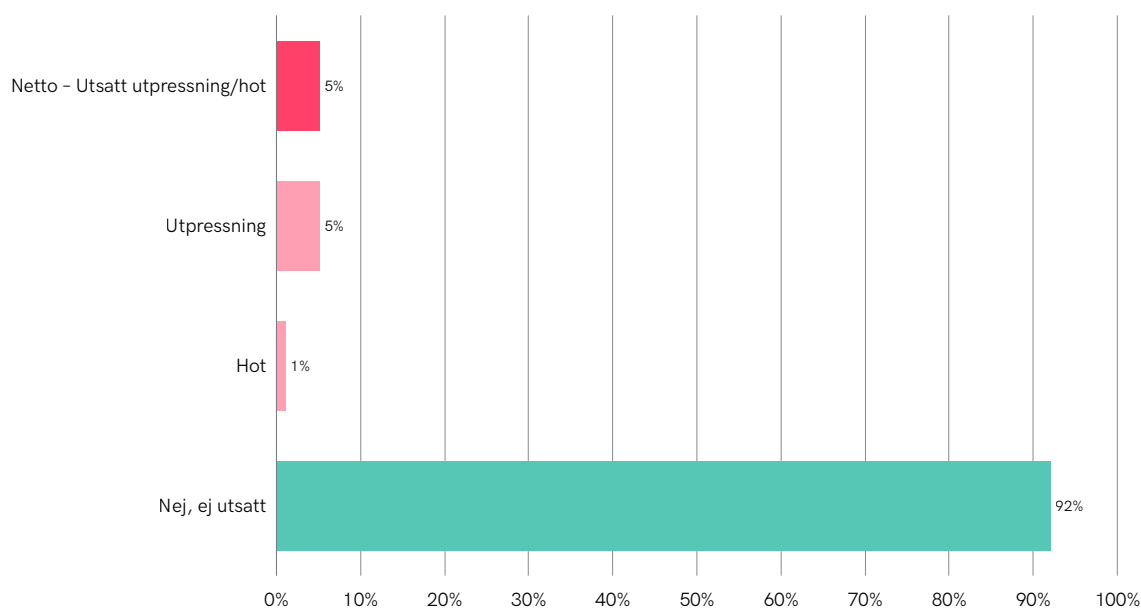
Av internetanvändarna har 4 av 10 drabbats av ett bedrägeriförsök och i princip lika många känner stor oro för att drabbas. Kort summerat så känner de äldsta störst oro av alla, och är samtidigt minst drabbade av alla. De som är födda på 70-, 80- och 90-talet har drabbats i högre utsträckning, trots det är oron betydligt mindre utbredd i dessa generationer. 00-talisterna känner i sin tur minst oro av alla och har också drabbats i betydligt lägre utsträckning än andra.

Bland våra äldsta internetanvändare födda på 20-, 30- och 40-talet är det dubbelt så många som känner stor oro för nätbedrägerier, än som faktiskt har drabbats.

5 procent har blivit utsatta för utpressning på nätet

Vi har frågat de som använder internet om de har blivit utsatta för hot eller utpressning på internet de senaste 12 månaderna. Det kan till exempel handla om att ens dator blivit låst, eller ett falskt mejl där det påstås att webbkameran blivit hackad och fångat bilder där användaren tar del av pornografiskt innehåll. Resultatet visas i det här diagrammet.

Diagram 4.14, Bas: Internetanvändare 16+ år, Har du någon gång under de senaste 12 månaderna blivit utsatt för hot eller utpressning (t ex för låst dator, pornografiskt innehåll) på internet, t ex i sociala medier eller via e-post?, År 2021 (Studie 2)

5 procent av internetanvändarna uppger att de under senaste året har blivit drabbade av utpressning på nätet och 1 procent svarar att de utsatts för hot på nätet.

Tittar vi i *tabellbilagan* så ser vi följande intressanta skillnader...

- Nästan dubbelt så många män som kvinnor har drabbats av såväl hot som utpressning på nätet
- 60- och 70-talister är mer drabbade av utpressning på nätet än andra
- De yngsta och de äldsta är minst drabbade av alla av utpressning
- Mer än dubbelt så många högskoleutbildade som enbart grundskoleutbildade har drabbats av utpressning på nätet
- Utpressning på nätet är något mer förekommande i storstäder
- Bland de som är födda utanför Sverige har fler än genomsnittet drabbats av utpressning på nätet.

Kapitel 5: E-handel och digitala betalningslösningar

Många har hört talas om "live shopping", men få har deltagit

I Sverige e-handlar de allra flesta, och många har hört talas om begrepp som "live shopping" och "social shopping". Men hälften av de som betalar på nätet känner otrygghet, bland annat för att lämna ut kortuppgifter.

I det här kapitlet undersöker vi internetanvändarnas vanor när det gäller e-handel, identifiering och olika typer av betalningslösningar på nätet. Vi ser bland annat...

- Att 9 av 10 e-handlar
- Att var tionde betalar med Swish dagligen
- Att 4 av 10 känner till begreppet "live shopping"
- Att hälften av de som betalar på nätet känner otrygghet

Diagram kapitel 5

E-handel

- 5.1 9 av 10 e-handlar år 2021
- 5.2 Nära 2 av 10 har börjat e-handla de senaste tre åren

Live shopping och social shopping

- 5.3 4 av 10 känner till "live shopping" på nätet
- 5.4 Fler än 4 av 10 känner till "social shopping" på nätet

Kryptovaluta

- 5.5 3 procent har köpt eller sålt kryptovaluta det senaste året

Digital identifikation och betalningslösningar

- 5.6 1 av 10 betalar dagligen med Swish
- 5.7 Nära hälften använder mobilt Bank-id varje dag
- 5.8 Mer än 1 av 10 uppger att de behöver hjälp med att installera mobilt Bank-id
- 5.9 Hjälpbehov med mobilt Bank-id bottnar främst i oro och okunskap

Osäkerhet vid betalning på nätet

- 5.10 Hälften av de som betalar på nätet känner otrygghet
- 5.11 Att lämna ut kortuppgifter skapar otrygghet vid betalning på nätet

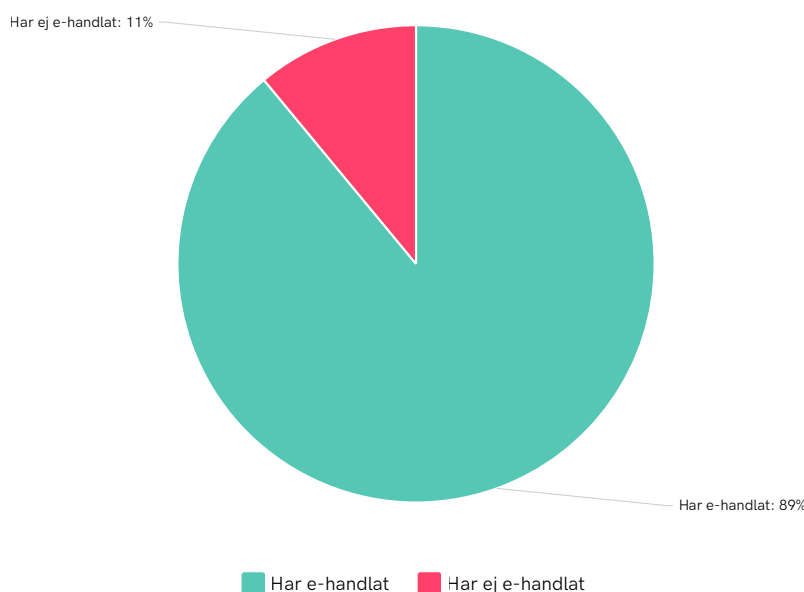
- 5.12 1 av 10 av de äldsta uppger att de behöver hjälp med att e-handla
- 5.13 Främsta anledningen till att behöva hjälp vid betalning på nätet är rädslan att göra fel

E-handel

9 av 10 e-handlar år 2021

E-handeln har blomstrat under pandemin. Av befolkningen 16 år eller äldre uppger 89 procent i år att de e-handlar. Om vi enbart ser till de som använder internet så svarar 94 procent av internetanvändarna att de e-handlar.

Diagram 5.1, Bas: Samtliga 16+ år, Andel som e-handlar år 2021, År 2021 (Studie 1)

Vilka e-handlar mer än andra? Tittar vi i *tabellbilagan* ser vi att fler stadsbor e-handlar än landsbygdsbor, och att färre födda utanför Sverige handlar på nätet jämfört med genomsnittet.

Nära 2 av 3 pensionärer e-handlar år 2021. Det ska vi undersöka närmare när vi jämför generationer i nästa *diagram 5.2*. Där kommer vi även visa vilka som har börjat e-handla de senaste tre åren respektive börjat göra det efter att pandemin bröt ut.

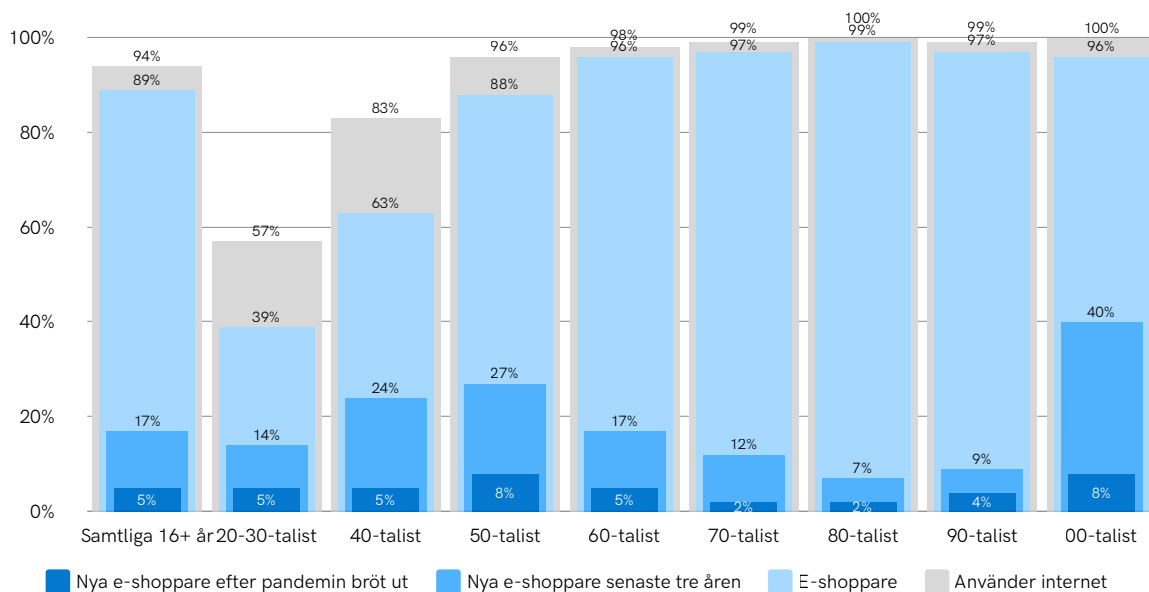
Hur har pandemin då påverkat e-handeln? Enligt Postnords undersökning *E-barometern*¹ hade e-handeln en tillväxt på rekordhöga 40 procent under pandemiåret 2020, jämfört med 2019. Enligt Postnord motsvarar ökningen 35 miljarder kronor, hela 2012 års totala e-handelsomsättning i Sverige.

1 <https://www.postnord.se/vara-losningar/e-handel/e-handelsrapporter/e-barometern>

Nära 2 av 10 har börjat e-handla de senaste tre åren

Vi har tagit reda på vilka i befolkningen som e-handlar och vilka som har e-handlat för första gången de senaste tre åren. De som har börjat e-handla de senaste tre åren har vi låtit svara på om de började e-handla efter att pandemin bröt ut. Att e-handla är givetvis nära sammankopplat med internetanvändning totalt sett vilket också detta diagram speglar. Mer om internetanvändning i olika generationer finns att läsa om i *diagram 1.3*.

Diagram 5.2, Bas: Samtliga 16+ år, Har du e-handlat, det vill säga köpt något på nätet, för första gången under de senaste tre åren? (Ja, efter pandemin bröt ut / Ja, innan pandemin bröt ut, men för första gången de senaste tre åren / Nej, har e-handlat i mer än tre år/ Nej, har aldrig e-handlat), År 2021, (Studie 1)

I princip alla som är födda på 60-talet eller senare e-handlar. Därefter sjunker andelen som e-handlar snabbt i de äldre generationerna. Endast 4 av 10 av de födda på 1920- och 30-talet e-handlar och drygt 6 av 10 av 40-talisterna.

Nära 2 av 10 har börjat e-handla de senaste tre åren – de äldre tillsammans med de unga 00-talisterna i högre grad än andra. Nästan 1 av 10 av 50-talisterna e-handlade för första gången efter att pandemin bröt ut. Sammantaget har en fjärdedel av pensionärerna börjat e-handla de senaste tre åren.

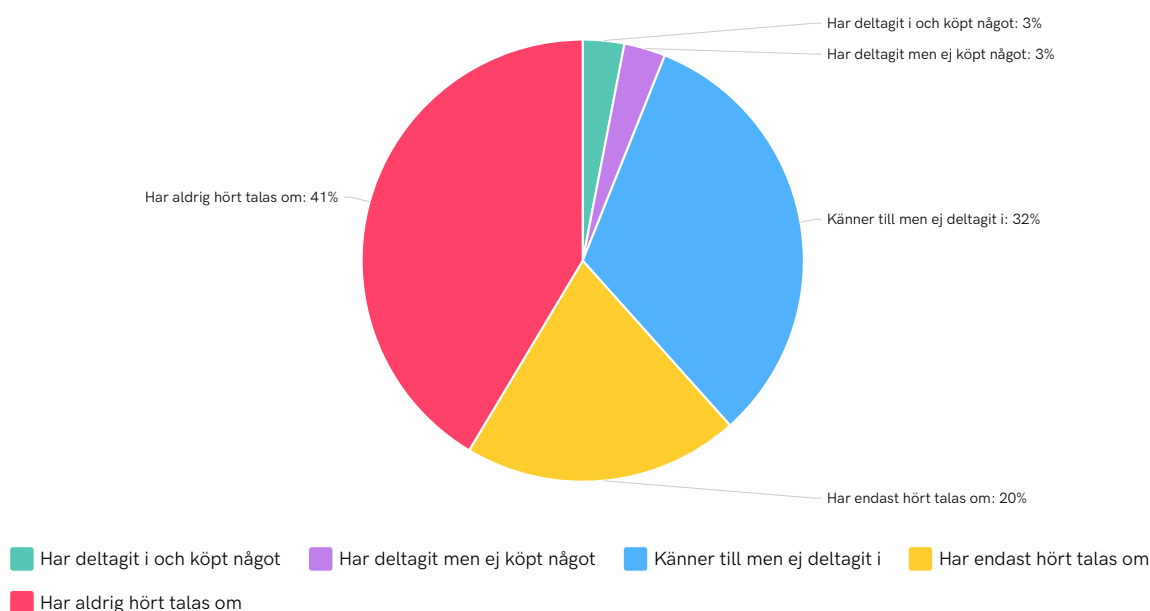
Tittar vi i *tabellbilagan* ser vi att fler män än kvinnor har börjat e-handla de senaste tre åren. Totalt sett är män och kvinnor e-shoppare i lika hög grad år 2021.

Live shopping och social shopping

4 av 10 känner till "live shopping" på nätet

Vi har frågat internetanvändarna om de känner till och om de har deltagit i så kallad "live shopping" på nätet, det vill säga när ett företag visar produkter via en livesändning (live streaming) på nätet.

Diagram 5.3, Bas: Internetanvändare 16+ år, Vad av följande stämmer in på dig vad gäller så kallad "live shopping" på nätet, dvs när ett företag visar produkter via live streaming på nätet (du har möjlighet att ställa frågor live och får svar direkt, ungefär som om du själv är i en fysisk butik)?, År 2021 (Studie 1)

Mer än hälften, nästan 6 av 10, har hört talas om live shopping. 4 av 10 uppger att de känner till live shopping och 6 procent att de har deltagit.

Tittar vi i *tabellbilagan* så ser vi att fenomenet live shopping är mer välkänt i städerna, i synnerhet storstäderna, än på landsbygden. Live shopping är också mer välkänt hos kvinnor än hos män. Totalt sett har lite mer än 5 av 10 män hört talas om live shopping jämfört med drygt 6 av 10 kvinnor.

Live shopping är ett relativt nytt fenomen i Sverige. Mer om vad live shopping är och hur det fungerar finns exempelvis att läsa på *webbplatsen Mitt Företag*².

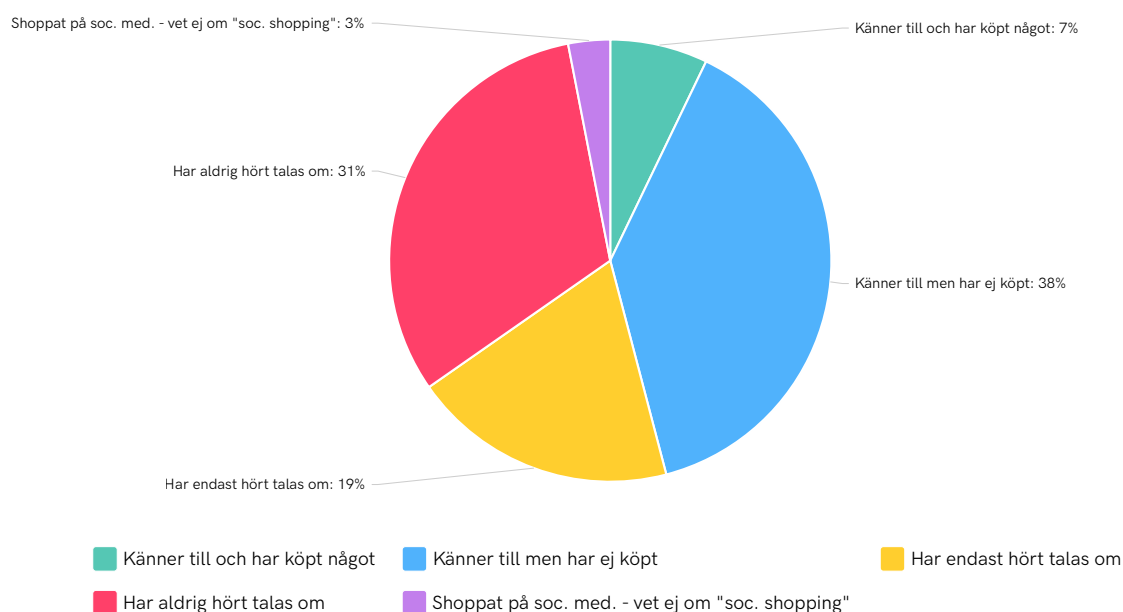
Nu ska vi ta reda på mer om ett annat digitalt shoppingfenomen, nämligen det som kallas social shopping i *diagram 5.4*.

2 <https://mittforetag.com/drivaaget/ehandel/vad-ar-liveshopping-och-hur-fungerar-det/>

Fler än 4 av 10 känner till "social shopping" på nätet

Vi har frågat internetanvändarna om de känner till och om de har deltagit i så kallad "social shopping", det vill säga att shoppa och betala direkt på en social medieplattform som exempelvis Instagram, Pinterest eller Facebook, utan att lämna plattformen.

Diagram 5.4, Bas: Internetanvändare 16+ år, Vad av följande stämmer in på dig vad gäller så kallad "social shopping" på nätet, dvs att shoppa och betala direkt på en social medieplattform (t ex Instagram, Pinterest, Facebook) utan att lämna plattformen?, År 2021 (Studie 1)

Nära 2 av 3 internetanvändare har hört talas om social shopping och nästan varannan känner till fenomenet. 7 procent uppger att de har köpt något via social shopping. Det finns dock en liten osäkerhet kring begreppet då 3 procent anger att de har shoppat via sociala medier men vet inte om det är just social shopping där man shoppa direkt på den sociala plattformen.

Tittar vi i *tabellbilagan* så ser vi att social shopping på nätet är vanligast bland yngre kvinnor. Bland 00-talisterna har 3 av 4 kvinnor kännedom om social shopping. Det är också mer välkänt bland stadsbor, i synnerhet storstadsbor, än de som bor på landsbygden. Kännedomen om social shopping är även högre bland de som är födda utanför Sverige. Tilläggas bör att social shopping givetvis är nära sammankopplat med att vara på sociala plattformar totalt sett. Mer om sociala medier i *kapitel 8*.

Vill du veta mer om social shopping så kan vi rekommendera podden *Digital snack*³, som gjort ett avsnitt om fenomenet.

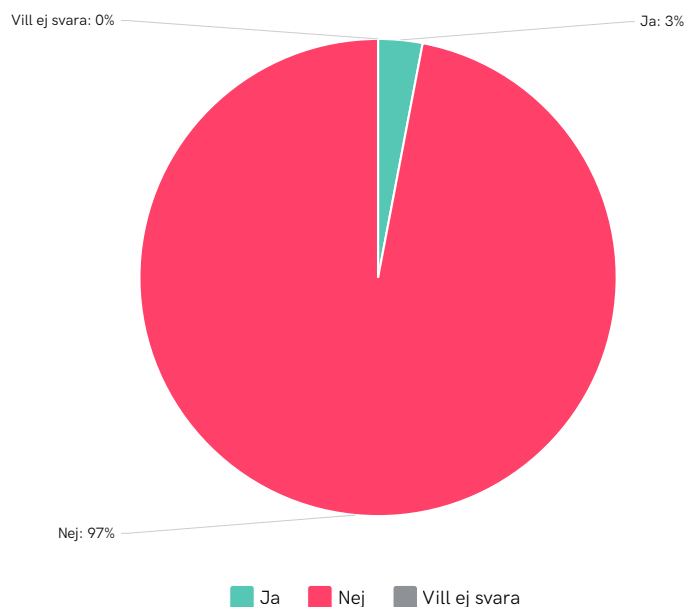
3 <https://digitalsnack.se/blogg/digitalsnack-podcast/social-shopping-det-nya-sattet-att-handla-online/>

Kryptovaluta

3 procent har köpt eller sålt kryptovaluta det senaste året

Hur många internetanvändare som är 18 år eller äldre har köpt eller sålt kryptovaluta såsom bitcoin de senaste 12 månaderna? Det visar detta cirkeldiagram.

Diagram 5.5, Bas: Internetanvändare 18+ år, Har du köpt eller sålt någon form av kryptovaluta (t ex bitcoin) under *de senaste 12 månaderna?*, År 2021 (Studie 2)

De senaste 12 månaderna uppger 3 procent att de har köpt eller sålt kryptovaluta. Tittar vi i *tabellbilagan* ser vi att fler män än kvinnor har ägnat sig åt denna valutahandel, och framför allt de yngre.

Är du nyfiken på att veta mer om kryptovalutor? Då kan vi rekommendera ett besök på vårt Internetmuseum och avsnittet om *bitcoin*⁴.

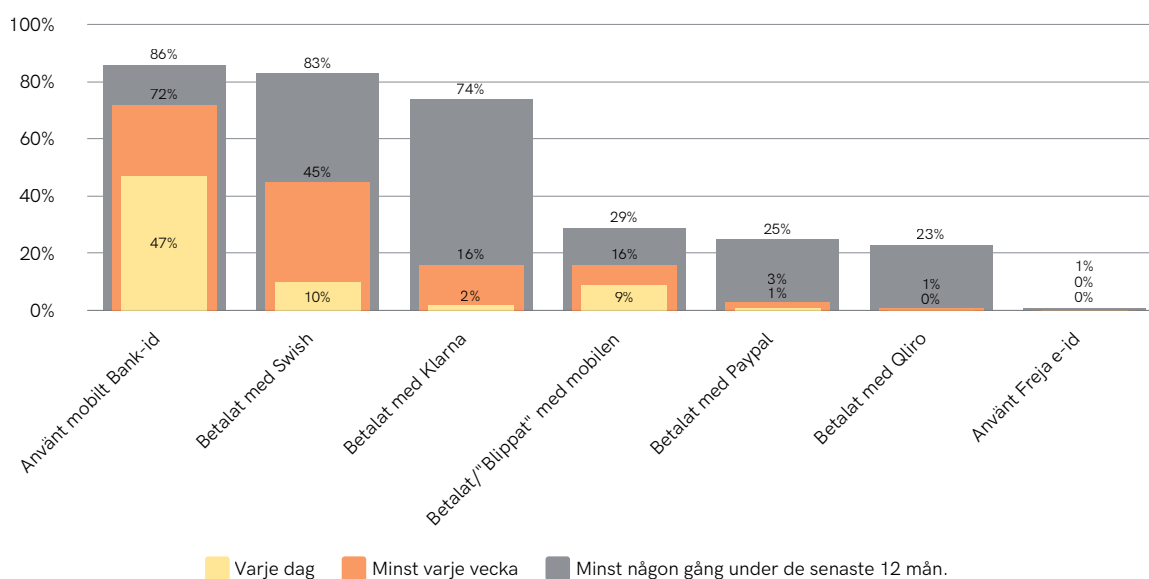
4 <https://www.internetmuseum.se/tidslinjen/bitcoin/>

Digital identifikation och betalningslösningar

1 av 10 betalar dagligen med Swish

Hur många har använt olika digitala betalningslösningar och identifierat sig digitalt? Det ser vi i det här diagrammet.

Diagram 5.6, Bas: Samtliga 18+ år, Har du under de senaste 12 månaderna... Markera de du har använt/betalat med., År 2021 (Studie 1)

I befolkningen 18 år och äldre identifierar sig idag uppemot 9 av 10 med mobilt Bank-id, 7 av 10 gör det minst varje vecka och nära 5 av 10 dagligen. Utmanaren Freja e-id är det endast 1 procent som har nyttjat de senaste 12 månaderna.

Av de digitala betalningslösningar vi har undersökt är Swish den som används mest. Fler än 8 av 10 betalar med Swish, närmare 5 av 10 swishar minst varje vecka och 1 av 10 gör det varje dag. Därefter följer Klarna som 3 av 4 använder. 3 av 10 har betalat genom att lägga in sitt betalkort elektroniskt i mobilen och "blippat" med den, och 1 av 10 blipper med mobilen dagligen. Runt var fjärde har betalat med Paypal och nästan lika många med Qliro.

Tittar vi i *tabellbilagan* ser vi att fler kvinnor betalar med Klarna och Qliro och att fler män använder Paypal. Att betala med mobilen är mer förekommande i storstäderna.

Tidigare år har vi ställt en fråga om total användning (använt någon gång någonsin) av mobilt Bank-id och Swish. I år har vi valt att fokusera på den mer relevanta användningen de senaste 12 månaderna. Det gör att frågorna inte är helt jämförbara.

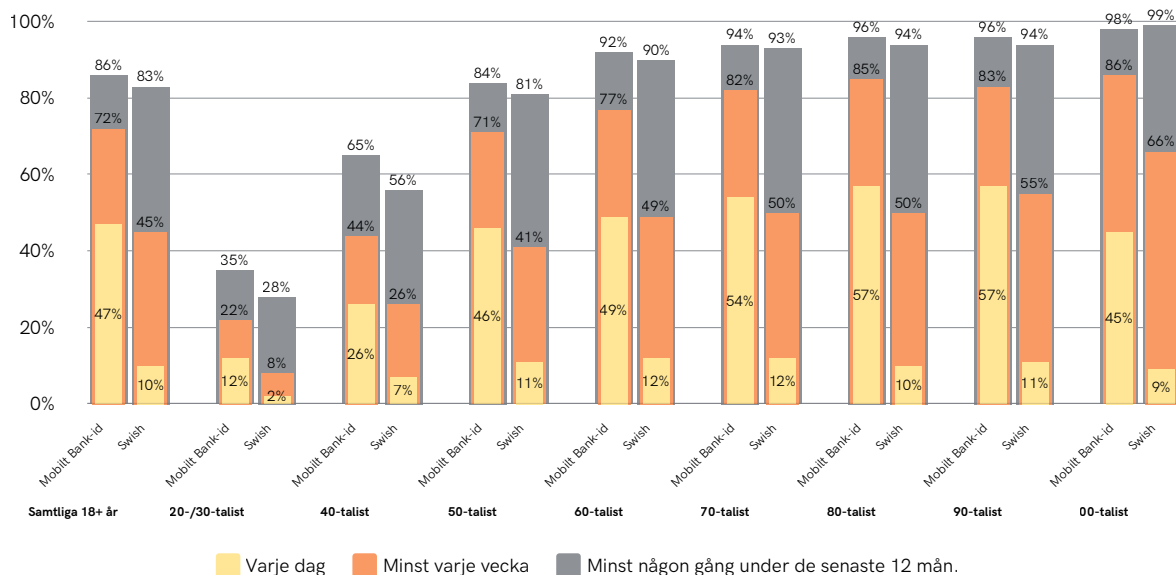
Om vi ändå med viss försiktighet jämför med år 2019 då vi senast ställde frågan till befolkningen så tenderar det att ha skett en ökning. År 2019 använde 84 procent i befolkningen mobilt Bank-id mot 86 procent år 2021. Vad gäller Swish använde år 2019 79 procent i befolkningen Swish mot 83 procent år 2021. (Obs! Bas år 2019 var Samtliga 16+ år.)

I nästa *diagram 5.7* ska vi ta reda på hur olika generationer använder mobilt Bank-id och Swish.

Nära hälften använder mobilt Bank-id varje dag

I det här diagrammet ska vi jämföra användning av mobilt Bank-id respektive Swish fördelat på generationer.

Diagram 5.7, Bas: Samtliga 18+ år, Har du under de senaste 12 månaderna använt mobilt Bank-id respektive Swish?, År 2021 (Studie 1)

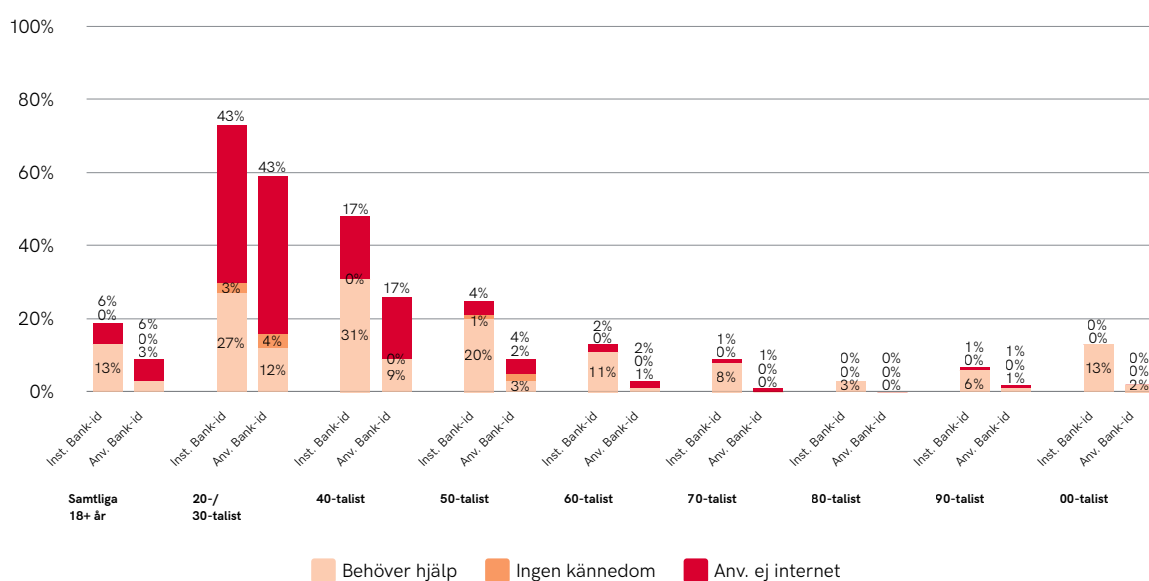
I de yngre generationerna använder nästan alla både mobilt Bank-id och Swish. Det dagliga användandet av mobilt Bank-id är som högst bland 80- och 90-talister. Användandegraden minskar med åldern vilket också hänger samman med internetanvändandet totalt sett. Bland 40-talisterna använder endast två tredjedelar mobilt Bank-id och bland 20- och 30-talister endast en tredjedel. Totalt sett använder 6 av 10 pensionärer mobilt Bank-id och mer än 5 av 10 Swish.

I nästa *diagram 5.8* ska vi se vilka generationer som behöver hjälp med att både installera och legitimera sig med mobilt Bank-id.

Mer än 1 av 10 uppger att de behöver hjälp med att installera mobilt Bank-id

Det här diagrammet visar utifrån generation, vilka som behöver hjälp att installera respektive legitimera sig med mobilt Bank-id. Ovanpå de som behöver hjälp har vi lagt till de som inte har hört talas om tjänsten eller inte använder internet. Sammantaget utgör de en grupp som inte på egen hand installerar eller självständigt använder sig av mobilt Bank-id - en grupp som riskerar ett utanförskap när alltfler samhällsfunktioner kräver att vi kan legitimera oss digitalt.

Diagram 5.8, Bas: Samtliga 18+ år, Vad av följande har du gjort eller skulle du kunna göra på egen hand eller med hjälp av någon annan? Installera mobilt Bank-id / Använda/legitimera mig med mobilt Bank-id, År 2021 (Studie 1)

Sett till befolkningen svarar 13 procent att de behöver hjälp med att installera mobilt Bank-id och 3 procent att de inte kan legitimera sig utan hjälp. Lägger vi även till de som inte känner till tjänsten och de som inte använder internet, så har totalt 2 av 10 inte möjlighet att själva installera mobilt Bank-id och 1 av 10 kan inte använda tjänsten på egen hand.

Att installera mobilt Bank-id är en utmaning inte bara hos de äldre. Redan bland de yngsta 00- och 90-talisterna finns ett behov av hjälp. De som är i minst behov av hjälp av alla är 80-talisterna, men därefter börjar hjälpbehovet att öka.

Runt 3 av 10 av de äldsta behöver hjälp med att installera mobilt Bank-id. Lägger vi även samman personer som inte känner till tjänsten och de som inte använder internet, så ökar andelen som inte utför installationen på egen hand avsevärt - nära 5 av 10 av 40-talisterna och mer än 7 av 10 av 1920- och 30-talisterna.

Att använda och legitimera sig med mobilt Bank-id är det nästan enbart äldre som behöver hjälp med. Drygt 1 av 10 av 20- och 30-talisterna behöver hjälp och adderar

vi de som inte använder internet eller inte känner till tjänsten så ökar andelen till nästan 6 av 10.

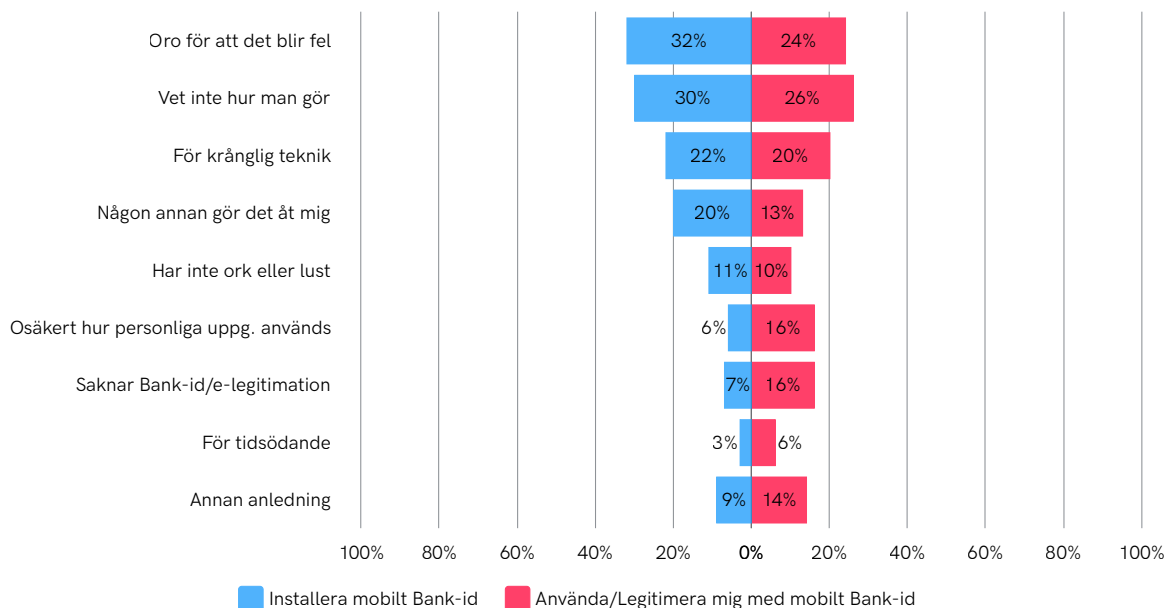
Till de som har svarat att de behöver hjälp har vi frågat om orsakerna till detta vilket vi ser i nästa *diagram 5.9*.

I *kapitel 14* går det att läsa mer om hjälpbehov och vilka samhällsgrupper som riskerar ett utanförskap på grund av att de inte kan använda olika digitala tjänster och aktiviteter på egen hand.

Hjälpbbehov med mobilt Bank-id bottnar främst i oro och okunskap

Vi har frågat de som behöver hjälp med att installera respektive använda mobilt Bank-id, vad hjälpbehovet bottnar i. De har fått ange så många svar de vill och även haft möjlighet att skriva in en annan anledning.

Diagram 5.9, Bas: I behov av hjälp 18+ år, Av vilken eller vilka anledningar skulle du behöva hjälp med att: Installera mobilt Bank-id/Använda/Legitimera mig med mobilt Bank-id, År 2021 (Studie 1)

De främsta skälen till att behöva hjälp med att både installera och använda mobilt Bank-id bottnar i en oro för att göra fel och att man inte vet hur man gör. Detta uppger runt 3 av 10 för installation och en fjärdedel för användning av mobilt Bank-id. För båda aktiviteterna upplever 2 av 10 att tekniken är för krånglig och 1 av 10 har varken ork eller lust. Att ta hjälp av någon annan gör 2 av 10 för installation och drygt 1 av 10 för legitimering. Var sjätte behöver hjälp med legitimering med mobilt Bank-id för att de oroar sig för hur deras personliga uppgifter hanteras.

De få egna anledningarna som angivits handlar bland annat om att man saknar en smartmobil eller har en smartmobilmodell som inte är kompatibel. Några anger också att de behöver uppsöka banken för att kunna installera mobilt Bank-id, antingen för att banken begär det eller för att det inte är möjligt att göra utan bankens hjälp.

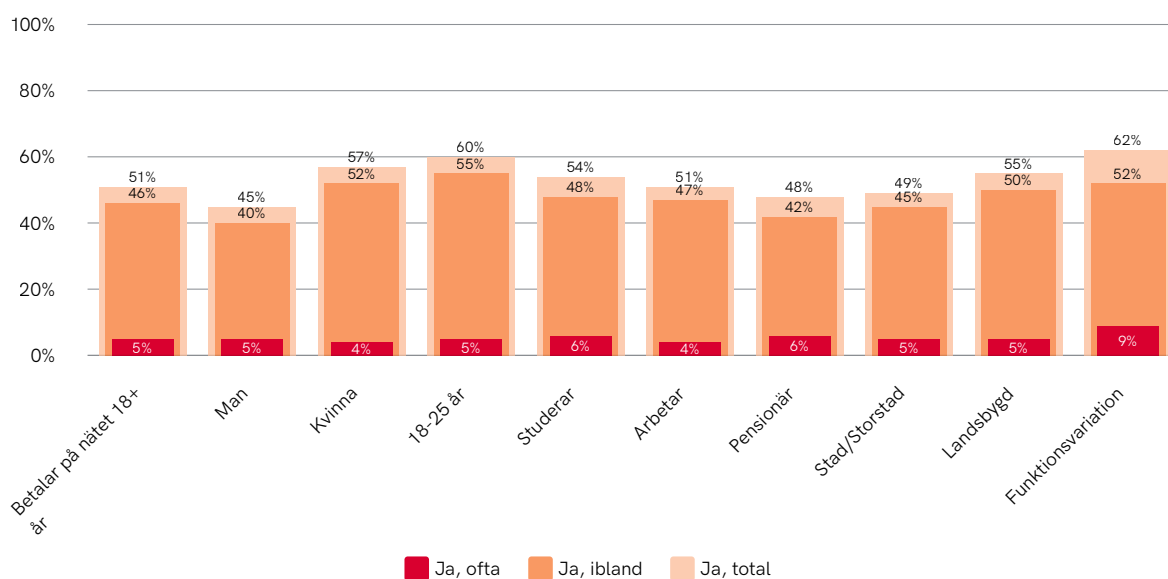
Nu ska vi ta reda på hur många som känner sig osäkra vid betalning på nätet i *diagram 5.10*.

Osäkerhet vid betalning på nätet

Hälften av de som betalar på nätet känner otrygghet

Vi har frågat de som har betalat något på nätet om det händer att de känner otrygghet eller osäkerhet vid betalningen. Det visar det här diagrammet.

Diagram 5.10, Bas: Betalar något på nätet 18+ år, Händer det att du vid betalning på nätet känner dig otrygg och osäker?, År 2021 (Studie 1)

Hälften av alla som har betalat något på nätet känner sig osäkra eller otrygga vid betalning. Kvinnor känner sig betydligt mer otrygga än män. De med en funktionsvariation känner sig mer otrygga än alla andra i jämförelsen. Boende på landsbygd är mer osäkra vid betalning än de i storstäder. Ser vi till ålder så känner sig de yngre och de studerande som betalar något på nätet mer osäkra än pensionärerna.

Vad ligger bakom denna känsla av osäkerhet och otrygghet? Vi ska i nästa *diagram 5.11* få höra respondenternas egna ord om detta.

Att lämna ut kortuppgifter skapar otrygghet vid betalning på nätet

Vi har bett de som känner sig otrygga och osäkra vid betalning på nätet att ange orsakerna till det. Detta så kallade "ordmoln" visar en kortfattad summering av deras svar. Storleken på orden eller fraserna ger en bild av hur vanligt förekommande de är. Vi kommer även att låta våra svarande komma till tals i hela citat.

Diagram 5.11, Bas: Internetanvändare 18+ år som är otrygga vid betalning på nätet, Ange gärna vad som gör dig otrygg och osäker vid betalning på nätet, År 2021 (Studie 1)

Det som skapar osäkerhet hos de flesta vid betalning på nätet är att behöva lämna ut konto- och kortuppgifter. Rädslan bottenar i att uppgifterna ska bli "kapade" och hamna i orätta händer. Flera uttrycker även oro för att obehöriga ska kunna ta del av deras personuppgifter. De svarande uppger att de är rädda för att bli utsatta för kriminella, bedragare, hackare, nättjuvar och lurendrejare. Så här uttrycker sig några av dem:

"Jag är orolig att mina kontouppgifter ska sparas och användas av bedragare eller att det ska bli fel med köpet och varan inte dyker upp."

Kvinna, 25 år

"Någon kan hacka in och ta mitt personnummer, kontonummer, adress eller olika password."

Man, 57 år

"Rädd att de ska ta mina uppgifter på sketchy sidor."

Man, 20 år

"Bli kapad av någon snorgärs"

Man, 65 år

Det finns också en osäkerhet kring sajterna och e-handelsföretagen i sig. Flera säger sig ha en gnagande oro över att de inte kommer att få den vara de har beställt. Många berättar att utländska webbplatser väcker större osäkerhet än svenska som känns mer trygga. Okända sajter är också något som gör att många känner otrygghet. Är de säkra och seriösa? Att betala till privatpersoner känns också som en större risk för bedrägeriförsök.

"Att det är ett lurendrejeriföretag som tar pengarna men ej skickar varan."

Kvinna, 47 år

"Ifall man inte har handlat på hemsidan förut är man rädd att de ska ta pengarna men inte skicka varan."

Kvinna, 18 år

"När jag handlar på utländska sidor, ibland oklart hur leveranser, ångerrätt, slutsumman blir."

Man, 42 år

"Inköp från privatperson är alltid riskabelt, kan vara bedrägeri."

Kvinna, 62 år

"Jag handlar inget på en hemsida utan säkerhetscertifikat o kryptering. Håller utkik efter hänglåset!"

Man, 56 år

Själva betalningslösningen på e-handelssajterna skapar också osäkerhet. Vilka betalningsalternativ erbjuds och är de pålitliga? Att inte få en tydlig betalningsbekräftelse eller orderbekräftelse känns för ett flertal oroväckande. Och om varan inte levereras, vad gör man då?

"Finns så många olika sätt att betala på så man vet inte vilka som är säkra. Gillar inte när man blir inlurad till senare betalning."

Kvinna, 46 år

"När man tvingas eller luras att betala med faktura som hamnar i mejlen och lättare glöms bort, ständigt orolig för inkasso då."

Man, 33 år

"Att betalning inte är säker. Blir rädd när jag inte får en tydlig betalningsbekräftelse. Rädd för att bli lurad/skimmad osv."

Kvinna, 22 år

"Att man ska skriva någon siffra fel och betalning hamnar fel. Att någon obehörig kan komma åt uppgifter. Att få kontot länsat."

Kvinna, 26 år

"När ett bolag inte levererar som bestämt – då undrar jag om jag får tillbaka pengarna."

Man, 77 år

Det finns också en oro för att själv göra fel eller att tekniken ska strula. Flera oroar sig för att skriva in en felaktig siffra så att pengar kommer till fel mottagare eller att köpet inte går igenom. Andra oroar sig för att datorn ska hänga sig eller lagga i betalningsprocessen och att deras pengar lämnar deras konton men inte kommer fram utan "försvinner"...

"Att jag ska göra något fel så varan inte blir betald eller att jag förlorar pengar."

Kvinna, 57 år

"Tänk om datorn inte fungerar vid någon överföring. Teknikstrul."

Kvinna, 73 år

"Jag är osäker på att jag ska trycka på fel knapp, och att man inte ska kunna backa tillbaka."

Kvinna, 88 år

"Det går ibland så snabbt att jag blir osäker på "vad som hänt"... egentligen."

Man, 88 år

Det finns de som har dåliga erfarenheter vid betalning på nätet som gör dem osäkra. Exempelvis svarar en 25-årig kvinna att hon tyvärr "har erfarenhet av att kortet hackats och tömts efter e-handel" och en drabbad 61-årig kvinna berättar att hon "har blivit blåst på pengarna tidigare. Det gjorde ont och var svårt".

Att ta del av andras dåliga erfarenheter av köp på nätet kan också skapa osäkerhet. Det kan vara att läsa dåliga recensioner, kommentarer på nätverksplatser eller larmartiklar i media. Till exempel får vi av en 42-årig kvinna höra att hon "får reklam för en del tveksamma butiker i sociala medier där man ser på kommentarerna att folk som beställt inte fått sina varor." Det är mer vanligt förekommande att de äldre nämner att de har hört och läst om hur andra har drabbats. Så här säger några av dem...

"På grund av allt man hör hur äldre personer blivit lurade även om det aldrig hänt en själv."

Kvinna, 71 år

"Nivån på rapporteringen om bedragare och fusk."

Man, 78 år

*"För jag har hört att det finns folk på internet som kan tjuva/
dra alla mina pengar om man betalar vid nätet."*

Kvinna, 68 år

Ibland är det bara en känsla av något slag som skapar osäkerhet. I synnerhet de äldre talar om sin magkänsla eller om obehagskänslor. Exempelvis säger en 80-årig kvinna att orsaken till att hon känner sig osäker vid betalning på nätet är *"en magkänsla av att inte ha kontroll."* En 70-årig kvinna berättar att hon får en *"en obehaglig känsla att någon kan komma över mina konton"*. En 80-årig man drabbas av *"känslan av fusk"*.

Slutligen finns det också några som anser att i princip allt på nätet är otryggt. Som en 76-årig man summerar det *"Allt på nätet är osäkert - hackare!"*. Eller som en 68-årig man väljer att uttrycka det *"Nätet är väl fullt av lurendrejeri."* En 21-årig kvinna förklarar varför hon tycker att nätet *"suger"* med följande ord: *"Vetskapen om att de kriminella alltid ligger steget före på nätet. ALLTID! I verkliga livet kan de inte gömma sig som på webben. Nätet suger och verkligheten duger!"*. Sist men inte minst vill en 56-årig kvinna berätta varför hon anser att det är säkrare att betala med kontanter än på nätet: *"Tanken att eliten när som helst kan stänga av möjligheten att köpa/sälja om man t ex är vaccinvägrare. Därför känns kontanter tryggare."*

Om du vill läsa mer om internetbedrägerier och hur du kan skydda dig vill vi rekommendera vår webbplats Internetkunskap, där det finns en *avdelning om it-brott*⁵.

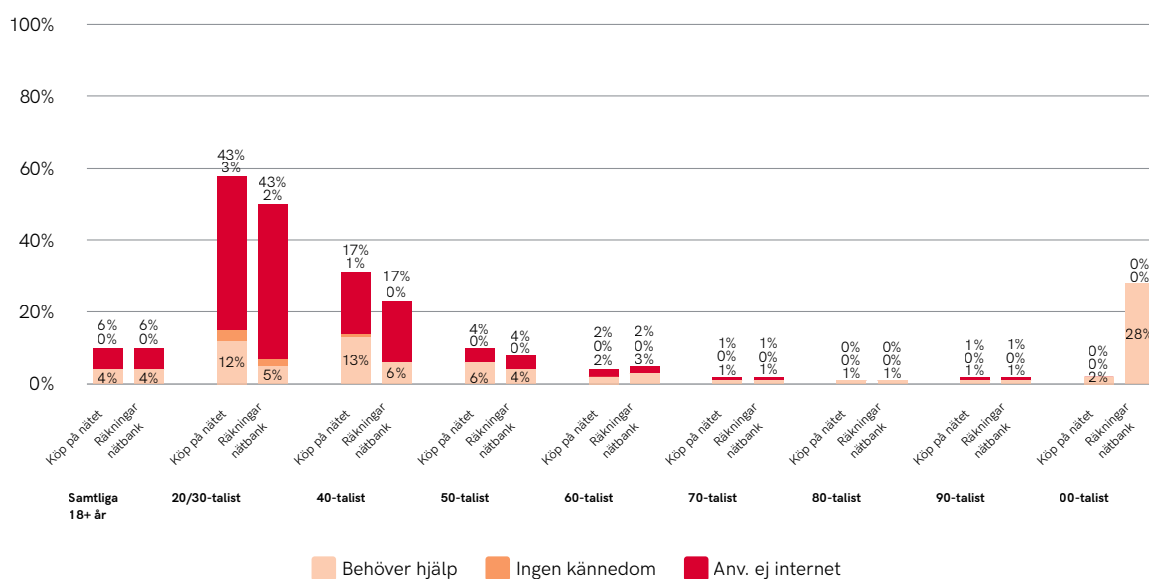
Nu är det dags att ta reda på vilka det är som inte obehindrat på egen hand kan genomföra en betalning på nätet eller betala sina räkningar på en internetbank. Häng med till *diagram 5.12*.

5 <https://internetkunskap.se/amne/it-brott/>

1 av 10 av de äldsta uppger att de behöver hjälp med att e-handla

Det här diagrammet visar vilka generationer som behöver hjälp med genomföra en betalning på nätet respektive betala räkningar på en internetbank. Ovanpå de som behöver hjälp har vi lagt till de som inte har hört talas om nätkิจกรรมerna eller inte använder internet. Sammantaget utgör de en grupp som idag är utestängda från dessa nätkิจกรรมer eller åtminstone inte kan genomföra dem obehindrat på egen hand.

Diagram 5.12, Bas: Samtliga 18+ år, Vad av följande har du gjort eller skulle du kunna göra på egen hand eller med hjälp av någon annan? Genomföra en betalning vid köp på nätet / Betala räkningar på en internetbank, År 2021 (Studie 1)

4 procent av befolkningen kan inte betala räkningar på en internetbank eller köpa något på nätet utan hjälp. Om vi lägger samman de hjälpbehövande med de som inte använder internet eller inte har hört talas om tjänsterna ökar andelen som är exkluderade från att använda en internetbank respektive att betala något på nätet till 10 procent.

De som behöver hjälp är framför allt de äldre. Bland de allra äldsta 20- och 30-talisterna kan drygt 1 av 20 inte betala sina räkningar på en internetbank utan hjälp och 1 av 10 har behov av hjälp för att köpa något på nätet. Slår vi ihop de som behöver hjälp med de som inte använder internet eller inte har hört talas om tjänsterna ökar andelen som är exkluderade från att använda en internetbank till 5 av 10 och köpa något på nätet till nära 6 av 10.

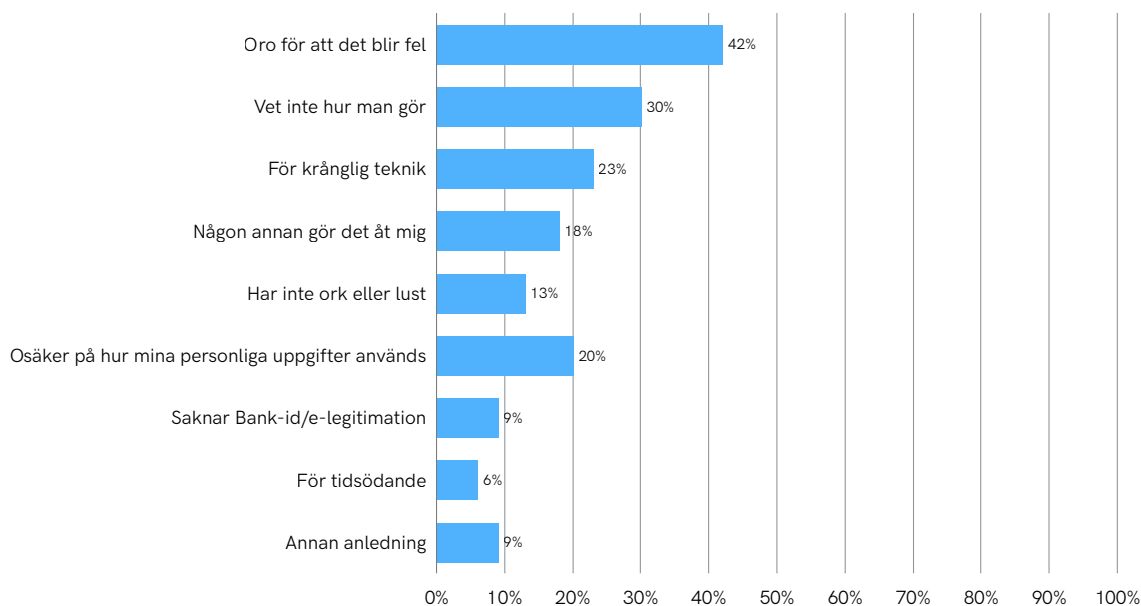
En andel av dessa myndiga 00-talister bor sannolikt fortfarande hemma vilket kan förklara deras hjälpbehov med att betala räkningar på en internetbank.

Vad bottnar då hjälpbehovet för att betala något vid ett köp på nätet i? Det visar nästa *diagram 5.13*.

Främsta anledningen till att behöva hjälp vid betalning på nätet är rädslan att göra fel

Vad ligger bakom hjälpbehovet med att genomföra en betalning vid köp på nätet? Den frågan har vi ställt till de som har svarat att de behöver hjälp, och de har fått ange så många svar de vill och även haft möjlighet att skriva in en annan anledning.

Diagram 5.13, Bas: I behov av hjälp 18+ år, Av vilken eller vilka anledningar skulle du behöva hjälp med att: Genomföra en betalning vid köp på nätet, År 2021 (Studie 1)

Den främsta orsaken till att behöva hjälp med en betalning på nätet är rädsla för att göra något fel vilket drygt 4 av 10 uttrycker. Därefter följer okunskap där 3 av 10 inte vet hur man gör. Runt 2 av 10 upplever tekniken som för krånglig, är osäkra på hur personuppgifterna används eller har andra som gör det åt dem. Drygt 1 av 10 har inte ork eller lust att genomföra en betalning på nätet.

De få som har angivit en annan anledning svarar exempelvis att de är bakåtsträvare eller att de inte har någon erfarenhet då de inte har något behov av att handla på nätet.

Mer om digitala hjälpbehov finns att läsa i *kapitel 14*.

Kapitel 6: Arbete och studier på distans

Arbete hemifrån får toppbetyg, men distansundervisning får underkänt

I Sverige har distansarbete fungerat bra, och de allra flesta som jobbat hemma det senaste året vill fortsätta med det några dagar i veckan. Men skolans digitala distansundervisning ratas av både elever och föräldrar.

I det här kapitlet tittar vi på hur yrkesverksamma i Sverige har arbetat på distans det senaste året, och hur distansundervisning i skolorna har fungerat. Vi ser bland annat...

- Att hälften av Sveriges yrkesverksamma har arbetat hemifrån det senaste året
- Att 9 av 10 som arbetat hemifrån vill fortsätta med det när pandemin är helt över – men inte lika mycket
- Att heltidsarbetande som arbetat hemifrån vill fortsätta med det 2,2 dagar i veckan
- Att en majoritet av både högstadie- och gymnasieelever och deras föräldrar föredrar fysiska lektioner för undervisning
- Att de flesta elever på högstadiet och gymnasiet anser att fysiska lektioner ger bättre lärande

Diagram kapitel 6

Distansarbete

- 6.1 Hälften av de yrkesverksamma har arbetat hemifrån det senaste året
- 6.2 3 av 4 tjänstemän har arbetat hemifrån det senaste året
- 6.3 9 av 10 som har arbetat hemifrån vill fortsätta med det när pandemin är helt över
- 6.4 De som har arbetat hemifrån vill fortsätta att distansarbete – men inte lika mycket
- 6.5 Av heltidsarbetande som har arbetat hemifrån har 4 av 10 arbetat all tid på distans
- 6.6 Heltidsarbetande som arbetat hemifrån vill fortsätta med det 2,2 dagar i veckan

- 6.7 Mer än 8 av 10 tycker att digitalt distansarbete har fungerat bra
- 6.8 Helt digitala möten och konferenser fungerar bättre än hybrid

Distansstudier

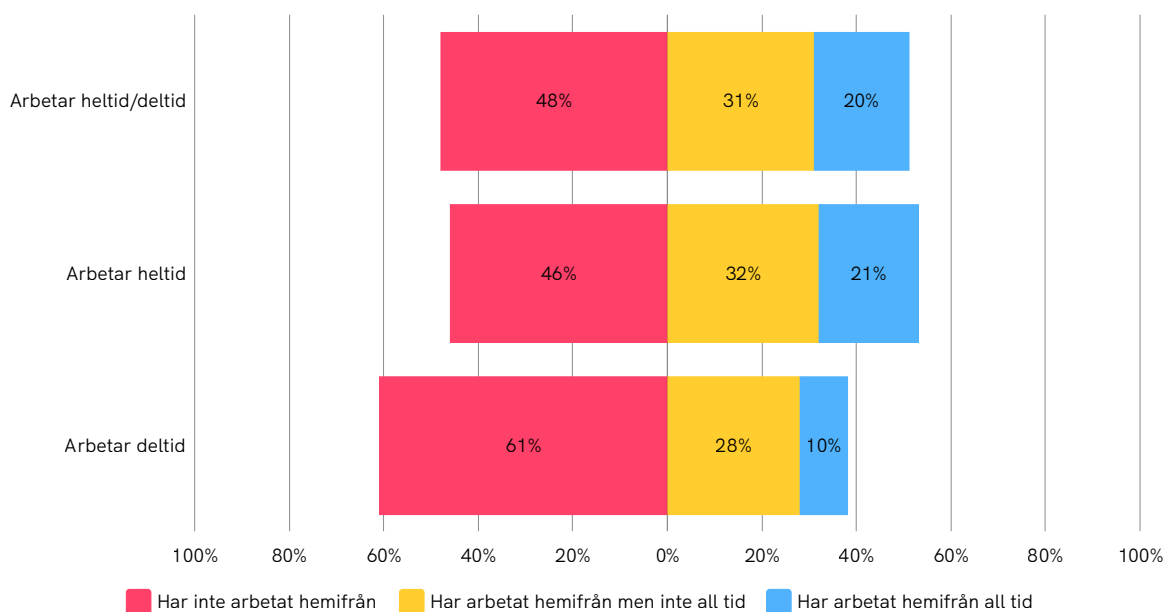
- 6.9 Nästan alla högstadie- och gymnasieelever har haft distanslektioner under pandemin
- 6.10 Fysiska lektioner föredras framför distanslektioner
- 6.11 Fysiska lektioner ger bättre lärande än distanslektioner
- 6.12 Pojkar föredrar fysiska lektioner i högre grad än flickor
- 6.13 6 procent av högstadie- och gymnasieeleverna har inte fått en digital enhet av skolan för distansstudier
- 6.14 Hälften av högstadie- och gymnasieeleverna har använt privat dator för distansstudier

Distansarbete

Hälften av de yrkesverksamma har arbetat hemifrån det senaste året

Hur många har arbetat hemifrån digitalt under de senaste 12 månaderna? Det visar det här diagrammet, även fördelat på de som arbetar heltid respektive deltid.

Diagram 6.1, Bas: Arbetar heltid/deltid, Under de senaste 12 månaderna, hur många dagar/hur mycket per vecka har du i genomsnitt arbetat hemifrån digitalt? Har i genomsnitt arbetat hemifrån minst varje vecka de senaste 12 månaderna (april 2020-april 2021), År 2021 (Studie 1)

Totalt sett har hälften av de som är yrkesverksamma arbetat hemifrån digitalt varje vecka under det senaste pandemiåret. Var femte har arbetat hemifrån all sin arbetstid.

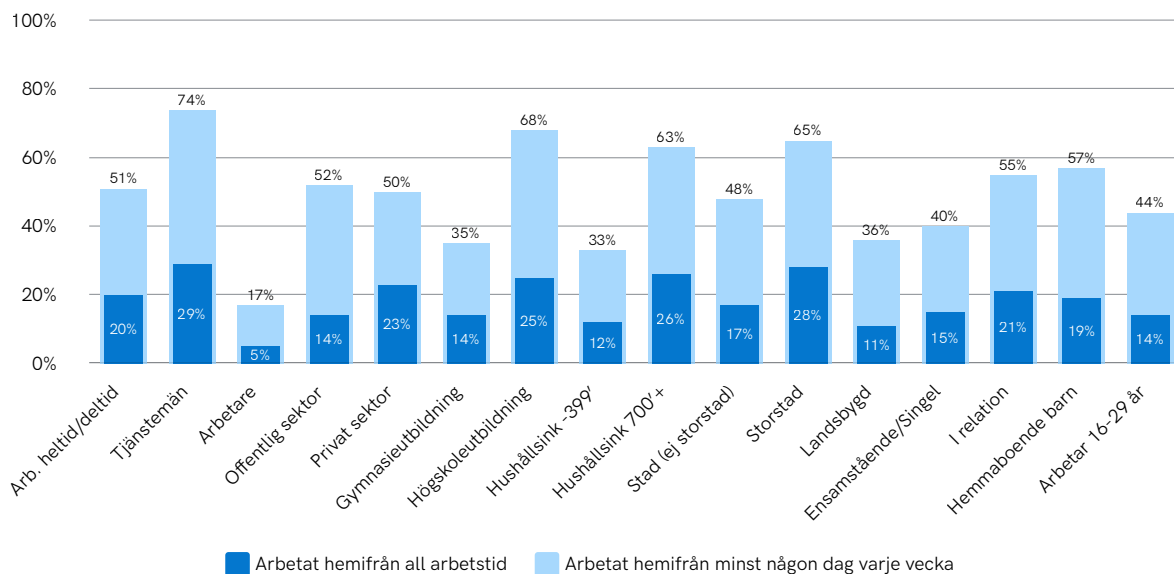
Heltidsarbetande har arbetat hemifrån digitalt i högre utsträckning än de deltidsarbetande. Dubbelt så många heltidsarbetande har också arbetat hemifrån all sin arbetstid jämfört mot de som arbetar deltid.

I vilken utsträckning har olika yrkesroller och samhällsgrupper arbetat digitalt på distans? Det ska vi ta reda på i nästa *diagram 6.2*.

3 av 4 tjänstemän har arbetat hemifrån det senaste året

Detta diagram visar andelen som har arbetat hemifrån minst någon dag varje vecka respektive all sin arbetstid under de senaste 12 månaderna. Undersökningen genomfördes i april 2021 vilket täcker in pandemiåret och dess restriktioner.

Diagram 6.2, Bas: Arbetar heltid/deltid, Under de senaste 12 månaderna, hur många dagar/hur mycket per vecka har du i genomsnitt arbetat hemifrån digitalt? Har i genomsnitt arbetat hemifrån minst någon dag varje vecka de senaste 12 månaderna (april 2020-april 2021), År 2021 (Studie 1)

Totalt sett har 5 av 10 av de yrkesverksamma arbetat hemifrån under pandemin och 2 av 10 har arbetat hemifrån all sin arbetstid. Att kunna arbeta hemifrån hänger givetvis ihop med i vilken mån arbetsuppgifter kan utföras på distans eller ej. Detta blir tydligt när vi jämför tjänstemän och arbetare. Tjänstemännen har arbetat hemifrån mest av alla i jämförelsen och arbetarna minst av alla.

De som har arbetat hemifrån i något högre utsträckning än genomsnittet är tjänstemän, storstadsbor, högskoleutbildade, de i höginkomsthushåll, de som har hemmaboende barn och de som är i en relation.

Ser vi till de som har arbetat hemifrån *all* sin arbetstid förändras bilden något. Det är fortfarande fler tjänstemän, storstadsbor, högskoleutbildade och boende i höginkomsthushåll. Därutöver tillkommer att fler av de som jobbat hemifrån heltid återfinns i privat sektor.

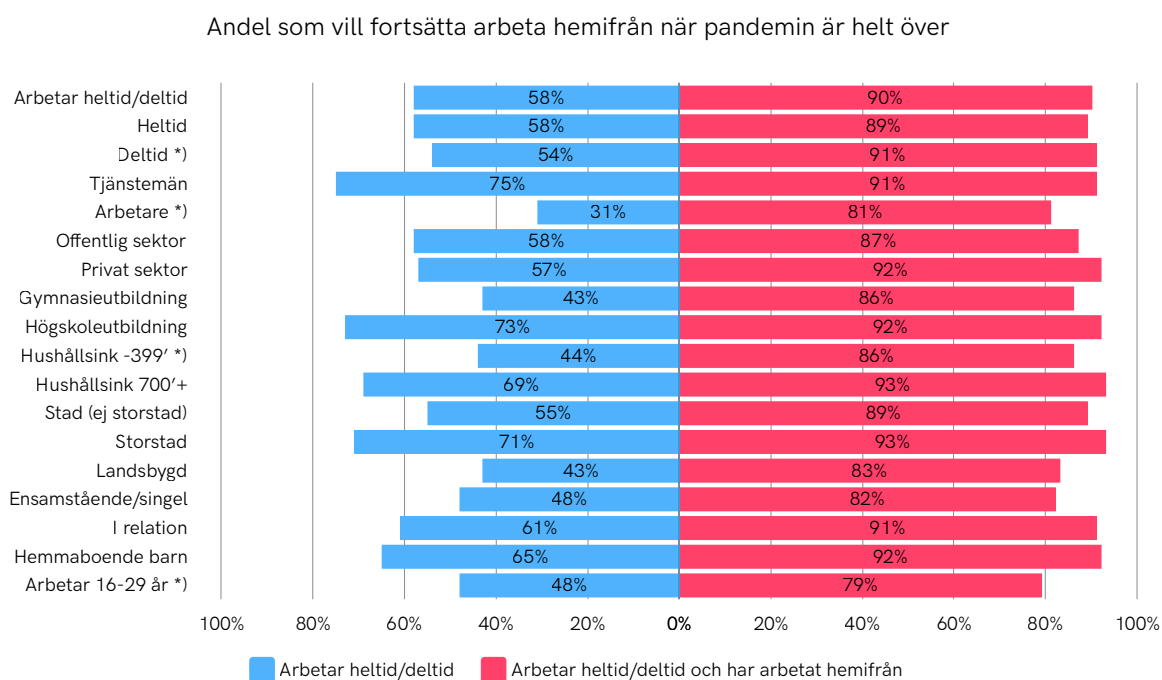
De som har arbetat hemifrån i *lägre* utsträckning än genomsnittet är arbetare, de som enbart har en gymnasieutbildning, de i låginkomsthushåll, landsbygdsbor, singlar och de 16-29-åringar som arbetar. Dessa grupper tillsammans med de i offentlig sektor är också de som i lägst grad har arbetat hemifrån *all* arbetstid.

Många av ovan nämnda yrkes- och samhällsgrupper överlappar delvis varandra vilket kan vara bra att ha i åtanke.

9 av 10 som har arbetat hemifrån vill fortsätta med det när pandemin är helt över

Hur många vill arbeta hemifrån digitalt minst någon gång varje vecka när pandemin är helt över? Det ser vi i det här diagrammet.

Diagram 6.3, Bas: Arbetar heltid/deltid, Andel som vill fortsätta att arbeta hemifrån när pandemin är helt över, År 2021 (Studie 1) *) Obs! Låg bas på de som har arbetat hemifrån vilket ger högre felmarginaler

Mer än hälften, nära 6 av 10, av alla som arbetar vill arbeta hemifrån när pandemin är helt över. De som har arbetat hemifrån det senaste året tycks ha fått mersmak på det digitala distansarbetet då hela 9 av 10 vill fortsätta att arbeta hemifrån.

Det står klart att arbete hemifrån är här för att stanna om de som arbetar får bestämma. Bland alla de yrkes- och samhällsgrupper som har arbetat hemifrån i jämförelsen vill minst 8 av 10 fortsätta att arbeta hemifrån någon dag per vecka. De som vill fortsätta att arbeta hemifrån i något högre grad än andra är tjänstemän, högskoleutbildade, de i höginkomsthushåll, storstadsbor och de med hemmaboende barn.

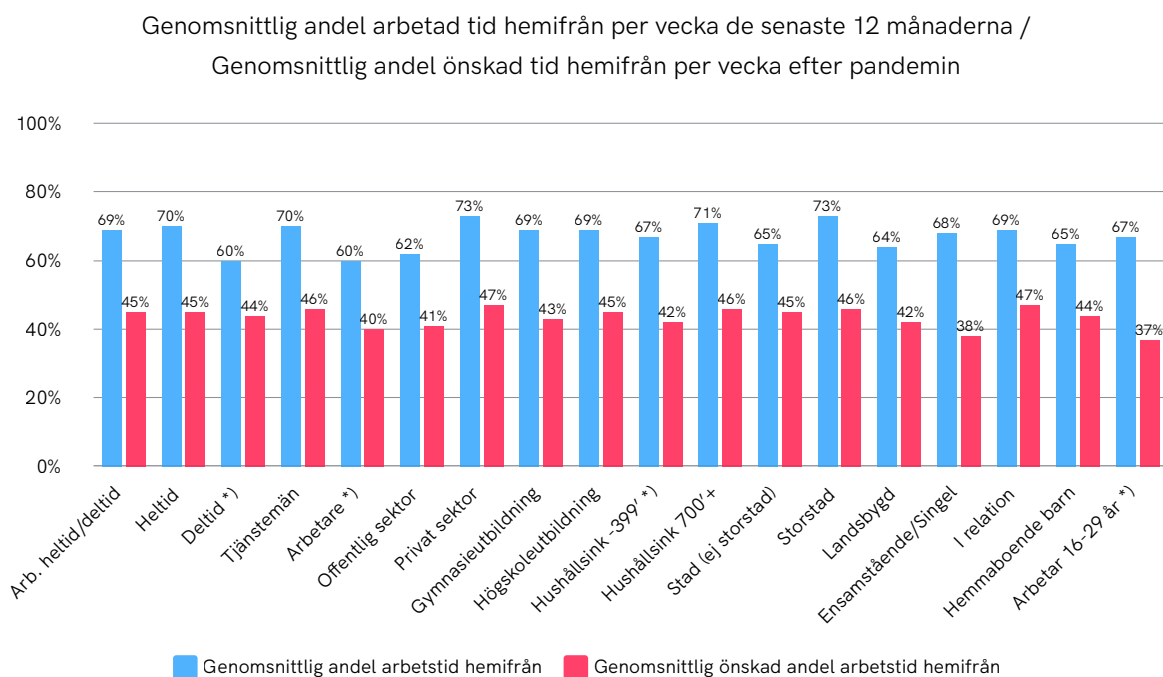
De som är något mindre positiva till distansarbete är de yngre 16-29-åringarna, singlarna, landsbygdsbor, arbetare, gymnasieutbildade och/eller de i låginkomsthushåll. Ha i åtanke att dessa grupper delvis överlappar varandra.

Men hur stor andel av sin arbetstid vill dessa grupper arbeta hemifrån? Lika stor andel som de har arbetat hemifrån under pandemin? Det ska vi visa i nästa *diagram 6.4*.

De som har arbetat hemifrån vill fortsätta att distansarbete – men inte lika mycket

Det här diagrammet visar genomsnittlig andel arbetad tid hemifrån per vecka under pandemin i jämförelse med genomsnittlig andel önskad arbetstid hemifrån per vecka efter att pandemin är helt över.

Diagram 6.4, Bas: Arbetar heltid/deltid och har arbetat hemifrån, Genomsnittlig andel arbetad tid hemifrån per vecka de senaste 12 månaderna.. / Genomsnittlig andel önskad tid hemifrån per vecka efter pandemin, År 2021 (Studie 1) *) Obs! Låg bas vilket ger högre felmarginaler

Det är tydligt att de som har arbetat hemifrån under pandemin vill fortsätta göra det även efter pandemin – men inte i lika hög utsträckning. Totalt sett har de som arbetat hemifrån lagt majoriteten – hela 69 procent – av sin arbetstid på distans. När pandemin är helt över uppger de dock att de endast skulle vilja jobba uppemot hälften – 45 procent – av sin arbetstid hemifrån.

Några som har lagt mer arbetstid hemifrån än andra i jämförelsen är de i privat sektor och storstadsbor. De vill också ha en något större andel arbetstid hemifrån efter pandemin, det vill även personer som är i en relation.

De som vill arbeta en *mindre* andel arbetstid hemifrån än genomsnittet när pandemin är över är framför allt de unga 16-29 år och de som är singlar/ ensamstående. Två grupper som till stor del överlappar varandra. De yngre är ofta nya på sina jobb vilket gjort distansarbetet mer utmanande för dem, då de kan behöva hjälp och stöd i större utsträckning än de som är mer varma i kläderna i sin

yrkesroll. Många singlar har också saknat det sociala sammanhanget med kollegorna mer än andra.

För de som vill veta mer om hur unga singlar upplevt distansarbete och social distansering under pandemin kan vi rekommendera *denna artikel*¹ i Dagens Nyheter.

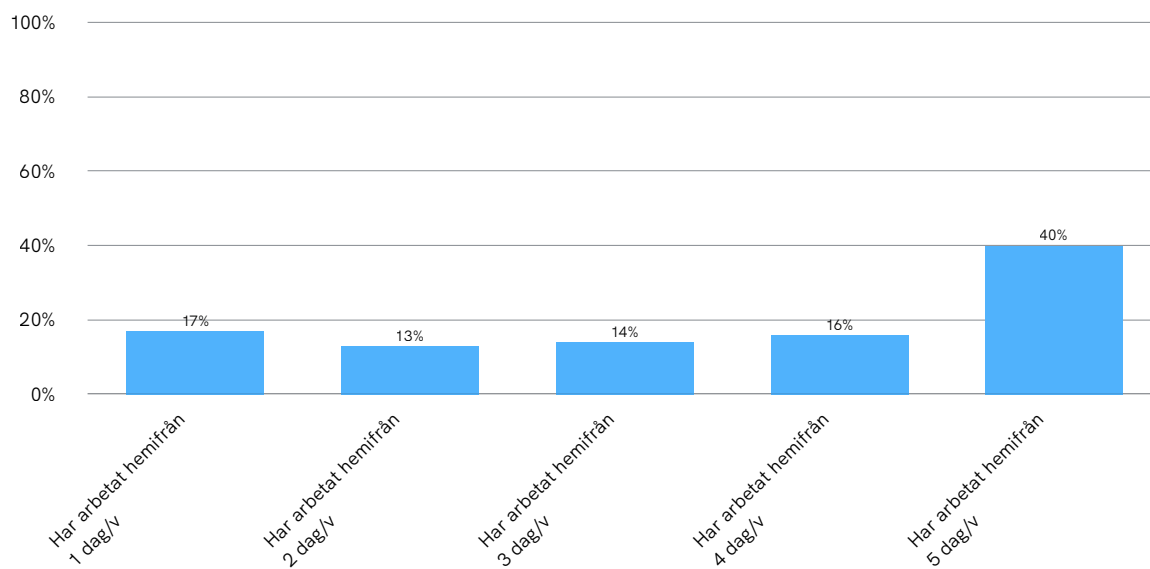
Nu ska vi sätta fokus på enbart de heltidsarbetande där vi kan se faktiskt andel arbetsdagar de har arbetat hemifrån (*diagram 6.5*) och likaså hur många arbetsdagar de i snitt vill arbeta hemifrån (*diagram 6.6*) när pandemin är över.

1 <https://www.dn.se/insidan/singlarna-en-bortglomd-grupp-under-pandemin/>

Av heltidsarbetande som har arbetat hemifrån har 4 av 10 arbetat all tid på distans

I det här diagrammet visar vi hur många arbetsdagar per vecka som de heltidsarbetande har arbetat hemifrån under pandemiåret.

Diagram 6.5, Bas: Har arbetat hemifrån och arbetar heltid, Genomsnittlig andel arbetad tid hemifrån per vecka de senaste 12 månaderna, År 2021 (Studie 1)

4 av 10 av de heltidsarbetande som har arbetat hemifrån har arbetat all sin arbetstid på distans.

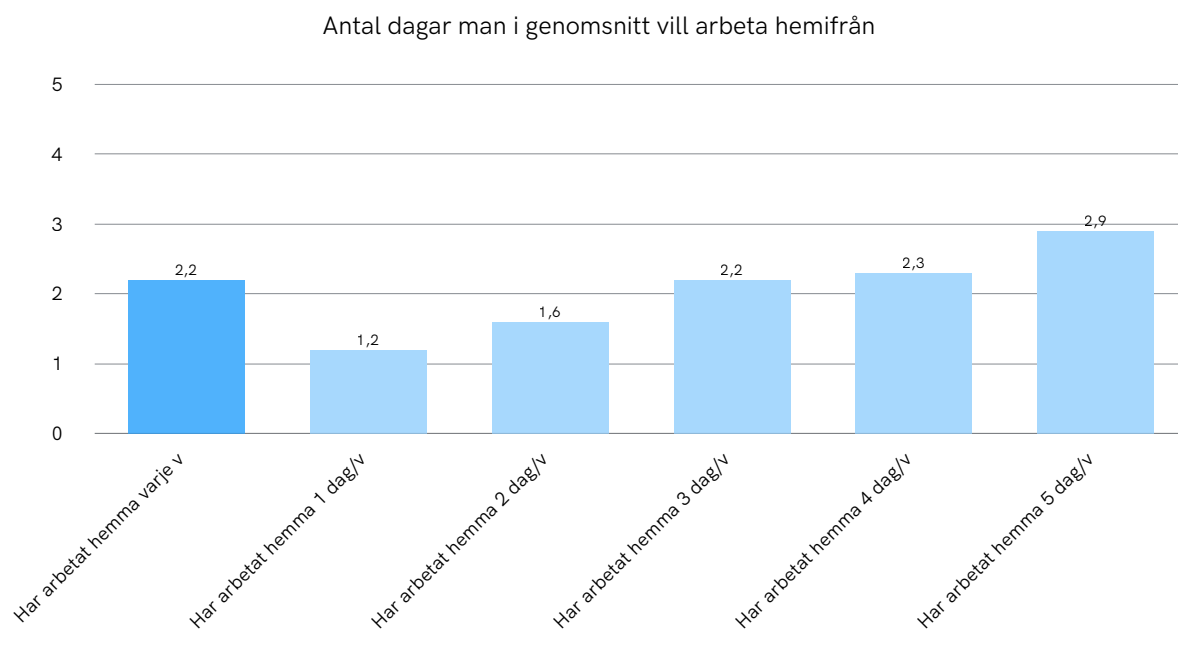
Tittar vi *tabellbilagan* så ser vi att de heltidsarbetande som arbetat hemifrån all sin arbetstid i högre grad arbetar i privat sektor, är tjänstemän, högskoleutbildade, bor i höginkomsthushåll och/eller är storstadsbor. I Stockholm har var tredje heltidsarbetande arbetat hemifrån all sin arbetstid under pandemin.

Hur många dagar i veckan önskar då de heltidsarbetande att arbeta hemifrån när pandemin är helt över? Det ser vi i nästa *diagram 6.6*.

Heltidsarbetande som arbetat hemifrån vill fortsätta med det 2,2 dagar i veckan

Vi har frågat de heltidsarbetande som har arbetat hemifrån det senaste året om hur många dagar per vecka de skulle vilja arbeta hemifrån när pandemin är helt över. Det ser vi i det här diagrammet – fördelat på andel veckodagar de har arbetat hemifrån de senaste 12 månaderna.

Diagram 6.6, Bas: Har arbetat hemifrån och arbetar heltid, När pandemin är helt över och om du fick välja helt fritt, hur många arbetsdagar per vecka skulle du vilja arbeta hemifrån digitalt?, År 2021 (Studie 1)

I genomsnitt vill de heltidsarbetande som har arbetat hemifrån under pandemiåret fortsätta att arbeta hemifrån lite mer än två dagar i veckan, närmare bestämt 2,2 dagar, när pandemin är helt över. De som har arbetat hemifrån fem dagar i veckan vill efter pandemin arbeta tre dagar hemifrån och två dagar på sin arbetsplats.

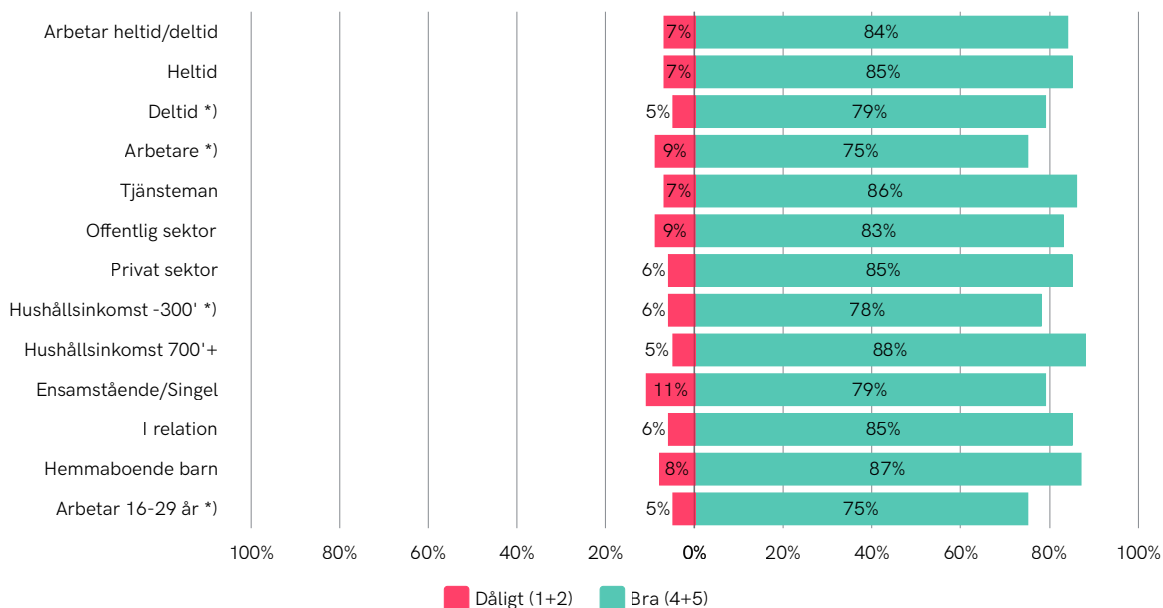
Tittar vi *tabellbilagan* på de heltidsarbetande så ser vi några samhällsgrupper som skulle vilja arbeta hemifrån något mer än genomsnittet när pandemin är över. Dessa är tjänstemän, de i privat sektor, storstadsbor, de högskoleutbildade, de i höginkomsthushåll och de i en relation. Detta är grupper som delvis överlappar varandra.

Hur har då det digitala distansarbetet fungerat? Det ser vi i nästa *diagram 6.7*.

Mer än 8 av 10 tycker att digitalt distansarbete har fungerat bra

Vi har frågat de som har arbetat hemifrån under de senaste 12 månaderna om de upplever att det digitala distansarbetet har fungerat bra eller dåligt. Svaret finner vi i det här diagrammet.

Diagram 6.7, Bas: Arbetar heltid/deltid och har arbetat hemifrån, Hur upplever du att ditt digitala distansarbete hemifrån fungerar?, Skala 1-5 1= Mycket dåligt, 5= Mycket bra, År 2021 (Studie 1) *)
Obs! Låg bas vilket ger högre felmarginaler

Majoriteten av de som har arbetat hemifrån har en positiv upplevelse av det digitala distansarbetet. Totalt sett uppger mer än 8 av 10 att det har fungerat bra att arbeta hemifrån och bara 7 procent svarar att det har fungerat dåligt.

Mest nöjda av alla i jämförelsen är de i höginkomsthushåll, tjänstemän och de med hemmaboende barn.

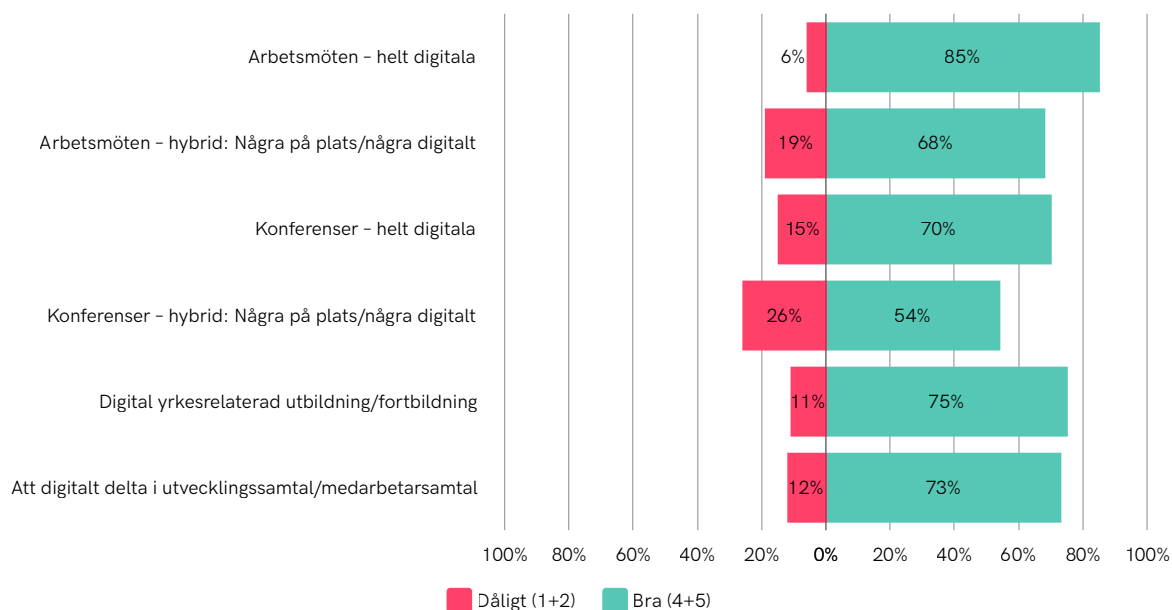
Något mindre nöjda är de som är singlar, de yngre 16-29 år som arbetar, de i arbetaryrken och de som arbetar deltid. Drygt 1 av 10 singlar tycker att digitalt distansarbete har fungerat dåligt vilket är mer än alla andra i jämförelsen.

Nu ska vi i *diagram 6.8* ta reda på hur olika arbetsrelaterade aktiviteter har fungerat digitalt.

Helt digitala möten och konferenser fungerar bättre än hybrid

Hur har olika arbetsrelaterade aktiviteter fungerat digitalt? Det har vi frågat de som har arbetat hemifrån under pandemiåret och resultatet finner vi i det här diagrammet.

Diagram 6.8, Bas: Har arbetat hemifrån och har erfarenhet av respektive aktivitet, Hur upplever du att följande arbetsrelaterade aktiviteter fungerar för dig digitalt?, Skala 1-5 1= Mycket dåligt, 5= Mycket bra, År 2021 (Studie 1)

Merparten anser att de listade arbetsrelaterade aktiviteterna har fungerat bra digitalt. De flesta är nöjda med hybridlösningarna, det vill säga när några är på distans och några är på plats, men de når inte upp i samma nivå som de helt digitala aktiviteterna.

De distansarbetande är i jämförelsen mest nöjda med helt digitala möten där 85 procent uppger att de fungerar bra och endast 6 procent att de fungerar dåligt. De flesta - 7 av 10 - upplever också att hybridmöten fungerar bra men där finns också ett större missnöje vilket 2 av 10 uttrycker.

Digitala konferenser anser 7 av 10 fungerar bra medan hybridkonferenser endast anses fungera bra av lite mer än hälften. Var fjärde anger att de tycker att hybridkonferenser fungerar dåligt.

Yrkesrelaterad utbildning digitalt och digitala medarbetarsamtal är 3 av 4 nöjda med och endast var tionde anser att dessa aktiviteter fungerar dåligt digitalt.

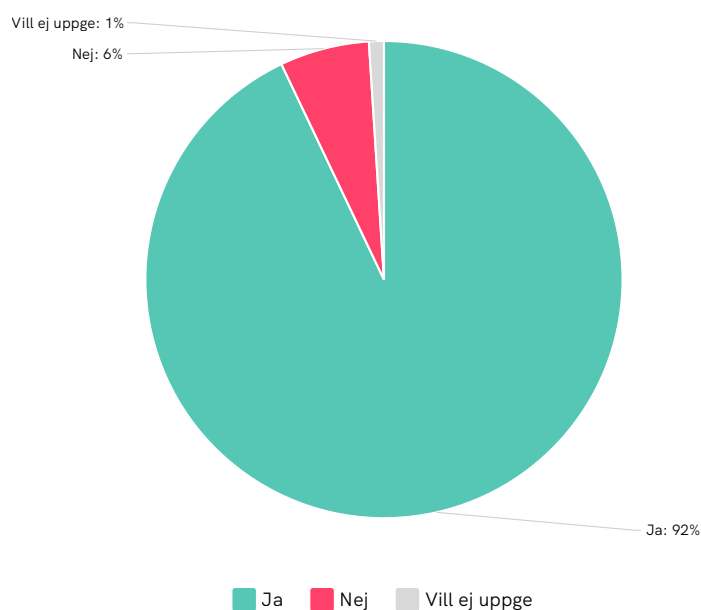
Nu ska vi lämna arbetslivet till förmån för skolan. Det är ju inte bara arbete som utförts på distans i hemmen under pandemin utan även studier. Hur distanslektioner har fungerat har vi frågat både högstadie- och gymnasieelever om samt föräldrar. Svaren ser vi i kommande avsnitt *Distansstudier*.

Distansstudier

Nästan alla högstadie- och gymnasielever har haft distanslektioner under pandemin

Vi har frågat högstadie- och gymnasieelever om de har haft skollektioner på distans under pandemiåret. Det visar det här diagrammet.

Diagram 6.9, Bas: Högstadie- och gymnasielever, Har du haft skollektioner på distans under de senaste 12 månaderna? (Ja), År 2021 (BOI)

Nästan alla – 92 procent – av högstadie- och gymnasieleverna uppger att de har haft lektioner på distans de senaste 12 månaderna. Delar vi upp svaren är det 91 procent av högstadieeleverna och 95 procent av gymnasieeleverna som anger att de har haft distansstudier.

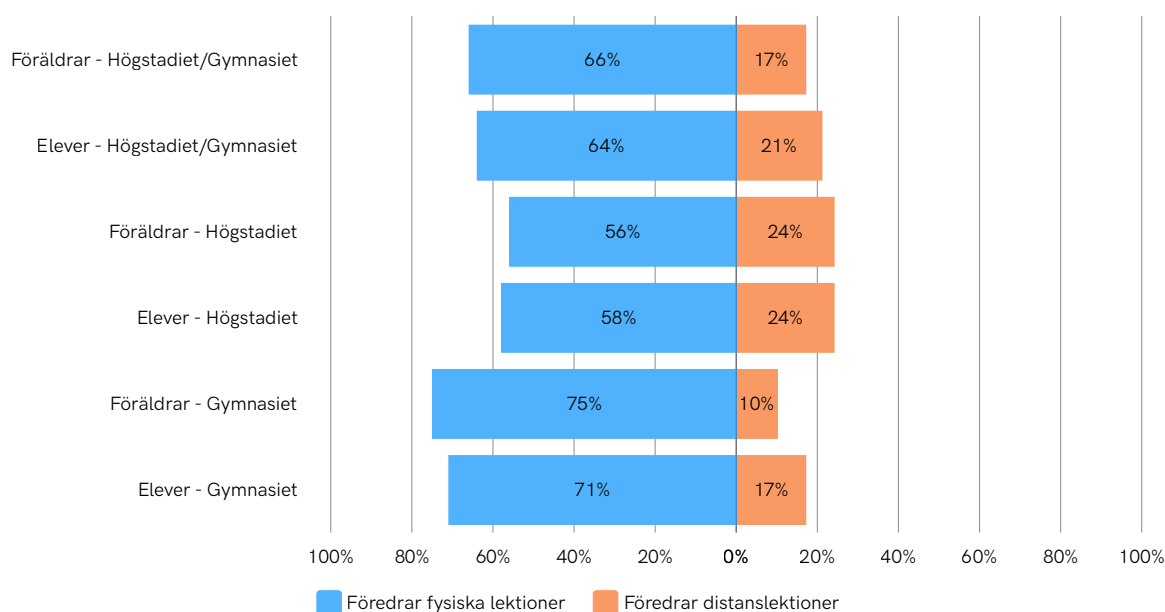
Vi har även frågat en föräldrapanel om deras barn på högstadiet och gymnasiet har haft distansstudier under pandemin. Det uppger 96 procent av föräldrarna, varav 93 procent för högstadiet och 99 procent för gymnasiet. Vill du veta mer om hur undersökningen med barn respektive föräldrar har genomförts, så hänvisar vi till *Om svenskarna och internet 2021 – Metodbeskrivning*.

Vad tycker då elever och föräldrar om distanslektioner i jämförelse med fysiska lektioner? I nästa *diagram 6.10* ska vi ta reda på vilket de föredrar.

Fysiska lektioner föredras framför distanslektioner

Vi har frågat både föräldrar och elever på högstadiet och gymnasiet om vilken undervisning som föredras – den på distans eller den fysiska i ett klassrum. Det visar det här diagrammet.

Diagram 6.10, Bas: Föräldrar till högstadie-/gymnasieelever respektive högstadie- och gymnasieelever, Vid jämförelse mellan fysiska lektioner och distanslektioner ... Föräldrar: ...vilken undervisning upplever du barnet föredrar? Barn: ...vilken undervisning föredrar du? (Fysiska lektioner, Likvärdiga, Distanslektioner), År 2021 (FOI & BOI)

Såväl föräldrar som högstadie- och gymnasieelever svarar att fysiska lektioner är att föredra.

Mest positiva är gymnasieföräldrarna där 3 av 4 anger att deras barn föredrar fysiska lektioner och endast var tionde föredrar distanslektioner. Gymnasieeleverna instämmer i nästan lika hög grad som föräldrarna att de fysiska är att föredra. Vad gäller distanslektioner är det dock nästan dubbelt så många gymnasieelever som föredrar dessa än vad föräldrar tror att deras ungdomar gör.

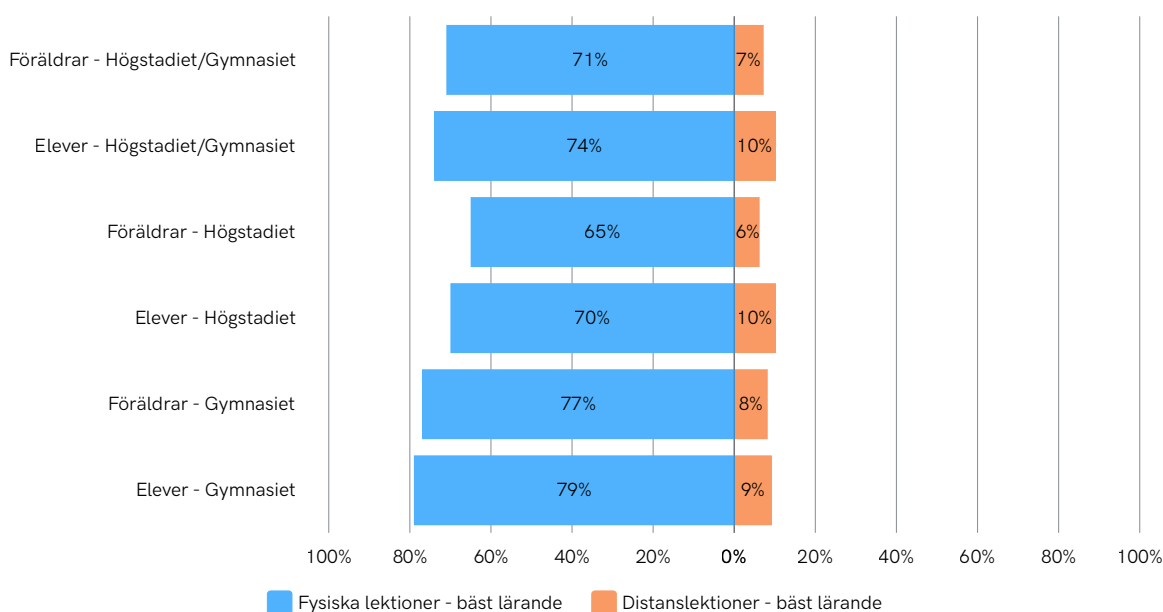
På högstadiet råder stor samsyn mellan föräldrar och elever. Var fjärde föredrar distanslektioner och närmare 6 av 10 fysiska lektioner.

Vilken lektionsform upplevs då ge bäst lärande? Det visar nästa *diagram 6.11*.

Fysiska lektioner ger bättre lärande än distanslektioner

Vilken lektionsform – fysiska i klassrum eller på distans – ger bäst lärande? Det har vi låtit både föräldrar och högstadie- och gymnasieelever svara på. Resultatet ser vi i detta diagram.

Diagram 6.11, Bas: Föräldrar till högstadie-/gymnasieelever respektive högstadie- och gymnasieelever, Vid jämförelse mellan fysiska lektioner och distanslektioner ... Föräldrar: ... vilken undervisning upplever du ger barnet bäst lärande? Barn: ...vilken undervisning ger dig bäst lärande?, (Fysiska lektioner, Likvärdiga, Distanslektioner), År 2021 (FOI & BOI)

Såväl högstadie- och gymnasieelever som föräldrar anser att fysiska lektioner ger bäst lärande.

Högstadieeleverna har tydligare preferenser av båda slagen, där 7 av 10 anser att fysiska lektioner ger bäst lärande jämfört med 1 av 10 som tycker att distanslektioner fungerar bättre. Även om nästan lika många högstadieföräldrar anser att fysiska lektioner ger bäst lärande är det samtidigt något fler föräldrar än elever som anser att de är likvärdiga.

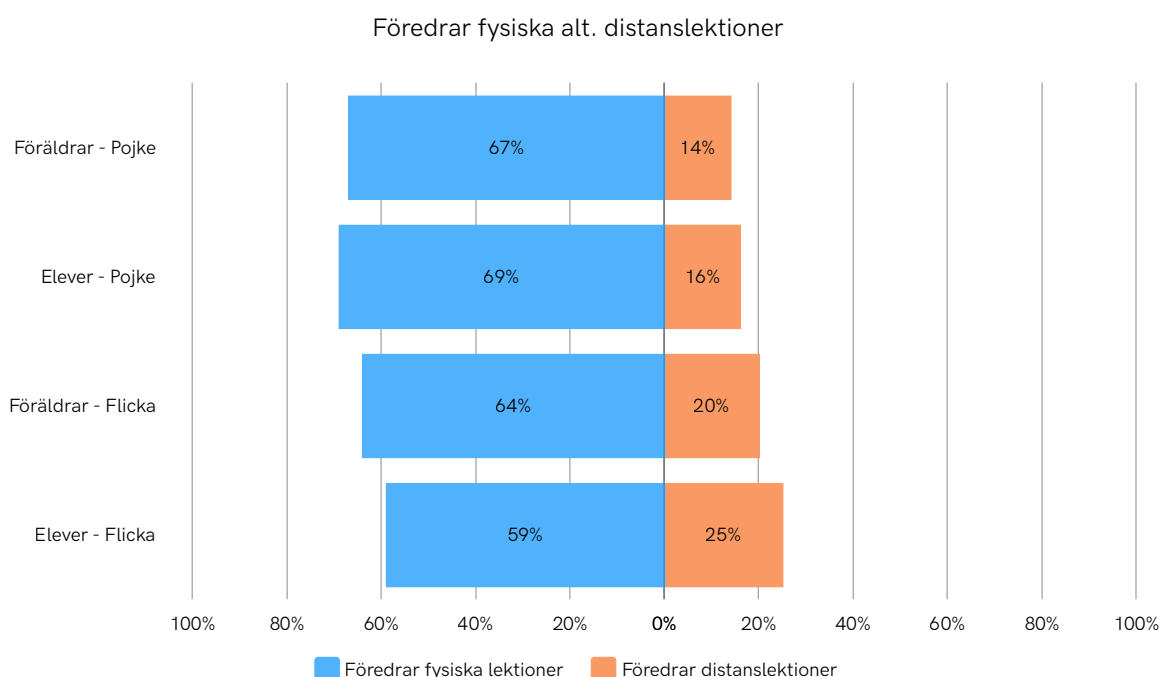
Gymnasieföräldrarna och eleverna tycker i princip likadant. Nära 8 av 10 anser att fysiska lektioner ger bäst lärande mot 1 av 10 som svarar distanslektioner.

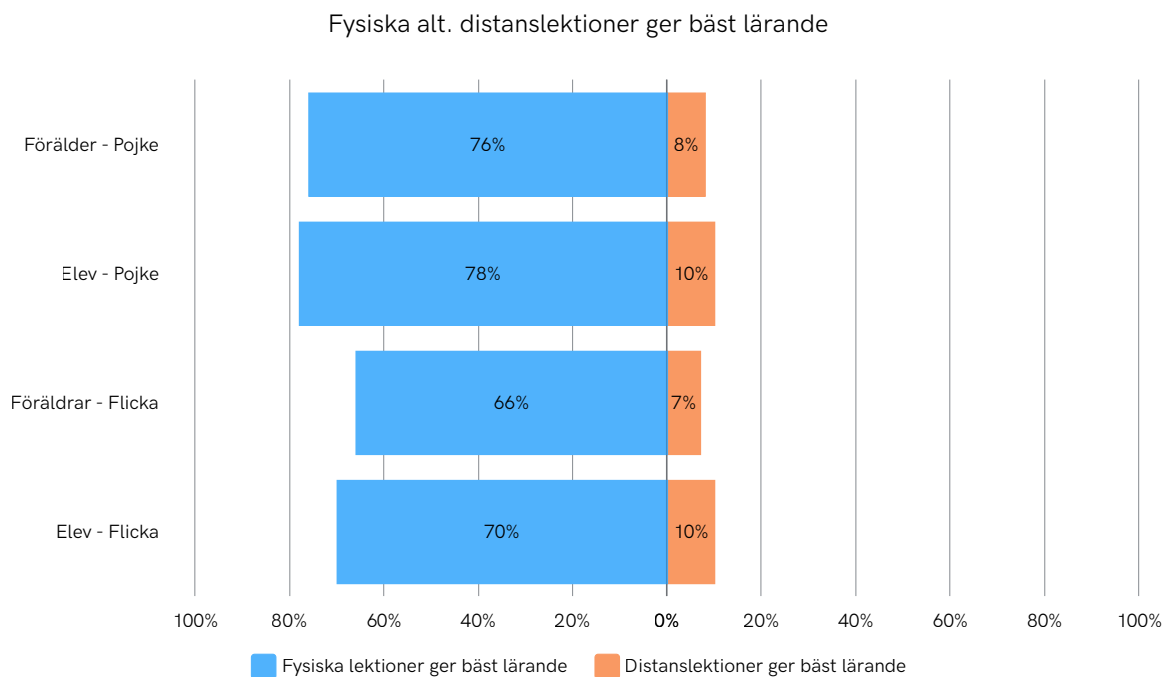
Har flickor och pojkar olika preferenser vad gäller lektionsform? Det ser vi i kommande *diagram 6.12*.

Pojkar föredrar fysiska lektioner i högre grad än flickor

Skiljer det sig åt mellan pojkar och flickor vad gäller preferens av lektionsform, det vill säga fysiska lektioner i klassrum eller distanslektioner? Det har vi låtit både högstadie- och gymnasieföräldrar samt elever svara på och resultatet visar vi i detta diagram.

Diagram 6.12 Bas: Föräldrar till högstadie-/gymnasieelever respektive högstadie- och gymnasieelever, Vid jämförelse mellan fysiska lektioner och distanslektioner ... Föräldrar: ...vilken undervisning upplever du barnet föredrar? Barn: ...vilken undervisning föredrar du? Föräldrar: ...vilken undervisning upplever du ger barnet bäst lärande? Barn: ...vilken undervisning ger dig bäst lärande?, (Fysiska lektioner, Likvärdiga, Distanslektioner), År 2021 (FOI & BOI)

Merparten av såväl pojkar som flickor på högstadiet och gymnasiet liksom föräldrarna anser att fysiska lektioner både är att föredra och att de ger bättre lärande.

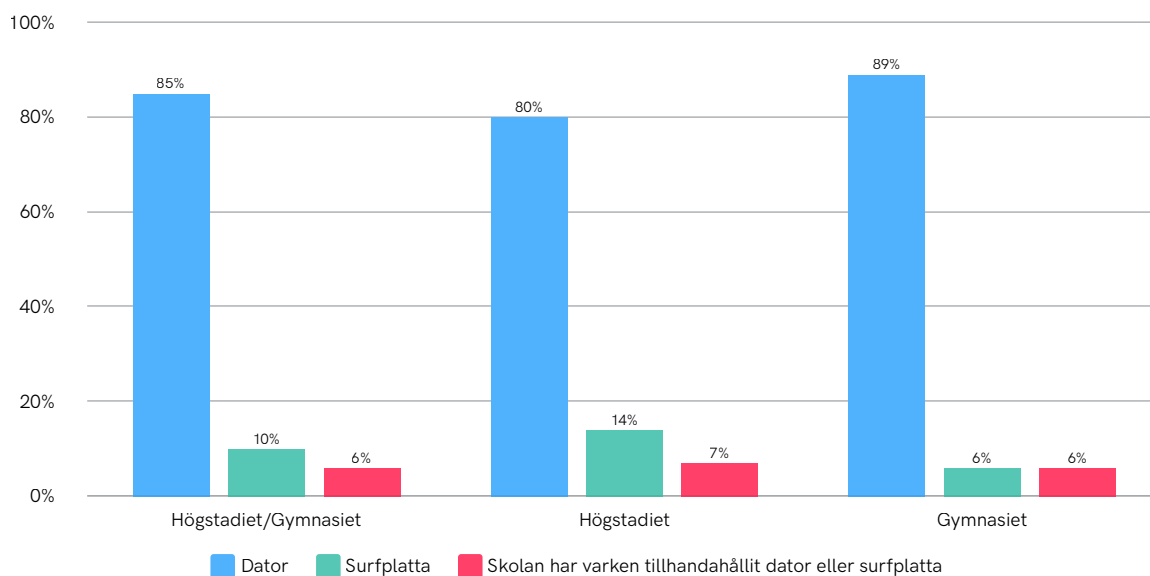
Pojkarna är dock något mer positiva till de fysiska lektionerna än flickorna. Var fjärde flicka föredrar distanslektioner mot endast var sjätte pojke. Elever som är pojkar och föräldrar till pojkar tycker i princip likadant medan det är en större skillnad mellan elever som är flickor och föräldrar till flickor. Exempelvis föredrar fler elever som är flickor distanslektioner än vad föräldrar upplever att deras flickor gör.

Hur har det sett ut med digital utrustning för distansstudier? Vad skolan har bidragit med har vi låtit föräldrarna svara på i nästa *diagram 6.13*.

6 procent av högstadie- och gymnasieeleverna har inte fått en digital enhet av skolan för distansstudier

Har eleverna på högstadiet och gymnasiet fått en dator eller surfplatta från skolan för sina distansstudier? Det låter vi föräldrarna svara på i det här diagrammet.

Diagram 6.13, Bas: Föräldrar till högstadie-/gymnasieelever, Digitala enheter som skolan har tillhandahållit för distansstudier, År 2021 (FOI)

I drygt nio fall av tio har skolan givit sina elever digital utrustning för distanslektioner i form av en dator eller en surfplatta. Dock har 6 procent av högstadie- och gymnasieeleverna varken fått en dator eller surfplatta av skolan för sina lektioner på distans.

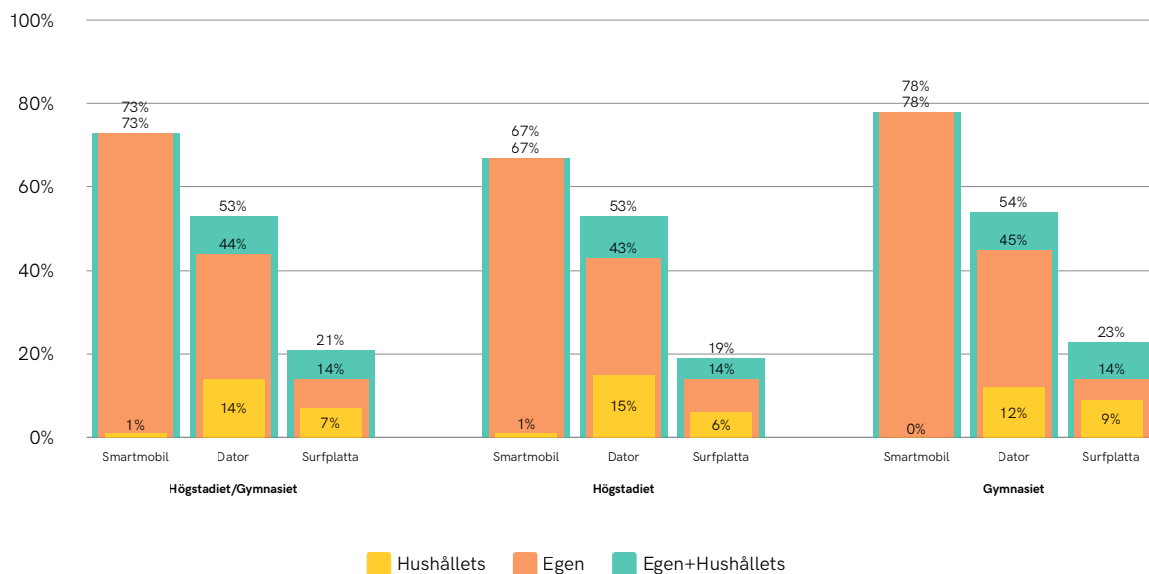
8 av 10 på högstadiet och 9 av 10 på gymnasiet har fått en dator av skolan. På högstadiet har 14 procent fått en surfplatta vilket inte ens hälften så många har fått på gymnasiet.

Hur många elever har använt hushållets digitala enheter för distansstudier? Det ser vi i nästa *diagram 6.14*.

Hälften av högstadie- och gymnasieeleverna har använt privat dator för distansstudier

Vilka digitala enheter som tillhör hushållet har elever i högstadiet och gymnasiet använt för distansstudier? Det svarar föräldrarna på i det här diagrammet.

Diagram 6.14, Bas: Föräldrar till högstadie-/gymnasieelever, Vilka av följande digitala enheter som tillhör hushållet har ditt barn använt utöver eventuella skolenheter för skollektioner på distans? (Flera svar tillåtna), År 2021 (FOI)

Den privata digitala enhet som barnen använder mest för distansstudier är sin egen smartmobil vilket nära 3 av 4 föräldrar uppger. Drygt hälften av barnen använder också en privat dator, antingen sin egen eller en som tillhör hushållet. Var femte elev använder också en privat surfplatta för distanslektioner, antingen sin egen eller hushållets. Egen surfplatta är något mer vanligt bland gymnasieeleverna men som vi kunde se i föregående *diagram 6.13* så blir högstadieelever mer ofta tillhandahållna en surfplatta av skolan.

Kapitel 7: Digitala kommunikationstjänster

Chatt ett självklart inslag i det sociala livet

I Sverige ringer många videosamtal dagligen och 12-15-åringar tycker det är lika lätt att prata med sina vänner via chatt som i verkliga livet. Nästan hälften av alla som chattar har också gjort det med människor de aldrig har träffat utanför nätet.

I det här kapitlet tittar vi på användningen av olika digitala kommunikationstjänster för text och video under de senaste 12 månaderna. Vi ser bland annat...

- Att 2 av 3 internetanvändare har använt Facebook Messenger det senaste året
- Att molntjänsten Google Meet används av mer än hälften av ungdomar som går på högstadiet och gymnasiet
- Att mer än var femte har haft dagliga videosamtal det senaste året
- Att nästan var fjärde pensionär behöver hjälp med att göra ett videosamtal
- Att internetanvändare som är 12-15 år tycker det är lika lätt att prata med vänner via chatt som i verkliga livet

Diagram kapitel 7

Digitala kommunikationstjänster i jämförelse

- 7.1 2 av 3 har använt Facebook Messenger det senaste året
- 7.2 Var femte internetanvändande pensionär har använt Zoom och Skype under det senaste året
- 7.3 Google Meet har använts av mer än hälften på högstadiet och gymnasiet det senaste året

Videosamtal

- 7.4 Mer än var femte har haft dagliga videosamtal det senaste året
- 7.5 Gymnasieungdomar har videosamtal oftare än andra
- 7.6 Nära var fjärde pensionär behöver hjälp med att genomföra ett videosamtal

Chatt

- 7.7 Nästan alla som är på nätet chattar
- 7.8 Sms populäraste tjänsten för chatt
- 7.9 Snapchat används mer än sms för chatt av de på högstadiet och gymnasiet
- 7.10 Både de yngsta och de äldsta chattar - men inte alltid på samma tjänster
- 7.11 Att prata med vänner via chatt eller i verkliga livet är lika lätt för 12-15-åringar

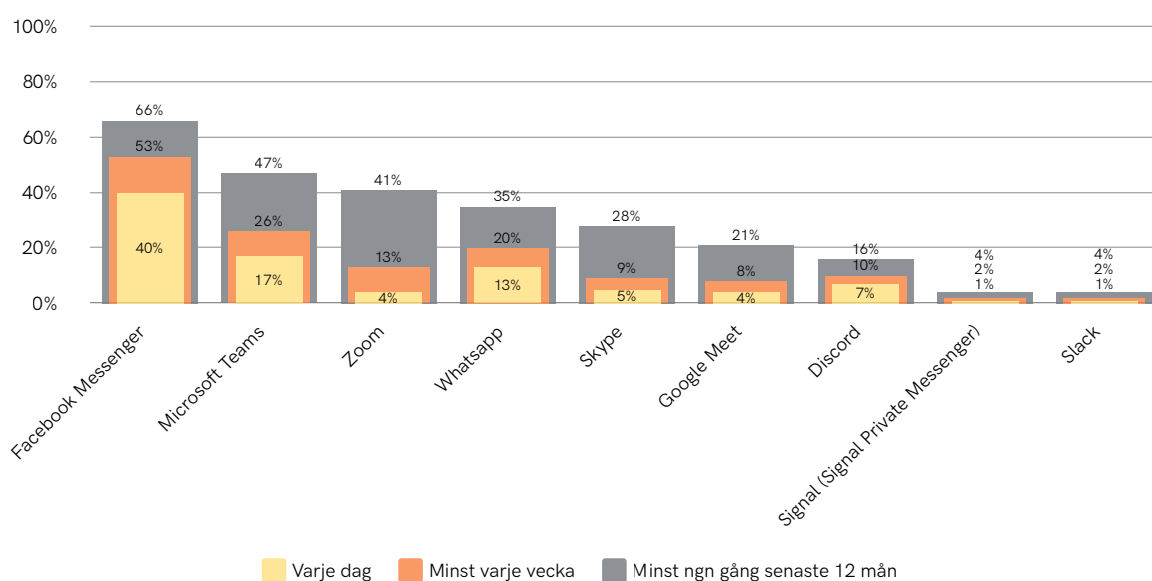
- 7.12 Nära hälften av alla som chattar har chattat socialt med människor de aldrig träffat i verkliga livet

Digitala kommunikationstjänster i jämförelse

2 av 3 har använt Facebook Messenger det senaste året

Vi har frågat internetanvändarna 12 år eller äldre om de under det senaste året har använt de digitala kommunikationstjänster som finns med i det här diagrammet. Vi har också frågat om de har använt dem varje vecka respektive varje dag.

Diagram 7.1, Bas: Internetanvändare 12+ år, Vilka av följande digitala kommunikationstjänster har du använt de senaste 12 månaderna?, År 2021 (Studie 2)

Facebook Messenger är den mest använda digitala kommunikationstjänsten i jämförelsen, såväl totalt sett som veckovis och dagligen. 2 av 3 har använt Messenger minst någon gång de senaste 12 månaderna, drygt 5 av 10 varje vecka och 4 av 10 dagligdags.

På andra plats hittar vi Microsoft Teams som använts av nära 5 av 10 minst någon gång det senaste året. Zoom kommer in på en tredjeplats med 4 av 10 användare under året. Var tredje har använt Whatsapp vilket ger en fjärdeplats, men vad gäller veckovis och daglig användning har Whatsapp en högre användningsgrad än Zoom. Skype har använts av 3 av 10 under året, Google Meet av 2 av 10 och var sjätte har använt Discord. Endast några få procent har nyttjat tjänsterna Signal och Slack under de senaste 12 månaderna.

Tittar vi i *tabellbilagan* ser vi att män mer ofta än kvinnor använder Discord och att kvinnor mer ofta än män använder Facebook Messenger, Microsoft Teams, Zoom och Whatsapp.

År 2020 ställde vi en liknande fråga om digitala kommunikationstjänster till målgruppen internetanvändare 16+ år. Frågan var annorlunda formulerad och utan tidsavgränsning till de senaste 12 månaderna som årets fråga är. Det gör att frågorna inte är fullt jämförbara, men för två tjänster - Microsoft Teams och Zoom - kan vi ändå med säkerhet se en ökning i samma målgrupp, det vill säga internetanvändare 16+ år. Den dagliga användningen i målgruppen indikerar också att Facebook Messenger har ökat något.

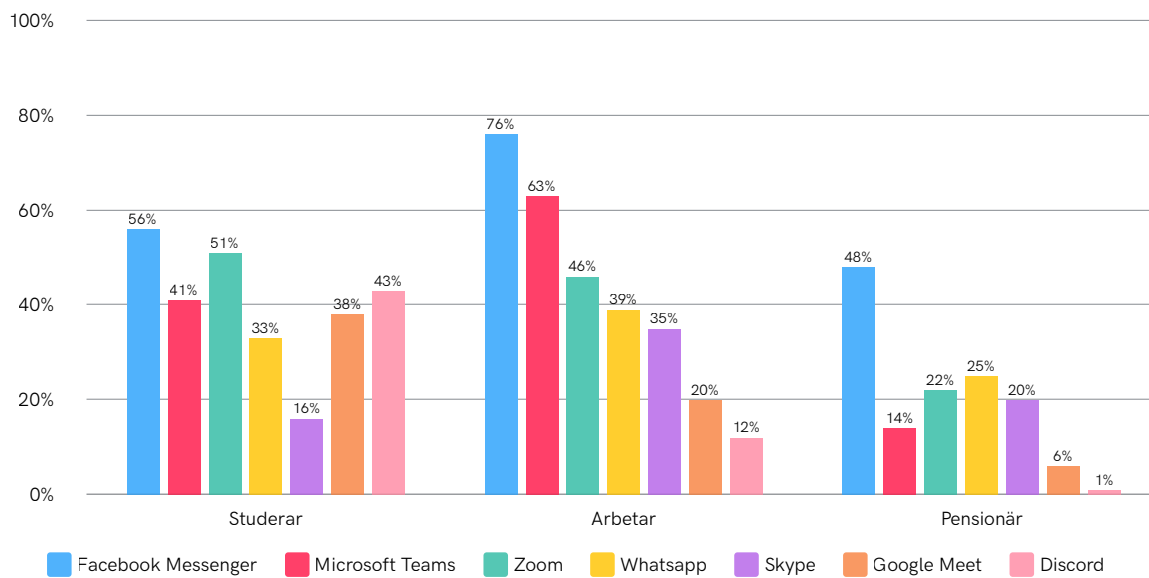
Anledningen till att vi har ändrat frågeställningen är att vi från och med i år vill fånga upp och mäta den aktuella, faktiska användningen och inget annat. Mer om bakgrunden till detta finns att läsa i *Om Svenskarna och internet 2021 - Metodbeskrivning*.

Nu ska vi se hur olika åldrar i tre olika livsfaser har använt dessa tjänster när vi jämför studerande, arbetande och pensionärer i nästa *diagram 7.2*.

Var femte internetanvändande pensionär har använt Zoom och Skype under det senaste året

I detta diagram jämför vi de sju tjänster som mer än var tionde har nyttjat under det senaste året (se *diagram 7.1*) fördelat på de som studerar, arbetar och är pensionärer.

Diagram 7.2, Bas: Internetanvändare 12+ år, Vilka av följande digitala kommunikationstjänster har du använt de senaste 12 månaderna?, År 2021 (Studie 2)

Facebook Messenger är den tjänst som används mest av alla i jämförelsen men i synnerhet av de som arbetar där 3 av 4 nyttjar den. Mer än hälften av de studerande och nära hälften av pensionärerna har använt Facebook Messenger det senaste året.

Ser vi till de studerande har de nyttjat tre tjänster mer än andra – Zoom, Google Meet och Discord.

Zoom och Google Meet används mycket i skolor för bland annat distansundervisning och likaså även Discord i viss mån. Discord används även ofta för att kommunicera medan man spelar onlinespel. (Mer om distansundervisning i *kapitel 6* och om onlinespel i *kapitel 12*.)

Utöver Facebook Messenger har var fjärde internetanvändande pensionär använt Whatsapp och var femte Skype eller Zoom. Skype är den enda tjänst som använts av fler pensionärer än studerande det senaste året.

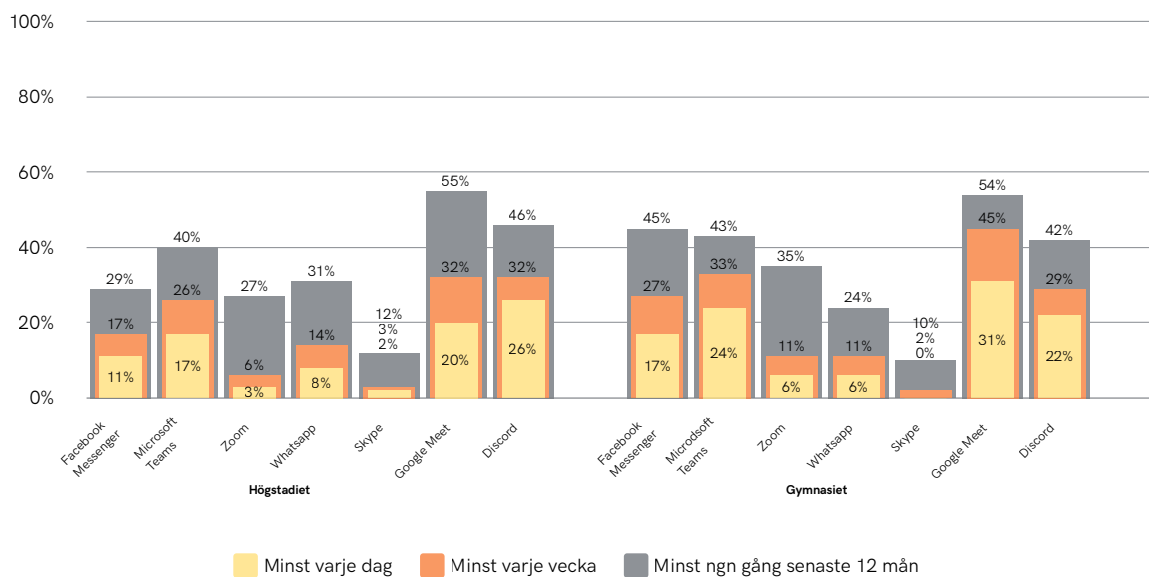
De arbetande sticker ut genom att ha använt Microsoft Teams och Skype mer än övriga.

Nu ska vi i *diagram 7.3* undersöka hur de som går på högstadiet respektive gymnasiet har använt dessa digitala kommunikationstjänster.

Google Meet har använts av mer än hälften på högstadiet och gymnasiet det senaste året

I det här diagrammet redovisar vi hur högstadie- och gymnasieungdomar använder sju olika digitala kommunikationstjänster.

Diagram 7.3, Bas: Högstadie- och gymnasieelever, Vilka av följande digitala kommunikationstjänster har du använt de senaste 12 månaderna?, År 2021 (Studie 2)

Bland allmänheten är Facebook Messenger den mest använda digitala kommunikationstjänsten i vår jämförelse (*diagram 7.2*). Bland högstadie- och gymnasieungdomar ligger Facebook Messenger inte på första plats. Det kan eventuellt hänga samman med att deras föräldrar, i synnerhet till de yngre barnen, kan ha regler kring vilka sociala medier de får använda (se *Kapitel 13 Föräldrar och barn på nätet*) och Messenger är, som det kompletta varumärket skvallrar om, en del av det sociala mediet Facebook. Eller så kan ju också vara så att de helt enkelt gillar andra chattjänster mer.

Google Meet är den digitala kommunikationstjänst i jämförelsen som flest högstadie- och gymnasieelever har använt det senaste året. Google Meet används av en del skolor för distansundervisning vilket varit aktuellt för i princip alla högstadie- och gymnasieelever det senaste året. Mer om i distansstudier i *Kapitel 6 Arbete och studier på distans*.

Discord är också en tjänst som en del skolor använder men som oftast används för att kommunicera i onlinespel. Den hamnar i jämförelsen på andra plats för högstadieelever, men för gymnasieelever intar Facebook Messenger andraplatsen, följt av Microsoft Teams som ligger en hårsman före Discord.

Skype är inte en tjänst som högstadie- och gymnasieleverna har använt särskilt mycket det senaste året. Det är den tjänst i jämförelsen som de har använt i lägst grad.

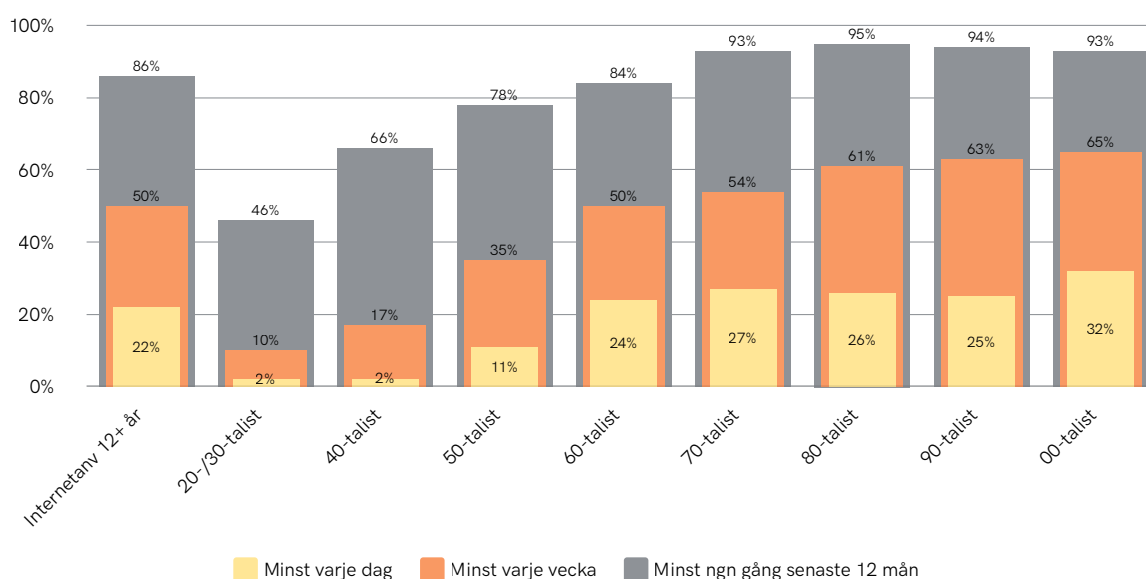
Nu i *diagram 7.4* ska vi undersöka vilka som har haft videosamtal det senaste året.

Videosamtal

Mer än var femte har haft dagliga videosamtal det senaste året

I det här diagrammet ska vi ta reda på vilka som har haft videosamtal det senaste året, respektive varje vecka och varje dag. Diagrammet är fördelat på generation.

Diagram 7.4, Bas: Internetanvändare 12+ år, Hur ofta under de senaste 12 månaderna har du haft videosamtal?, År 2021 (Studie 2)

Totalt sett har nästan 9 av 10 internetanvändare 12 år eller äldre haft videosamtal det senaste året. Hälften har haft videosamtal varje vecka och lite mer än var femte varje dag.

Av de som är födda på 70-talet eller senare har nästan alla haft videosamtal det senaste året. De yngsta har haft videosamtal veckovis och på daglig nivå mer ofta än andra. 2 av 3 av 00-talisterna har haft videosamtal varje vecka och 1 av 3 varje dag.

De äldre internetanvändarna har också haft videosamtal, men inte i lika hög utsträckning som de yngre. Hälften av de internetanvändande 20- och 30-talisterna har haft videosamtal det senaste året, 2 av 3 av 40-talisterna och nära 8 av 10 av 50-talisterna.

Jämfört mot tidigare år kan vi se att det skett en ökning i andelen som har haft videosamtal. Tidigare år saknade dock frågan en tidsavgränsning till de senaste 12 månaderna vilket gör att vi inte kan uttala oss om hur stor ökningen är på totalnivå. Mer om ändrade frågeställningar i år finns i *Om Svenskarna och internet 2021 – Metodbeskrivning*.

På daglig nivå kan vi däremot uttala oss mer precist om förändringen över tid. Den dagliga användningen har från år 2019¹ i målgruppen internetanvändare 12+ år ökat från 7 procent till 22 procent i år. Från år 2020² kvartal 3 i målgruppen internetanvändare 16+ år har den dagliga användningen ökat från 15 procent till 21 procent i år i motsvarande målgrupp.

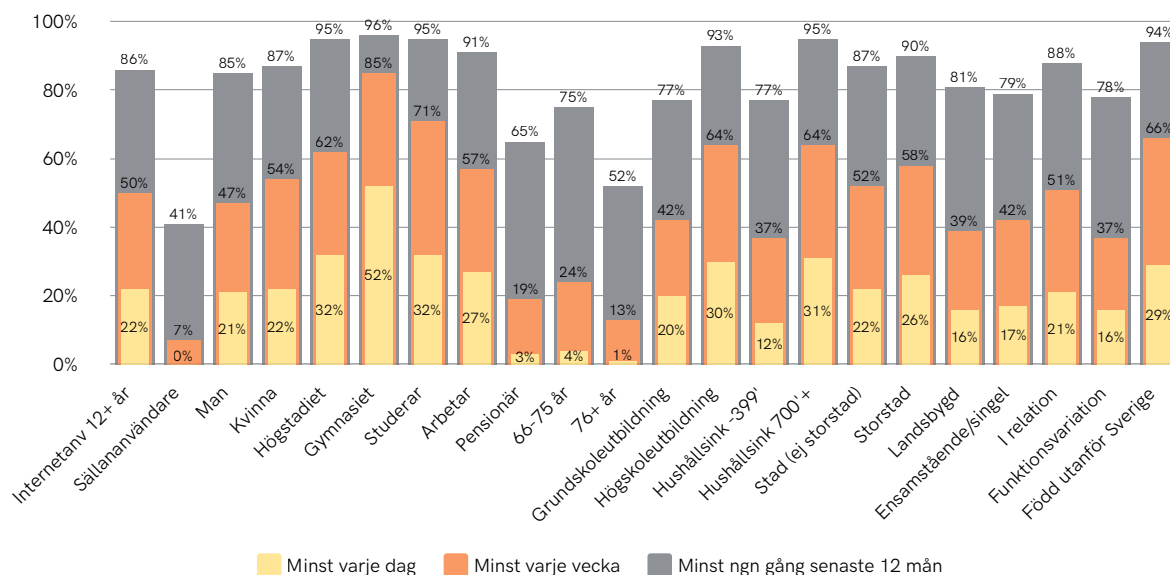
Nu ska vi ta reda på i vilken grad olika samhällsgrupper har haft videosamtal de senaste 12 månaderna i *diagram 7.5*.

-
- 1 2019: <https://svenskarnaochinternet.se/rapporter/svenskarna-och-internet-2019/digitala-kommunikationstjanster/#e-post-chatt-internettelefoni-och-videosamtal>
 - 2 2020: <https://svenskarnaochinternet.se/rapporter/svenskarna-och-internet-2020/digitala-kommunikationstjanster/#e-post-chatt-och-videosamtal>

Gymnasieungdomar har videosamtal oftare än andra

I det här diagrammet ska vi ta reda på i vilken utsträckning olika samhällsgrupper har haft videosamtal det senaste året, respektive varje vecka och varje dag.

Diagram 7.5, Bas: Internetanvändare 12+ år, Hur ofta under de senaste 12 månaderna har du haft videosamtal?, År 2021 (Studie 2)

Vilka i vårt samhälle har haft videosamtal mer än andra de senaste 12 månaderna? Av de grupper vi jämför i det här diagrammet så är det gymnasieungdomarna som har haft videosamtal mest av alla, såväl totalt sett som på vecko- och daglig nivå. Några andra som är flitiga nyttjare av videosamtal är de födda utanför Sverige, högskoleutbildade, de i höginkomsthushåll och även högstadieelever.

Två grupper som haft videosamtal i betydligt *lägre* utsträckning än andra är sällananvändare, det vill säga de som inte är på internet varje dag, och internetanvändare som är 76 år eller äldre. Några andra som är något mer lågfrekventa vad gäller videosamtal är de med enbart en grundskoleutbildning, de i låginkomsthushåll och de med en funktionsvariation. Viktigt att ha i åtanke är att detta är grupper som till stor del överlappar varandra.

Jämför vi män och kvinnor ser vi att det är vanligare bland kvinnor att ha videosamtal varje vecka. Kvinnor är alltså något mer frekventa i sin användning än män.

Nu ska vi ta reda på hur stor andel som anger att de behöver hjälp med att genomföra ett videosamtal, i *diagram 7.6*.

Nära var fjärde pensionär behöver hjälp med att genomföra ett videosamtal

De här två diagrammen visar vilka i befolkningen som inte på egen hand kan genomföra ett videosamtal. Denna grupp består av tre kategorier; personer som behöver hjälp av någon annan, personer som inte känner till vad det är och de som inte använder internet alls. Sammantaget är det en grupp som riskerar ett utanförskap, inte minst i pandemins spår där fysiska möten under en lång tid varit begränsade.

Diagram 7.6, Bas: Samtliga 18+ år, Vad av följande har du gjort eller skulle du kunna göra på egen hand eller med hjälp av någon annan? Genomföra ett videosamtal, År 2021 (Studie 1)

1 av 10 i befolkningen som är 18 år eller äldre behöver hjälp med att genomföra ett videosamtal. Läger vi samman de hjälpbehövande med den andel som inte använder internet eller inte känner till tjänsten kan var sjätte (16%) inte genomföra ett videosamtal på egen hand.

Ålder är den faktor som har störst påverkan på hjälpbehovet. Det blir tydligt både när vi jämför olika generationer mot varandra, och pensionärer mot de som arbetar eller studerar. Nära var fjärde pensionär behöver hjälp, och bland de allra äldsta födda på 20- och 30-talet är det ännu något fler som behöver hjälp. Adderar vi även de som inte känner till tjänsten och de som inte använder internet så ökar andelen avsevärt – nästan hälften av pensionärerna totalt sett och mer än tre fjärdedelar av 20- och 30-talisterna har inte videosamtal på egen hand.

Ser vi enbart till hjälpbehovet är det som störst hos de som inte använder internet varje dag, de så kallade sällananvändarna. Praktiskt taget varannan sällananvändare anger att de behöver hjälp med att genomföra ett videosamtal.

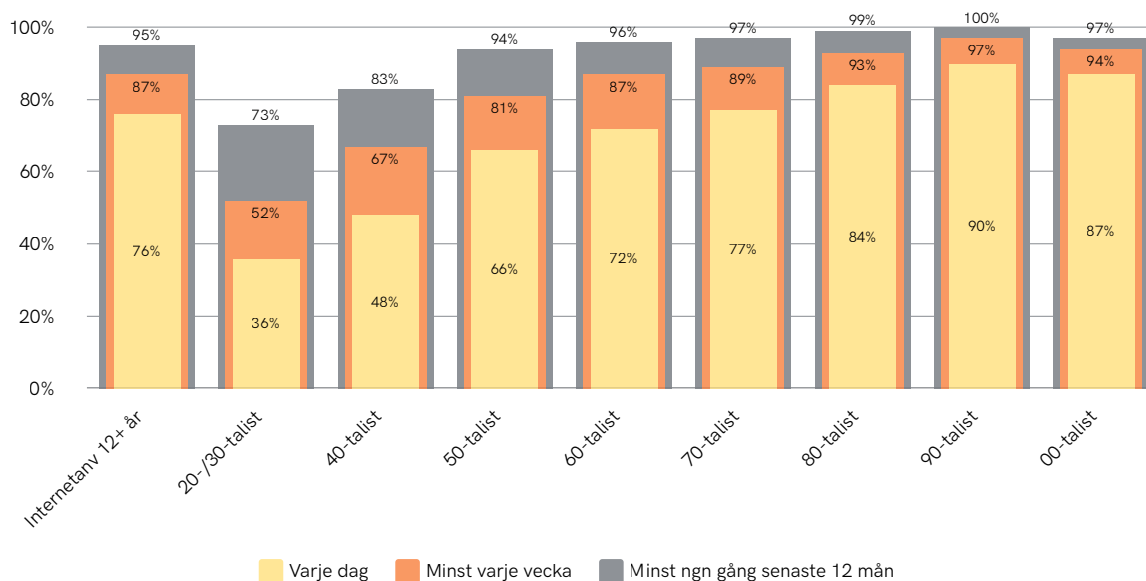
Vill du läsa mer om hjälpbehov och vilka samhällsgrupper som riskerar ett digitalt utanförskap så rekommenderar vi *kapitel 14*. Härnäst i *diagram 7.7* ska vi ta reda på hur många som har chattat de senaste 12 månaderna.

Chatt

Nästan alla som är på nätet chattar

Det här diagrammet illustrerar hur många som har chattat, det vill säga skickat direktmeddelanden, de senaste 12 månaderna respektive varje vecka och varje dag. Användningen av de olika tjänsterna för chatt, inklusive sms, framgår i nästa *diagram 7.8*.

Diagram 7.7, Bas: Internetanvändare 12+ år, Andel som har chattat de senaste 12 månaderna (Nettoträkning av vilka tjänster man har chattat på), År 2021 (Studie 2)

Nästan alla – 95 procent – av internetanvändarna har chattat de senaste 12 månaderna. Nära 9 av 10 har chattat varje vecka och 3 av 4 har gjort det dagligen.

I princip alla internetanvändare födda på 50-talet eller senare har chattat under året. Mest av alla chattar 90-talisterna. Precis alla – 100 procent – av 90-talisterna uppger att de har chattat någon gång senaste året, 97 procent har gjort det varje vecka och 90 procent dagligen.

De allra äldsta internetanvändarna chattar de också, om än inte lika ofta. Nära 3 av 4 av de allra äldsta 20- och 30-talisterna har chattat det senaste året. Drygt hälften av dem har chattat varje vecka och lite mer än var tredje har chattat varje dag. Bland 40-talisterna chattar mer än 8 av 10 och hälften gör det varje dag.

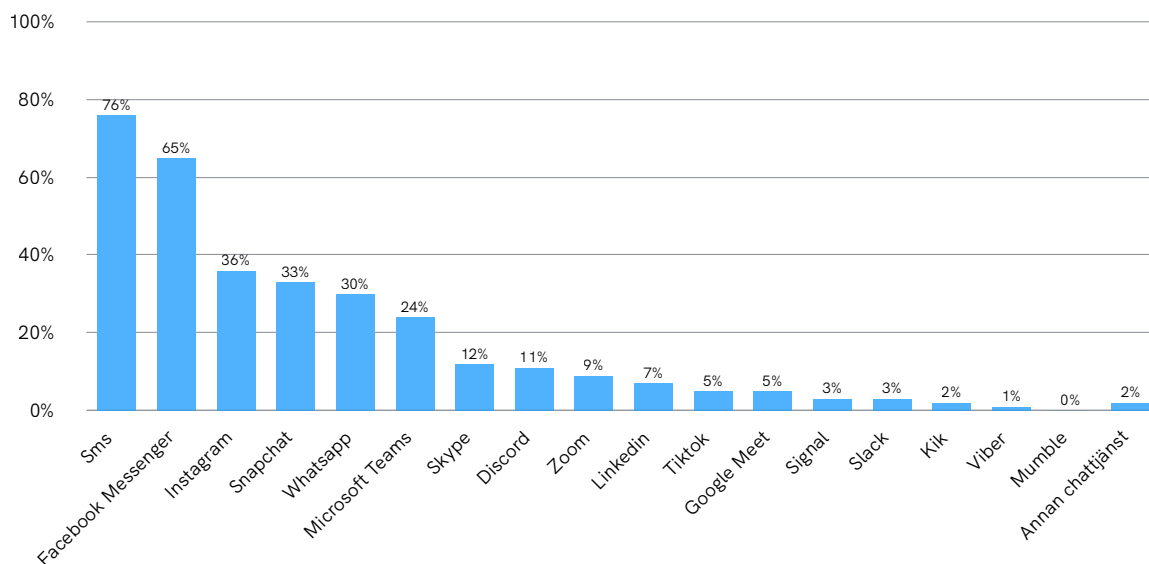
Denna fråga är ny i sin utformning i år och inte jämförbar mot tidigare år. Tidigare år har detta varit en allmän fråga om man har chattat någon gång – utan listade chatttjänster och utan avgränsning till de senaste 12 månaderna som i år.

Vilka tjänster använder vi då för chatt? Det visar nästa *diagram 7.8*.

Sms populäraste tjänsten för chatt

Vilka tjänster har använts för chatt, det vill säga att skicka direktmeddelanden, de senaste 12 månaderna? Det visar det här diagrammet.

Diagram 7.8, Bas: Internetanvändare 12+ år, Vilka tjänster har du chattat på, dvs skicka direktmeddelanden, de senaste 12 månaderna?, År 2021 (Studie 2)

Sms och Facebook Messenger är de två chatttjänster som har använts mest det senaste året. Hela 3 av 4 internetanvändare har sms:at det senaste året, och 2 av 3 har chattat på Facebook Messenger. Tappet ned till tredjeplatsen är stort. Där hittar vi Instagram, som lite mer än var tredje har använt för att chatta under året. Hack i häl på Instagram kommer Snapchat som följs av Whatsapp.

Microsoft Teams har var fjärde använt för att chatta det senaste året och runt var tionde har chattat på Zoom, Skype, och Discord. 7 procent har chattat på LinkedIn och 5 procent på Tiktok och Google Meet. Övriga listade tjänster har endast använts av några få procent under året.

Av de få som har nämnt en annan chatttjänst har en handfull svarat Line, Telegram och Wordfeud som mest.

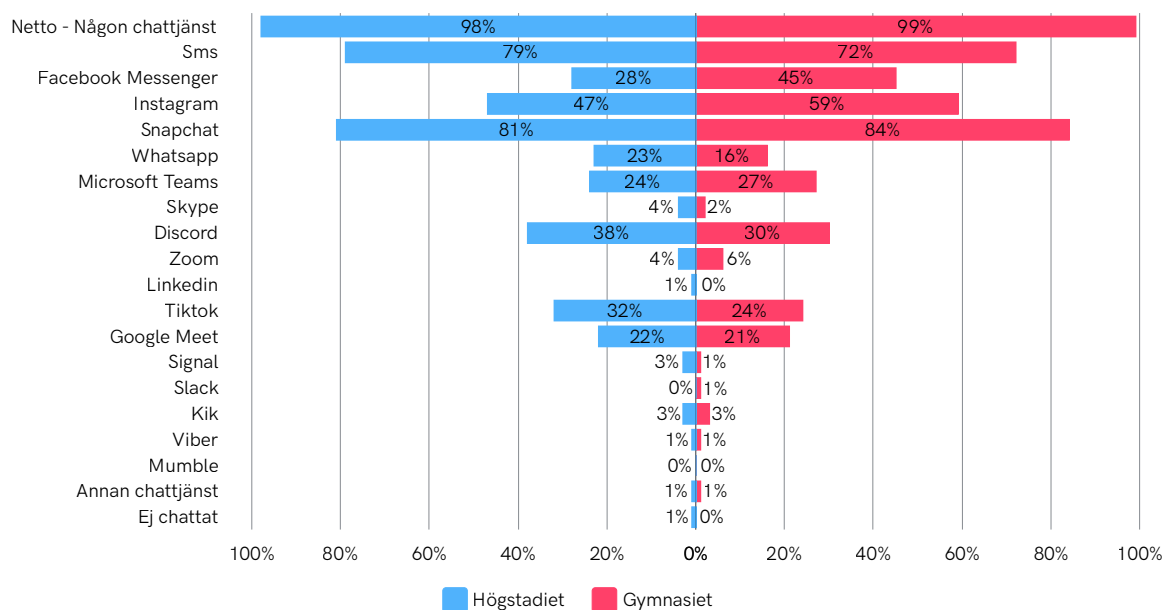
År 2020 ställde vi en motsvarande fråga till målgruppen internetanvändarna 16+ år, dock inte med alla dessa tjänster och inte med tidsavgränsning till de senaste 12 månaderna som i år. Om vi ändå med viss försiktighet jämför den med samma målgrupp internetanvändarna 16+ år i årets mätning, så kan vi se en liten ökning för chattandet på Facebook Messenger och Instagram.

I nästa *diagram 7.9* ska vi ta reda vilka tjänster som högstadie- och gymnasieelever chattar på.

Snapchat används mer än sms för chatt av de på högstadiet och gymnasiet

Det här diagrammet visar vilka tjänster som högstadie- och gymnasieungdomar har chattat på.

Diagram 7.9, Bas: Högstadie- och gymnasielever, Vilka tjänster har du chattat på, dvs skicka direktmeddelanden, de senaste 12 månaderna?, År 2021 (Studie 2)

I princip alla som är på högstadiet och gymnasiet chattar. Den chatttjänst som de använder mest av alla är Snapchat. Mer än 8 av 10 av dem använder Snapchat för chatt, och Snapchat går till och med om sms som den tjänst som används mest av internetanvändarna totalt sett (*diagram 7.8*). Instagram hamnar på tredje plats för chatt, och nära 5 av 10 på högstadiet och 6 av 10 på gymnasiet använder Instagram för att chatta.

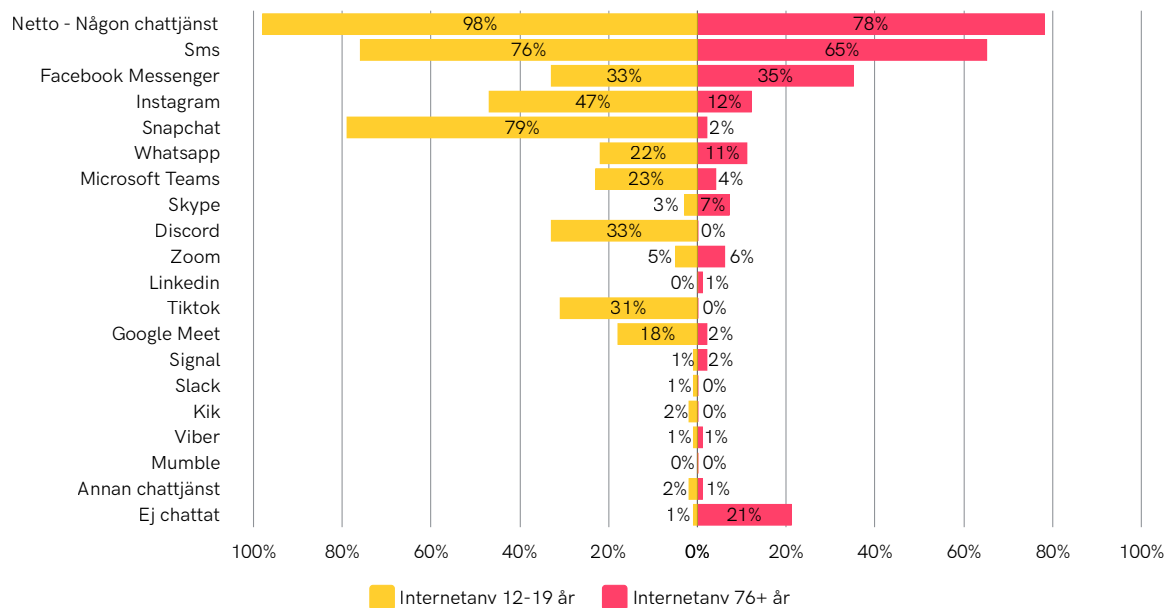
Högstadieeleverna sms:ar något mer ofta än gymnasieeleverna. De har också använt Discord, Tiktok och Whatsapp för chatt mer ofta än gymnasieeleverna det senaste året. Gymnasieeleverna har utöver Instagram även använt Microsoft Teams mer frekvent för chatt än högstadieeleverna.

Nu ska vi i *diagram 7.10* ta reda på vilka chatttjänster de allra äldsta internetanvändarna 76 år eller äldre jämfört med de allra yngsta 12-19 år har använt.

Både de yngsta och de äldsta chattar – men inte alltid på samma tjänster

I det här diagrammet jämför vi vilka chatttjänster de yngsta och de äldsta i vårt samhälle använder. Diagrammet är alltså uppdelat på internetanvändare som är 12-19 år respektive 76+ år.

Diagram 7.10, Bas: Internetanvändare 12+ år, Vilka tjänster har du chattat på, dvs skicka direktmeddelanden, de senaste 12 månaderna?, År 2021 (Studie 2)

I princip alla ungdomar har chattat de senaste 12 månaderna – endast 1 procent uppger att de inte chattar. Bland de allra äldsta internetanvändarna är det avsevärt fler som inte chattar – en femtedel (21%) har svarat att de inte har chattat det senaste året.

Sms är den chatttjänst som majoriteten av de äldsta har använt. De yngsta sms:ar också men ännu fler ungdomar "snappar", det vill säga chattar via Snapchat. Skillnaden är gigantisk mellan de yngsta och de äldsta vad gäller att chatta på Snapchat. Endast två ynka procent av de äldsta har snappat det senaste året jämfört med 8 av 10 (79%) av ungdomarna.

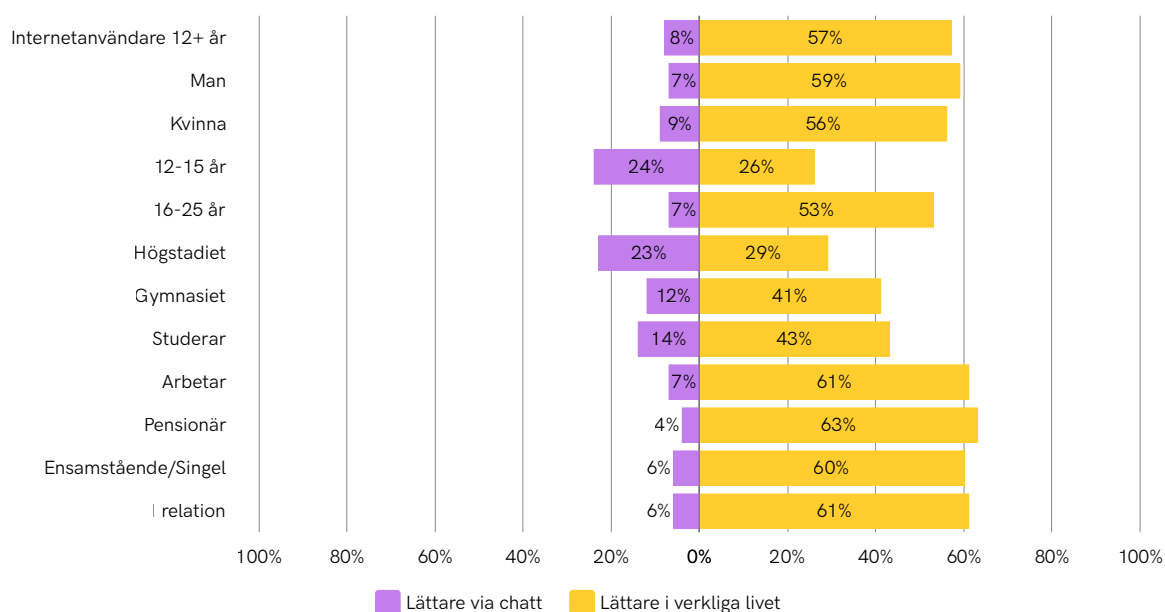
Andra chatttjänster som nästan uteslutande har nyttjats av de unga i jämförelse med de äldsta är Discord, Tiktok och Google Meet. En chatttjänst som istället fler äldre chattar på är Skype. Med en liten marginal är det också fler äldre än yngre som har använt Facebook Messenger och Zoom för chatt det senaste året.

I nästa *diagram 7.11* ska vi ta reda på vad vi tycker är lättast – att chatta med våra vänner eller att prata med dem ansikte mot ansikte.

Att prata med vänner via chatt eller i verkliga livet är lika lätt för 12-15-åringar

Vi har frågat internetanvändarna som är 12 år eller äldre om vad de tycker är lättast - att prata med vänner via chatt eller ansikte mot ansikte i verkliga livet. Resultatet ser vi i detta diagram.

Diagram 7.11, Bas: Internetanvändare 12+ år, Vilket tycker du är lättast - att prata med dina vänner genom att chatta eller att prata ansikte mot ansikte i verkliga livet?, (Lättare i verkliga livet / (Lika lätt eller svårt) / Lättare via chatt), År 2021 (Studie 2)

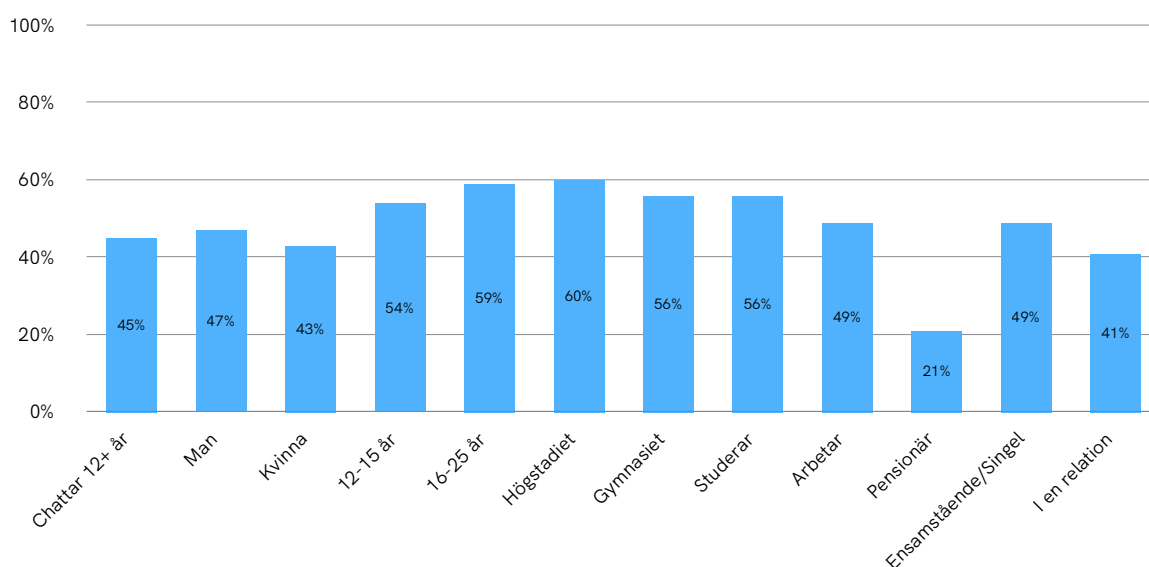
Majoriteten anser att prata med vänner ansikte mot ansikte i verkliga livet är lättare än att chatta med dem. Nästan 6 av 10 anser att prata ansikte mot ansikte är lättare, mot endast 8 procent som anser att chatt är lättare.

Pensionärerna är de som i lägst grad i jämförelsen anser att det är lättare att chatta med sina vänner. Att det är lättare att chatta är det fler bland de yngre som anser. De allra yngsta 12-15 år tycker i princip i lika hög grad att chatt och att prata i verkliga livet är lättast.

Nära hälften av alla som chattar har chattat socialt med människor de aldrig träffat i verkliga livet

Vi har frågat de som chattar om de under det senaste året har chattat socialt, alltså inte med kundtjänst eller motsvarande, med människor som de aldrig har träffat ansikte mot ansikte i verkliga livet. Resultatet ser vi i det här diagrammet.

Diagram 7.12, Bas: Chattar 12+ år, Har du under de senaste 12 månaderna chattat socialt med människor (ej kundtjänst eller motsvarande) som du aldrig har träffat ansikte mot ansikte i verkliga livet? (Ja), År 2021 (Studie 2)

Nära hälften av alla som chattar har chattat socialt med människor de aldrig träffat i verkliga livet de senaste 12 månaderna. Det är betydligt mer vanligt bland de yngre chattarna än de äldre. Bland de chattande pensionärerna har endast var femte chattat socialt med någon de inte känner. Jämfört med pensionärerna har nästan tre gånger fler studerande, uppemot 6 av 10, chattat med okända det senaste året.

Jämför vi män och kvinnor har män i något högre grad än kvinnor chattat socialt med okända. Det är också mer vanligt att singlar chattar socialt med okända än att de som är i en relation gör det.

Kapitel 8: Sociala medier

90-talisterna flitigast på sociala medier

I Sverige är nästan alla internetanvändare också användare av sociala medier, och de tre mest populära är Facebook, Instagram och Youtube. Men även Snapchat och Tiktok är viktiga medier i yngre åldrar.

I det här kapitlet undersöker vi användningen av sociala medier – till exempel Facebook, Instagram, Tiktok och Youtube. Vi jämför också hur användningen skiljer sig mellan generationerna och vilka tjänster som är särskilt populära i vissa åldrar. I det här kapitlet har vi även frågat internetanvändare i åldern 8–11 år. Vi ser bland annat...

- Att 95 procent av internetanvändarna har använt sociala medier det senaste året
- Att personer födda på 90-talet är de som använder sociala medier allra mest
- Att mer än hälften av de som använder Youtube har använt tjänsten för att titta på instruktionsfilmer
- Att Tiktok mest används av personer födda på 00-talet
- Att mer än hälften av alla tjänstemän har använt LinkedIn det senaste året

Diagram kapitel 8

8.1 Översikt social medieanvändning

- 8.1.1 95 procent har använt sociala medier det senaste året
- 8.1.2 90-talisterna använder sociala medier mest av alla
- 8.1.3 Youtube, Facebook och Instagram är de tre sociala medier som använts mest det senaste året
- 8.1.4 Fler 8-11-åringar använder sociala medier än de internetanvändare som är 76 år eller äldre
- 8.1.5 Tiktok används mest av de som går på högstadiet
- 8.1.6 90-talister har använt Facebook och Instagram mest av alla under året
- 8.1.7 Män dominerar på Twitch, Reddit och Twitter och kvinnor på Pinterest och Familjeliv
- 8.1.8 Var fjärde av de äldsta behöver hjälp med att registrera ett konto på sociala medier

8.2 Youtube

- 8.2.1 8 av 10 har använt Youtube det senaste året
- 8.2.2 Youtube används flitigt för både nytta och nöje

8.2.3 De yngsta använder Youtube främst för nöje och de äldsta främst för musik

8.2.4 Dubbelt så många män som kvinnor tittar på nyheter på Youtube

8.3 Facebook

8.3 7 av 10 har använt Facebook det senaste året

8.4 Instagram

8.4.1 Nära 2 av 3 har använt Instagram det senaste året

8.4.2 2 av 10 som är på Instagram tittar på IGTV

8.4.3 4 av 10 pensionärer på nätet har använt Instagram det senaste året

8.5 Snapchat

8.5 Nästan 4 av 10 har använt Snapchat det senaste året

8.6 Tiktok

8.6.1 2 av 10 har använt Tiktok det senaste året

8.6.2 4 av 10 tiktokanvändare har postat en egen video det senaste året

8.7 Twitch

8.7 1 av 10 har använt Twitch det senaste året

8.8 Twitter

8.8 2 av 10 har använt Twitter det senaste året

8.9 Pinterest

8.9 Drygt 2 av 10 har använt Pinterest det senaste året

8.10 Reddit

8.10 Var sjunde har använt Reddit det senaste året

8.11 Flashback och Familjeliv

8.11 Flashback har haft fyra gånger fler besökare än Familjeliv det senaste året

8.12 Clubhouse och Houseparty

8.12 2 procent har använt Clubhouse och Houseparty det senaste året

8.13 LinkedIn

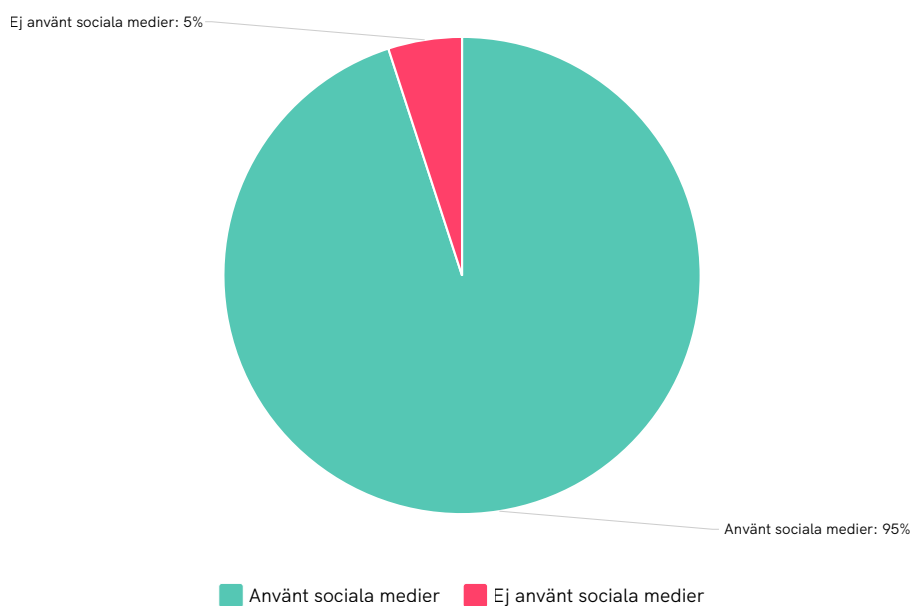
8.13 Nära 4 av 10 av de som arbetar har använt LinkedIn det senaste året

Översikt social medieanvändning

95 procent har använt sociala medier det senaste året

Hur många har använt sociala medier de senaste 12 månaderna? Det visar det här diagrammet.

Diagram 8.1.1, Bas: Internetanvändare 8+ år, Andel som har använt sociala nätverksplatser/sociala medier de senaste 12 månaderna (Nettoträkning av vilka sociala medier man har använt), År 2021 (Studie 2)

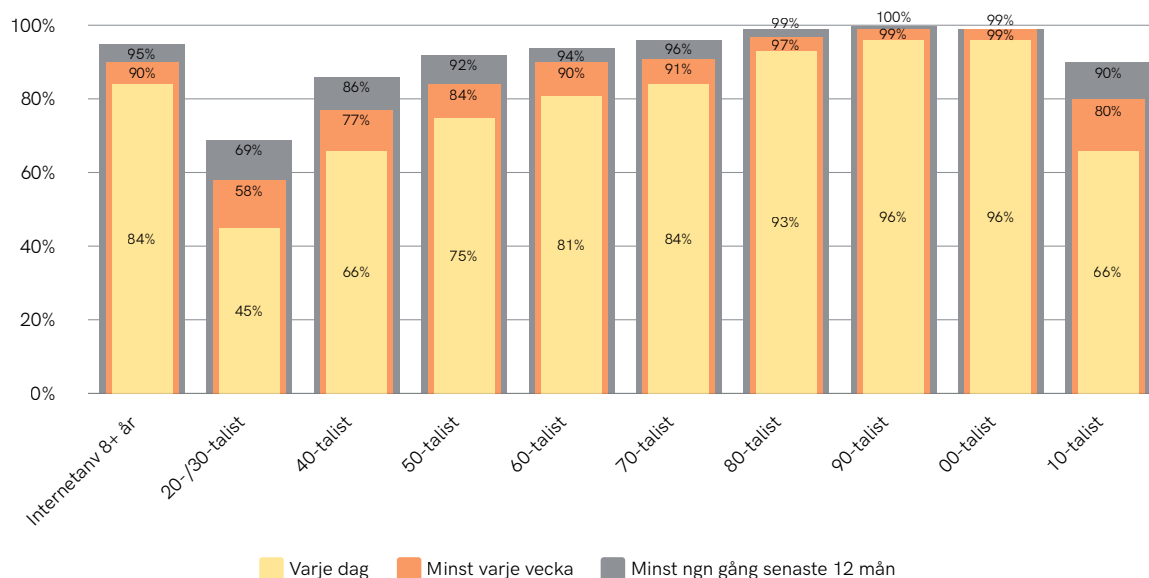
95 procent av alla internetanvändare 8 år eller äldre använder sociala medier. Ändrar vi målgruppen till internetanvändare 12+ år eller 16+ år så förblir andelen som använder sociala medier 95 procent. Ser vi till hela befolkningen som är 16 år eller äldre, och alltså inkluderar de som inte är internetanvändare, ligger andelen som använder sociala medier på 89 procent.

Denna fråga är ny i sin utformning i år och därför inte jämförbar mot tidigare år. Tidigare år har detta varit en allmän fråga om man har använt sociala medier någon gång - utan listade tjänster och utan avgränsning till de senaste 12 månaderna som i år. Mer om ändrad frågeställning finns att läsa om i *Om Svenskarna och internet - Metodbeskrivning*.

90-talisterna använder sociala medier mest av alla

Hur använder olika generationer sociala medier? Det visar det här diagrammet.

Diagram 8.1.2 Bas: Internetanvändare 8+ år, Andel som har använt sociala nätverksplatser/sociala medier de senaste 12 månaderna, År 2021 (Studie 2)

90-talisterna ligger i topp i användandet av sociala medier. En hårsman efter ligger 00-talisterna. Närapå alla internetanvändare födda på 50-talet eller senare har varit på sociala medier de senaste 12 månaderna – och nästan alla 80-, 90- och 00-talister har varit där dagligen.

9 av 10 av 10-talisterna har varit på sociala medier minst någon gång de senaste 12 månaderna men deras veckovisa och dagliga användning är lägre. Det beror sannolikt på att i dessa unga åldrar har föräldrarna inflytande och regler kring detta. (Mer om det i *kapitel 13 Föräldrar och barn på nätet.*)

Det är de äldre generationerna som använder sociala medier i lägre utsträckning än andra. 7 av 10 av de internetanvändande 1920- och 30-talisterna har använt sociala medier det senaste året.

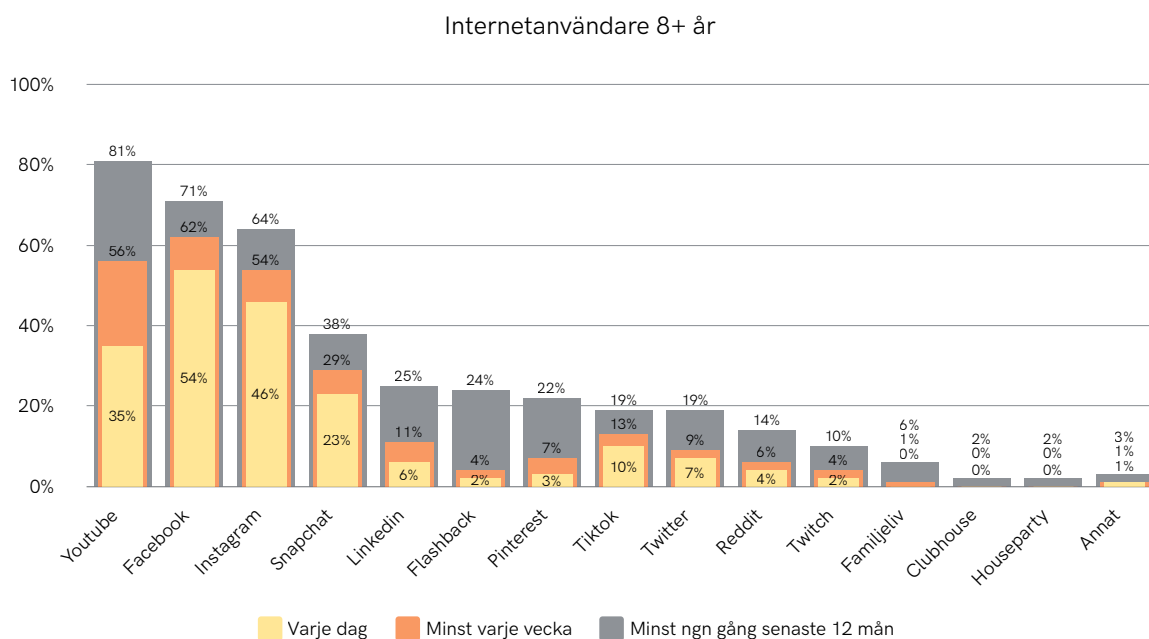
Tittar vi på befolkningsnivå, och alltså inkluderar de som inte är internetanvändare, förändras andelen som är på sociala medier i huvudsak just i de äldsta åldersgrupperna; 40 procent av 20- och 30-talisterna, 71 procent av 40-talisterna och 87 procent av 50-talisterna har varit på sociala medier det senaste året.

Vilka sociala medier är det då som vi har använt det senaste året? Det tar vi reda på i nästa *diagram 8.1.3.*

Youtube, Facebook och Instagram är de tre sociala medier som använts mest det senaste året

Vi har tagit reda på vilka sociala medier internetanvändarna 8 år eller äldre har använt de senaste 12 månaderna. I detta diagram visar vi samtliga sociala medier som vi har frågat om i år. Vi kommer även att redovisa användandet av varje tjänst för sig i kommande avsnitt.

Diagram 8.1.3, Bas: Internetanvändare 8+ år, Vilka sociala nätverksplatser/sociala medier har du använt de senaste 12 månaderna?, År 2021 (Studie 2)

De tre sociala medier som använts mer än alla andra är Youtube, Facebook och Instagram. Youtube är den tjänst som har använts mest någon gång de senaste 12 månaderna med 8 av 10 användare. På daglig nivå hamnar Youtube som använts av lite drygt var tredje först på tredje plats, efter Facebook som mer än hälften använder dagligen och Instagram som nära hälften är på varje dag.

Snapchat intar sedan en ohotad fjärdeplats med 4 av 10 användare de senaste 12 månaderna. Sedan kommer LinkedIn som var fjärde använt under året. För daglig användning har dock både Tiktok och Twitter högre användning än LinkedIn.

Topp fem i det totala användandet, det vill säga minst någon gång de senaste 12 månaderna, skiljer sig alltså åt mot topp fem i det dagliga användandet. Vi har listat dem nedan.

Topp 5

Använt minst någon gång
de senaste 12 månaderna:

1. Youtube	81%
2. Facebook	71%
3. Instagram	64%
4. Snapchat	38%
5. LinkedIn	25%

Använt varje dag:

1. Facebook	54%
2. Instagram	46%
3. Youtube	35%
4. Snapchat	23%
5. Tiktok	10%

Tiktok, som alltså hamnar på femte plats på daglig användning, kommer först på åttonde plats på total användning det senaste året – efter både Flashback och Pinterest. Tiktok och Twitter används av lika många – var femte – totalt sett, men färre använder Twitter dagligdags. De följs av Reddit som använts av var sjunde och därefter Twitch som var tionde använt under året.

Sist men inte minst har vi i år tre tjänster vi inte har frågat om tidigare – Familjeliv, Clubhouse och Houseparty som endast några få procent har använt de senaste 12 månaderna. Mer om dessa och de andra sociala medierna finns att ta del av under deras respektive avsnitt.

De andra sociala medier som nämns under det öppna svarsalternativet är främst Discord och Roblox som används för nöjesspel online. En mindre andel svarar även bloggplattformen Tumblr. Det är i synnerhet de yngre som angivit dessa svar. Några personer svarar också Netflix vilket vittnar om att definitionen av sociala medier är tolkningsbar.

Är man intresserad av att veta mer om Roblox kan vi tipsa om avsnittet *Vad är Roblox och är det farligt?*¹ av Internetstiftelsens podd Dumma frågor om internet.

Är Youtube ett socialt medium? På *Wikipedia*² beskrivs Youtube som "en videogemenskap, det vill säga en webbplats med videoklipp som laddas upp av dess användare, med tillhörande diskussioner och sociala medier-funktioner". Att Youtube alltmer börjat räknas som ett socialt medium snarare än en ren videotjänst har även flera av våra läsare av rapporten gjort oss uppmärksamma på. Därför har vi i år valt att lägga in Youtube här för att underlätta jämförelse med andra sociala medier. Tidigare år har Youtube legat under "tittande" i digitala medier. Vill du läsa mer om Youtube som ett socialt medium kan vi tipsa om artikeln *Is Youtube Considered a Social Media Platform?*³ på teknikwebbplatsen MUO.

Nytt för i år är också att vi för första gången har frågat till 8-11-åringar om deras användning av sociala medier. Vi kommer att titta närmare på deras användning av sociala medier i nästa *diagram 8.1.4*. Det som också är nytt i år är att vi avgränsat

1 <https://internetstiftelsen.se/podd/dumma-fragor-om-internet/vad-ar-roblox-och-ar-det-farligt/>
 2 <https://sv.wikipedia.org/wiki/Youtube>
 3 <https://www.makeuseof.com/is-youtube-social-media/>

frågan till att avse användning av sociala medier de senaste 12 månaderna. Tidigare år har frågan varit ställd om man någon gång någonsin varit användare. Detta gör att årets fråga inte är fullt jämförbar bakåt i tiden. Mer om ändrade frågeställningar i *Om Svenskarna och internet - Metodbeskrivning*.

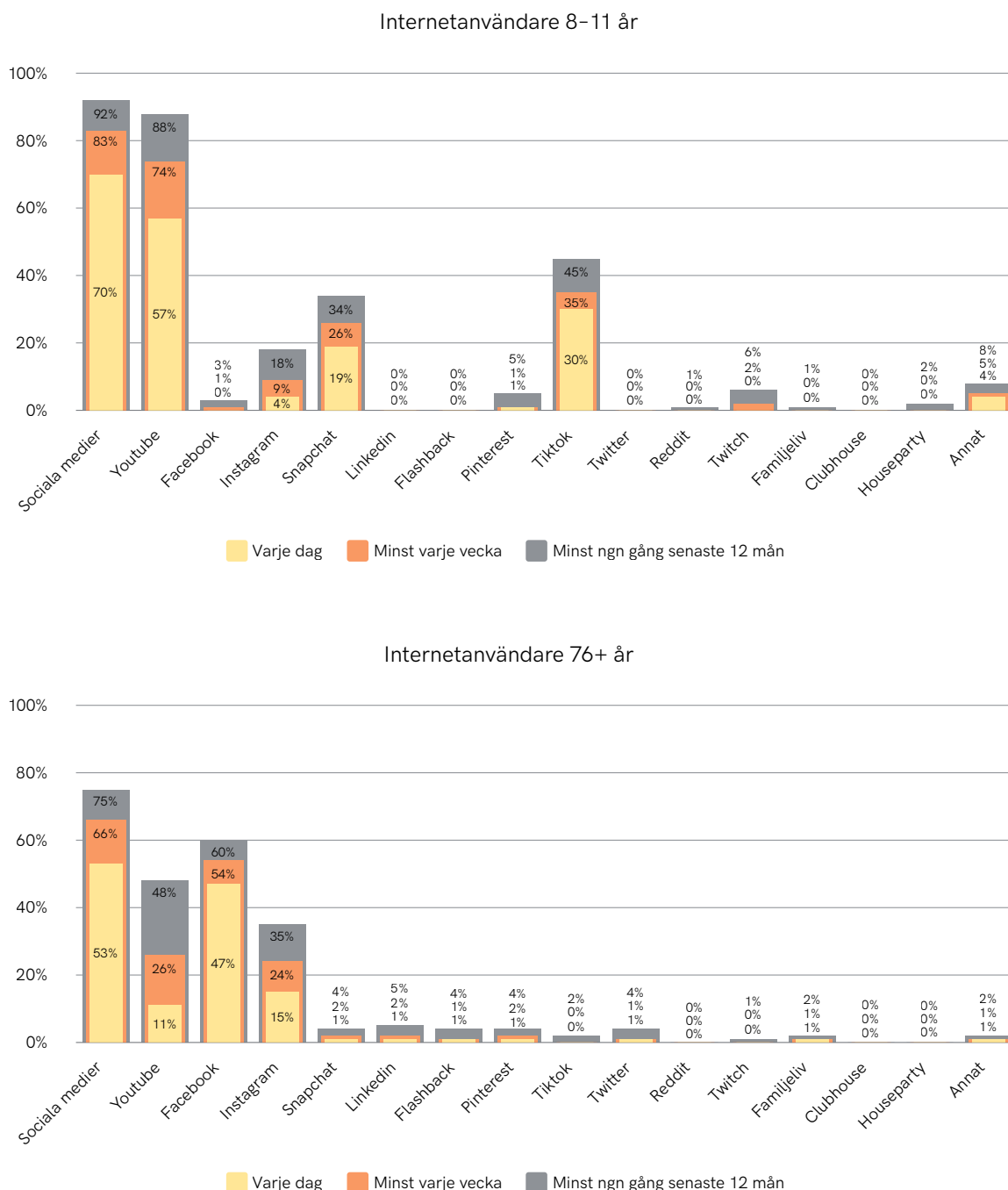
Förändringen i den dagliga användningen kan vi med viss försiktighet uttala oss om och om vi jämför målgruppen 16+ år mellan 2020 och 2021 är det endast en av tjänsterna som fanns med i år 2020s mätning som har haft en ökning i det dagliga användandet och det är Facebook.

I nästa *diagram 8.1.4* ska vi jämföra de yngsta och de äldstas användning av sociala medier.

Fler 8-11-åringar använder sociala medier än de internetanvändare som är 76 år eller äldre

I de här två diagrammen ska vi jämföra användning av sociala medier mellan de yngsta 8-11 år och de äldsta 76 år eller äldre.

Diagram 8.1.4, Bas: Internetanvändare 8-11 år respektive 76+ år, Vilka sociala nätverksplatser/ sociala medier har du använt de senaste 12 månaderna?, År 2021 (Studie 2)

För första gången har vi intervjuat 8-11-åringar om vilka sociala medier de har använt det senaste året. De yngsta är flitiga användare av sociala medier totalt sett – hela 92 procent har använt sociala medier de senaste 12 månaderna. 7 av 10 av 8-11-åringarna använder också sociala medier dagligen.

Den tjänst som flest 8-11-åringar använder är Youtube vilken nära 9 av 10 har använt senaste året och nära 6 av 10 har använt dagligen. På andra plats kommer Tiktok – uppemot hälften av 8-11-åringarna har använt Tiktok det senaste året och 3 av 10 dagligdags. På plats tre finner vi Snapchat som en tredjedel av 8-11-åringarna har använt de senaste 12 månaderna, och var femte dagligen.

Övriga sociala medier används knappt av 8-11-åringarna. 6 procent har använt Twitch, 5 procent Pinterest och 3 procent Facebook det senaste året. 8-11-åringarna nämner i högre grad än genomsnittet andra sociala medier och det är i synnerhet Roblox och Discord som båda används för nöjesspel online.

Jämför vi de yngsta med de äldsta som är 76 år eller äldre ser användningen av sociala medier annorlunda ut. 3 av 4 av de äldsta internetanvändarna har använt sociala medier under det senaste året och lite mer än hälften använder dem dagligen. De äldsta använder Facebook allra mest, vilket 6 av 10 har använt senaste året och närapå hälften dagligen. På andra plats hamnar Youtube som nära hälften har använt under året och var tionde dagligdags. På tredje plats hittar vi Instagram som var tredje har använt de senaste 12 månaderna och var sjunde använder dagligen. Övriga sociala medier används endast av några få procent av de som är 76 år eller äldre.

Kontrasten mellan de äldsta och de yngsta är stor. Betydligt fler 8-11-åringar använder sociala medier än de internetanvändare som är 76 år eller äldre. Både de yngsta och äldsta använder Youtube men de yngre är betydligt flitigare användare. Tiktok och Snapchat, som de yngsta i huvudsak vistas på, är nästan ingen av de äldsta på. När det gäller de yngstas användning kan det vara värt att påpeka att många sociala medier har en 13-årsgräns för att få skapa ett konto

Listan nedan visar dels hur de yngsta och de äldsta särskiljer sig mot samtliga internetanvändare och dels mot varandra i användandet av sociala medier de senaste 12 månaderna.

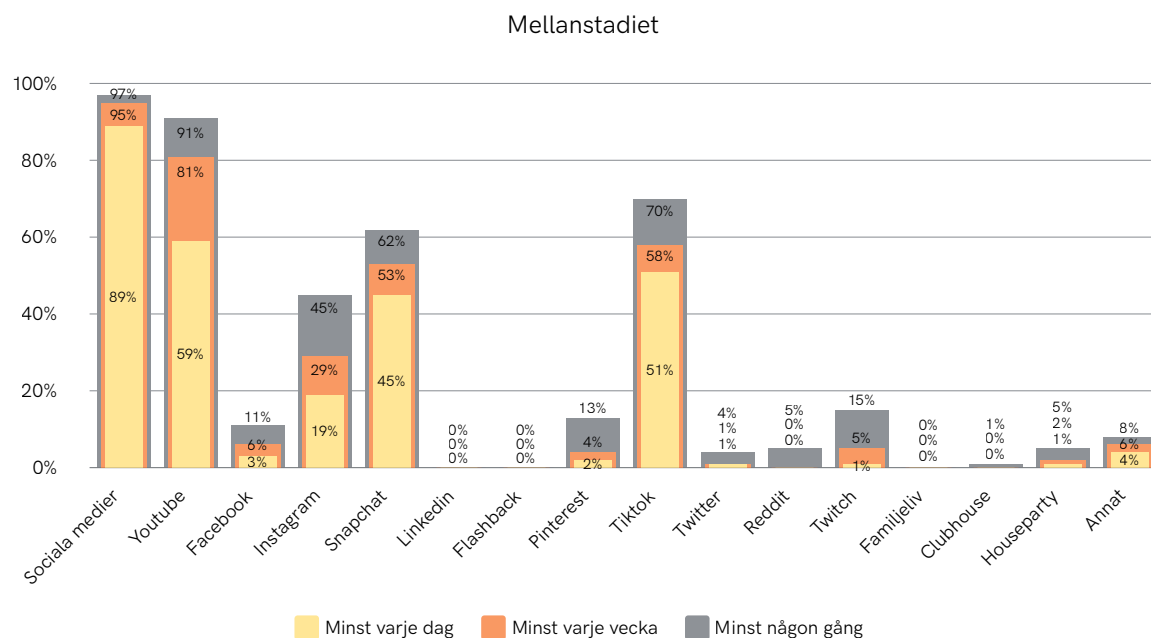
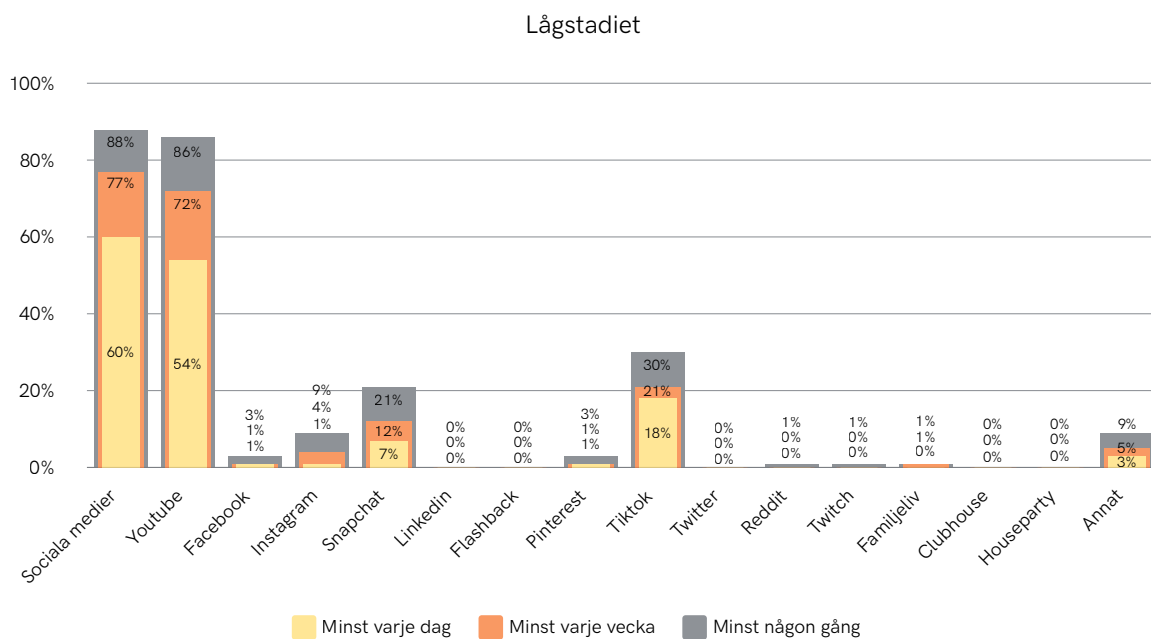
Anv. minst ngn gång sen. 12 mån	Internet- användarna 8+ år	Yngsta 8-11 år	Äldsta 76+ år
Youtube	81%	88%	48%
Facebook	71%	3%	60%
Instagram	64%	18%	35%
Snapchat	38%	34%	4%
Tiktok	19%	45%	2%

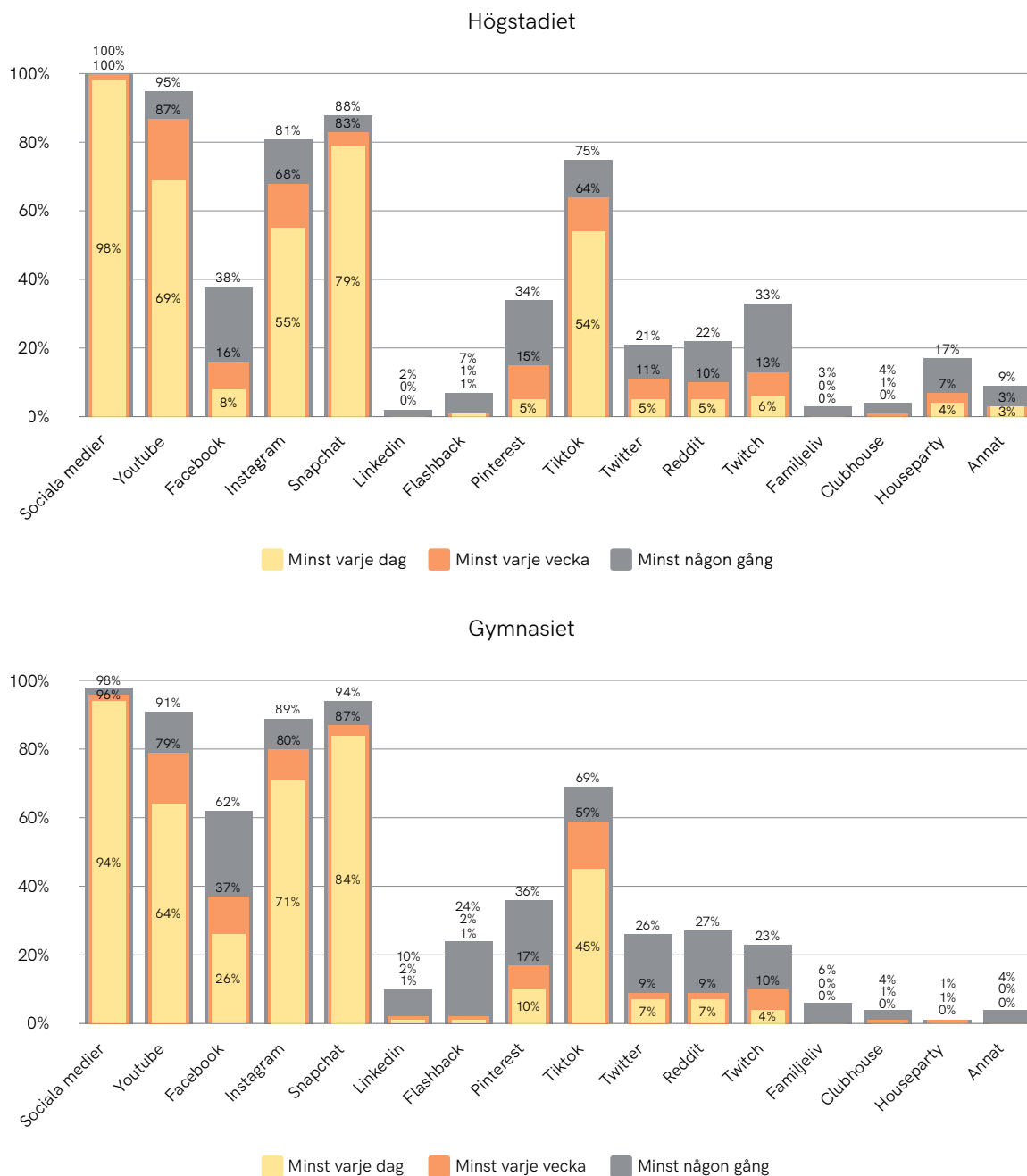
Nu ska vi jämföra hur barn och ungdomar i olika skolstadier använder sociala medier i *diagram 8.1.5*.

Tiktok används mest av de som går på högstadiet

Med dessa fyra diagram ska vi jämföra användandet av olika sociala medier mellan barn i de olika skolstadierna.

Diagram 8.1.5, Bas: Internetanvändare 8-19 år, Vilka sociala nätverksplatser/sociala medier har du använt de senaste 12 månaderna?, År 2021 (Studie 2)

Användningen av sociala medier är hög i samtliga skolåldrar. Närmare 9 av 10 lågstadie barn har använt sociala medier de senaste 12 månaderna, och från mellanstadiet och uppåt har mer eller mindre samtliga varit användare. Högstadieeleverna är de som använder sociala medier mest. Alla högstadieelever - 100 procent - har använt sociala medier minst någon gång det senaste året och i princip alla (98%) har även varit där dagligen. Nästan lika många på gymnasiet (94%) använder sociala medier dagligen. På mellanstadiet är 9 av 10 på sociala medier dagligdags och på lågstadiet 6 av 10.

Youtube används av runt 9 av 10 skolbarn och är den tjänst som på lågstadiet och mellanstadiet används mest både totalt sett och dagligen. På högstadiet ligger Youtube i topp totalt sett men den dagliga konsumtionen vinner Snapchat. På gymnasiet används Snapchat mesta av alla tjänster både totalt sett och dagligdags. Hela 94 procent av gymnasieeleverna har "snappat" på Snapchat och likaså 88 procent av högstadieeleverna under året.

Bland mellanstadie- och lågstadiebarnen hamnar Tiktok på andra plats före Snapchat. Tiktok har använts av 7 av 10 på mellanstadiet och 3 av 10 på lågstadiet under året. Snapchat har i sin tur använts av 6 av 10 på mellanstadiet och 2 av 10 på lågstadiet. Tiktok har sin topp på högstadiet där 3 av 4 (75%) har nyttjat tjänsten under året och över hälften är där dagligen. På gymnasiet backar alltså Tiktok något till ungefär samma nivå som mellanstadiet.

Utöver Youtube, Tiktok och Snapchat används andra sociala medier på lågstadiet i mycket låg utsträckning eller inte alls. Knappt 1 av 10 lågstadiebarn använder Instagram och endast 3 procent är på Facebook. På mellanstadiet är Instagram populärt, och närapå hälften där har använt Instagram det senaste året och 1 av 10 har använt Facebook. På högstadiet har användningen av Instagram närapå dubblats till 8 av 10 och användningen av Facebook fyrdubblats till 4 av 10. Gymnasieungdomarna är de som konsumerar dessa två tjänster mest - 9 av 10 använder Instagram och drygt 6 av 10 Facebook.

På mellanstadiet börjar Pinterest (13%) och Twitch (15%) att användas allt mer. På högstadiet har konsumtionen av dessa två mer än dubblats och var tredje använder dessa tjänster. På gymnasiet backar Twitch något medan ännu något fler använder Pinterest.

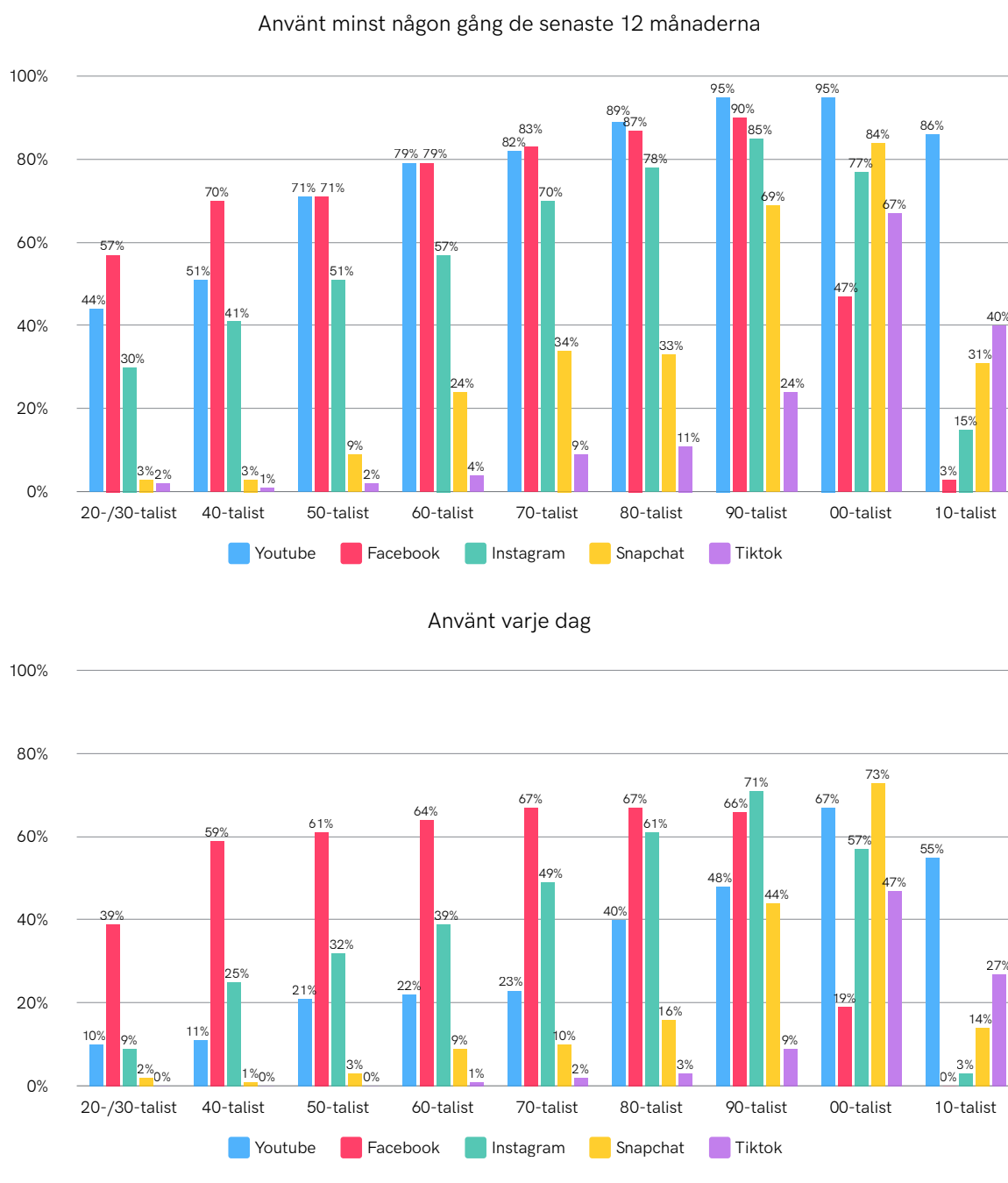
På högstadiet har 2 av 10 börjat använda Twitter och Reddit. Dessa växer till sig några procent till gymnasiet och då börjar även Flashback användas av cirka var fjärde gymnasielev. På gymnasiet har även 6 procent använt tjänsten Familjeliv det senaste 12 månaderna.

Houseparty är en tjänst som används mer av högstadieungdomar (17%). På mellanstadiet används Houseparty endast av 5 procent och på gymnasiet är den nere på en ynka procent. Clubhouse har främst använts av högstadie- och gymnasieungdomar under det senaste året, men inte i någon högre utsträckning, utan endast av 4 procent av båda dessa åldersgrupper.

90-talister har använt Facebook och Instagram mest av alla under året

I de här två diagrammen jämför vi hur olika generationer har använt Youtube, Facebook, Instagram, Snapchat och Tiktok det senaste året respektive dagligen. Under avsnittet för respektive tjänst kommer dessa och andra tjänster redovisas separat med jämförelse på generation.

Diagram 8.1.6, Bas: Internetanvändare 8+ år, Vilka sociala nätverksplatser/sociala medier har du använt de senaste 12 månaderna respektive varje dag?, År 2021 (Studie 2)

Internetanvändarna födda på 20-, 30- och 40-talet har använt Facebook mer än alla andra sociala medier under året och bland 50-, 60- och 70-talister delar Facebook förstaplatsen med Youtube. För den dagliga användningen är Facebook med stor marginal överlägsen de andra sociala medierna i samtliga äldre generationer upp till och med 80-talisterna.

Det är emellertid inte någon av de äldre generationerna som har använt Facebook mest av alla det senaste året – utan det är 90-talisterna. Faktum är att 90-talisterna är de som har använt både Facebook och Instagram mest av alla de senaste 12 månaderna. På daglig nivå använder 90-talisterna Instagram betydligt mer än alla andra och Facebook på ungefär samma höga nivå som 70- och 80-talisterna.

Facebook och Instagram är dock inte den tjänst som de storkonsumerande 90-talisterna har sin högsta konsumtion av – utan det är Youtube. Tillsammans med 00-talisterna har 90-talisterna också använt Youtube mest av alla under året. I den dagliga användningen av Youtube är 00-talisterna överlägsna övriga generationer.

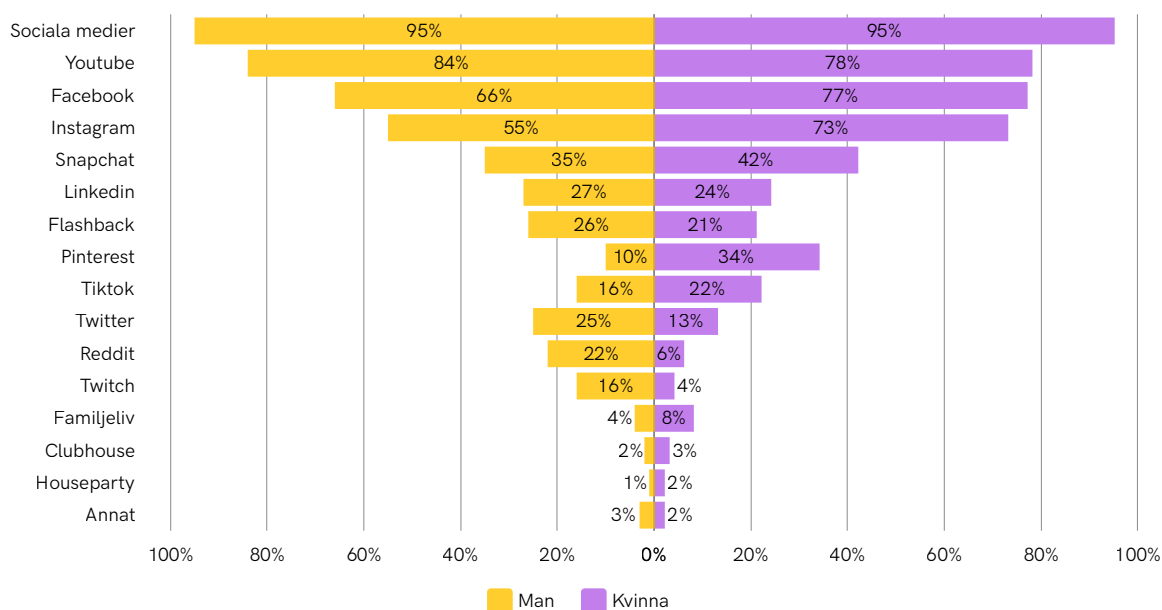
Det finns emellertid en annan tjänst som 00-talisterna använder dagligen mer än Youtube och alla andra – och det är Snapchat. Både Snapchat och Tiktok har använts mest av alla tjänster i undersökningen av 00-talisterna såväl någon gång det senaste året som dagligen.

Vi kommer att återkomma till generationernas användande under respektive tjänsts avsnitt men nu ska vi i nästa *diagram 8.1.7* jämföra män och kvinnors användande av sociala medier under året.

Män dominerar på Twitch, Reddit och Twitter och kvinnor på Pinterest och Familjeliv

I det här diagrammet jämför vi hur män och kvinnor har använt olika sociala medier under de senaste 12 månaderna.

Diagram 8.1.7, Bas: Internetanvändare 8+ år, Vilka sociala nätverksplatser/sociala medier har du använt de senaste 12 månaderna?, År 2021 (Studie 2)

Män och kvinnor har använt sociala medier lika mycket det senaste året. De har dock inte använt de olika tjänsterna i lika stor utsträckning.

Fler män har använt Youtube, Twitter, Reddit, Twitch, LinkedIn och Flashback. Kvinnor har i sin tur använt Facebook, Instagram, Pinterest, Snapchat, Tiktok och Familjeliv mer än män har gjort det senaste året.

För vissa tjänster är skillnaden mellan män och kvinnor större. Männen dominerar på Twitch, Reddit och Twitter. På Twitch är det fyra gånger fler män än kvinnor, på Reddit nästan fyra gånger fler män och på Twitter dubbelt så många män.

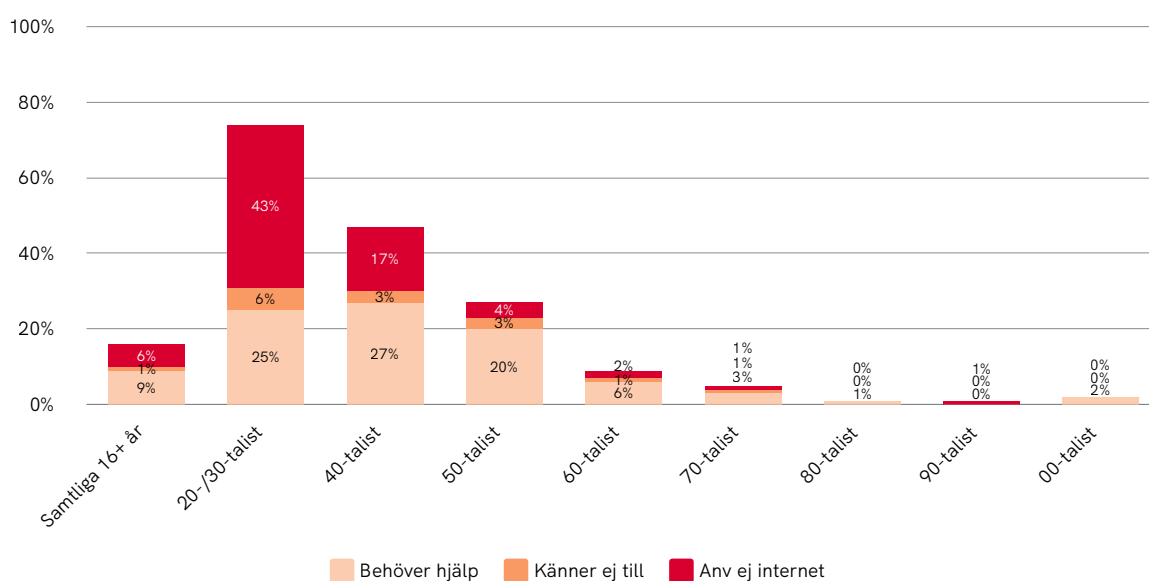
Kvinnor dominerar i sin tur på Pinterest och Familjeliv. Pinterest används av mer än tre gånger så många kvinnor som män och Familjeliv av dubbelt så många kvinnor. Även Instagram har under de senaste 12 månaderna haft en större andel kvinnliga användare än manliga.

Vilka är det som behöver hjälp med att registrera ett konto på sociala medier? Det visar nästa *diagram 8.1.8*.

Var fjärde av de äldsta behöver hjälp med att registrera ett konto på sociala medier

Det här diagrammet visar vilka i befolkningen som behöver hjälp med att registrera ett konto på sociala medier. Utöver de som behöver hjälp visar diagrammet även andelen som inte har hört talas om tjänsten och den andel som inte använder internet. Tillsammans utgör de en grupp som idag inte kan registrera ett konto på egen hand och därmed riskerar att få begränsad tillgång till det sociala medielandskapet.

Diagram 8.1.8, Bas: Samtliga 16+ år, Vad av följande har du gjort eller skulle du kunna göra på egen hand eller med hjälp av någon annan? Registrera ett eget konto på sociala medier, År 2021 (Studie 1)

1 av 10 i befolkningen som är 16 år eller äldre behöver hjälp med att registrera ett konto på sociala medier. Lägger vi samman de hjälpbehövande med den andel som inte använder internet eller inte har hört talas om tjänsten kan var sjätte inte på egen hand registrera ett socialt mediekonto.

Ålder är den faktor som har störst påverkan på hjälpbehovet. Bland de som är födda på 1920-, 30- och 40-talet behöver var fjärde hjälp med att skapa ett eget konto på sociala medier, och bland 50-talisterna var femte. Adderar vi även den andel som inte använder internet och de som inte har hört talas om tjänsten så ökar andelen avsevärt – mer än 3 av 4 av 20- och 30-talisterna, nära hälften av 40-talisterna och uppemot 3 av 10 av 50-talisterna kan inte på egen hand registrera ett konto på sociala medier.

Vill du läsa mer om hjälpbehov kring olika digitala tjänster så rekommenderar vi *kapitel 14*.

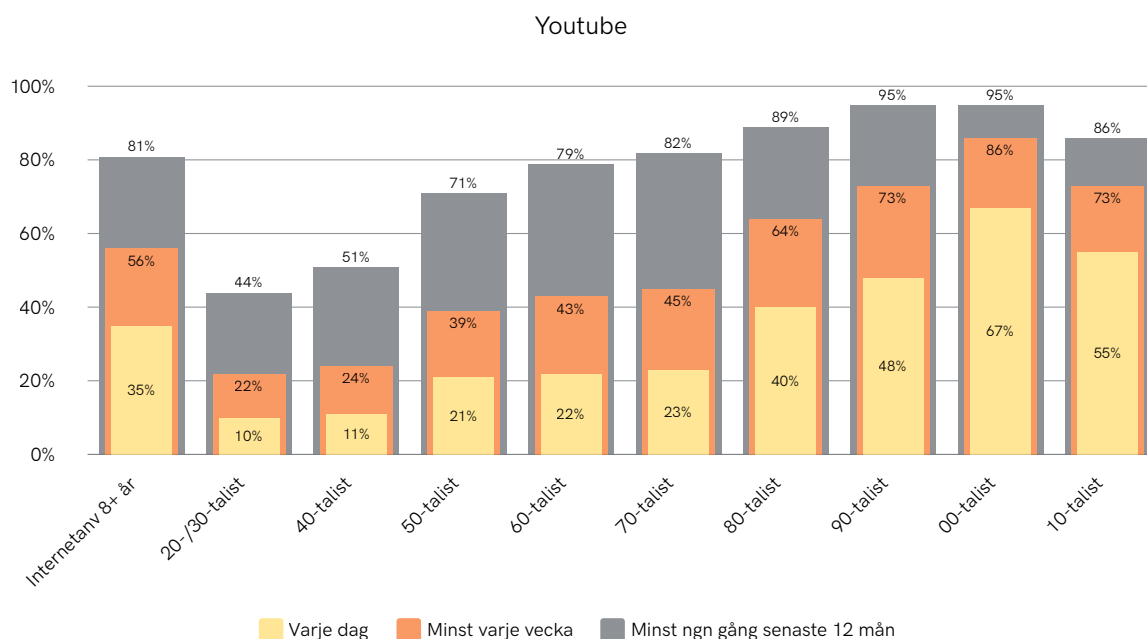
Härnäst i *diagram 8.2.1* ska vi titta närmare på Youtube.

Youtube

8 av 10 har använt Youtube det senaste året

I vilka åldrar har Youtube använts mest såväl totalt sett som dagligen de senaste 12 månaderna? Det ska vi ta reda på med hjälp av det här diagrammet som visar hur varje generation har använt Youtube under året.

Diagram 8.2.1, Bas: Internetanvändare 8+ år, Vilka sociala nätverksplatser/sociala medier har du använt de senaste 12 månaderna? Youtube, År 2021 (Studie 2)

8 av 10 av internetanvändarna 8 år eller äldre har använt Youtube under de senaste 12 månaderna och en dryg tredjedel har varit där dagligen. Tittar vi på målgruppen 16 år eller äldre är det fortfarande 8 av 10 som har använt Youtube under året medan det dagliga användandet är marginellt mindre (32%).

Youtube har totalt sett använts mest av 00-talister och 90-talister vilka båda når upp till 95 procent användare under året. På tredje plats hamnar 80-talisterna varav 9 av 10 har varit på Youtube det senaste året.

Den dagliga användningen toppas av 00-talisterna där 2 av 3 (67%) är där dagligen. På andra plats hamnar 10-talisterna med drygt hälften (55%) dagliga användare och på tredje plats kommer 90-talisterna med nära hälften (48%) användare varje dag det senaste året.

Som vi skrev ovan i *diagram 8.1.3* kan man diskutera om Youtube ska räknas som ett socialt medium eller en videotjänst. Skillnaderna är inte alltid helt tydliga,

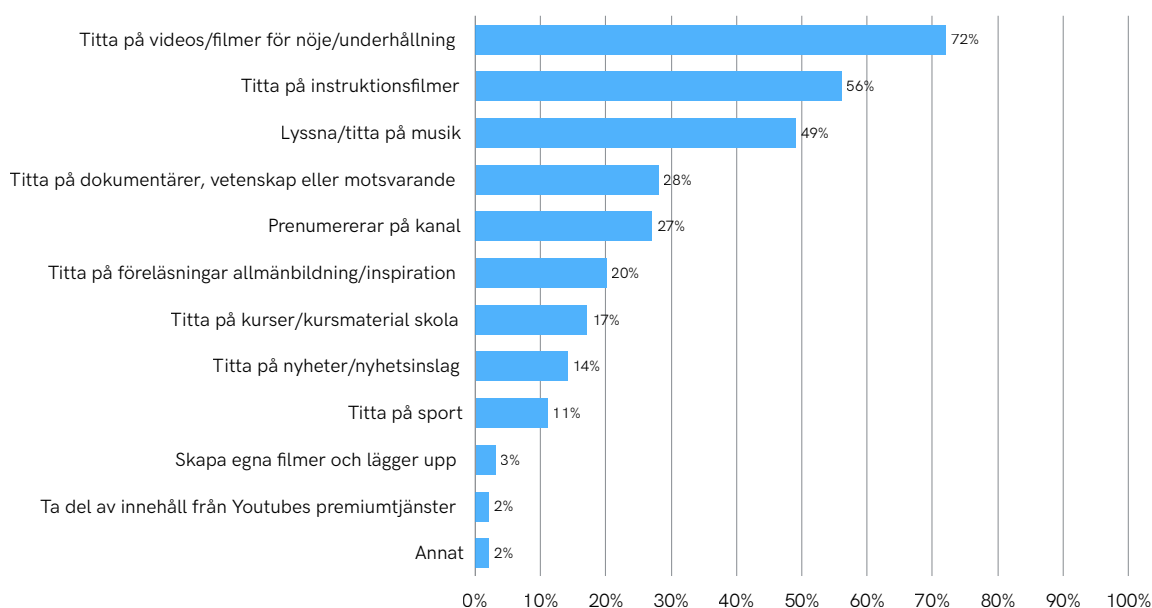
men Youtube har flera sociala medie-funktioner så som chatt och har alltmer börjat räknas som ett socialt medium, varför vi valt att lägga Youtube i detta kapitel i år.

Frågeställningen och målgruppen är delvis ny i år. För mer information om det och jämförelser mellan olika sociala medier, se *avsnitt 8.1 Översikt social medieanvändning*.

Youtube används flitigt för både nytta och nöje

Vad har de som varit på Youtube de senaste 12 månaderna ägnat sig åt där? Det visar det här diagrammet.

Diagram 8.2.2, Bas: Använt Youtube de senaste 12 månaderna 8+ år, Vad av följande brukar du göra på Youtube?, (Titta på olika typer av videos/filmer för nöje/underhållning / Titta på instruktionsfilmer i syfte att lära dig saker om sånt som intresserar dig / Lyssna/titta på musik / Titta på dokumentärer, vetenskap eller motsvarande / Prenumererar på kanal / Titta på seminarier/föreläsningar för allmänbildning/allmän inspiration / Titta på kurser/kursmaterial för skola/studier/e-learning / Titta på nyheter/nyhetsinslag / Titta på sport / Skapa egna filmer och lägger upp / Ta del av innehåll från någon av Youtubes premiumtjänster), År 2021 (Studie 2)

Innehållet på Youtube är förenat med både nytta och nöje. Nöjet är först och främst nöjesklipp och musik medan nyttan framför allt är instruktionsfilmer. De allra flesta youtubeanvändare som är 8 år eller äldre tittar nämligen på videoklipp för underhållning och nöje, vilket drygt 7 av 10 har ägnat sig åt på Youtube det senaste året. Det näst vanligaste har varit att titta på instruktionsfilmer i syfte att lära sig saker i linje med sina intressen, vilket uppemot 6 av 10 har gjort. På tredje plats hamnar att titta och lyssna på musik vilket 5 av 10 av youtubeanvändarna har ägnat sig åt under året.

Mer innehåll av nyttokaraktär är såväl dokumentärer, inspirationsföreläsningar som kurser – som förvisso också kan vara nöje. Nära 3 av 10 youtubeanvändare har under året tittat på dokumentärer, vetenskap eller motsvarande. 2 av 10 användare har använt Youtube för att titta på seminarier och föreläsningar för allmänbildning och allmän inspiration under året och nästan lika många youtubeanvändare har tittat på kurser och kursmaterial för skola, studier och e-learning (e-lärande). Var sjunde

användare har också använt Youtube för att konsumera nyheter och var tionde för sport.

Det finns också en mindre andel som är mer aktiva användare av Youtube. Drygt var fjärde prenumererar på en kanal, men endast 2 procent uppger att de tar del av innehåll från någon av Youtubes premiumtjänster, som kostar pengar. Endast 3 procent svarar att de skapar och lägger upp egna filmer.

De youtubeanvändare som i fritextsvar angivit något annat har framförallt svarat att de tar del av olika träningspass att träna till hemma. Många använder även Youtubes innehåll specifikt för barn. Flera nämner även spelklipp, andra tittar på gudstjänster och några tar del av innehåll relaterat till sitt arbete. En mindre andel använder Youtube för mindfulnessövningar, meditation och för insomning.

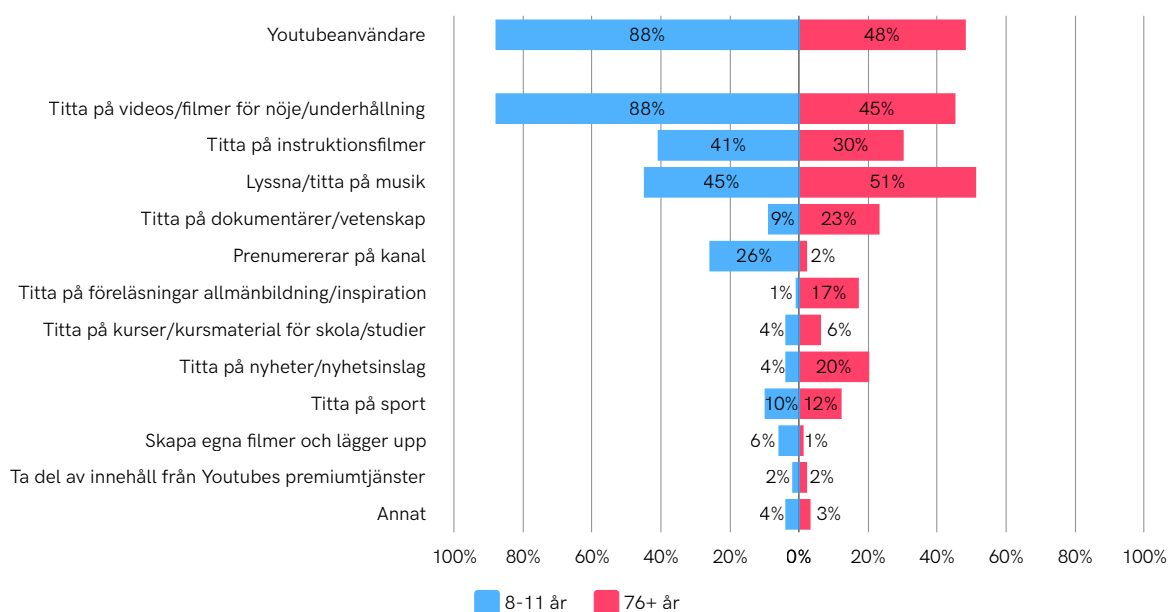
År 2019 ställde vi en liknande fråga, dock med annorlunda formulerade och färre svarsalternativ till youtubeanvändarna 16+ år. Det gör att frågorna inte blir jämförbara.

I nästa *diagram 8.2.3* ska vi ta reda på hur de yngsta 8-11-åringarna respektive de äldsta 76+-åringarna använder Youtube.

De yngsta använder Youtube främst för nöje och de äldsta främst för musik

Vad har de yngsta och de äldsta som varit på Youtube de senaste 12 månaderna ägnat sig åt där? Det visar det här diagrammet uppdelat på youtubeanvändare 8-11 år respektive 76+ år.

Diagram 8.2.3, Bas: Använt Youtube de senaste 12 månaderna 8-11 år respektive 76+ år, Vad av följande brukar du göra på Youtube?, (Titta på olika typer av videos/filmer för nöje/underhållning / Titta på instruktionsfilmer i syfte att lära dig saker om sånt som intresserar dig / Lyssna/titta på musik / Titta på dokumentärer, vetenskap eller motsvarande / Prenumererar på kanal / Titta på seminarier/föreläsningar för allmänbildning/allmän inspiration / Titta på kurser/kursmaterial för skola/studier/e-learning / Titta på nyheter/nyhetsinslag / Titta på sport / Skapa egna filmer och lägger upp / Ta del av innehåll från Youtubes premiumtjänster / Annat), År 2021 (Studie 2)

Nära 9 av 10 av 8-11-åringarna är har använt Youtube de senaste 12 månaderna jämfört med knappt 5 av 10 av de äldsta internetanvändarna som är 76 år eller äldre.

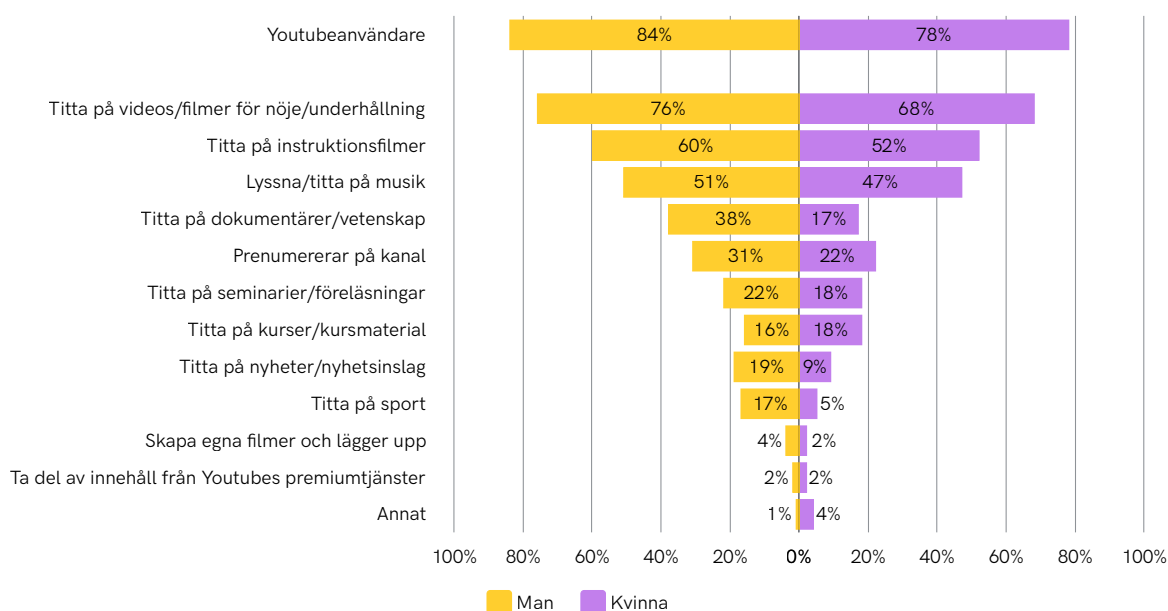
De yngsta har i huvudsak använt Youtube till att titta på videoklipp och filmer för nöje och underhållning. Det har även av de äldsta ägnat sig åt men allra mest har de äldre tittat och lyssnat på musik på Youtube.

Skillnaderna i användandet av Youtube det senaste året är stora mellan de yngsta och de äldsta. Utöver att betydligt fler yngre än äldre under året har tittat på underhållnings- och instruktionsfilmer, har fler av dem också prenumererat på en kanal och skapat egna filmer som de har lagt upp. De äldsta har i sin tur i högre grad än de yngre tagit del av musik, dokumentärer, nyheter, sport och inspirationsföreläsningar.

Dubbelt så många män som kvinnor tittar på nyheter på Youtube

Vad har de som varit på Youtube de senaste 12 månaderna ägnat sig åt där? Det visar det här diagrammet fördelat på män och kvinnor.

Diagram 8.2.4, Bas: Använt Youtube de senaste 12 månaderna 8+ år, Vad av följande brukar du göra på Youtube?, (Titta på olika typer av videos/filmer för nöje/underhållning / Titta på instruktionsfilmer i syfte att lära dig saker om sånt som intresserar dig / Lyssna/titta på musik / Titta på dokumentärer, vetenskap eller motsvarande / Prenumererar på kanal / Titta på seminarier/föreläsningar för allmänbildning/allmän inspiration / Titta på kurser/kursmaterial för skola/studier/e-learning / Titta på nyheter/nyhetsinslag / Titta på sport / Skapa egna filmer och lägger upp / Ta del av innehåll från någon av Youtubes premiumtjänster / Annat), År 2021 (Studie 2)

Fler män än kvinnor har använt Youtube de senaste 12 månaderna. Män har ägnat sig mer åt alla listade aktiviteter med ett undantag - att ta del av kurser och kursmaterial för skola, studier och e-learning vilket något fler kvinnor gjort under året. Det är också ganska liten skillnad mellan män och kvinnor vad gäller att titta på seminarier och föreläsningar för allmänbildning och inspiration samt att lyssna på musik.

Störst skillnad i mäns och kvinnors konsumtion av Youtube är att titta på sport, nyheter och dokumentärer. Mer än tre gånger fler män har tittat på sport och dubbelt så många män som kvinnor har tittat på nyheter och dokumentärer på Youtube det senaste året.

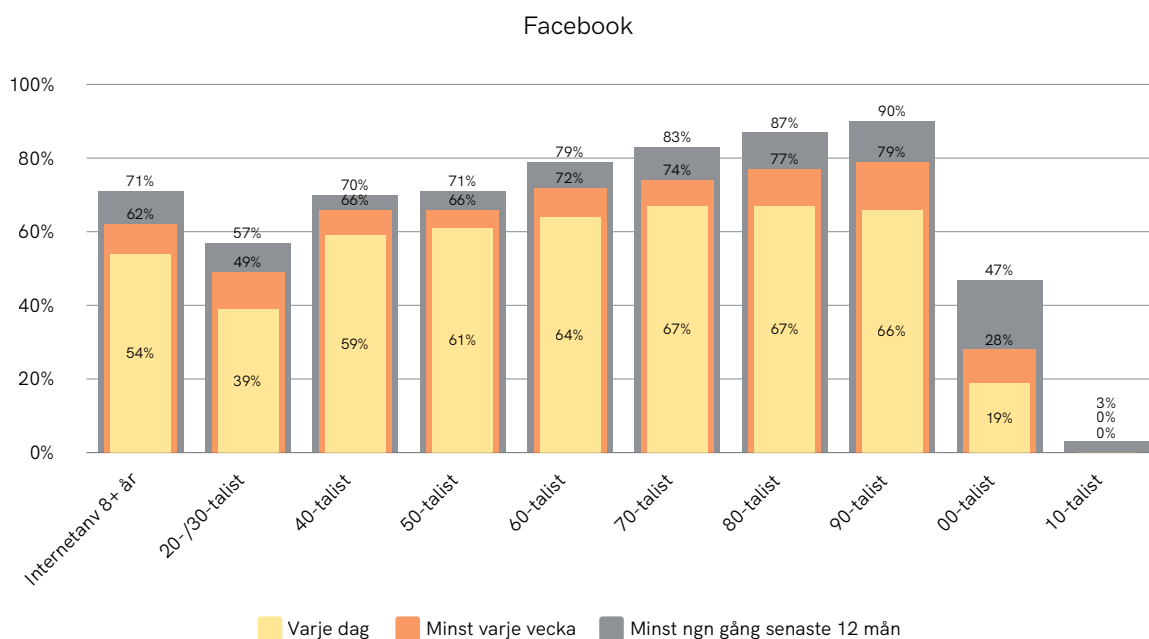
Nu ska vi byta tjänst och titta närmare på Facebook i nästa *diagram 8.3*.

Facebook

7 av 10 har använt Facebook det senaste året

I vilka åldrar har Facebook använts mest såväl totalt sett som dagligen de senaste 12 månaderna? Det visar det här diagrammet.

Diagram 8.3, Bas: Internetanvändare 8+ år, Vilka sociala nätverksplatser/sociala medier har du använt de senaste 12 månaderna? Facebook, År 2021 (Studie 2)

7 av 10 av internetanvändarna 8 år eller äldre har använt Facebook de senaste 12 månaderna och mer än 5 av 10 är där dagligen. Tittar vi istället på målgruppen 16 år eller äldre har 8 av 10 använt Facebook under året och 6 av 10 är där dagligen.

Facebook har totalt sett använts allra mest av 90-talisterna under året, följt av 80-talisterna och 70-talisterna. 9 av 10 av 90-talisterna använder Facebook, nästan lika många 80-talister (87%) och drygt 8 av 10 av 70-talisterna (83%) har använt Facebook under det senaste året.

Daglig användning toppas också av 90-, 80- och 70-talisterna där 2 av 3 i respektive generation är på Facebook varje dag.

Frågeställningen och målgruppen är delvis ny i år. För mer information om det och jämförelser mellan olika sociala medier, se avsnitt 8.1 *Översikt social medieanvändning*.

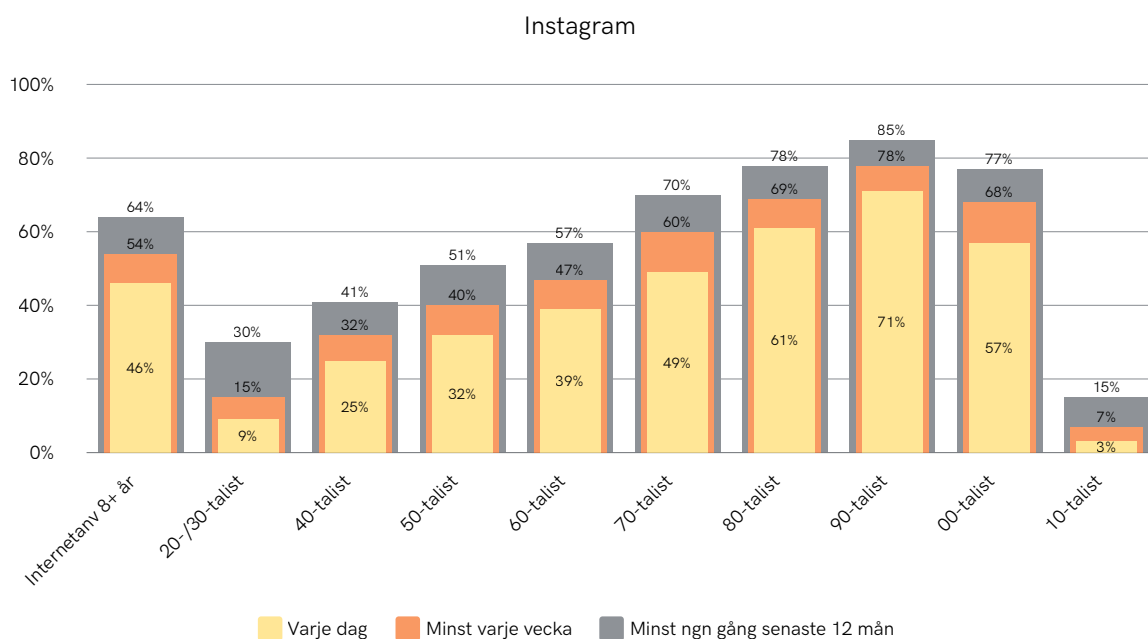
Nu ska vi byta tjänst och titta närmare på Instagram i nästa *diagram 8.4.1*.

Instagram

Nära 2 av 3 har använt Instagram det senaste året

I vilka åldrar har Instagram använts mest såväl totalt sett som dagligen de senaste 12 månaderna? Det visar det här diagrammet.

Diagram 8.4.1, Bas: Internetanvändare 8+ år, Vilka sociala nätverksplatser/sociala medier har du använt de senaste 12 månaderna? Instagram, År 2021 (Studie 2)

Nära 2 av 3 har använt Instagram det senaste året och närapå hälften har varit där dagligen. Tittar vi istället på målgruppen 16 år eller äldre ökar andelen instagranvändare endast marginellt till 66 procent totalt sett och 49 procent dagliga användare.

De som använder Instagram allra mest är 90-talisterna, följt av 80-talisterna och sedan 00-talisterna. 85 procent av 90-talisterna har använt Instagram under det senaste året, 78 procent av 80-talisterna och 77 procent av 00-talisterna.

De dagliga användningen av Instagram följer samma mönster där 7 av 10 av 90-talisterna har varit på Instagram dagligen, 6 av 10 av 80-talisterna och även närapå 6 av 10 av 00-talisterna.

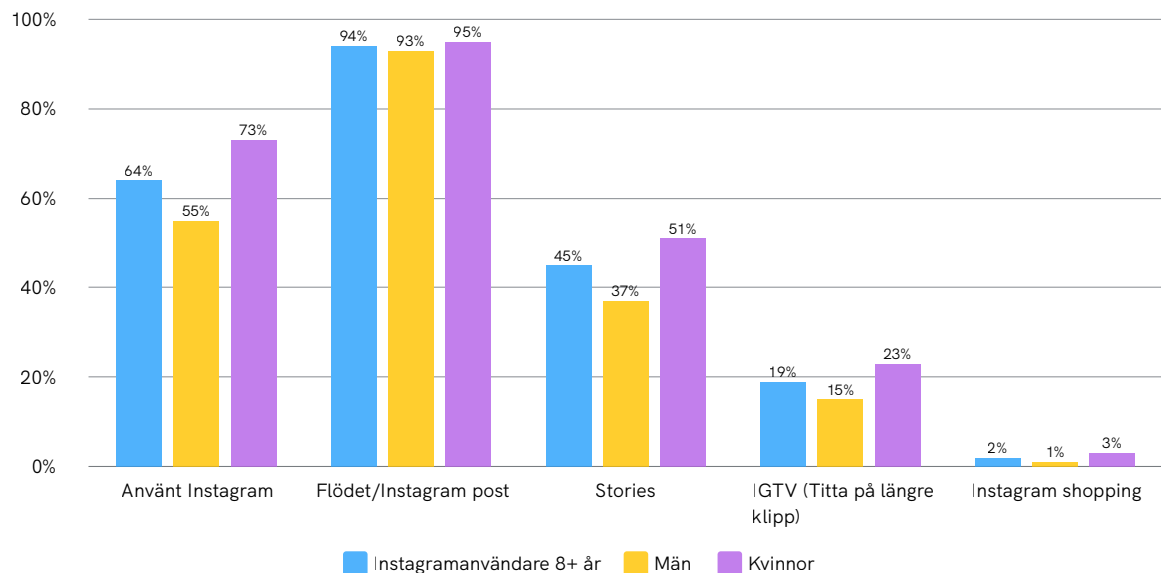
Frågeställningen och målgruppen är delvis ny i år. För mer information om det och jämförelser mellan olika sociala medier, se *avsnitt 8.1 Översikt social medieanvändning*.

Nu ska vi ta reda på vilka tjänster på Instagram som instagranvändarna har nyttjat de senaste 12 månaderna i *diagram 8.4.2*.

2 av 10 som är på Instagram tittar på IGTV

Vi har frågat de som använt Instagram de senaste 12 månaderna vilka tjänster på Instagram de har nyttjat. Det visar det här diagrammet, även fördelat på kön.

Diagram 8.4.2, Bas: Använt Instagram de senaste 12 månaderna 8+ år, Vilka tjänster på Instagram använder du?, År 2021 (Studie 2)

I princip alla instagramanvändare använder flödet, det vill säga Instagram post. Uppemot hälften använder funktionen Stories, var femte använder IGTV, en funktion för att se lite längre filmklipp, och 2 procent Instagram shopping.

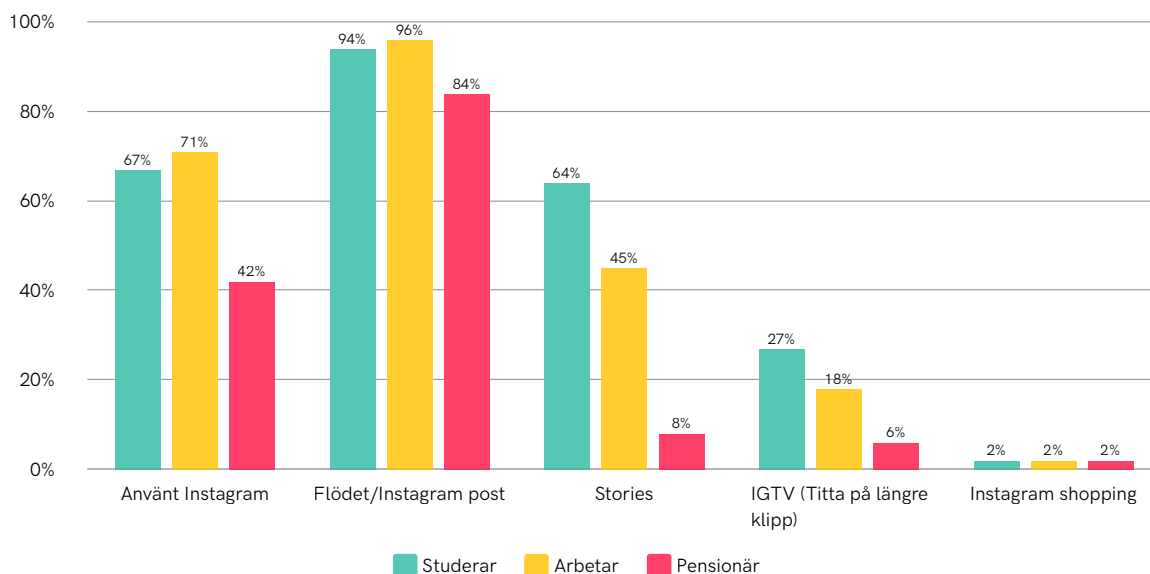
Fler kvinnor än män använder Instagram, och i synnerhet använder fler kvinnor Stories.

Det fanns även ett öppet annat svarsalternativ på denna fråga som av utrymmesskäl inte tagits med i grafen. Endast 1 procent av instagramanvändarna angav ett sådant svar och ingen ny tjänst framkommer utan svaren är framförallt en annan tolkning av vad flödet är. Exempelvis "Tittar på andras inlägg", "Följer mina vänners konton" och motsvarande.

4 av 10 pensionärer på nätet har använt Instagram det senaste året

I det här diagrammet ser vi vad de som använt Instagram de senaste 12 månaderna har nyttjat för tjänster där, fördelat på de som studerar, arbetar respektive är pensionärer.

Diagram 8.4.3, Bas: Använt Instagram de senaste 12 månaderna 8+ år, Vilka tjänster på Instagram använder du?, År 2021 (Studie 2)

De som arbetar har använt Instagram mest av alla och de nyttjar Instagrams olika tjänster ungefär som genomsnittet (se *diagram 8.4.2*). Nästan lika många studerande nyttjar Instagram men de använder Instagrams tjänster som Stories och IGTV i betydligt högre grad än andra.

Pensionärerna är de som nyttjar Instagram minst av alla och de använder i huvudsak flödet. Färre än var tionde instagramanvändande pensionärer har nyttjat Instagrams övriga tjänster.

Tjänsten Instagram shopping nyttjas i samma låga grad av såväl studerande, arbetande som pensionärer.

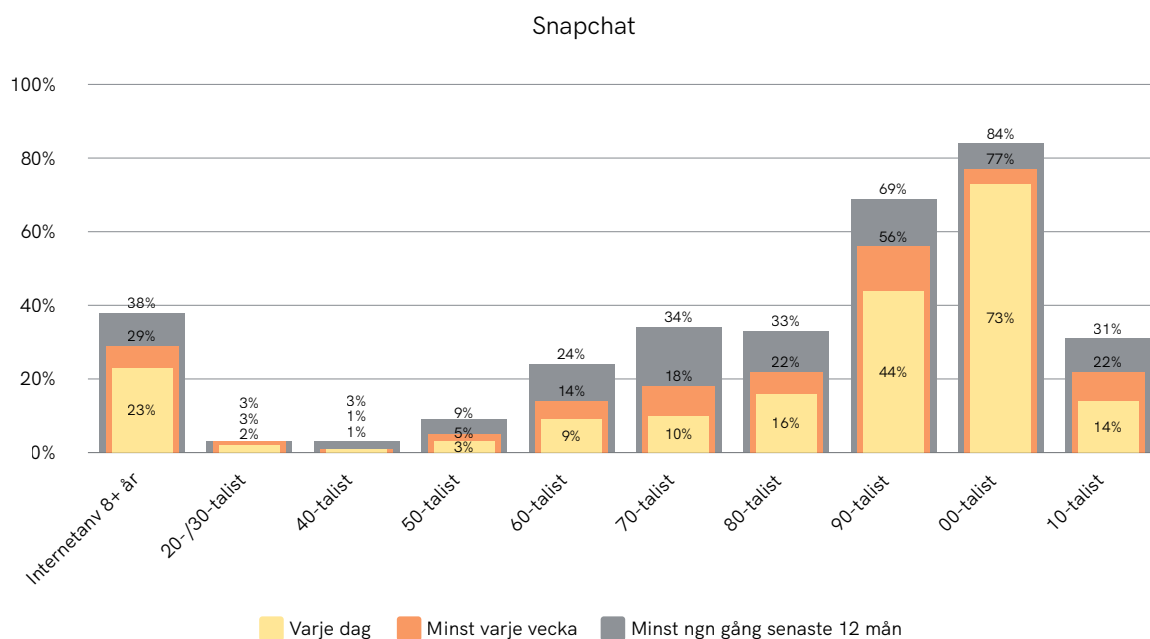
Nu ska vi byta tjänst och titta närmare på Snapchat i nästa *diagram 8.5*.

Snapchat

Nästan 4 av 10 har använt Snapchat det senaste året

I vilka åldrar har Snapchat använts mest såväl totalt sett som dagligen de senaste 12 månaderna? Det visar det här diagrammet.

Diagram 8.5, Bas: Internetanvändare 8+ år, Vilka sociala nätverksplatser/sociala medier har du använt de senaste 12 månaderna? Snapchat, År 2021 (Studie 2)

Nästan 4 av 10 av internetanvändarna 8 år eller äldre har använt Snapchat det senaste året och nära fjärde har varit där dagligen. Tittar vi istället på målgruppen 16 år eller äldre minskar andelen som "snappar" endast marginellt till 35 procent totalt sett och 20 procent dagliga användare.

Det är i synnerhet två generationer som använder Snapchat mer än alla andra – 00-talisterna och 90-talisterna. De födda på 00-talet använder Snapchat allra mest. Mer än 8 av 10 av 00-talisterna har använt Snapchat det senaste året och mer än 7 av 10 har varit där dagligen. 7 av 10 av 90-talisterna har använt Snapchat de senaste 12 månaderna och 4 av 10 är där dagligen.

Frågeställningen och målgruppen är delvis ny i år. För mer information om det och jämförelser mellan olika sociala medier, se avsnitt 8.1 *Översikt social medieanvändning*.

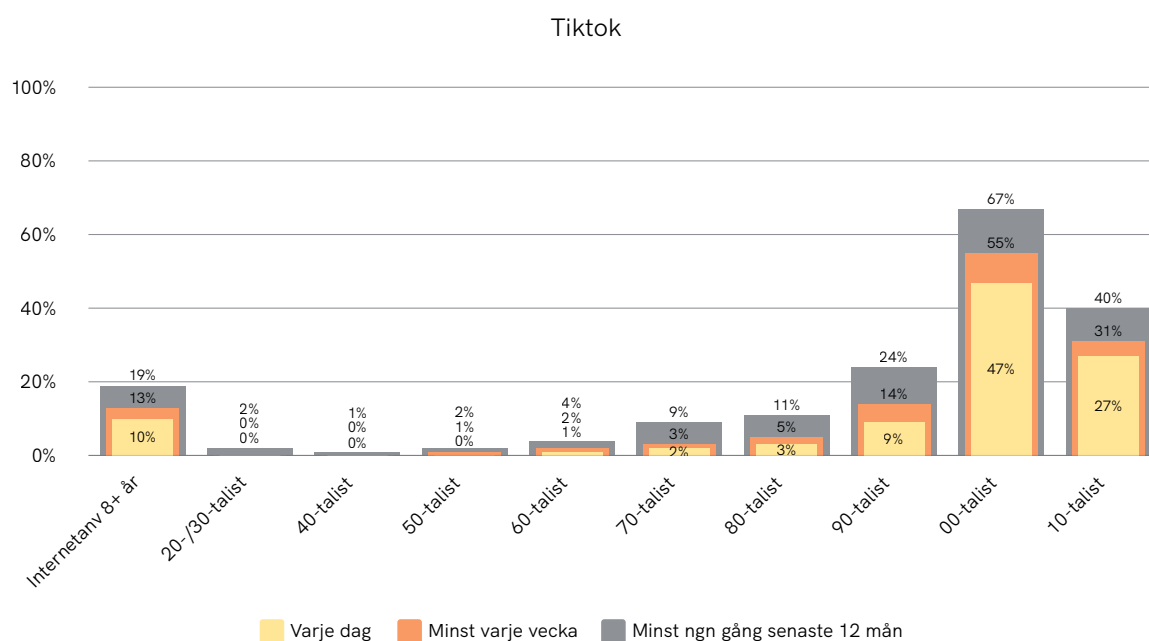
Nu ska vi byta tjänst och titta närmare på Tiktok i nästa *diagram 8.6.1*.

Tiktok

2 av 10 har använt Tiktok det senaste året

I vilka åldrar har Tiktok, ett socialt medium avsedd för att skapa och dela videor och livesändningar, använts mest såväl totalt sett som dagligen de senaste 12 månaderna? Det visar det här diagrammet.

Diagram 8.6.1, Bas: Internetanvändare 8+ år, Vilka sociala nätverksplatser/sociala medier har du använt de senaste 12 månaderna? Tiktok, År 2021 (Studie 2)

2 av 10 av internetanvändarna 8 år eller äldre har använt Tiktok det senaste året och 1 av 10 har varit där dagligen. Tittar vi istället på målgruppen 16 år eller äldre minskar andelen till 13 procent totalt sett och 6 procent dagliga användare.

Tiktok används mest av de födda på 2000-talet, och allra mest av 00-talisterna. 2 av 3 av 00-talisterna har använt Tiktok det senaste året och nära hälften är där dagligen. Bland 10-talisterna har 4 av 10 använt Tiktok under året och drygt var fjärde varje dag.

Vill man veta mer om Tiktok kan vi rekommendera ett avsnitt av Internetstiftelsens podd Dumma frågor om internet som heter *Vad är Tiktok och hur fungerar det?*⁴

4 <https://internetstiftelsen.se/podd/dumma-fragor-om-internet/vad-ar-tiktok-och-hur-fungerar-det/>

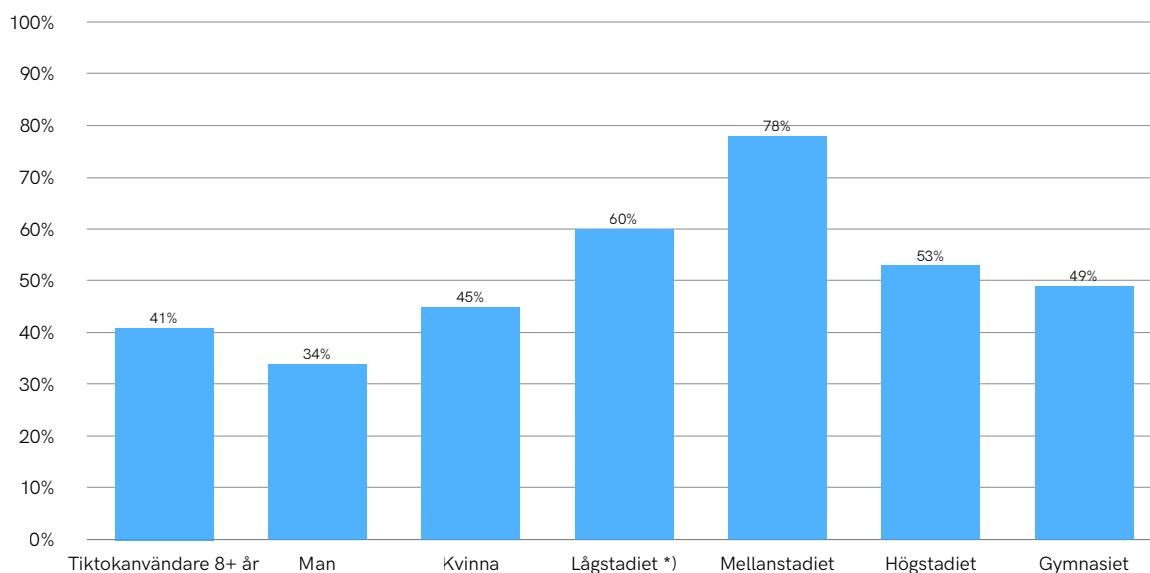
Frågeställningen och målgruppen är delvis ny i år. För mer information om det och jämförelser mellan olika sociala medier, se *avsnitt 8.1 Översikt social medieanvändning*.

Nu ska vi i *diagram 8.6.2* titta närmare på hur många av tiktokanvändarna som har postat en egen video på Tiktok det senaste året.

4 av 10 tiktokanvändare har postat en egen video det senaste året

Hur många tiktokanvändare har postat en egen video på Tiktok de senaste 12 månaderna? Det visar det här diagrammet, fördelat på både kön och skolstadium.

Diagram 8.6.2, Bas: Använt Tiktok de senaste 12 månaderna 8+ år, Har du postat en egen video på Tiktok? (Ja), År 2021 (Studie 2) *) Obs! Låg bas vilket ger högre felmarginaler

Totalt sett har 4 av 10 tiktokanvändare 8 år eller äldre postat en egen video på Tiktok. Betydligt fler kvinnor än män har postat videoklipp på Tiktok. Eller ska vi kanske säga fler flickor än pojkar? Tiktok används nämligen mest av skolbarn och skolungdomar (se *diagram 8.6.1*).

Hela 8 av 10 av mellanstadiebarnen som är på Tiktok har postat en video under året. Mer än hälften av de tiktokanvändande lågstadiebarnen och runt hälften av högstadie- och gymnasieungdomarna har gjort detsamma.

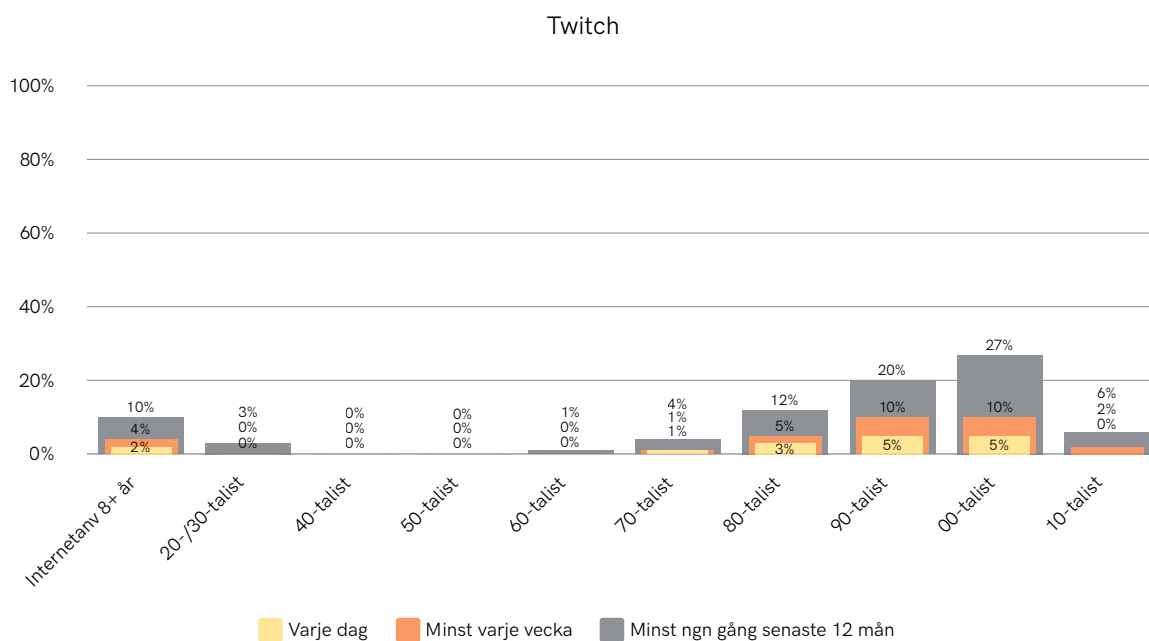
Nu ska vi byta tjänst och titta närmare på Twitch i nästa *diagram 8.7*.

Twitch

1 av 10 har använt Twitch det senaste året

I vilka åldrar har Twitch använts mest de senaste 12 månaderna? Det visar det här diagrammet.

Diagram 8.7, Bas: Internetanvändare 8+ år, Vilka sociala nätverksplatser/sociala medier har du använt de senaste 12 månaderna? Twitch, År 2021 (Studie 2)

Twitch är ett socialt medium med en videotjänst som främst används för att livesända datorspel och chatta. 1 av 10 av internetanvändarna 8 år eller äldre har använt Twitch det senaste året och endast 2 procent har varit där dagligen. Tittar vi på målgruppen 16 år är andelen twitchanvändare i princip densamma.

Twitch används mest av alla av 00-talisterna varav lite mer än var fjärde har varit på Twitch det senaste året. Var femte 90-talist och drygt var tionde 80-talist har använt Twitch under året. I övriga generationer används Twitch av några enstaka procent eller inte alls.

Frågeställningen och målgruppen är delvis ny i år. För mer information om det och jämförelser mellan olika sociala medier, se *avsnitt 8.1 Översikt social medieanvändning*.

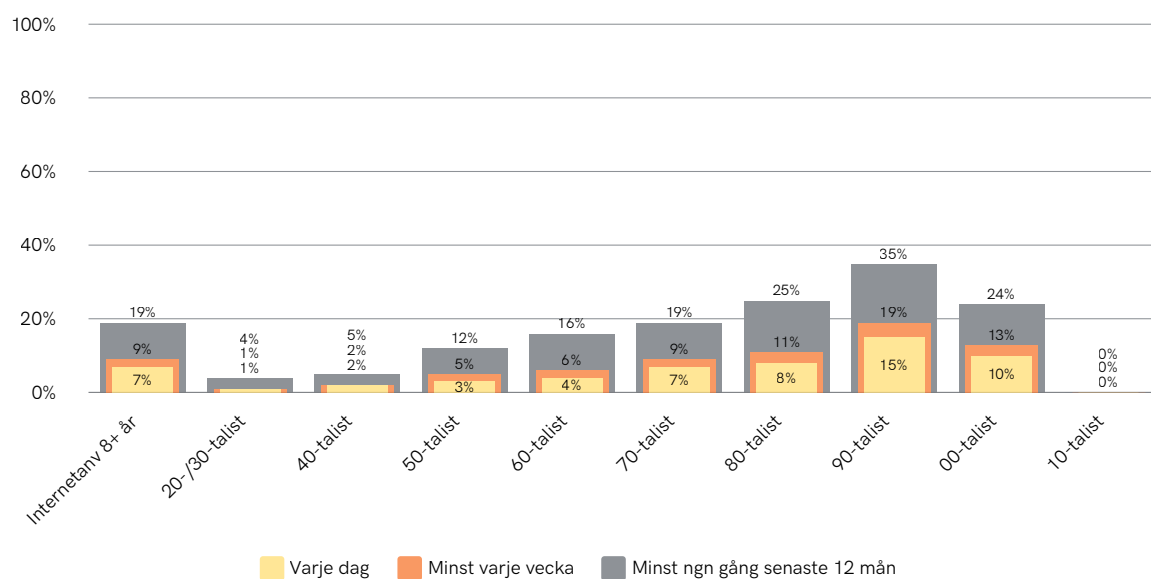
Nu ska vi byta tjänst och titta närmare på Twitter i nästa *diagram 8.8*.

Twitter

2 av 10 har använt Twitter det senaste året

I vilka åldrar har Twitter använts mest såväl totalt sett som dagligen de senaste 12 månaderna? Det visar det här diagrammet.

Diagram 8.8, Bas: Internetanvändare 8+ år, Vilka sociala nätverksplatser/sociala medier har du använt de senaste 12 månaderna? Twitter, År 2021 (Studie 2)

Twitter är en social nätverksplats med en så kallad mikroblogg där användarna skriver egna korta inlägg som kan läsas av alla. Totalt sett har var femte internetanvändare 8 år eller äldre använt Twitter det senaste året och färre än var tionde har varit där dagligen. Tittar vi istället på målgruppen 16 år ökar andelen twittrare endast marginellt totalt sett till 21 procent.

90-talisterna är de som har använt Twitter mest av alla, varav mer än var tredje har varit där det senaste året. På delad andraplats hamnar 80- och 00-talisterna där runt var fjärde har använt Twitter under året.

Frågeställningen och målgruppen är delvis ny i år. För mer information om det och jämförelser mellan olika sociala medier, se avsnitt 8.1 *Översikt social medieanvändning*.

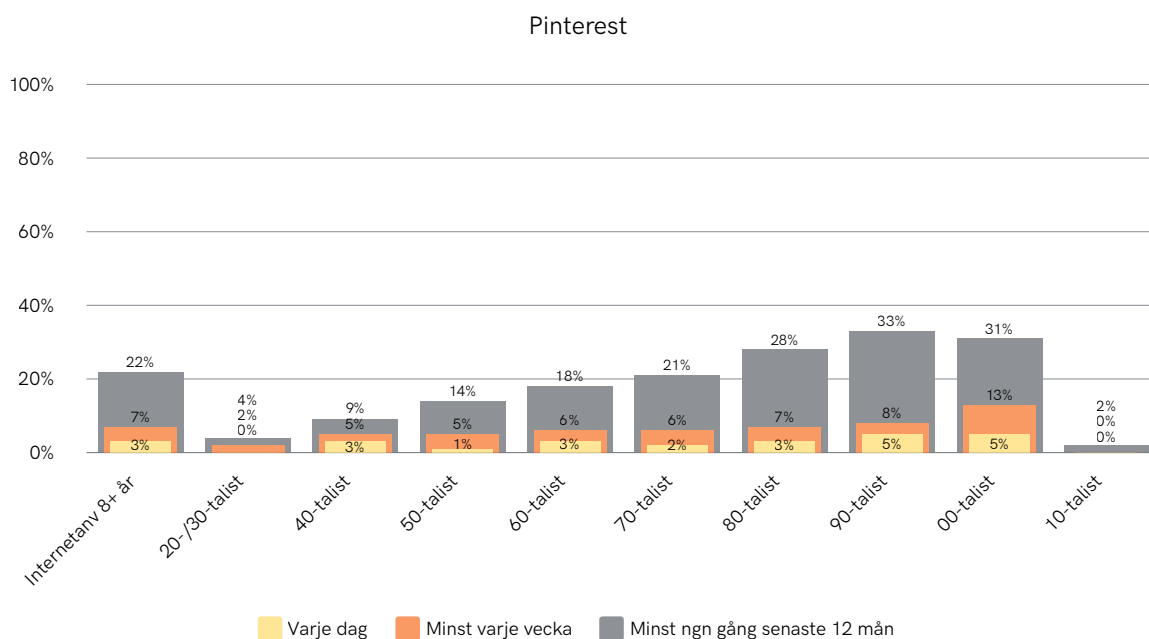
Nu ska vi byta tjänst och titta närmare på Pinterest i nästa *diagram 8.9*.

Pinterest

Drygt 2 av 10 har använt Pinterest det senaste året

I vilka åldrar har Pinterest använts mest såväl totalt sett som dagligen de senaste 12 månaderna? Det visar det här diagrammet.

Diagram 8.9, Bas: Internetanvändare 8+ år, Vilka sociala nätverksplatser/sociala medier har du använt de senaste 12 månaderna? Pinterest, År 2021 (Studie 2)

Pinterest är en social nätverksplats där användarna kan lägga upp, spara och sortera bilder på olika digitala anslagstavlor. De kan också följa andra användares anslagstavlor för att hitta bilder och inspiration.

Totalt sett har Pinterest under året använts av drygt 2 av 10 internetanvändare som är 8 år eller äldre. Endast några få procent har varit där dagligen. Tittar vi på målgruppen 16 år eller äldre är det fortfarande 22 procent som varit användare av Pinterest under året.

Det är i huvudsak tre generationer som använder Pinterest och det är jämnt dem emellan. Allra mest har tjänsten använts av 90-talisterna (33%), följt av 00-talisterna (31%) och sedan 80-talisterna (28%) under de senaste 12 månaderna.

Frågeställningen och målgruppen är delvis ny i år. För mer information om det och jämförelser mellan olika sociala medier, se avsnitt 8.1 *Översikt social medieanvändning*.

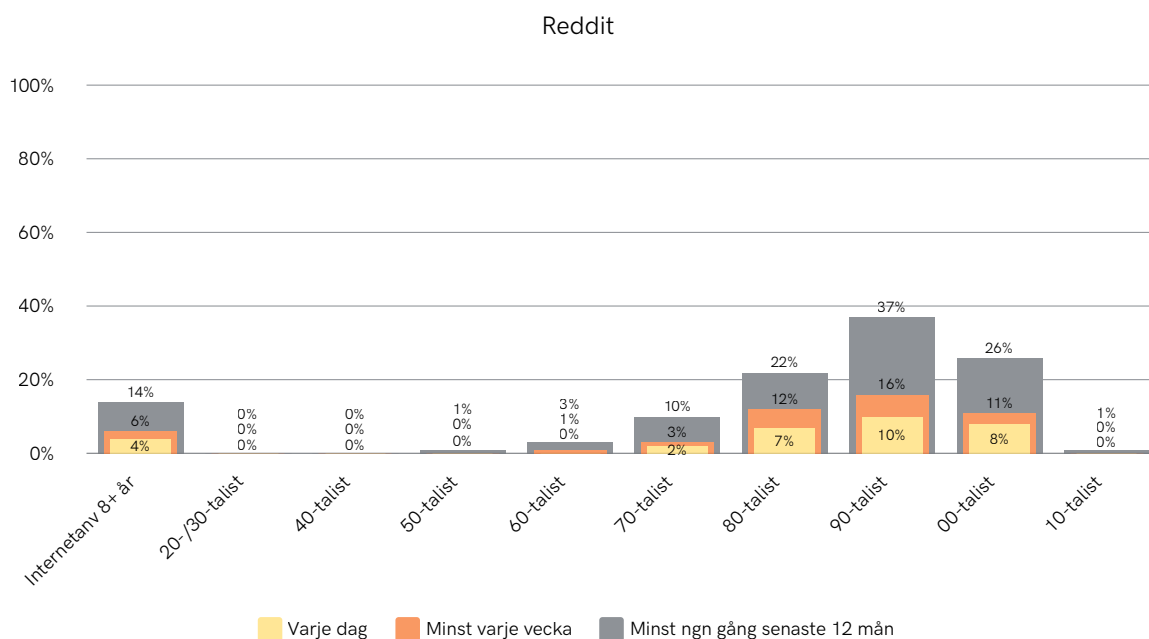
Nu ska vi byta tjänst och titta närmare på Reddit i nästa *diagram 8.10*.

Reddit

Var sjunde har använt Reddit det senaste året

I vilka åldrar har Reddit använts mest såväl totalt sett som dagligen de senaste 12 månaderna? Det visar det här diagrammet.

Diagram 8.10, Bas: Internetanvändare 8+ år, Vilka sociala nätverksplatser/sociala medier har du använt de senaste 12 månaderna? Reddit, År 2021 (Studie 2)

Reddit är ett socialt forum där användarna kan skapa egna inlägg, dela bilder och länkar, samt rösta upp inlägg de tycker är bra så att de syns av fler.

Totalt sett har Reddit under året använts av var sjunde internetanvändare som är 8 år eller äldre. Endast några få procent har varit där dagligen. Tittar vi på målgruppen 16 år eller äldre har 15 procent varit användare av Reddit under året.

En generation har använt Reddit mer än alla andra under året och det är 90-talisterna (37%). På andra plats hamnar 00-talisterna (26%) och därefter kommer 80-talisterna (22%).

Frågeställningen och målgruppen är delvis ny i år. För mer information om det och jämförelser mellan olika sociala medier, se avsnitt 8.1 *Översikt social medieanvändning*.

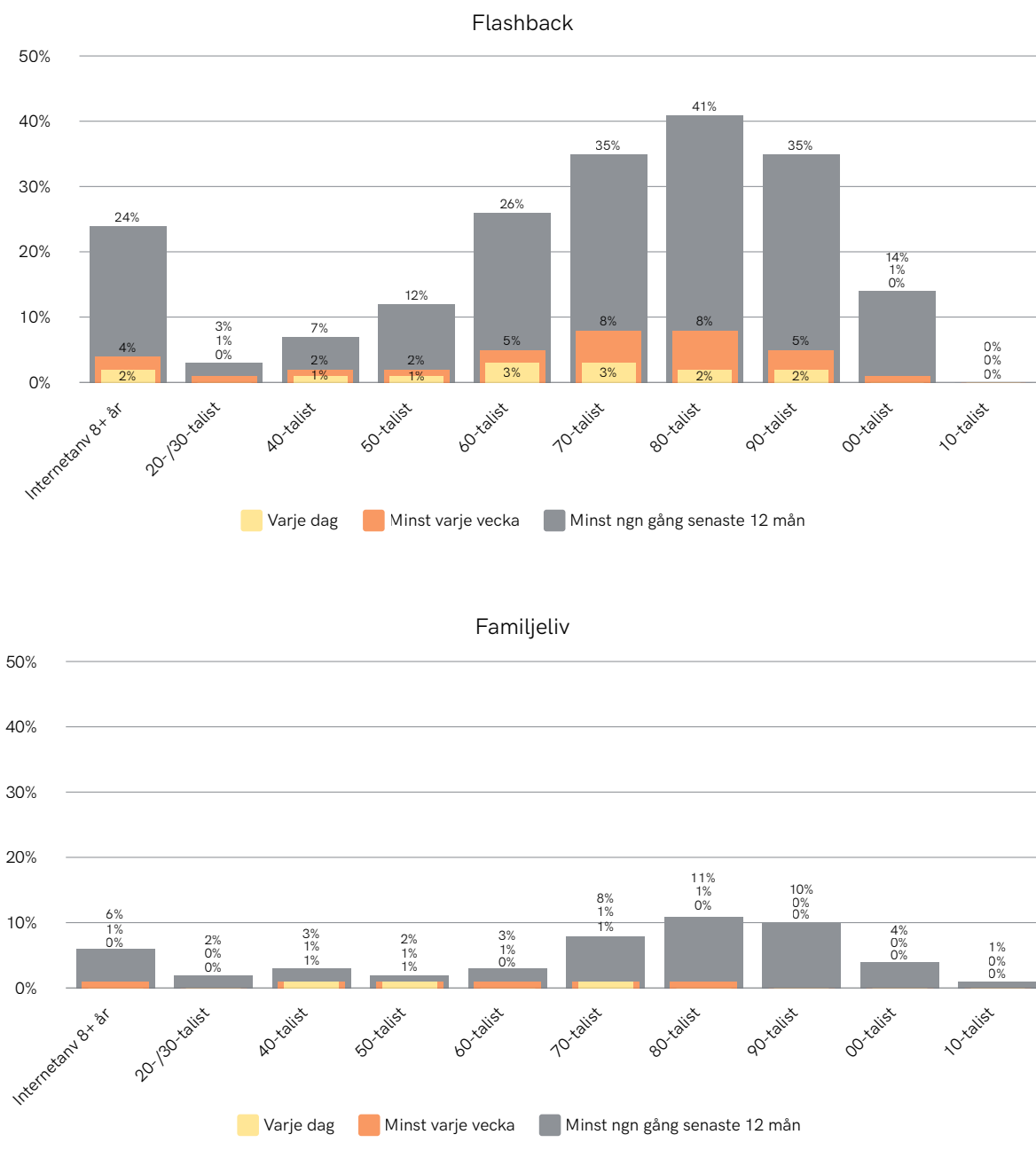
Nu ska vi titta närmare på två andra tjänster - Flashback och Familjeliv - i nästa diagram 8.11.

Flashback och Familjeliv

Flashback har haft fyra gånger fler besökare än Familjeliv det senaste året

I vilka åldrar har Flashback och Familjeliv använts mest de senaste 12 månaderna? Det visar de här två diagrammen.

Diagram 8.11, Bas: Internetanvändare 8+ år, Vilka sociala nätverksplatser/sociala medier har du använt de senaste 12 månaderna? Flashback och Familjeliv, År 2021 (Studie 2) Obs! Skala 50%

Flashback och Familjeliv är två svenska sociala nätverksplattformar med öppna diskussionsforum som funnits sedan i början av 2000-talet.

Totalt sett av internetanvändarna 8 år och äldre har 24 procent använt Flashback och 6 procent Familjeliv det senaste året. Alltså är det fyra gånger fler som har använt Flashback än Familjeliv de senaste 12 månaderna. Tittar vi på målgruppen 16 år eller äldre så har 27 procent använt Flashback och 7 procent Familjeliv det senaste året.

Både Flashback och Familjeliv har använts allra mest av 80-talister. På delad andraplats för Flashback kommer 90- och 70-talisterna. På andraplats för Familjeliv kommer 90-talisterna, följt av 70-talisterna.

Fler män använder Flashback och fler kvinnor använder Familjeliv. Mer om det i *diagram 8.1.7*.

Frågeställningen och målgruppen är delvis ny i år. För mer information om det och jämförelser mellan olika sociala medier, se avsnitt *8.1 Översikt social medieanvändning*.

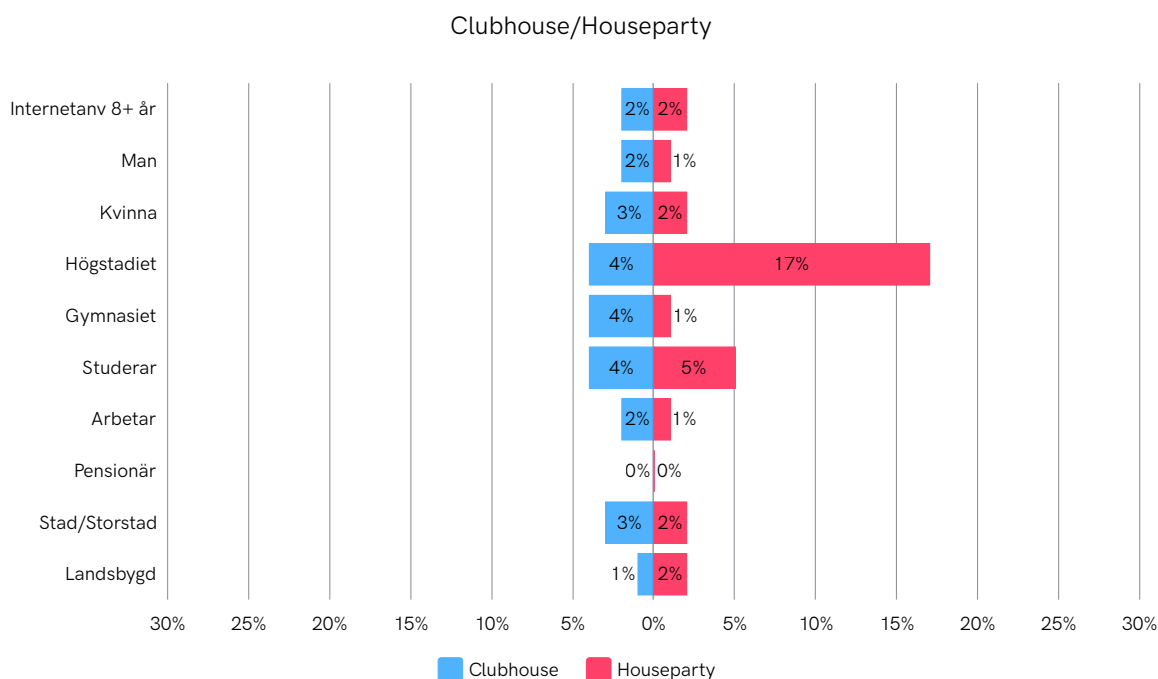
Nu ska vi titta närmare på två andra tjänster - Clubhouse och Houseparty - i nästa *diagram 8.12*.

Clubhouse och Houseparty

2 procent har använt Clubhouse och Houseparty det senaste året

Vilka har använt tjänsterna Clubhouse och Houseparty det senaste året? Det visar det här diagrammet.

Diagram 8.12, Bas: Internetanvändare 8+ år, Vilka sociala nätverksplatser/sociala medier har du använt de senaste 12 månaderna? Clubhouse/Houseparty, År 2021 (Studie 2) Obs! Skala 30%

Clubhouse och Houseparty är två sociala medier som ingår i något som brukar kallas "digital hangouts", vilket innebär appar som gör det möjligt för användare att digitalt umgås och "hänga" med flera vänner samtidigt. Clubhouse är ett nytt socialt medium som lanserades 2020. Det är en interaktiv ljudbaserad app – ingen video alltså – som beskrivs som en blandning av livesänd podd, konferens och samtal. Houseparty är en social videoapp med chatt som lanserades år 2016, och köptes av speltillverkaren Epic Games år 2019 för att användas tillsammans med det populära spelet Fortnite.

2 procent har använt Clubhouse respektive Houseparty det senaste året. Det är framförallt yngre som vistas på dessa plattformar. 4 procent på både högstadiet och gymnasiet har använt Clubhouse. Tjänsten används av något fler kvinnor och boende i storstäder.

Houseparty har använts av nära var femte högstadielev under året men endast av några få procent på gymnasiet. Det har tydligen inte varit tillräckligt många eftersom

ägaren Epic Games också meddelat att appen kommer att läggas ned under hösten 2021. Houseparty är redan borttagen från mobilernas appbutiker enligt en artikel på *webbplatsen Omni*⁵.

För jämförelser mellan olika sociala medier, se avsnitt *8.1 Översikt social medieanvändning*.

Nu ska vi titta närmare på LinkedIn i *diagram 8.13*.

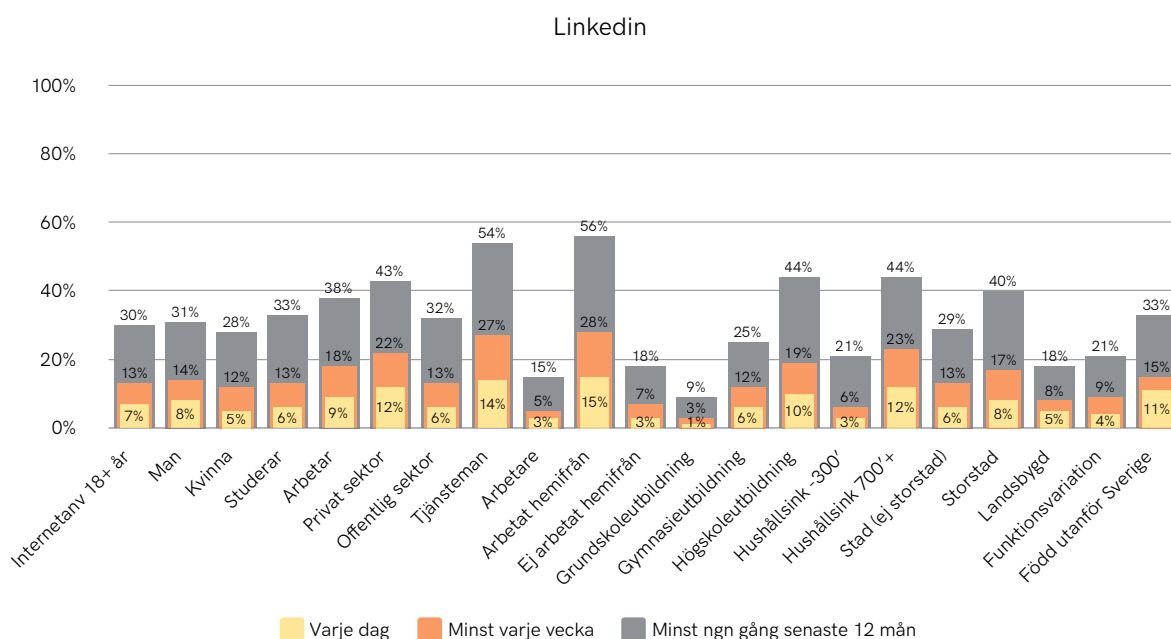
5 <https://omni.se/appen-houseparty-gar-i-graven-i-oktober/a/QyPRGJ>

LinkedIn

Nära 4 av 10 av de som arbetar har använt LinkedIn det senaste året

Vilka har använt LinkedIn det senaste året? Det visar det här diagrammet.

Diagram 8.13, Bas: Internetanvändare 18+ år, Vilka sociala nätverksplatser/sociala medier har du använt de senaste 12 månaderna?, LinkedIn, År 2021 (Studie 2)

LinkedIn är en social nätverksplats med fokus på arbetslivet och nätverkande mellan arbetssökande och företag som funnits sedan 2003. 3 av 10 av alla internetanvändare som är 18 år eller äldre har använt LinkedIn de senaste 12 månaderna. Bland de som arbetar har nära 4 av 10 använt LinkedIn under året.

De som använt LinkedIn mest av alla i jämförelsen är de som har arbetat hemifrån, tjänstemän, högskoleutbildade, de i höginkomsthushåll och de i storstäder. Grupper som till stor del överlappar varandra.

Arbetsförmedlingen⁶ klassar LinkedIn som "det bästa jobbverktyget" och ger tips om hur detta yrkesnätverk kan användas för att hitta lediga jobb för den som är intresserad.

6 <https://arbetsformedlingen.se/for-arbetssookande/sa-hittar-du-jobbet/hitta-jobb-med-sociala-medier/linkedin>

Kapitel 9: Medietjänster och nyhetskonsumtion

Viktigaste digitala nyhetskällan för unga är sociala medier

I Sverige är mediekonsumtionen till stor del digitaliserad, även om traditionell radio och böcker är fortsatt populära. Men inte ens hälften av eleverna på högstadiet och gymnasiet har läst en pappersbok det senaste året.

I det här kapitlet tittar vi på mediekonsumtion under det senaste året och jämför olika traditionella medier med sina digitala motsvarigheter, exempelvis tv, radio, böcker och tidningar. I dessa frågor inkluderar vi även yngre internetanvändare som är 8–11 år. Vi ser bland annat...

- Att playtjänster och strömmande videotjänster är mer populärt än traditionell tv bland internetanvändare
- Att var femte internetanvändare har betalat för ett abonnemang på böcker det senaste året
- Att 90-talisterna är de som mest av alla använder strömmande videotjänster och lyssnar på poddar
- Att sociala medier är den främsta digitala nyhetskällan bland barn och ungdomar i skolan
- Att inte ens hälften av de som går på högstadiet och gymnasiet har läst en pappersbok det senaste året

Med medier menar vi en tjänst eller produkt vars huvudsakliga syfte är att tillhandahålla allmänheten innehåll i informations-, underhållnings- eller utbildningssyfte. Gränserna mellan olika typer av digitala medietjänster är inte alltid tydlig, då allt fler tjänster kombinerar olika medieslag, till exempel musik och poddar. Vad gäller videotjänsten Youtube så har vi valt att placera den i *kapitel 8 Sociala medier*.

Diagram kapitel 9

Traditionella och digitala medietjänster – en översikt

- 9.1 Internetanvändare har tittat mer på playtjänster än traditionell tv det senaste året
- 9.2 Nästan dubbelt så många 8–11-åringar lyssnar på ljudböcker jämfört med genomsnittet
- 9.3 Inte ens hälften av de på högstadiet och gymnasiet har läst pappersböcker det senaste året

De digitala medietjänsterna

- 9.4 Fler har tittat än lyssnat på en strömmande tjänst under det senaste året
- 9.5 90-talisterna har tittat mest av alla på strömmande videotjänster under året
- 9.6 90-talisterna har lyssnat mest av alla på poddar under året
- 9.7 60-talisterna har läst digitala dagstidningar mest av alla under året

Betala för medietjänster

- 9.8 Var femte har betalat för ett abonnemang på digitala böcker det senaste året
- 9.9 De yngre betalar för strömmande tjänster och de äldre för tidningar
- 9.10 Fler betalar för strömmande videotjänster än strömmande ljudtjänster
- 9.11 Knappt var tredje har betalat för en dagstidning det senaste året
- 9.12 70-talisterna betalar för tv-spelsabonnemang mest av alla
- 9.13 80-talisterna bäst på att betala direkt till upphovsmän

Digital nyhetskonsumtion

- 9.14 Lite mer än var fjärde tar del av digitala nyheter från myndigheter
- 9.15 De yngsta konsumerar digitala samhällsnyheter i sociala medier och de äldsta via digitala tidningar
- 9.16 Främsta digitala nyhetskällan för barn och ungdomar i alla skolåldrar är sociala medier
- 9.17 En tredjedel av pensionärerna kan inte besöka en myndighets webbplats på egen hand

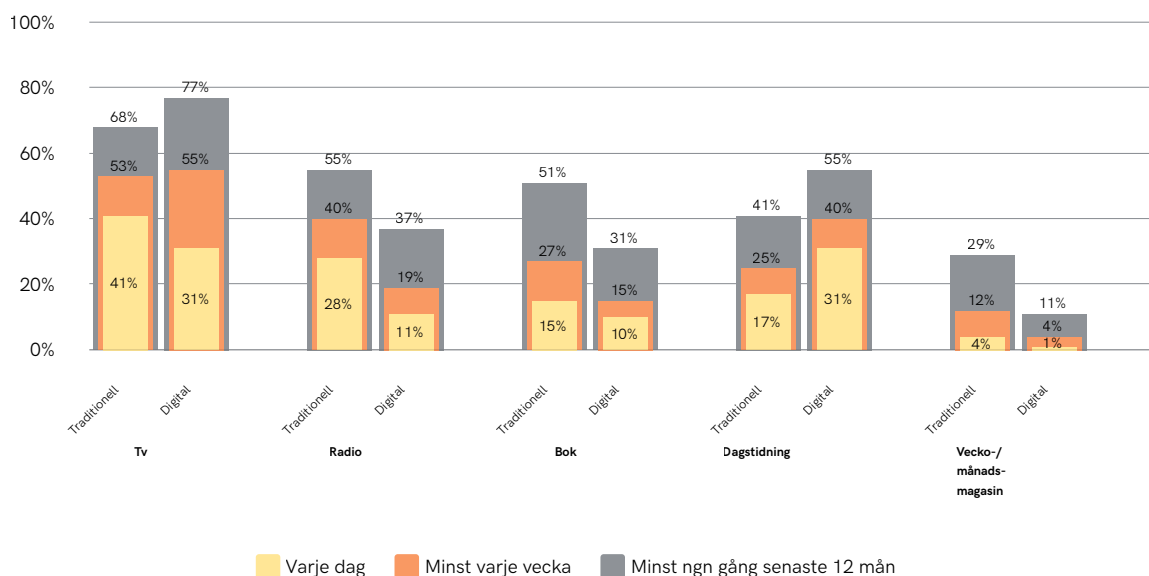
Traditionella och digitala mediatjänster – en översikt

Internetanvändare har tittat mer på playtjänster än traditionell tv det senaste året

Hur har olika traditionella medier jämfört med digitala motsvarigheter använts under året av internetanvändare från 8 års ålder? I det här diagrammet jämför vi tv-apparaten, det vill säga det som kanalerna visar där och då (även kallad tablå-tv/linjär-tv), med tv-kanalernas playtjänster (där innehållet finns tillgängligt när som helst). Vi jämför också den traditionella radioapparaten med digital radio, pappersböcker med digitala böcker såsom ljudbok och e-bok, samt pappersdagstidning med digital dagstidning och pappersmagasin med digitala magasin.

I den här jämförelsen ställs alltså traditionella medier mot den mest uppenbara digitala motsvarigheten, till exempel traditionell tv jämfört med playtjänst. Det finns dock många andra digitala tjänster som konkurrerar om användarnas tid och uppmärksamhet, inte minst sociala medier dit vi också räknar Youtube, som täcks in i ett eget kapitel.

Diagram 9.1, Bas: Internetanvändare 8+ år, Jämförelse av användning av traditionella respektive digitala medietjänster de senaste 12 månaderna (TV = Tv-apparat vs Playtjänst, Radio = Radioapparat vs Digital radio, Bok = Pappersbok vs Digital bok (Ljudbok/e-bok), Dagstidning = Pappersdagstidning vs Digitala dagstidning, Vecko-/Månadsmagasin = Pappersmagasin vs Digitalt magasin), År 2021 (Studie 2)

Under det senaste året har fler internetanvändare tittat på tv-kanalernas playtjänster än på kanalernas traditionella sändningar, det vill säga vad kanalerna visar där och då. På daglig basis vinner dock det traditionella tv-tittandet mot det digitala.

Digitala dagstidningar har till skillnad från många andra medieslag gått om sin traditionella motsvarighet papperstidningen. Nyheter konsumeras nu i betydligt högre grad digitalt. Såväl någon gång under det senaste året som dagligen vinner den digitala dagstidningen över papperstidningen stort i konsumtion.

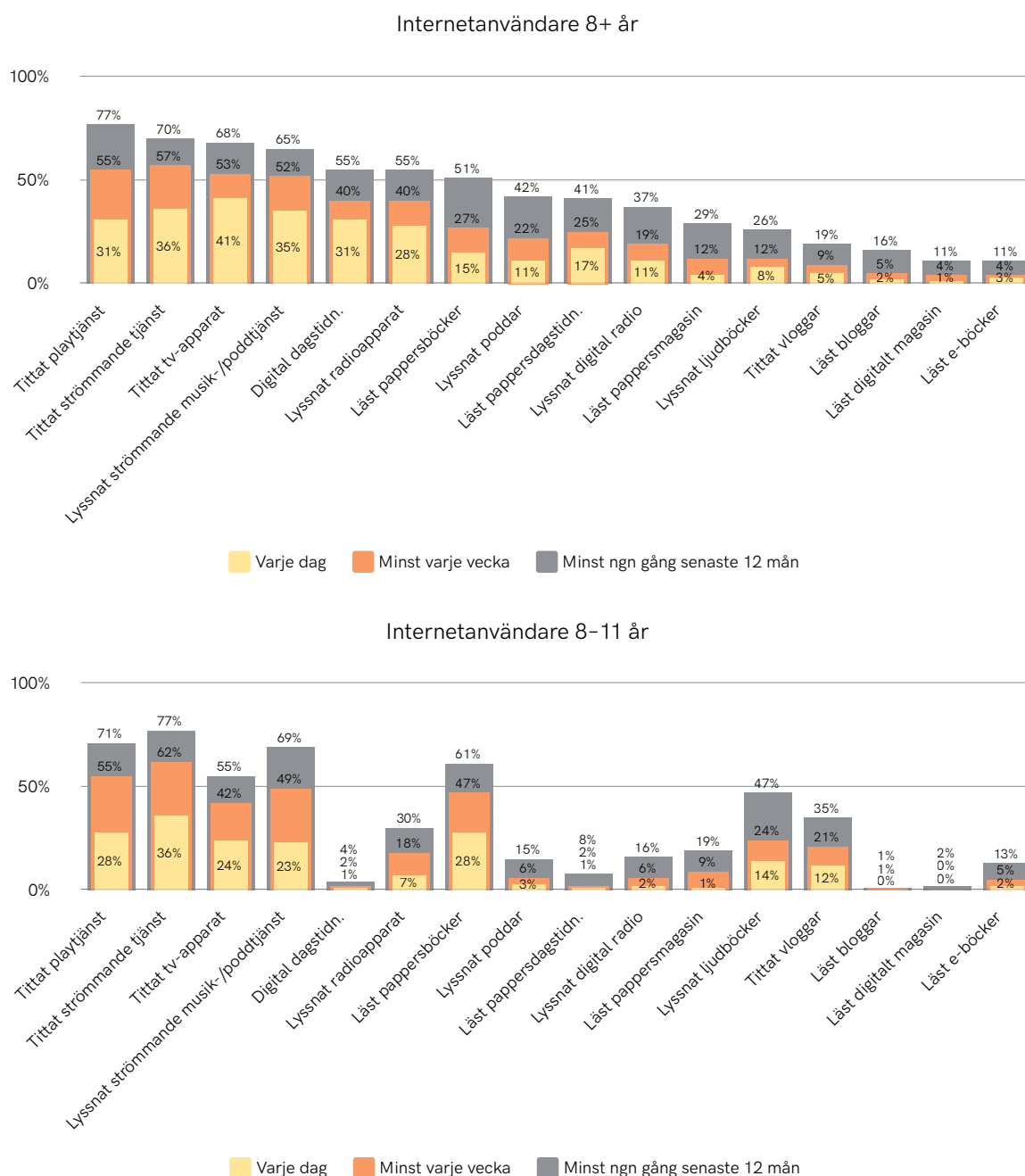
De traditionella medieslag som under året använts betydligt mer än de digitala motsvarigheterna är radion, boken samt vecko- och månadsmagasinet. Vad gäller boken är dock skillnaden inte så stor för den dagliga konsumtionen som för de övriga.

Nytt för i år är att vi för första gången har frågat 8-11-åringar om deras medieanvändning. Vi kommer att titta närmare på deras användning av medier i nästa *diagram 9.2*. Det som också är nytt i år är att vi avgränsat frågan till att avse medieanvändning till de senaste 12 månaderna. Tidigare år har frågan varit om man någon gång någonsin konsumerat medietjänsterna. De olika medieslagen har även i år delvis beskrivits mer utförligt för att minimera missförstånd om vad som avses. Likaså innehåller årets fråga samtliga medieslag i jämförelse med varandra, istället för uppdelade på flera separata frågor. Detta gör att årets fråga inte är fullt jämförbar bakåt i tiden. Mer om ändrade frågeställningar finns i *Om Svenskarna och internet – Metodbeskrivning*.

Nästan dubbelt så många 8-11-åringar lyssnar på ljudböcker jämfört med genomsnittet

I de här två diagrammen ser vi vilka medier som internetanvändarna 8 år eller äldre respektive de yngsta 8-11-åringarna har konsumerat de senaste 12 månaderna. Det är första gången vi har ställt denna fråga till 8-11-åringar.

Diagram 9.2, Bas: Internetanvändare 8+ år, Vilka av följande medietjänster har du använt under de senaste 12 månaderna?, År 2021, (Studie 2)

Av de medieslag vi jämfört har flest internetanvändare tittat på playtjänster under det senaste året, följt av att titta på strömmande tjänster och på traditionell tv, det vill säga vad som visas där och då på de olika tv-kanalerna. Den dagliga konsumtionen toppas istället av tv-apparaten, följt av att titta och lyssna på strömmande tjänster.

Bland de allra yngsta 8-11 år ser fördelningen annorlunda ut. De har i allra högst grad tittat på strömmande tjänster under året. På andra plats hamnar att titta på playtjänster och därefter att lyssna på strömmande tjänster. Den dagliga konsumtionen toppas också av att titta på strömmande tjänster. På en delad andraplats hamnar att titta på playtjänster och att läsa pappersböcker dagligen.

De allra yngsta särskiljer sig från genomsnittet genom att i lägre grad titta på traditionell tv. Bokkonsumtionen är däremot betydligt högre bland 8-11 åringar än genomsnittet. I synnerhet ljudböcker som nästan dubbelt så många 8-11-åringar har lyssnat på under året. Podd- och radiolyssnandet är däremot lägre än genomsnittet och likaså tidningskonsumtionen. Färre 8-11-åringar läser bloggar medan fler tittar på videobloggar, så kallade vloggar.

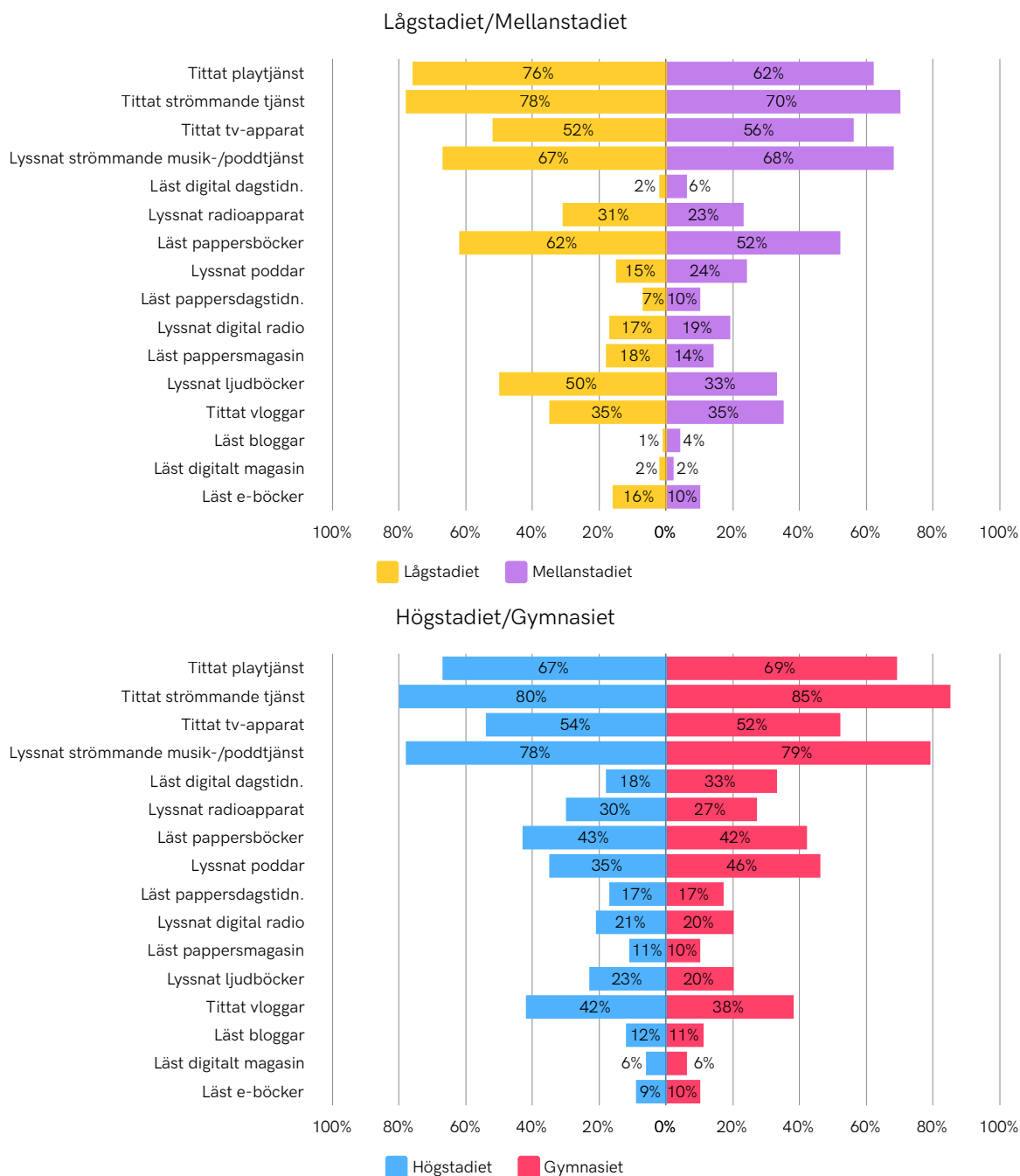
För att ta del av jämförande värden med Youtube för i år - se *kapitel 8 Sociala medier*.

I *diagram 9.4* kommer vi att titta närmare på de olika digitala medieslagen. Nu ska vi jämföra mediekonsumtionen bland barn och ungdomar i olika skolåldrar i *diagram 9.3*.

Inte ens hälften av de på högstadiet och gymnasiet har läst pappersböcker det senaste året

I det här diagrammet jämför vi hur de internetanvändande barnen och ungdomarna på olika skolstadium har konsumerat de olika medietjänsterna under året.

Diagram 9.3, Bas: Internetanvändare 8-19 år, Vilka av följande medietjänster har du använt under de senaste 12 månaderna?, År 2021, (Studie 2)

Strömmande videotjänster och strömmande musik- och poddtjänster är de två mediaslag som konsumerats i högst grad av skolbarnen under året, med ett undantag – lågstadieeleverna. Barn på lågstadiet har tittat på tv-kanalernas playtjänster nästan lika mycket som på strömmande videotjänster, och i högre grad än de äldre skolbarnen under året. Vad gäller de strömmande videotjänsterna och strömmande musik- och poddtjänsterna ligger gymnasieungdomarna i topp i konsumtion jämfört med de yngre eleverna.

Pappersboken har under året lästs mest av lågstadieeleverna. Bland högstadie- och gymnasieungdomarna har inte ens hälften läst pappersböcker under de senaste 12 månaderna. Även ljudboken och e-boken samt pappersmagasin har konsumerats mest av lågstadieeleverna.

Gymnasieeleverna har i sin tur konsumerat poddar och digitala dagstidningar mer än de yngre och högstadieeleverna toppar konsumtionen av både bloggar och vloggar (videobloggar) under året.

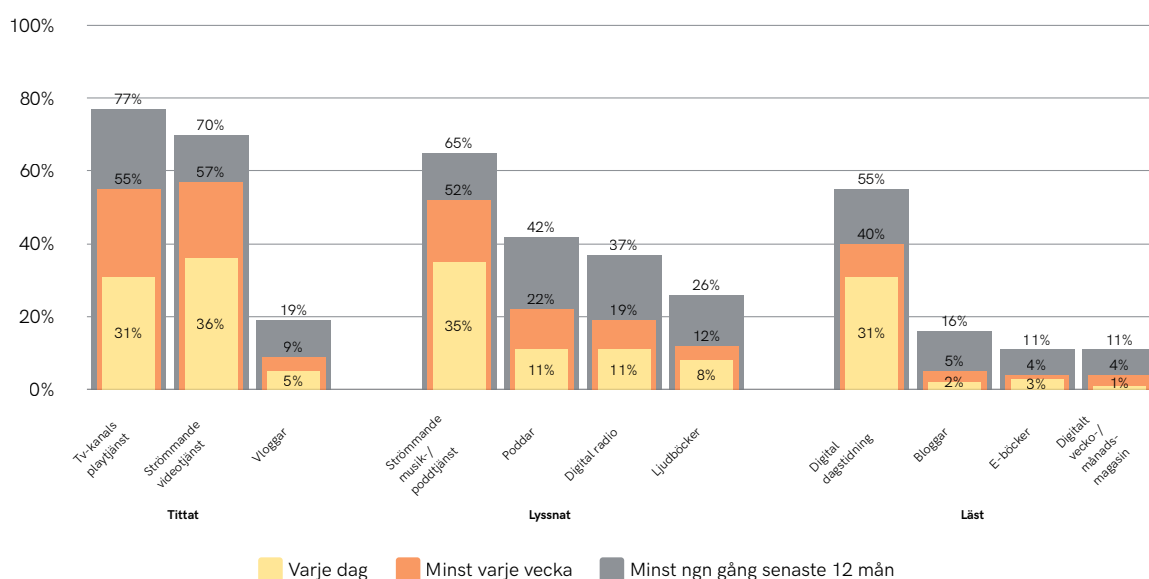
Nu ska vi titta närmare på enbart de digitala medietjänsterna i *diagram 9.4*.

De digitala medietjänsterna

Fler har tittat än lyssnat på en strömmande tjänst under det senaste året

I det här diagrammet jämför vi de digitala medietjänsterna som internetanvändarna har tittat på, lyssnat på respektive läst under det senaste året.

Diagram 9.4, Bas: Internetanvändare 8+ år, Vilka av följande medietjänster har du använt under de senaste 12 månaderna?, År 2021 (Studie 2)

Av de digitala medietjänsterna vi undersökt har flest under året konsumerat tv-kanalernas playtjänster, följt av strömmande videotjänster och strömmande musik- och poddtjänster. Vad gäller den dagliga konsumtionen ligger de strömmande tjänsterna i topp på nästan samma nivå, och på delad andraplats hamnar tv-kanalernas playtjänster tillsammans med den digitala dagstidningen.

Vloggar, det vill säga videobloggar, har konsumerats i något högre grad än bloggar under året. Fler har lyssnat på poddar än på digital radio under året men den dagliga konsumtionen för dessa två ligger på samma nivå. Under året har också fler lyssnat på ljudböcker än de har läst e-böcker. Lika många som har läst e-böcker har också läst digitala vecko- och månadsmagasin.

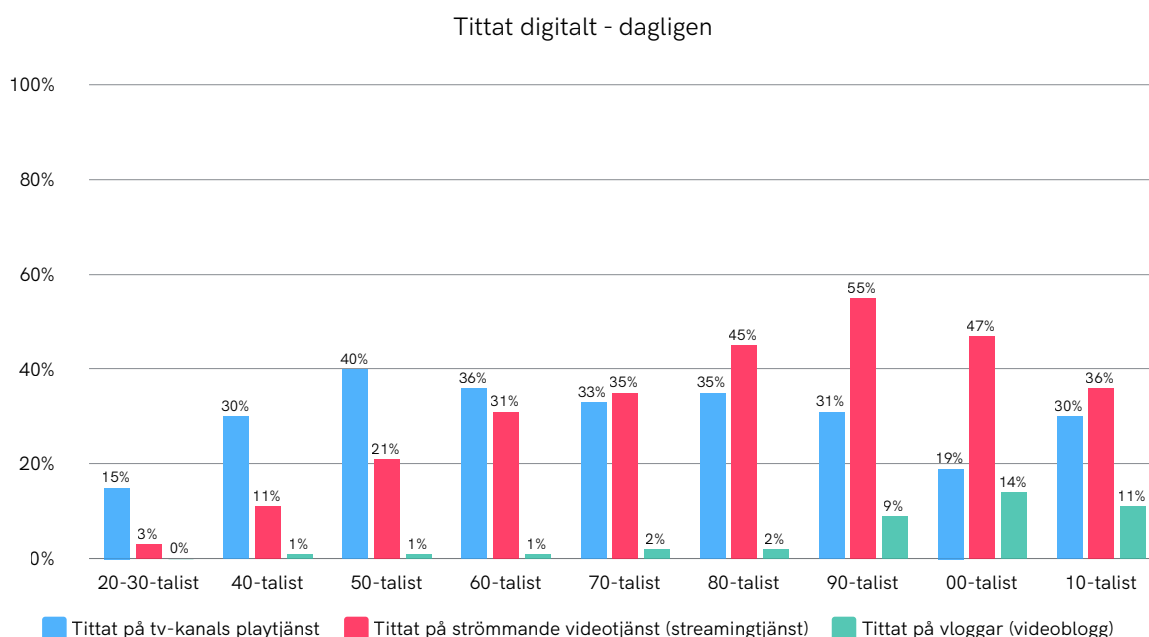
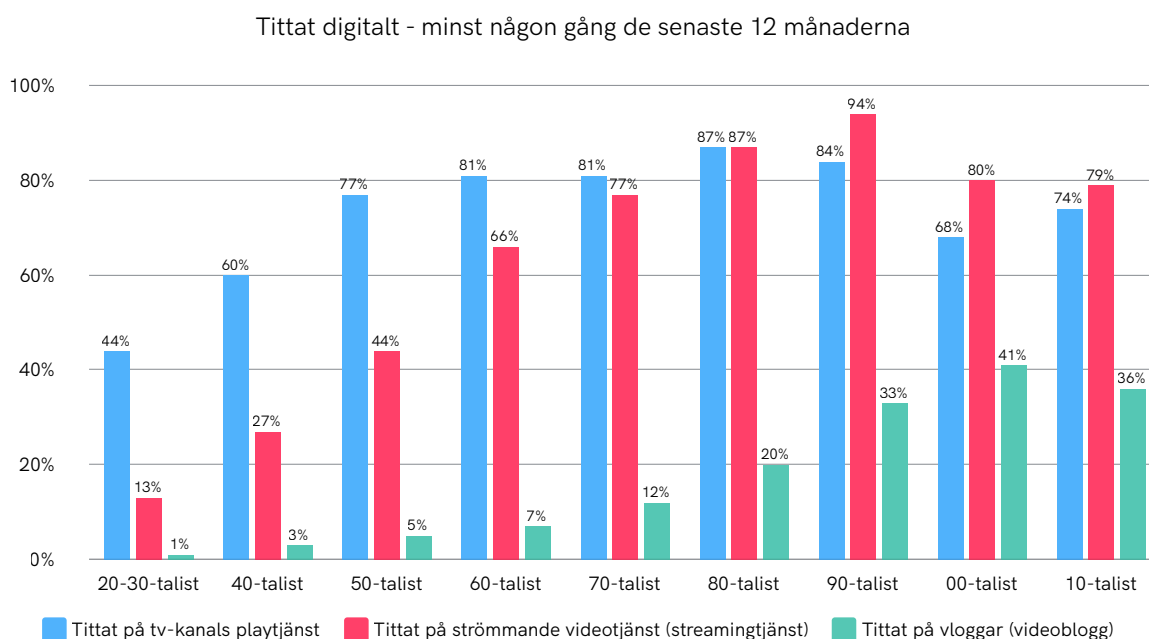
För att ta del av jämförande värden med Youtube för i år – se *kapitel 8 Sociala medier*.

Hur har då de olika generationerna konsumerat dessa digitala medietjänster? Det ska vi ta reda på i kommande diagram. Vi börjar med det digitala tittandet i *diagram 9.5*.

90-talisterna har tittat mest av alla på strömmande videotjänster under året

Vilka digitala medietjänster för tittande såsom tv-kanalernas playtjänster, strömmande videotjänster och videobloggar har de olika generationerna ägnat sig åt under året respektive dagligen? Det visar de här två diagrammen.

Diagram 9.5, Bas: Internetanvändare 8+ år, Vilka av följande medietjänster har du använt under de senaste 12 månaderna?, År 2021 (Studie 2)

Tv-kanalernas playtjänster har konsumerats i högst grad av 80-talisterna varav nära 9 av 10 har använt dem under året. Den dagliga konsumtionen av playtjänster toppas emellertid av de internetanvändande 50-talisterna.

Nästan alla 90-talister har tittat på strömmande videotjänster under året och mer än hälften har tittat dagligen. 90-talisterna toppar både den dagliga samt årskonsumtionen av tittande på strömmande videotjänst. De unga 90-, 00- och 10-talisterna tittar mer på strömmande videotjänster än tv-kanalernas playtjänster. 80-talisterna tittar lika mycket på strömmande videotjänster och playtjänster, och hos de äldre generationerna ligger playtjänsterna i topp.

Vloggar, det vill säga videobloggar, konsumeras främst av de födda på 2000-talet. 00-talisterna toppar både det årliga och det dagliga tittandet på vloggar.

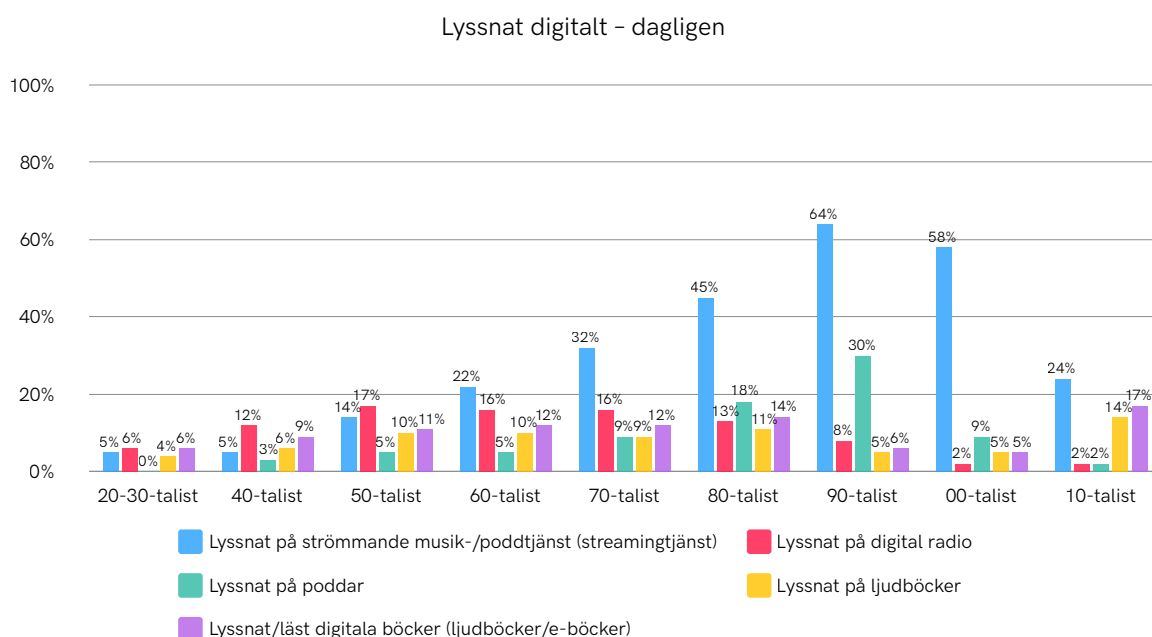
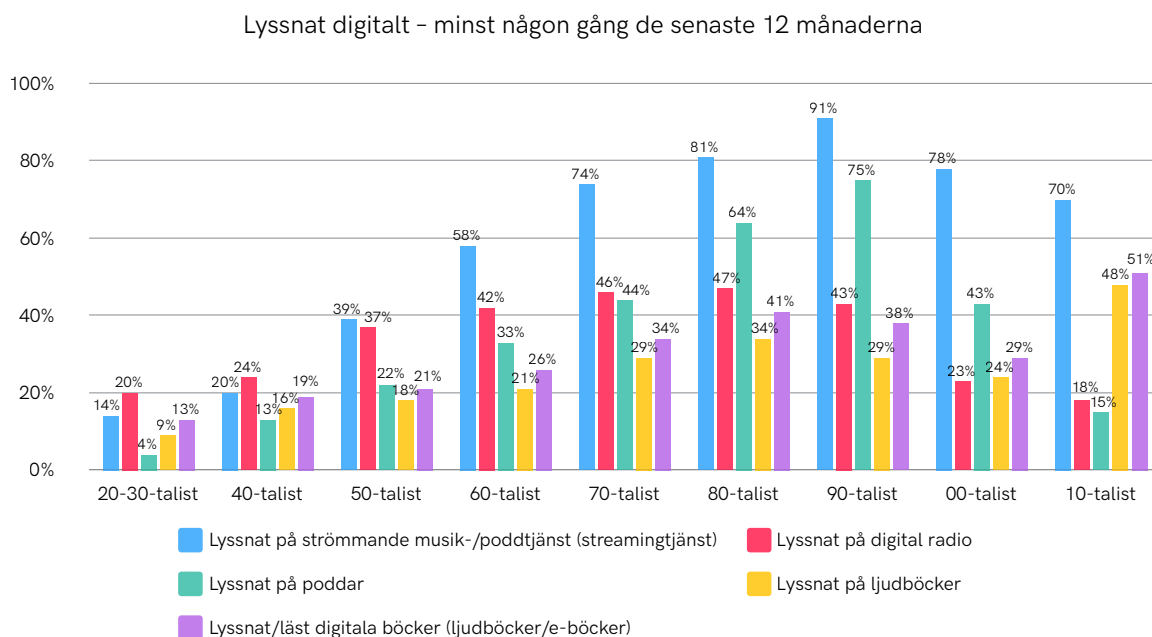
För att ta del av jämförande värden med Youtube för i år - se *kapitel 8 Sociala medier*.

Nu ska vi undersöka det digitala lyssnandet fördelat på generation i nästa *diagram 9.6*.

90-talisterna har lyssnat mest av alla på poddar under året

Vilka digitala medietjänster för lyssnande såsom strömmande musik- och poddtjänster, digital radio, poddar och digitala böcker har de olika generationerna ägnat sig åt under året respektive dagligen? Det visar de här två diagrammen.

Diagram 9.6, Bas: Internetanvändare 8+ år, Vilka av följande medietjänster har du använt under de senaste 12 månaderna?, År 2021 (Studie 2)

De som i högst grad har lyssnat på strömmande musik- och poddtjänster är 90-talisterna, både på årlig och daglig basis. Likaså har 90-talisterna lyssnat mest på poddar såväl under året som dagligen.

Digital radio har 70- och 80-talisterna lyssnat mest på under året och på daglig basis ligger 50-, 60-, och 70-talisterna i topp. 1920-, 30- och 40-talisterna är de enda som lyssnar mer på digital radio än de övriga medietjänsterna. Alla yngre generationer lyssnar allra mest på strömmande musik- och poddtjänster av de medieslagen för lyssnande som vi här jämfört.

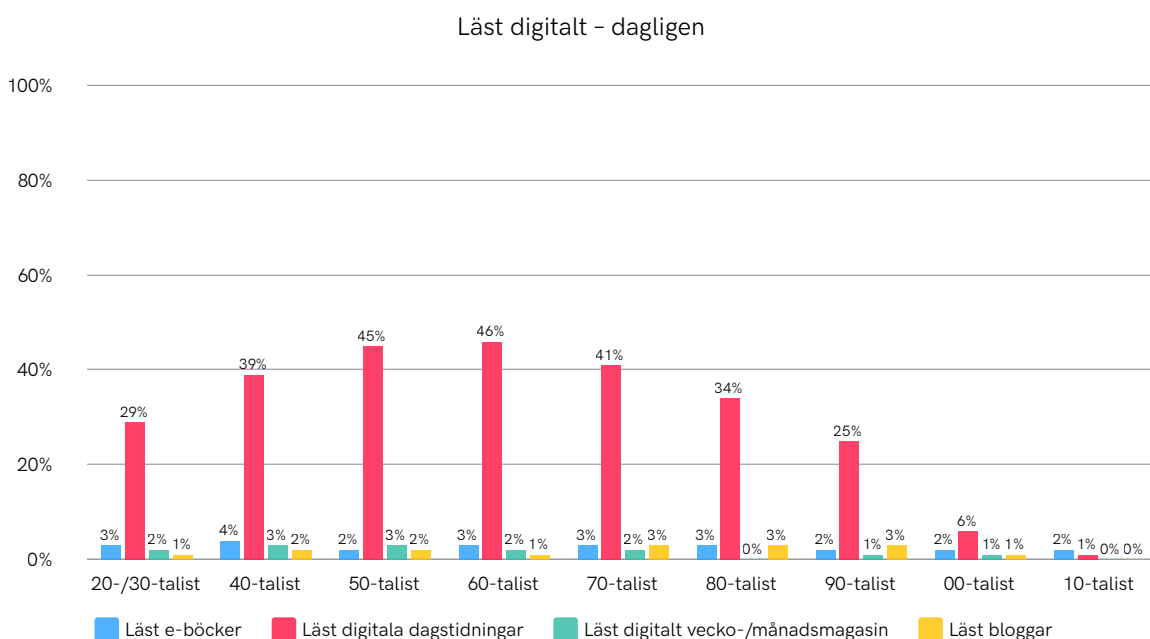
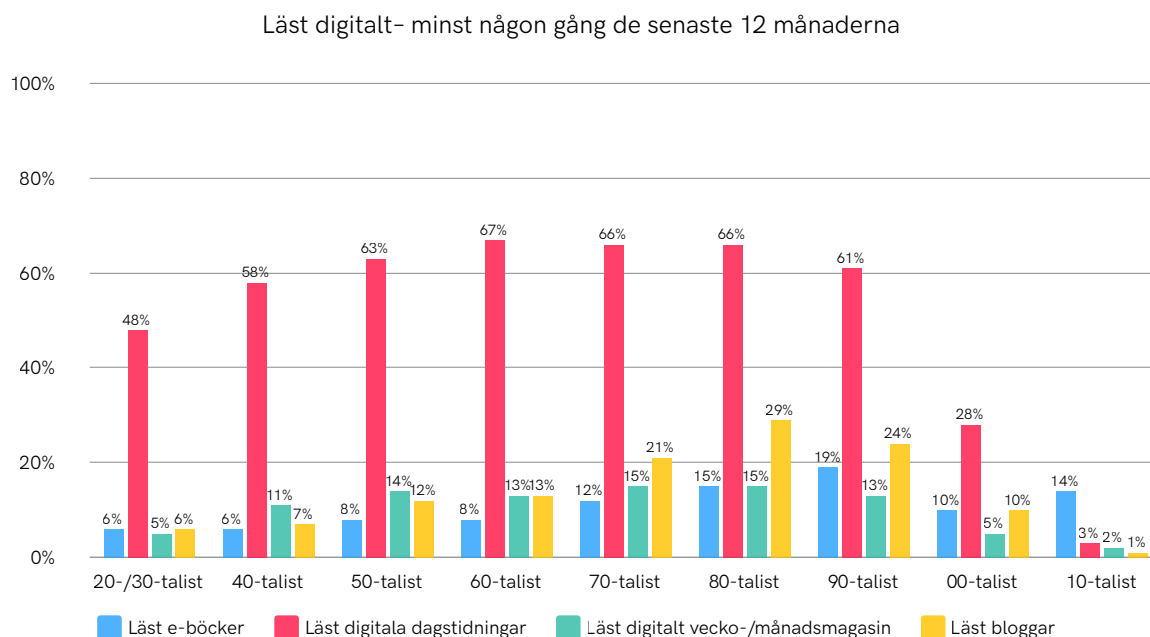
För ljudböcker leder de unga 10-talisterna i lyssnande både på årlig och daglig basis. På andraplats för ljudböcker hittar vi 80-talisterna. Tittar vi på digitala böcker totalt sett, det vill säga att vi slår ihop ljudböcker med e-böcker, är mönstret detsamma - alltså att 10-talisterna intar första platsen följda av 80-talisterna.

E-boken kommer vi att undersöka separat i nästa *diagram 9.7* där vi ska titta närmare på det digitala läsandet.

60-talisterna har läst digitala dagstidningar mest av alla under året

Vilka digitala tjänster för läsande såsom e-böcker, digitala dagstidningar, digitala vecko- och månadsmagasin samt bloggar har de olika generationerna ägnat sig åt under året respektive dagligen? Det visar de här två diagrammen.

Diagram 9.7, Bas: Internetanvändare 8+ år, Vilka av följande medietjänster har du använt under de senaste 12 månaderna?, År 2021, (Studie 2)

E-böcker har under året konsumerats främst av 90-talisterna följt av 80-talisterna och 10-talisterna. I föregående *diagram 9.6* kunde vi se att 10-talisterna låg etta vad gäller digitala böcker totalt sett, det vill säga ljudböcker och e-böcker sammanslaget. E-boken är den digitala lästjänst i jämförelsen som 10-talisterna har konsumerat mest under året. För alla andra generationer ligger den digitala dagstidningen i topp.

60-talisterna är de som har läst digitala dagstidningar mest av alla under året, tätt följda av 70- och 80-talister. På daglig basis leder 60-talisterna i det digitala dagstidningsläsandet men 50-talisterna ligger hack i häl.

Bloggläsandet toppas av 80-talisterna, följt av 90-talisterna och 70-talisterna. 90-talisterna har dock i ännu högre grad konsumerat vloggar, det vill säga videobloggar, än bloggar – se *diagram 9.5*. Det gäller även de födda på 2000-talet.

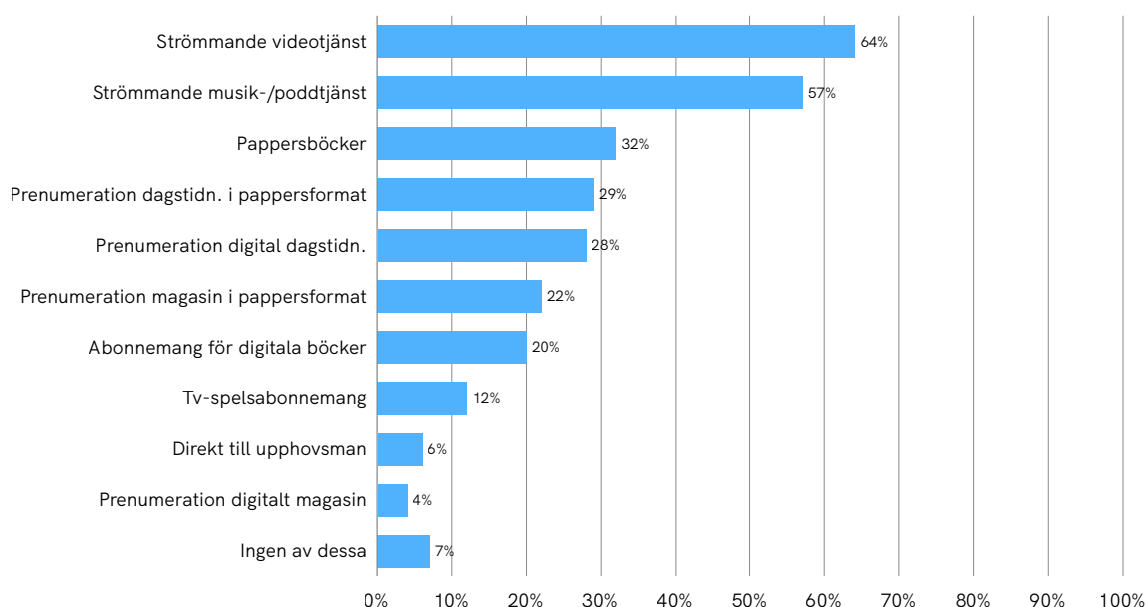
I nästa *diagram 9.8* ska vi undersöka vilka medietjänster hushållen har betalat för de senaste 12 månaderna.

Betala för medietjänster

Var femte har betalat för ett abonnemang på digitala böcker det senaste året

Vi har frågat internetanvändarna som är 18 år eller äldre om deras hushåll har betalat för olika medietjänster under de senaste 12 månaderna och resultatet ser vi i det här diagrammet.

Diagram 9.8, Bas: Internetanvändare 18+ år, Vilka av följande medier/medietjänster har ditt hushåll betalat för under de senast 12 månaderna?, År 2021 (Studie 2) (Obs! Svartalternativen förkortade - se dem i sin helhet i formuläret)

Under de senaste 12 månaderna har majoriteten av internetanvändarna 18 år eller äldre betalat för strömmande medietjänster. Fler har betalat för strömmande videotjänster än strömmande musik- och poddtjänster. På tredje plats hamnar pappersböcker. Var tredje har betalat för pappersböcker och var femte för ett abonnemang för digitala böcker.

I princip lika många, nära 3 av 10, uppger att de under de senaste 12 månaderna har betalat för en prenumeration på pappersdagstidning som en digital dagstidning.

Fler har varit villiga att betala för vecko- och månadsmagasin på papper än digitalt. 22 procent har betalat för en prenumeration på ett vecko- eller månadsmagasin i pappersformat och endast 4 procent för en motsvarande digital prenumeration under året.

12 procent har betalat för ett tv-spelsabbonemang och 6 procent direkt till upphovsman under de senaste 12 månaderna. Med upphovsman avses till

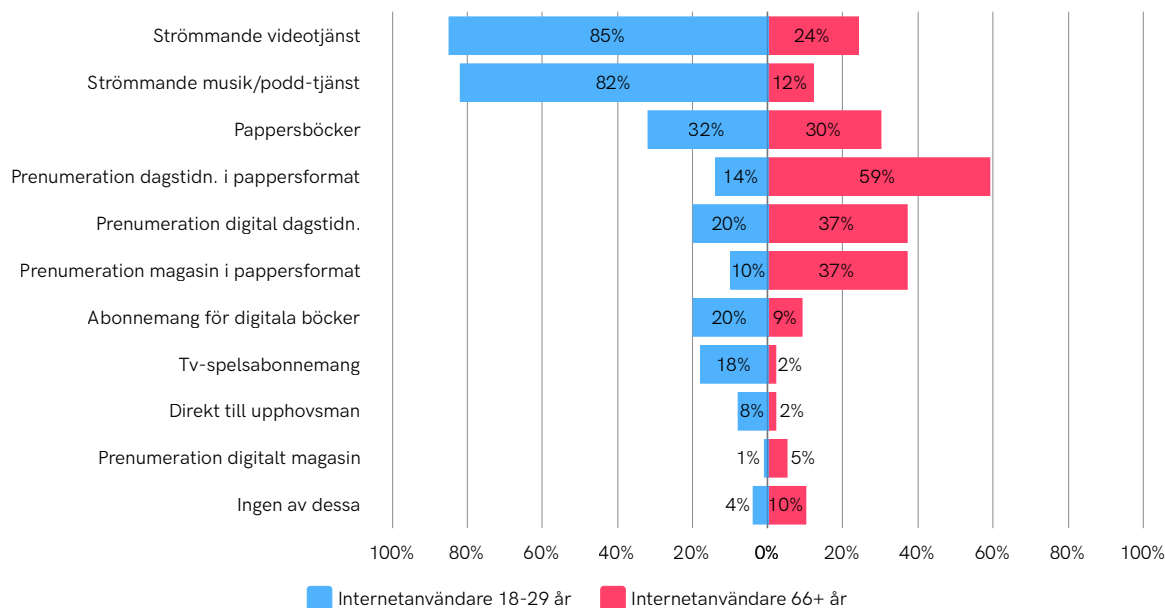
exempelvis en journalist, poddare eller youtubare för att stödja deras produktion av innehåll.

Vilka medietjänster betalar de yngre 18-29 år för jämfört med de äldre internetanvändarna 66+ år? Det tar vi reda på i nästa *diagram 9.9*.

De yngre betalar för strömmande tjänster och de äldre för tidningar

I det här diagrammet jämför vi hur de yngre (18–29 år) respektive äldre (66+ år) internetanvändarna har betalat för olika medietjänster de senaste 12 månaderna.

Diagram 9.9, Bas: Internetanvändare 18–29 år respektive internetanvändare 66+ år, Vilka av följande medier/medietjänster har ditt hushåll betalat för under de senaste 12 månaderna?, År 2021 (Studie 2)

Det är stor skillnad mellan vilka medietjänster de yngre och äldre internetanvändarna har betalat för under de senaste 12 månaderna. Kort summerat så betalar de yngre främst för strömmande tjänster och de äldre för tidningar.

Mer än tre gånger fler yngre än äldre har betalat för strömmande videotjänster och sex gånger fler för strömmande musik- och poddtjänster. Dubbelt så många yngre har betalat för ett abonnemang för digitala böcker i jämförelse med de äldre. Att betala för tv-spelsabonnemang och direkt till en upphovsman har nästan enbart de yngre gjort jämfört med de internetanvändare som är 66 år eller äldre.

Drygt fyra gånger fler äldre än yngre har i sin tur betalat för en prenumeration på pappersdagstidning och uppemot dubbelt så många för en digital motsvarande prenumeration. Nästan enbart de äldre har betalat för en prenumeration på ett digitalt vecko- eller månadsmagasin.

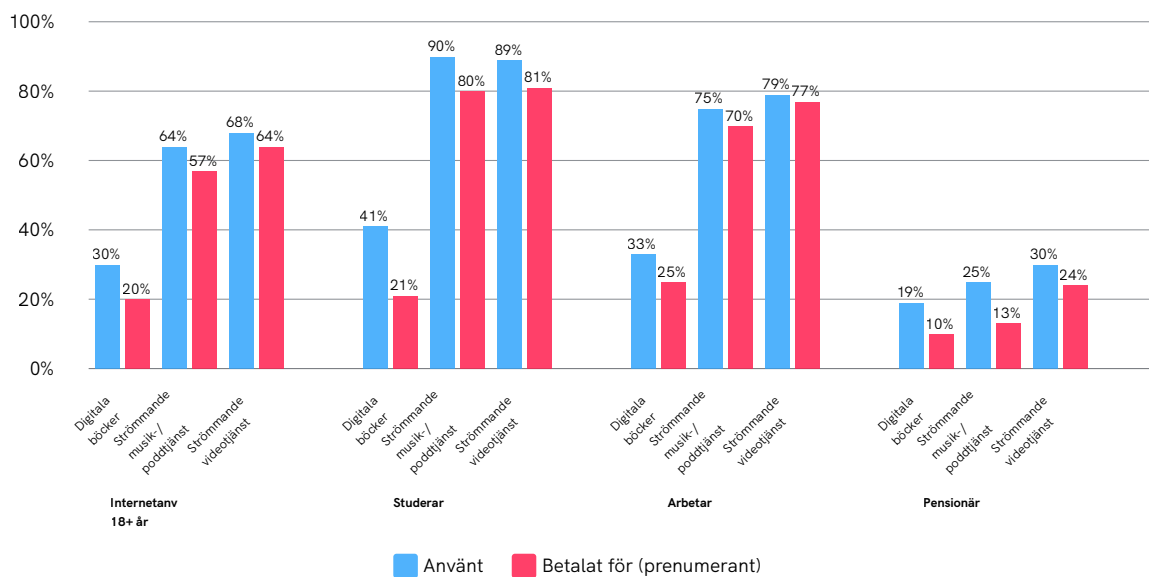
Pappersböcker är det medieslag som de yngsta och de äldsta internetanvändarna har betalat för i ungefär lika hög grad under de senaste 12 månaderna.

I nästa *diagram 9.10* jämför vi hur många under året som har använt respektive betalat för digitala böcker, strömmande videotjänster samt strömmande musik- och poddtjänster.

Fler betalar för strömmande videotjänster än strömmande ljudtjänster

I detta diagram jämför vi hur många under året som har använt respektive betalat för digitala böcker, strömmande videotjänster samt strömmande musik- och poddtjänster.

Diagram 9.10, Bas: Internetanvändare 18+ år, Vilka av följande medier/medietjänster har du använt respektive ditt hushåll betalat för under de senaste 12 månaderna?, År 2021 (Studie 2)

Något fler har använt än betalat för samtliga tre medietjänster – minst är skillnaden för strömmande videotjänster och störst för digitala böcker.

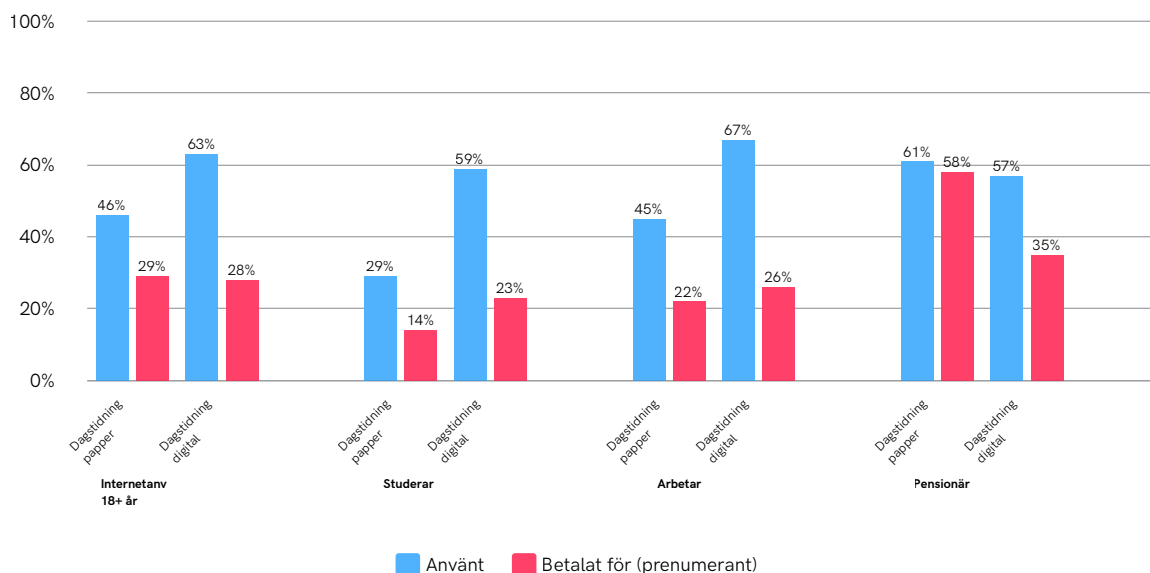
Skillnaden mellan att ha använt en medietjänst eller att deras hushåll har betalat för medietjänsterna är minst bland de som arbetar. Det är mer vanligt att de högkonsumerande studerande och de något mer lågkonsumerande pensionärerna får tillgång till dem på annat sätt.

Hur ser då användning jämfört mot betalningsbenägenhet ut för dagstidningar? Det tar vi reda på i nästa *diagram 9.11*.

Knappt var tredje har betalat för en dagstidning det senaste året

I det här diagrammet jämför vi hur många under året som har använt respektive betalat för en prenumeration på dagstidning i pappersformat eller i digitalt format.

Diagram 9.11, Bas: Internetanvändare 18+ år, Vilka av följande medier/medietjänster har du använt respektive ditt hushåll betalat för under de senast 12 månaderna?, År 2021 (Studie 2)

Användningen av dagstidningar har under året varit betydligt högre än betalningsbenägenheten för en prenumeration. En tredjedel fler har läst en pappersdagstidning jämfört med om deras hushåll har betalat för en sådan prenumeration. Mer än dubbelt så många har läst digitala dagstidningar jämfört med de vars hushåll har betalat för en digital prenumeration.

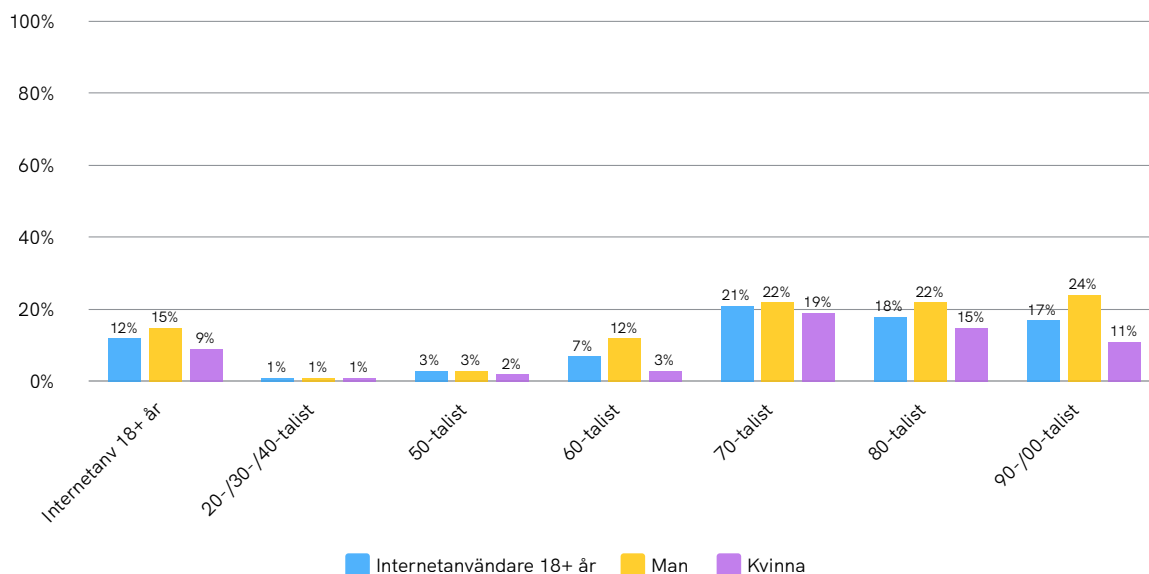
Mest betalningsbenägna är pensionärerna varav nästan alla betalar för sin pappersdagstidning. Pensionärerna är även de som mer ofta än andra betalar för en digital prenumeration men ändå är det betydligt fler som läser den digitala dagstidningen än som betalar för den.

I nästa *diagram 9.12* ska vi ta reda på vilka som under året har betalat för ett tv-spelsabonnemang.

70-talisterna betalar för tv-spelsabonnemang mest av alla

Vilka generationer har betalat för tv-spelsabonnemang, alltså en betaltjänst där man får tillgång till ett utbud av spel till sin dator, spelkonsol eller mobiltelefon, det senaste året? Det visar det här diagrammet, även fördelat på kön.

Diagram 9.12, Bas: Internetanvändare 18+ år, Vilka av följande medier/medietjänster har ditt hushåll betalat för under de senast 12 månaderna? Tv-spelsabonnemang, År 2021 (Studie 2)

Det är nästan enbart den yngre halvan av den internetanvändande befolkningen som har betalat för ett tv-spelsabonnemang det senaste året. 70-talisterna är de som har betalat för tv-spelsabonnemang i högst grad under året. Den som betalar för ett tv-spelsabonnemang behöver dock inte alltid vara den som nyttjar det utan det kan lika gärna vara för sina barns räkning.

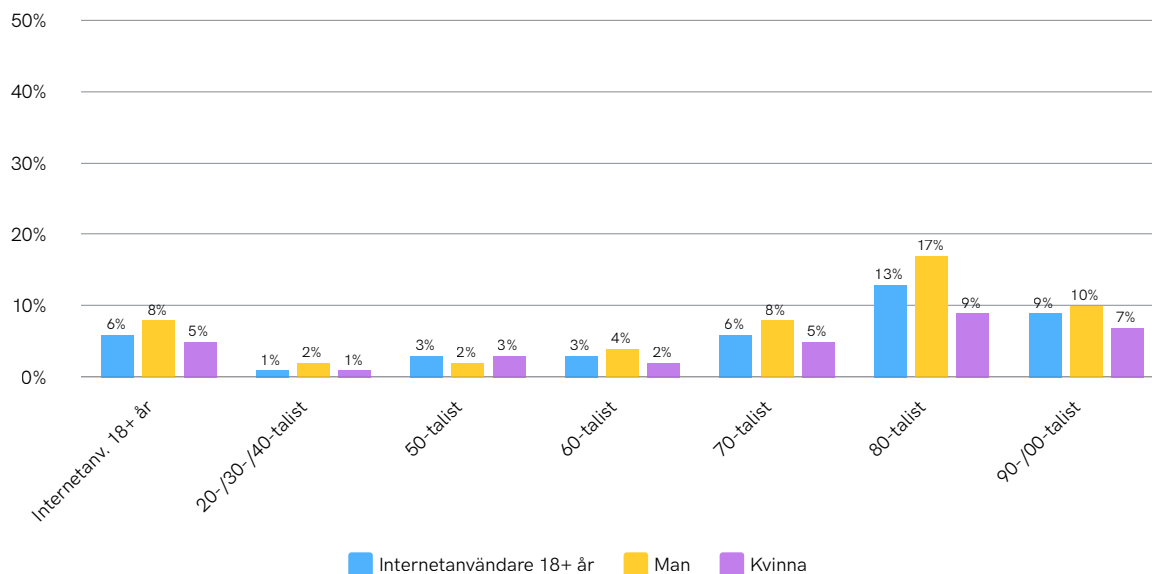
Män har genomgående i högre grad än kvinnor betalat för ett tv-spelsabonnemang, i synnerhet de allra yngsta männen.

I nästa *diagram 9.13* ska vi undersöka vilka som under året har betalat direkt till en upphovsman.

80-talisterna bäst på att betala direkt till upphovsmän

Vilka generationer har betalat direkt till en upphovsman det senaste året? Det visar det här diagrammet, även fördelat på kön.

Diagram 9.13, Bas: Internetanvändare 18+ år, Vilka av följande medier/medietjänster har ditt hushåll betalat för under de senaste 12 månaderna? Direkt till upphovsman, År 2021 (Studie 2), Obs! Skala 50%

80-talisterna är de som i högst grad har betalat direkt till en upphovsman under året, följt av de yngre generationerna. Män har varit mer benägna än kvinnor att betala direkt till en upphovsman, i synnerhet bland 80-talisterna. Bland de äldre generationerna har endast några få procent betalat direkt till en upphovsman de senaste 12 månaderna.

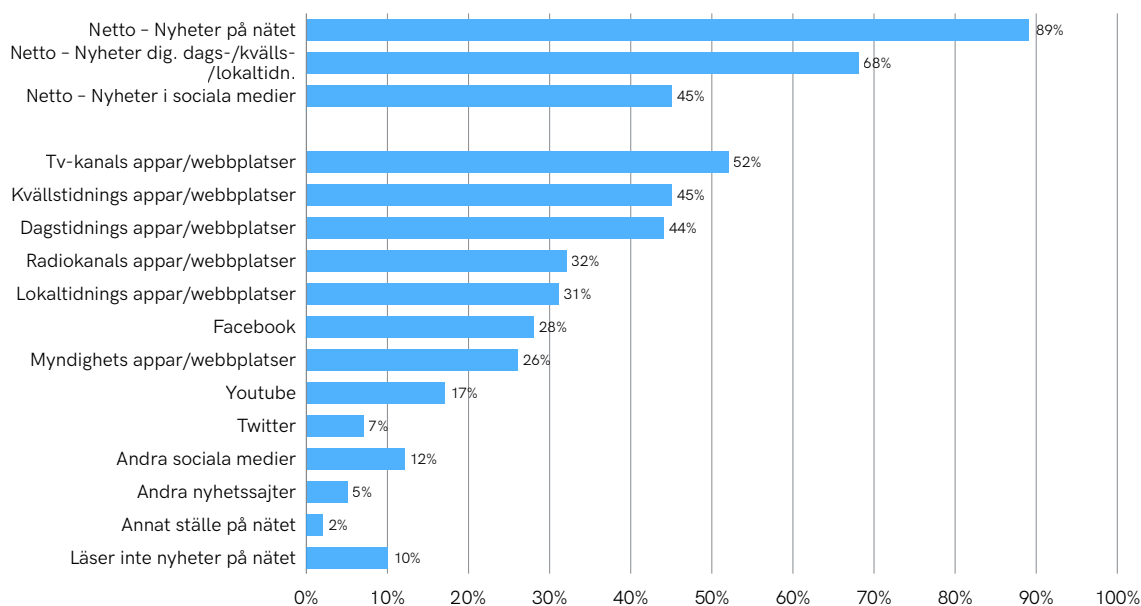
I nästa *diagram 9.14* ska vi undersöka den digitala nyhetskonsumtionen.

Digital nyhetskonsumtion

Lite mer än var fjärde tar del av digitala nyheter från myndigheter

På vilka appar och webbplatser har internetanvändarna som är 8 år eller äldre tagit del av nyheter om vad som händer i det svenska samhället och runtom i världen? Det visar det här diagrammet.

Diagram 9.14, Bas: Internetanvändare 8+ år, På vilka appar eller webbplatser tar du del av nyheter om vad som händer i svenska samhället och runtom i världen?, År 2021 (Studie 2)

9 av 10 internetanvändare 8 år eller äldre tar del av digitala samhällsnyheter. Nära 7 av 10 använder sig av digitala tidningar för nyheter, varav ungefär lika många via digitala dagstidningar (44%) och kvällstidningar (45%). 3 av 10 nyttjar lokaltidningars appar och webbplatser.

Drygt varannan använder tv-kanalers appar och webbplatser för nyheter om vad som händer i det svenska samhället och runtom i världen, och knappt var tredje använder radiokanalers appar och webbplatser. Lite mer än var fjärde tar del av digitala nyheter från myndigheter via deras appar och webbplatser.

Uppemot hälften tar del av nyheter i sociala medier. Flest anger Facebook (28%) som nyhetskälla följt av Youtube (17%) och endast 7 procent använder Twitter. Andra sociala medier som används för samhällsnyheter är främst Reddit och Instagram – även Flashback och Tiktok omnämns av några. Andra ställen på nätet som nämns är främst Omni samt olika utländska nyhetssajter som exempelvis CNN och BBC.

Tittar vi i *tabellbilagan* ser vi att de på landsbygden i högre grad konsumerar samhällsnyheter i digitala kvälls- och lokaltidningar och stadsbor i dagstidningar.

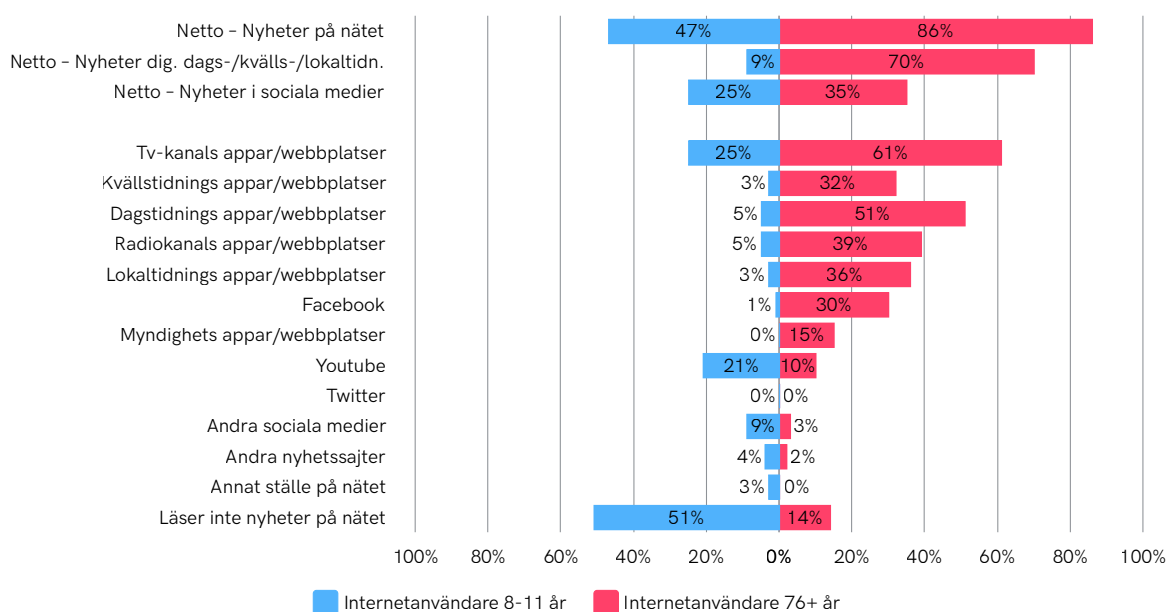
I övrigt är skillnaderna små mellan stadsbor och landsbygdsbor vad gäller digital nyhetskonsumtion.

Hur ser skillnaden i konsumtion av digitala samhällsnyheter ut mellan de yngsta 8-11 år och de äldsta internetanvändarna 76+ år? Det visar nästa *diagram 9.15*.

De yngsta konsumerar digitala samhällsnyheter i sociala medier och de äldsta via digitala tidningar

På vilka appar och webbplatser har de yngsta internetanvändarna 8-11 år respektive de äldsta 76 år eller äldre tagit del av nyheter om vad som händer i det svenska samhället och runtom i världen? Det visar det här diagrammet.

Diagram 9.15, Bas: Internetanvändare 8-11 år respektive 76+ år, På vilka appar eller webbplatser tar du del av nyheter om vad som händer i svenska samhället och runtom i världen?, År 2021 (Studie 2)

Skillnaden mellan de yngsta och äldsta internetanvändarnas konsumtion av digitala samhällsnyheter är stor. Knappt hälften av de yngsta konsumerar digitala nyheter jämfört med uppemot 9 av 10 av de äldsta.

De yngstas främsta källor för nyheter om vad som händer i svenska samhället och runtom i världen är sociala medier och tv-kanalers appar och webbplatser. Det sociala medium de yngsta främst använder för nyheter är Youtube.

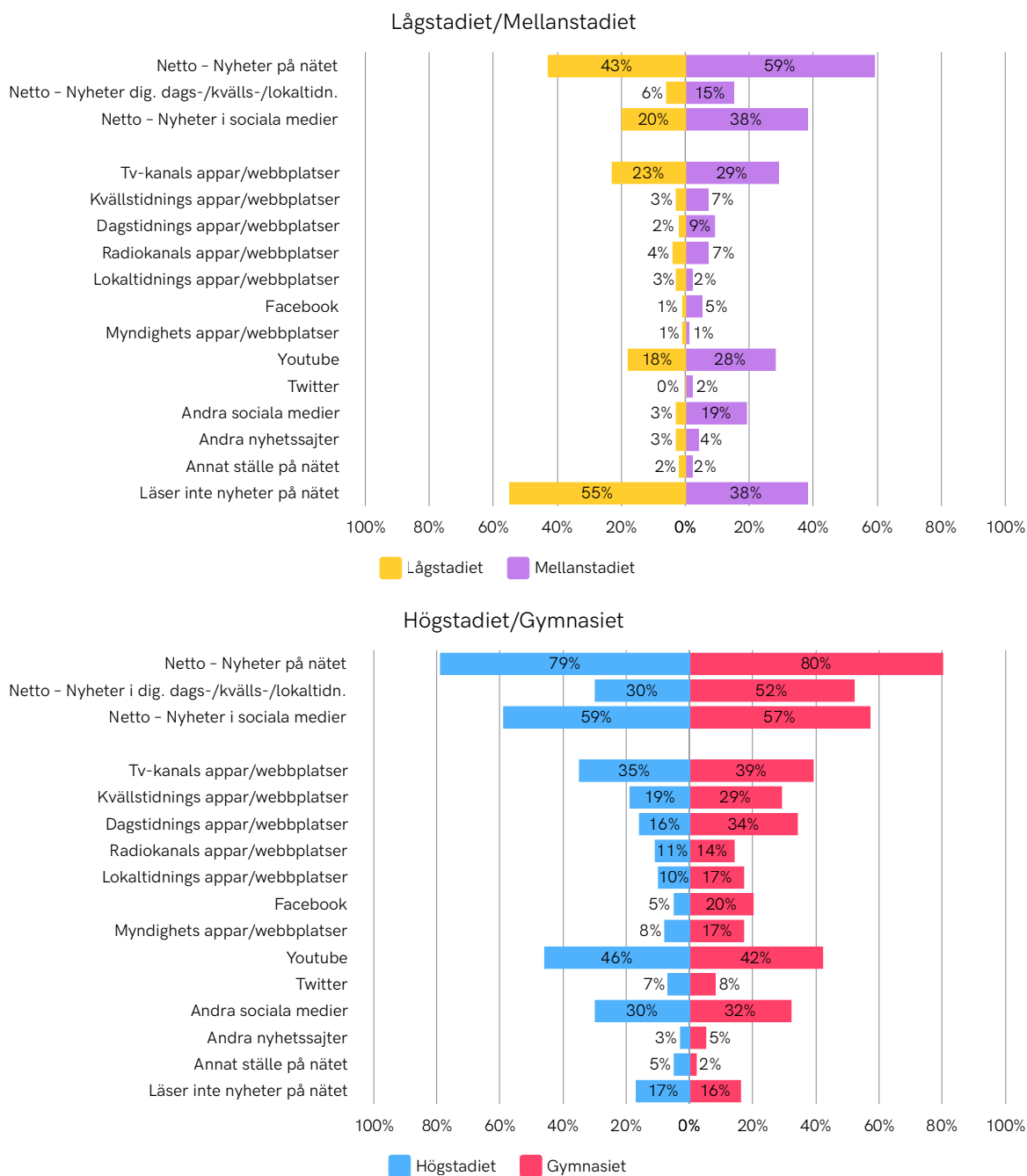
De äldsta använder framförallt digitala tidningar, i synnerhet dagstidningar, samt tv-kanalers appar och webbplatser för samhällsnyheter. Lite drygt var tredje av de äldsta använder sociala medier som nyhetskälla och var sjunde myndigheters appar och webbplatser. En tredjedel av sällananvändarna, det vill säga de som inte använder internet varje dag, konsumerar *inte* digitala samhällsnyheter alls. Endast 6 procent av dem besöker myndigheters webbplatser och appar.

I nästa *diagram 9.16* ska vi jämföra hur barn och ungdomar i olika skolstadier konsumerar samhällsnyheter.

Främsta digitala nyhetskällan för barn och ungdomar i alla skolåldrar är sociala medier

Hur konsumeras digitala nyheter om vad som händer i samhället och runtom i världen bland skolbarn och skolungdomar? Det visar det här diagrammet.

Diagram 9.16, Bas: Internetanvändare 8-19 år, På vilka appar eller webbplatser tar du del av nyheter om vad som händer i svenska samhället och runtom i världen?, År 2021 (Studie 2)

På lågstadiet konsumerar drygt 4 av 10 digitala samhällsnyheter och de främsta nyhetskällorna är tv-kanalernas webbplatser och appar samt sociala medier. Det sociala medium som använts mest för nyheter är Youtube.

På mellanstadiet är andelen som konsumerar samhällsnyheter något högre än på lågstadiet, närmare bestämt 6 av 10. Sociala medier är den främsta nyhetskällan, i synnerhet Youtube, följt av tv-kanalernas webbplatser och appar.

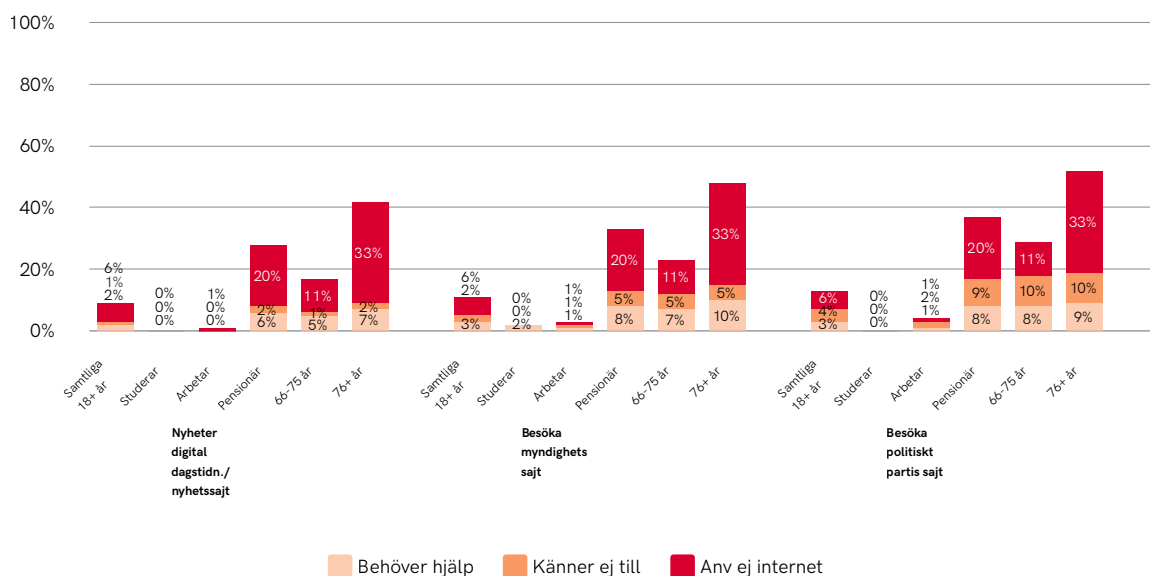
På högstadiet och gymnasiet tar 8 av 10 del av digitala samhällsnyheter. Sociala medier är fortfarande den främsta nyhetskällan, framför allt Youtube. På gymnasiet börjar allt fler även läsa digitala kvälls- och dagstidningar för att ta del av nyheter om vad som händer i samhället och runtom i världen.

Hur många i befolkningen behöver hjälp med att ta del av nyheter i digitala dagstidningar? Det visar nästa *diagram 9.17*.

En tredjedel av pensionärerna kan inte besöka en myndighets webbplats på egen hand

Det här diagrammet visar vilka i befolkningen som behöver hjälp med att ta del av nyheter i digitala dagstidningar eller på nyhetssajter, eller besöka myndigheters eller politiska partiers sajter. Utöver de som behöver hjälp visar diagrammet även andelen som inte har hört talas om sajterna i fråga och den andel som inte använder internet. Tillsammans utgör de en grupp som idag inte på egen hand kan ta del av innehållet på dessa sajter. Denna grupp är viktig att lyfta fram eftersom de riskerar ett utanförskap när digitala kanaler blir alltmer centrala för att ta del av samhällsviktig information.

Diagram 9.17, Bas: Samtliga 18+ år, Vad av följande har du gjort eller skulle du kunna göra på egen hand eller med hjälp av någon annan? (Ta del av nyheter i en digital dagstidning/nyhetssajt / Besöka myndigheters webbplatser för samhällsinformation / Besöka politiska partiers webbplatser för information), År 2021 (Studie 1)

Endast några enstaka procent i befolkningen som är 18 år eller äldre uppger att de behöver hjälp med att besöka dessa sajter. Adderar vi däremot den andel som inte har hört talas om sajterna eller inte använder internet alls så är det betydligt fler, runt 1 av 10, som inte på egen hand kan ta del av innehållet på dessa webbplatser.

Ålder är den faktor som har störst påverkan på hjälpbehovet. Bland pensionärer behöver 6 procent hjälp med att ta del av nyheter i en digital dagstidning eller på en nyhetssajt och 8 procent behöver hjälp med att besöka ett politiskt partis respektive en myndighets webbplats. Ser vi istället till hela gruppen – det vill säga, de som behöver hjälp, saknar kännedom eller inte använder internet – så ökar andelen pensionärer som inte på egen hand besöker nyhetssajter, politiska partiers eller myndigheters webbplatser avsevärt. Nära 3 av 10 pensionärer besöker inte på egen

hand nyhetssajter och nära 4 av 10 går inte själva in på webbplats för ett politiskt parti eller myndighet. Bland de allra äldsta pensionärerna är andelen ännu större.

Vill du läsa mer hjälpbehov av olika digitala tjänster så rekommenderar vi *kapitel 14*.

Kapitel 10: Digitala kulturevenemang, sociala event och träning

Kvinnor mer digitalt sociala än män

I Sverige har 2 av 10 tagit del av ett livesänt kulturevenemang på nätet, och var fjärde har haft en digital videoträff med släktingar. Mer än dubbelt så många kvinnor än män har tränat fysiskt utifrån digitala träningspass.

I det här kapitlet undersöker vi hur internetanvändarna tar del av kulturevenemang och olika sociala event på nätet, samt hur många som använder digitala träningspass för att träna fysiskt hemma. Vi ser bland annat...

- Att 2 av 10 internetanvändare har deltagit i ett livesänt kulturevenemang det senaste året
- Att mer än 4 av 10 har deltagit i något socialt digitalt event det senaste året
- Att var fjärde har haft en videoträff med sin familj och släktingar
- Att nästan 3 av 10 har tränat fysiskt med hjälp av digitala träningspass
- Att mer än dubbelt så många kvinnor som män använt digitala träningspass för att träna fysiskt

Diagram kapitel 10

Digitala kulturevenemang

- 10.1 2 av 10 har under det senaste året deltagit i ett livesänt kulturevenemang på nätet
- 10.2 Var sjunde har tagit del av en livesänd konsert på nätet under året
- 10.3 Mer än 1 av 10 pensionärer har tagit del av en livesänd konsert på nätet det senaste året
- 10.4 Fler kvinnor än män har deltagit i ett livesänt kulturevenemang på nätet

Digitala sociala event

- 10.5 Mer än 4 av 10 har deltagit i något socialt digitalt event det senaste året
- 10.6 Var fjärde har haft en videoträff med familj och släktingar det senaste året
- 10.7 7 procent av pensionärerna har deltagit digitalt på en begravning det senaste året
- 10.8 Kvinnor har varit mer digitalt sociala än män det senaste året

Fysisk träning digitalt

- 10.9 Nära 3 av 10 har tränat fysiskt med hjälp av digitala träningspass det senaste året

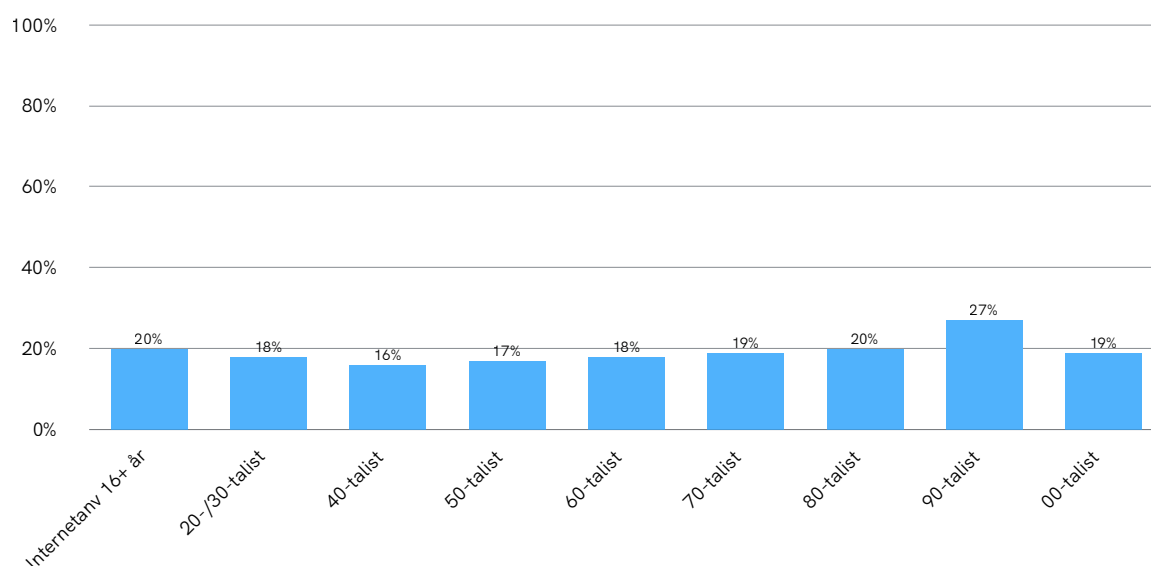
- 10.10 Mer än 2 av 10 har tränat fysiskt hemma med hjälp av ett strömmat träningspass
- 10.11 1 av 10 pensionärer har tränat med hjälp av ett livesänt träningspass på nätet
- 10.12 Mer än dubbelt så många kvinnor som män tränar fysiskt med hjälp av digitala träningspass

Digitala kulturevenemang

2 av 10 har under det senaste året deltagit i ett livesänt kulturevenemang på nätet

Vi har tagit reda på hur många som har tagit del av livesända kulturevenemang, alltså livesända via internet – ej tv-sändning, de senaste 12 månaderna. Resultatet visas i det här diagrammet fördelat på generation.

Diagram 10.1, Bas: Internetanvändare 16+ år, Har du under de senaste 12 månaderna tagit del av livesända kulturevenemang på internet (ej tv-sändning)?, År 2021 (Studie 2)

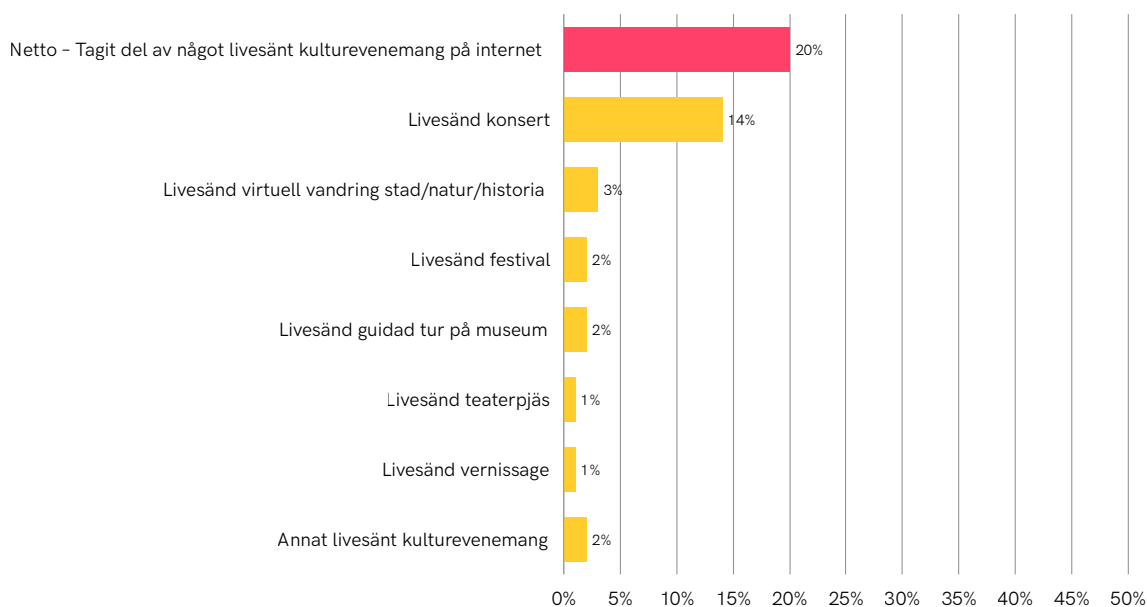
2 av 10 har under det senaste året tagit del av ett livesänt kulturevenemang på internet. De yngre har ägnat sig något mer åt detta än de äldre och 90-talisterna har tagit del av det livesända digitala kulturutbudet på nätet mer än alla andra. I övrigt är skillnaderna inte särskilt stora mellan generationerna.

I kommande *diagram 10.2* och *diagram 10.3* ska vi ta reda på vilka livesända kulturevenemang vi deltagit i och vilka åldrar som ägnat sig åt dessa.

Var sjunde har tagit del av en livesänd konsert på nätet under året

Vilka livesända kulturevenemang på internet (ej tv-sändning) har vi tagit del av de senaste 12 månaderna? Det visar det här diagrammet.

Diagram 10.2, Bas: Internetanvändare 16+ år, Har du under de senaste 12 månaderna tagit del av livesända kulturevenemang på internet (ej tv-sändning)?, År 2021 (Studie 2) Obs! Skala 50%

Det livesända kulturevenemang som flest har tagit del av på nätet under det senaste året är konserter. Var sjunde har sett en livesänd digital konsert på nätet. Övriga livesända kulturevenemang har under året som gått inte haft lika stor genomslagskraft. 3 procent har tagit del av en livesänd guidad tur eller virtuell vandring i stad, natur eller i historiska platser och byggnader. 2 procent har varit på en livesänd festival och lika många på en guidad tur på ett museum. 1 procent har sett en livesänd teater eller vernissage.

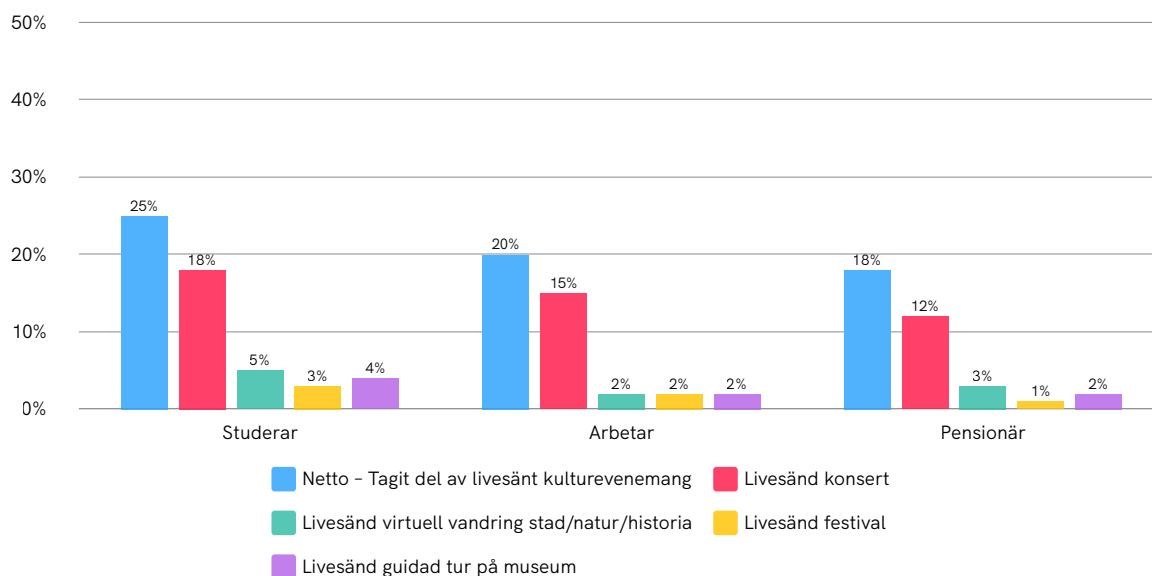
Bland de som anger ett annat livesänt kulturevenemang har en knapp handfull nämnt Bokmässan och lika många har varit på kulturella föreläsningar av olika slag. En mindre andel nämner också en livesänd gudstjänst vilket vi kommer återkomma till under sociala, digitala event i *diagram 10.6*.

Nu ska vi ta reda på hur några av dessa livesända kulturevenemang har använts av olika åldrar då vi ska jämföra de som studerar, arbetar och är pensionärer i *diagram 10.3*.

Mer än 1 av 10 pensionärer har tagit del av en livesänd konsert på nätet det senaste året

Det här diagrammet visar hur några livesända kulturevenemang har använts av de som studerar, arbetar och är pensionärer, vilket också speglar åldrar.

Diagram 10.3, Bas: Internetanvändare 16+ år, Har du under de senaste 12 månaderna tagit del av livesända kulturevenemang på internet (ej tv-sändning)? (Netto – Tagit del av något livesänt kulturevenemang på internet / En livesänd konsert / En livesänd guidad tur/virtuell vandring i stad/natur/historiska platser/byggnader / En livesänd festival / En livesänd guidad tur/virtuell visning på ett museum), År 2021 (Studie 2) Obs! Skala 50%

De studerande har ägnat sig mest åt samtliga av de livesända kulturevenemangen i jämförelsen. De internetanvändande pensionärerna är de som varit minst aktiva med ett undantag – att ta del av en livesänd guidad tur eller virtuell vandring i stad, natur eller i historiska platser och byggnader. Detta har fler pensionärer än arbetande ägnat sig åt under året. I synnerhet de äldsta internetanvändande pensionärerna födda på 20- och 30-talet har tagit del av en livesänd vandringstur på nätet.

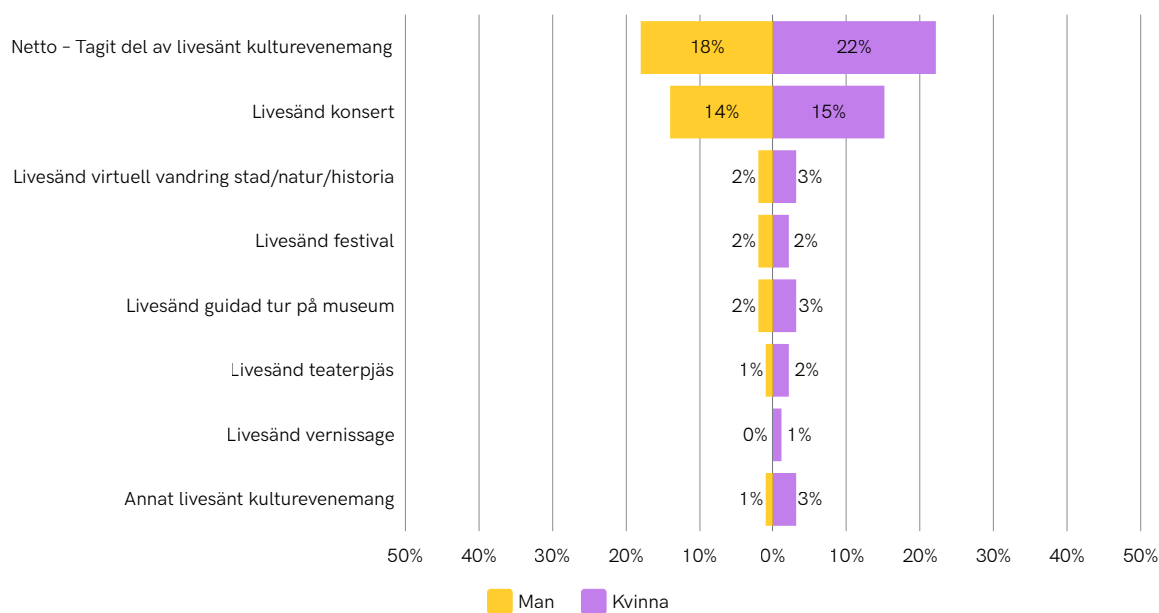
Tittar vi i *tabellbilagan* kan vi se att något fler stadsbor har gått på museum digitalt än landsbygdsbor. 90-talisterna är de som ägnat sig mest av alla åt livesända kulturevenemang på nätet det senaste året (*diagram 10.1*). Det är också 90-talisterna som mest av alla har ägnat sig åt livesända konserter och festivaler på nätet.

Skiljer det sig åt mellan män och kvinnor vad gäller att ta del av livesända kulturevenemang på nätet? Det ser vi i nästa *diagram 10.4*.

Fler kvinnor än män har deltagit i ett livesänt kulturevenemang på nätet

I vilken grad har män och kvinnor tagit del av livesända kulturevenemang på nätet de senaste 12 månaderna? Det visar det här diagrammet.

Diagram 10.4, Bas: Internetanvändare 16+ år, Har du under de senaste 12 månaderna tagit del av livesända kulturevenemang på internet (ej tv-sändning)?, År 2021 (Studie 2) Obs! Skala 50%

Fler kvinnor än män har tagit del av livesända kulturevenemang på nätet det senaste året, men skillnaderna är dock relativt små.

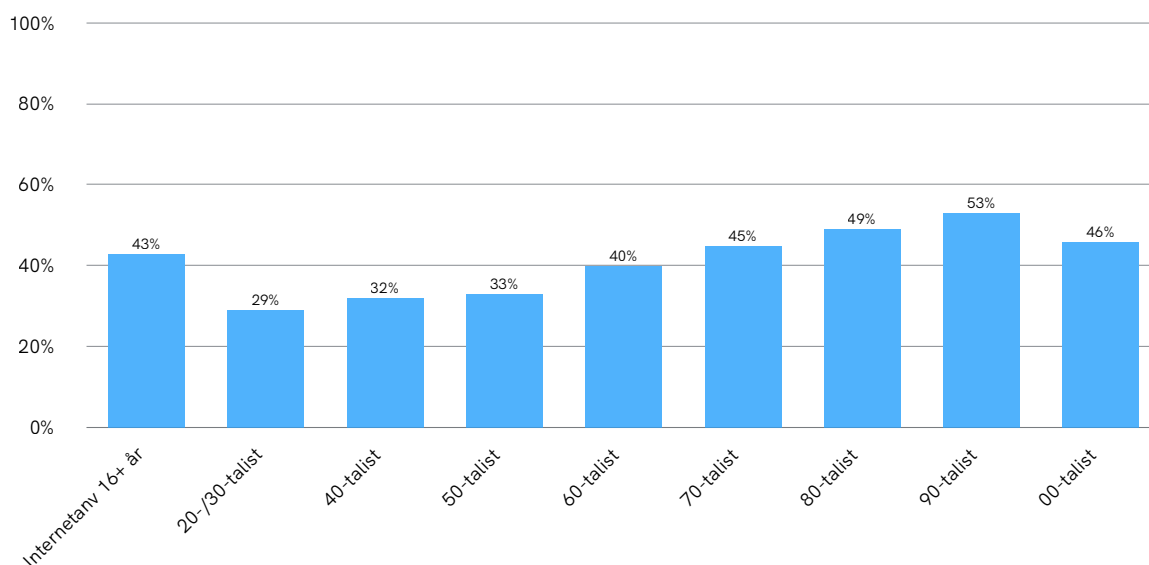
Skiljer det sig åt mellan män och kvinnor hur många som har ägnat sig åt olika sociala, digitala event det senaste året? Det ser vi i *diagram 10.8* men först ska vi i *diagram 10.5* ta reda på hur många som totalt sett ägnat sig åt detta.

Digitala sociala event

Mer än 4 av 10 har deltagit i något socialt digitalt event det senaste året

Vi har tagit reda på hur många som har deltagit digitalt på något socialt event de senaste 12 månaderna. Det visar det här diagrammet, fördelat på generation.

Diagram 10.5, Bas: Internetanvändare 16+ år, Har du under de senaste 12 månaderna deltagit digitalt på något socialt, digitalt event? (Netto Ja), År 2021 (Studie 2)

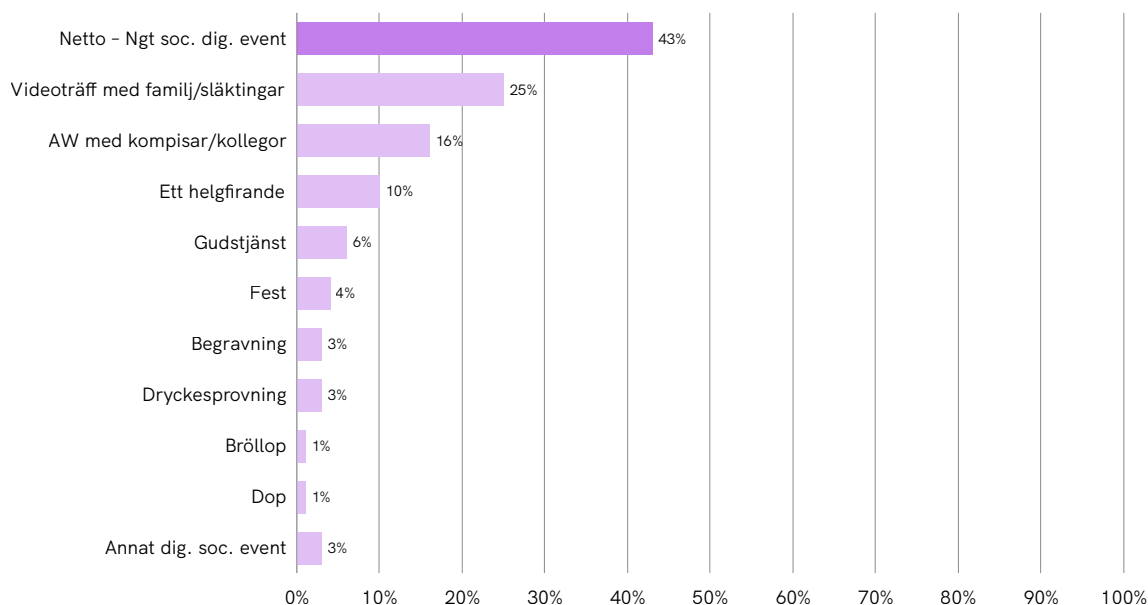
Mer än 4 av 10 har deltagit i något socialt digitalt event det senaste året. De yngre har i högre utsträckning än de äldre ägnat sig åt detta. Mest av alla har 90-talisterna deltagit i sociala digitala event, varav mer än hälften ägnat sig åt det under året. Minst av alla har de äldsta internetanvändarna födda på 20- och 30-talet ägnat sig åt digitala sociala event.

I nästa *diagram 10.6* ska vi ta reda på vilka olika digitala, sociala event vi ägnat oss åt.

Var fjärde har haft en videoträff med familj och släktingar det senaste året

Vilka sociala event har vi deltagit digitalt i de senaste 12 månaderna? Det visar det här diagrammet.

Diagram 10.6, Bas: Internetanvändare 16+ år, Har du under de senaste 12 månaderna deltagit digitalt på något socialt, digitalt event?, År 2021 (Studie 2)

Det vanligaste digitala sociala eventet har under året varit att ha en videoträff med familj och släktingar, något som var fjärde har ägnat sig åt. Det följs av att gå på en digital AW (after work) som var sjätte har gjort. Var tionde har deltagit vid ett digitalt helgfirande som jul eller påsk det senaste året.

Andra digitala sociala event är det färre än var tionde som har ägnat sig åt under året. 6 procent har varit på en digital gudstjänst, 4 procent på en digital fest och 3 procent på en digital dryckesprovning. Det är fler som har varit på en digital begravning (3%) än på ett digitalt bröllop eller dop (1%).

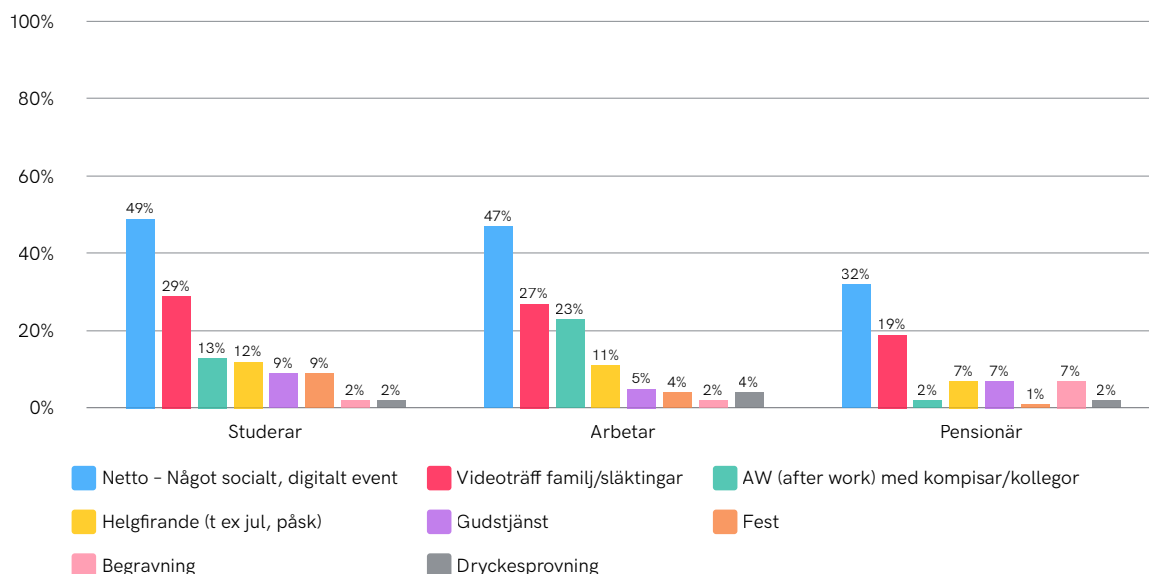
Andra digitala sociala event som nämns av flera är digital bokcirkel eller bokklubb, digital fika med vänner eller kollegor och digital confirmation. En person har också varit på en digital chinchillautställning, och en annan på en digital pizzakurs. Någon nämner också en digital "cookalong", det vill säga att flera deltagare lagar mat tillsammans med en kock över nätet. Kanske en växande trend i Sverige?

I nästa *diagram 10.7* ska vi jämföra hur några av dessa digitala, sociala event har använts av de som studerar, arbetar och är pensionärer.

7 procent av pensionärerna har deltagit digitalt på en begravning det senaste året

I det här diagrammet jämför vi hur studerande, arbetande och pensionärer har deltagit i olika sociala event de senaste 12 månaderna.

Diagram 10.7, Bas: Internetanvändare 16+ år, Har du under de senaste 12 månaderna deltagit digitalt på något socialt, digitalt event? (Netto Ja), År 2021 (Studie 2)

De studerande har ägnat sig mer åt de flesta av de listade digitala sociala evenen, med tre undantag. Två av dessa undantag är digital AW (after work) med kompisar eller kollegor och digital dryckesprovning, som de arbetande har deltagit i mer än övriga. Det tredje undantaget är digital begravning som de internetanvändande pensionärerna varit på i högre utsträckning än andra.

Var tredje internetanvändande pensionär har varit på ett digitalt socialt event det senaste året. Utöver de 7 procent som deltagit i en digital begravning har även 7 procent varit på en digital gudstjänst och lika många deltagit i ett digitalt helgfirande som jul eller påsk.

Tittar vi i *tabellbilagan* på generationerna ser vi bland annat att det framförallt är 60- och 70-talister som har varit på en digital dryckesprovning och allra flest 00-talister som varit på en digital fest. De internetanvändande 1920- och 30-talisterna utmärker sig genom att 1 av 10 har varit på en digital begravning och drygt var tionde har även deltagit i en digital gudstjänst det senaste året.

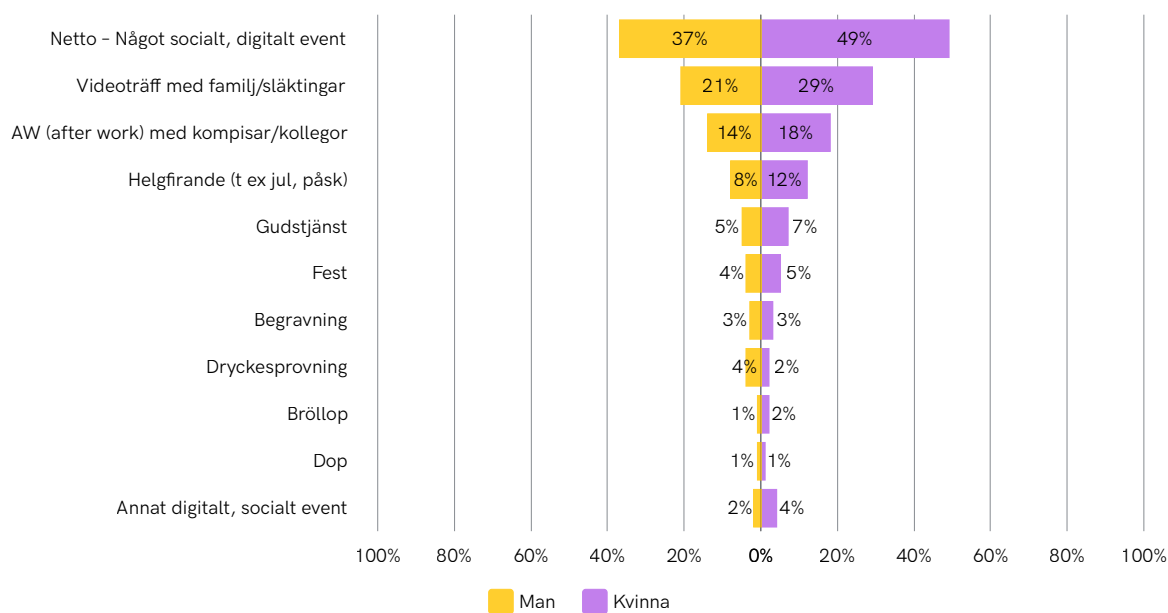
I *tabellbilagan* kan vi också se att digitala, sociala event är betydligt mer vanligt förekommande bland stadsbor än landsbygdsbor, och att de som är födda utanför Sverige mer ofta än andra har deltagit digitalt på en fest.

Nu ska vi ta reda på hur män och kvinnor har ägnat sig åt digitala, sociala event under det senaste året i *diagram 10.8*.

Kvinnor har varit mer digitalt sociala än män det senaste året

Hur många män och kvinnor har deltagit på något socialt digitalt event de senaste 12 månaderna? Svaret finner vi i det här diagrammet.

Diagram 10.8, Bas: Internetanvändare 16+ år, Har du under de senaste 12 månaderna deltagit digitalt på något socialt, digitalt event? (Netto Ja), År 2021 (Studie 2)

Det är betydligt fler kvinnor än män som deltagit i sociala digitala event det senaste året. Nära hälften av kvinnorna har ägnat sig åt detta jämfört med en dryg tredjedel av männen. Den enda av de listade aktiviteterna som något fler män har ägnat sig åt är digital dryckesprovning. Digitala dop och digitala begravingar har lika många män som kvinnor deltagit i under året.

Störst skillnad mellan män och kvinnor är det vad gäller att ha en videoträff med familj och släktingar. Nästan en tredjedel fler kvinnor har ägnat sig åt detta.

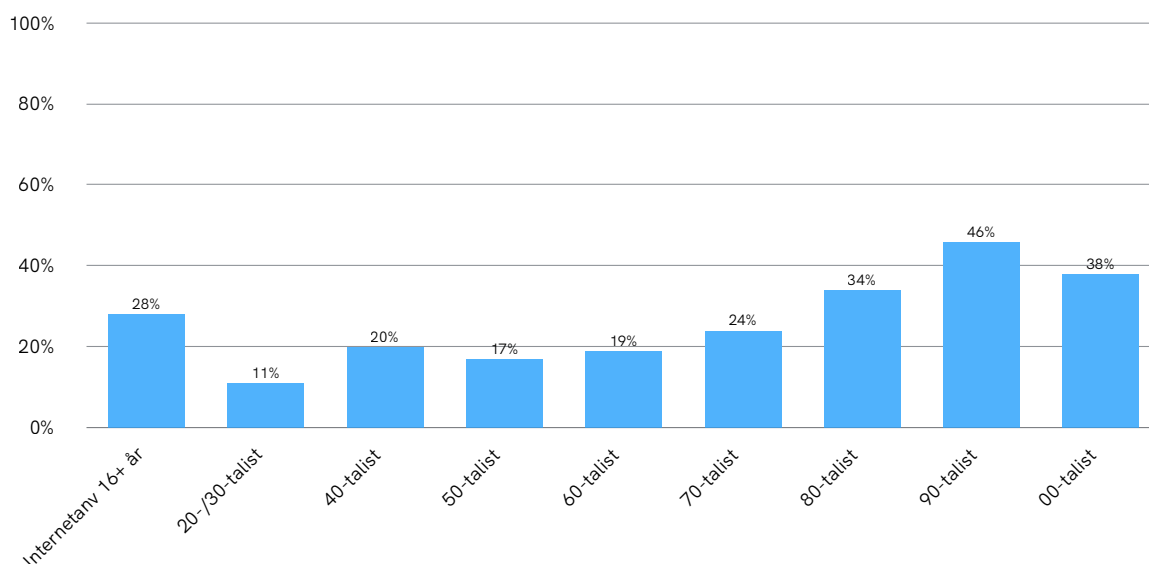
Nu ska vi ta reda på mer om fysisk träning med hjälp av digitala träningspass. Häng med till *diagram 10.9*.

Digital fysisk träning

Nära 3 av 10 har tränat fysiskt med hjälp av digitala träningspass det senaste året

Vi har frågat internetanvändarna om de har tränat fysiskt med hjälp av digitala träningspass av olika slag. Resultatet ser vi i det här diagrammet.

Diagram 10.9, Bas: Internetanvändare 16+ år, Fysisk träning digitalt - Har du under de senaste 12 månaderna... Netto - tränat fysiskt digitalt (hemma utifrån ett förinspelat fysiskt träningspass som du strömmat (streamat) på nätet (t ex via Youtube, playtjänst eller motsvarande) / ...tagit en del av livesändning på nätet av någon form av fysiskt träningspass / ...tränat fysiskt på annat digitalt sätt), År 2021 (Studie 2)

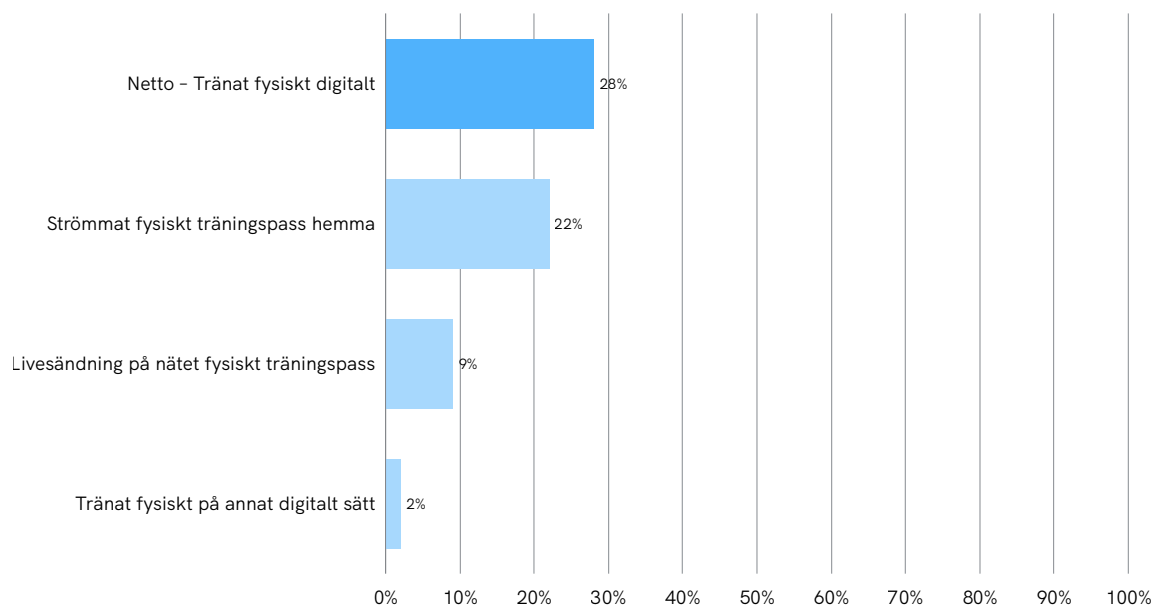
Nära 3 av 10 har tränat fysiskt med hjälp av digitala träningspass av olika slag de senaste 12 månaderna. De yngre generationerna har gjort detta i betydligt högre utsträckning än de äldre. Nästintill hälften av 90-talisterna har tränat fysiskt med digitala träningspass vilket är mer än alla andra. Endast 1 av 10 av de allra äldsta internetanvändarna har haft någon form av digitala fysiska träningspass.

Vilken form av digitala träningspass har vi då ägnat oss åt under året. Det svaret ger nästa *diagram 10.10*.

Mer än 2 av 10 har tränat fysiskt hemma med hjälp av ett strömmat träningspass

Vilken form av digitala, fysiska träningspass har de som är på nätet använt sig av under de senaste 12 månaderna? Det visar det här diagrammet.

Diagram 10.10, Bas: Internetanvändare 16+ år, Fysisk träning digitalt - Har du under de senaste 12 månaderna... tränat hemma utifrån ett förinspelat fysiskt träningspass som du strömmat (streamat) på nätet (t ex via Youtube, playtjänst eller motsvarande) / ...tagit en del av livesändning på nätet av någon form av fysiskt träningspass / ...tränat fysiskt på annat digitalt sätt, År 2021 (Studie 2)

2 av 10 har tränat hemma med hjälp av ett förinspelat fysiskt träningspass och 1 av 10 har tagit del av en livesändning på nätet av ett träningspass.

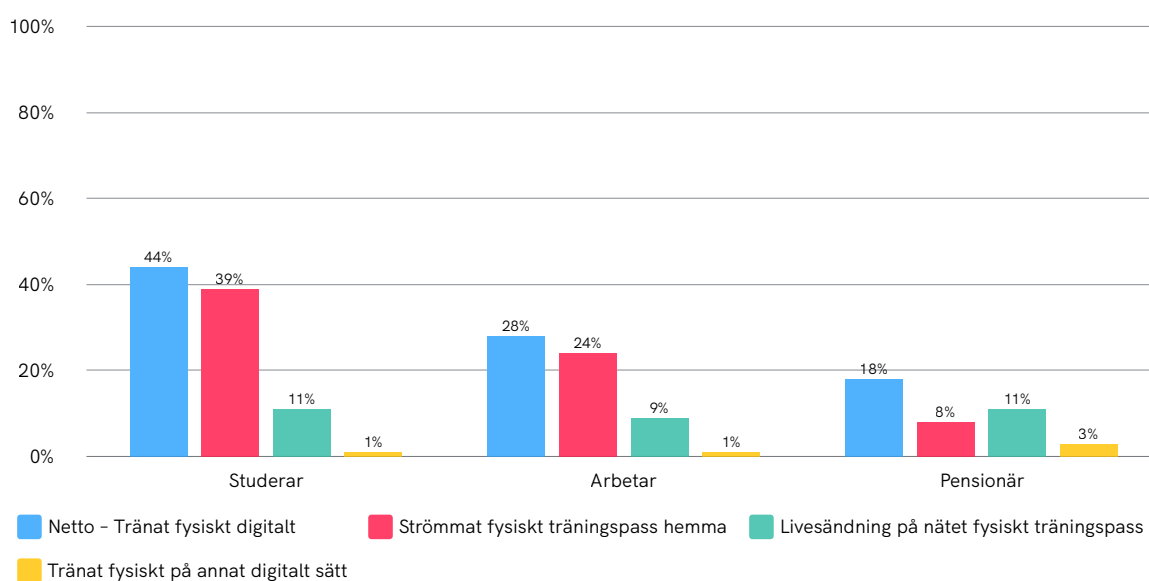
2 procent svarar att de har tränat fysiskt på ett annat digitalt sätt. De flesta har använt appar för olika digitala träningspass. Flera berättar också att de har haft träningspass med kompisar över videolänk på Teams, Zoom eller Facebook Messenger. Några har också kört digitala träningspass med hjälp av tv-spel med rörelsedetektor.

Vilka är det då som har ägnat sig åt dessa fysiska, digitala träningspass? Det ser vi i nästa *diagram 10.11* där vi jämför de som studerar, arbetar och är pensionärer.

1 av 10 pensionärer har tränat med hjälp av ett livesänt träningspass på nätet

I det här diagrammet jämför vi hur de som studerar, arbetar respektive är pensionärer har tränat fysiskt med hjälp av digitala träningspass de senaste 12 månaderna.

Diagram 10.11, Bas: Internetanvändare 16+ år, Fysisk träning digitalt - Har du under de senaste 12 månaderna...? (... tränat hemma utifrån ett förinspelat fysiskt träningspass som du strömmat (streamat) på nätet (t ex via Youtube, playtjänst eller motsvarande) / ...tagit en del av livesändning på nätet av någon form av fysiskt träningspass / ...tränat fysiskt på annat digitalt sätt), År 2021 (Studie 2)

De studerande har tränat fysiskt med ett digitalt träningspass mer än andra. 4 av 10 av de studerande har tränat hemma med hjälp av ett strömmade förinspelat fysiskt träningspass. Knappt 1 av 10 av de internetanvändande pensionärerna har gjort detsamma. Drygt 1 av 10 - av både de studerande och pensionärerna - har tränat till ett livesänt träningspass på nätet.

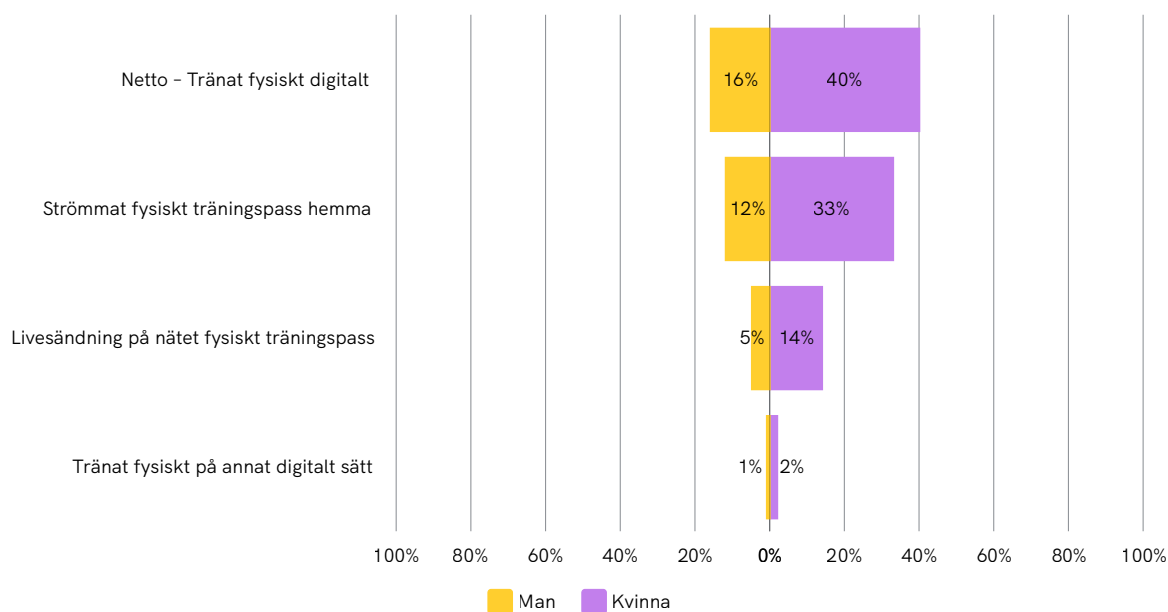
Bland de arbetande har var fjärde tränat till ett strömmade träningspass och knappt var tionde till ett livesänt sådant. De som har arbetat hemifrån har i betydligt högre utsträckning tränat fysiskt med något digitalt träningspass än de som inte har arbetat hemifrån. Detta är också mer vanligt förekommande i städer än på landsbygden. Mer om det i *tabellbilagan*.

Nu ska vi se hur män och kvinnor har tränat fysiskt utifrån digitala träningspass i *diagram 10.12*.

Mer än dubbelt så många kvinnor som män tränar fysiskt med hjälp av digitala träningspass

Hur har män och kvinnor tränat fysiskt med digitala träningspass de senaste 12 månaderna? Det visar detta diagram.

Diagram 10.12, Bas: Internetanvändare 16+ år, Fysisk träning digitalt - Har du under de senaste 12 månaderna...? (... tränat hemma utifrån ett förinspelat fysiskt träningspass som du strömmat (streamat) på nätet (t ex via Youtube, playtjänst eller motsvarande) / ...tagit en del av livesändning på nätet av någon form av fysiskt träningspass / ...tränat fysiskt på annat digitalt sätt), År 2021 (Studie 2)

Mer än dubbelt så många kvinnor som män tränar fysiskt med hjälp av digitala träningspass. Endast drygt 1 av 10 män har tränat hemma med ett strömmande träningspass på nätet jämfört med drygt 3 av 10 kvinnor. Vad gäller livesända träningspass på nätet uppgår endast 5 procent av männen att de tränat fysiskt till dylika jämfört med 14 procent av kvinnorna.

Är du nyfiken på hur många som har ett smart armbandsur som kan användas för fysiska träningspass för att mäta till exempel puls, antal steg, hur långt man sprungit och som registreras online? Det kan vi se mer om i *diagram 1.15* i avsnittet om det uppkopplade hemmet.

Kapitel 11: Nätdejting och nätporr

Män positiva till nätporr, kvinnor negativa

I Sverige har var femte som är i en relation träffat sin partner via nätet. Singlar porrsurfar mer än de som är i en relation, och fem gånger fler män än kvinnor är positiva till nätporr.

I det här kapitlet tittar vi på nätdejting och vilka olika tjänster som används för detta. Vi undersöker också hur många av de som är i en relation idag som har träffat sin partner via nätet, och så ställer vi frågor om nätporr. Vi ser bland annat...

- Att mer än var fjärde singel har nätdejtat det senaste året
- Att var femte som är i en relation idag har träffat sin partner via nätet
- Att Facebook och Tinder är de mest populära tjänsterna för att nätdejta
- Att 3 av 10 internetanvändare har tagit del av pornografiskt innehåll på nätet
- Att fem gånger fler män än kvinnor är positiva till porr på nätet

Diagram kapitel 11

Nätdejting

- 11.1 Lite mer än var fjärde singel har nätdejtat det senaste året
- 11.2 Var femte som nätdejtat har använt sociala medier för nätdejting det senaste året
- 11.3 De flesta som har nätdejtat under det senaste året har använt Tinder
- 11.4 De flesta som nätdejtat på sociala medier gör det på Facebook
- 11.5 Var femte som är i en relation idag träffade sin nuvarande partner via nätet
- 11.6 Var sjunde som är i en relation idag har träffat sin nuvarande partner via en dejtingsajt eller dejtingapp
- 11.7 De flesta som träffat sin nuvarande partner via en nätdejtingsajt eller app gjorde det på Tinder
- 11.8 De flesta som träffat sin nuvarande partner via sociala medier gjorde det på Facebook

Nätporr

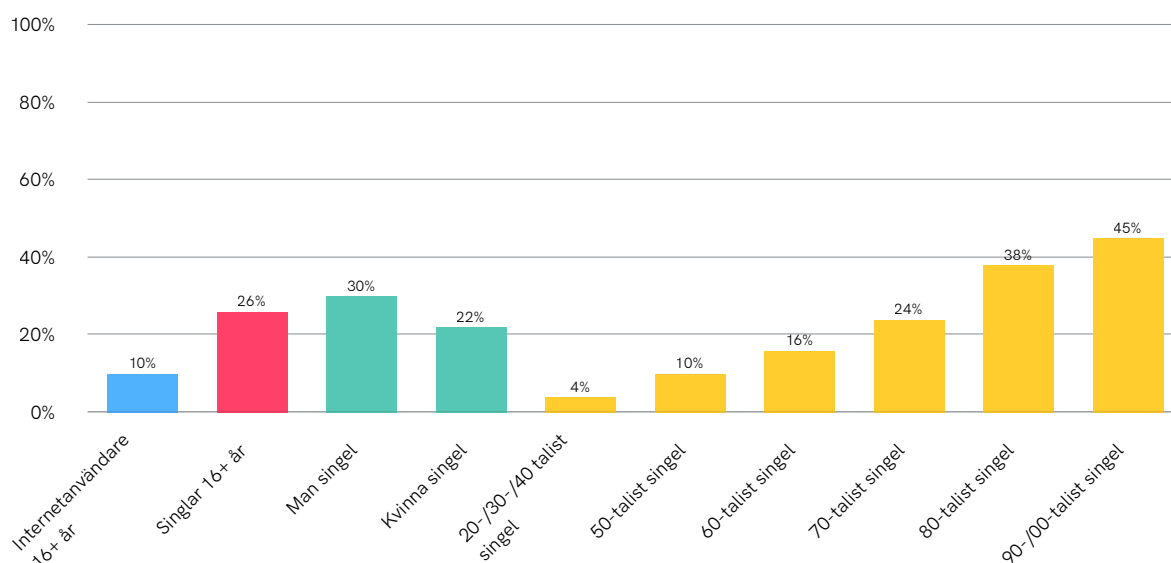
- 11.9 90-talisterna porrsurfar mest av alla
- 11.10 Singlar porrsurfar mer än de i en relation
- 11.11 De yngre är mer positiva än negativa till laglig pornografi på nätet
- 11.12 Fem gånger fler män än kvinnor positiva till porr på nätet
- 11.13 Endast var tionde ensamstående man är negativ till porr på nätet

Nätdejting

Lite mer än var fjärde singel har nätdejtat det senaste året

Vilka är det som har nätdejtat de senaste 12 månaderna? Det visar det här diagrammet för internetanvändare som är 16 år och äldre och för de som är singlar. Singlarna är även fördelade på kön och generation.

Diagram 11.1, Bas: Internetanvändare 16+ år, Har du under de senaste 12 månaderna ägnat dig åt nätdejting? (Ja), År 2021 (Studie 2) (Äldsta respektive yngsta generationer sammanslagna för att få tillräcklig bas av andelen singlar)

Totalt sett bland internetanvändarna har 10 procent ägnat sig åt nätdejting det senaste året. Bland singlarna har 26 procent nätdejtat, det vill säga lite mer än var fjärde singel. Män har nätdejtat i högre grad än kvinnor. Under året har 3 av 10 singelmän nätdejtat jämfört med drygt 2 av 10 singelkvinnor.

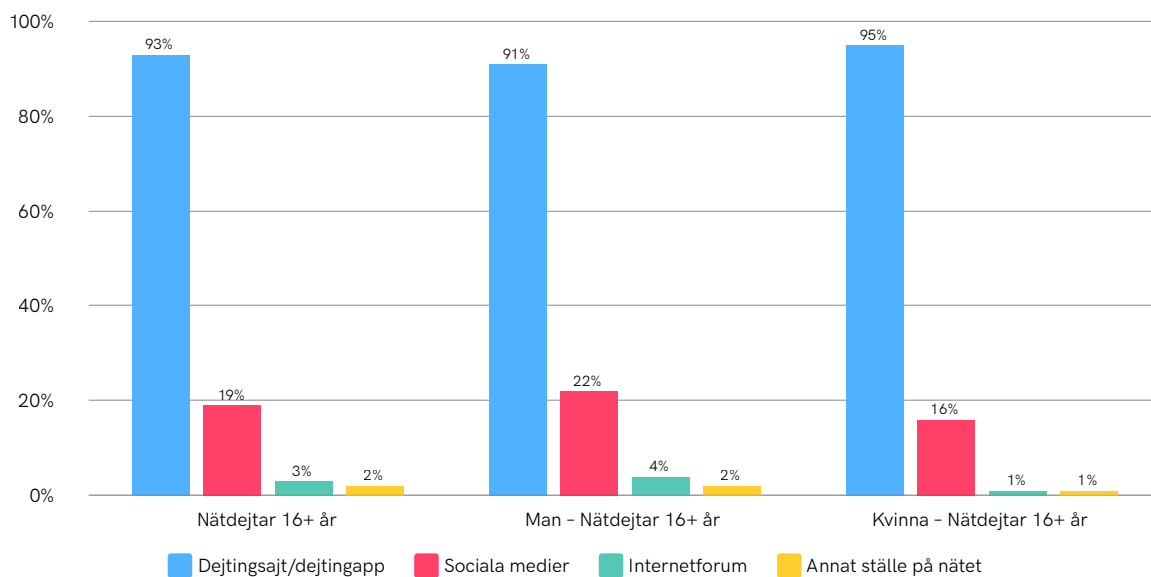
Nätdejting har under året förekommit i alla åldrar men i synnerhet bland de yngsta. Bland singlar födda på 90- och 00-talet har uppemot hälften (45%) nätdejtat. Tittar vi på de ensamstående 90-talisterna separat ändras andelen till 43 procent. Bland 80-talisterna har nära 4 av 10 av de som är singlar nätdejtat. Sedan minskar andelen som nätdejtat. Var fjärde 70-talist, var sjätte 60-talist och var tionde 50-talist som är singel har ägnat sig åt nätdejting under året. De äldsta ensamstående internetanvändarna födda på 20-, 30- och 40-talet har också nätdejtat, men endast 4 procent av dem.

Vilka platser och tjänster på nätet har de som nätdejtat använt för att dejta det senaste året? Det visar nästa *diagram 11.2*.

Var femte som nätdejtat har använt sociala medier för nätdejting det senaste året

Vilka platser och tjänster på nätet har de som nätdejtat använt för dejting de senaste 12 månaderna? Det visar det här diagrammet.

Diagram 11.2, Bas: Nätdejtare 16+ år, Vilka tjänster/platser på nätet använder du/ har du använt för att nätdejta de senaste 12 månaderna? (Flera svar tillåtna), År 2021 (Studie 2)

Nästan alla som nätdejtat - hela 93 procent - använder en dejtingsajt eller dejtingapp för nätdejting. På andra plats kommer sociala medier som var femte som nätdejtare använder sig av för dejting. Endast några få procent har nätdejtat på internetforum eller andra ställen på nätet.

Kvinnor har i något högre grad än män använt sig av dejtingsajter och dejtingappar under året medan något fler män har nätdejtat på sociala medier och internetforum.

Andelen internetforum som nämns är liten, men som några exempel anges den svenska webbplatsen Helgon samt porr tjänsten Pornhub. Ännu färre har nämnt ett annat ställe på nätet och där hittar vi exempelvis Qruiser.

Men vilka dejtingappar och dejtingsajter används då? Och vilka sociala medier har det nätdejtats på? Det ska vi i kommande två *diagram 11.3* och *diagram 11.4* visa i form av så kallade ordmoln.

De flesta som har nätdejttat under det senaste året har använt Tinder

Vilka nätdejtingsajter och nätdejtingappar har de som nätdejttat de senaste 12 månaderna använt? Det visar det här så kallade ordmolnet, där större text visar att fler har angivit just denna sajt eller app.

Diagram 11.3, Bas Nätdejtare 16+ år, Vilka tjänster/platser på nätet använder du/ har du använt för att nätdejta de senaste 12 månaderna? (Flera svar tillåtna) – Nätdejtingsajt/Nätdejtingappar, År 2021 (Studie 2)

De flesta som har nätdejttat under de senaste 12 månaderna har använt Tinder, en dejtingapp som funnits sedan 2012. Uppemot tio gånger fler som nätdejtare har varit på Tinder, än de övriga fyra tjänsterna som ligger i topp fem, det vill säga Happy Pancake, Match.com, Mötesplatsen och Badoo.

Nu ska vi ta reda på vilka sociala medier som nätdejtarna har använt för dejting det senaste året i *diagram 11.4*.

De flesta som nätdejtat på sociala medier gör det på Facebook

Vilka sociala medier har de som nätdejtat de senaste 12 månaderna använt för dejting? Det visar det här ordmolnet. Större text visar att fler har angivit just denna sajt eller app.

Diagram 11.4, Bas Nätdejtare 16+ år, Vilka tjänster/platser på nätet använder du/ har du använt för att nätdejta de senaste 12 månaderna? (Flera svar tillåtna) – Sociala medier, År 2021 (Studie 2)

Det sociala medium som flest har nätdejtat på det senaste året är Facebook. Facebook har sedan år 2019 en egen dejtingtjänst kallad Facebook Dejting, men kontakter kan även ske i grupper för exempelvis singlar eller för gemensamma intressen, och i andra forum på tjänsten.

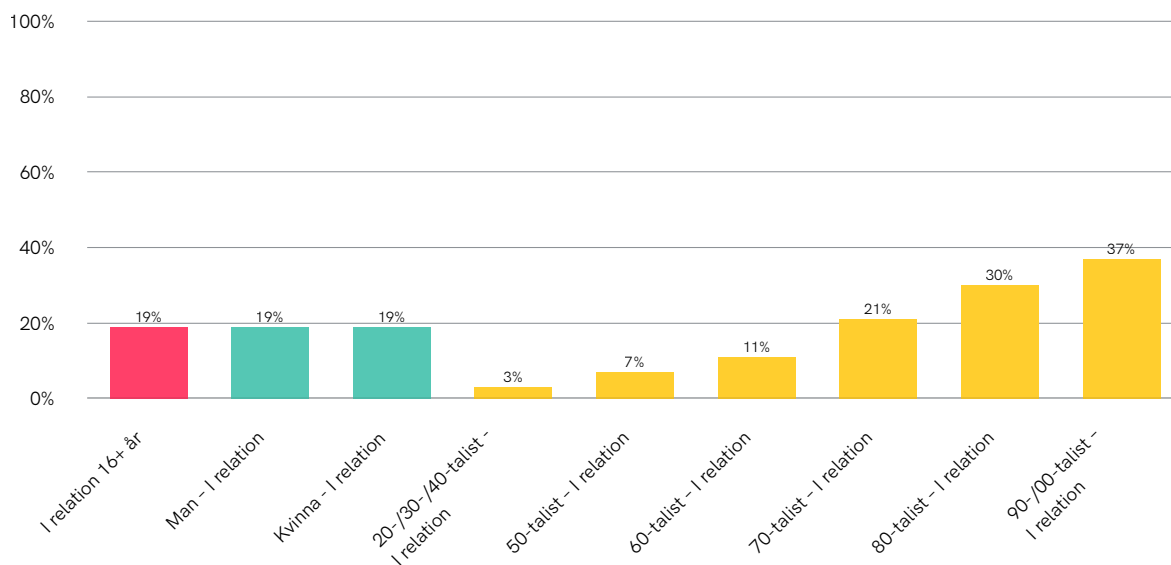
På andra plats hamnar Instagram och på tredje plats finner vi Snapchat. Det är i huvudsak på dessa tre sociala medier, alltså Facebook, Instagram och Snapchat, som nätdejtingen skett på under året – även om det finns några få som anger att de har dejtat på LinkedIn, nätdejtingsajter för singlar över 50 år och den sociala videoappen Yubo.

Nu ska vi i nästa *diagram 11.5* ta reda på vilken träffsäkerhet (så kallad "hit rate") nätdejting har – vi har nämligen frågat de som är i en relation idag om de träffades via nätet eller ej.

Var femte som är i en relation idag träffade sin nuvarande partner via nätet

Hur många som är i en relation idag träffade sin nuvarande partner via nätet? Det visar det här diagrammet.

Diagram 11.5, Bas: Internetanvändare - Gift/Sambo/Särbo/I relation 16+ år, Träffade du din nuvarande partner via nätet? (Ja), År 2021 (Studie 2) (Äldsta respektive yngsta generationer sammanslagna för att få tillräcklig bas av andelen singlar)

Var femte internetanvändare, som är 16 år eller äldre och är i en relation idag, träffade sin nuvarande partner på nätet.

Uppemot 4 av 10 (37%) av de som är födda på 90- och 00-talet och är i en relation har träffat sin nuvarande partner på nätet. Tittar vi enbart på 90-talisterna är det 39 procent som har mött sin partner online. För tidigare generationer minskar sedan andelen som träffat sin partner via nätet gradvis med jämna steg. 3 av 10 av 80-talisterna, 2 av 10 av 70-talisterna och 1 av 10 av 60-talisterna träffade sin nuvarande partner på nätet. Bland de äldre internetanvändarna födda på 50-talet är det 7 procent som träffat sin nuvarande partner via nätet och 3 procent bland 1920-, 30- och 40-talisterna som använder internet.

Att det är fler yngre och färre äldre som träffat sin partner via nätet är föga förvånande då internetdejting är ett fenomen som startade först på 90-talet. Mer om nätdejting finns att läsa om på Internetmuseum: *Nätromans - en utställning om digital kärlek*¹.

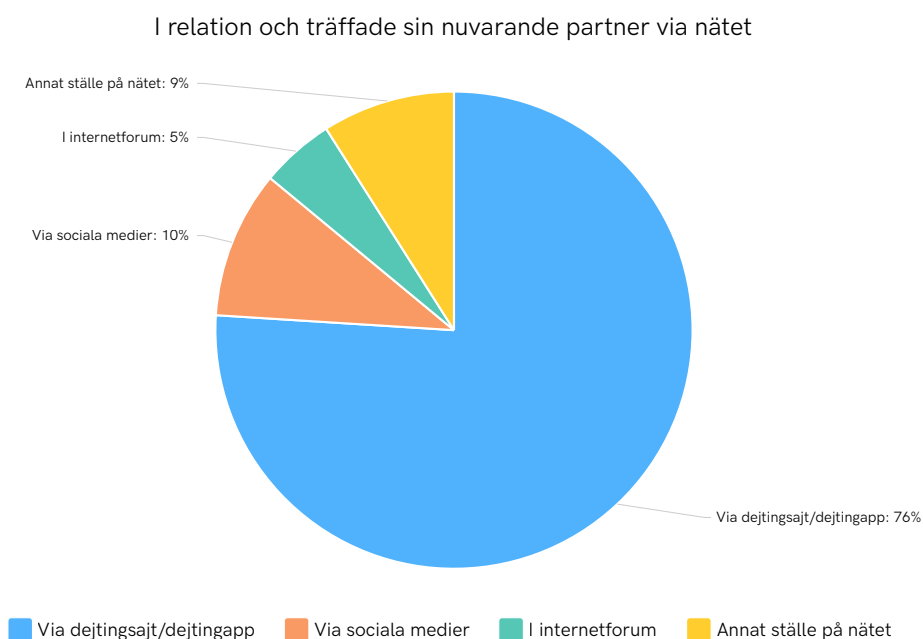
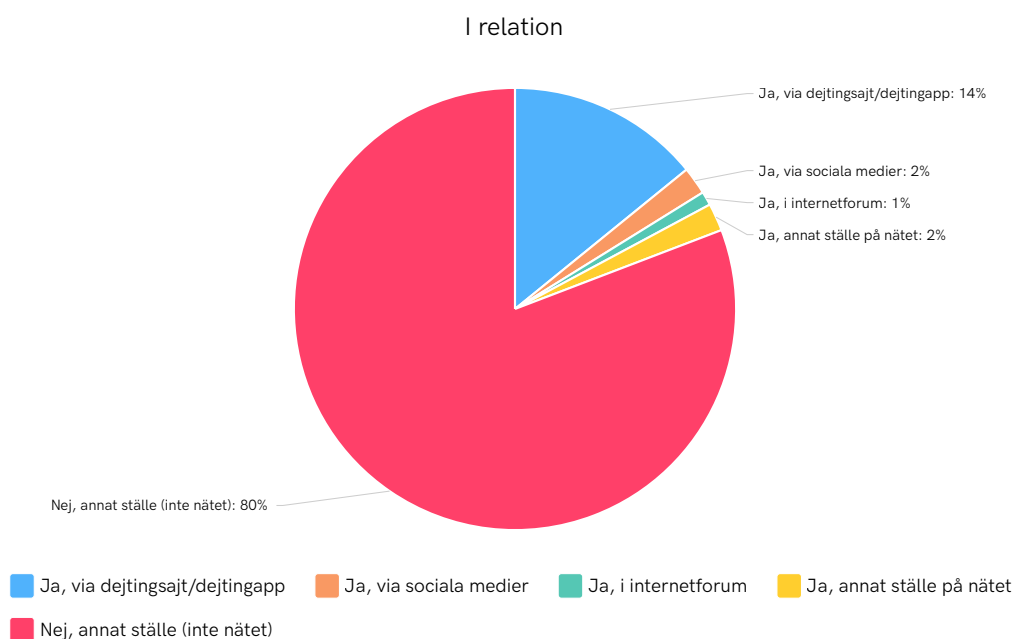
Nu ska vi ta reda på var på nätet de träffade sin nuvarande partner. Häng med till nästa *diagram 11.6*.

1 <https://www.internetmuseum.se/tema/natromans/>

Var sjunde som är i en relation idag har träffat sin nuvarande partner via en dejtingsajt eller dejtingapp

De här två diagrammen visar var de som är i en relation idag träffade sin nuvarande partner. Det första cirkeldiagrammet visar de som är i en relation totalt sett och det andra de som är i en relation och träffade sin nuvarande partner på nätet.

Diagram 11.6, Bas: Internetanvändare - Gift/Sambo/Särbo/I relation 16+ år, Träffade du din nuvarande partner via nätet?, År 2021 (Studie 2)

Var femte internetanvändare som är i en relation idag träffade sin nuvarande partner på nätet. De flesta – 14 procent – gjorde det på en nätdejtingsajt eller en nätdejtingapp. 2 procent träffade sin nuvarande livskamrat via sociala medier, 1 procent via ett internetforum och 2 procent nämner ett annat ställe på nätet.

Ser vi till de som är i en relation idag och träffade sin nuvarande partner via nätet så är det 3 av 4 som gjorde det via en nätdejtingsajt eller nätdejtingapp, var tionde via sociala medier respektive ett annat ställe på nätet och var tjugonde via ett internetforum.

Vi har även frågat vilka ställen och tjänster på nätet som de som hittade sin nuvarande kärlek på nätet använde eller besökte.

Ser vi till den lilla andel som svarade ett annat ställe på nätet så nämner flera Lunarstorm men i övrigt är det ingen som sticker ut. För att ge några exempel nämner en person ICQ ("I seek you"), en annan Latincupid, en tredje Photozig och en fjärde Qruiser. Två personer fann varandra när de spelade backgammon på Blip på tv4.se. Några andra började chatta i en grupp om psykisk ohälsa och hittade varandra där.

Ännu färre träffades via ett internetforum, och några av de få forum som omnämns i fritextsvaren är Vilda webben, vegan.nu, vetgirig.nu, Passagen och även här Qruiser.

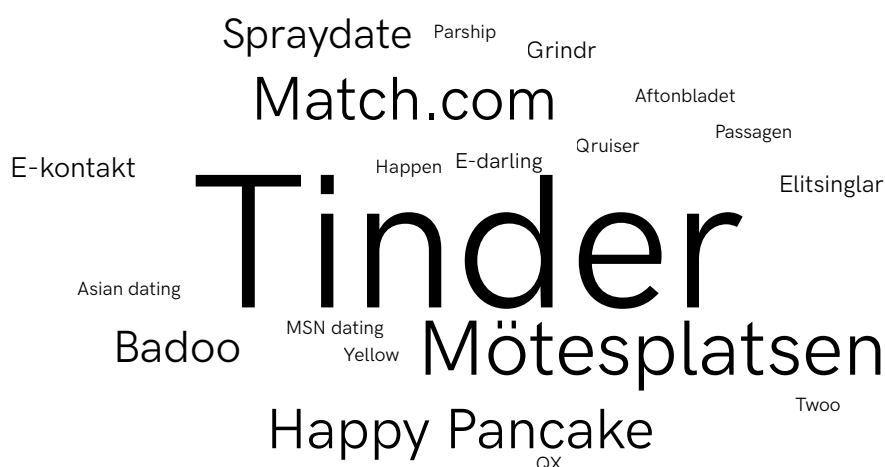
Som bonus och som jämförelse frågade vi även de 80 procent som mötte sin nuvarande kärlek utanför nätet om hur de träffades. Här dominerar fyra olika svar. De flesta som har träffats utanför nätet mötte sin nuvarande partner antingen på jobbet, via gemensamma vänner och bekanta, på krogen eller via dans som exempelvis ett dansställe, dansrestaurang eller dansbana. En knapp handfull nämner en klassisk kontaktannons i en tryckt tidning.

Men vilka dejttingsajter, dejtingappar eller sociala medier använde då de som hittade sin nuvarande kärlek på nätet? Det visar kommande *diagram 11.7* och *diagram 11.8* i form av ordmoln.

De flesta som träffat sin nuvarande partner via en nätdejtingsajt eller app gjorde det på Tinder

Vi har frågat de som träffade sin nuvarande partner på en nätdejtingsajt eller nätdejtingapp vilken sajt eller app som de möttes på. Svaret finner vi i det här ordmolnet, där större text visar att fler har angivit just denna sajt eller app.

Diagram 11.7, Bas: Träffade sin nuvarande partner via nätdejtingsajter/nätdejtingappar 16+ år, Vilken nätdejtingsajt/nätdejtingapp träffades ni på?, År 2021 (Studie 2)

De flesta som mötte sin nuvarande kärlek på en dejttingsajt eller dejtingapp gjorde det på Tinder. Det är ungefär tre gånger fler som har träffats på Tinder än den tjänst som kommer på andra plats, Mötesplatsen.

Andra nätdejtingsajter och appar som fler än var tionde har träffat sin nuvarande partner på är Match.com, Happy Pancake, Badoo och Spraydate. Spraydate köptes år 2013 av Match.com. Är man nyfiken på att veta om Spraydate kan vi tipsa om *vår artikel*² på Internetmuseum.

Av de som träffat sin nuvarande partner på nätet har flera svarat Cruiser men definierat tjänsten olika. Cruiser har omnämnts som en nätdejtingsajt, som ett socialt medium, som ett internetforum eller som ett annat ställe på nätet. På sin webbplats beskriver Cruiser själva sig som Nordens största community för alla som är homo, bi, trans eller queer.

Vill man läsa mer om Cruiser så finns *en artikel*³ även om denna tjänst på Internetmuseum.

Nu ska vi i *diagram 11.8* ta reda på vilka tjänster de som funnit kärleken på sociala medier har använt.

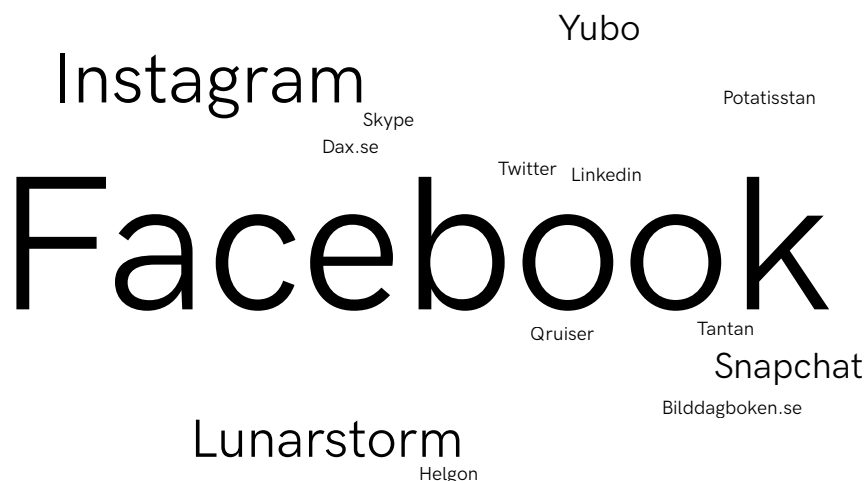
2 <https://www.internetmuseum.se/tidslinjen/spraydate/>

3 <https://www.internetmuseum.se/tidslinjen/cruiser/>

De flesta som träffat sin nuvarande partner via sociala medier gjorde det på Facebook

Vi har frågat de som träffade sin nuvarande partner via sociala medier vilken tjänst de möttes på. Svaret finner vi i det här så kallade ordmolnet. Större text visar att fler har angivit just denna tjänst.

Diagram 11.8, Bas: Träffade sin nuvarande partner via sociala medier 16+ år, Vilken sociala media träffades ni på?, År 2021 (Studie 2)

Majoriteten av de som mötte sin nuvarande partner på sociala medier gjorde det på Facebook. Mer än dubbelt så många möttes där än på Instagram som hamnar på andra plats. Facebook har sedan 2019 en tjänst som heter Facebook Dejting men kontakter kan givetvis tas även i olika grupper och andra forum på Facebook.

På tredjeplats hittar vi Lunarstorm, en svensk webbcommunity som lades ned för över tio år sedan. Lunarstorm omnämns inte bara under sociala medier, utan även av flera av de som svarade att de träffade sin nuvarande kärlek på ett "annat ställe på nätet".

Vill man läsa mer om *Lunarstorm*⁴ rekommenderar vi ett besök på vårt Internetmuseum.

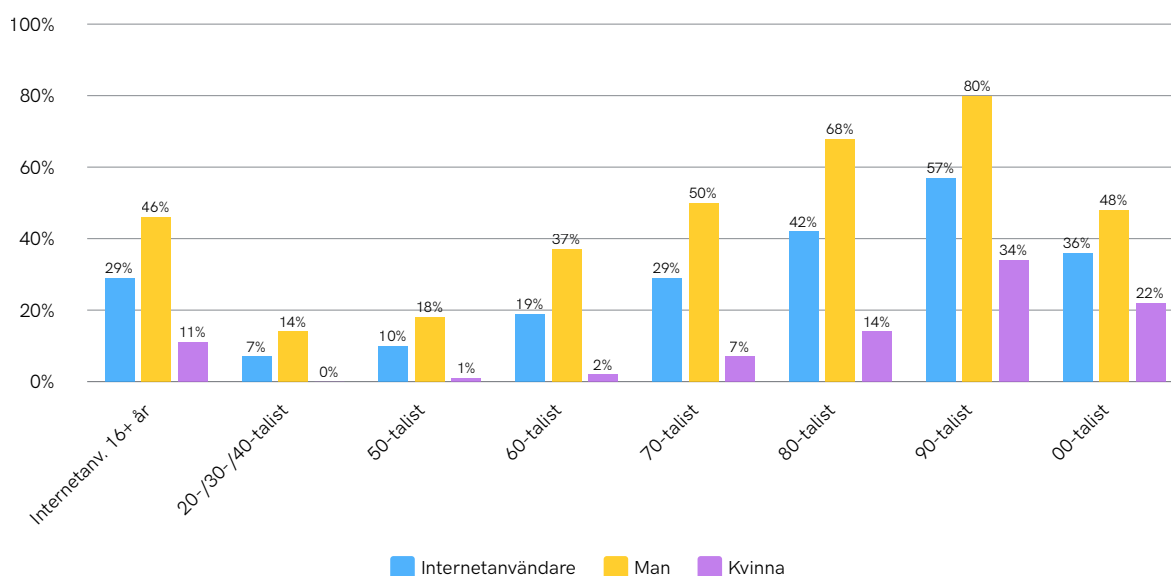
4 <https://www.internetmuseum.se/tidslinjen/lunarstorm-2/>

Nätporr

90-talisterna porrsurfar mest av alla

Vi har frågat internetanvändarna 16 år eller äldre om de ägnat sig åt att ta del av pornografiskt innehåll online under de senaste 12 månaderna. Svaret finner vi i detta diagram.

Diagram 11.9, Bas: Internetanvändare 16+ år, Har du under de senaste 12 månaderna ägnat dig åt att ta del av pornografiskt innehåll online? (Ja), År 2021 (Studie 2)

Totalt sett uppger 3 av 10 internetanvändare att de har tagit del av pornografiskt innehåll online. Det är betydligt fler män än kvinnor som uppger att de porrsurfar. Nära hälften av männen har porrsurfat under året jämfört med endast var tionde kvinna.

De tre yngsta generationerna är de som porrsurfar mest och det är 90-talisterna som har porrsurfat mest av alla. Nära 6 av 10 av de födda på 90-talet har porrsurfat under året varav 8 av 10 män och lite mer än var tredje kvinna.

I tidigare generationer minskar antalet som har tagit del av pornografiskt innehåll gradvis. Drygt 4 av 10 av 80-talisterna, 3 av 10 av 70-talisterna, 2 av 10 av 60-talisterna och 1 av 10 av 50-talisterna har porrsurfat det senaste året. Endast 7 procent av de äldsta internetanvändarna födda på 20-, 30- och 40-talet har ägnat sig åt pornografiskt innehåll online under året.

Tittar vi i *tabellbilagan* kan vi se något fler med enbart gymnasieutbildning och fler i städer och storstäder som tagit del av porr på nätet det senaste året. Knappt var tionde sällananvändare, det vill säga de som inte är på nätet dagligen, har ägnat sig åt pornografi online.

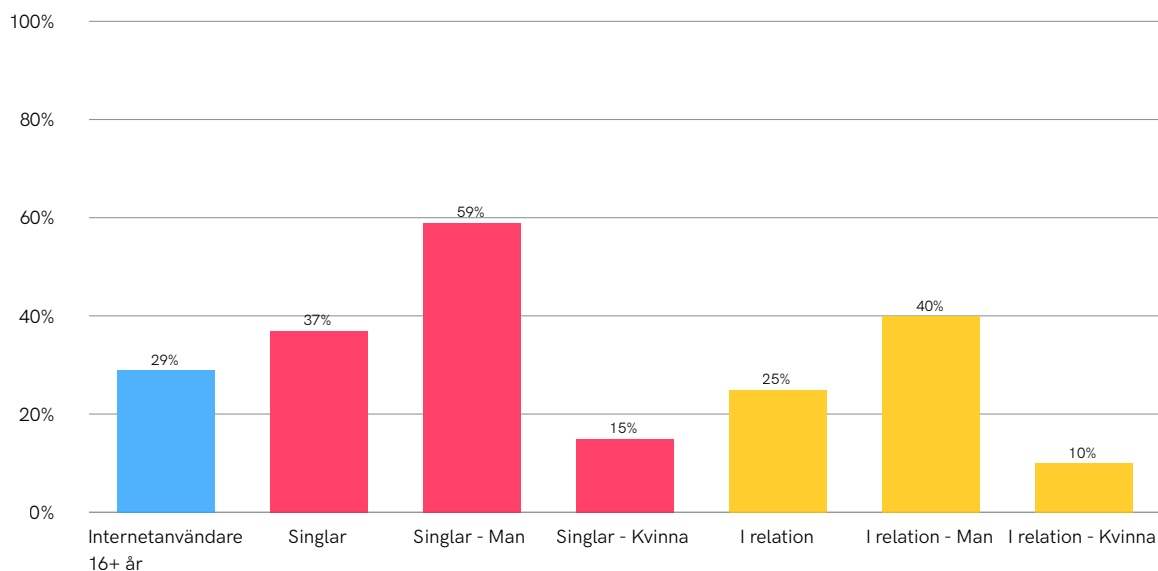
Tilläggas bör att detta är en fråga som kan upplevas som känslig eller privat att svara på vilket kan ge ett visst mörkertal. Totalt sett vill 2 procent inte ange ett svar och det är i högre grad 00-talisterna. Det är också fler män än kvinnor som har avstått från att besvara frågan.

Nu ska vi i *diagram 11.10* ta reda på i vilken grad de som är singlar respektive i en relation har ägnat sig åt pornografi på nätet det senaste året.

Singlar porrsurfar mer än de i en relation

Hur har singlar och de som är i en relation tagit del av pornografiskt innehåll online det senaste året? Det visar det här diagrammet.

Diagram 11.10, Bas: Internetanvändare 16+ år, Har du under de senaste 12 månaderna ägnat dig åt att ta del av pornografiskt innehåll online? (Ja), År 2021 (Studie 2)

Betydligt fler singlar har ägnat sig åt att porrsurfa än de i en relation under de senaste 12 månaderna. Mer än var tredje singel jämfört mot var fjärde som är i en relation har porrsurfat.

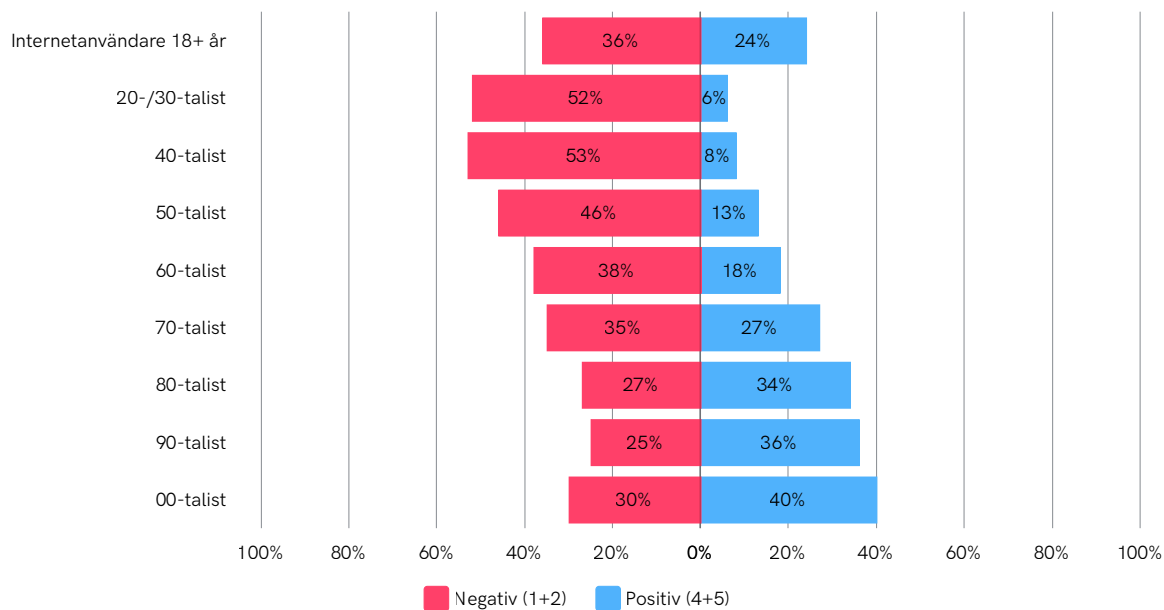
Bland singelmännen har 6 av 10 ägnat sig åt porr jämfört med 4 av 10 av de som är i en relation. Även singelkvinnorna (15%) har porrsurfat något mer än de som är i en relation (10%).

Är internetanvändarna generellt sett positiva eller negativa till att vuxna kan ta del av laglig pornografi på nätet? Det visar nästa *diagram 11.11*.

De yngre är mer positiva än negativa till laglig pornografi på nätet

Är de som är 18 år eller äldre generellt sett positiva eller negativa till att vuxna kan ta del av laglig pornografi på nätet? Det ska vi ta reda på i det här diagrammet.

Diagram 11.11, Bas: Internetanvändare 18+ år, Är du generellt sett positivt eller negativt inställd till att vuxna kan ta del av laglig pornografi på nätet? Skala 1-5 1=Mycket negativ 5= Mycket positiv, År 2021 (Studie 2)

Totalt sett bland internetanvändarna 18 år eller äldre är fler negativa än positiva till att vuxna kan ta del av laglig pornografi på nätet. Mer än var tredje är negativ och knappt var fjärde är positiv. Tilläggas bör att nära två femtedelar har svarat att de inte har någon uppfattning eller är neutrala i frågan. För mer information, se *tabellbilagan*.

Inställningen skiljer sig dock åt mellan olika generationer. I de tre yngsta generationerna är fler positiva till laglig pornografi på nätet för vuxna än de är negativa. Mest positiva är 00-talisterna och minst negativa är 90-talisterna.

Från och med 70-talisterna vänder det och fler är negativa än positiva. Bland de tre äldsta generationerna är mer än hälften negativa och inte ens var tionde är positiv till laglig pornografi på nätet för vuxna.

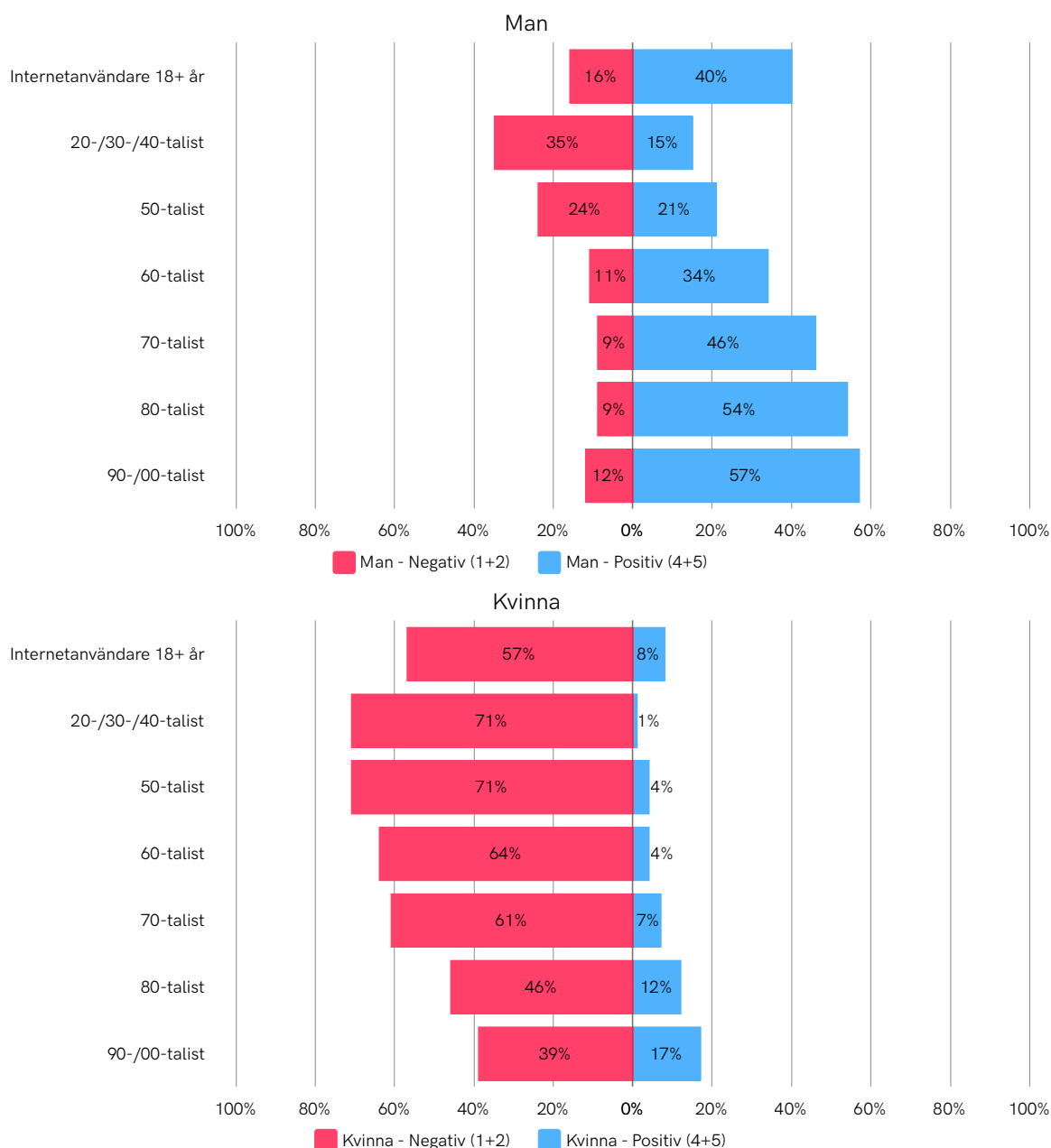
Skiljer sig inställning till laglig pornografi på nätet för vuxna åt mellan män och kvinnor? Det visar nästa *diagram 11.12*.

Fem gånger fler män än kvinnor positiva till porr på nätet

I dessa två diagram ska vi undersöka hur män och kvinnors inställning är till att vuxna kan ta del av laglig pornografi på nätet.

Diagrammen är uppdelade på generation, och de yngsta och de äldsta åldersgrupperna är sammanslagna för att få tillräckligt stora baser för män respektive kvinnor.

Diagram 11.12, Bas: Internetanvändare 18+ år, Är du generellt sett positivt eller negativt inställd till att vuxna kan ta del av laglig pornografi på nätet? Skala 1-5 1=Mycket negativ 5= Mycket positiv, År 2021 (Studie 2)

Skillnaden mellan män och kvinnors inställning till att vuxna kan ta del av laglig pornografi på nätet är mycket stor. Männen är mer positiva än negativa och kvinnorna övervägande negativa.

Totalt sett bland internetanvändarna 18 år eller äldre är 40 procent av männen positiva och endast 16 procent negativa. Bland kvinnorna är inte ens var tionde – endast 8 procent – positiva och mer än hälften – hela 57 procent – negativa. Fem gånger fler män än kvinnor är alltså positiva till att vuxna kan ta del av laglig pornografi på nätet.

Kvinnor i alla åldrar är genomgående mer negativa. Minst negativa är de yngsta kvinnorna födda på 90- och 00-talet varav 4 av 10 är negativa och 2 av 10 är positiva. Det är alltså ändå dubbelt så många negativa även bland de yngsta.

Bland de kvinnliga 80-talisterna är endast drygt 1 av 10 positiva och nästan 5 av 10 negativa. Av 70-talisterna är inte ens 1 av 10 positiv och 6 av 10 är negativa. I de äldre generationerna är det endast några ynka procent av de internetanvändande kvinnorna som är positiva och uppemot 7 av 10 är negativa till laglig pornografi på nätet för vuxna.

Bland männen ser fördelningen helt annorlunda ut. Av männen födda från 60-talet till 00-talet är betydligt fler positiva än negativa till att vuxna kan ta del av laglig pornografi på nätet. Endast runt var tionde av dem är negativa och minst negativa av alla är de manliga 70- och 80-talisterna. En bit över hälften av de två yngsta generationerna av män är positivt inställda, och likaså nästan hälften av de manliga 70-talisterna och en dryg tredjedel av männen födda på 60-talet.

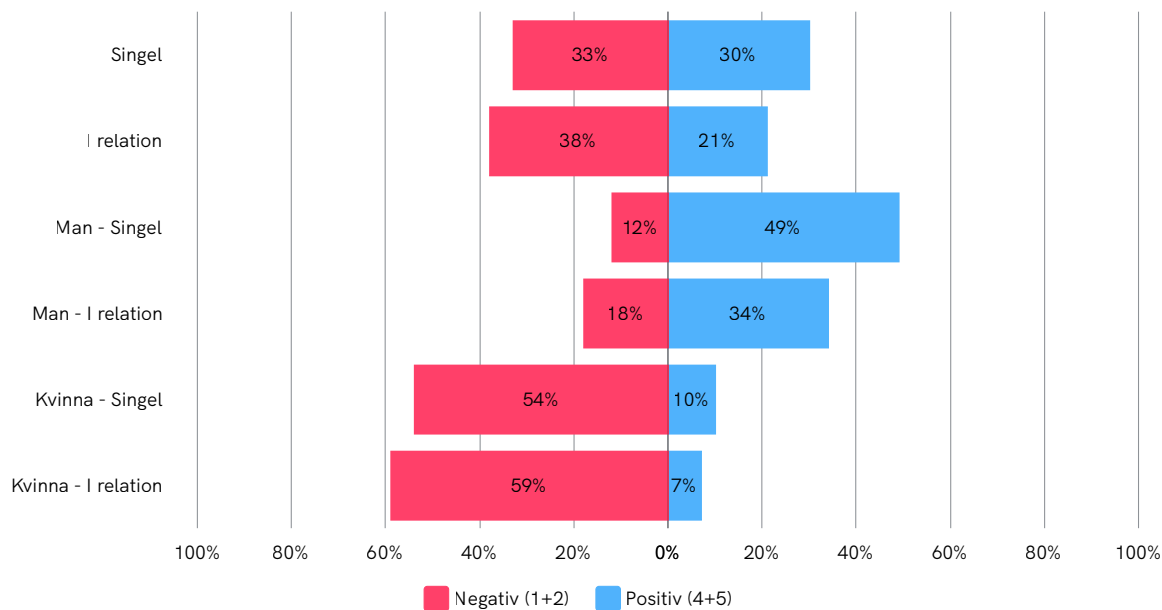
Männen födda på 50-talet är något mer negativa än positiva varav var fjärde är negativ och var femte positiv. Bland de allra äldsta internetanvändande männen är mer än var tredje negativ och var sjunde positiv till laglig pornograf på nätet för vuxna.

Skiljer sig inställning åt mellan de som är singlar och de som är i en relation? Det visar nästa *diagram 11.13*.

Endast var tionde ensamstående man är negativ till porr på nätet

Hur ställer sig singlar respektive de som är i en relation till att det går att ta del av laglig pornografi på nätet för vuxna? Det visar det här diagrammet.

Diagram 11.13, Bas: Internetanvändare 18+ år, Är du generellt sett positivt eller negativt inställd till att vuxna kan ta del av laglig pornografi på nätet? Skala 1-5 1=Mycket negativ 5= Mycket positiv, År 2021 (Studie 2)

Singlar är mer positiva till laglig pornografi på nätet för vuxna jämfört med de som är i en relation.

Bland singlarna totalt sett är skillnaden mellan andelen positiva och negativa liten. Jämför vi singelmän mot singelkvinnor är dock skillnaden mycket stor – de har nästan helt motsatta åsikter med varandra. Endast drygt 1 av 10 singelmän är negativt inställda medan endast 1 av 10 singelkvinnor är positiva. Mer än hälften av singelkvinnorna är negativa och hälften av singelmännen är positiva.

Av de som är i en relation är närapå dubbelt så många negativt inställda som positiva. Skillnaden mellan män och kvinnor som har ett förhållande är också mycket stor. Nästan dubbelt så många män i en relation är mer positiva (34%) än negativa (18%) till laglig nätporr för vuxna. Bland kvinnorna i en relation är endast 7 procent positiva och 59 procent negativa.

Kapitel 12: Gambling, nöjesspel och streamers

Spel är en social arena för unga

I Sverige spelar mer än hälften digitala nöjesspel, och bland de födda på 2000-talet har 6 av 10 tittat på andra som spelar spel via nätet. 7 av 10 skolbarn följer streamers, influencers och youtubers på nätet.

I det här kapitlet tittar vi på digitala nöjesspel, och hur beteendet om och kring spel skiljer sig åt mellan åldrarna. Dessutom undersöker vi spel om pengar, att betala för virtuella föremål i spel, och influencers. Vi ser bland annat...

- Att mer än hälften av internetanvändarna har ägnat sig åt digitala nöjesspel det senaste året
- Att 3 av 10 födda på 2000-talet umgås med kompisar på digitala spelplattformar som de inte har träffat i verkligheten
- Att nära hälften av de födda på 10-talet har betalat för virtuella föremål i spel.
- Att var femte man har ägnat sig åt spel om pengar det senaste året
- Att 7 av 10 skolbarn följer influencers, streamers och youtubers på nätet

Diagram kapitel 12

Online gambling

12.1 Var femte man har ägnat sig åt spel om pengar online senaste året

Nøjesspel

12.2 Mer än hälften har ägnat sig åt digitala nöjesspel senaste året

12.3 6 av 10 födda på 2000-talet har tittat på andra som spelar spel på nätet senaste året

12.4 3 av 10 födda på 2000-talet umgås med kompisar på digitala spelplattformar som de inte har träffat i verkliga livet

12.5 Nära hälften av 10-talisterna har betalat för virtuella föremål och valuta i spel

12.6 Mellanstadieeleverna mest engagerade av skolbarnen i den digitala spelvärlden

Streamers, influencers och youtubers

12.7 7 av 10 skolbarn följer streamers, influencers och youtubers på nätet

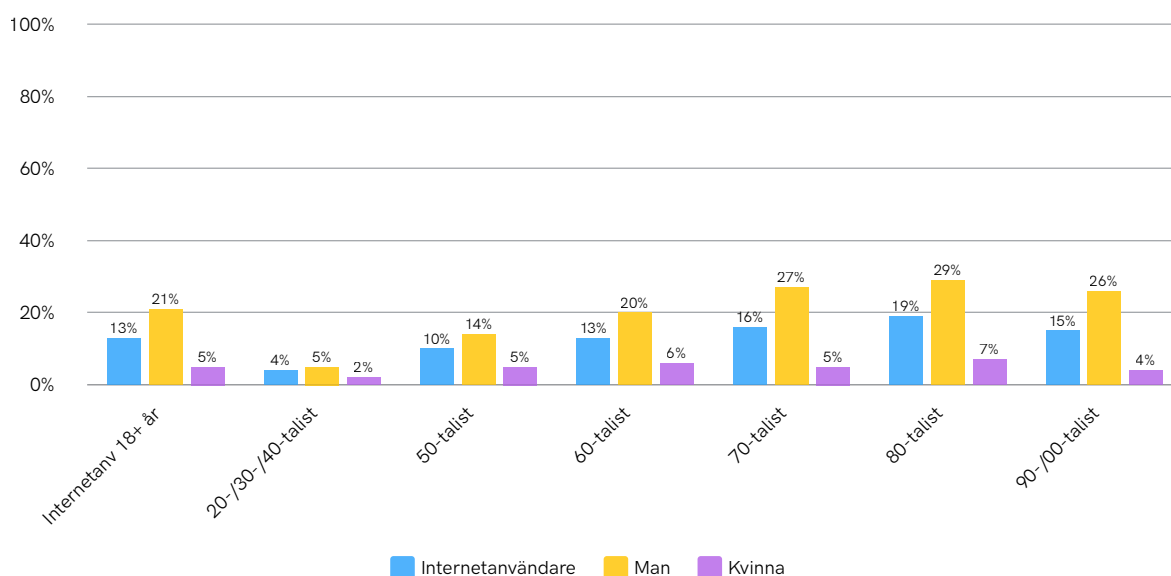
12.8 Youtubern Therese Lindgren är en favorit bland 8-19-åringar

Online gambling

Var femte man har ägnat sig åt spel om pengar online senaste året

Vi har frågat internetanvändare som är 18 år eller äldre om de har ägnat sig åt online gambling, det vill säga spel om pengar, de senaste 12 månaderna. Det visar det här diagrammet, uppdelat på generation och kön.

Diagram 12.1, Bas: Internetanvändare 18+ år, Har du under de senaste 12 månaderna ägnat dig åt spel om pengar online (gambling)? (Ja), År 2021 (Studie 2)

Totalt sett har mer än 1 av 10 ägnat sig åt online gambling de senaste 12 månaderna. Det är betydligt fler män än kvinnor som spelar om pengar. Var femte man (21%) och endast 5 procent av kvinnorna har spelat om pengar på nätet under det senaste året.

De yngre spelar mer om pengar än de äldre. 80-talisterna spelar mest av alla varav 2 av 10 spelar totalt sett och 3 av 10 av männen. Bland 80-talisterna har även flest kvinnor spelat om pengar det senaste året, dock inte ens i närheten av männens nivå utan endast 7 procent.

Bland de allra äldsta som är på nätet finns inget större intresse för online gambling då endast några få procent har ägnat sig åt detta.

Några grupper som spelar spel om pengar i högre utsträckning har enbart en gymnasieutbildning, bor i ett medelinkomsthushåll eller är födda utanför Sverige. Ha i åtanke att dessa grupper delvis kan överlappa varandra.

Frågan om online gambling är ny i sin formulering i år. Vi har dock ställt liknande men inte fullt jämförbara frågor tidigare. Gör vi ändå med viss försiktighet en jämförelse kan vi se att årets svar ligger i linje med tidigare år - och eventuellt kan vi skönja en ökning. År 2020 i kvartal tre ställde vi en fråga om man spelat spel om

pengar online under pandemin vilket 10 procent uppgav att de hade gjort. År 2019 ställdes en liknande fråga i ämnet till internetanvändare 16 år eller äldre och utan avgränsning till de senaste 12 månaderna som i år, och då uppgav 8 procent uppgav att de spelat om pengar.

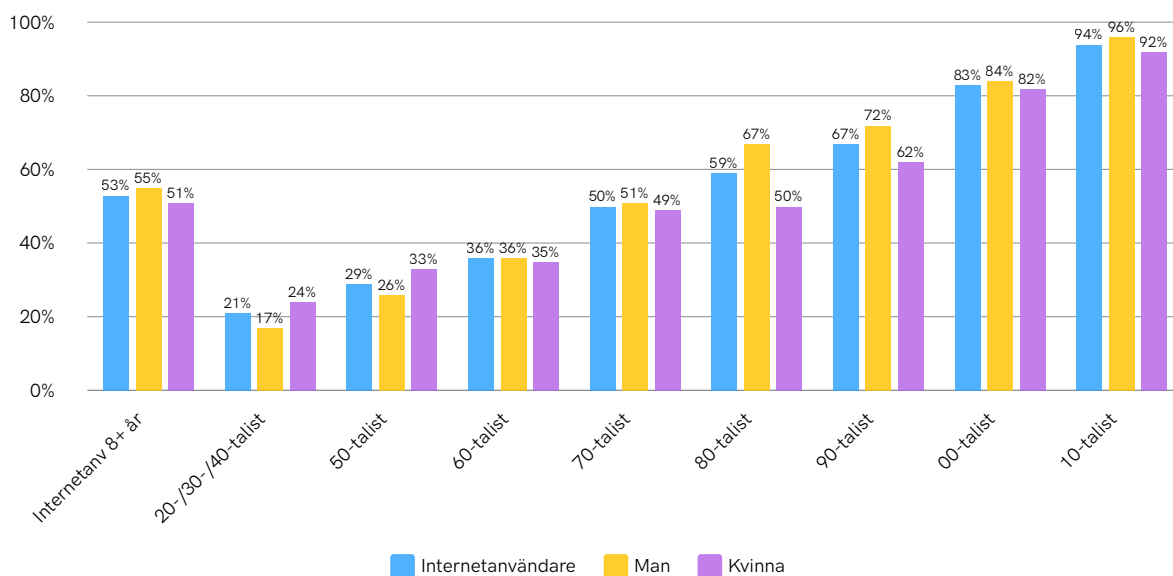
Nu ska vi *diagram 12.2* sätta fokus på nöjesspel istället för spel om pengar.

Nöjesspel

Mer än hälften har ägnat sig åt digitala nöjesspel senaste året

De som är 8 år eller äldre har fått frågan om de under det senaste året har ägnat sig åt att spela spel (ej om pengar) på mobil, dator eller surfplatta. Resultatet för detta digitala nöjesspelande ser vi i det här diagrammet fördelat på kön och generation.

Diagram 12.2, Bas: Internetanvändare 8+ år, Har du under de senaste 12 månaderna ägnat dig åt att spela spel (ej om pengar) på mobil, surfplatta eller dator? (Ja), År 2021 (Studie 2)

Över hälften har spelat nöjesspel på nätet det senaste året. Män har spelat spel i något högre utsträckning än kvinnor men skillnaden är inte alls lika stor mellan män och kvinnor som för online gambling (*diagram 12.1*).

De allra yngsta spelar nöjesspel på nätet mest av alla och sedan minskar antalet nöjesspelare gradvis för varje generation. Nästan alla – hela 94 procent – av 10-talisterna har spelat digitala spel det senaste året. Bland de födda mellan 80-talet och 90-talet dominerar männen i nöjesspelande. Störst är skillnaden mellan män och kvinnor hos 80-talister där nära 7 av 10 män spelar nöjesspel i jämförelse med endast 5 av 10 av kvinnorna. Hos 60- och 70-talister är nöjesspelandet ungefär likvärdigt mellan män och kvinnor. Bland de äldre internetanvändarna födda på 1920-talet fram till 50-talet är det omvända roller då fler kvinnor än män har spelat digitala nöjesspel det senaste året.

Det är fler som bor i höginkomsthushåll, stadsbor och de som har hemmaboende barn som ägnar sig åt att spela digitala nöjesspel som inte handlar om pengar. Några som i betydligt lägre utsträckning ägnat sig åt nöjesspelande är de högskoleutbildade

eller de födda utanför Sverige. Ha i åtanke att dessa grupper delvis kan överlappa varandra.

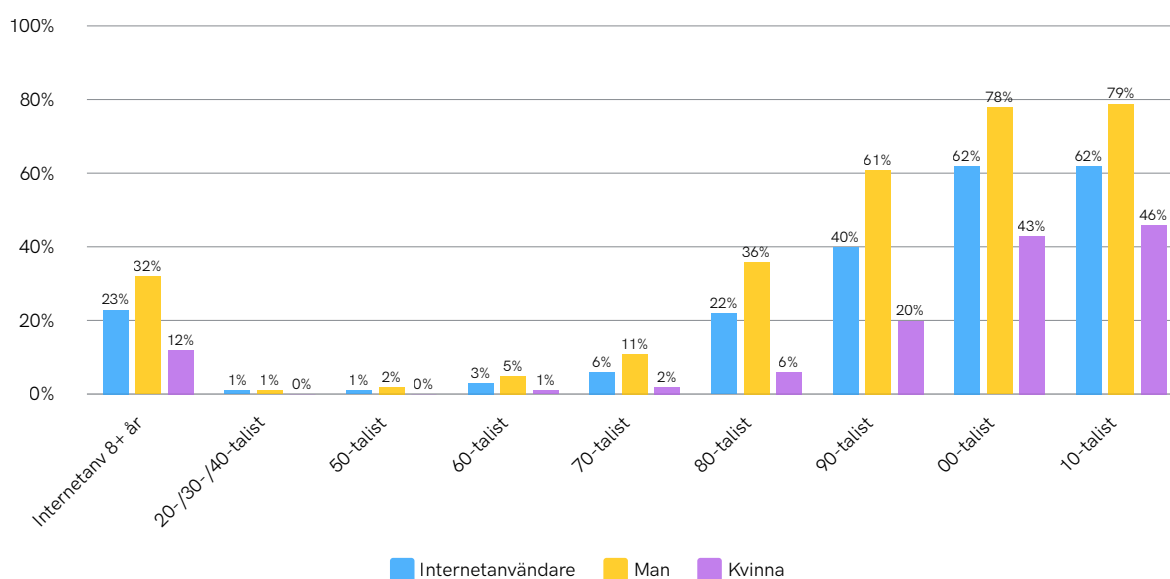
Frågan är helt ny i sin formulering i år och inte jämförbar med tidigare mätningar.

I *diagram 12.6* kommer vi att se på hur detta spelande är fördelat på skolåldrar men först i *diagram 12.3* ska vi ta reda på hur många som har tittat på andra som har spelat spel på nätet.

6 av 10 födda på 2000-talet har tittat på andra som spelar spel på nätet senaste året

Hur vanligt är det att ägna sig åt att titta på andra som spelar spel på nätet, till exempel på Twitch, Youtube eller e-sportplattformar? Svaret finner vi i det här diagrammet.

Diagram 12.3, Bas: Internetanvändare 8+ år, Har du under de senaste 12 månaderna ägnat dig åt att titta på andra som spelar spel på nätet (t ex på Twitch, Youtube eller e-sportplattformar?) (Ja), År 2021 (Studie 2)

Idag tittar närmare var fjärde internetanvändare på andra som spelar spel på nätet. Det är nästan tre gånger fler män än kvinnor som har ägnat sig åt detta det senaste året. Att titta på andra som spelar spel gör nästintill enbart den yngre halvan av befolkningen. Mer än 6 av 10 av de födda på 2000-talet tittar på detta. Bland dessa är 8 av 10 av pojkarna och uppemot hälften av flickorna tittare på andra som spelar spel online.

Efter de två yngsta generationerna går tittandet på andra som spelar spel online brant utför. 4 av 10 tittar bland 90-talisterna, vilket sedan halveras till 80-talisterna. Bland 90-talisterna tittar tre gånger så många män som kvinnor och bland 80-talisterna hela sex gånger fler män än kvinnor. Bland 70-talisterna är tittandet nere på 6 procent och i äldre generationer är det endast några få procent bland internetanvändarna.

Om vi öppnar *tabellbilagan* ser vi att det är fler som tittar på andra när de spelar spel på nätet bland stadsbor, de som bor i höginkomsthushåll, de som har hemmaboende barn och de med en funktionsvariation.

Blickar vi bakåt till år 2019 ställde vi en snarlik fråga till internetanvändarna 12+ år, och då tittade var femte (19%) på andra som spelade spel online. Frågorna är

inte fullt jämförbara men om vi ändå med viss försiktighet jämför den andelen mot samma målgrupp år 2021, det vill säga internetanvändare 12+ år, är det fortfarande var femte (20%) som tittar. Det indikerar att ingen direkt ökning skett i målgruppen 12+ år.

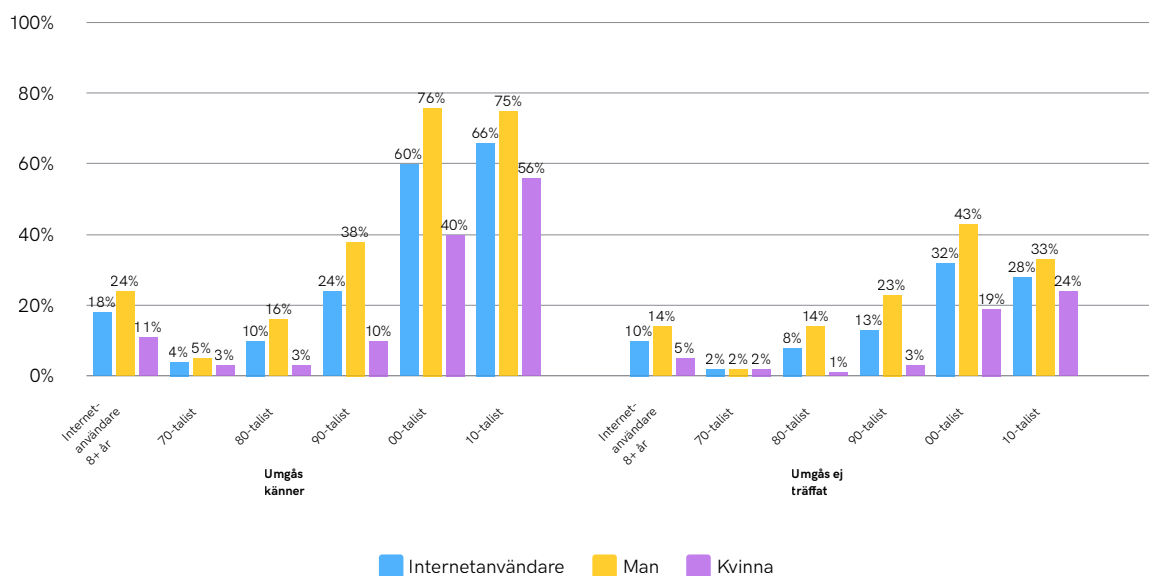
I kommande avsnitt *Streamers/influencers/youtubers* kommer vi att få reda på vilka topp tre favoriter de unga har. Då får vi reda på om någon som spelar spel på nätet som andra tittar på, intar en av topplaceringarna eller ej. Dessförinnan ska vi i *diagram 12.4* ta reda på om man på digitala spelplattformar umgås med kända eller okända personer.

3 av 10 födda på 2000-talet umgås med kompisar på digitala spelplattformar som de inte har träffat i verkliga livet

Hur många har under det senaste året umgåtts med vänner som de känner i verkliga livet respektive vänner som de inte träffat i verkligheten, på en digital spelplattform? Exempel på digitala spelplattformar där man kan umgås med andra är Roblox, Minecraft och Playstation Network.

Resultatet i det här diagrammet är fördelat på kön och generation. Vi har valt att redovisa endast generationerna från 70-talet och senare. Bland de tidigare generationer är det endast enstaka som ägnar sig åt detta och vi hänvisar istället till *tabellbilagan*.

Diagram 12.4, Bas: Internetanvändare 8+ år, Har du under de senaste 12 månaderna ägnat dig åt att umgås med vänner som du känner i verkliga livet respektive vänner som du inte träffat i verkliga livet på en digital spelplattform (t ex Roblox, Minecraft, Playstation online)? (Ja), År 2021 (Studie 2)

Av internetanvändarna 8 år eller äldre har nära 2 av 10 umgåtts på digitala spelplattformar med vänner de känner i verkliga livet och 1 av 10 har umgåtts på spelplattformar med vänner de aldrig har träffat. Dubbelt så många män som kvinnor umgås med folk de känner i dessa forum och tre gånger fler män umgås med vänner de inte har träffat i verkligheten.

Att umgås med vänner på digitala spelplattformar är närmast obefintligt i de äldre generationerna och för resultat för personer födda på 60-talet eller tidigare hänvisar vi till *tabellbilagan*. Bland 70-talisterna är det endast några få procent, vilket sedan ökar till cirka 1 av 10 bland 80-talisterna. Av 90-talisterna umgås var fjärde med personer de känner och lite mer än var tionde med okända personer på en digital spelplattform.

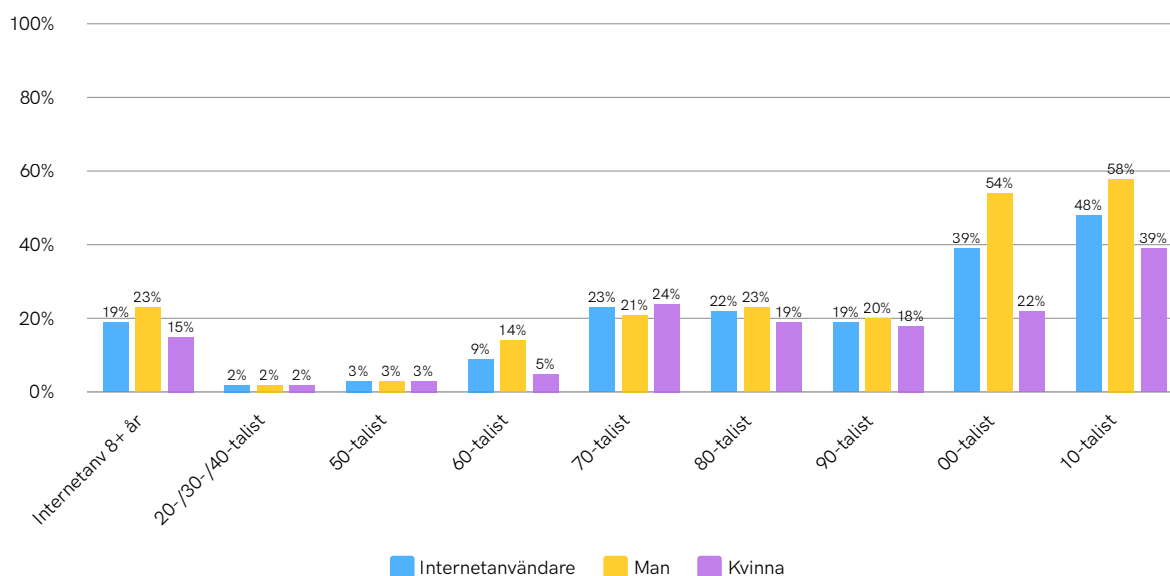
Att umgås med vänner på digitala spelplattformar är mest vanligt bland de allra yngsta födda på 2000-talet. Mer än 6 av 10 umgås med vänner de känner och 3 av 10 med vänner de inte träffat i verkliga livet.

Nu ska vi titta på hur många som har betalat för virtuell valuta i spel i *diagram 12.5*.

Nära hälften av 10-talisterna har betalat för virtuella föremål och valuta i spel

Vilka har under det senaste året köpt och betalat för virtuella föremål eller valuta i digitala spel som till exempel Roblox, Candy Crush, Pokemon Go, World of Warcraft, Call of Duty eller Fortnite? Det visar det här diagrammet.

Diagram 12.5, Bas: Internetanvändare 8+ år, Har du under det senaste året köpt och betalat för virtuella föremål eller valuta i spel på mobil, surfplatta eller dator? (T ex Roblox, Candy Crush, Pokemon Go, World of Warcraft, Call of Duty, Fortnite med mera)? (Netto Ja), År 2021 (Studie 2)

2 av 10 internetanvändare har under det senaste året betalat för virtuella föremål eller valuta i digitala spel. Var fjärde man och var sjunde kvinna har gjort dylika köp.

De födda på 2000-talet är de som dominerar på detta område. 5 av 10 av 10-talisterna har köpt något virtuellt i digitala spel och 4 av 10 av 00-talisterna. Skillnaden är stor mellan män och kvinnor. Bland 10-talisterna har nära en tredjedel fler pojkar gjort dylika köp och bland 00-talisterna nästan tre gånger så många pojkar som flickor.

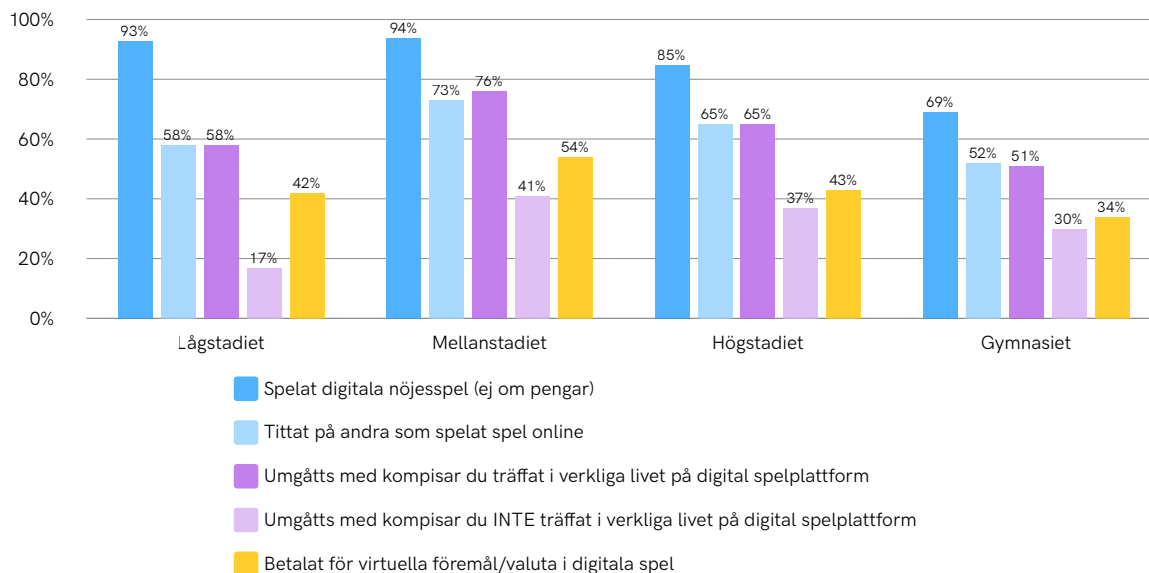
Bland 70-, 80- och 90-talister har runt var femte köpt något virtuellt i digitala spel. Skillnaden mellan män och kvinnor är här ganska liten. *Tabellbilagan* visar också att de med hemmaboende barn köper virtuella föremål och valuta i digitala spel i betydligt högre utsträckning än genomsnittet.

Nu ska vi titta på hur denna fråga och tidigare frågor om nöjesspel fördelar sig bland olika skolåldrar i *diagram 12.6*.

Mellanstadieeleverna mest engagerade av skolbarnen i den digitala spelvärlden

I det här diagrammet ska vi jämföra hur barn i olika skolåldrar har ägnat sig åt olika digitala spelaktiviteter de senaste 12 månaderna. Det handlar om huruvida de har spelat digitala nöjesspel (ej om pengar), om de har tittat på andra som spelar spel, om de har umgåtts med personer de känner eller helt okända på digitala spelplattformar och om de har betalat för virtuella föremål och valuta i digitala spel.

Diagram 12.6, Bas: Internetanvändare 8-19 år, Har du under de senaste 12 månaderna ägnat dig åt att... / Spelat spel (ej om pengar) på mobil, surfplatta eller dator/ Tittat på andra som spelar spel på nätet (t ex på Twitch, Youtube eller e-sportplattformar)/ Umgåtts med kompisar som du känner i verkliga livet på en digital spelplattform (t ex Roblox, Minecraft, Playstation online)/ Umgåtts med kompisar som du inte träffat i verkliga livet på en digital spelplattform (t ex Roblox, Minecraft, Playstation online)/ Har du under det senaste året köpt och betalat för virtuella föremål eller valuta i spel på mobil, surfplatta eller dator?, År 2021 (Studie 2)

Mellanstadiebarnen är de som har ägnat sig mest åt samtliga fem digitala spelaktiviteter i jämförelsen. Nästan alla på mellanstadiet - 94 procent - har spelat digitala nöjesspel och nära 3 av 4 har tittat på andra som spelar spel online. 3 av 4 av mellanstadiebarnen har också umgåtts med kompisar från verkliga livet på digitala spelplattformar och 4 av 10 har hängt med sådana de inte känner på en digital spelplattform. Av mellanstadiebarnen har också mer än 5 av 10 betalat för virtuella föremål och valuta i digitala spel.

Minst engagerade i digitala spel är gymnasieungdomarna, i alla fall är de minst sysselsatta med 4 av 5 av de listade spelaktiviteterna. Undantaget är att umgås med okända på spelplattformar vilket gymnasieungdomarna gör mer ofta än de på lågstadiet. Inte ens var femte lågstadiebarn umgås med okända på digitala

spelplattformar. Detta kan bero på att lågstadiebarnen i högre grad har regler om de får umgås med okända på nätet på nätet eller ej. Mer om detta i nästa *kapitel 13 Föräldrar och barn på nätet*.

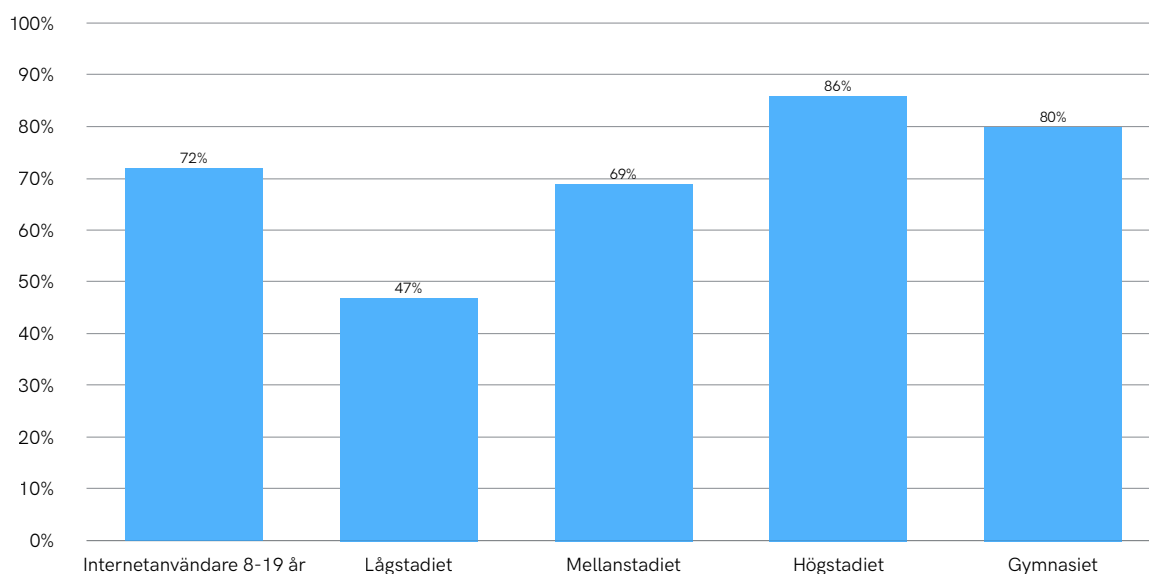
Sammantaget visar diagrammet att mer än hälften av skolbarnen har tittat på andra som spelar spel online. Det ska vi följa upp i nästa *diagram 12.7* då vi frågat just skolbarnen om de följer några streamers, influencers eller youtubers på nätet - och i *diagram 12.8* får vi reda på vilka deras topp tre favoriter är.

Streamers, influencers och youtubers

7 av 10 skolbarn följer streamers, influencers och youtubers på nätet

Vi har frågat de som är 8-19 år om de följer några streamers, influencers eller youtubers på nätet. Resultatet ser vi i det här diagrammet fördelat på skolålder.

Diagram 12.7, Bas Internetanvändare 8-19 år, Följer du idag några influencers, youtubers eller streamers på internet? (Ja), År 2021 (BOI)

Totalt sett följer drygt 7 av 10 internetanvändare i ålder 8-19 år streamers, influencers eller youtubers. Störst andel följare - uppemot 9 av 10 - hittar vi på högstadiet, följt av gymnasiet där 8 av 10 är följare. På mellanstadiet följer 7 av 10 streamers, influencers eller youtubers och på lågstadiet är knappt hälften följare. Pojkar och flickor följer streamers, influencers eller youtubers i princip i lika stor utsträckning.

Vilka streamers, influencers eller youtubers är det då skolbarnen följer? I nästa *diagram 12.8* ska vi se deras topp tre favoriter i ett så kallat ordmoln.

Vill man veta mer om vad en influencer gör kan vi tipsa om Internetstiftelsens podd Dumma frågor om internet, där *ett avsnitt*⁴ handlar om just detta.

4 <https://internetstiftelsen.se/podd/dumma-fragor-om-internet/vad-gor-en-influencer-for-nagot/>

Kapitel 13: Föräldrar och barn på nätet

Nästan alla barn lever digitala liv

I Sverige använder i stort sett alla skolbarn internet, och de flesta uppger att deras föräldrar inte vet allt som barnen gör på nätet. Föräldrar och barn har också olika åsikter om ifall det finns uppsatta regler för internetanvändandet.

I det här kapitlet tittar vi på barnens internetanvändning, och ställer frågor till föräldrar och barn om huruvida det finns regler hemma för internetanvändandet. Dessutom frågar vi föräldrar och barn om föräldrarna känner till vad deras barn gör på nätet. Vi ser bland annat...

- Att i princip alla barn mellan 8-19 år använder internet
- Att 3 av 10 föräldrar inte känner sig tillräckligt insatta i vilka deras barn chattar med
- Att 7 av 10 föräldrar anser att de känner till vad deras barn gör på nätet
- Att mer än 6 av 10 barn anser att deras föräldrar inte känner till allt de gör på nätet
- Att fler föräldrar än barn anser att det finns regler för internetanvändningen

Diagram kapitel 13

Barns internetanvändning

- 13.1 99 procent av 8-19-åringarna använder internet
- 13.2 96 procent av barnen på lågstadiet använder internet

Hur insatta är föräldrar?

- 13.3 3 av 10 föräldrar skulle vilja veta mer om vad deras barn gör på nätet
- 13.4 3 av 10 föräldrar känner sig inte tillräckligt insatta i vilka barnen chattar med
- 13.5 Drygt 1 av 5 föräldrar känner sig inte tillräckligt insatta i sina barns användarkonton på nätet
- 13.6 1 av 10 mellanstadiebarn registrerar sina egna användarkonton på nätet

Regler för internetanvändning

- 13.7 Föräldrar anser i högre grad än barn att det finns regler för internetanvändning
- 13.8 Fler flickor har regler om sociala medier och nätkontakter och fler pojkar om skärmtid och spel

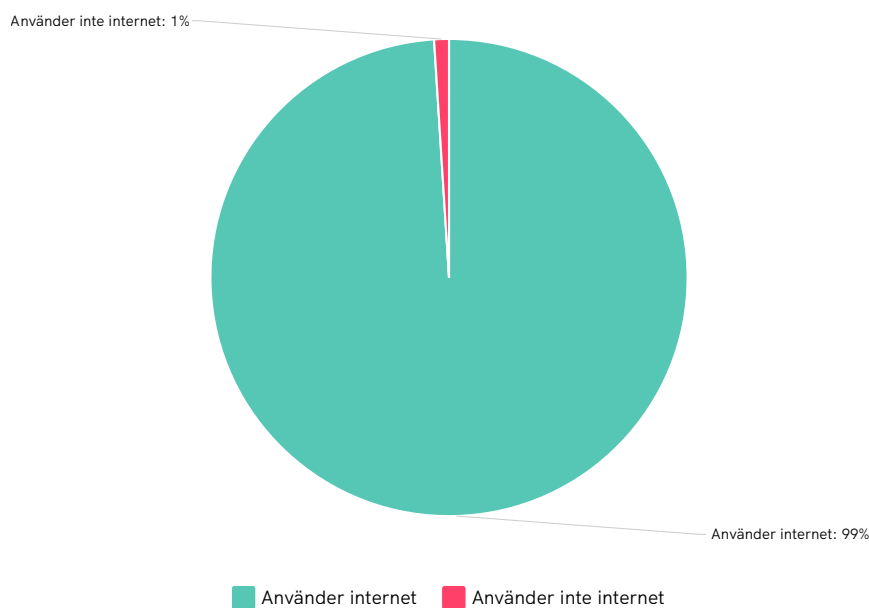
- 13.9 Föräldrar och gymnasieungdomars syn på regler för internetanvändning går isär
- 13.10 Fler barn än föräldrar upplever att det har satts upp regler för skärmtid
- 13.11 Nära 8 av 10 lågstadieföräldrar har regler för vilka spel barnet får spela
- 13.12 Drygt 6 av 10 låg- och mellanstadieföräldrar har regler för vilka sociala medier som barnet får använda
- 13.13 Varannan mellanstadieförälder har regler för om barnens konton på sociala medier ska vara öppna eller stängda
- 13.14 2 av 3 mellanstadieföräldrar har satt upp regler för vilka deras barn får kommunicera med på nätet

Barns internetanvändning

99 procent av 8-19-åringarna använder internet

Vi har frågat föräldrar till barn 8-19 år om deras barn använder internet. Resultatet visas i det här diagrammet.

Diagram 13.1, Bas: Föräldrar till barn 8-19 år, Använder barnet internet? Med internetanvändning avser vi all användning oavsett om det är på dator, surfplatta eller smartmobil (smartphone), År 2021 (FOI)

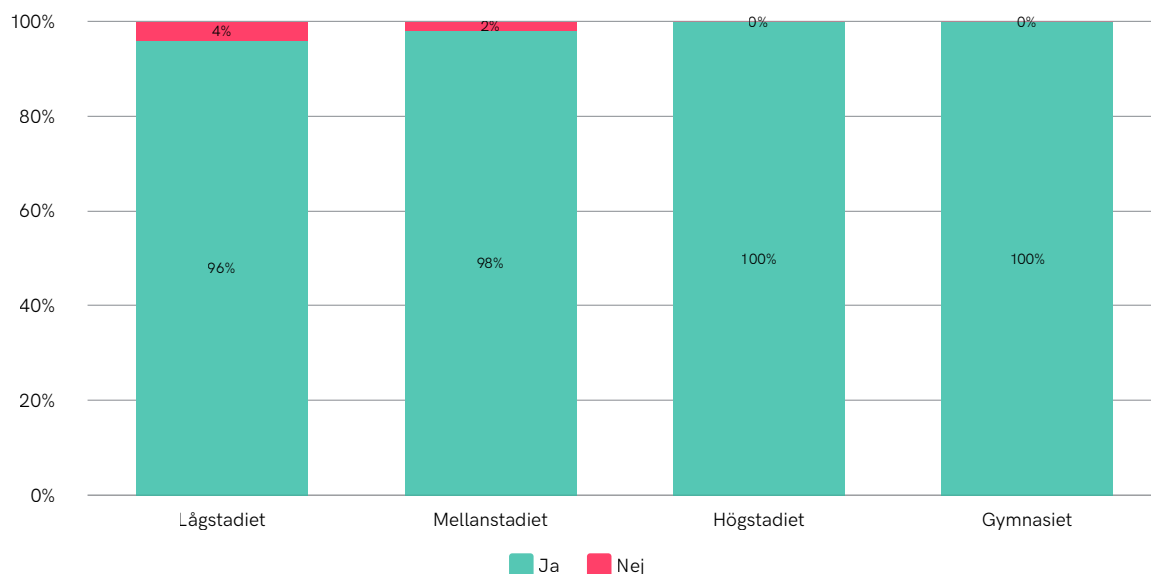
Hela 99 procent av barn i åldern 8-19 år använder idag internet. I kommande grafer ska vi undersöka om internetanvändandet skiljer sig åt mellan olika skolåldrar och hur insatta föräldrar känner sig i vad deras barn gör på nätet - och jämföra mot hur insatta barnen säger att deras föräldrar är.

Rent metodologiskt vill vi tydliggöra att om den svarande föräldern har flera barn i åldersspannet 8-19 år så har föräldern endast fått svara för ett slumpmässigt valt barn. Barnen under 16 år har i sin tur blivit intervjuade efter målsmans godkännande. För mer information, se *Metodbeskrivning*.

96 procent av barnen på lågstadiet använder internet

Hur ser internetanvändandet ut bland barn i olika skolåldrar idag? Det ser vi i det här diagrammet.

Diagram 13.2, Bas: Föräldrar till barn 8–19 år, Använder barnet internet? Med internetanvändning avser vi all användning oavsett om det är på dator, surfplatta eller smart mobil (smartphone), År 2021 (FOI)

Totalt sett är 99 procent av barnen mellan 8–19 år på nätet (*diagram 13.1*). På lågstadiet använder 96 procent av barnen internet och på mellanstadiet 98 procent. På högstadiet och gymnasiet använder idag samtliga internet.

Detta hänger givetvis samman med att samhället inklusive skolan alltmer digitaliseras. Mer om skolans digitalisering finns att läsa om på *Skolverkets webbplats*¹.

Under pandemin har många högstadie- och gymnasieelever fått undervisning på distans, och därmed använt internet mer än vanligt även för skolarbete. Läs mer om detta i *kapitel 6 Arbete och studier på distans*.

Nu ska vi i *diagram 13.3* ta reda på hur insatta barn säger att deras föräldrar är i vad de gör på nätet – och jämföra det mot hur insatta föräldrar känner sig.

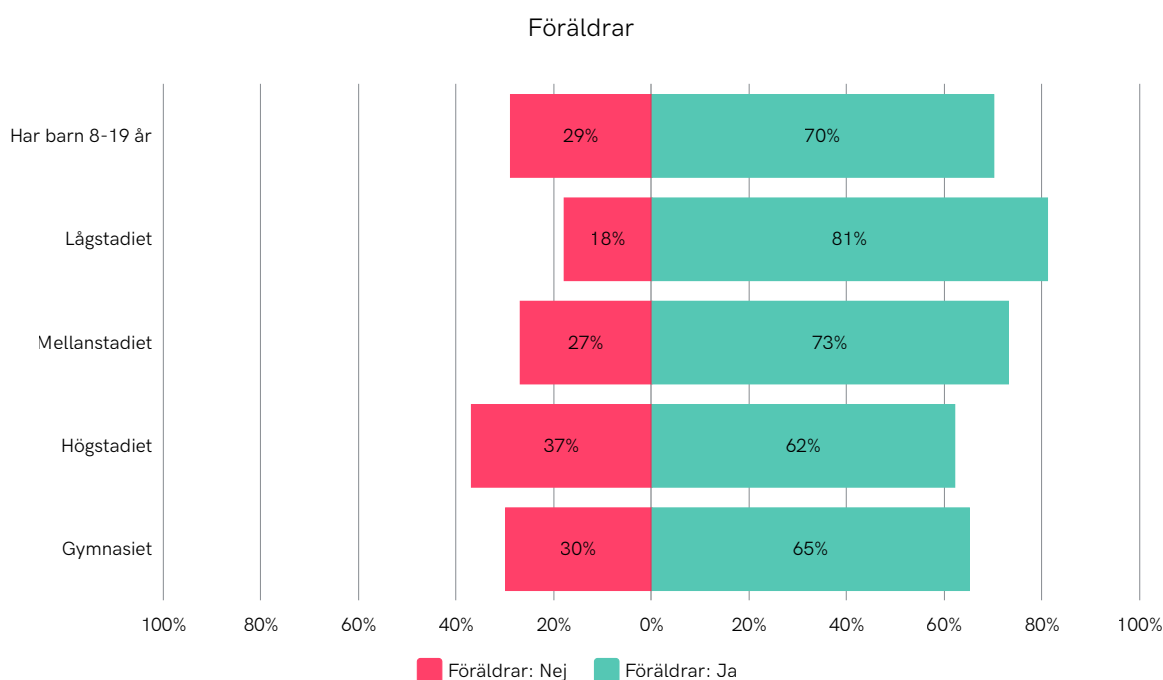
1 <https://www.skolverket.se/om-oss/var-verksamhet/skolverkets-prioriterade-omraden/digitalisering/sa-arbetar-vi-med-skolvasendets-digitalisering>

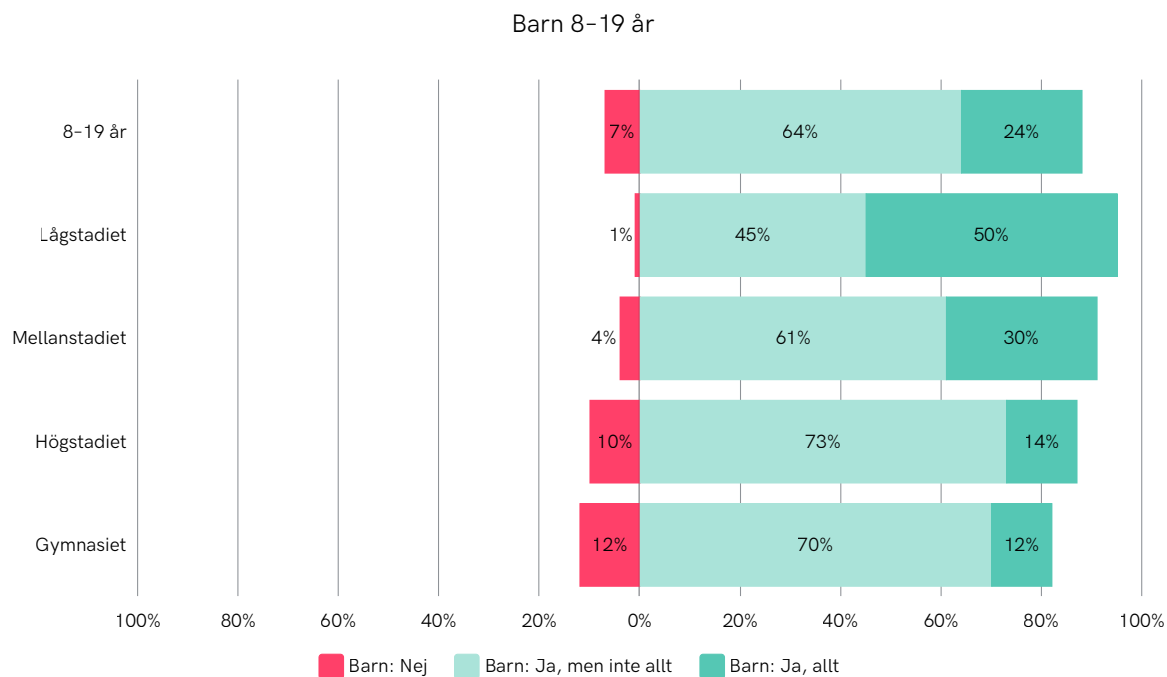
Hur insatta är föräldrar?

3 av 10 föräldrar skulle vilja veta mer om vad deras barn gör på nätet

Vi har frågat föräldrar om de känner sig tillräckligt insatta i vad deras barn gör på internet. Därtill har vi frågat barn om deras föräldrar vet vad de gör på nätet. Resultatet på dessa två frågor jämför vi i de här två diagrammen.

Diagram 13.3, Bas: Föräldrar (F) till barn 8-19 år / Barn (B) 8-19 år, F: Känner du att du är tillräckligt insatt i vad ditt barn gör på internet? / B: Vet dina föräldrar vad du gör på internet?, År 2021 (FOI & BOI)

Totalt sett känner sig 3 av 10 föräldrar inte tillräckligt insatta i vad deras barn 8-19 år gör på nätet. Av barnen svarar endast 7 procent att deras föräldrar inte vet vad de gör på nätet men nästan två tredjedelar medger också att föräldrarna inte vet allt.

Störst inblick har föräldrarna i sina lågstadiebarns digitala liv vilket lågstadiebarnen också instämmer i. Närmare var femte lågstadieförälder skulle dock vilja vara mer insatt i vad deras barn gör på nätet.

Minst insatta i sina barns digitala aktiviteter känner sig högstadieföräldrarna. Uppemot 4 av 10 föräldrar skulle vilja vet mer om vad deras högstadiebarn gör på nätet. Bara 1 av 10 högstadiebarn svarar att deras föräldrar inte vet vad de gör på internet, men 3 av 4 svarar också att föräldrarna inte vet allt.

I nästa *diagram 13.4* ska vi undersöka hur insatta föräldrar är i vilka barnen kommunicerar med på internet, från både föräldrars och barns perspektiv.

3 av 10 föräldrar känner sig inte tillräckligt insatta i vilka barnen chattar med

Hur insatta är föräldrar i vilka deras barn kommunicerar med på nätet? Det har vi låtit både föräldrar och barn svara på och resultatet ser vi i de här två diagrammen.

Diagram 13.4, Bas: Föräldrar (F) till barn 8-19 år / Barn (B) 8-19 år, F: Känner du att du är tillräckligt insatt i vilka ditt barn kommunicerar med på internet? / B: Vet dina föräldrar vilka du pratar/chattar med på internet?, År 2021 (FOI & BOI)

3 av 10 föräldrar känner sig inte tillräckligt insatta i vilka deras barn 8–19 år kommunicerar med på nätet. Nära 2 av 10 av barnen uppger att deras föräldrar inte vet vilka de chattar med och nästan hälften av barnen svarar att även om deras föräldrar är insatta så känner de inte till alla som de chattar med.

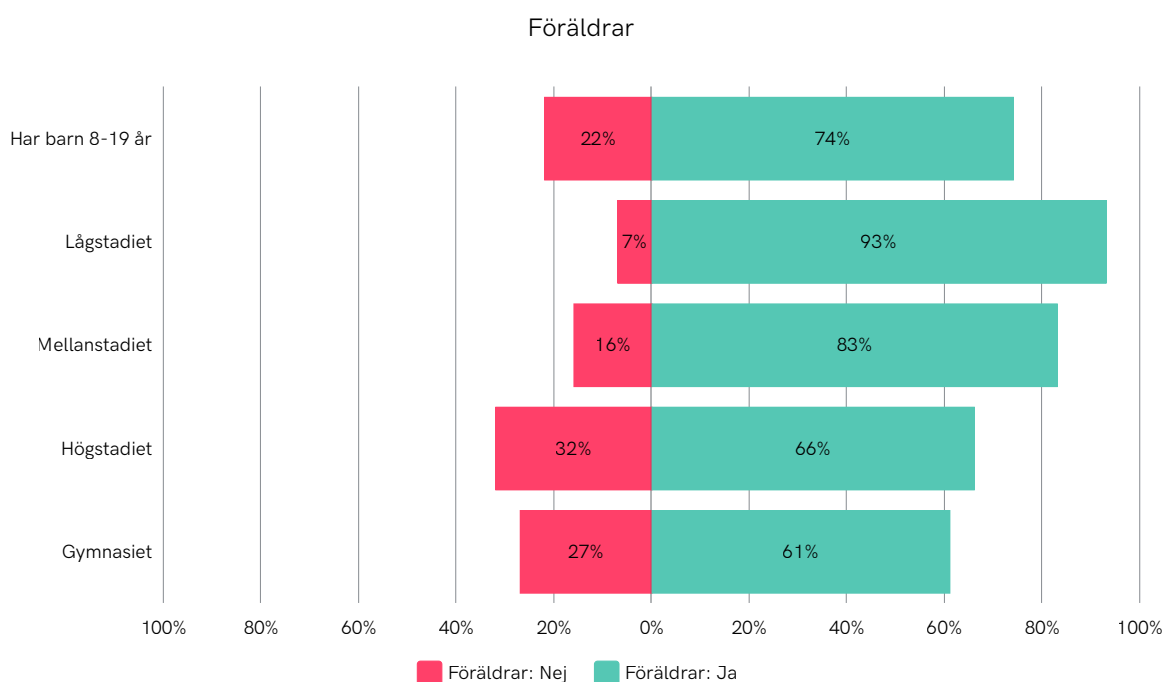
Var sjunde lågstadieförälder, var fjärde mellanstadieförälder, mer än 4 av 10 av högstadieföräldrarna och 3 av 10 av gymnasieföräldrarna känner sig inte tillräckligt insatta i vilka deras barn kommunicerar med på nätet. Minst insatta känner sig alltså högstadieföräldrarna. Bland högstadiebarnen uppger drygt 2 av 10 att föräldrarna inte vet vilka de chattar med men uppemot 6 av 10 medger också att även om föräldrarna har inblick, så känner de inte till alla de chattar eller pratar med.

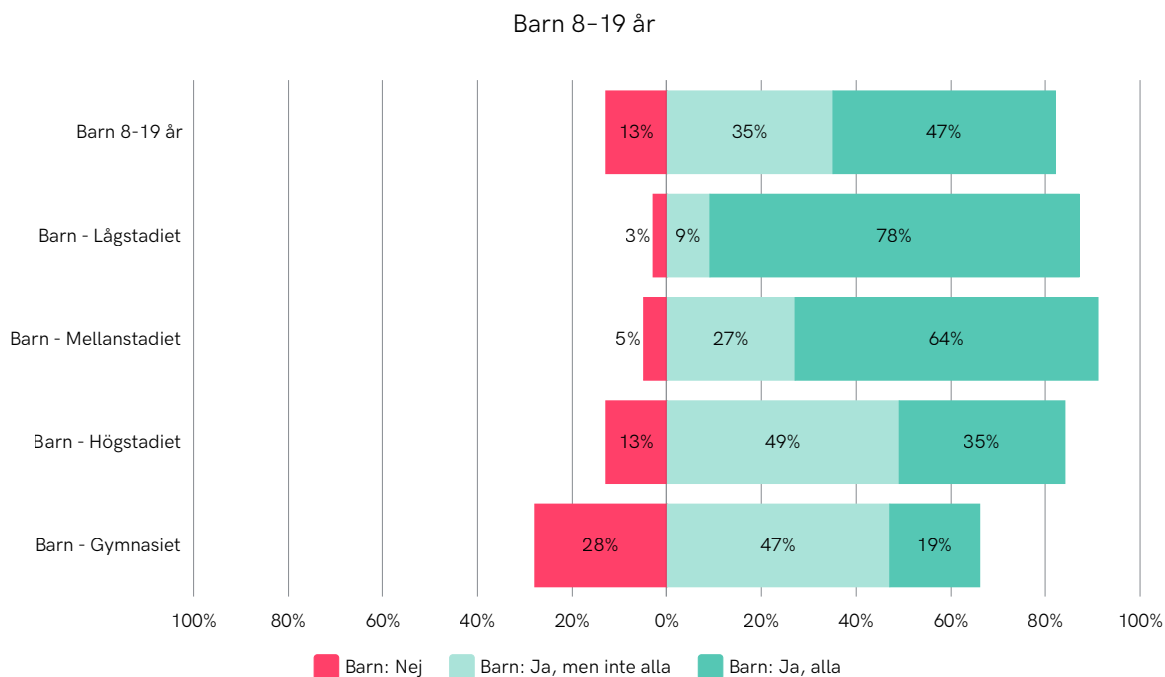
Mer om föräldrars regler kring vem barnen får kommunicera med på nätet finns att läsa i *diagram 13.14*. I nästa *diagram 13.5* ska vi undersöka hur insatta föräldrar är i barnens användarkonton på nätet, från både föräldrar och barns perspektiv.

Drygt 1 av 5 föräldrar känner sig inte tillräckligt insatta i sina barns användarkonton på nätet

Vi har frågat både föräldrar och barn om hur insatta föräldrarna är i barnens registrerade användarkonton på nätet, till exempel för olika spel, sociala medier, streaming eller olika appar. I de här två diagrammen jämför vi föräldrars och barns svar.

Diagram 13.5, Bas: Föräldrar (F) till barn 8-19 år / Barn (B) 8-19 år, F: Känner du att du är tillräckligt insatt i vilka registrerade användarkonton ditt barn har på internet? (t ex spel, sociala media, streaming, appar)? / B: Vet dina föräldrar vilka användarkonton du har på internet, t ex för olika spel, sociala media, streaming, olika appar med mera?, År 2021 (FOI & BOI)

Mer än 2 av 10 föräldrar till barn 8-19 år skulle vilja vara mer insatta i vilka registrerade användarkonton deras barn har på nätet. Drygt 1 av 10 av barnen svarar att deras föräldrar inte känner till något konto de har. Lite mer än en tredjedel av barnen medger att även om föräldrarna är insatta så känner de inte till alla deras användarkonton.

Ytterst få av barnen på låg- och mellanstadiet svarar att föräldrarna inte vet vilka konton de har på nätet. Föräldrarna känner sig dock inte lika insatta, i synnerhet inte mellanstadieföräldrarna där var sjätte skulle vilja ha större inblick.

Högstadieföräldrarna är de som allra mest skulle vilja ha större inblick i vilka användarkonton deras barn har på internet, vilket lite mer än 3 av 10 uppger. Av högstadiebarnen svarar dock endast lite mer än 1 av 10 att föräldrarna inte vet vilka konton de har, men hälften av dem medger också att även om föräldrarna har inblick så känner de inte till alla konton.

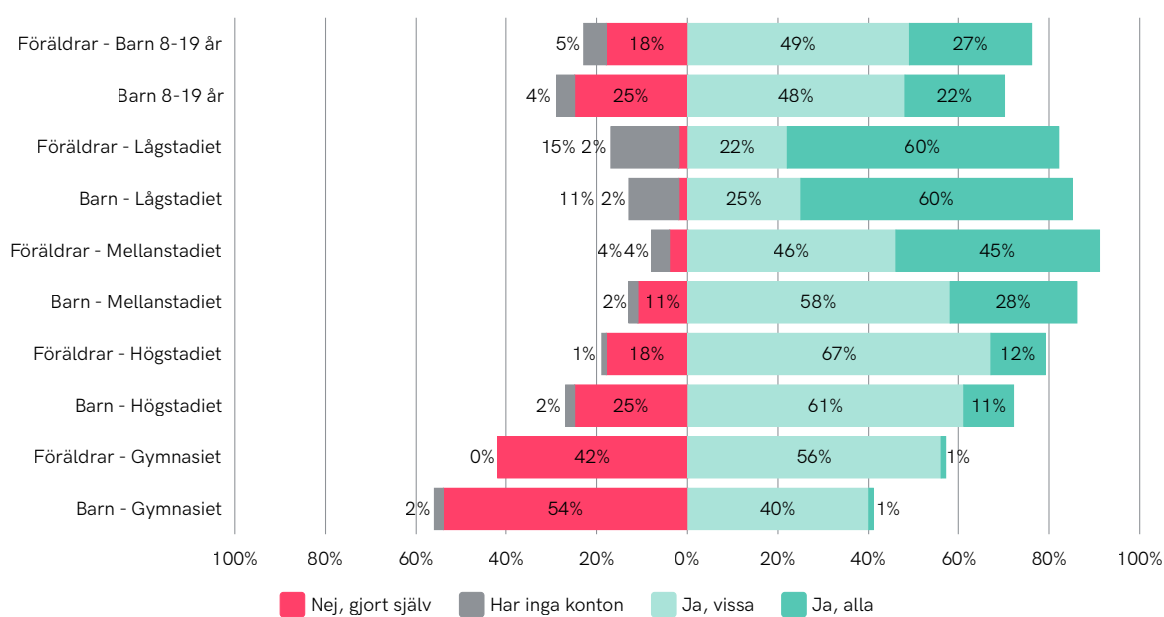
Uppemot 3 av 10 av föräldrar med barn i gymnasiet skulle vilja vara mer insatta i sina barns användarkonton. Lika många gymnasieelever uppger också att deras föräldrar inte vet vilka användarkonton på nätet barnen har.

I nästa *diagram 13.6* ska vi ta reda på om barnen registrerar sina egna användarkonton på nätet eller ej - från både barns och föräldrars perspektiv.

1 av 10 mellanstadiebarn registrerar sina egna användarkonton på nätet

Får barn hjälp av föräldrarna att registrera användarkonton på nätet för till exempel spel, sociala medier, streaming och appar? Det har både föräldrar och barn svarat på och resultatet ser vi i det här diagrammet.

Diagram 13.6, Bas: Föräldrar (F) till barn 8-19 år / Barn (B) 8-19 år, F: Har du hjälpt ditt barn att registrera användarkonton på internet? (t ex spel, sociala media, streaming, appar) / B: Har dina föräldrar hjälpt dig att registrera användarkonton på internet, t ex för olika spel, sociala media, streaming, olika appar med mera?, År 2021 (FOI & BOI)

Nära 2 av 10 föräldrar uppger att de låter sina barn 8-19 år registrera sina användarkonton på nätet själva. Något fler barn, var fjärde, uppger att de gör detta själv.

Föräldrar till lågstadiebarn låter inte sina barn registrera egna användarkonton på nätet i någon större utsträckning vilket barnen instämmer i. På mellanstadiet börjar dock föräldrarnas och barnens bild gå isär. Endast 4 procent av mellanstadieföräldrarna svarar att barnen registrerar sina nätkonton själva medan mer än 1 av 10 av barnen uppger att de gör det. Dock svarar nära 6 av 10 av mellanstadiebarnen att föräldrarna hjälper dem – men bara med vissa konton.

På högstadiet och gymnasiet har barnen fått mer fria händer att registrera användarkonton. På gymnasiet skiljer sig dock bilden mellan föräldrar och barn. Mer än hälften av föräldrarna svarar att de hjälper sina barn medan mer än hälften av de på gymnasiet svarar att föräldrarna inte gör det.

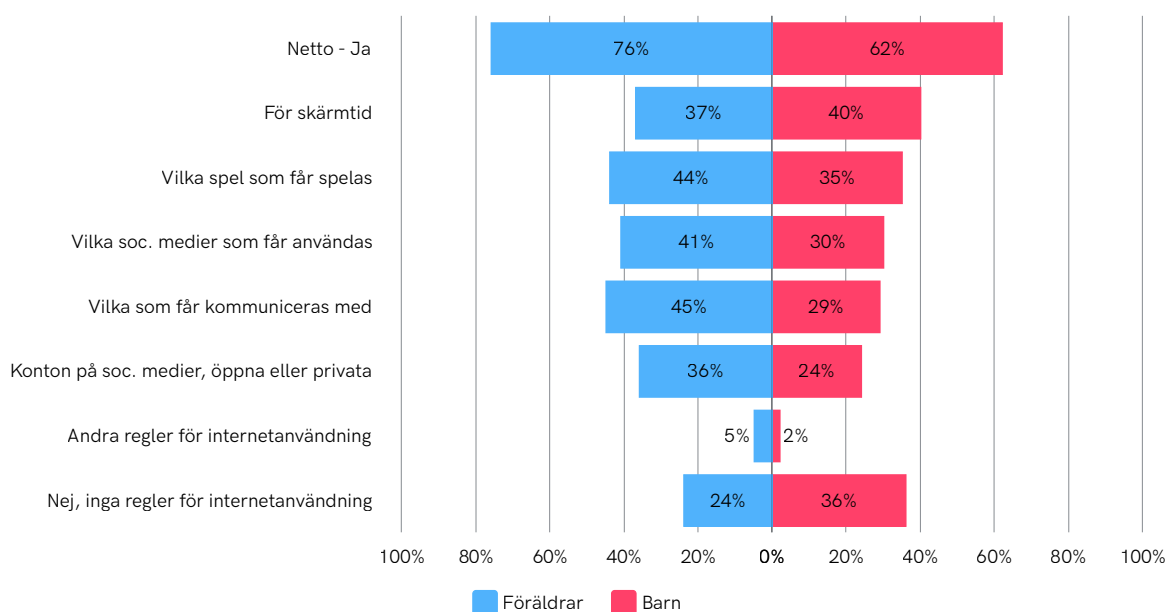
Nu ska vi titta närmare på regler för internetanvändning i *diagram 13.7*.

Regler för internetanvändning

Föräldrar anser i högre grad än barn att det finns regler för internetanvändning

Vi har frågat både föräldrar och barn om föräldrarna har satt upp regler för internetanvändning för barnen. Deras svar visas i det här diagrammet.

Diagram 13.7, Bas: Föräldrar till barn 8-19 år / Barn 8-19 år, Har ni satt upp regler för barnets internetanvändning? / Har dina föräldrar satt upp regler för din internetanvändning? (Ja), År 2021 (FOI & BOI)

Vi har listat flera olika regler för internetanvändning och med endast ett undantag anser föräldrarna i högre grad än barnen att de har satt upp regler. Undantaget är skärmtid där fler barn än föräldrar upplever att det finns en regel. Vad gäller vilka spel som får spelas, vilka sociala medier som får användas och om konton på sociala medier ska vara öppna eller stängda och vem barnet får chatta med anser fler föräldrar än barn att de har satt upp regler.

Störst skillnad mellan föräldrarnas och barnens perspektiv är när det gäller regler för vilka barnen får kommunicera med, till exempel om de får chatta med kända eller okända personer. Uppemot 5 av 10 av föräldrarna anser att de har satt upp regler för detta medan bara 3 av 10 av barnen upplever att de har en sådan regel.

En mindre andel föräldrar har angivit att de har andra regler för internetanvändning. Deras svar avser främst var den smarta mobilen ska vara på natten (inte vid sängen), till vilket klockslag barnet får vara online och vilka sajter

som är okej att besöka. En förälder berättar att de ställt in sonens telefon så att den blockerar porrsajter.

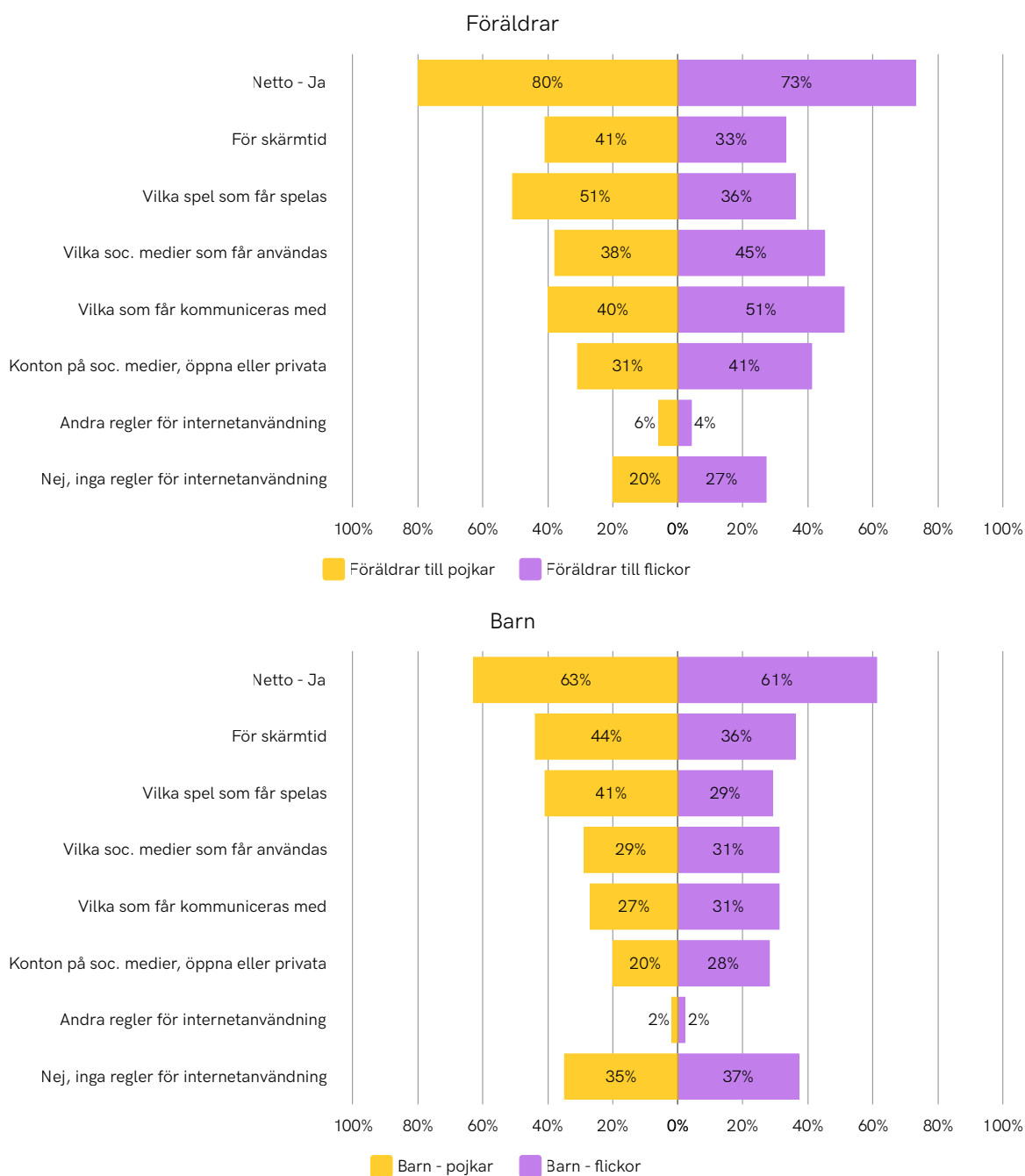
Några barn har också skrivit in andra regler för internetanvändande som de har fått av sina föräldrar. Svaren avser främst att de inte får lämna ut privat information som sitt namn eller var de bor i chattar. En klok 14-årig flicka tillägger att hon *"har vett i skallen så jag vet vad jag ska och inte ska göra för min säkerhet."*

Skiljer sig dessa regler åt mellan pojkar och flickor? Det ska vi ta reda på i nästa diagram 13.8.

Fler flickor har regler om sociala medier och nätkontakter och fler pojkar om skärmtid och spel

Skiljer sig regler för internetanvändning åt mellan pojkar och flickor? Det visar följande två diagram från både föräldrars och barns perspektiv.

Diagram 13.8, Bas: Föräldrar till barn 8-19 år / Barn 8-19 år, Har ni satt upp regler för barnets internetanvändning? / Har dina föräldrar satt upp regler för din internetanvändning? (Ja), År 2021 (FOI & BOI)

Föräldrar ger i högre grad pojkar än flickor regler för internetanvändning. Pojkar får enligt föräldrarna mer ofta regler om skärmtid och vilka spel som får spelas. Föräldrarna ger däremot i större uträkning flickorna regler kring vilka de får kommunicera med (kända eller okända) och för sociala medier, vilka de får använda och om konton ska vara öppna eller stängda.

Störst är skillnaden mellan vilka spel som får spelas och vem barnen får kommunicera med. Enligt föräldrarna har 5 av 10 av pojkarna regler kring spel online medan inte ens 4 av 10 av flickorna har det. Likaså har föräldrarna givit 5 av 10 av sina flickor regler kring vem de får chatta med medan endast 4 av 10 av pojkarna fått en sådan regel.

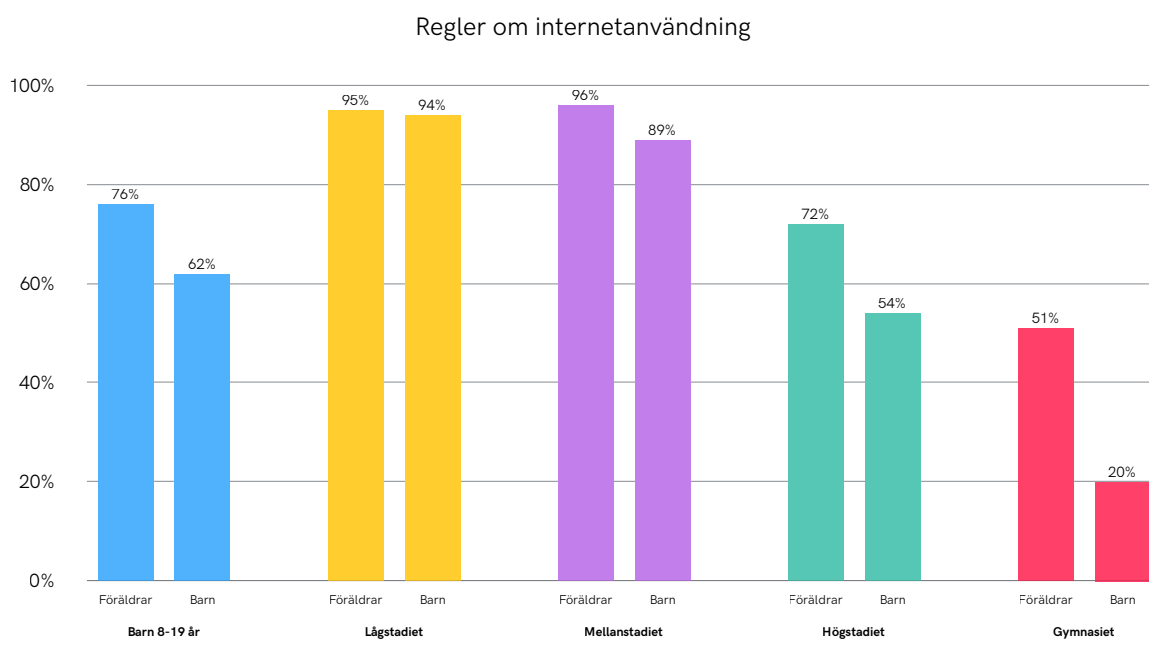
Barnens totala bild av regler ser dock lite annorlunda ut jämfört med föräldrarnas. Pojkar och flickor upplever i ungefär lika hög grad, med en knapp marginal för pojkarna, att de har regler för internetanvändning. För de olika aktiviteterna råder samsyn med föräldrarna om vilka regler som pojkar respektive flickor har mer ofta. Skillnaden mellan pojkar och flickor för respektive regel är dock inte lika stor från barnens synvinkel som den är från föräldrarnas.

Hur ser då regelfördelningen ut mellan barn i olika skolstadier? Det ser vi i nästa *diagram 13.9*.

Föräldrar och gymnasieungdomars syn på regler för internetanvändning går isär

Hur skiljer sig regler för internetanvändning åt mellan barn i olika skolstadier? Det visar det här diagrammet från både föräldrars och barns synvinkel.

Diagram 13.9 Bas: Föräldrar till barn 8-19 år / Barn 8-19 år, Har ni satt upp regler för barnets internetanvändning? / Har dina föräldrar satt upp regler för din internetanvändning? - Netto: Ja, någon regel, År 2021 (FOI & BOI)

I princip alla internetanvändande barn på låg- och mellanstadiet har regler om internetanvändning enligt föräldrarna. Detta instämmer lågstadiebarnen i. På mellanstadiet börjar emellertid bilden gå isär mellan föräldrar och barn, då föräldrarna i högre grad anser att de har satt upp regler än vad barnen gör. Avståndet mellan barn och föräldrar blir bara större ju äldre barnen blir.

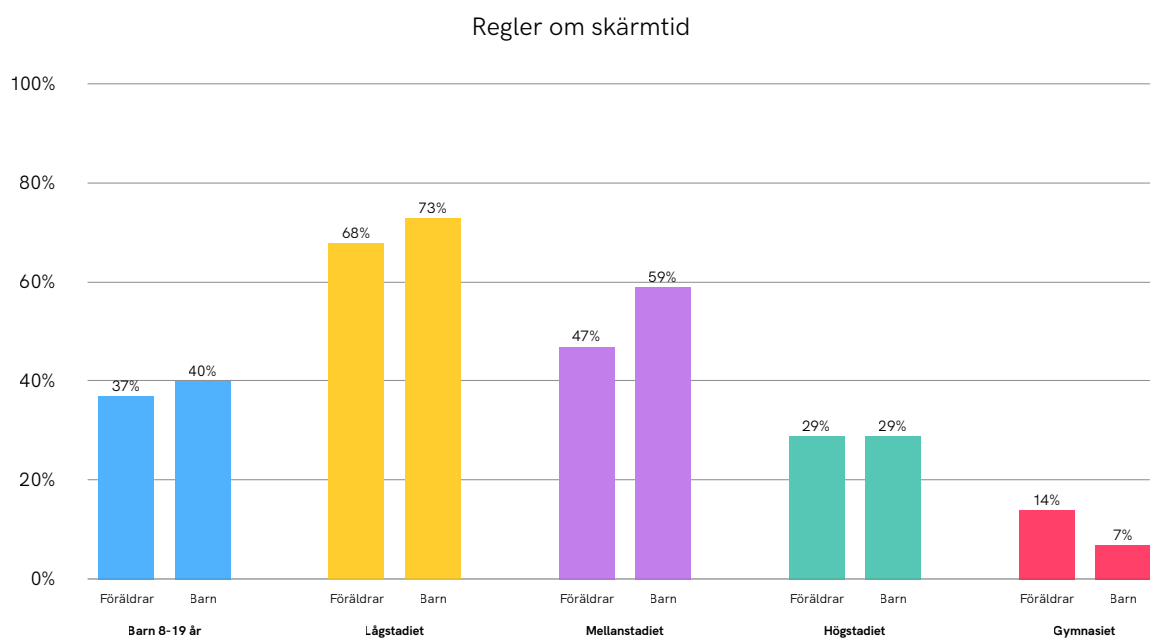
På högstadiet svarar drygt 7 av 10 föräldrar att barnen har regler kring internetanvändning vilket endast drygt 5 av 10 barnen instämmer i. På gymnasiet är klyftan mellan föräldrar och barn som störst. 5 av 10 av föräldrarna menar att deras barn på gymnasiet har regler kring internetanvändning men endast 2 av 10 av gymnasieungdomarna säger detsamma.

Hur ser det då ut med regler för skärmtid för skolbarn i olika åldrar? Det ser vi nästa *diagram 13.10*.

Fler barn än föräldrar upplever att det har satts upp regler för skärmtid

Hur ser föräldrar och skolbarn i olika stadier på regler för skärmtid? Det ser vi i det här diagrammet.

Diagram 13.10, Bas: Föräldrar till barn 8-19 år / Barn 8-19 år, Har ni satt upp regler för barnets internetanvändning? / Har dina föräldrar satt upp regler för din internetanvändning? - För skärmtid, År 2021 (FOI & BOI)

Totalt sett tycker fler barn än föräldrar att de har regler för skärmtid. Det är framförallt låg- och mellanstadiebarn som i högre grad än föräldrar anser att de har skärmtidsregler. Störst skillnad är det mellan föräldrar och mellanstadiebarnen. På högstadiet har barnen och föräldrarna samma bild av skärmtid och på gymnasiet anser fler föräldrar än barn att regler för skärmtid har satts upp.

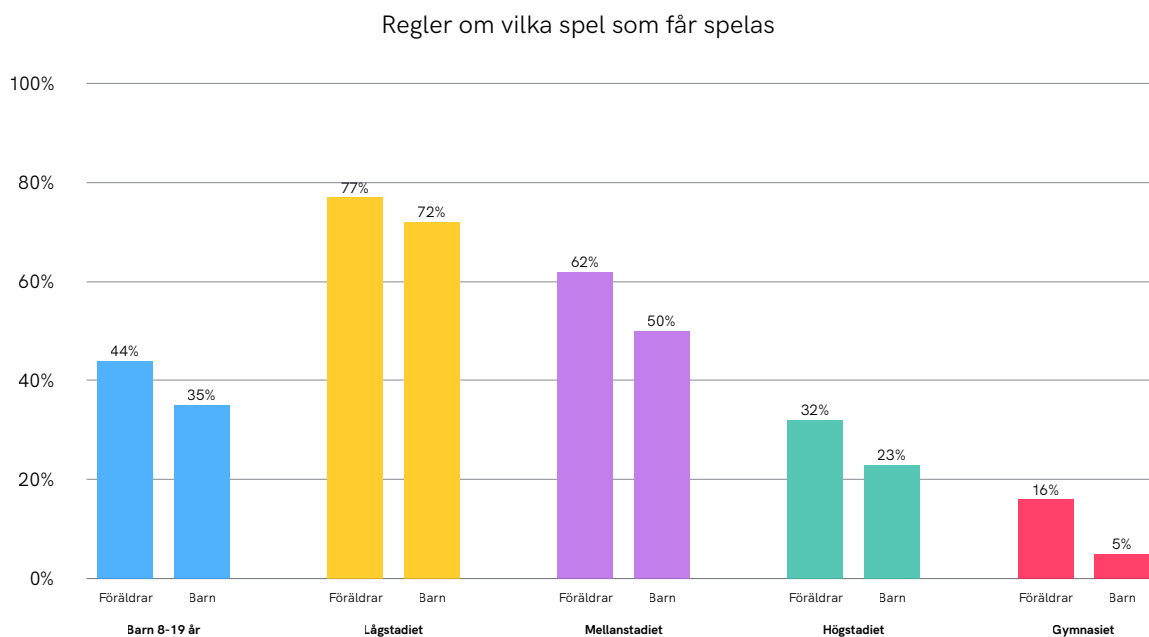
I kapitel 1 i avsnittet *Digital skärmtid* finns mer att läsa om hur skärmtiden påverkar oss, bland annat om den upplevs göra oss mer sociala eller mer utanför.

Vilka spel får spelas online? I nästa *diagram 13.11* redovisar vi föräldrars och barns bild av regler kring detta.

Nära 8 av 10 lågstadieföräldrar har regler för vilka spel barnet får spela

Vi har frågat både barn och föräldrar om barnen har regler för vilka spel som får spelas. Deras svar finner vi i det här diagrammet.

Diagram 13.11 Bas: Föräldrar till barn 8-19 år / Barn 8-19 år, Har ni satt upp regler för barnets internetanvändning? / Har dina föräldrar satt upp regler för din internetanvändning? - För vilka spel som får spelas, År 2021 (FOI & BOI)

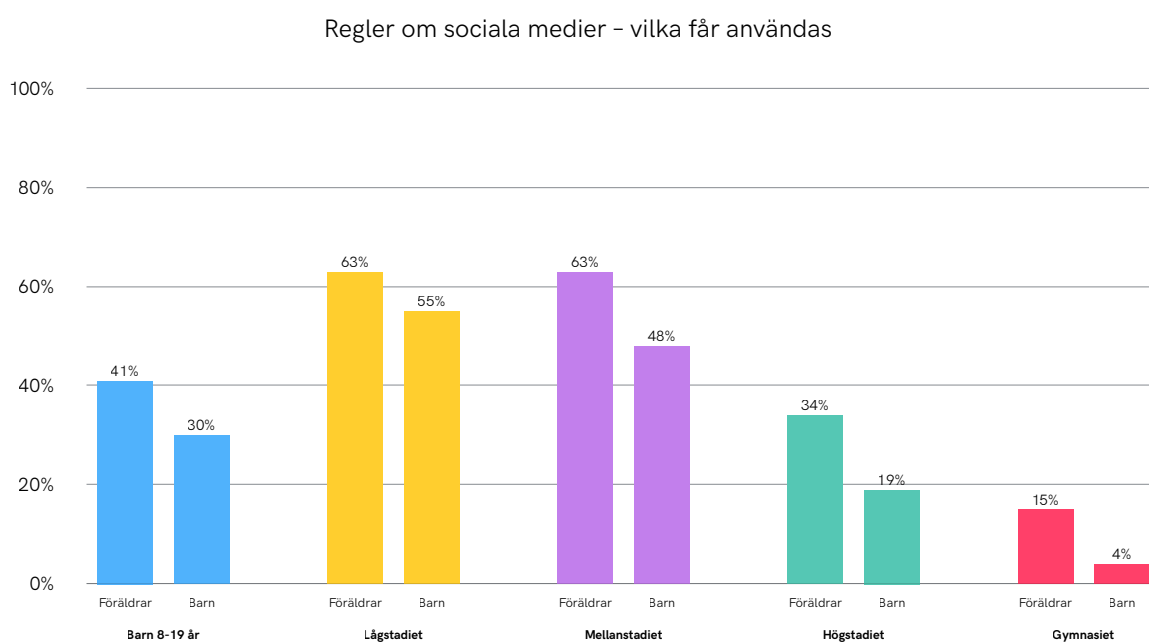
Föräldrar anser i högre grad än barnen att de har satt upp regler för vilka spel som får spelas. Det är framförallt låg- och mellanstadiebarnen som har dessa regler. Nära 8 av 10 av lågstadieföräldrarna och drygt 6 av 10 av mellanstadieföräldrarna har satt upp regler för sina barn om vilka spel som får spelas. Barnen tycker inte i lika hög grad att de har denna regel, endast hälften av mellanstadiebarnen anser att de har fått en sådan regel om spel.

Var tredje högstadieförälder har satt upp regler om vilka spel som får spelas liksom var sjätte gymnasieförälder. Liksom de yngre barnen håller de äldre barnen inte riktigt med föräldrarna i samma utsträckning om att de har denna regel.

Drygt 6 av 10 låg- och mellanstadieföräldrar har regler för vilka sociala medier som barnet får använda

Har barn regler kring vilka sociala medier de får använda? Det ska vi undersöka närmare i detta diagram, både från föräldrar och barns perspektiv, fördelat på olika skolåldrar.

Diagram 13.12, Bas: Föräldrar till barn 8-19 år / Barn 8-19 år, Har ni satt upp regler för barnets internetanvändning? / Har dina föräldrar satt upp regler för din internetanvändning? - För vilka sociala medier som får användas, År 2021 (FOI & BOI)

Fler föräldrar än barn anser att de har satt upp regler för vilka sociala medier som får användas. Det är i synnerhet låg- och mellanstadiebarn som har fått en sådan regel, vilket mer än 6 av 10 av föräldrarna uppger. Majoriteten av lågstadiebarnen instämmer men inte lika många av mellanstadiebarnen.

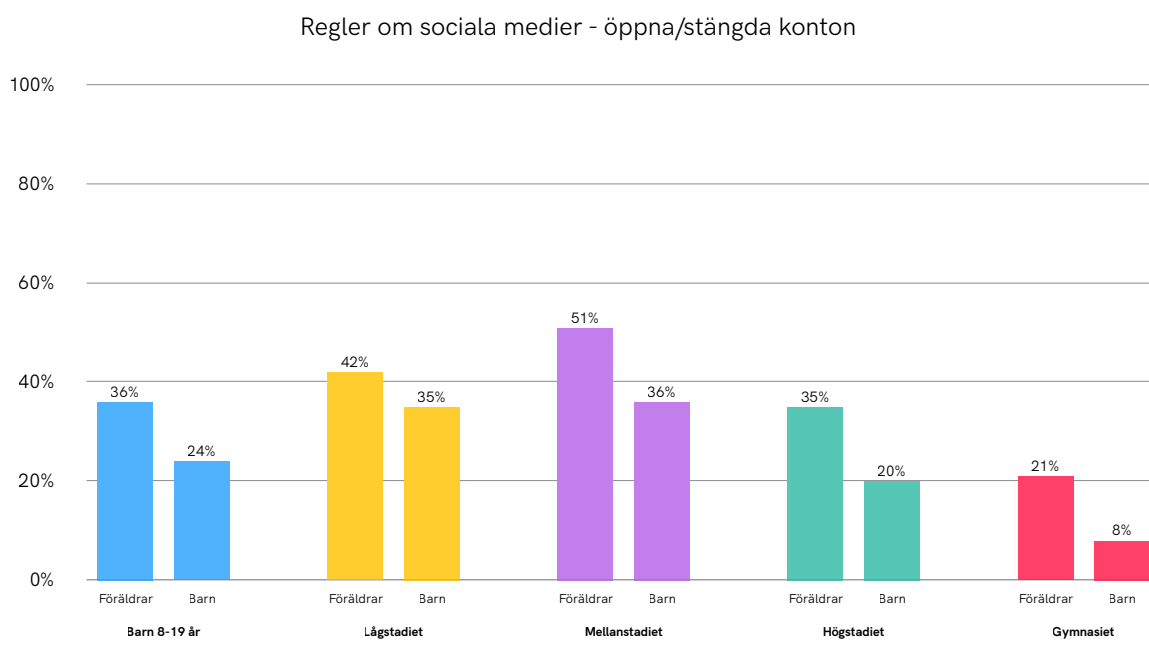
På högstadiet har en tredjedel av föräldrarna satt upp regler för vilka sociala medier som får användas medan endast en femtedel av barnen anser att de har en dylik regel. Var sjunde gymnasieförälder anger att de har satt upp regler kring detta men får bara bifall från 4 procent av ungdomarna på gymnasiet.

I nästa *diagram 13.13* ska vi undersöka vilka regler som finns för öppna eller stängda konton på sociala medier.

Varannan mellanstadieförälder har regler för om barnens konton på sociala medier ska vara öppna eller stängda

Får barnen ha öppna eller stängda konton på sociala medier? Vi har frågat både föräldrar och barn om det finns regler kring detta vilket det här diagrammet visar.

Diagram 13.13, Bas: Föräldrar till barn 8-19 år / Barn 8-19 år, Har ni satt upp regler för barnets internetanvändning? / Har dina föräldrar satt upp regler för din internetanvändning? - För om konton på sociala medier ska vara öppna eller privata, År 2021 (FOI & BOI)

Det är framförallt barn på mellanstadiet som har regler för om konton på sociala medier ska vara öppna eller stängda. I alla fall enligt mellanstadieföräldrarna varav hälften svarar att de har satt upp en regel kring detta. Betydligt färre mellanstadiebarn, en dryg tredjedel, anser att de har en sådan regel. En mindre andel lågstadiebarn har denna regel enligt föräldrarna vilket också hänger samman med att färre lågstadiebarn överhuvudtaget får vara på sociala medier.

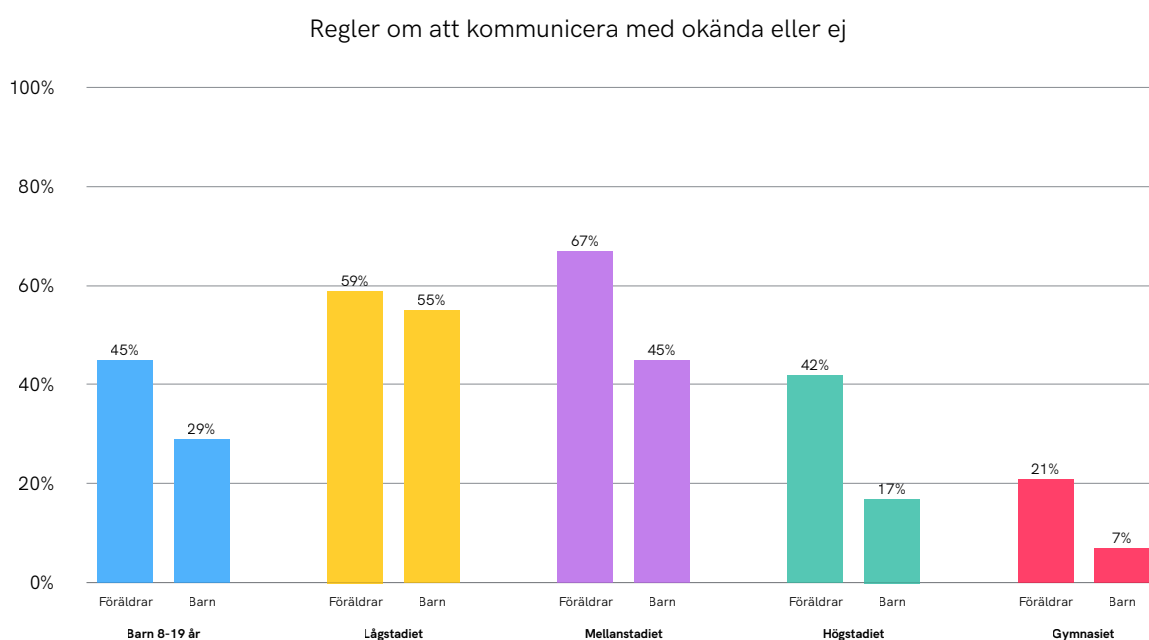
Regler för öppna eller stängda konton på sociala medier minskar efter mellanstadiet. Skillnaden mellan föräldrar och barn förblir dock stor både på högstadiet och gymnasiet.

Nu ska vi undersöka föräldrar och barns syn på regler vem barnen får kommunicera med online. Se *diagram 13.14*.

2 av 3 mellanstadieföräldrar har satt upp regler för vilka deras barn får kommunicera med på nätet

Vi har frågat både föräldrar och barn om det finns regler för vilka barnet får chatta eller prata med på nätet, i synnerhet om de får chatta med okända eller ej.

Diagram 13.14, Bas: Föräldrar till barn 8-19 år / Barn 8-19 år, Har ni satt upp regler för barnets internetanvändning? / Har dina föräldrar satt upp regler för din internetanvändning? - För vilka barnet får kommunicera med (okända eller ej) / För vilka jag får prata/chatta med (okända eller ej), År 2021 (FOI & BOI)

Lågstadieföräldrar och barn har ungefär samma syn på om det finns regler kring vilka barnen får prata med på nätet. 6 av 10 av lågstadieföräldrarna anser detta och likaså mer än hälften av lågstadiebarnen.

Mellanstadieföräldrarna är de som i högst grad satt upp en dylik regel, men bilden mellan föräldrar och barn går här isär. 2 av 3 mellanstadieföräldrar säger sig ha satt upp en regel om vilka deras barn får chatta med, men inte ens hälften av barnen anser att en sådan regel finns.

På högstadiet och gymnasiet råder inte heller samsyn mellan barn och föräldrar i denna fråga. 4 av 10 högstadieföräldrar har givit barn regler om vilka de får kommunicera med på nätet, vilket inte ens 2 av 10 av högstadiebarnen anser. På gymnasiet är skillnaden ännu större. 2 av 10 gymnasieföräldrar uppger att de har en regel om vem barnet får chatta med vilket är tre gånger fler än de gymnasiebarn som anser det.

Mer om barn på nätet från 8 år finns att läsa under respektive avsnitt i följande kapitel:

Kapitel 1: Internetanvändning och det uppkopplade hemmet

- Skärmtid

Kapitel 3: Digital integritet och digital källkritik

- Digital källkritik

Kapitel 4: Näthat och nätbrott

- Näthat och utsatthet på nätet

Kapitel 6: Arbete och studier på distans

- Distansstudier

Kapitel 7: Digitala kommunikationstjänster

- Digitala kommunikationstjänster i jämförelse
- Videosamtal
- Chatt

Kapitel 8: Sociala medier

- Översikt social medieanvändning
- Youtube
- Facebook
- Instagram
- Snapchat
- Tiktok
- Twitch
- Twitter
- Pinterest
- Reddit
- Flashback och Familjeliv
- Clubhouse och Houseparty

Kapitel 9: Medietjänster och nyhetskonsumtion

- Traditionella och digitala medietjänster – en översikt
- De digitala medietjänsterna
- Digital nyhetskonsumtion

Kapitel 12: Gambling, nöjesspel och streamers

- Nöjesspel
- Streamers, influencers och youtubers

Om man är nyfiken i att fördjupa sig ytterligare i barnens digitala närvaro, kan vi tipsa om Internetstiftelsens podd "*Våra barn och nätet*"².

2 <https://internetstiftelsen.se/kunskap/for-alla/vara-poddar/vara-barn-och-natet/>

Kapitel 14: Digitala hjälpbehov och begrepp

De äldre i samhället riskerar att hamna utanför digitaliseringen

I Sverige känner många till begrepp som molntjänst, 5G, fiberuppkoppling och cybersäkerhet, men skulle ha svårt att förklara det för andra. Hjälpp behovet på nätet är också stort, särskilt bland de äldsta.

I det här kapitlet tittar vi på saker som befolkningen i Sverige behöver hjälp med när det gäller digital teknik och nätet, och hur väl man känner till olika digitala begrepp. Vi låter också de som svarat på undersökningen komma till tals för att med egna ord svara på hur vi ska säkerställa att alla medborgare både blir och vill bli delaktiga i det digitala samhället. Vi ser bland annat...

- Att 3 av 10 av de äldsta behöver hjälp på nätet, särskilt för att genomföra videostamtal och installera mobilt Bank-id
- Att många känner till begrepp som 5G och cybersäkerhet, men skulle ha svårt att förklara det för andra
- Att var fjärde av de äldsta inte har hört talas om begreppet molntjänst
- Att var fjärde riskerar att hamna i ett utvidgat digitalt utanförskap genom att inte använda internet, inte känna till digitala tjänster eller inte kunna använda dem på egen hand.

Diagram kapitel 14

Digitala hjälpbehov

- 14.1 Cookies och molntjänster är en utmaning för många
- 14.2 De äldsta behöver ofta hjälp med att installera mobilt Bank-id och genomföra ett videosamtal
- 14.3 Oro för att göra fel är ofta en orsak till att behöva digital hjälp
- 14.4 Var fjärde riskerar ett utvidgat digitalt utanförskap
- 14.5 Ju äldre, desto större risk för ett digitalt utanförskap
- 14.6 *"Det kommer hela tiden nyheter som vi äldre har svårt för"*

Digitala begrepp

- 14.7 5G upplevs svårt att förklara för andra
- 14.8 90-talister har god kännedom om digitala begrepp
- 14.9 Cybersäkerhet är ett okänt begrepp för var femte gymnasielev och var tredje högstadiellev

- 14.10 3 av 10 pensionärer har inte hört talas om molntjänst
- 14.11 Mer än var femte av de äldsta känner inte till begreppet digitalisering

Hur skapar vi digital delaktighet?

- 14.12 Utbildning anses vara nyckeln till digital delaktighet

Digitala hjälpbehov

Cookies och molntjänster är en utmaning för många

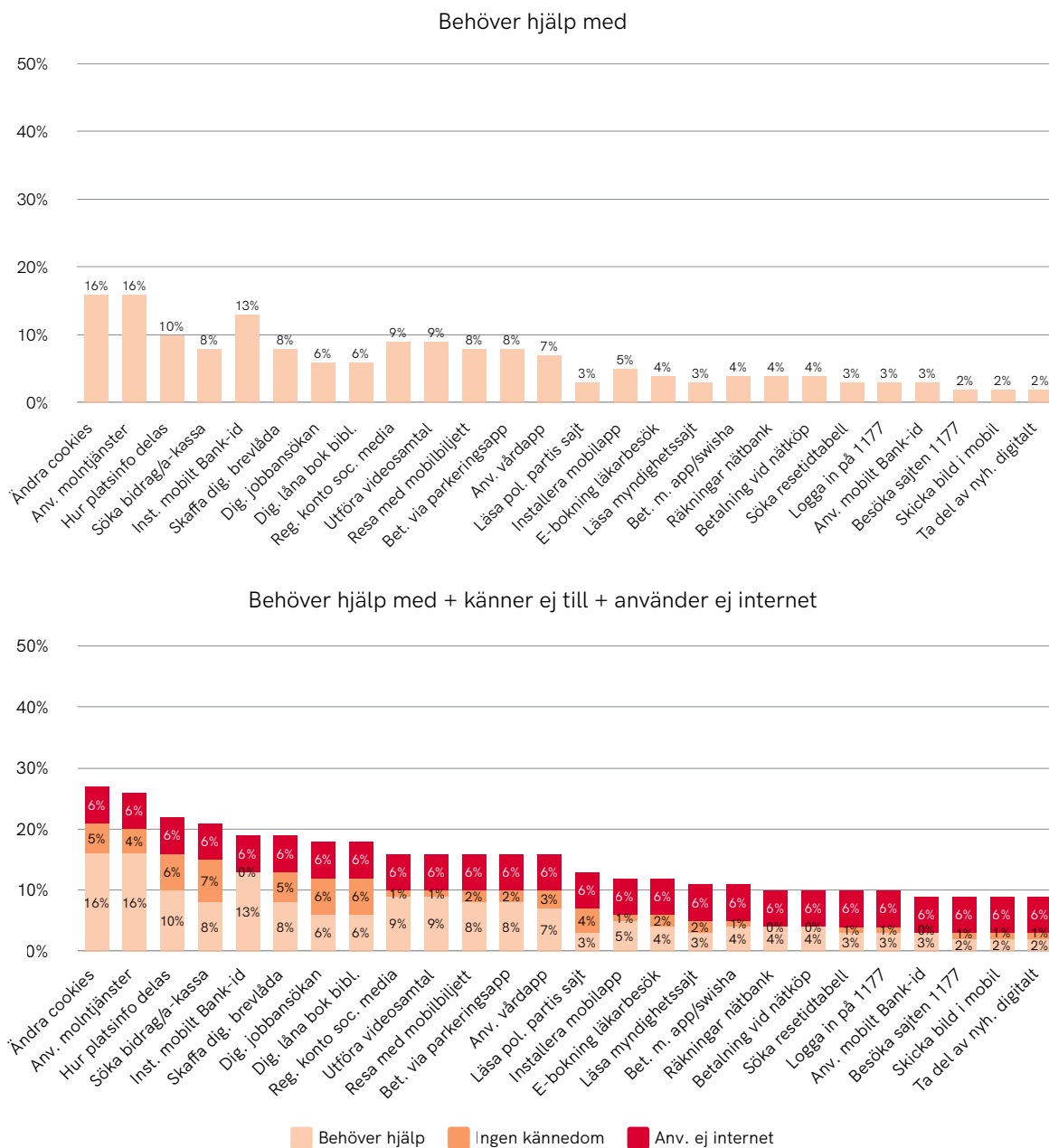
Att inte använda internet innebär idag att man hamnar i ett digitalt utanförskap. (Mer om internetanvändning i *kapitel 1*.) Att bara titta på andelen icke-användare jämfört mot internetanvändare kan dock ge en alltför svartvit bild av hur digital befolkningen är. Det finns även en gråzon av internetanvändare som inte kan använda olika digitala tjänster eller utföra olika digitala aktiviteter på egen hand. Likaså finns det en andel som inte ens har hört talas om olika digitala områden.

I det här kapitlet kommer vi att titta vidare på grupper i samhället som inte obehindrat kan använda sig av vanligt förekommande tjänster, funktioner och aktiviteter inom ett antal digitala områden på egen hand. Vi har frågat om kännedom och hjälpbehov av 26 stycken olika digitala områden. Flera av dessa områden är särredovisade i tidigare kapitel. I de här två diagrammen ser vi samtliga 26 områden i jämförelse med varandra.

Det första diagrammet visar vilka digitala områden som befolkningen 18 år eller äldre har svarat att de behöver hjälp med. I det andra diagrammet lägger vi även till personer som inte har hört talas om tjänsten eller som inte använder internet. Dessa två diagram speglar tillsammans viktiga dimensioner för att förstå den digitala mognaden i samhället och synliggör en grupp som riskerar att hamna i ett utvidgat utanförskap – det vill säga, en grupp som på grund av bristande kännedom eller kunskap inte obehindrat kan hantera digitala tjänster och aktiviteter på egen hand.

Det finns givetvis också många fler digitala områden som man skulle kunna behöva hjälp med än dessa 26 stycken. Det kommer vi att titta närmre på i *diagram 14.6*. De utvalda 26 områdena ger dock sammantaget en bild av vanligt förekommande digitala tjänster, funktioner och aktiviteter i vardagen som är viktiga för att kunna vara delaktig i det demokratiska samhället.

Diagram 14.1, Bas: Samtliga 18+ år, Vad av följande har du gjort eller skulle du kunna göra på egen hand eller med hjälp av någon annan? (Behöver hjälp med = Har gjort men endast med hjälp / Har inte gjort och skulle behöva hjälp - Känner inte till/Har inte hört talas om - Använder inte internet), År 2021 (Studie 1) Obs! Skala 50%

I det första diagrammet ser vi att av de 26 områden vi jämfört behöver flest hjälp med att ändra inställningar för cookies (kakor), använda molntjänster för att hantera filer och installera mobilt Bank-id. Att enbart titta på hjälpbehovet ger dock inte en heltäckande bild av hur många i samhället som inte kan använda en specifik tjänst eller aktivitet obehindrat på egen hand. För att få en mer rättvisande bild av detta

behöver vi även inkludera personer som inte känner till tjänsten och de som inte använder internet alls.

I det andra diagrammet är dessa inräknade, vilket innebär att andelen som inte obehindrat kan ta del av respektive tjänst ökar markant. Vi ser även vissa skillnader i storleksordningen, där bland annat hur platsinformation delas hamnar på en tredje plats medan installation av mobilt Bank-id istället kommer på femte plats.

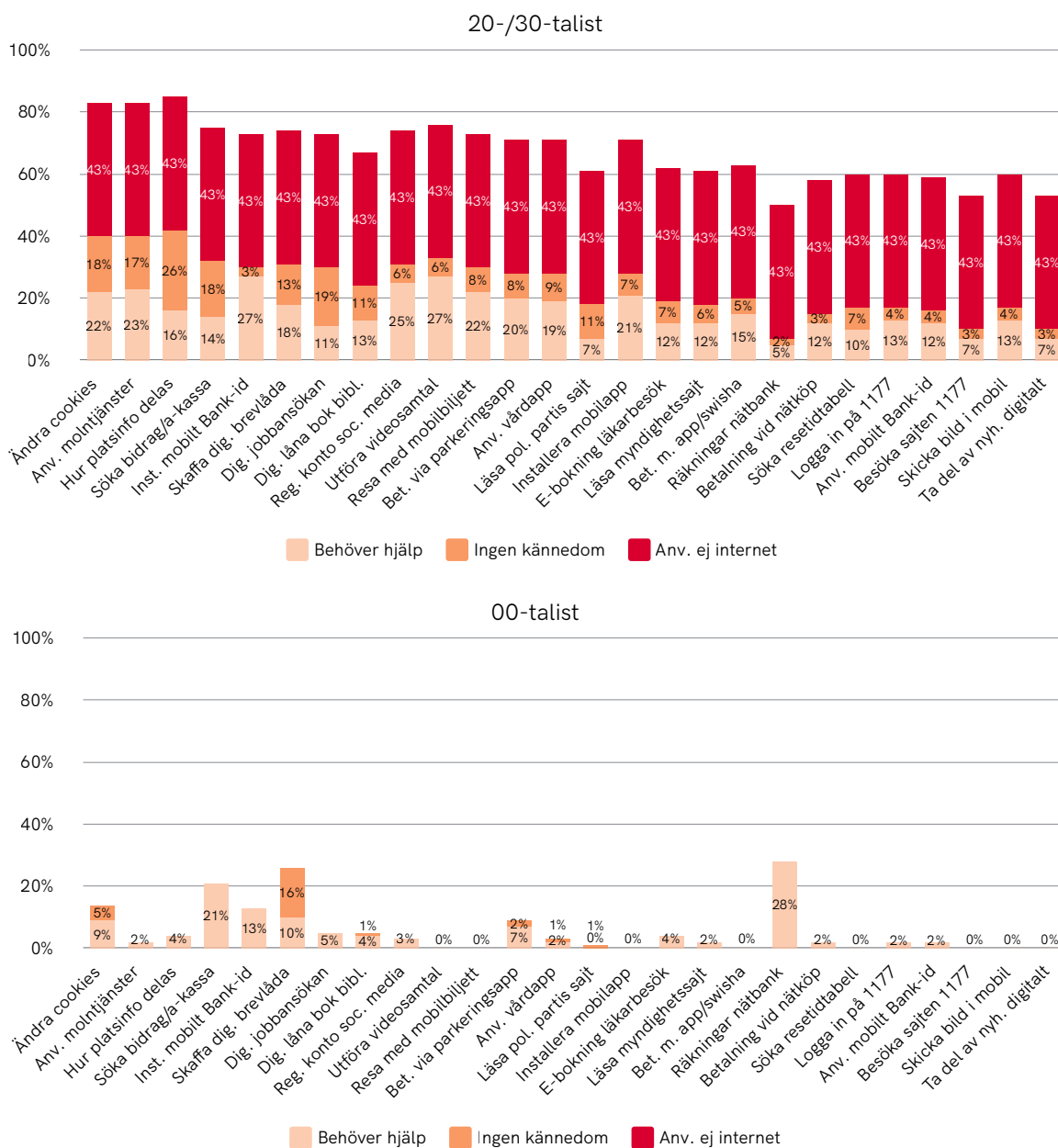
Värt att notera är att två områden som rör digital integritet som cookies och platsinformation hamnar högt upp. Digital integritet är även ett område där många internetanvändare känner sig osäkra eller otrygga. Det kan du läsa mer om i *kapitel 3 Digital integritet och digital källkritik*. Vid digital identifiering är den stora utmaningen inte att använda mobilt Bank-id utan det är installationen. Just att installera och registrera tycks vara en större utmaning än själva användandet då exempelvis att installera en digital brevlåda för myndighetspost och registrera ett eget konto på sociala medier hamnar på den övre halvan.

I kommande diagram ska vi titta på hjälpbehov och ett utvidgat utanförskap fördelat på olika demografiska variabler för att se hur det skiljer sig åt mellan olika åldrar och samhällsgrupper. Vi börjar med att i *diagram 14.2* titta vidare på vilka av de 26 områdena som de äldsta och de yngsta har svårt att använda på egen hand.

De äldsta behöver ofta hjälp med att installera mobilt Bank-id och genomföra ett videosamtal

I de här två diagrammen jämför vi de äldsta, födda på 20- och 30-talet, med de yngsta myndiga, födda på 00-talet. Det är två grupper som i hög grad skiljer sig från varandra när det kommer till hjälpbehov och möjlighet att obehindrat på egen hand använda sig av de digitala områden som jämförs i detta kapitel.

Diagram 14.2, Bas: Samtliga 18+ år, Vad av följande har du gjort eller skulle du kunna göra på egen hand eller med hjälp av någon annan? (Behöver hjälp med = Har gjort men endast med hjälp / Har inte gjort och skulle behöva hjälp - Känner inte till/Har inte hört talas om - Använder inte internet), År 2021 (Studie 1) Obs! Skala 50%

Hjälpbehovet bland de yngsta respektive de äldsta är mycket olika. De myndiga 00-talisterna behöver främst hjälp med att betala räkningar på en internetbank, skaffa en digital brevlåda, söka bidrag eller a-kassa och installera mobilt Bank-id. Sannolikt bor många av dem fortfarande hemma hos föräldrar och har inte haft behov av att göra något av detta på egen hand.

Bland 1920- och 30-talisterna är hjälpbehovet som störst för att installera mobilt Bank-id och genomföra ett videosamtal. Läger vi på de som saknar kännedom och de som inte använder internet ändras bilden markant bland de äldsta. För varje enskilt område uppger mer än hälften av de äldre att de inte obehindrat kan använda tjänsten eller funktionen, åtminstone inte på egen hand.

De äldsta är i minst behov av hjälp med att betala räkningar på en internetbank följt av att ta del av digitala nyheter och besöka webbplatsen 1177. Kanske kan detta spegla vad de äldsta mer ofta använder internet till.

Nu ska vi i *diagram 14.3* titta närmare på orsaken bakom hjälpbehoven.

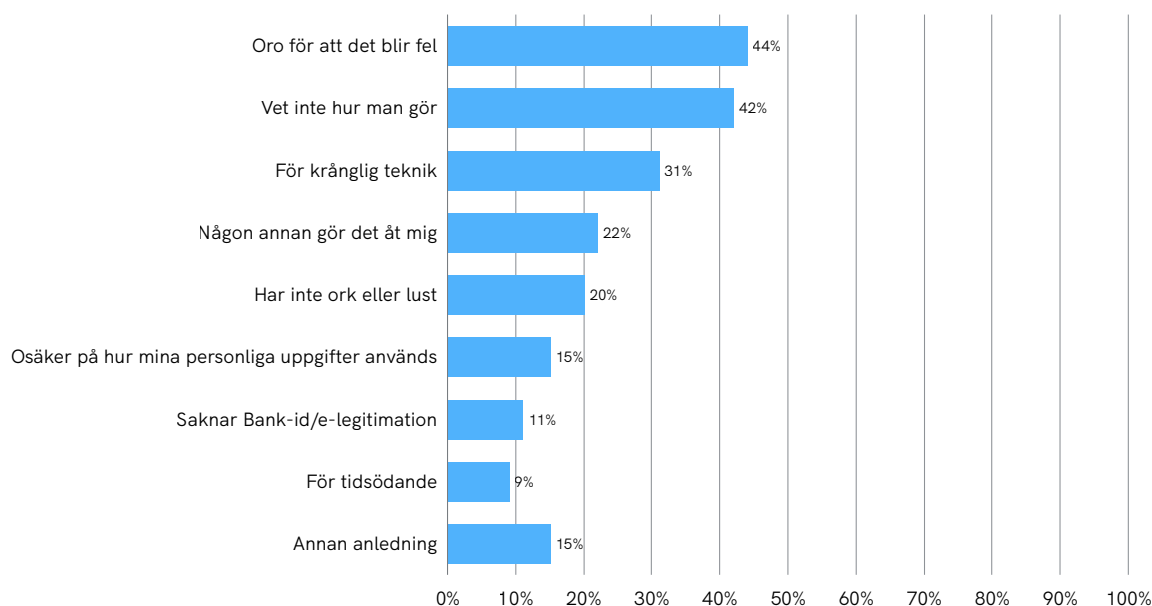
Oro för att göra fel är ofta en orsak till att behöva digital hjälp

Vi har frågat om hjälpbehov för 26 olika områden och för fem av dem ställde vi en följdfråga om orsaken bakom behovet av hjälp. I det här diagrammet visar vi en sammanställning av dessa fem områden för att ge en mer sammantagen bild av de bakomliggande orsakerna. De digitala områdena är:

- Installera mobilt Bank-id.
- Använda/legitimera mig med mobilt Bank-id.
- Använda en vårdapp, det vill säga besöka en läkare digitalt via videosamtal.
- Logga in på 1177 Vårdguiden för att se recept, provsvar, journaler, inbokade läkartider etcetera.
- Genomföra en betalning vid köp på nätet.

Dessa fem områden är utvalda för att de ger oss tillgång till digitala tjänster som har centrala funktioner i vår vardag i samhället. De finns också särredovisade i respektive tillhörande kapitel.

Diagram 14.3, Bas: Internetanvändare 18+ år som behöver hjälp, Netto - Av vilken eller vilka anledningar skulle du behöva hjälp?, År 2021 (Studie 1)

Den främsta anledningen till att behöva hjälp är sammantaget oro för att göra fel och att man helt enkelt inte vet hur man gör.

Tittar vi i *tabellbilagan* ser vi att för de äldsta handlar deras hjälpbehov i högst grad av oro för att göra fel, följt av att de inte vet hur man gör. I lägst grad handlar det om att det är för tidsödande.

Ser vi till de som är nybörjare, det vill säga de som börjat använda internet de senaste tre åren, eller de som inte är på nätet varje dag – de så kallade

sällananvändarna, behöver de hjälp i högre utsträckning än andra. Mer än hälften av båda dessa grupper har angett att de behöver hjälp på grund av oro för att göra fel, att de inte vet hur man gör, eller att det är för krånglig teknik.

Vilka behöver då hjälp med något av dessa fem områden? Det ska vi ta reda på i nästa diagram i *diagram 14.4*.

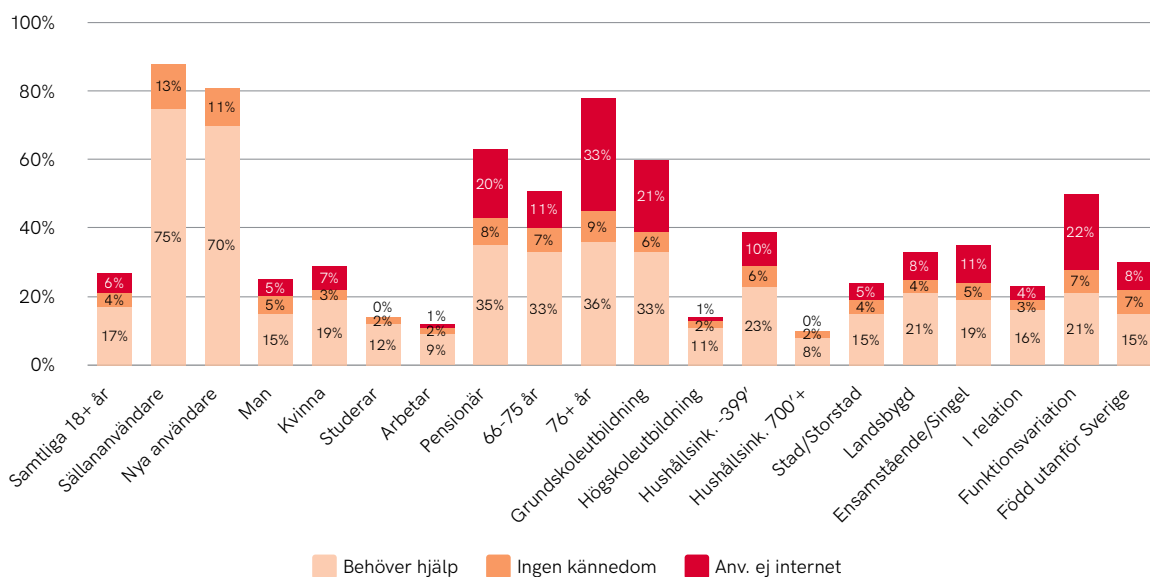
Var fjärde riskerar ett utvidgat digitalt utanförskap

I föregående *diagram 14.3* såg vi en sammanställning av orsakerna till hjälpbehovet bland befolkningen för fem viktiga digitala områden. Dessa fem områden är utvalda för att de ger oss tillgång till digitala tjänster som har centrala funktioner i vår vardag i samhället:

- Installera mobilt Bank-id.
- Använda/legitimera mig med mobilt Bank-id.
- Använda en vårdapp, det vill säga besöka en läkare digitalt via videosamtal.
- Logga in på 1177 Vårdguiden för att se recept, provsvar, journaler, inbokade läkartider etcetera.
- Genomföra en betalning vid köp på nätet.

I det här diagrammet tittar vi på profilen av de som svarat att de behöver hjälp med minst ett av dessa fem områden, samt de som inte känner till minst ett av områdena eller inte använder internet.

Diagram 14.4, Bas: Samtliga 18+ år, NETTO 5 AKTIVITETER - Vad av följande har du gjort eller skulle du kunna göra på egen hand eller med hjälp av någon annan? (Behöver hjälp med = Har gjort men endast med hjälp / Har inte gjort och skulle behöva hjälp - Känner inte till/Har inte hört talas om - Använder inte internet), År 2021 (Studie 1) Obs! Vänligen notera att Behöver hjälp respektive Ingen kännedom kan i undantagsfall överlappa varandra

Denna sammanställning visar att 6 procent av befolkningen är i ett digitalt utanförskap då de inte använder internet. Tittar vi istället på en grupp som riskerar ett utvidgat utanförskap, det vill säga sammantaget de som har ett hjälpbehov, saknar kännedom eller inte använder internet, så är denna grupp fyra gånger så stor.

Hjälpbehovet är föga förvånande störst bland nybörjarna och de oerfarna. Det vill säga de som har blivit nya internetanvändare de senaste tre åren, och de som inte använder internet varje dag – de så kallade sällananvändarna. Dessa internetanvändare är i riskzonen för ett utvidgat digitalt utanförskap.

Ålder är en avgörande faktor för både internetanvändning och behov av hjälp på nätet. Det ska vi titta närmare på i nästa *diagram 14.5* där vi jämför de olika generationerna.

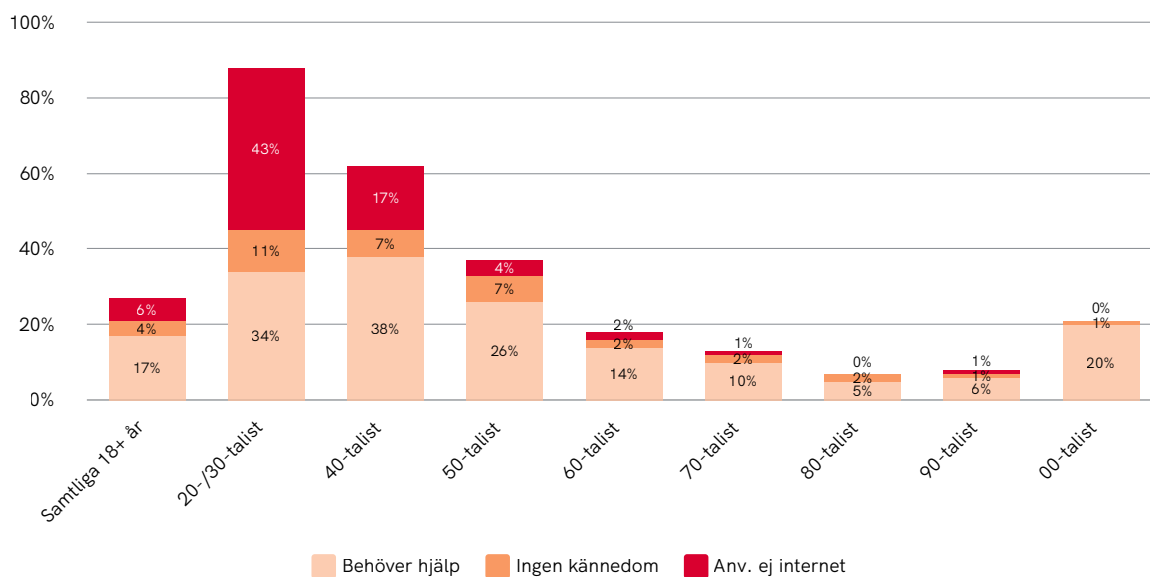
Ju äldre, desto större risk för ett digitalt utanförskap

I *diagram 14.3* såg vi en sammanställning av orsakerna till hjälpbehovet bland befolkningen för fem viktiga digitala områden. Dessa fem områden är utvalda för att de ger oss tillgång till digitala tjänster som har centrala funktioner i vår vardag i samhället:

- Installera mobilt Bank-id.
- Använda/legitimera mig med mobilt Bank-id.
- Använda en vårdapp, det vill säga besöka en läkare digitalt via videosamtal.
- Logga in på 1177 Vårdguiden för att se recept, provsvar, journaler, inbokade läkartider etc.
- Genomföra en betalning vid köp på nätet.

I det här diagrammet tittar vi, fördelat på generation, på de som svarat att de behöver hjälp med minst ett av dessa fem områden, samt de som inte känner till minst ett av områdena eller inte använder internet.

Diagram 14.5, Bas: Samtliga 18+ år, NETTO 5 AKTIVITETER - Vad av följande har du gjort eller skulle du kunna göra på egen hand eller med hjälp av någon annan? (Behöver hjälp med = Har gjort men endast med hjälp / Har inte gjort och skulle behöva hjälp - Känner inte till/Har inte hört talas om - Använder inte internet), År 2021 (Studie 1) Obs! Vänligen notera att Behöver hjälp respektive Ingen kännedom kan i undantagsfall överlappa varandra

Det framgår tydligt att det nästan enbart är de äldre som inte använder internet och därmed befinner sig i ett digitalt utanförskap. Av de som är födda på 1920- och 30-talet använder 4 av 10 inte internet, drygt 1 av 10 saknar kännedom om minst ett område och drygt 3 av 10 behöver digital hjälp. Sammantaget ger det mer än 8 av 10 som riskerar ett utvidgat digitalt utanförskap bland de äldsta.

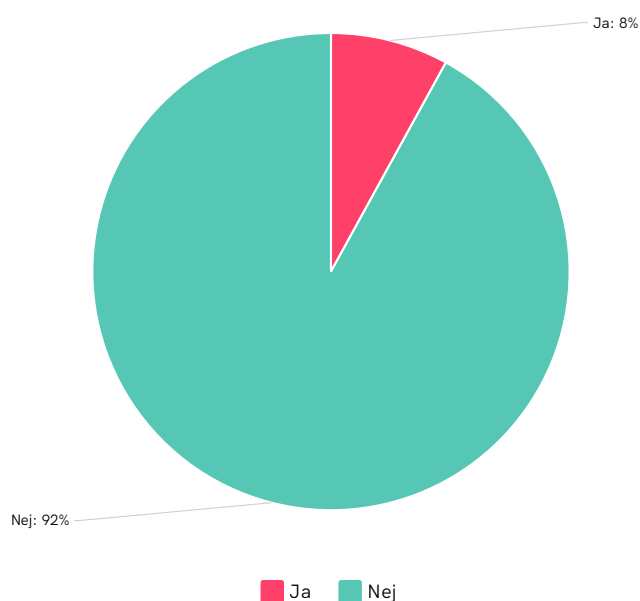
Tittar vi däremot enbart på hjälpbehovet ser vi att även flera av de yngsta födda på 00-talet behöver digital hjälp, nämligen 2 av 10.

I nästa *diagram 14.6* kommer vi att titta vidare på vilka fler digitala områden som befolkningen uppger att de behöver hjälp med.

”Det kommer hela tiden nyheter som vi äldre har svårt för”

Efter att ha frågat om hjälpbehovet för 26 olika digitala områden (se *diagram 14.1*), ställde vi följande fråga för att ta reda på vilka ytterligare digitala områden som internetanvändarna behöver hjälp med. ”Vi har gått igenom många olika områden inom internetanvändning som man kan behöva hjälp med. Finns det för dig andra områden inom internetanvändning på mobiltelefon, surfplatta eller dator som du tycker är svårt, komplicerat och som du eventuellt skulle behöva hjälp med för att klara av?”

Diagram 14.6, Bas: Internetanvändare 18+ år, Vi har gått igenom många olika områden inom internetanvändning som man kan behöva hjälp med. Finns det för dig andra områden inom internetanvändning på mobiltelefon, surfplatta eller dator som du tycker är svårt, komplicerat och som du eventuellt skulle behöva hjälp med för att klara av?, År 2021 (Studie 1)

Utöver de 26 digitala områden vi frågade om svarar 8 procent att de behöver hjälp med andra aktiviteter på internet. En större andel är pensionärer och har även behövt hjälp med någon av de tidigare 26 områdena vi har frågat om (se *diagram 14.1*).

I fritext har de fått uttrycka vilka andra aktiviteter de behöver hjälp med och svaren är i många fall inte konkreta utan mer allmänna som ”Allt möjligt”, ”Det mesta”, ”Allmän kunskap”, ”Grundkunskap” och även ”Teknologiska termer”.

"Allmänt: jag är en analfabet i den tekniken."

Man, 77 år

"Att kunna utnyttja alla möjligheter i olika program och appar – det är en sak att kunna använda, en annan att kunna utnyttja alla delar optimalt t ex molntjänster."

Kvinna, 63 år

"Kanske att förstå innebörden av vissa teknologiska termer på internet såsom "cookies"."

Kvinna, 19 år

Många uttrycker att det är svårt att hänga med och att utvecklingstakten upplevs som för snabb.

"Det kommer hela tiden nyheter som vi äldre har svårt för."

Man, 90 år

"Det kommer nya saker så fort så jag hinner inte med."

Kvinna, 55 år

"Ja, tekniken går så fort fram så hänger numera inte alltid med. Skillnad då man arbetade. Hade då mer vana. Om man inte hela tiden håller sig uppdaterad blir det svårare."

Kvinna, 73 år

Hjälp behövs när det uppstår problem, och när det dyker upp meddelande från system och appar på skärmarna.

"Allt som tjuvar behöver jag hjälp med."

Kvinna, 56 år

"Varningar och hot som poppar upp."

Kvinna, 85 år

"Om man blir osäker på vad man har klickat på och det kommer upp olustiga texter, så som att jag ska uppdatera någonting, måste jag göra det då?"

Kvinna, 69 år

Flera känner att de behöver hjälp med uppdateringar och installationer. Att ansluta nya enheter, få ihop elektroniken hemma, gå igenom inställningar och funktioner upplevs vara utmanande.

"När jag vid installation/uppdatering får frågor jag inte förstår."

Kvinna, 70 år

"Att ansluta nya produkter, ex. router, smart-tv."

Man, 74 år

"När det krånglar, vid uppdateringar, installera mobil, installera dator o veta vad man inte behöver."

Kvinna, 40 år

Såväl äldre som yngre anger att de behöver hjälp med att byta enhet eller plattform, och den överföring av information som ibland behövs.

"Att flytta informationen från gammal till ny dator."

Man, 81 år

"Byta från Iphone till något annat."

Kvinna, 20 år

"Flytta över data till en ny mobiltelefon, förstå molnlagring."

Kvinna, 52 år

Att använda molntjänster för att hantera filer fanns med som ett av de 26 fasta svarsalternativen (se *diagram 14.1*). Det framgår dock bland kommentarerna att det inte bara är användningen av molnet som det finns ett hjälpbehov av utan även att förstå hur molnet fungerar.

"Hur olika program/appar hänger ihop. Hur molnen fungerar, t ex är bilder jag tar bort på Google Foto verkligen borta?"

Kvinna, 68 år

"Molnet. Hur kan jag se vad som finns där?"

Kvinna, 73 år

"Uppdateringar, förstå hur molntjänster fungerar."

Kvinna, 63 år

En del nämner att de skulle behöva hjälp med säkerhet och att skydda den personliga integriteten. Att ändra inställningar för cookies eller kakor fanns med som ett av de 26 fasta svarsalternativen (se *diagram 14.1*), men flera återkommer till cookies även i dessa fritextsvar.

"Kan någon spåra mig, avlyssna mig m.m. Och hur upptäcker jag det i så fall?"

Kvinna, 62 år

"Ställa in integritetåtgärder som cookies osv. Få en överblick över hur mycket jag har delat med mig av vart, blir så splittrat."

Kvinna, 32 år

"Det är ju snart sagt omöjligt att använda internet utan att ofrivilligt lämna ut en herrans massa info om sig själv. Det är trackers på mitt nätanvändande, på vad jag använder för appar och funktioner på min telefon, även utan att vara uppkopplad på nätet, och det är väldigt krångligt och tidsödande att förstå vad man kan göra åt saken. Ibland när jag går in på en hemsida tar det fem minuter bara att klicka ur alla tusen cookies jag inte vill ha."

Kvinna, 29 år

"En knapp som en gång för alla ger tillåtelse till cookies vore en dröm!"

Man, 33 år

I *diagram 14.7* ska vi istället titta på hur väl befolkningen känner till olika digitala begrepp.

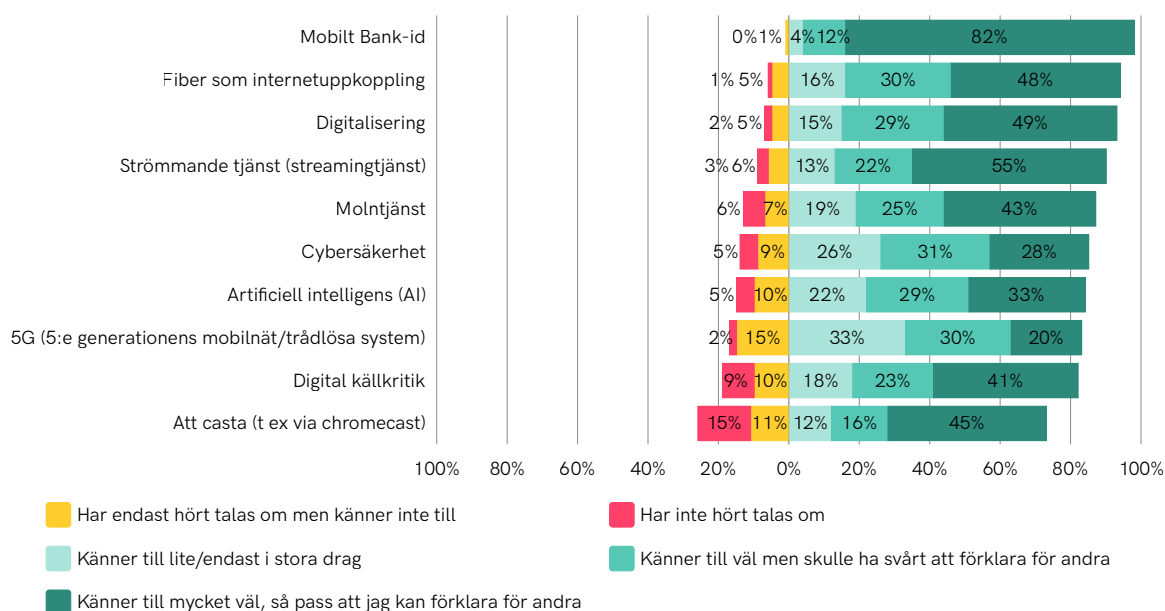
Digitala begrepp

5G upplevs svårt att förklara för andra

Att känna till företeelser och begrepp som hör till den digitala världen är viktigt för att förstå och kunna delta i samhället. Det man inte känner till kan man inte efterfråga.

Vi har frågat internetanvändarna som är 12 år eller äldre hur bekanta de är med tio olika digitala begrepp som är vanligt förekommande i media, samhällsdebatten och vardagslivet. De har först fått ange om de har hört talas om begreppet eller ej. Om de känner till det har de fått ange om de skulle kunna förklara begreppet för andra, eller om tycker att det vore svårt.

Diagram 14.7, Bas: Internetanvändare 12+ år, Hur bekant är du med följande begrepp?, År 2021 (Studie 2)

Sammantaget bland internetanvändare 12 år eller äldre är kännedomen hög för samtliga begrepp i jämförelsen. Minst 3 av 4 känner till begreppen, och minst hälften känner till dem väl. Kännedomen är som högst för mobilt Bank-id. I princip alla har hört talas om begreppet, och mer än 8 av 10 känner till mobilt Bank-id så pass väl att de kan förklara för andra vad det är.

Lägst är den totala kännedomen för begreppet "att casta", alltså att trådlöst visa innehåll från mobil eller dator på en tv, till exempel via en Chromecast. De av begreppen som lägst andel kan förklara för andra är 5G, cybersäkerhet och artificiell intelligens. Enklast att förklara för andra upplevs mobilt Bank-id och strömmande tjänst vara.

För den som är nyfiken på att veta mer om just 5G kan vi tipsa om avsnittet *Vad är 5G och vad innebär det?*¹ av Internetstiftelsens podd Dumma frågor om internet.

Hur väl känner de olika generationerna till dessa digitala begrepp? Det tar vi reda på i nästa *diagram 14.8*.

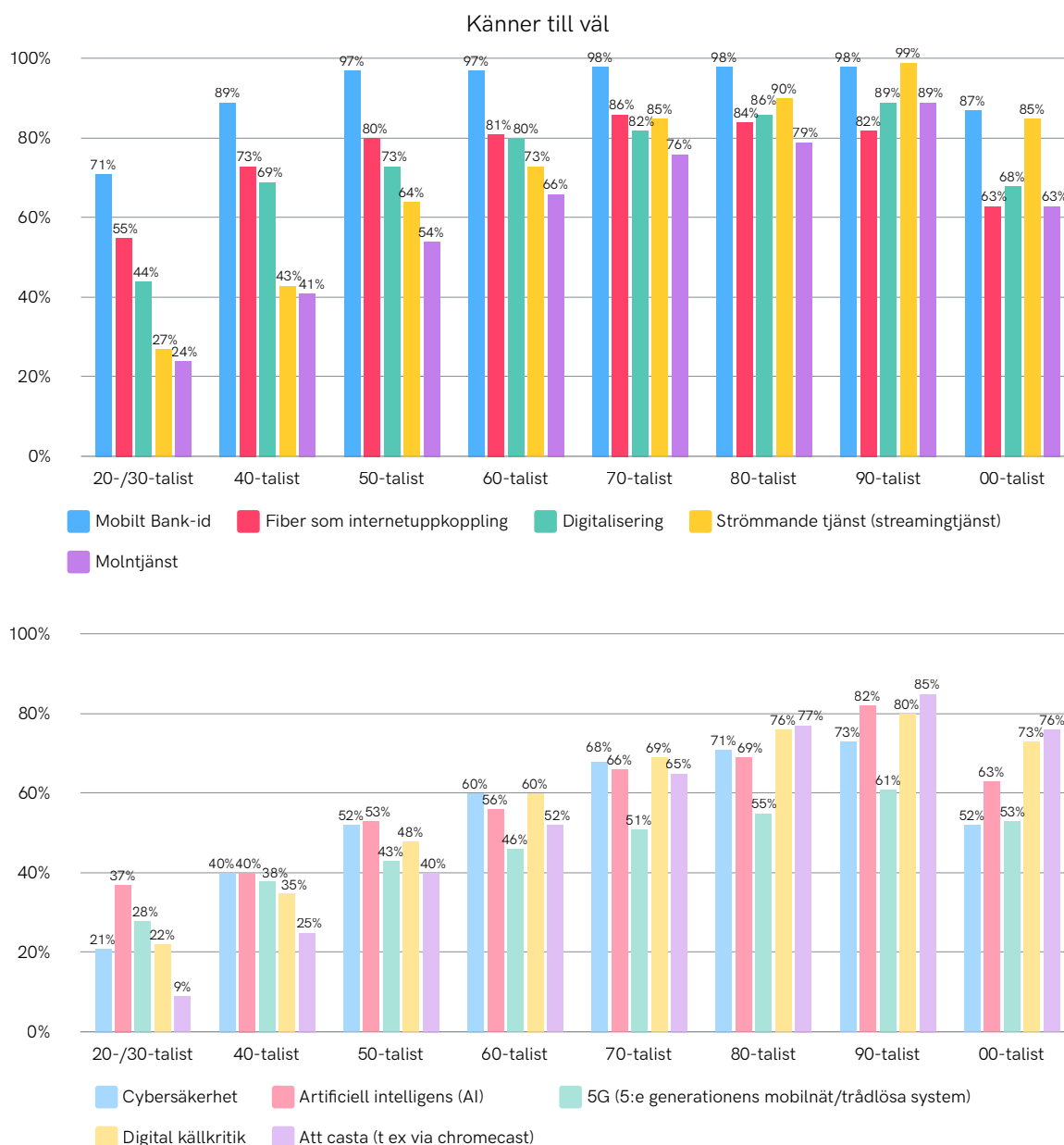
1 <https://internetstiftelsen.se/podd/dumma-fragor-om-internet/vad-ar-5g-och-vad-innebar-det/>

90-talister har god kännedom om digitala begrepp

Vi har frågat internetanvändarna som är 12 år eller äldre hur bekanta de är med tio olika digitala begrepp som är vanligt förekommande i media, samhällsdebatten och vardagslivet.

I de här två diagrammen ser vi hur många som känner till begreppen väl fördelat på generation.

Diagram 14.8, Bas: Internetanvändare 12+ år, Hur bekant är du med följande begrepp? Känner till väl (Känner till väl men skulle ha svårt att förklara för andra + Känner till mycket väl, så pass att jag kan förklara för andra), År 2021 (Studie 2)

90-talisterna sticker ut genom att mer än andra känna till flera av begreppen väl – som artificiell intelligens, molntjänst, strömmande tjänst, att casta och 5G. Faktum är att 90-talisterna har högst kännedom om begreppen med ett undantag. Fiber som internetuppkoppling känner 70-talisterna till väl i något högre grad, följt av 80-talisterna, och 90-talisterna kommer först på en tredjeplats. Att känna till mobilt Bank-id väl gör dessutom i princip alla födda från 50- till och med 90-talet.

Vill man veta mer om hur mobilt Bank-id fungerar kan vi tipsa om ett avsnitt av Internetstiftensens podd Dumma frågor om internet – *Hur fungerar Swish och Bank-id?*²

Kännedomen om begreppen är som lägst bland de äldsta och de yngsta. Det ska vi titta närmare på i kommande *diagram 14.9* och *diagram 14.10*.

2 <https://internetstiftelsen.se/podd/dumma-fragor-om-internet/hur-fungerar-swish-och-bank-id/>

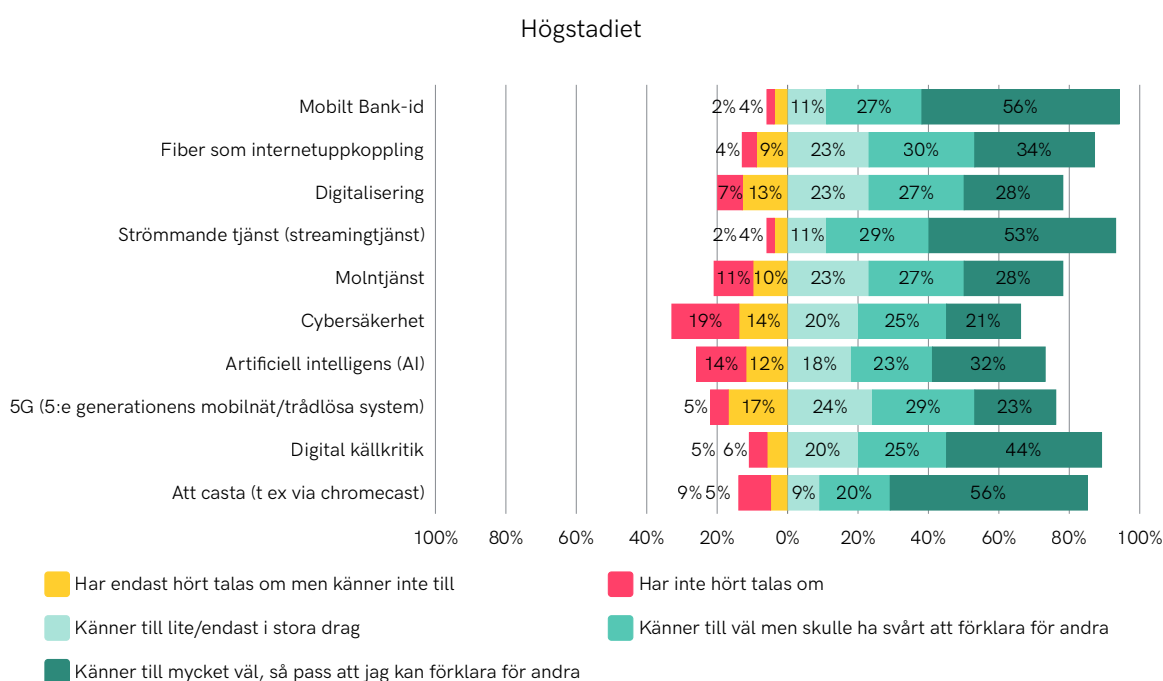
Cybersäkerhet är ett okänt begrepp för var femte gymnasielev och var tredje högstadielev

Vi har frågat internetanvändarna som är 12 år eller äldre hur bekanta de är med tio olika digitala begrepp som är vanligt förekommande i media, samhällsdebatten och vardagslivet.

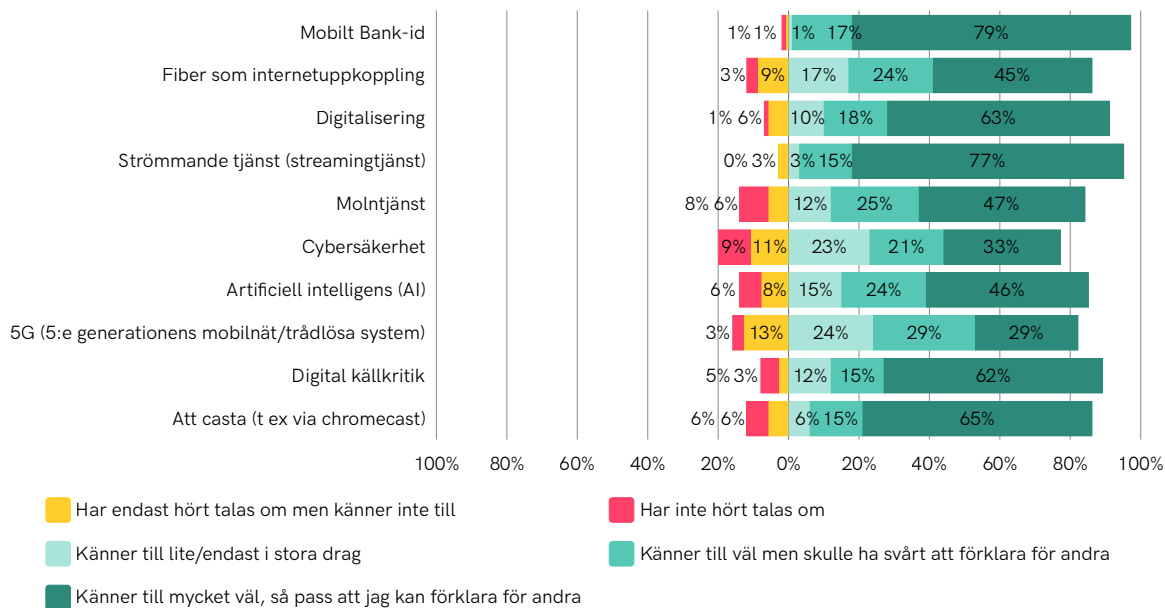
De har fått ange om de har hört talas om begreppet eller ej, och om de känner till det har de fått ange om de skulle kunna förklara begreppet för andra, eller om tycker att det vore svårt.

Dessa två diagram visar kännedomen bland ungdomar på högstadiet och gymnasiet.

Diagram 14.9, Bas: Högstadiet respektive gymnasiet, Hur bekant är du med följande begrepp?, År 2021 (Studie 2)

Gymnasiet

Kännedomen för begreppen är totalt sett högre på gymnasiet än på högstadiet. Att känna till ett begrepp så väl att man kan förklara det för andra är för både högstadiet och gymnasiet högst för mobilt Bank-id, strömmande tjänst och att casta.

Lägst är kännedomen för cybersäkerhet där var femte gymnasieelev och var tredje högstadielev inte känner till begreppet. Näst sist hamnar artificiell intelligens för högstadieleverna och 5G för gymnasieeleverna.

På gymnasiet känner mer än dubbelt så många till begreppet digitalisering så väl att de kan förklara det för andra, jämfört med högstadiet. Begreppet digitalisering kommer vi titta närmare på fördelat på generation i *diagram 14.11*. Först ska vi undersöka kännedomen för dessa begrepp bland de äldsta i *diagram 14.10*.

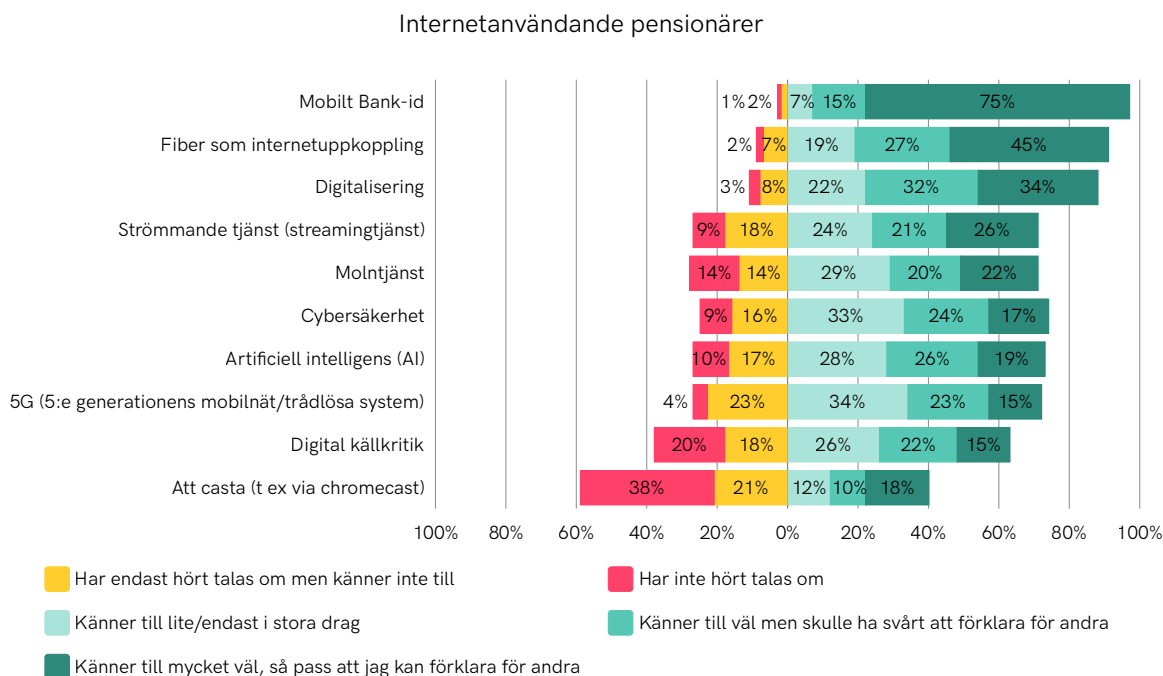
3 av 10 pensionärer har inte hört talas om molntjänst

Vi har frågat internetanvändarna som är 12 år eller äldre hur bekanta de är med tio olika digitala begrepp som är vanligt förekommande i media, samhällsdebatten och vardagslivet.

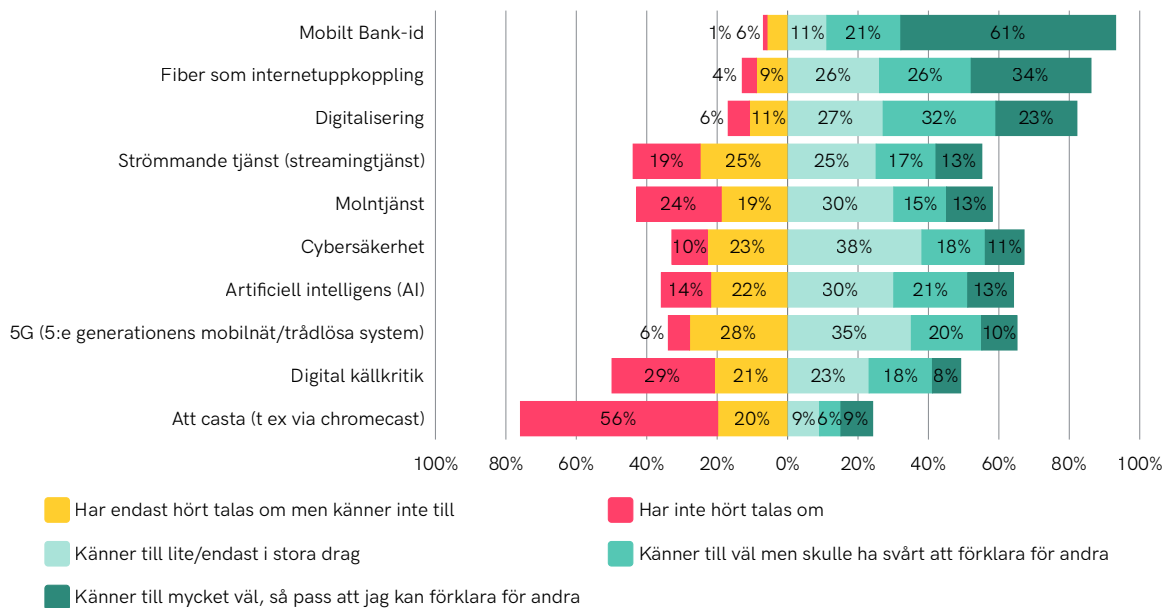
De har fått ange om de har hört talas om begreppet eller ej, och om de känner till det har de fått ange om de skulle kunna förklara begreppet för andra, eller om tycker att det vore svårt.

Dessa två diagram visar kännedomen bland dels internetanvändande pensionärer totalt sett och dels de allra äldsta internetanvändarna som är 76 år eller äldre.

Diagram 14.10, Bas: Internetanvändande pensionärer respektive 76+ år, Hur bekant är du med följande begrepp?, År 2021 (Studie 2)

Internetanvändande 76+ år

Kännedomen om dessa begrepp är betydligt lägre bland de internetanvändande pensionärerna, och i synnerhet bland de allra äldsta, 76 år eller äldre, jämfört med genomsnittet (se *diagram 14.7*).

Det enda av begreppen som mer än hälften av pensionärerna känner till så pass väl att de kan förklara det för andra är mobilt Bank-id. Lägst är kännedomen om begreppet "att casta" som mer än hälften inte känner till.

De äldre har generellt lägre kännedom om digitala begrepp. Hur välkända de olika begreppen är skiljer sig däremot jämfört med allmänheten, där exempelvis strömmande tjänst och molntjänst har lägre kännedom än cybersäkerhet, AI och 5G.

Vill man veta mer om begreppet molntjänst kan vi även här tipsa om podden Dumma frågor om internet, där ett avsnitt heter *Vad är egentligen molnet för något?*³

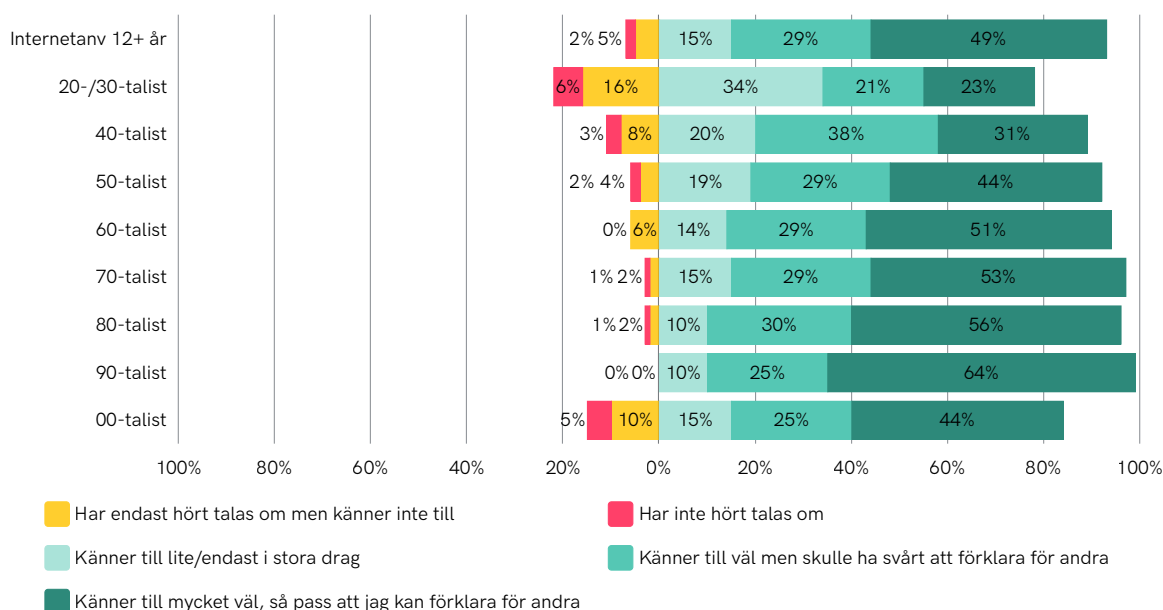
I nästa *diagram 14.11* ska vi titta på begreppet digitalisering fördelat på generation.

3 <https://internetstiftelsen.se/podd/dumma-fragor-om-internet/vad-ar-egentligen-molnet-for-nagot/>

Mer än var femte av de äldsta känner inte till begreppet digitalisering

Hur bekanta är internetanvändarna som är 12 år eller äldre med begreppet digitalisering? Det visar det här diagrammet, fördelat på generation.

Diagram 14.11, Bas: Internetanvändare 12+ år, Hur bekant är du med begreppet digitalisering?, År 2021 (Studie 2)

Nästan 8 av 10 internetanvändare uppger att de känner till begreppet digitalisering väl, och nära hälften känner till det så pass väl att de kan förklara det för andra.

Kännedomen är som högst bland 90-talisterna där samtliga har kännedom, och nära 2 av 3 så hög kännedom att de kan förklara begreppet för andra. Lägst är kännedomen bland de internetanvändande 1920- och 30-talisterna varav mer än var femte inte känner till begreppet, och inte ens var fjärde känner till det så pass väl att de kan förklara vad det är för andra.

Bland 00-talisterna har var sjunde ingen kännedom om begreppet digitalisering, och färre än hälften känner till det så pass väl att de kan förklara det för andra.

Digitalisering är idag ett ledord i myndighetssverige. Regeringen har gett Digitaliseringsrådet uppdraget att Sverige ska bli bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. På Digitaliseringsrådets webbplats kan du läsa mer om hur de *beskriver Sveriges digitalisering*⁴.

Sverige har också en myndighet för digital förvaltning, Digg, med uppdraget att samordna och stödja den förvaltningsgemensamma digitaliseringen i syfte att göra den offentliga förvaltningen mer effektiv och ändamålsenlig. På myndighetens

4 <https://digitaliseringsradet.se/sveriges-digitalisering/>

webbplats kan du läsa mer om hur Digg *beskriver Sveriges offentliga digitala infrastruktur*⁵.

Hur säkerställer vi då att alla medborgare både blir och vill bli delaktiga i det digitala samhället och inte hamnar utanför? Det har vi låtit deltagarna i undersökningen svara på i fritext i nästa *diagram 14.12*.

5 <https://www.digg.se/utveckling-av-digital-forvaltning/digital-infrastruktur>

Hur skapar vi digital delaktighet?

Utbildning anses vara nyckeln till digital delaktighet

Allt fler samhällsviktiga tjänster blir digitala och "Digital kompetens" finns med i skolans läroplan och har varit obligatoriskt sedan 2018. Hur säkerställer vi att alla medborgare både blir och vill bli delaktiga i vårt digitala samhälle och inte hamnar utanför? I synnerhet de som inte fått denna kompetens via skolan.

Det har vi låtit internetanvändare 18 år och äldre svara på. I detta så kallade ordmoln finns ord sammanfattade från fritextsvaren. Ju större ord, desto fler svar.

Diagram 14.12, Bas: Internetanvändare 18+ år, Allt fler samhällsviktiga tjänster blir digitala och "Digital kompetens" finns med i skolans läroplan sedan 2018. Hur säkerställer vi att alla medborgare både blir och vill bli delaktiga i vårt digitala samhälle och inte hamnar utanför? I synnerhet de som inte fått denna kompetens via skolan., År 2021 (Omnibus)

Majoriteten av de svarande för fram att det är den äldre generationen som riskerar att hamna utanför, och att nyckeln till att skapa digital delaktighet är utbildning. Vem som ska utbilda finns det åtskilliga tankar och idéer om. Vissa tycker att det ska vara ett krav att skaffa sig digital kompetens, andra att det är ett eget ansvar. Ännu fler anser att det ska vara frivilligt och inte något tvång att bli digital. Några känner sig digitalt utanför redan idag. Användarvänligheten är viktig. Det digitala anses behöva förenklas, ensas och göras mindre spretigt för att få med alla på tåget. Det är också en kostnadsfråga. Utbildning behöver vara gratis, men en utmaning är hur alla ska få råd med digitala enheter och uppkoppling. Tillgång till internet betraktas som en nödvändig infrastruktur.

De flesta anser att en kombination av det analoga och digitala bör finnas parallellt, i alla fall under en övergångsperiod. Några tycker också att vi borde

behålla det analoga för att vårt samhälle är för sårbart med enbart digitala lösningar, till exempel i händelse av krig och hackerattacker. En del nämner att de är rädda för att lämna ut personliga uppgifter. Vissa anser att digitaliseringen går för fort, att vi borde sluta digitalisera eller åtminstone bromsa och dra ned på takten så att alla hänger med. Många tycker att frågan är svår. Några svarar att digitaliseringen är onödig, att vi borde sluta digitalisera. Fler anser att frågan är viktig, kanske till och med den viktigaste, då det handlar om vårt demokratiska samhälle.

Nedan följer en mängd av de öppna svaren som speglar många olika känslor, kloka tankar och idéer. De följer en grovsorterad ordning även om de nästan alla överlappar varandra. Vi börjar med några om de äldre, vilka löper som en röd tråd genom majoriteten av svaren. Det är den äldre generationen som riskerar att hamna utanför det digitala samhället.

"Den yngre generationen har redan en bra grundläggande och generell digital kompetens innan de börjar skolan idag. De är då heller inte rädda att försöka använda digitala hjälpmedel när de väl kommer i skolan. De har således en grundtrygghet. Dessa unga skulle inte kunna leva utan tekniken. Det är en integrerad del av deras värld.

Äldre som inte haft den möjligheten saknar denna grundtrygghet och generella digitala kompetens. De har levt nästan ett helt liv utan att behöva digital teknik så det blir ett intrång i deras vardag, inte ett hjälpmedel eller en källa till nöje. Jag har via mitt arbete mött äldre som känner ångest och stress över de ökande krav samhället ställer på digital kompetens. Den trygga struktur som de lärt sig navigera under sitt liv har plötsligt vänts på ändå då det nu krävs en helt annan karta och kompass för att ta sig någonstans. Många företag lägger inte resurser på att inkludera den oftast äldre grupp som saknar digital kompetens. Detta för att den gruppen ständigt krymper i storlek.

Fler och fler äldre skaffar sig Bank-id och fler och fler i den gruppen avlider. Förr eller senare är den inte längre signifikant. Skall något förändras för gruppen digitala analfabeter så måste det till en statlig satsning. Ett digitalt utanförskap från samhället kommer även innebära ett utanförskap som berövar människor chansen till arbete och ett värdigt liv."

Man, 42 år

"Svår fråga. Tänker på de äldsta, att det kan vara svårt att ta till sig ny kunskap om digital kommunikation efter ett långt liv mestadels utan den."

Kvinna, 55 år

"Svårt då det finns många äldre som inte har möjlighet att använda internet och även är rädda för det. Inte minst för att bli lurade då de känner sig osäkra. Det är ingen självklarhet för många äldre att ha Bank-id då de hellre vill kunna möta personen i verkligheten. Jag ser bara på det motstånd mina äldre föräldrar upplever."

Man, 58 år

"Är man gammal med krokiga fingrar så är inte små tangenter eller knappor användbara och man är nog inte så intuitiv heller. Jobbar man så lär man sig och unga lär sig nog mer av varandra än i skolan när det gäller digitalisering."

Kvinna, 65 år

"De äldsta i vårt samhälle är hopplöst efter i utvecklingen."

Man, 75 år

"Det är de äldre som behöver fångas upp så att det inte hamnar utanför, men snart är den generationen som inte haft smartphones borta..."

Kvinna, 41 år

Några berättar att de känner sig utanför redan idag. Trots att de är internetanvändare känner de att de inte behärskar tekniken, inte har tillräckliga kunskaper och har svårt att hänga med. Det gäller inte bara de allra äldsta utan även "mellangenerationen" som en svarande kallar det för.

"Jag är redan utanför för jag hanterar inte tekniken och ingen kan hjälpa mig. AF har inga kurser."

Kvinna, 61 år

"Jag själv känner mig som digital analfabet och kan bli mycket ledsen då jag helt enkelt inte vill hålla på med massa dåliga program som ofta inte fungerar t ex till sjukvården. Är mellangeneration - för gammal för att ha det naturligt men för ung för att strunta i det. Tycker också det är förfärligt att inte kunna sjukanmäla sitt barn till skolan via telefon m.m."

Kvinna, 56 år

"Det är svårt för oss äldre att följa med utvecklingen."

Man, 75 år

Utbildning anses av många vara nyckeln till att få medborgarna att både bli och vilja bli delaktiga i vårt digitala samhälle, och inte hamna utanför. Det behövs inte bara utbildning på svenska utan även på andra språk.

"Alla måste få utbildning och verktyg att kunna delta i den digitala världen. De yngre har ofta lättare att anpassa sig men våra äldre saknat många gånger både verktyg och kunskap att kunna använda digitala tjänster. Tex boka en tid hos vårdcentralen via 1177 eller logga in med Bank-id."

Kvinna, 24 år

"Utbilda alla så att alla klarar av den digitala tekniken. Väldigt viktigt för vår gemensamma framtid. Väldigt viktigt att få alla att hänga med och förstå vikten av det."

Kvinna, 61 år

"Vi måste säkerställa att vi kan utbilda och ge information på fler språk än svenska m.m. Vi måste också ha en förståelse för att de äldre inte har samma förutsättningar att anpassa sig till det digitala."

Kvinna, 34 år

"Utbildning, Skynda långsamt, All digitalisering är inte bra! Säkerheten är viktig."

Man, 79 år

"Engagera äldre och de som inte naturligt fått denna kunskap genom arbete och utbildning genom uppsökande verksamhet. Annars blir det lätt ett A-B-C lag."

Man, 69 år

"Bestäm/lagstifta att alla har rätt till fyra timmars utbildning per månad, på betald arbetstid. Lägg in i skolans utbildningsplan, spec. SFI. Löser inte allt, men en hel del!"

Kvinna, 60 år

"Kurser och belöning för genomförd extra utbildning."

Kvinna, 18 år

Vem är det då som ska ansvara för utbildningen i digital kompetens? Ligger ansvaret på det offentliga, på individen eller någon annan instans? Här delar de svarande med sig av många olika tankar och idéer.

"Den som digitaliserar skall också ha skyldighet att utbilda. Detta då många gånger program och tillvägagångssätt skiljer sig åt."

Man, 65 år

*"Nationell nivå: satsning på grundläggande kunskap för alla invånare inklusive utbyggt fibernät
Regional nivå: översyn över demografin satsa där kunskaper saknas
Kommunal nivå: ge biblioteken möjlighet till Digicenter med bemanning för kommuninvånarna."*

Kvinna, 67 år

"Skapa en nationell resurs för digital kompetens. Ge kurser på lokala bibliotek."

Man, 30 år

"Att det finns någon instans dit man kan vända sig med frågor om mobiler, appar, datorer, mail m.m."

Man, 50 år

"Det måste finnas sätt att kommunicera med människor inom den allmänna servicen på myndigheter och banker som inte innebär att man hänvisas till hemsidor. Informationen där är ofta undermålig. En lösning vore kommunala medborgarkontor dit människor kunde vända sig och få hjälp."

Man, 62 år

"Behövs en bred insats från den offentliga sidan, särskilt som just offentliga organ i många sammanhang baserar information till medborgarna på digitala lösningar. För närvarande pågår spridda insatser med främst civilsamhället som utbildare och leverantör av utbildning/information."

Man, 79 år

Många nämner digitalt stöd till behövande i form av digital support, digitala hjälpare, datorfaddrar och andra stödpersoner, oftast specifikt att kommunerna borde ansvara för detta.

"De ska finnas en "digitalsupport" kommunalt som kan hjälpa ALLA om man behöver. Typ installera Bank-id, telefonen har gjort uppdatering - nu förstår man inte hur den funkar."

Kvinna, 34 år

"Eftersom det är mest de äldre som saknar kunskap, många vet inte hur man skall gå tillväga för att få hjälp. Information vart man skall vända sig, ev. skall kommunerna ha någon anställd som man kan ringa till och som även kan besöka den som behöver hjälp, kostnadsfritt eller för billig penning för dem som är pensionär. Det skall kännas tryggt att be om hjälp, de äldre är den målgrupp som bedragare vänder sig till."

Kvinna, 78 år

"Digitala "hjälpare" fast anställd i varje kommun. Kostnadsfri."

Kvinna, 78 år

"Kommunen kan ordna lärotillfällen/workshops vid äldreboenden. Mer tillgänglighet för lånedatorer på t ex biblioteken. Mer offentliga wifi-nätverk. Tydliga och gratis guider/lathundar som förklarar internet, how-to-use tekniska prylar osv."

Kvinna, 24 år

"Utbildning och/eller stödpersoner för äldre, typ en yngre som kan vara till hjälp om barn ej finns."

Man, 63 år

"Skänka avlagda datorer som fungerar till dessa personer. Sedan behövs undervisning. Alternativt är att ha datorfaddrar som kan informera om vad som är på gång!"

Kvinna, 61 år

Hemtjänsten dyker upp i flera svar. Antingen att de ska ansvara för den digitala utbildningen, eller som en referens att äldre borde få digital hjälp på samma sätt som hemtjänsten fungerar idag.

"Äldre kan få stöd från kommunala datahjälppatruller som typ hemtjänst fast inom digital kompetens."

Kvinna, 61 år

"Alla som inte fått den digitala "utbildningen", bland annat den äldre generationen, borde inbjudas till sammanhang där man kan få prova på och samtidigt ställa frågor. Precis som att de kan få tillgång till hemtjänst, kunde det finnas utbildare som kommer hem till äldre och lär dem grundläggande digital kompetens."

Kvinna, 34 år

"Via hemtjänsten för gamla människor. Via skolan för barn."

Kvinna, 60 år

En del kommuner lyfts fram som välfungerande på området. Är Skövde kommun en förebild för andra kommuner att ta efter? Deras initiativ nämns i alla fall i positiva ordalag av flera, och några nämner även Borås.

"Såg att Skövde hade infört en "Digital Fixare", som kommer hem till äldre kostnadsfritt och hjälper till och utbildar. En alldeles lysande idé. Det borde kunna gå att införa även till andra grupper, som invandrare t ex."

Man, 52 år

"Särskilt äldre kan behöva få hjälp både med utbildning och tillgång till exempel padda. Vilket görs i Borås idag när äldre får låna padda och sedan får utbildning. Det är viktigt att minska det digitala utanförskapet."

Kvinna, 74 år

"Jag tror inte det är möjligt att göra alla delaktiga, men jag tror på att få personlig hjälp och info. Exempelvis som en kommun i Småland som anställt en it-person som gör hembesök för att hjälpa till att lösa problem och ge elementär kunskap. Har slagit väl ut bland äldre."

Kvinna, 76 år

Biblioteken är en instans som många föreslår som en bra plats för både digital utbildning och hjälp.

"Fortlöpande utbildningsdagar på t ex bibliotek. Olika teman vid olika tillfällen och med en relativt liten grupp människor så alla kan få hjälp och våga fråga ledaren/läraren. Vissa förkunskaper ska finnas för att kunna tillgodogöra sig det som ska läras ut. Men även en ren grundutbildning uppdelad på ett antal träffar."

Kvinna, 70 år

"Gärna annan pensionär som lär ut/finns tillgänglig för pensionärer, viktigt att känna trygghet då det kan vara känsliga ärenden man behöver hjälp med. Samhällsviktiga tjänster måste fungera från olika system/webbläsare. Viktigt med öppna bibliotek/seniorföreningar med tillgång till dator och där stöd/datasupport finns."

Kvinna, 40 år

"Att myndigheterna (antingen själva eller att typ folkuniversitet/vuxenutbildningen gemensamt för flera myndigheter) erbjuder kurser där de går igenom hur deras digitala plattformar fungerar för att lära de som inte är tekniskt kunniga. Man skulle också kunna erbjuda det på biblioteken att det finns teknisk kunniga personer där som kan hjälpa de som inte klarar av tekniken själva."

Kvinna, 27 år

"Ofta återkommande inbjudan till utbildning på alla olika nivåer om digital användning. Borde genomföras genom vårt folkbibliotek och även i våra skolbyggnader av kunnig och lyhörd personal. Lärare som kan börja på mycket låg nivå och då utan att de lärande skall behöva känna sig dumma och kränkta. Även kvällstid."

Kvinna, 68 år

Bankerna anses också behöva ta ett större ansvar i digitaliseringen av samhället.

"Erbjuda kurser och utbildning till det klientel (framför allt till äldre) som är intresserade. Kanske något ungdomar, som är duktiga på detta, kan göra som sommarjobb, t ex Men även via Komvux och andra ställen. Tycker bankerna kan vara med och finansiera detta då de visat "framfötterna", i negativ bemärkelse, genom att ta bort så mycket fysiska möten som möjligt. Går inte ens att komma fram på telefon numera."

Man, 59 år

"Att ingen skall lämnas utanför - Att hänsyn behöver tas av myndigheter, banker etc. att alla inte har digital kompetens."

Kvinna, 72 år

En del anser att ansvaret för digital utbildning ligger hos arbetsgivarna, och andra att arbetsgivarna redan har axlat den rollen.

"Skapa bättre digital utbildning såväl på arbetsplatser som möjligheter efter pensionering. Idag förutsätter "alla" att kompetensen finns. Ett arbetsgivaransvar och samhällsansvar som idag inte existerar."

Man, 66 år

"Se till att det finns tillgängliga kurser även för seniorer. Det är dock inte alla som vill gå, men erbjudande ska finnas. Vad gäller medelålders är min upplevelse att arbetsgivarna är duktiga att erbjuda via internutbildningar."

Man, 65 år

Public Service betraktas av flera som en utmärkt folkbildare, och tv som en förträfflig utbildningskanal. I synnerhet bland de äldre berömmar många tv-programmet "Seniorsurfarna".

"Public Service SVT borde utbilda folk, de flesta har ju tv. Kunde ha grundläggande och fortbildande program, lättillgängligt."

Kvinna, 75 år

"Det är viktigt att avdramatisera den digitala världen.

"Seniorsurfarna" på SVT är ett bra exempel."

Man, 69 år

"Initiativ som Seniorsurfarna i SVT är bra. Gå via pensionärsföreningar och andra sammanslutningar, där människor ses. Biblioteken har en central roll. Låt ungdomar, kanske som första jobb, lära äldre om dator, Ipad, smartphone... Blir samtidigt en viktig kontakt över generationsgränserna. Myndigheterna bör under överskådlig tid se till, att människor, som ej har digitala kunskaper eller möjligheter, inte lämnas utanför."

Kvinna, 72 år

"Anordna seriösa tv-program (INTE underhållningsprogram), där användningen av mobiltelefonen lugnt och noggrant visas och förklaras. Det är ju många som saknar barn och barnbarn, som annars kunde vara behjälpliga med att visa de olika funktionerna."

Man, 76 år

"OJ! Kanske kan UR och tv få uppdrag. Likaså folkbildningen. Seniorsurfarna på tv var både roande och bildande. Varför inte ett "Folk it-lyft"?"

Man, 72 år

Andra spännande tips för att främja digitaliseringen och digital kompetens är exempelvis robotar, digitala korsord och fullmakter.

"Kanske kan robotar vara en lösning. Att man har en robot (inte nödvändigtvis rörlig) som man kan be att: logga in på banken, betala mina räkningar. Spela in min köplista och skicka till hemvården. Ring upp min vårdcentral, biblioteket, googla ljudböcker av författare XX osv."

Kvinna, 46 år

"På ett lekfullt sätt, genom digitala spel, korsord etc. Stödfunktioner på kommunen som kan hjälpa alla som inte har "it-service" via en släkting."

Kvinna, 46 år

"Vi kan öppna upp internetcaféer där man får tips och hjälp."

Kvinna, 71 år

"Lär medborgarna hur den digitala världen fungerar genom en introduktionsfilm på Youtube"

Kvinna, 18 år

"Svårt men ju längre tiden går så får ju större andel digital kompetens, så det löser sig ju "naturligt". Men annars för att hjälpa de som saknar så skulle något enklare system med fullmakt kunna genomföras, så man kan hjälpa de som inte kan sköta saker digitalt. Räkningar, boka vaccintider, handla, deklarerar osv."

Man, 43 år

Det finns en del som betraktar den digitala kompetensen som ett eget ansvar. Flera yngre män uttrycker detta.

"Visst utanförskap är ok (typ sociala medier och nyheter). Om behovet är att vilja vara insatt så är det upp till en själv att lära sig. Tycker utvecklingen ska gå framåt och man kan inte ta allt för stor hänsyn till de som inte hänger med."

Man, 29 år

"Att sakta minska möjligheterna att utföra vissa behov utan digitala medel. Alltså öka behovet av det digitala för att få personer att va tvungna att engagera sig i förändring."

Man, 24 år

"Faktum är att det digitala samhället är framtiden, vi rör oss alltså konstant i den riktningen. Förr eller senare så kommer alla behöva hoppa på det här tåget vare sig de vill det eller inte. Detta kan givetvis vara påfrestande för de som saknar digital kompetens, så som äldre. Så den hårda sanningen ligger nog i att människor helt enkelt får lära sig och anpassa sig till detta samhälle i takt med att allt mer blir digitalt."

Man, 21 år

Andra uttrycker det motsatta - att det INTE ska vara ett krav på att bli en del av det digitala samhället.

"Att ingen ska tvingas in i ett digitalt samhälle om de inte känner sig bekväma med det. Det är samhällets skyldighet att inte diskriminera sina medborgare."

Kvinna, 55 år

"Jag tycker inte att det skall vara ett krav på att man skall "bli en del av det digitala samhället". Jag tycker snarare att man skall ha kvar alla "manuella" alternativ för de som inte är uppfödda med det digitala."

Man, 21 år

"Det digitala ska vara frivilligt för oss låt oss säga 40 plus. Det ska gå att fungera i vardagen utan alltför mycket digital utrustning. Hjälpcenter och hemtjänst eller anhöriga ska kunna hjälpa till när inget annat alternativ finns. Men det måste få finnas andra analoga alternativ - plusgiro, bankkontor, kontanter, möjlighet att ta del av tjänster och varor utan "Swish" eller dylikt. Det digitala samhället kräver dessutom mycket energi och metaller som i längden kräver gruvbrytning som är miljöskadlig."

Man, 62 år

"Att alla medborgare oavsett ålder, utbildning och levnadsort ska ges samma möjligheter till information och utbildning. Detta t ex genom skola, kvällskurser, Public Service, arbetsplatser m.m. Ytterst är det dock upp till varje enskild individ hur delaktig man vill vara eller förkovra sig."

Man, 62 år

Några kommenterar att de anser att digitaliseringen idag går för fort fram.

"Digitaliseringen drivs för hårt och snabbt, Gamla borde få/ erbjudas personlig assistans gratis i den digitala världen."

Man, 50 år

"Det går för fort, det finns så många äldre som inte har vana att använda digitala medier."

Kvinna, 68 år

"Sverige rusar in i detta utan att inse att alla inte har förutsättningar att hänga med på tåget. Kanske börja med att sakta ner digitaliseringen tills de generationer som inte finner det digitala naturligt inte längre finns kvar. "

Man, 46 år

"Att inte gå för fort fram med digitaliseringen eftersom det diskriminerar bland annat våra "äldre"."

Kvinna, 65 år

En stor andel av svaren handlar om att det digitala och det analoga behöver existera parallellt. Att det digitala endast ska komplettera de befintliga tjänsterna som ska vara kvar. I alla fall under en övergångsperiod.

"Det måste beredas möjlighet för alla kategorier att ta del av och göra sig hörda i en demokrati dvs. även personer som inte är digitalt bevandrade måste få denna möjlighet."

Kvinna, 79 år

"Alla kan inte bli digitala pga. ålder eller funktionsnedsättning. Det måste gå att göra bankärenden, köpa biljetter i kollektivtrafiken och parkera bilen utan digital teknik. Det måste finnas parallella system!!!!!!"

Kvinna, 55 år

"Genom att visa en medvetenhet om sårbarheten och att ha fungerande alternativ. Idag finns en stor naiv tilltro till att digitaliseringen ska rädda världen och är den enda framtiden."

Kvinna, 74 år

"Vi behöver en övergångsperiod med tanke på de äldre som inte klarar av alla digitala tjänster. Men jag har även mött yngre och medelålders människor som har svårigheter att hänga med."

Man, 60 år

"Tänker att det även fortsättningsvis behöver finnas icke digitala alternativ. Jag tycker inte att det är rätt att tvinga till exempel en del äldre människor till att bli digitala. Det är lätt att känna sig dum för att man inte behärskar något, och frågan är hur mycket energi man ska behöva lägga på det. Utöver det tycker jag att man ska jobba med samordning. Bara en sådan sak som att det krävs olika kollektivtrafikappar i olika regioner. Och likadant med en radda olika tjänster. Kunde man göra saker mer lika så underlättar det, naturligtvis."

Kvinna, 51 år

"En svår fråga. Det digitala får inte gå förbörande fram. Och allt kan det digitala inte ersätta utan bara komplettera, som betalningsmedel t ex Kontanter måste få vara kvar."

Man, 65 år

"Allt ska vara tillgängligt både digitalt OCH med hjälp av telefon och personlig service, offentliga, kommunala och statliga verksamheter måste ha krav på sig att vara nåbara på ett analogt sätt också. Det går inte att digitalisera ALLT, för då rasar hela infrastrukturen den dagen tekniken strular."

Kvinna, 48 år

"Allt behöver inte digitaliseras. Det kan kännas överdrivet ibland. Barn tillbringar allt för mycket tid framför skärmar och jag tror inte att digitalisering är bra på alla sätt och på lång sikt. Våra hjärnor är inte skapta för det, det innebär en ohälsosam stress."

Kvinna, 34 år

"Det måste finnas alternativ. Många ser inte, hör inte, klarar inte av det fysiskt, kanske inte heller mentalt/intellektuellt."

Man, 74 år

Användarvänligheten - många svarar att de digitala lösningarna och tjänsterna behöver bli mer användarvänliga. I synnerhet offentlig sektors olika e-tjänster. Man anser att de digitala lösningarna ska vara så pass lättförståeliga att man inte ska behöva någon utbildning för att kunna använda dem. Det digitala anses behöva förenklas, ensas och göras mindre spretigt.

"Enklast vore om man lade mer möda på att öka användarvänligheten. Betraktar mig själv som normalbegåvad, men kör ofta fast pga. att man förutsätts ha grundkunskaper och skall förstå data-lingot."

Man, 78 år

"Viktigt att digitala tjänster är användarvänliga för att inte skrämman bort de som känner sig osäkra."

Kvinna, 38 år

"Gör de digitala tjänsterna mer användarvänliga. Man ska INTE behöva utbildning för att kunna använda dem."

Man, 64 år

"Bra, enkla lösningar. Lättförståeliga. Gör rätt från början när det handlar om offentlig sektor. Bättre kompetens behövs i offentlig sektor. Vi vill inte ha "Alltid öppet" eller "Skolplattformen"."

Man, 29 år

"Utökade studier inom människa-dator-interaktion och prioritera ämnet när system designas. Idag läggs på tok för lite energi på att bygga vettiga gränssnitt."

Man, 53 år

"Underlätta digital förståelse genom tydliga självinstruerande manualer med ord som folk i alla åldrar förstår."

Kvinna, 64 år

"Att allt samlas på en sida/portal som en myndighet ansvarar för, inte som nu utspritt mellan olika aktörer (digital brevlåda, vårdguide, skolplattform etc.)."

Man, 40 år

"Visst, människor måste i viss mån anpassa sig till teknik, men det är minst lika viktigt att teknik anpassas till människor. Utarbeta tjänsterna väl med användarstudier och kunniga UX-designers."

Man, 37 år

Kostnaden återkommer i flera svar. Att en tröskel kan vara att man inte har råd med utbildning, digitala enheter och uppkoppling. Att mycket av den digitala världen borde vara gratis och att utrustning ska kunna doneras till de som inte har tillgång till den idag.

"Erbjuda kostnadsfri hjälp till de som inte vet hur man ska göra. Samtidigt behöver det finnas kvar både gamla och nya system under lång tid. Alla har inte familjer som kan hjälpa varandra, då kan man bli utanför hela systemet om man inte vet hur man ska göra."

Kvinna, 68 år

"Digital access kräver relativt sett höga och fortlöpande investeringskostnader, något som pensionärer/låginkomsttagare nog har svårt att se nytta med. Vet dock inte hur det problemet skulle lösas. Utan den digitala tekniken har de dock små möjligheter att bli delaktiga."

Man, 62 år

"Gratis kurser i digital kompetens, bidrag till att köpa elektronik, ev. att begagnad utrustning kan doneras till ex. äldre eller till ålderdomshem."

Kvinna, 22 år

"Skärmar till alla :) För äldre, födda utomlands, eller uppvuxna i mindre bemedlade områden - svårt att rätta till i efterhand. Ett jämställt samhälle byggs i skolan och tar en generation att få på plats."

Man, 40

"Kanske gratis smarta mobiler till alla från en viss ålder."

Man, 64 år

Tillgången till internet omnämns också av flera, vilket ses som en nödvändig infrastruktur.

"Steg 1 torde vara att se till att hela landet får en uppkoppling som håller måttet. I nuläget stängs koptarnätet på landsbygden utan att vare sig fiber eller mobilt bredband finns som ersättning."

Man, 43 år

"Offentligt finansierat internet, tillgång till internet ska inte vara beroende av ekonomi eller var i landet en bor. Det bör ses som infrastruktur."

Man, 37 år

"Bygg ut fiber till HELA landet, även avkrokar, med offentliga medel. Satsa på riktad information och undervisning om digitala verktyg, även till äldre och glesbygd, givetvis offentligt finansierat."

Kvinna, 64 år

"Väldigt svår fråga. Men alla måste ha tillgång till bredband. Modem via telefonjacket duger inte. De som inte har råd med egna datorer måste få tillgång till datorer, inte bara på biblioteket. Under pandemin är det många vuxna som läser på Komvux och SFI som har kommit på efterkälken pga. brist på bra uppkoppling."

Kvinna, 74 år

Några tar upp integriteten som behöver skyddas för att främja att flera ska våga vara och bli digitala.

"Genom att se till att digitala tjänster som är mer eller mindre obligatoriska tydligt skyddar användarnas integritet och känns säkra även för digitala analfabeter."

Man, 29 år

"Många som tar avstånd gör det pga. säkerheten, de är rädda att få sin identitet hackad, eller så känns det för övermäktigt att lära sig, bara hur en smartphone fungerar kan vara jobbigt att lära sig, speciellt för äldre."

Kvinna, 57 år

En del svar handlar om den sårbarhet ett digitaliserat samhälle står inför i händelse av till exempel krig och hackerattacker, och att vi behöver ha en krisberedskap.

"Digitalisering är ofta bra men bör inte ta över helt. Det bör alltid finnas en icke-digital metod tillgänglig även i framtiden, både av rättvise- och säkerhetsskäl. Jämfört med jämförbara länder, t ex Tyskland, accepterar vi alltför okritiskt digitalisering i alla lägen."

Man, 77 år

"Jag är ärligt talat skeptisk till att digitaliseringskompetens står så högt på agendan att vi väljer bort alternativ som är mindre sårbara vid strömavbrott, hackerattacker etc. Anser att samhället behöver acceptera att inte alla är tekniskt lagda och ha kvar alternativ."

Kvinna, 48 år

"Vi ska INTE enbart förlita oss på digital teknik av många skäl. Kompetens kan vara ett av dessa skäl, krisberedskap kan vara ett annat."

Man, 49 år

"Digitalt är framtiden. Dom som är i behov av det bör stärka kunskapen i det ämnet. Men man SKALL även ha kvar det analoga systemet i händelse av den digitala kraschen."

Man, 46 år

"Digitala systemet tycks mig väldigt sårbart och osäkert. Att inte ringakta det gamla analoga systemet helt. Vissa möjligheter bör finnas kvar."

Kvinna, 77 år

"Behålla vissa tjänster "analog", speciellt äldre har kanske svårt att lära nytt! Dessutom blir vi väldigt sårbara i händelse av ex. krig eller annan attack!"

Man, 48 år

Hos en del väcker frågan om digital kompetens uppgivenhet, och till och med ilska.

"Ja! Behövs det? Tycker att vi mer och mer stänger ute de gamla som inte har råd att investera i digitala saker och inte vågar/kan. Förstår att samhället utvecklas men det är redan försent för att få med sig äldre generationen på det tåget."

Kvinna, 21 år

"Vet inte. Själv ställer jag mig av princip utanför påtvingad digital hantering. Har mobiltelefon, dator och Bank-id (ständigt krånglande), men vägrar smartphone – vägrar Swish – vägrar mobilt Bank-id."

Kvinna, 72 år

"Vi närmar oss en digital diktatur, totalt kontrollerade och inget fungerar om inte det finns tillgång till digitala hjälpmedel."

Man, 60 år

"Jag tycker det är för djävligt att det förutsätts att alla ska kunna följa med in i det digitala"

Kvinna, 54 år

"Idiotiskt att allt ska bli digitaliserat...det kommer alltid finnas människor som inte vill vara "uppkopplade" för att se om man t ex fått meddelande/brev. Helt sjukt."

Kvinna, 61 år

"Det är en skam för Sverige att man måste ha tillgång till Bank-id för att kunna utföra bankärenden. Vidare är det en ännu större skam att banker inte hanterar kontanter. Ta alla ideella föreningar som säljer lotter och inte kan sätta in pengar på en vanlig bank. Kontanter är ju faktiskt ett betalmedel fortfarande!!"

Man, 78 år

Några anser till och med att digitaliseringen är onödig och inte något vi bör eftersträva – och att vi till och med borde sluta digitalisera.

"Den digitala utvecklingen är absurd, svindyr och fullkomligt onödig. Att den är "samhällsviktig" stämmer inte alls. De digitala produkterna är något som teknikproducenterna har lurat på 'medborgarna' (tyvärr med beslutfattarnas godkännande) för att företagen naturligtvis ska kunna tjäna ännu mera pengar! Det förstår väl vem som helst att man faktiskt inte behöver exempelvis ett kylskåp som behöver en app för att kunna användas (suck... det finns en hel massa andra onödiga prylar som vi ska tvingas «behöva»...). Å nä, tyvärr... Alla medborgare kommer ALDRIG att vara delaktiga så länge det finns småbarn och äldre människor i livet. En viktig sak som är totalt bortglömd är att vi ALLA blir gamla och glömska till slut – och struntar då fullkomligt i den digitala utvecklingen, det kan jag garantera. Den digitala utvecklingen är intressant men inte alls nödvändig."

Man, 52 år

"Ser ingen poäng med att alla måste bli delaktiga i vårt digitala samhälle. Själv försöker jag undvika det mer och mer."

Man, 35 år

"Ett "digitalt samhälle" är ingenting att eftersträva. Ett sunt samhälle borde först och främst fostra friska människor. Användning av digitala verktyg till allt är inte alls bra för hälsan, varken den fysiska eller mentala."

Kvinna, 50 år

De flesta tycker ändå att frågan om digital delaktighet är viktig – och några till och med att det är en av de viktigaste frågorna idag. Vad tycker du?

"Det är kanske vår viktigaste fråga, digitaliseringen i kombi med emotionell intelligens. Man skulle kunna göra e-post obligatoriskt, mer smarta lösningar på statliga myndigheter. Är ju generellt kass digitalisering hos myndigheter."

Man, 25 år

"Vår viktigaste fråga! Gör det genom att underlätta användandet; genomtänkta, användarvänliga digitala lösningar och god tillgång till stabila uppkopplingar. Kanske även subventionering av abonnemang och teknisk utrustning."

Man, 39 år

"Så viktig fråga! Det är viktigt att man kan behärska den digitala världen eftersom den blir mer och mer betydelsefull eftersom mer och mer av den sociala och kommersiella världen hamnar digitalt."

Man, 67 år

Om Svenskarna och internet 2021 – Metodbeskrivning

Välkommen till rapporten Svenskarna och internet 2021, årets studie om svenska folkets användning av internet och utvecklingen av digitaliseringen i samhället. Med undersökningen vill vi bidra med fakta och insikter om hur användningen av internet i Sverige utvecklas. Vi vill ge förutsättningar till att digitaliseringen av det svenska samhället och näringslivet sker på välinformerad grund. Här ska vi kort presentera viktig information om hur årets rapport är genomförd.

Bakgrund

Svenskarna och internet är den svenska delen av World Internet Project (WIP), ett internationellt forskningsprojekt som följer internets spridning och användning runt om i världen. Antalet deltagande länder ökar för varje år och nu har projektet ett trettio-tal medlemsländer. Varje partner i respektive land finansierar sin egen verksamhet i projektet. De nationella urvalen är representativa urval av befolkningen. I frågepaketen finns flera gemensamma frågor för alla länder, de så kallade Common Questions. Dessa är formulerade likadant i varje land för att skapa jämförbara resultat.

Den svenska studien startade år 2000 då World Internet Institute började samla in data om hur den svenska befolkningen använder informations- och kommunikationsteknik samt hur detta påverkar enskilda individer, familjer och samhället. Sedan år 2010 är Internetstiftelsen huvudman för studien.

Årets rapport omfattar mer data någonsin tidigare. I år har vi nästan dubblat antalet frågor och delat upp studien i flera delstudier – alla redovisade i denna undersökningsrapport. Vilken studie vår data är hämtad ifrån framgår sist i diagramförklaringstexten ovanför respektive diagram i rapporten. Frågeformulär och samtliga tabellbilagor finns att hitta på Svenskarna och internets *webbplats*¹.

Information om metod och urval för respektive studie finns under avsnittet *Metod och urval* nedan.

1 <https://ny.svenskarnaochinternet.se/rapporter/svenskarna-och-internet-2021/bilagor/>

Ändrade frågeformuleringar

I *Svenskarna och internet* har vi följt utvecklingen av internetanvändning och digitalisering i samhället under mer än 20 års tid. Vid jämna mellanrum behöver vi se över utförande, frågeuppställningar och frågeformuleringar för att fortsätta att följa aktuell och relevant data.

I årets rapport har vissa frågeuppställningar och frågeformuleringar ändrats. Det berör i första hand så kallade "frekvensfrågor" där vi frågar om hur ofta något har använts, exempelvis sociala medier. Dessa frågor avgränsas nu i tid och avser användning under de senaste 12 månaderna. Syftet med avgränsningen är att enbart ringa in aktuell användning och därmed exkludera eventuell användning som skett mer än ett år tillbaka i tiden.

Denna förändring är nödvändig i takt med att allt fler tjänster är så pass väletablerade och att andelen som någonsin varit användare med tiden blir alltför stor och att frågeställningen därmed riskerar att tappa relevans över tid. De nya uppdateringarna säkerställer att undersökningsresultatet framåt fortsätter att vara aktuellt och relevant.

Förändringarna innebär dock att de berörda frågorna blir svårare eller inte möjliga att jämföra med data bakåt i tiden. Samtliga frågor som ändrats är noterade i texten tillsammans med tillhörande diagram.

Metod och urval

Resultatet från *Svenskarna och internet* är i år baserat på följande sex delundersökningar.

1. Internetpenetrationsstudie
2. Studie 1
3. Studie 2
4. Barnen och internet (BOI)
5. Föräldrar och internet (FOI)
6. Omnibus

För samtliga studier har Internetstiftelsen anlitat undersökningsföretaget Novus för datainsamling. Majoriteten av vår data är insamlad i Studie 1 och Studie 2.

1. Internetpenetrationsstudie

Syftet med denna undersökning har varit att kartlägga internetpenetrationen bland den svenska allmänheten. För detta ändamål har frågan om man använder internet eller ej ställts via telefon baserat på ett slumpmässigt obundet och riksrepresentativt urval.

Urvalet för denna undersökning kommer från Statens personadressregister, Spar, som är ett offentligt register som omfattar alla personer 16+ som är folkbokförda i Sverige, både svenska och utländska medborgare. Intervjuerna genomfördes under

perioden 22 mars–11 april 2021 med en svarsfrekvens på 41 procent bland de som har telefonnummersatts.

Totalt har det genomförts 2 403 telefonintervjuer inom ramen för Novus veckovisa telefonombuss som genomförs av Novus samarbetspartner PFM Research AB. Telefonnummersättning görs bland alla personer med fasta och mobila telefonnummer och registret uppdateras regelbundet mot bland annat folkbokföringsregistret. Träffprocenten ligger på 90 procent och Nix-nummer sorteras ej bort. Telefonintervjuerna har genomförts 5 dagar i veckan, måndag-torsdag och söndag och totalt gjordes upp till 8 kontaktförsök.

2. Studie 1

För denna studie användes primärt Novus webbpanel, även kallad Sverigepanelen, för datainsamling. Novus Sverigepanel består av cirka 50 000 aktiva medlemmar i huvudsak åldern 18–89 år, men även i viss mån 90+ år, spridda över hela landet.

Inför undersökningen drog Novus ett stratifierat urval ur sin webbpanel i målgruppen allmänheten 16+ år. Totalt genomfördes 2 885 intervjuer med under perioden 1–14 april 2021. Deltagarfrekvensen uppgick till 64 procent.

I de 2 885 intervjuerna ingår även 70 kompletterande telefonintervjuer med sällananvändare, det vill säga de som inte använder internet dagligen. Detta för att det i internetpenetrationsstudien (se ovan) framgår att andelen sällananvändare är något underrepresenterade i webbpanelen och ska ligga på cirka 4–5 procent. Gruppen sällananvändare består nästan uteslutande av personer i åldern 65 år eller äldre. Dessa kompletterande telefonintervjuer genomfördes med målgruppen under perioden 8–19 april 2021.

Resultaten i samtliga studier är viktade mot kända populationstal (enligt SCB) med avseende på kön, ålder, utbildning, geografi (NUTS2), parti i valet 2018. De tre dataseten - internetanvändarna (Novus webbpanel), sällananvändare (CATI) och icke-användare (CATI) har därtill slagits samman och därefter viktats mot rikets population (enligt SCB) och internetanvändningsfrekvens (enligt internetpenetrationsstudien, se ovan). Detta för att korrekt spegla rikets sammansättning utifrån demografi och internetanvändning, både på totalnivå och för internetanvändarna.

Rekryteringen till Novus webbpanel sker med obundna slumpmässiga urval bland allmänheten främst via telefonintervjuer men även genom sms-inbjudan eller postalt utskick. Novus vårdar sin webbpanel genom så kallad Panel Management. Det innebär bland annat att Novus ser till att respondenterna inte kan delta i för många undersökningar under en kort period, och inte heller i flera liknande undersökningar.

Notera att befolkningen i allmänhetsundersökningar som denna är den svensktalande befolkningen som är förmögna att svara på en undersökning antingen via telefon eller webb. Det innebär att man inte får med de som (ännu) inte behärskar det svenska språket, de som lider av demens, har läs- och talsvårigheter eller av andra skäl inte kan svara eller nås.

3. Studie 2

Metoden är densamma som för Studie 1 (se ovan). Denna del har dessutom omfattat en delstudie kallad *Barnen och Internet (BOI)*. Se mer om BOI under punkt 4 nedan.

Totalt i Studie 2 genomfördes 3 939 intervjuer fördelade enligt:

- 3 128 intervjuer med allmänheten 16+ år
- 731 kompletterande intervjuer med barn/ungdomar 8–19 år (se punkt 4 nedan)
- 80 kompletterande intervjuer med sällananvändare

Intervjuerna med målgruppen allmänheten 16+ år genomfördes under perioden 20 april–1 maj 2021. Deltagarfrekvensen uppgick till 58 procent.

Precis som i Studie 1 så kompletterades studien med målgruppen sällananvändare, det vill säga de som inte använder internet dagligen. (För mer info, se Studie 1 ovan). Totalt genomfördes 80 kompletterande intervjuer under perioden 27 april–7 maj 2021.

4. Barnen och internet (BOI), 8–19 år

Barnen har rekryterats bland slumpmässigt utvalda föräldrar i Novus Sverigepanel (se Studie 1). Novus har skickat ut undersökningen till föräldrarna som godkänt att deras barn deltar och föräldrarna har sedan vidarebefordrat webbenkäten till sitt barn.

Totalt genomfördes 731 kompletterande intervjuer med målgruppen 8–19 år under perioden 26 april–6 maj 2021. Novus kontaktade 2 930 slumpmässigt utvalda föräldrar i Novus Sverigepanel och frågade om vi fick intervjua deras barn. Om de hade flera barn i målgruppen frågade Novus efter det barn som senast fyllde år. 731 barn besvarade undersökningen vilket innebär att 25 procent av de tillfrågade föräldrarna godkände att Novus intervjuade deras barn samt att barnet också accepterade att delta. Sammanslaget med de 45 intervjuer som genomfördes inom ramen för Studie 2 (se punkt 3 ovan) med 16–19 år så uppgår det totalt antalet intervjuer med 8–19 år till 776.

5. Föräldrar och internet (FOI)

Föräldrar till barn i målgruppen 8–19 år har valts ut slumpmässigt ur Novus Sverigepanel (se mer om metoden under Studie 1). I det fall föräldern haft flera barn i målgruppen har de ombetts besvara undersökningen utifrån det barn som senast fyllde år. Totalt genomfördes 625 intervjuer under perioden 24 april–5 maj 2021. Deltagarfrekvensen uppgick till 55 procent.

6. Omnibus

Som ett tillägg till Studie 1 så ställdes även en fritextfråga i Novus Sverigebuss i vecka 15, år 2021. Totalt sett genomfördes 1 000 intervjuer med en deltagarfrekvens på 58 procent.

Om Novus Group International

Novus Group International är ett analys- och undersökningsföretag som grundades 2006 och har sitt huvudkontor i Stockholm. Bolaget är noterat på Spotlight Stock Market. De är medlem i Esomar –European Society for Opinion and Market Research – och följer branschens anvisningar om god undersökningsetik.

För undersökningens delar som avser telefonintervjuer har Novus samarbetat med PFM Research i Sverige AB. Företaget grundades 1999 och har sitt säte i Halmstad. De är också medlemmar i Esomar och följer branschens anvisningar om god undersökningsetik.

Om Internetstiftelsen

Internetstiftelsen är en oberoende, affärsdriven och allmännyttig organisation. Vi verkar för ett internet som bidrar positivt till människan och samhället. Vi ansvarar för internets svenska toppdomän .se och sköter drift och administration av toppdomänen .nu. Intäkterna från affärsverksamheten finansierar en rad satsningar i syfte att möjliggöra att människor kan nyttja internet på bästa sätt, och stimulera kunskapsdelning och innovation med inriktning på internet.

Författare

Svenskarna och internet 2021 är skriven av Jenny Andersson, Insight Manager, med hjälp av Freja Blomdahl, Insight Manager och Jakob Bäck, Digital Content Specialist, på Internetstiftelsen. Diagrammen är framtagna av Therese Ernbrandt, Project Manager, på Internetstiftelsen och Jack Nordström.

Upphovsrätt

Texten och bilderna i Svenskarna och internet 2021 skyddas enligt lag om upphovsrätt och tillhandahålls med licensen Creative Commons, Erkännande 4.0 Internationell.

Graferna i rapporten tillhandahålls med Creative Commons licensen CC0 1.0 Universiell.

I Sverige år 2021 är det digitala livet lika vardagligt som det verkliga livet. Vi handlar, arbetar och umgås på nätet. Vi träffar romantiska partners på sociala medier och lär känna nya kompisar på spelplattformar. Men digitaliseringen har en baksida, då både trakasserier och bedrägerier följt med ut på internet. Även om många saknar kunskapen att använda nätets olika verktyg, är det också flera som aktivt väljer bort digitala tjänster därför att de känns osäkra.

Svenskarna och internet är en studie som genomförs av Internetstiftelsen. Med undersökningen vill vi bidra med fakta och insikter om hur användningen av internet i Sverige utvecklas. Vi vill ge förutsättningar till att digitaliseringen av det svenska samhället och näringslivet sker på välinformerad grund.

Internetstiftelsen är en oberoende, affärsdriven och allmännyttig organisation. Vi verkar för ett internet som bidrar positivt till människan och samhället. Vi ansvarar för internets svenska toppdomän .se och sköter drift och administration av toppdomänen .nu. Intäkterna från affärsverksamheten finansierar en rad satsningar i syfte att möjliggöra att människor kan nyttja internet på bästa sätt, och stimulera kunskapsdelning och innovation med inriktning på internet.

Exempel på våra satsningar är:

- Den här rapporten: Svenskarna och internet
- Start- och mötesplatsen Goto 10
- Folkbildningssatsningen Internetkunskap
- Det digitala museet Internetmuseum
- Lärresursen Digitala lektioner
- Konferensen Internetdagarna
- Mätverktyget Bredbandskollen